هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان

١١٠

ساڵی/ ٢٠١٩ — بەرگی سەدودە

چاپی یەکەم/ ساڵی ٢٠١٩

له بڵاوكراوەكانی پەرلەمانی كوردستان - عێراق

ناوی كتێب: پرۆتۆكۆڵەكانی ساڵی (٢٠١٩) ی پەرلەمانی كوردستان - عێراق
بەرگی: ١١٠
چاپی یەكەم: ٢٠١٩
تیراژ: ٢٥٠
پێداچوونەوەونەخشەسازی: سنوبر صابر حسن
ئینصات كردن: نەورۆز شێرزاد، دلێر اكرم، شوان محمد، كۆڤان خسرو، تارا رشاد، رێبین رشاد، ارام كمال
ژمارەی سپاردنی بە كتێبخانەی نیشتمانیی هەرێمی كوردستان:

پێڕیست

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی دەسپێك - خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – دووشەممە ٢٠١٩/٢/١٨ ل ٥
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١)ی نائاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٦ /٢٠١٩/٢ ل١٧
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – هەینی ٢٠١٩/٣/١` ل٢٧
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (٢) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠١٩/٣/١٢ ل ٣٣
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (٣) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – شەممە ٢٠١٩/٣/٢٠ ل ٥٧
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (٤) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – چوارشەممە ٢٠١٩/٤/٣ ل ٦٩
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (٥) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠١٩/٥/٨ ل ١٦٩
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (٦) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠١٩/٥/٢٨ ل ١٨٩
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (٧) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – دووشەممە ٢٠١٩/٦/١٠ ل ١٩٧
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (٨) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠١٩/٦/١١ ل ٢٢٣
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (٩) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە ٢٠١٩/٦/٣٠ ل ٢٢٩
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (١٠) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – شەممە ٢٠١٩/٧/٦ ل ٢٣٥
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (١١) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – یەك شەممە ٢٠١٩/٧/٧ ل ٢٤٥
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (١٢) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە ٢٠١٩/٧/٨ ل ٢٨٣
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (١٣) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠١٩/٧/١٠ ل ٢٩٣
پرۆتۆكۆلی دانیشتنی (١٤) خولی پێنجەمی هەڵبژاردن – شەممە ٢٠١٩/٧/١١ ل ٣٢١

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی دەسپێک

دووشەممە رێکەوتی ١٨\٢\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی دەسپێك

دووشەممە رێكەوتی ٢٠١٩/٢/١٨

كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی دووشەممە رێكەوتی ٢٠١٩/٢/١٨ پەرلەمانی كوردستان - عێراق بە سەرۆكایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆكی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منى نبى قهوچى سكرتێری پەرلەمان, دانیشتنی دەسپێك خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمی بڕگەی (یەكەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژمارە (١)ی نائاسایی ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان لە كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ رۆژی دوو شەممە رێكەوتی (٢٠١٩/٢/٢٦) بەم شێوەیە بێت:

یەكەم: سوێند خواردنی ئەم پاڵێوراوانەی خوارەوە لە شوێنی ئەو پاڵێوراوانەی كە سوێندی یاساییان نەخواردووە، بەپێی ماددەی (یەكەم) لە یاسای ژمارە (١٣)ی ساڵی (٢٠٠٩).

١-راهی راهبەر ابراهیم.

٢- زێدان رشیدخان اودل.

٣- سیروان فرج محمد.

دووەم: هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان كە پێك دێت لە (سەرۆك و جێگری سەرۆك و سكرتێر)ی پەرلەمان و پرۆسەی هەڵبژاردن دەست پێدەكات.

سێیەم: سەرۆكی یەكەم دانیشتن دوو بچووكترین ئەندامی پەرلەمان بانگ دەكات بۆ ژماردن و جیاكردنەوەی دەنگەكان.

چوارەم: سەرۆكی یەكەم دانیشتن ئەنجامی هەڵبژاردن رادەگەیەنێت و داوا دەكات (سەرۆك و جێگری سەرۆك و سكرتێر)ی پەرلەمان لە شوێنی تایبەت بە دەستەی سەرۆكایەتی دابنیشن.

ئەنجامی هەڵبژاردنەكان بۆ سەرۆك و جێگرو سكرتێری پەرلەمان، ئینجا دێنە جێگای خۆیان، واتا جێگای دەستەی سەرۆكایەتی و من ئەو جێگایە بە جێدەهێڵم.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان.

هەڤالآن.

بەرێزان.

بەخێر بێن بۆ تەواو کردنی دانیشتنی یەکەمی پەرلەمانی کوردستان، بەرنامەی کار:

بەرنامەی کاری دانیشتنی دەستپێکی خولی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان کە لە ٢٠١٨/١١/٦ دەستی پێکردو بەپێی حوکمی ماددەکانی (٤٦ و ٤٧ و ٤٨) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموار کراودا، بەرنامەی کاری دانیشتنی خولی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان – عێراق بەم شێوەیەی خوارەوە تەواو دەکەین:

یەکەم: سوێند خواردنی ئەم پاڵێوراوانەی خوارەوە لە شوێنی ئەو پاڵێوراوانەی کە سوێندی یاساییان نەخواردووە، بەپێی ماددەی (یەکەم) لە یاسای ژمارە (١٣)ی ساڵی (٢٠٠٩).

١-راهی راهبەر ابراهیم.

٢- زێدان رشیدخان اودل.

٣- سیروان فرج محمد.

دووەم: هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان کە پێك دێت لە (سەرۆك و جێگری سەرۆك و سکرتێر)ی پەرلەمان و پرۆسەی هەڵبژاردن دەست پێدەکات.

سێیەم: سەرۆکی یەکەم دانیشتن دوو بچووکترین ئەندامی پەرلەمان بانگ دەکات بۆ ژماردن و جیاکردنەوەی دەنگەکان.

چوارەم: سەرۆکی یەکەم دانیشتن ئەنجامی هەڵبژاردن رادەگەیەنێت و داوا دەکات (سەرۆك و جێگری سەرۆك و سکرتێر)ی پەرلەمان لە شوێنی تایبەت بە دەستەی سەرۆکایەتی دابنیشن.

ئەنجامی هەڵبژاردنەکان بۆ سەرۆك و جێگرو سکرتێری پەرلەمان، ئینجا دێنە جێگای خۆیان، واتا جێگای دەستەی سەرۆکایەتی و من ئەو جێگایە بە جێدەهێڵم.

هەڤالآن.

دێینە سەر بەرنامەی کارو خاڵی کۆبوونەوە، پاڵپشتی بە ماددێ (٦١)ی برگا سیێ ژ یاسایا هەڵبژارتنا پەرلەمانێ کوردستانێ ژمارە (١) ل سالا ١٩٩٢، ژ بەر کو بەرێزان (قوباد جلال حسام الدین، شعبان علی شعبان، شاسوار عبدالواحد قادر) سویند خوارنا یاسایی ئەنجام نەدایە ل دەمێ دیار کری دا، لەورا وەك پەرلەمانێ کوردستانێ دا خاز ژ کۆمسیۆنا بلندا سەربخوە یا هەڵبژارتن و راپرسیێ هاتییە کرن کو ناڤێ وان بەربژێرن بهێن هنارتن دا کو ناڤێ وان بێنە هنارتن ل جهێ وان سویند خوارنا یاسایی ئەنجام بدن وەکو ئەندام پەرلەمان.

کۆمسیۆنێ ب نووسراوا فەرمی ناڤێن ڤان بەرێزان دیار کرینە:

-ل جهێ بەرێز (شعبان علی شعبان) بەرێز (زێدان رشیدخان اودل) ژ فراکسیۆنا پارتی دیموکراتی کوردستان.

- ل جهێ بەرێز (قوباد جلال حسام الدین) بەرێز (راهی راهبەر ابراهیم سعید) ژ فراکسیۆنا ئێکەتییا نیشتمانی کوردستان.

- ل جهێ بەرێز (شاسوار عبدالواحد قادر) بەرێز (سیروان فرج محمد) ژ فراکسیۆنا جولانەوەی نەوەی نوێ.

پاڵپشت بە برگا (١) ژ ماددێ پێنجێ ل یاسایا ژمارە (٥) یا ساڵا ٢٠٠٩:

بەرێز (زێدان رشیدخان اودل) کەرەم بکەت بۆ ئەنجام دانا سویند خوارنا یاسایی.

بەرێز (راهی راهبەر ابراهیم سعید) کەرەم بکەت بۆ ئەنجام دانا سویند خوارنا یاسایی.

بەرێز (سیروان فرج محمد) کەرەم بکەت بۆ ئەنجام دانا سویند خوارنا یاسایی.

بەرێز زێدان رشیدخان اودل:

من (زێدان رشیدخان اودل برادۆستی) بەناوی خوای گەورە سوێند دەخۆم کە پارێزگاری یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عێراق و بەرژەوەندییە باڵاکانی بکەم).

بەرێز سیروان فرج محمد:

بەناوی خوای گەورە.

من (سیروان فرج محمد بابان) بەخوای گەورە سوێند دەخۆم کە پارێزگاری یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عێراق و بەرژەوەندییە باڵاکانی بکەم).

بەرێز رێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

نوکە دێینە سەر خاڵا دوو/ پاڵپشت ب ماددێ (٤٨) ژ یاسایا هەڵبژاردنا پەرلەمانێ کوردستانێ ژمارە (١) ساڵا (١٩٩٢) هەموارکری دێ دەرگەهێ خۆ بەربژێر کرنێ ڤەکەین بۆ پۆستێ سەرۆکێ پەرلەمانێ کوردستانێ و پۆستێ جێگرێ سەرۆکێ پەرلەمانێ و پۆستێ سکرتێرێ پەرلەمانێ کوردستانێ، پێش ئەوەی دەرگەهێ ڤەکەین داخازیش دوو پەرلەمانتارێ گەنج دکەین بێن یارمەتیا مە بدەن بۆ ژ جودا کرن و ناڤ نووسینا ناڤا، (خاتوو سارا دڵشاد و کاک پێشوا طاهر) بفەرموون.

هەڤالان، پێش ئەوەی ناو نووسین بکەین، ئەوەش کارتێ دنگدانن، ئێستاش دێ دەرگەهێ بەربژێر ڤەکەین، خۆ کاندید ڤەکەین بۆ بەربژێرێ پۆستێ سەرۆکێ پەرلەمانێ کوردستانێ، هەر فراکسیۆنێك دشێت کەسێك دەستنیشان بکاتن، فەرموو کاك هێمن.

بەڕێز هێمن احمد حمد صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خوشك و برایانی بەڕێز.

پەرلەمانتارانی بەڕێزی پەرلەمان.

گەلی کوردستانی خۆشەویست.

ئێمە هیوامان دەخواست لە فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان ئەمڕۆ هەڤالأنی بەڕێزمان لە برایانی بەڕێز فراکسیۆنی یەکێتی بەشدار بوونایە، ئێمە لە گفتوگۆیەکانمان بەردەوامین و پۆستی سەرۆکی پەرلەمان ئیستیحقاقی یەکێتی نیشتمانی کوردستانە، بەلأم بەداخەوە ئەمڕۆ لە کۆبوونەوەکە بەشدار نین، بۆیە ئێمە پابەندین بەو پۆستە بۆ یەکێتی نیشتمانی کوردستان دەبێت تا ئەو کاتەی گفتوگۆکان بەردەوام دەبێت، ئێمە دکتۆرە (ڤالأ فرید) وەکو پەرلەمانتاری پارتی دیموکراتی کوردستان پێشنیار دەکەین بۆ پۆستی سەرۆکی پەرلەمان، هەر کاتێك لە گفتوگۆیەکان لەگەڵ یەکێتی تەواو بووین ئەو کات ئەم بەڕێزە دەست لەکار دەکێشێتەوەو بەربژێری یەکێتی نیشتمانی هەڵدەبژێرین بۆ سەرۆکی پەرلەمان، سوپاس.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

بەڵێ چ فراکسیۆنا دی هەی، فەرموو.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆکی یەکەم دانیشتنی پەرلەمانی کوردستان.

ئێمە وەکو فراکسیۆنی نەوەی نوێ باوەڕمان بەوە هەیە کە ئەم دەزگایە دەزگایەکی دیموکراسییە، پەیوەندی نییە بە هیچ کام لا پۆستە حکومیەکانەوەو نوێنەرایەتی خەڵکی هەرێمی کوردستان و سەرجەم فراکسیۆنەکان دەکات، لەبەر ئەوەی دەستەی سەرۆکایەتیش گرنگە، کە نوێنەرایەتی سەرجەم فراکسیۆنەکان، یان نیوەی فراکسیۆنەکانی ناو پەرلەمانی کوردستان بکات، هەر لەو سۆنگەیەوە ئێمە پێمانوایە ئەم دەزگایە بەشێك نییە لەو پاکێجی حکومەت و بەشێك نییە لەو مامەڵەی کە هەندێك لە حزبەکان و فراکسیۆنەکان دەیکەن، ئێمە وەکو فراکسیۆنی نەوەی نوێ لە پەرلەمانی کوردستان کاندیدمان هەیە بۆ پۆستی سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان بەڕێز (سیپان سالم)، سوپاس.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

سوپاس، هیچ فراکسیۆنا دی هەیە؟ فەرموو کاك سۆران، پێ خۆشە نوقتە نیزامی وەربگرین.

بەڕێز سۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆکی یەکەم دانیشتن.

بەپێی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان کە خولی پێشوو دەرچووە، بەندە ئەندامی لیژنەی نووسینەوەی ئەو پەیڕەوە بووین، لەڕاستیدا شتێك بەناوی سکرتێر نەماوە، سەرۆك و جێگری یەکەم و جێگری دووەم بە مەرجێك ڕەچاوی ڕێژەی ئافرەت بکرێت تێیدا، بۆیە ئەم پەیڕەوە ناکرێت بە بەهانەی

ئەوەی کە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەڵبژاردن لەوێ وای نووسیووە، ئەم پەیڕەوە یاسای پێ دەردەچێت وەك پەیڕەوی ناوخۆی ڕێکخراوێك و تەنانەت ئەنجومەنی وەزیرانیش نییە، بۆیە قوەتی ئەم پەیڕەوە لە سەرووی یاساکەوەیە، دەبێت کار بەم پەیڕەوە نوێیە بکرێت، تەنانەت لە سوێند خواردنەکەش شکاندنی پەیڕەو بوو، هیوادارم ئەمە لێرە دووبارە نەبێتەوە، جێگری دووەمە، نەك سکرتێر، زۆر سوپاس.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

سوپاس، دکتۆرە ڤالا.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ئەوەی لە بەرنامەی کاردا هاتووەو ئیستینادی کردووە لەسەر ماددەی (٤٨) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (١٩٩٢) ئەوەیان بەرکارەو پێویستە ئەوە جێ بەجێ بکرێت، لەبەر ئەوەی یاسایە، هەر کاتێکیش وەکو عورفێکی پەرلەمان، وەکو قاعیدەی قانونیش، هەرکاتێك تەناقوز هەبووە لەنێوان یاسا و لەنێوان پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان، عیبرەت بە یاساکە بووە، بە یاساکە وەرگیراوە، لەبەر ئەوەی لێرە لە تەسمیەکان تەناقوز هەیە، بۆیە پێویستە کار بە یاساکە بکرێت و بەرنامەی کار بەشێوەیەکی یاسایی دارێژراوەو هیچ خەلەلێکی تێدا نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ هەمیا، هەڵبەتە هەڤالأن پشتی مە راوێژکاری شێوەداری یاسایێ ژی کری بەرنامەی کار هاتیە دارێتن ب ڤی شێوەیێ سوپاس بۆ ئێوە، ئەگەر هیچ فراکسیۆنەکێ بەربژێر بۆ پۆستێ سەرۆکێ پەرلەمانێ نەما، ئێستا دەبی دەرگاهێ گەهێن، کەسەکی دی نینە، دەرگەهە بۆ پۆستێ سەرۆکێ پەرلەمانێ هاتە داخستن، ئینجا دێ دەرگەهێ ڤە کرن بۆ پۆستێ جێگرێ سەرۆکی پەرلەمانێ کوردستانێ، بەڵی کاك ئومێد.

بەڕێز ئومید عبدالرحمن حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

کاندیدی پارتی دیموکراتی کوردستان بۆ پۆستی جێگری سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان بەڕێز (هێمن احمد حمد صالح) کاندیدە لەلایەن فراکسیۆنی پارتییەوە بۆ پۆستی جێگری سەرۆکی پەرلەمان، زۆر سوپاس.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

ج فراکسیۆنا دی هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز كاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆكی یەكەم دانیشتنی پەرلەمانی كوردستان.

ئێمە وەكو فراكسیۆنی نەوەی نوێ لەبەر ئەو هۆكارانەی لە یەكەم وتمان باسم كرد، وەكو فراكسیۆنی نەوەی نوێ كاندیدمان هەیە بۆ پۆستی جێگری یەكەمی سەرۆكایەتی پەرلەمان بەڕێز (كاوە عبدالقادر)مان كاندید كردووە وەكو فراكسیۆنی نەوەی نوێ بۆ ئەو پۆستە.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆكی كاتی پەرلەمان:

زۆرباشە، دەستخۆش، هیچ كاندیدێكی تر نینە؟ دەرگەهە دێتە داخستن بۆ پۆستێ جێگری سەرۆكێ پەرلەمانێ، یان بەربژێرا، ئەو ژی دوماهی هات نوكە دێ دەرگەهێ كرن بۆ پۆستی سكرتێرێ پەرلەمانێ كوردستانێ، هەر فراكسیۆنەكا بەربژێرێ خۆ هەیە بلا كەرەم بكات.

بەڕێز محمد سعدالدین انور:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەبەر گرنگی بەشداری كردنی پێكهاتەكان لە سەرۆكایەتیەكانی هەرێمی كوردستان، وەكو لایەنە توركمانییەكان بە باش دەزانین ئێمە كاندیدمان هەبێت لە دەستەی سەرۆكایەتی، بۆیە بۆ پۆستی جێگری دووەم، یاخود سكرتێری پەرلەمان خاتوو (منى نبی نادر) كاندید دەكەین، سوپاس.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆكی كاتی پەرلەمان:

فەرموو.

بەڕێز كاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆكی یەكەم دانیشتنی پەرلەمانی كوردستان.

لەبەر گرنگی فراكسیۆنەكەمان بۆ توێژی ژنان، لەبەر ڕێزگرتن لەو یاسایەی كە دەڵێت سەرۆكایەتی پەرلەمان دەبێت یەكێكیان خاتوون بێت، ئێمە یەكێك لە ئەندامانی فراكسیۆنەكەمان كاندید دەكەین بۆ پۆستی سكرتێری پەرلەمان، یان جێگری دووەمی سەرۆكی پەرلەمان بەناوی (موژدە محمود)، سوپاس.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆكی كاتی پەرلەمان:

دەستخۆش، هەڤالاًن بۆ ئەوەی ڕێڤە چوونا دەنگدانێ بە ڕەنگێكی جوان و ڕێك و پێك بە ڕێڤە بچیتن دێ ناڤ ئێنە خاندن پێنج پێنجە دێن كارتێن دەنگدانێ وەرگرن و هەر یەكە ناڤێ بەربژێری بۆ پۆستی سەردیار سندوقا دیار كات ژی جودا نا ئێ سەرۆك و جێگر و سكرتێرا، دێ دكانە ناڤ سندوقا، ئینجا ژێ دەنگ دێنە فەرز كرن.

باشە هەڤالاًن نوكە داخازا ناڤاكە بلا بێن بۆ دەنگدانێ:

بەڕێز (ئازاد اكرام بهرام، ئاشنا عبدالله قادر، ئومێد عبدالرحمن حسن، ابوبكر عمر عبدالله، احسان محمد سلیم).

بەڕێز (ادريس اسماعيل عبوش، ارشد حسين محمد، اسماعيل على طه، ايدن معروف سليم، بالانبۆ محمد على).

بەڕێز (بختيار شوكرى سليمان، بدريه اسماعيل محمود، بژار خاليد عبدالله، بهجت على ابراهيم، بهمن كاكه عبدالله).

بەڕێز (بەڵێن اسماعيل حاجى ابراهيم، بێگەرد دڵشاد شكرالله، پێشەوا طاهر مصطفى، جنان جبار بويا، جلال محمد عبدالله).

بەڕێز (جلال محمد امين، جمال حوێز مصطفى، جوان يونس محمد، جهاد حسن ابراهيم، چيا حميد شريف).

بەڕێز (حسيبه سعيد ابراهيم، حكمت محمد عبوزيد، خديجه عمر طه، دابان محمد حسين عبدالله، ديارى انور حمه رحيم).

بەڕێز (ذكرى احمد اسماعيل، رزگار عيسى سوار عيسى، رزگار محمد محمود، روبينه اويملك عزيز).

بەڕێز (روپاك احمد رحمان، رۆژان محمد كريم، رۆژان ابراهيم على، رۆميۆ حزيران نيسان، رێبوار عبدالرحيم عبدالله).

بەڕێز (رێڤنگ محمد محمد، رێواز فائق حسين، زانا خاليد سمايل، زياد جبار محمد قادر، زێدان رشيدخان اودل).

بەڕێز (ژيان طاهر احمد، ظاهر محمد على، سارا دڵشاد بكر، سروان محمد على، سعيد مصطفى تەتەر خان).

بەڕێز (سۆران عمر سعيد، سيروان فرج محمد، سفين اغا عمر اغا، سلمه فاتح توفيق، سوسن محمد ميرخان).

بەڕێز (سيپان سالم حسن، سەرچنار احمد محمود، سەركۆ ئازاد حسين، صباح محمود محمد، شاخەوان رووف مصطفى).

بەڕێز (شادى نوزاد وهاب، شايان كاكه صالح، شوان كريم محمد، شنۆ اشقى عبدالله، شيرين امين عبدالعزيز).

بەڕێز (شێركۆ جودت مصطفى، شەمۆل اشين صابر، عباس فتاح صالح، عثمان كريم سواره، عثمان على سمايل).

بەڕێز (عبدالسلام عبدالله حسن، عبدالستار مجيد قادر، عبدالله محمود محمد، على حمه صالح، عبدالناصر احمد على).

بەڕێز (فاهيك كمال صوغون، فريد يعقوب ايليا گورگيس، فيصل عباس عولا، ڤالا فريد ابراهيم، كاروان عبدالرحمن قادر).

بەڕێز (كاظم فارووق ناميق، كاوه عبدالقادر حسن، كلارا عوديشو يعقوب، گلاوێژ عبيد عثمان، گليزار رشيد حاجى بدرى).

بەڕێز (گۆران عمر على، گوڵستان سعيد حمد، گوڵستان باقى سليمان، لقمان حمد صابر، ليزا فلك الدين صابر).

بەڕێز (ليلى عبدالجبار حدو، محسن حسين مصطفى، محمد سعدالدين انور، محى الدين حسن يوسف، مسلم عبدالله رسول).

بەڕێز (موژده محمود محمد، مەم اسكندر مەم، منى نبى نادر، مەم برهان حمد، نجاة شعبان عبدالله).

بەڕێز (نزار ملا عبدالغفار، ويسى سعيد ويسى، هاورێ بناء محمد، هديه مراد حيدر، هلز احمد محمد).

بەڕێز (هێڤيدار احمد سليمان، هێرش حسن حمد، هێمن احمد حمد صالح، هەژان حسن احمد، هەورامان حمه شريف، ياسين خضر طه).

بەڕێزان، زۆر سوپاس، ب ڕەنگێکی گەلەك جوان بەڕێڤە چوو، دەنگدانە مە نوکە ژی دێ داخازاش هەڤالاێ دکەین گەنجێت مە کو دەست بە فەرزا دەنگدان بکەن، یان لێك جودا کرنا دەنگ.

بەڕێز سارا دلشاد بكر:

بۆ پۆستی سەرۆکی پەرلەمان/

بەڕێز (سيپان سالم، ....٨ دەنگ).

بەڕێز (ڤالا فريد، ....٦٤ دەنگ).

(سێ دەنگی سپی).

بۆ پۆستی جێگری سەرۆکی پەرلەمان/

بەڕێز (هێمن هەورامی..٦٨ دەنگ).

بەڕێز (كاوه عبدالقادر..........٨ دەنگ).

بۆ پۆستی سکرتێری پەرلەمان/

بەڕێز (منى نبى نادر..٦٠ دەنگ).

بەڕێز (موژده محمود........... ٨ دەنگ).

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد على/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

دەستێ هەمیا خۆش، هەڤالاێن بۆ هاریکاری کرنێ، سوپاس بۆ تەحەمەلا وە ل هۆلێدا بە ڕەحەتیا هاتیە ئارامی ئەڤ پرۆسە دەرباز بوو، جێی خۆشحالییە ژی بۆ پۆستێکی ش کاندێکی زێدەترمان هەبوون.

هەڤالاێن.

نوکە دێین ئەنجاما دیار کەین یێن وان کەسێ سەرکەفتی:

سەرۆکێ پەرلەمانێ کوردستانێ بەڕێز (د.ڤالا فريد ابراهيم) (٦٤) دەنگ.

جێگرێ سەرۆکی پەرلەمانێ کوردستانێ بەڕێز (هێمن هەورامی) (٦٨) دەنگ.

سکرتێرێ پەرلەمانێ کوردستانێ بەڕێز (منى نبى نادر) (٦٠) دەنگ.

پیرۆزا بۆ هەمیا، پیرۆزا لە خەلکی کوردستانێ، پێش ئەڤە جێگا خۆ بەجێ بێلم، ئەز من سوپاس بۆ ئەم فەترە پێکڤە کار کری و بەرێ هەڤالاێن دل داخازیش هەمی فراکسیۆنا دکەم هەمیا ئەندامانی پەرلەمان دکەم، کو ئەم موزایکە کوردستانێ، یان پڕی نەتەوە، پڕی ئایین، پڕی مزروبی، پڕی ئایین و مزوربی و

لایەن و حزب و هەمی ئەم رەنگڤەدان وێ دڤێ رۆلێدا ئەم بپارێزین و بشێین نوێنەرایەتیا خەلکێ خۆ دروستاهی بکەین، سوپاس بۆ ئێوە، نوکە داخازیش هەڤالاْن دکەم دکتۆرە ڤالا وەك سەرۆکێ پەرلەمانێ بلا کەرەم بکات، کاك هێمن هەورامی وەك جێگری سەرۆکێ پەرلەمانێ بلا کەرەم بکاتن، هێژا خاتوو منی نبی نادر سکرتێرا پەرلەمانێ بلا کەرەم بکات، بێن جهێن خۆ وەربگرن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان.

بەناوی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان سوپاستان دەکەین بۆ متمانە پێدانمان، بۆ لە ئەستۆ گرتنی ئەرکی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان، دڵنیا بن لەو ماوەیەی کە لە دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان دەبین بەشێوەیەکی بێ لایەنانەو بەرپرسانە کاری پەرلەمانی ئەنجام دەدەین، هەر لێرەوە داوا لە فراکسیۆنەکان دەکەین، کە بەزووترین کات نوێنەرانی خۆیان بۆ لیژنەکانی پەرلەمانی کوردستان دەست نیشان بکەن، بەتایبەتی لیژنەی کاروباری یاسایی پەرلەمانی کوردستان، پەرلەمان ناتوانێت ئەرکەکانی خۆی جێ بەجێ بکات بەبێ لیژنەی کاروباری یاسایی، بۆیە داواتان لێ دەکەین تا رۆژی چوارشەممە نوێنەرەکانی خۆتان بۆ لیژنەی کاروباری یاسایی پەرلەمانی کوردستان دەست نیشان بکەن و بەرزی بکەنەوە بۆ دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان، بۆ ئەوەی بەزووترین کات لیژنەی یاسایی دروست بکەین و دواتر هەموو لیژنەکانی تریش دروست دەکەین، ئەو کاتەی کە لە دەست چووە قەرەبووی بکەینەوە، هەروەها پەرلەمان دەست بە کارەکانی بکات بەشێوەیەك کە لە ئاستی چاوەڕوانییەکانی گەلی کوردستان بێت بە هەموو پێکهاتە جیاوازەکانیەوە، بەم شێوەیە دانیشتنی ئەمڕۆمان کۆتایی پێ دەهێنین، زۆر سوپاس بۆ ئێوەی بەڕێز.

رڤینگ محمد محمد علی

سەرۆکی یەکەم دانیشتنی پەرلەمانی

کوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١)نائاسایی

سێ شەممە رێکەوتی ٢٦\٢\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (١)ی نائاسایی

سێ شەممە رێكەوتی ٢٠١٩/٢/٢٦

كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی سێ شەممە رێكەوتی ٢٠١٩/٢/٢٦ پەرلەمانی كوردستان - عێراق بە سەرۆكایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆكی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منی نبی قهوچی سكرتێری پەرلەمان، دانیشتنی ژماره (١)ی نائاسایی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمی بڕگەی (یەكەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژماره (١)ی نائاسایی ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان لە كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ رۆژی سێ شەممە رێكەوتی (٢٠١٩/٢/٢٦) بەم شێوەیە بێت:

یەكەم: پێكهێنانی لیژنەی كاروباری یاسایی پەرلەمان بەپێی حوكمی ماددەكانی (٢٨ و ٢٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان – عێراق.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی كوردستان، دانیشتنەكەمان دەست پێ دەكەین، دانیشتنی ژماره (١)ی نائاسایی، رۆژی دانیشتن (٢٠١٩/٢/٢٦)، خولی پێنجەمی هەڵبژاردن، ساڵی یەكەم.

بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمی بڕگەی (یەكەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژماره (١)ی نائاسایی ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان لە كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ رۆژی سێ شەممە رێكەوتی (٢٠١٩/٢/٢٦) بەم شێوەیە بێت:

یەكەم: پێكهێنانی لیژنەی كاروباری یاسایی پەرلەمان بەپێی حوكمی ماددەكانی (٢٨ و ٢٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان – عێراق.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

پێش ئەوەی دەست بكەین بە جێ بەجێ كردنی بڕگەی یەكەم لە بەرنامەی كاری دانیشتنی نائاسایی ئەمڕۆمان، خۆتان دەزانن لە رۆژی دوو شەممە رێكەوتی (١٨)ی مانگ داوایەكمان ئاراستەی هەموو فراكسیۆنەكان كرد، بۆ ئەوەی فراكسیۆنەكان تا رۆژی چوارشەممە كۆبوونەوەی خۆیان بكەن و ئەندامەكانی خۆیان بۆ لیژنەی كاروباری یاسایی دەست نیشان بكەن، دیارە لەبەر مەبنای ئەو داواكارییە،

فراکسیۆنەکان لە رۆژی سێ شەممە دوو جار کۆبوونەوەیان ئەنجامداوە، جاری یەکەم بە سەرۆکایەتی بەڕێز سکرتێری پەرلەمان، جاری دووەم بە سەرۆکایەتی بەڕێز جێگری سەرۆکی پەرلەمان، ئەمڕۆش بە هەمان شێوە کۆبوونەوەیەکی تر لەلایەن فراکسیۆنەکان بە ئامادە بوونی جێگری سەرۆکی پەرلەمان و سکرتێری پەرلەمان ئەنجامدرا، بێگومان پێش جێ بەجێ کردن، لەبەر ئەوەی جێگری سەرۆکی پەرلەمان خۆی سەرپەرشتی کۆبوونەوەکەی کردووەو وردەکارییەکانی بابەتەکە لای ئەون، پێمان باشە روون کردنەوەیەك بدات لەسەر ئەو ئیتیفاقیەی لەنێوان فراکسیۆنەکان کراوە بەپێی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان، فەرموو.

بەڕێز هێمن احمد حمد هەورامی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان.

هەروەك لە دانیشتنی رۆژی (٢٠١٩/٢/١٨) لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان داواکاری ئاراستەی سەرجەم فراکسیۆنەکان کرا تا ناوی پاڵێوراو و پەرلەمانتارەکانیان بۆ لیژنەی کاروباری یاسایی ئاراستەی دەستەی سەرۆکایەتی بکەن، رۆژی (٢٠١٩/٢/١٩) کاتژمێر (١٠)ی سەر لە بەیانی لە هۆڵی ماددەی (١٤٠) کۆبوونەوەی سەرجەم سەرۆك فراکسیۆنەکان بە سەرۆکایەتی بەڕێز سکرتێری پەرلەمان ئەنجامدرا و تێیدا تاوتوێی ئالیەت و میکانیزمی دەرکردنی ئەندامەکانی لیژنەی کاروباری یاسایی گفتوگۆی لەسەر کرا، دواتر لە کاتژمێر (١٢:٣٠ تا ٢) کۆبوونەوەیەکی تری سەرجەم فراکسیۆنەکان بە سەرپەرشتی جێگری سەرۆکی پەرلەمان بەڕێوە چوو، لەم کۆبوونەوەیەدا رای دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان ئاراستەی فراکسیۆنە بەڕێزەکان کرد، کە بەپێی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان کار بۆ دیاری کردنی ئەندامانی بەڕێز لە لیژنەی کاروباری یاسایی بکرێت، داواشمان کرد کە مەبدەئی تەوافوق و سازانیش رەچاو بگیرێت بۆ ئەوەی بتوانین نوێنەرایەتی زۆربەی هەرە زۆری فراکسیۆنەکانی ناو پەرلەمانی کوردستان پێکهاتەکان جێگایان لە لیژنەی کاروباری یاسایی بێتەوە لەبەر گرنگی و بایەخی ئەم لیژنەیە، لەناو کۆبوونەوەو گفتوگۆکان رایەك هەبوو، کە هەموو فراکسیۆنەکانی پەرلەمانی کوردستان نوێنەریان لە لیژنەی کاروباری یاسایی هەبێت، بەڵام بە حوکمی بڕگەی یەك لە ماددەی (١١٠)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان کە پێناسەی فراکسیۆنەکان کراوە، ئێمە (١٥) فراکسیۆنمان وەکو ئەو خاڵە لەناو پەرلەمانی کوردستان هەیەو ئەندامیەتی لیژنەکان لە (٥) بۆ (١١) ئەندامە، دواتر داوامان لە فراکسیۆنەکان کرد کە راو سەرنجی خۆیان ئاگادارمان بکەنەوە بە نووسین و نوێنەران و پاڵێوراوانی خۆیانمان بۆ بنێرن، ئێمە ڕۆژی (٢/١٩) وەکو دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان نووسراوێکمان بۆ هاتووە لەلایەن فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان و فراکسیۆنی حزبی شۆشیالیست و تێیدا هاوپەیمانیەتیەکیان راگەیاندووە پێکەوە ببنە (٤٦) کورسی، نووسراوێکیشمان بۆ هاتبوو لە لایەن فرارکسیۆنەکانی (کلدان، سریان، ئاشوور، ئەرمەن) کە لە (٦)

پەرلەمانتار ئیمزایان کردبوو و هەر شەشیان (١) پەرلەمانتاریان پالأوتووە بۆ ئەندامیەتی لیژنەی یاسایی، فراکسیۆن و ئەندامانی پەرلەمان لە پێکهاتەی تورکمانیش بە هەمان شێوە ئەوانیش پێکەوە هەموویان بڕیاریان دابوو (١) پەرلەمانتار بپالێون بۆ ئەندامیەتی لە لیژنەی یاسایی، ئێمە ئەمڕۆ لە کاتژمێر (١٠) تا پێش ئەم دانیشتنە کۆبوونەوەیەکی زۆر گرینگ و لە کەشێکی زۆر برایانەو دۆستانەو دیموکراسیانە لەنێوان سەرۆکی فراکسیۆنەکانی ناو پەرلەمانی کوردستان لەگەڵ جێگری سەرۆکی پەرلەمان و سکرتێری پەرلەمان بەڕێوە چوو لەوێش تەئکیدمان کردووە کە ئێمە لەگەڵ مەبدەئی تەوافق و ڕەچاو کردنی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستانین، دوای گفتوگۆیەکی مەسئولانەو بە گیانی پەرلەمانی و گیانی دیموکراسی یەکتری قبووڵ کردن هەم ئالیەتی ناو پەیڕەو لەبەرچاو گیرا هەم ئالیەتی تەوافوقیش لەبەر چاو گیرا.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان.

ئەوەی کە لەو کۆبوونەوەیە پێی گەیشتین ئەوە بوو کە بە پێی ئەو بەرکەوتنەی کە فراکسیۆنە بەڕێزەکانی ناو پەرلەمانی کوردستان هەیانە، فراکسیۆنی پارتی و سۆشیالیست پێکەوە (٥) ئەندامیان لە لیژنەی یاسایی بەر ئەکەوت، فراکسیۆنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان (٢) ئەندامیان بەر ئەکەوت، فراکسیۆنی گۆڕان ئەندامێکیان بەر کەوت، فراکسیۆنی نەوەی نوێ (١) ئەندامیان بەر کەوت، فراکسیۆنی کۆمەڵ (١) ئەندامیان بەر کەوت، پێکهاتەی کلدان، سریان، ئاشوور (١) ئەندامیان بەر کەوت، دواتر لەسەر بنەمای مەبدەئی تەوافوق لەلایەن فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان لە کۆبوونەوەکە ئەوە خرایەڕوو کە تەوافوق هەبێت و نوێنەرایەتی پێکهاتەکان هەبێت، ئەندامێکی خۆیان لەو پێنج بەرکەوتەی کە بەریان کەوتبوو درایە فراکسیۆنە تورکمانەکان و پەرلەمانتارانی تورکمان، بۆیە ئێستا ئەوەی لەو کۆبوونەوەی پێی گەیشتووین ئەوەیە کە ئەندامیەتی لە لیژنەی کاروباری یاسایی (١١) ئەندامە، فراکسیۆنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان لە چەند ڕۆژی رابردوو ئێمە لەسەر هێڵ بووین لەگەڵیان بۆ ئەوەی ناوی (٢) پالێوراومان بۆ بنێرن، هەتا ئێستا نەیان ناردووە ئومێد ئەکەین لە ئایندەیەکی زۆر نزیك بنێرن، بۆیە نەتیجەی کۆبوونەوەکانی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان لەگەڵ فراکسیۆنە بەڕێزەکان بەو شێوەیە کە پێکهاتەی لیژنەی یاسایی ئێستا بەم جۆرە ڕێکەوتنی لەسەر کراوە، فراکسیۆنی پارتی سۆشیالیست پێکەوە (٤)کورسی، فراکسیۆنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان (٢) کورسی، فراکسیۆنی گۆڕان (١) ئەندام بە لیژنەی یاسایی، فراکسیۆنی نەوەی نوێ (١) ئەندام، فراکسیۆنی کۆمەڵ (١) ئەندام، فراکسیۆنەکانی کلدان، سریان، ئاشوور، ئەرمەن (١) ئەندام، فراکسیۆنە تورکمانیەکان (١) ئەندام، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز (هێمن هەورامی) جێگری سەرۆکی پەرلەمان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان بەپێی ئەو دەسەلأتەی کە لە بڕگەی چوارەمی ماددەی (٢٨) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان دراوە بە

دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان لە دابەشکردنی ئەندامان بەسەر لیژنە هەمیشەییەکاندا بە لەبەرچاو گرتنی توانا و خواست و پێداویستی لیژنەکان ئێمە وەکو دەستەی سەرۆکایەتی بەو شێوەیەی خوارەوە ئەندامانمان دابەش کردووە بەسەر لیژنەکاندا، ئێستاش داوا لە سکرتێری پەرلەمان دەکەین ناوی لیژنەی کاروباری یاسایی بخوێنێتەوە بە مەبەستی دەنگ لەسەر دان، نوقتەی نیزامی، فەرمووو.

بەڕێز د.شێرکۆ جودت مصطفی:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە ناوی خوای گەورەو میهرەبان، ئێمە وەکو فراکسیۆنی یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان و لە کۆبوونەوەکەشدا بەراشکاوانە رای خۆمان وت ئەمەی کە کراوە لە دواین فراکسیۆن کە لەگەڵ سوور بوونمان لەسەر پاراستنی مافی پێکهاتەکان، بەلاًم ئەو شەش بەڕێزەی کە (٦) پەرلەمانتارن؛ واتا (٦) فراکسیۆنن هەر یەکە یەك کورسییە، لەبەر ئەوەی کە نەبوون بە (١) فراکسیۆن ناکرێت بخرێتە پێش فراکسیۆنی یەکگرتوو لە تەسەلسولی لائیحی دابەش کردنی کورسیەکانی لیژنەی یاسایی، چونکە بەپێی ماددەی (٢٨) لە بڕگەی دووەم بە صەریحی دەڵێت فراکسیۆنەکان، نوێنەرایەتی فراکسیۆنەکان لە پەرلەمانی کوردستان، ئەو (٦) بەڕێزە (١) فراکسیۆن نین تا پێش فراکسیۆنی یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان بکەون، پاشان بۆ پاراستنی مافی پێکهاتەکان لە لیژنەکان، ئێمە پێشنیاری ئەوە ئەکەین کە لائیحە، هەمواری لائیحی بکرێت، بۆ ئەوەی مافی ئەوان بپارێزرێ بە لائیحە لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان، بۆیە بەڕاستی بەپێی سانتلیکۆش بێت، ئەمە وردەکاری لە کۆبوونەوەکەدا ئێمە عەرزمان کرد کە سانتلیکۆ کورسیەك ئەدا بە یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان، لە لیژنەی یاسایی بە حەقی خۆمان، بۆیە ئەوەی روویداوە ئێستا بەڕاستی ئەمە بە پێشێلکاری پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستانی ئەزانین و ئیجحافێکە بە حەقی یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان لە لیژنەی یاسایی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزتان ئەندامی پەرلەمانی کوردستان بووینە لە خولی رابردووش، پەرلەمانتاریکی ناضجن، خۆتان دەزانن پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان لە ماددەی (٢٨) بە روونی باسی ئەو بابەتەی کردووە، سێ کۆبوونەوەتان کردووە لەگەڵ فراکسیۆنەکان و دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان بەپێی دەستورو بە پێی یاسا بنەڕەتیەکان لە هەرێمی کوردستان، ئینجا بەپێی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ئەندامەکانی دابەشکردووە بەسەر لیژنەکاندا، بەهیچ شێوەیەك لەسەر حیسابی هیچ فراکسیۆنێك فراکسیۆنێکی تر ئەندامی لە لیژنەی یاسایی بەرنەکەوتووە، بەبیر هەموو ئەندامانی پەرلەمانی دەهێنمەوە کە خاڵی پەیڕەوی لە ماددەی (٥٦)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ئیشارەتی پێدراوە، تکا دەکەم هەر ئەندامێك بە ناوی خاڵی پەیڕەو داوای لێدوان دەکات پەیڕەوی ماددەی (٥٦) بکات، ماددەی (٥٦) لە پەیڕەوی ناوخۆ لە بڕگەی دووەم تەنها سێ حاڵەتی بە خاڵی پەیڕەوی داناوە:

یەك: پێشێلکردنی یەکێك لە مادده و برگەکانی دەستور و یاسا بەرکارەکانی پەیرەوی ناوخۆ.

دوو: ئەگەر گفتوگۆکە لە بابەتی دانیشتنەکە دەرچوو.

سێ: داواکردن بۆ دواخستنی گفتوگۆ لەسەر بابەتێك و بریاردان لەسەر گفتوگۆکردن لە بابەتێکی تری یان ئالوگۆڕکردن لە بابەتێکی تر.

سێیەم: ئەگەر ئەندام بە خاڵی پەیڕەوی داوای ئاخاوتنی کرد، بەلام ئاخاوتنەکەی خاڵی پەیڕەوی نەبوو سەرۆك دەتوانێت ئاخاوتنی پێ ببڕێت، لە کاتی دووبارەبوونەوەی لەو دانیشتنە هەلێکی تری بۆ ئاخاوتن بە خاڵی پەیڕەوی پێ نادرێت.

بۆیە تکا دەکەم لە هەموو دانیشتنەکان ئەو ماددەیە لەبەرچاو بگرن و لەبەر مەبنای ئەو ماددەیە داوای خاڵی پەیڕەوی بکەن، هەر ئەندامێکی پەرلەمانیش داوای خاڵی پەیڕەوی دەکات پێش ئەوەی قسە بکات پێویستە ئیشارەت بۆ ئەو ماددەیەی پەیڕەو بدات کە سەرپێچی کراوە، ئێستا بەڕێز د.شێرکۆ قسەی خۆی کرد و تکا دەکەین بەپێی خاڵی پەیڕەو قسەی بەڕێزیان دووبارە نەکرێتەوە بە هیچ شێوەیەك، ئەگەر نا ناچار دەبین قسەکانتان ببڕین، بەڵێ، مامۆستا هەورامان فەرموو.

بەڕێز هەورامان حەمە شریف گەچێنەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپێی ماددەی (٢٨) کە ماددەکە دەخوێنمەوە بڕگەی یەکەم لیژنە هەمیشەییەکان لە ماوەی (٢٥) رۆژدا لە رێکەوتی کۆتایی هاتنی یەکەم دانیشتنی پەرلەمان بە دەنگی زۆرینەی ئامادەبوونی پەرلەمان هەڵدەبژێردرێن، زۆر وازیحە ماددەکەو بڕگەکە، بۆ ئەوەی کە دەبێ سەرجەم لیژنەکان پێکەوە پێشتر ئیتفاقیان لەسەر بکرێت و لە دانیشتنێکی پەرلەمانـدا بخرێتە دەنگدانەوەو دەنگی لەسەر بکرێت، بابەتەکەی من ئەوەیە کە رووبەرووی بەڕێزتانی دەکەمەوە، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، دەمەوێت روونکردنەوە بدەیت بەڕێزت کە ئایا بۆچی ئێستا تەنها لیژنەی یاسایی جیا کراوەتەوەو بەتایبەت دانیشتنێکی نائاسایی پەرلەمانی بۆ دەکرێت و لیژنەکانی تر هیچ باس و خواستیان لەسەر نەکراوەو هیچ ئیتفاقێکی لەسەر نەکراوە، خۆ ئەگەر بابەتەکە ئەوە بێت بەیانی پرۆژە یاسایەك، یان پرۆژە بڕیارێك بهێنرێتەوە بۆ هۆلی پەرلەمان و تەقدیم بکرێت سەرۆکایەتی پەرلەمان پێشکەشی دەکات و تەقدیمی دەکات بۆ سەرجەم ئەو لیژنانەی کە موختەسن، دەگونجێت کە ئەو یاسایەی کە دەهێنرێت و ئەو پرۆژە بڕیارەی کە دەهێنرێت پێشکەش دەکرێت بۆ دەستەی سەرۆکایەتی ئیختیساسی زیاد لە لیژنەیەك بێت، واتە نەك لیژنەی یاسایی چەند لیژنەیەکی تر پێویست بکات قسەی لەسەر بکرێت، ئایا بۆچی بەڕێزتان دانیشتنێکی نائاسایی پەرلەمانتان تایبەت کردووە تایبەت بە لیژنەی یاسایی، بابەتەکەی منیش کە عەرزم کردی و پێشنیارم کرد پڕاو پڕ خاڵی نیزامیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بۆ خاڵی يەكەمت لە ماددەی (٢٨) لە بڕگەی يەك دەڵێت ليژنە هەميشەييەكان، ناڵێت هەموو ليژنە هەميشەييەكان، ئەگەر بيگوتبا هەموو ليژنە هەميشەييەكان لە دانيشتنێكی پەرلەمان پێويستە دەنگيان لەسەر بدرێت، راستە ئەوە گوتت هەموو، بەڵام گوتويەتی ليژنە هەميشەييەكان، بۆيە دەتوانی لە يەك جەلسە يەك ليژنە دەنگی لەسەر بدەی، دەتوانی لە يەك جەلسە هەر (١٥) ليژنە دەنگی لەسەر بدەی، هەردووكی ئاساييە و ياساييە، بۆ خاڵی دووەميشت كە بۆچی داوای جەلسەی نائاساييمان كردووە، خۆت دەزانی ئێمە ئاڕاستەمان كردووە گووتمان بەبێ ليژنەی ياسايی و بەپێی پێكهێنانی ليژنەی ياسايی لە هەموو خولەكانی رابردووش بگەڕێنەوە سەر پرۆتۆكۆلی يەكەم كاری پەرلەمان ئەوە بووە كە ليژنەی ياسايی پێكهێناوە، لەبەر ئەوەی كاری پەرلەمانی بەهيچ شێوەيەك ئەدا ناكرێت ئەگەر تۆ ليژنەی ياسايی دروست نەكەی، پێويستە پێش هەموو ليژنەكان ليژنەی ياسايی دروست بكرێت، ئينجا پەرلەمان دەكەوێتە سەرخۆ بۆ ئەنجامدانی كاری پەرلەمانی، ئەوە خاڵێكيان.

خاڵی دووەميان: هەر لە ئێستا دوای كۆتايی هاتن پێش ئەوەی كۆتايی بە جەلسەكە بێنم پێتان رادەگەيەنين ئێمە رۆژی هەينی (١/ئازار) بەپێی پەيڕەو وەرزی گرێدانی يەكەم لە ساڵی يەكەم و لە خولی هەڵبژاردنی پێنجەم دەكەينەوە، لە مانگی يەكەمدا دەست بە تەقديمكردنی پرۆژە ياساكان دەكرێت لەو وەرزە تەشريعيەدا، بۆيە ئەو كارانەی كە كردوومانە هەمووی كاری ياسايين، هەمووی بەپێی پەيڕەو ئەنجام دەدرێت، روونكردنەوەكەش بەو شێوەيە كە پێشكەش بەڕێزتمان كرد، ئێستا داوا لە سكرتێری پەرلەمان دەكەين كە ناوی ئەندامان و پاڵێوراوان بۆ ليژنەی ياسايی بخاتەڕوو بە مەبەستی دەنگ لەسەر دانيان، فەرموو.

بەڕێز منى نبى نادر/ سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەپێی حروفی ئەبجەدی ناوەكان دەخوێنمەوە:

ارشد حسين محمد/ فراكسيۆنی پارتی

بژار خالد عبدالله/ فراكسيۆنی پارتی

جلال محمد امين/ فراكسيۆنی گۆڕان

خديجە عمر طە/ فراكسيۆنی پارتی

روپاك احمد عبدالرحمن/ فراكسيۆنی كۆمەڵی ئيسلامی

رۆبينە مليك عزيز/ پێكهاتەی كلدان و سريان و ئاشووری و ئەرمەن

سارا دڵشاد بكر/ پێكهاتەی توركمان

عبدالسلام عبدالله حسن/ فراكسيۆنی پارتی

كاوە عبدالقادر حسن/ فراكسيۆنی جولانەوەی نەوەی نوێ.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

داوا لە بەڕێزتان دەکەم ئەو ناوانە بخەنە دەنگدان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

نوێنەری فراکسیۆنەکانە بۆ ئەوەی ببن بە ئەندام لە لیژنـەی یاسـایی وەکو گوێ بیست بـوون، ئێستا ئـەو ناوانە دەخەینە دەنگدان بۆ ئەندام لە لیژنەی یاسایی، کێ لەگەڵدایە؟ تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٧٣) کـەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە؟ تکایـە دەسـت بەرزکاتـەوە؟ (٦) کـەس لەگەڵدانییـە، زۆر سـوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی پەرلەمان لیژنەی یاسایی هەڵبژێردرا، بەڕێزان ئەندامانی پەرلـەمان، نوقتەی نیزامی هەیە، کاك محمد فەرموو.

بەڕێز محمد سعدالدین انور:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نوقتەی نیزامی نییە، حەز دەکەم یەك دەقە موڵەتم پێ بدەن، وەکو پێکهاتـەی تورکمـان زۆر بـە زەرورمـان دەزانی کە ئەم لیژنەیە پێویستە رەنگدانەوەی هەموو پێکهاتە سیاسی و پێکهاتە نەتەوییـەکان بکـات، بۆیـە داوامانکردبوو کە ئەندامێکی تورکمان لـەم لیژنەیـە ئەنـدام بێـت، سوپاسـی پـارتی دیمـوکراتی کوردسـتان و حزبی سوشیالستی کوردستان دەکەین کە پشتگیری ئێمەیان کرد کە ئەندامێکمان هەبێت، هەروەها سوپاسی هەموو فراکسیۆنەکان دەکەین کە تەفاهوومیان نیشاندا بۆ ئەوەی پێکهاتـەکانیش لـەم لیژنەیـە ئەنـدام بـن، ئەمەش هەنگاوێك و دەستپێکی زۆر گرنگە بۆ کاری هاوبەشی و کاری پەرلەمانتاری لە هەرێمی کوردسـتان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك ئومێد.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

نوقتــەی نیزامیــە، بــەلاَم ویســتم تــا دوای پرۆســەکە قســەی لەســەر بکــەین، لــە مــاددەی (١٦) ئــەرك و دەسەلاَتەکانی دەستەی سەرۆکایەتی بڕگەی دووەم بـاس لـەوە دەکـات کـە خوێندنـەوەی کورتـەی کۆنووسـی دانیشـتنی پێشـووتری پەرلـەمان و پەسـند کردنـی، ئـەوە دووەمـین دانیشـتنەکە دەکرێـت، کـە کۆنووسـەکە نـەبوو، ئایـا بـەس لەبـەر ئـەوە بـوو کـە دەسـتەی سـەرۆکایەتی هەلنەبـژێردرا بـوو، داوای روون کردنـەوە دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کۆنووس لە دانیشتنی نائاسایی ناخوێندرێتەوە، لە دانیشتنی ئاسایی کە رۆژی هەینی ئێمە ئەنجامی دەدەین و وەرزی گرێدان تێدا دەکەین و کۆنووسی دانیشتنی پێشوو دەخوێندرێتەوە، لەبەر ئەوەی دانیشتنێکی نائاسایی بوو، بۆیە کۆنووس ناخوێندرایەوە، سوپاس بۆ بەڕێزتان.

بەڕێزان.

لەبەر پەرۆشی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان و لەبەر پەرۆشی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، بۆ ئەوەی پەرلەمان زوو بکەوێتە خۆ دەست بەکارەکانی خۆی بکات هەر لێرەوە بانگهێشتان دەکەین کە رۆژی هەینی کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ پەرلەمان دانیشتنی ئاسایی خۆی دەست پێدەکات بە مەبەستی کردنەوەی وەرزی گرێدانی یەکەم لە خولی هەڵبژاردنی پێنجەم، ئێستا کۆتایی بە دانیشتنەکە دەهێنین، زۆر سوپاس.

منى نبى قهوچى	**هێمن هەورامی**	**د. ڤالا فريد ابراهيم**
سکرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆکی پەرلەمانی**	**سەرۆکی پەرلەمانی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١)ی

هەینی رێکەوتی ١\٣\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (١)

هەینی ڕێكەوتی ٢٠١٩/٣/١

كاتژمێر (١٠)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی هەینی ڕێكەوتی ٢٠١٩/٣/١ پەرلەمانی كوردستان - عێراق بە سەرۆكایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆكی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منی نبی قهوچی سكرتێری پەرلەمان، دانیشتنی ژمارە (١)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمی بڕگەی (یەكەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان — عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژمارە (١)ی ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان لە كاتژمێر (١٠)ی پێش نیوەڕۆ ڕۆژی هەینی ڕێكەوتی (٢٠١٩/٣/١) بەم شێوەیە بێت:

یەكەم: یەك دەقیقە بێ دەنگ وەستان بۆ ڕێزلێنان لە گیانی شەهیدانی كوردستان و عێراق لەگەڵ مارشی نەتەوەیی.

دووەم: كردنەوەی خولی بەهارەی ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردن لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان بەپێی حوكمی بڕگەی (سێیەم) لە ماددە (١٨)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان.

سێیەم: وتاری بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان بەبۆنەی كردنەوەی خولی بەهارەی ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان — عێراق.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی كوردستانەوە دانیشتنەكەمان دەست پێدەكەین، دانیشتنی ژمارە (١)ی ئاسایی ساڵی یەكەم، خولی هەڵبژاردن پێنجەمی پەرلەمانی كوردستان، سەرەتا بفەرموون بە دەقیقەیەك وەستان بۆ ڕێزلێنان لە گیانی پاكی شەهیدانی كوردستان، فەرموون.

فەرموو دانیشن، بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمی بڕگەی (یەكەم) لە ماددەی (٧)، بڕگەی (یەكەم و دووەم و سێیەم) لە ماددەی (١٦) و بڕگەی سێیەم لە ماددەی (١٨) و ماددەكانی (٤٧ و ٤٨) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان- عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژمارە (١)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەكەم لە خۆی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە كاتژمێر (١٠)ی بەیانی ڕۆژی هەینی ڕێكەوتی (٢٠١٩/٣/١) بەم شێوەیە بێت:

یەکەم: یەك دەقیقە بێ دەنگ وەستان بۆ ڕێزلێنان لە گیانی شەهیدانی کوردستان و عێراق لەگەڵ مارشی نەتەوەیی.

دووەم: کردنەوەی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردن لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان بەپێی حوکمی بڕگەی (سێیەم) لە مادده (١٨)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

سێیەم: وتاری بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان بەبۆنەی کردنەوەی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان – عێراق.

ئێستا داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەم ناوی ئەو ئەندام پەرلەمانانە بخوێنێتەوە کە داوای مۆڵەتیان کردووە بۆ دانیشتنی ئەمڕۆ، فەرموو.

بەڕێز منى نبى نادر/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی داوای مۆڵەتیان کردووە بۆ دانیشتنی ژمارە (١)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان.

١- مم اسکندر مم/ مۆڵەت.

٢- بدریە اسماعیل محمود/ مۆڵەت.

٣- صباح محمود محمد/ مۆڵەت.

٤- سۆران عمر سعید/ مۆڵەت.

٥- هەورامان حمە شریف/ مۆڵەت.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

فراکسیۆنی یەکێتی بەپێی بڕگەی حەوتەم لە ماددەی (٢٣)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان بە ئامادە نەبوو هەژمار ناکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالأ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان، بەڕێز دکتۆر صباح لێرە ئامادەیە، بۆیە داواکارییەکەی بە مۆڵەت هەڵبوەشێنەوە، بەڕێز سکرتێری پەرلەمان، داوا دەکەم کە پوختەی کۆنووسی دانیشتنی ژمارە (١) لە خولی کردنەوەی هەڵبژاردنی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان بخوێننەوە.

بەڕێز منى نبى نادر/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی کردنەوەی خولی هەڵبژاردنی پێنجەمی پەرلەمان، ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی (٢٠١٨/١١/٦) بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

١-کردنەوەی دانیشتنی بە چەند ئایەتێك لە قورئانی پیرۆز.

٢- یەك دەقیقە بێ دەنگ وەستان بۆ ڕێزلێنان لە گیانی شەهیدانی كوردستان و عێراق لەگەڵ مارشی نەتەوەیی.

٣- سوێند خواردنی بە تەمەنترین ئەندامی پاڵێوراوی سەركەوتوو بۆ بەڕێوەبردنی دانیشتنەكە لەلایەن بەڕێزییەوە وەك سەرۆكی یەكەمی دانیشتن.

٤- بانگ كردنی پاڵێوراوانی سەركەوتووی پەرلەمان بۆ سوێند خواردنی یاسایی.

٥- دەستپێكردنی پرۆسەی هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان و دەنگدان لەسەری.

٦- بانگ كردنی سەرۆك و جێگرو سكرتێر بۆ دانیشتنیان لە شوێنی تایبەت بە دەستەی سەرۆكایەتی.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس بۆ سكرتێری پەرلەمان، خاڵی دووەمی بەرنامەی كارمان:

وەرزی گرێدانی یەكەم كە خولی بەهارە ناو دەبردرێت لە ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان — عێراق دەكەینەوە.

خاڵی سێیەمی بەرنامەی كار:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

بەبۆنەی دەست پێكردنی یەكەمی وەرزی گرێدانی خولی هەڵبژاردنی پێنجەمی پەرلەمانی كوردستان پیرۆزبایی لە گەلەكەمان و لە ئێوەی بەڕێز دەكەین بەناوی دەستەی سەرۆكایەتی، هەر بەو بۆنەیەشەوە سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان بە پێویستی دەزانی لە وەرزی گرێدانی یەكەمدا لە رووی یاسادانان ئەولەویەت بداتن بەو یاسا، یاخود بەو پێشنیازی یاساو بڕیارانەی كە پەیوستن بە ژیان و گوزەرانی خەڵك و بە چاكسازی، هەروەها پەیوەستن بە كارا كردنەوەی دامەزراوەكانی پەیوەست بە سیستەمی حوكمڕانی لە هەرێمی كوردستاندا، بۆ ئەوەی پەرلەمانی كوردستان بتوانێت رۆڵ و ئەركی خۆی بەپێی ئەوەی كە لە یاسا بنەڕەتیەكاندا هاتووەو لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستاندا هاتووە بەشێوەیەكی سیستەماتیك بگێڕێتن كە بریتییە لە تەشریع و لە چاودێری كردنی دەسەڵاتی راپەڕاندن.

بۆیە داوا لە سەرجەم فراكسیۆنەكانی پەرلەمانی كوردستان دەكەین كە بە گیانی هەست كردن بە بەرپرسیاریەتی نیشتمانیی و نەتەوەیی لە بەجێ گەیاندنی ئەركەكانیان رێككەوتن و سازان بكەن لەسەر ئەو پێشنیازەی یاساو بڕیارانەی پێویستیان بە رێككەوتنی پێش وەختە هەیە لەنێوان فراكسیۆنەكاندا، ئێمەش لە دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان هەروەكو لە دانیشتنی یەكەم پێمان راگەیاندن لە پەیڕەو كردنی سیاسەتی بێ لایەنی بەرپرسیاریەتی راوێژكاری و هەماهەنگی لەگەڵ سەرجەم فراكسیۆنەكانی پەرلەمانی كوردستان بەردەوام دەبین و كار دەكەین بۆ لە یەك نزیك بوونەوەی را جیاوازەكان لەنێوان فراكسیۆنەكانی پەرلەمانی كوردستان لەسەر ئەو پێشنیازە یاساییانەی كە رەهەندی نیشتمانیی و رەهەندی نەتەوەییان هەیە، بە گرنگی دەزانم بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، كە پێتانی رابگەیەنم خولی پێنجەمی پەرلەمانی كوردستان بۆتە جێگای ئومێدێكی گەورەی خەڵكی كوردستان،

هیوادارم ئەندامانی پەرلـەمانی کوردسـتان لـە ئاست چاوەڕوانیەکانی گـەلی کوردسـتان بـن لـە جـێ بـەجـێ کردنی ئەرکەکانیانـدا بـە هـەموو پێکهاتـە جیاوازەکانیـەوە، تـەعبیر بکـەن لـە راو بۆچـوونی خـەڵکی گـەلی کوردستان کە داوای دەکات، ئەویشیان بریتییە لە ئێستادا لە کارا کردنەوەی سەرجەم ئەو دامەزراوانەی کـە پەیوەستن بە سیستەمی حوکمڕانی لە هەرێمی کوردستان و کاری پێکەوەیی، هـەروەها چاکسـازی کـردن لـە دامەزراوەو دامودەزگاکانی سیستەمی حوکمڕانیدا لە پێشی هەمووشیانەوە پەرلەمانی کوردستان، لێرەشەوە پێتان رادەگەیەنین ئێمە لە دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان هەنگاوی یەکەممان هاوێشـتووە بـۆ ئەنجامدانی چاکسازی لەناوی پەرلەمانی کوردستاندا، بێگومان بە هەماهـەنگی و هاوکـاری لەگـەڵ سـەرجەم فراکسیۆنەکانی پەرلەمانی کوردستان، خوای گـەورە پشـتیوانی هـەموو لایـەکمان بێـت سـەرکەوتوو بـین لـە ئەدا کردنی کارەکانماندا، زۆر سوپاس، بەم شێوەیە هاتینە کۆتایی دانیشتنەکە.

منى نبى قهوچى	**هێمن هەورامی**	**د. ڤالا فرید ابراهیم**
سکرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆکی پەرلەمانی**	**سەرۆکی پەرلەمانی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٢)ی

سێ شەممە رێکەوتی ١٢\٣\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٢)

سێ شەممە رێکەوتی ٢٠١٩/٣/١٢

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی سێ شەممە رێکەوتی ٢٠١٩/٣/١٢ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منی نبی قهوچی سکرتێری پەرلەمان, دانیشتنی ژمارە (٢)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٢)ی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ رۆژی سێ شەممە رێکەوتی (٢٠١٩/٢/١٢) بەم شێوەیە بێت:

یەکەم: زیاد کردنی دوو ئەندام لەسەر لیژنەی یاسایی و پێکهێنانی لیژنە هەمیشەییەکانی پەرلەمانی کوردستان و دەنگدان لەسەریان بەپێی ماددەکانی (٢٨ و ٢٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستانەوە دانیشتنەکەمان دەست پێدەکەین، دانیشتنی ژمارە (٢)ی ئاسایی خولی بەهارە، ساڵی یەکەم، خولی هەڵبژاردن پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان، داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەین کە بەرنامەی کاری دانیشتن بخوێنێتەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەی (یەکەم و دووەم و سێیەم) لە ماددەی (١٦) و بڕگەی سێیەم لە ماددەی (١٨) و ماددەکانی (٤٧ و ٤٨ و ٥٤) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان- عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٢)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی سێ شەممە رێکەوتی (٢٠١٩/٣/١٢) بەم شێوەیە بێت:

یەکەم: زیاد کردنی دوو ئەندام لەسەر لیژنەی یاسایی و پێکهێنانی لیژنە هەمیشەییەکانی پەرلەمانی کوردستان و دەنگدان لەسەریان بەپێی ماددەکانی (٢٨ و ٢٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق.

بەپێی حوکمی بڕگەی (چوارەمی) ماددەی (٤٨) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، لەسەر داوای سەرۆك فراکسیۆنی یەکێتی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بە زیاد کردنی بڕگەیەك بە ریزبەندی یەکەم بۆ بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٢)ی ئاسایی رۆژی سێ شەممە رێکەوتی ٢٠١٩/٣/١٢ بەم شێوەیەی خوارەوە:

١-سوێند خواردنی پاڵێوراو بەڕێز (راهی راهبەر ابراهیم) لە شوێنی ئەو پاڵێوراوەی کە سوێندی یاسایی نەخواردووە بەپێی ماددەی (یەکەم) لە یاسای ژمارە (١٣)ی ساڵی ٢٠٠٩.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان پوختەی دانیشتنی ژمارە (١)ی ئاسایی رۆژی هەینی رێکەوتی ٢٠١٩/٣/١ بخوێننەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (١)ی ئاسایی رۆژی هەینی رێکەوتی ٢٠١٩/٣/١ بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

١-دەستپێکردنی دانیشتن لەلایەن سەرۆکی پەرلەمان.

٢- یەك دەقیقە بێ دەنگ وەستان بۆ رێزلێنان لە گیانی شەهیدانی کوردستان و عێراق لەگەڵ مارشی نەتەوەیی.

٣- کردنەوەی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردن لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

٤- خوێندنەوەی ناوی ئەندامانی ئامادە بوو و ئامادە نەبوو، هەروەها خوێندنەوەی پوختەی دانیشتنی پێشوو لەلایەن سکرتێری پەرلەمانەوە.

٥- وتاری بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان بە بۆنەی کردنەوەی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ سکرتێری پەرلەمان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێستا دەست دەکەین بە جێ بەجێ کردنی بڕگەکانی بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆمان بڕگەی یەکەم بریتییە لە سوێند خواردنی یاسایی پاڵێوراو بەڕێز (راهی راهبر ابراهیم) لە شوێنی ئەو پاڵێوراوەی کە سوێندی یاسایی نەخواردووە بەپێی ماددەی (یەکەم) لە یاسای ژمارە (١٣)ی ساڵی ٢٠٠٩، با بەڕێزیان بفەرموون.

بەڕێز راهی راهبر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

من (راهی راهبر ابراهیم) بەخوای گەورە سوێند دەخۆم كە پارێزگاری یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عێراق و بەرژەوەندییە باڵاكانی بكەم).

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

خالی دووەمی بەرنامەی كار بریتییە لە زیاد كردنی دوو ئەندام بۆ سەر لیژنەی یاسایی و پێكهێنانی لیژنە هەمیشەییەكانی پەرلەمانی كوردستان و دەنگدان لەسەریان بەپێی ماددەكانی (٢٨ و ٢٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان، داوا لە سكرتێری پەرلەمان دەكەین ناوی ئەو دوو ئەندامە بخوێنێتەوە كە زیاد كراوە بۆ لیژنەی یاسایی.

بەڕێز منى نبى نادر قەوەچی/ سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دوو ئەندام زیاد كراوە لەسەر لیژنەی كاروباری یاسایی.

١-روژان محمد كریم لە فراكسیۆنی یەكێتی.

٢- عباس فتاح صالح لە فراكسیۆنی یەكێتی.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

ئێستا دەیخەینە دەنگدانەوە، كێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بكاتەوە؟ (٦٥) ئەندام لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بكاتەوە؟ (٤) ئەندام لەگەڵدا نییە، زۆر سوپاس، بە زۆرینەی دەنگ پەسند كرا.
بەڕێز سكرتێری پەرلەمان ناوی ئەندامانی لیژنەی دارایی و كاروباری ئابووری بخوێننەوە، نوقتەی نیزامی ماموٚستا ئەبو بەكر فەرموو.

بەڕێز ابوبكر عمر عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

وەك لە ماددەی (١١١) ئەم پەیڕەوەدا هاتووە كە ئۆپۆزسیۆنی پەرلەمان ئەو فراكسیۆنە پەرلەمانیە دەگرێتەوە كە بەشداری پێكهێنانی كابینەی حكومەتیان نەكردووە، یان لێی دەكشێنەوەو ئازادی كاری پەرلەمانی و ئۆپۆزسیۆن بوونیان بۆ دەستەبەر دەكرێت، بەو پێیە لیژنەكانی پەرلەمان جەوهەری كاری پەرلەمانین و روحی پەرلەمانن، بۆیە لە زۆر وڵاتی دنیادا بە دەستوور پێگەی ئۆپۆزسیۆن تەنانەت لە دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمانیش دەستەبەر كراوە، ئەو لیژنانە كە بۆخۆمان دەزانین بەپێی عورف واقیعی پەرلەمانی هەندێك لیژنەی سەرەكی و سیادین، بۆیە ئێمە بینیمان لە دانیشتنی پێشوو فراكسیۆنی یەكگرتوو لە لیژنەی یاسایی مەحروم و بێ بەش كرا، ئەمڕۆش هاوڕێیانمان لە فراكسیۆنی نەوەی نوێ كە فراكسیۆنێكی ئۆپۆزسیۆنین بە داخەوە لە هەندێك لە لیژنە سیادییەكان مافیان زەوت كراوە، بۆیە ساز

کردن و زەمینە سازی کاری پۆپۆزسیۆن لە لیژنـە جەوهەرییـەکانی پەرلـەمانی کوردسـتاندا دەبێـت، بۆیـە هیوادارین ئەو مافە بگەڕێتەوە بۆ خاوەنەکانیان و بەڕێزیشـتان وەکـو دەسـتەی سـەرۆکایەتی پەرلـەمان لـە یەکەم وتارتاندا ئاماژەتان بەوەدا کە کارەکانتان بەشێوەیەکی بێ لایەنانەو پیشـەییانە ئـەنجام دەدەن، بۆیـە ئومێدەوارین کە ئەم مافەی ئۆپۆزسیۆن دەستەبەر بکرێت، بەپێی ئەو زۆرینە پەرلەمانییەی کە هێزەکـانی دەسەلأت دەستەبەریان کردووە، بوونی ئۆپۆزسیۆن تەنها بـۆ چاودێری کردنـە، بۆیـە حـەقی خۆیـەتی ئـەم مافە بدرێتەوە بە خاوەنەکانیان و پێگەی ئۆپۆزسیۆن لەناو لیژنـەکانی پەرلـەمان پێگەیـەکی بـەهێز بێـت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز مامۆستا ئەبو بەکر پێگەی ئۆپۆزسیۆن لەناو پەرلـەمان رەچـاو کـراوەو تـەتبیقی هـەموو ماددەکـانی پەیڕەوی ناوخۆ بەم شێوەیە دەکرێتن کە هەیە، عادەتەن تەفسیر بۆ ماددەیەك (معزل عن مواد اخـری) بـە جیـا لـە ماددەکانی دیکـە نـاکرێتن کـە هـەموو پـەیڕەو پێکـەوە دەیخوێنییـەوە، ئینجا دەتـوانی ماددەیـەکی پـەیڕەو تەفسـیر بکـەیت و لەلایـەن دەسـتەی سـەرۆکایەتی بـەم شـێوەیە تەفسـیر کـراوەو نـە مـافی ئـەو پەرلـەمانتار و ئـەو فراکسـیۆنانەی کـە حکومـەت پێـك دەهێـنن و نـە مـافی ئەوانـەش کـە خۆیـان وەکـو ئۆپۆزسیۆن ئیعلان کردووە بە هیچ شێوەیەك پێشێلکاری بەرامبەریاندا نەکراوەو ماددە بـە مـاددە، بڕگـەی بە بڕگەی پەیڕەوی ناوخۆش تەتبیق کراوە، هێشتا ئێمە ناوی ئەندامانی لیژنـەکانمان نەخوێندۆتـەوە، کـە ناوی ئەندامانی لیژنەکان خوێندرایەوە، ئینجا ئەو فراکسیۆنەی قسەی هەیە لەسەر ئەو لیژنەیە دەتوانێـت بە نوقتەی نیزامی داخیل ببێت، ئەوەی کـە خوێندرایـەوەو دەنگی لەسـەر درا تـەنها لیژنـەی یاسـایی بـوو، لیژنە بە لیژنە دەنگی لەسـەر دەدەیـن لـە هـەر لیژنەیـەك قسـەتان هـەبوو، ئینجا دەتـوانن دوای ئـەوە کـە ناوەکان دەخوێندرێتەوە بە نوقتەی نیزام دەخیل ببن، فەرموو.

بەڕێز دیاری حمه انور حمه:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێوە خشتەیەکتان ناردووە، ئەم خشتەیە گەیشتووە بە دەست ئێمـە، ئـەم خشـتەی کـە کـۆی گشـتی دابـەش کردنی ژمارەی ئەندامانی پەرلەمانی کوردستانە بەپێی فراکسیۆنەکان و لیژنـە هەمیشـەییەکان، واتـا ئەمـە دەرئـەنجامی ئـەو کۆبوونەوەیـە بـووە کـە پێشـتر سـەرۆکی فراکسـیۆنەکان لەگـەڵ دەسـتەی سـەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستاندا کردوویانە، بەپێی ئەمـە بـەم خشـتەی دانـراوە دیـارە ئەنـدامانی لیژنـەکان و دواتـر ناوی ئەندامانی لیژنەکان دەخوێندرێتەوە لەسەر ئەمەیە، بەپێی پەیڕەوی نـاوخۆی پەرلـەمانی کوردسـتان ماددەی (٢٨) بڕگەی (دووەم)، دەمەوێت ئەوەت پێ بڵێم لیژنە هەمیشـەییەکان لـە ژمارەیـەك ئەنـدام پێـك دێـن، کـە نابێـت لـە (٥) ئەنـدام کـەمتر و لـە (١١) ئەنـدام زیـاتر بـن، کـە نوێنەرایـەتی فراکسـیۆنەکانی نـاو پەرلەمان دەکەن، بەپێی رێژەی نوینەرایەتیان لە پەرلەمانی کوردستان، ئەمە پەێرەوی ناوخۆی پەرلەمانی

کوردستانە، ئەو پەیڕەوەیە کە پەرلەمان کاری لەسەر دەکات و لەم پەیڕەوەدا دەڵێت بە روونی ئاماژەی بۆ کردووەو هیچ تەفسیرێك هەڵناگرێت، دەڵێت دەبێت نوێنەرایەتی فراکسیۆنەکانی ناو پەرلەمانی کوردستان بکەن.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەمەوێت ئەوەت پێ بڵێم بەپێی ئەم پەیڕەوە ئێمە مافی ئەوەمان هەیە لەو لیژنە سەرەکیانەی کە پەیوەندیان بە قوت و داهاتی ئەم وڵاتەوە هەیە، ئێمە وەکو ئۆپۆزسیۆنێکی جدی و گەورەترین فراکسیۆنی ئۆپۆزسیۆن لە پەرلەمانی کوردستانەدا ئەندامامان لەو لیژنانە هەبێت، لەبەرئەوەی ئەو لیژنانەی کە پەیوەندیان بە دوو بابەتی حەساسەوە هەیە، یەکەمیان/ دارایی، دووەمیان/ نەوت و سامانە سروشتیەکان، ئەم دووانە زۆرترین پێویستیان بەوە هەیە کە بەدواداچوونی بۆ بکرێت، لەبەرئەوە داوا دەکەین کە ئەندامانی فراکسیۆنی نەوەی نوێ وەك فراکسیۆنێکی ئۆپۆزسیۆن لەم لیژنانەدا بوونیان هەبێت، لە حاڵەتێکی دیکەدا دەمەوێ ئەوەت پێ بڵێم بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان ئەمە عورفە لە هەموو دنیادا، فراکسیۆنە ئۆپۆزسیۆنەکان لەو لیژنانەی کە گرنگن، لەو لیژنانەی کە بۆ نموونە پەیوەندیان بە قوت و ژیان و داهاتی خەڵکەوە هەیە، لەو لیژنانەدا بوونیان هەیە، پرسیارەکە ئەوەیە چ لۆژیکێك بۆ ئەمە هەیە، ئەمە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستانە، ئەم یاساکە و عورفەکەش چی رێگەدەدات بەوەی کە ئەندامانی فراکسیۆنی نەوەی نوێ لەو لیژنانەدا بوونیان نەبێت؟ سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان ناوی لیژنەی دارایی و کاروباری ئابووری بخوێننەوە، بەڕێز با ناوەکان بخوێندرێتەوە دوای خوێندنەوەی ناوەکان ئینجا نوقتەی نیزامیەکە وەردەگرین، ئەگەر لەسەر دووبارە کردنەوەی هەمان قسەکانی بەڕێزیانە، پێم گوتن، گوتم ئەندامانی پەرلەمان تا ناو نەخوێندرێتەوە تۆ ناتوانی بە نوقتە نیزام داخل بی، گلەیی لە بوونی لیژنەیەك دەکەی کە هێشتا نەخوێندراوەتەوە ناوەکانی، ناوەکان لێرە بە شێوەیەکی ڕەسمی دەخوێندرێتەوە، بەڕێز سکرتێری پەرلەمان ناوەکان بخوێنەوە، فەرموو.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامانی لیژنەی دارایی و کاروباری ئابووری:

١/بهجت علی ابراهیم مصطفی، ٢/هیڤیدار احمد سلمان یوسف، ٣/نجاة شعبان عبدالله دیلو، ٤/ارشد حسین محمد رشید، ٥/لیزا فلك الدین صابر محمود، ٦/ زیاد جبار محمد قادر، ٧/ڕێواز فایق حسین محمد، ٨/ علی حمه صالح طه، ٩/سۆران عمر سعید احمد، ١٠/شێرکۆ جودت مصطفی، ١١/ محمد سعدالدین انور شکر.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك کاظم فەرموو.

بەڕێز كاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێزان دەستەی سەرۆكایەتی، دیارە ئێمە پێش هەموو كەس لەم پەرلەمانەدا دەبێ ڕێزی یاسا بگرین و ڕێزی ئەو پەیڕەوە بگرین كە خۆمان دامانناوە، ئەم پەیڕەوی ناوخۆیە ئێمە وەكو فراكسیۆنی نەوەی نوێ سەرباری ئەوەی دەستمان نییە لە دانانی ئەم پەیڕەوە، بەڵام لەبەرئەوەی كە ئێستا یاسایە وبەركارە ڕێزی دەگرین، فراكسیۆنی نەوەی نوێ لە مەبدەئی دا بریتیە لە ڕێزگرتنی یاسا و ڕێزگرتنی دیموكراسی و كاركردن بە بنەماكانی دیموكراسی و یاسا و ئەم پەیڕەوەی كە خۆتان داتانناوە، قسەكە لەسەر ئەوەیە بە پێی یاسای سانتلیگۆ كە لیژنەكانی پێ دابەش كراوە، لە فراكسیۆنی پارتی پێنج ئەندامی پێدراوە لە لیژنەی دارایی، فراكسیۆنی یەكێتی كە دوو ئەندامی بەردەكەوێت دوو ئەندامی پێدراوە، فراكسیۆنی گۆڕان كە یەك ئەندامی بەر دەكەوێت، ئەندامێكی پێدراوە، فراكسیۆنی نەوەی نوێ كە یەك ئەندامی بەردەكەوێت ئەندامی پێ نەدراوە، ئەمە بە تەواوەتی پێشێلكردنی بڕگەی دووەمی ماددەی (٢٨)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستانە كە جەنابتان ئێستا هێناوتانە لەم پەرلەمانە دەتانەوێ دەنگی لەسەر بدرێت، من پێشتریش لەگەڵ بەڕێزتان دانیشتووین بەناوی فراكسیۆنی نەوەی نوێوە نێگەرانی فراكسیۆنەكەمان پێگەیاندوون كە لە دابەشكاری ئەم لیژنانە دا لایەنداری كراوە و پێشێلی پەیڕەوی ناوخۆ كراوە و ئەم بێ بەش كردنە گەورەی گەورەترین فراكسیۆنی ئۆپۆزسیۆنی پەرلەمانی لە پەرلەماندا بێ بەش كردنی لە لیژنەی دارایی بە مەبەستی دیزە بەدەر خۆ نەكردنی ئەو گەندەڵی و ناشەفافییە كە لە وەزارەتی دارایی دا هەیە كە لە حكومەتی هەرێمی كوردستان و كابینەی داهاتوودا ڕەنگە بكرێت و بۆ ئەوەیە كە گەورەترین فراكسیۆنی ئۆپۆزسیۆن لە لیژنەی دارایی دا چاودێری وەزارەتی دارایی نەكات ئەوەی كە بەلای منەوە گرنگە ئەوەیە وەكو عورفێكی پەرلەمانی لە زۆرێك لە وڵاتە پێشكەوتووەكان دا نەك تەنها ئەندام بوونی فراكسیۆنی ئۆپۆزسیۆن لەناو لیژنەی دارایی دا ڕێكخراوە بە پێی پەیڕەوی ناوخۆ و بە پێی دەستوور سەرۆكایەتی لیژنەی دارایی دەدرێت بە فراكسیۆنی ئۆپۆزسیۆن لەناو پەرلەماندا، لەبەرئەوە ئەمە بە تەواوەتی پێچەوانەی ئەو پەیڕەوەیە كە ئەم پەرلەمانە دەبێ لەسەری بڕوات و ئەركی پیشەیی و ئەركی ئەخلاقی دەستەی سەرۆكایەتیە كە پارێزگاری بكەن لەم پەیڕەوی ناوخۆیە و لەم یاساییە كە لەم یاسایەی كە خۆتان بەركارتان كردووە، تكایە و داوا دەكەم بە ناوی فراكسیۆنەكەمەوە كە پێداچوونەوە بكرێ لەم دابەشكاریە و پێشتریش داوامان كردووە، نوقتەی دووەم/ ئەو لیژنانەی كە ..... .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

تەواو یەك دەقە ناتوانم ڕێگات بدەم بە پێی ئەم پەیڕەوە، هەر بە پێی ئەم پەیڕەوە، پەیامەكەت گەیشت بەڕێز سەرۆكی فراكسیۆنی نەوەی نوێ، پەیامەكەتان گەیشت ئێمە لێرە جێ بەجێی پەیڕەومان كردووە و تەتبیقی هەمان ماددەمان كردووە و دەستەی سەرۆكایەتی حەقی هەیە بە پێی توانا و بە پێی خواست و

بە پێی پێداویستی لیژنەکان ئەندامان دابەش بکات بەسەر لیژنەکان دا، پەیامەکەتان گەیشت، کاک مەم فەرموو.

بەڕێز مەم اسکندر مەم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەرکی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانە کە قانون جێ بەجێ بکات، ئەم پەیڕەوی ناوخۆیەی کە دەرکراوە لە ٧/١٩ساڵی ڕابردوو لە خولی پێشووتردا بە زۆرینە تێ پەڕێنراوە ئێمە وەکو فراکسیۆنەکەمان دەستمان نەبووە لە دەرکردنی ئەمەدا، بەڵام ئێمە پێوەی پابەندین وەکو سەرۆکی فراکسیۆنەکەمان جەختی لێ کردەوە، بۆیە بەرپرسیاریەتی قانونی و پیشەیی جەنابتانە لەسەر ئەوەی کە ئەبێ ئەم پەیڕەوە وەکو خۆی جێ بەجێ بکرێ، پێشێلکاریەکی تەواوەتی هەیە بۆماددەی ٢٨ هەردوو بڕگەی دووەم و بڕگەی چوارەمی ئەم ماددەیە، بۆیە هیچ تەئویلێکی دیکە و هیچ لێکدانەوەیەکی دیکە هەڵناگرێ، ئێمە باس لەوە دەکەین و بڵێین نەخێر پەیڕەو جێ بەجێ کراوە وەکو خۆی، نەخێر تەئکیدی لێ دەکەمەوە پەیڕەوەکە پێشێلکراوە ماددەی ٢٨ بڕگەی ٢ و بڕگەی ٤ پێشێلکراوە، بۆیە داوا دەکەین لەبەڕێزتان ....

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

پەیامەکەت گەیشت، قسەکانی بەڕێز سەرۆکی فراکسیۆنتانە و دووبارەیە، تکایە دووبارەیە قسەکان، هەر بە پێی ئەو پەیڕەوە ناتوانین لە یەك دەقیقە زیاتر ڕێگە بدەین و ناتوانین قسەی دووبارە وەربگرین، کاك ئومێد فەرموو.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی ماددە (٢٨) لە پەیڕەو باس لەوە دەکرێ لیژنە هەمیشەییەکانی پەرلەمان داوای ڕوونکردنەوە لە جەنابتان دەکەین، لیژنەی سەرەکی و لاوەکی هەیە لە ناو پەیڕەو و لە کاری پەرلەمانی؟ هیچ لیژنەیەك لەسەر هیچ لیژنەیەکی دیکە تەفزیل کراوە کە ئەمە لیژنە سەرەکی و کامە لاوەکیە؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەموو لیژنەکان بە پێی پەیڕەوی ناوخۆ ئەهمیەتی خۆیان هەیە، کاك سۆران فەرموو.

بەڕێز سۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی (٢٨) بڕگەی دووەم دەڵێت لیژنە هەمیشەییەکان لە ژمارەیەك ئەندام پێك دێت کە نابێ لە ٥ ئەندام کەمتر نەبێ و لە ١١ ئەندام زیاتر نەبێ، کە نوێنەرایەتی فراکسیۆنەکانی ناو پەرلەمان دەکەن بە پێی ڕێژەی نوێنەرایەتیان لە پەرلەمان، بۆیە من پشتیوانی داواکەی فراکسیۆنی نەوەی نوێ دەکەم، مافی خۆیانە ڕێژەیان لە ٨ کورسی کە ئەندامێکیان لیژنە سیادیەکان نەك لاوەکی و پاشەکی هەبێ، پشتیوانی داواکەیان دەکەم بە هەند وەربگیردرێت و مولاحەزاتی فراکسیۆنەکان لە کۆبوونەوەی سەرۆك فراکسیۆن

لەگەڵ بەڕێزتان لە دەستەی سەرۆکایەتی داوایانە لەسەر کۆی لیژنـەکان، چونکە ئەگەر لیژنەیـەك ڕۆیـی و دوو ڕۆیی ئەوا مولاحەزەی ئێمە لـە لیژنـەی دەیـەم تـازە وەرنـاگیرێ بـۆ ئـەوەی لیژنـەکان تەکمیلەیـە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێویستە لەکاتی تەفسیر کردنی نەس، تەفسیری نەسەکانی تریش بخوێننەوە و هەر بڕگەیەك دوو بڕگە دوای ئەو حەقی داوە بە دەستەی سەرۆکایەتی کە لە دابەش کردنی ئەندامان بەسەر لیژنەکان توانا و پسپۆریەتی و هەروەها پێداویستی لیژنەکان بەرچاو بخات، داوا دەکەم بە پێی پەیڕەو نەشێوێنی جەلسەکە، کاك علی فەرموو.

بەڕێز علی حمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

هەموو فراکسیۆنەکان داواکارین ئیلتزام بکرێ بە پەیڕەوی ناوخۆ، من پێموایە گرنگترین شت ئەوەیە پێش ئەوەی موداخەلە بکرێ پێویستە سەرۆکایەتی پەرلەمان تەوزیحات بدات بۆ هەموو ئەندامانی پەرلەمان و ڕای گشتیش لەسەر چ ئەساسێك ئەم لیژنانە تەوزیع کراوە، پێوەرەکان چین؟ لەکوێ ئیلتزام بەوە کراوە؟ لە کوێ ئیلتزام نەکراوە؟ تەوزیحاتی تەواو بدرێت بۆ ئەوەی کۆتایی بە موناقەشە بهێنرێ، بۆیە داواکارم ئێستا لە پاش قسەکانی من هەمووومان تێ بگەیەنرێت ئەم قەناعەتە دروست بکرێت ئایا ئیختساسە؟ ئایا پسپۆریە؟ ئایا کورسیە؟ ئایا عەدالەتی؟ ئایا لیژنەکان چ لیژنەیەك بەرامبەر چ لیژنەیەکە؟ ئەو پێوەرانە چین کە دابەش کراوە، بۆ ئەوەی کۆتایی بە موناقەشە بهێندرێت و هەموو کەس دڵنیا بێ کە حقوقی پارێزراوە لەم پەرلەمانە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێستا داوا لە جێگری سەرۆکی پەرلەمان دەکەین کە ڕوونکردنەوەیەکی عیلمیانەمان بداتێ لەسەر چۆنیەتی دابەش کردنی ئەندامان بەسەر لیژنەکان دا بکات، کاك هێمن فەرموو.

بەڕێز هیمن احمد حمەصالح/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان، دوا بەدوای کۆبوونەوەی نا ئاسایی ژمارە (١)ی ڕۆژی ٢٠١٩/٢/٢٦ ی پەرلەمانی کوردستان کە تێیدا لیژنەی یاسایی پێکهێنرا، داوا لە نوێنەری سەرجەم فراکسیۆنەکان کرا کە لە کۆبوونەوەیەك لەگەڵ دەستەی سەرۆکایەتی ئامادە بن و بۆیە ڕۆژی ٢/٢٧ کۆبوونەوەی سەرجەم فراکسیۆنەکان لە هۆڵی ماددەی ١٤٠ ئەنجام درا و بەسەرپەرشتی جێگری سەرۆکی پەرلەمان و ئامادەبوونی سکرتێری پەرلەمان بۆ ئامادەکاری دابەش کردنی ئەندامان بەسەر ئەو چواردە لیژنەیەی کە ماونەتەوە، لەو کۆبوونەوەیە بە کۆی دەنگی فراکسیۆنەکان پێوەری سانت لیگۆی (١,٤ یەك پۆینت چوار)، کرایە بنەما بۆ بەرکەوتەی هەڵبژاردن و

ڕێـژەی ئەنـدامانی هـەر فراکسـیۆنێك لـە هـەر پـانزە لیژنەکـەی پەرلـەمانی، هـەم بـۆ ئـەوەی پەرلـەمانتارە بەڕێزەکان و ڕای گشتیش بزانین، ڕایەك هەبوو کە بە پێی سانت لیگۆ (١,٧) دابەش بکرێت، ئەگەر بـە پێـی سانت لیگۆی (١,٧) دابەش بکرایە، تەنها فراکسیۆنی یەکێتی و پارتی و گۆڕان ئەندامیان لـە لیژنـەی یاسـایی بەردەکەوت لەگەڵ هەندێك لە لیژنەکانی تر، ڕایەکی تر هەبوو کە بە (١,٦) دابەش بکرێت، ئەگـەر بـەوەش بوایـە بـە تـەنها فراکسـیۆنی پـارتی، یـەکێتی، گـۆڕان، نـەوەی نـوێ ئەنـدامیان لـە لیژنـەکان بەردەکـەت، فراکسیۆنەکانی تـر بـێ بـەش دەکـران، ڕای دەسـتەی سـەرۆکایەتی ئـەوەبوو کـە ئێمـە ڕامـان وایـە هـەموو فراکسیۆنە بەڕێزەکان لە ناو پەرلەمانی کوردستان بەپێی ڕێژەی بەرکەوتەی خۆیان لە هەر (١٥) لیژنەکەی پەرلەمان دا نوێنەریان هەبێ، بۆیە ئێمە تەشجیعی ئەوەمان کرد، سوپاس بۆ فراکسیۆنە بەڕێزەکان بـەکۆی دەنگ بەبێ ئیستیسنا (١,٤) کرایە بنەما بۆ دابەشکاری ئەندامان بۆ سەر لیژنـەکان دا، ئێمـە لـە هـەمان ڕۆژ لە ڕۆژی (٢/٢٧) داوامان لەهەموو فراکسیۆنەکان کرد کە تـا ڕۆژی (٢٠١٩/٣/٣) فـۆرمی ئەنـدامێتی لیژنـەکان لەلایـەن فراکسـیۆنەکانەوە ئاراسـتەی دەسـتەی سـەرۆکایەتی بکـرێ، ڕۆژی یەکشـەممە (٣/٣) کۆبوونـەوەی سەرجەم فراکسیۆنەکان کراوە لەگـەڵ دەسـتەی سـەرۆکایەتی بەسەرپەرشـتی بـەڕێز سکرتێری پەرلـەمان و فۆرمەکان وەرگیراون، دواتر دەستەی سـەرۆکایەتی پەرلـەمان بـەحوکمی مـاددەی (٢٨) و بڕگـەکانی (١، ٢، ٤) کە بەرکەوتەی هەڵبژاردن توانـا و خواسـت و پێویسـتی لیژنـەکان لەبەرچـاو گـیراوە کراوەتـە بنـەما، لەبـەر ئـەوەی ئێمـە (١٥) لیژنـەمان هەیـە و لیژنـەکانیش دەبـێ (٥) تـا (١١) ئەنـدامیان هـەبێ، ئێمـە ئـەو ڕایـەمان پەسند کرد کە هەموو لیژنـەکان (١١) ئەنـدامیان هـەبێ بـۆ ئـەوەی تـەواوی فراکسـیۆنەکان تـەواجودیان لـە تـەواوی لیژنـەکانی نـاو پەرلـەمان دا هـەبێ، (١٥) لیژنـە ئەگـەر زەربـی (١١) ئەنـدامی بکـەین دەکاتـە (١٦٥) ئەندام، ئێمە ئەندامانی دەسـتەی سـەرۆکایەتی لـە (١١١) ئەندامەکـەی پەرلـەمان دەرکـراون بۆیـە ئـەو (١٦٥) بەرکەوتەی ناو لیژنەکان دابەشی سـەر (١٠٨) پەرلـەمانتار کـراوە، بۆیـە ڕێـژەی بـەهای ئەنـدامێتی لـە هـەر لیژنەیەك بۆ هەر پەرلەمانتارێك کردبوویە (١,٥٢) بەمەش فراکسیۆنی پارتی کـە خـاوەنی (٤٥) کورسـی یـە لەگەڵ سۆشیالست (٦٩) بەرکەوتەیان هەیە، فراکسیۆنی یەکێتی (٣٠) بەرکەوتەیان هەیە، فراکسیۆنی گۆڕان (١٨) بەرکەوتە، فراکسیۆنی نەوەی نوێ (١٢)، فراکسیۆنی کۆمەڵ (١١)، فراکسیۆنی یەکگرتووی ئیسلامی (٥)، پێکهاتەی تورکمان و کلدان و سریان و ئاشوور و ئەرمەن بەیەکەوە (١٥)، ئازادی (٢)، ئێمە بـەپێی پسـپۆڕی، بـەپێی ئـەزموون، بـەپێی بەرکەوتـە دەسـتەی سـەرۆکایەتی تـەواوی ئـەو فۆرمانـەی هێنـا و لەگـەڵ ئـەم بەرکەوتە عیلمییەی کە باس کراوە دابەشکاریەکان کران، لە کۆبوونەوەی ڕۆژی (٢٠١٩/٣/١٠) بـەئامادەبوونی سەرجەم فراکسیۆنەکان کۆبوونەوەیەك لەگـەڵ دەسـتەی سـەرۆکایەتی بـە ئامـادەبوونی سـەرۆك و جێگـر و سـکرتێری پەرلـەمان ئـەنجام درا، لـەو کۆبوونەوەیـە ڕای دەسـتەی سـەرۆکایەتی دووبـارە ڕوونکرایـەوە کـە بـەپێی پـەیڕەو وەکـو دەسـتەی سـەرۆکایەتی بێلایەنانـە لەسـەر بنـەمای زانسـتی و توانـاو و بەرکەوتـە و پێویسـتی لیژنـەکان ئەنـدامان دابـەش کـران، دواتـر وەکـو دەسـتەی سـەرۆکایەتی ئـەو پێشـنیارەمان خسـتە بـەردەم سـەرجەم فراکسـیۆنە بـەڕێزەکان، کـە ئێمـە بـەپێی ئـەم بەرکەوتـە عیلمیـە کـە خۆتـان پەسـندتان

کردووە (١،٤) بێ، بەپێی ئەو بەرکەوتە عیلمیەی کە هەموو فراکسیۆنەکان وتیان بەرکەوتەیەکی زانستی عادیلانەی تەواوە خرایەڕوو و لەو کۆبوونەوەدا باس لەوەش کرا ئێمە وتمان فراکسیۆنە بەڕێزەکان ئەمڕۆ (٣/١٠)یە دەتوانن لە ناو خۆتان دا هاوپەیمانی دروست دەکەن، ڕێککەوتن دروست دەکەن، ئاڵوگۆڕی ئەندامان دەکەن ئەوە بۆ فراکسیۆنەکان بەجێ دەهێڵین، وابوو فراکسیۆنی یەکێتی و یەکگرتوو ڕێککەوتنیان کرد ئاڵوگۆڕیان بە هەندێك لە ئەندامەکانیان کرد، فراکسیۆنی پێکهاتەکان لەگەڵ فراکسیۆنی گۆڕان ڕێککەوتنیان کرد، هەندێك ئاڵوگۆڕیان بە ئەندامەکانیان کرد و لەوێش بە پێی پرۆتۆکۆڵی دانیشتنەکە جێگری سەرۆکی فراکسیۆنی نەوەی نوێ نامەیەکی ئاراستەی دەستەی سەرۆکایەتی کرد، داوای کرد کە لە لیژنەی دارایی و سامانە سروشتییەکان و پێشمەرگە نوێنەریان هەبێ، ئێمە وەکو دەستەی سەرۆکایەتی لەسەر پێشنیارەکەیان بە نووسین نووسیومانە، وەکو دەستەی سەرۆکایەتی پشتیوانی ئەوە دەکەین هەموو فراکسیۆنێك لە هەموو لیژنەکان نوێنەریان هەبێت بەڵام بڕۆن لەگەڵ فراکسیۆنە بەڕێزەکانی تر بۆخۆتان هاوپەیمانی بکەن، ئێمە وەکو دەستەی سەرۆکایەتی لاریمان نیە و پشتیوانی ئەوەش دەکەین هەر فراکسیۆنێك بیەوێت لە هەر لیژنەیەك بێت، بەڵام بە پێی بەرکەوتە و بەپێی پێویستی و بەپێی پسپۆڕێتی ئەوەی کە پێی دەکرێ، بۆیە بەڕێزان تەئکید دەکەینەوە لە دەستەی سەرۆکایەتی ئەم شێوازە دابەشکارییەی کە کراوە ئێمە بێ لایەنانە مامەڵەمان لەگەڵ کردووە، بۆ فراکسیۆنەکان خۆیانمان جێهێشتووە، ئەو بەرکەوتە (١،٤)ش کە دانراوە لەسەر بڕیار و داواکاری سەرجەم فراکسیۆنەکان بوو، بۆیە هیچ خاڵێك نە پێشێلکاری پەیڕەوی هەیە و دەرفەتی یەکسانیش بۆ هەموو فراکسیۆنەکان ڕەخسێندراوە، هەر (١٥) لیژنەکەش لیژنەی پەرلەمانین هیچ جیاوازییەك لە ناو ئەو لیژنانە نییە، پەرلەمانتار ئازادە لە کاری پەرلەمانی و لە هەر لیژنەیەك ئیش بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان دوای پێدانی ڕوونکردنەوە داوا لە فراکسیۆنی نەوەی نوێ دەکەم بەپێی ماددەی (٥٧) ڕێك و پێکی دانیشتنەکە بپارێزن، بەپێی بڕگەی (٢)ی هەمان ماددە ئاگادارتان دەکەینەوە ڕێك و پێکی جەلسەکە بپارێزن، بەپێی بڕگەی (٤)ی ماددەی (٥٧) داوا لە فراکسیۆنی نەوەی نوێ دەکەم جەلسەکە جێ بهێڵێ، دانیشتنەکە بەجێ بهێڵن، دانیشتنەکە جێبهێڵن، بەڕێز سەرۆکی فراکسیۆنی نەوەی نوێ تکا دەکەم ئەندامانی خۆت بەپێی ماددەی (٥٧) ئاگادارم کردنەوە کە جەلسەکە نەشێوێنن، بەپێی بڕگەی (٤) لە هەمان ماددە پێتان ڕادەگەیەنم کە جەلسەکە جێ بێڵن و بۆ ئەوەی بەشێوەیەکی هێمنانە جەلسەکە بەڕێوەببەین، لیژنەی دارایی دەدەینە دەنگدان، تکایە یان هێمنی بپارێزن یان بچنە دەرێ، بەپێی ماددەی (٥٧) بڕگە (٤) دەبێ هۆڵەکە جێبهێڵن، قسەی خۆتان کردووە، تکایە هیچ ئەندامێك لەجێی خۆی قسە نەکات بەبێ ئیزن خاڵی یەکەم، خاڵی دووەم/ فراکسیۆنی نەوەی نوێ لە ڕێگای سەرۆکی فراکسیۆن و لە ڕێگای دوو ئەندامی دیکە پەیامی خۆی گەیاندووە، پەیامەکەتان گەیشتووە و قسەی خۆتان کردووە لەسەر بابەتەکە و جوابی خۆشتان وەرگرتووە، هەر بەپێی پەیڕەو بەپێی ماددەی (٥٧) هەر پێشیلکارییەکی

تر، هەر کارێکی تر بۆ شێواندنی جەلسەکە بکرێت دەبێ بەزۆر جەلسەکە جێبهێڵن، ئاگاداری خۆتان بن، لیژنەی دارایی دەدەینە دەنگدان، چەند کەس لەگەڵیەتی؟ دەنگدانە تکایە گفتوگۆ تەواو، لیژنەی دارایی درایە دەنگدان، چەند کەس لەگەڵیەتی دەست بەرز بکاتەوە؟ بەپێی پەیڕەو لە کاتی دەنگدان هیچ گفتوگۆیەك ناکرێ، لیژنەی دارایی درایە دەنگدان، چەند کەس لەگەڵیەتی؟ (٦٥) لەگەڵیەتی، چەند کەس لەگەڵی نیە؟ (٩) کەس لەگەڵی نیە، کەوابێ بەزۆرینەی دەنگ پەسند کرا، سکرتێری پەرلەمان، ئەندامانی لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێییەکان بخوێننەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامانی لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێییەکان:

١- ڕێڤنگ محمد محمد علی محمد.

٢-حكمت محمد عەبو زید عیسی.

٣-ڕزگار عیسی سوار عیسی.

٤-سروان محمد علی حاجی.

٥-جمال حویز مصطفی خضر.

٦-عثمان كريم سوارە حمد.

٧-باڵانبو محمد علی أحمد.

٨- شاخەوان ڕەئوف مصطفی میران

٩- ابوبكر عمر عبدالله سعيد

١٠- ڕۆمیۆحوزەیران نیسان هەکاری

١١- عبدالله محمود محمد

بەڕێز ڤالا فەرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو ناوانەی کە گوێبیست بوون ناوی ئەندامانی لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێییەکانە، دەیخەینەن دەنگدان چەند کەس لە گەڵیەتی؟ بەڕێز کاك (ئومێد)، فەرموو.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێێ ماددە (٥٦) بڕگەی (٣،٢،١) خاڵی پەیرەوی دیاریکراوە داوای ڕوونکردنەوە لە لیژنەی پێشوتر لە جێگری سەرۆکی پەرلەمان کرا ڕوونکردنەوە درا ، ئەو قسانەی ئێستا لێرە بە ناوی خاڵی پەیڕەوی دەکرێن هیچ خاڵی پەیرەوی نین لە کۆبوونەوەی فراکسیۆنەکان ئەو گفتوگۆیە کرا، تکایە لیژنە بە لیژنە بیخە دەنگدان تەنها ئێمە لە لیژنەی پێشمەرگە لە بەرکەوتی خۆمان گۆرانکاریەکمان هەیە لە جێی بەڕێز (رزگار عیسی سوار)، بەرێز (نزار مەلا غفار) ئیزافە دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاْ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

هيچ خاڵی نيزامی وەرناگيرێت چونكە خراوەتە دەنگدان، فەرموو.

بەڕێز منى نبی نادر قهوچی /سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

(نزار مەلا غفار) ليژنەی پێشمەرگە و ئاسايش و ئەنجومەنە خۆجێييەكان.

بەڕێزد.ڤالافريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

خرايە دەنگدان چەند كەس لەگەڵيەتی؟ (٦٦) كەس لەگەڵدايە، كێ لەگەڵدا نييە؟ كەس نييە، بە (٦٦) دەنگ ليژنەكە پەسەند كرا. ليژنەی كشتوكاڵ و ئاودێری.

بەڕێز منى نبی نادر قهوچی /سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەندامانی ليژنەی كشتوكاڵ و ئاودێری، (سفين اغا عمر اغا قادر، شوان كريم محمد صادق،رۆژان ابراهيم علی طه، زيدان رشيد خان اودل، هێرش حسن حمد فقی، عثمان كريم سوارە حمد، ياسين خضر طه سلێمان، سلطان سليم حسين، عثمان علی سمايل حمدامين، اسماعيل علی طه، محيدين حسن قادر)، بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان فراكسۆنی پارتی لە ليژنەی كشتوكاڵ لادانی(رۆژان)،دانانی (د. صباح محمود محمد).

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەو ناوانەی كە گوێبيست بوون ئەندامانی ليژنەی كشتوكاڵ و ئاودێری بوو، چەند كەس لەگەڵدايە؟ (٦٩) ئەندام لەگەڵدايە، كێ لەگەڵدا نييە؟ بەڕێز كاك (سۆران) فەرموو.

بەڕێز سۆران عمر سعيد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بە پێی ماددەی (٥٤) برگەی دووەم نابێ ئەندام وەڵامی ئەندامی تر بداتەوە و توانجی لێبدا و ئاخاوتنی خۆی يان هی ئەندامی تر دووبارە بكاتەوە تەنيا دەتوانێ پشتگيری بكات، بۆيە هيوادارم جەنابتان پەيرەو وەكو ئەوە جێبەجێ بكەن بەسەر هەموانا، ئەندام مافی نييە بەرامبەر ئەندامی تر تەداخول بكات توانجی لێبدات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ زۆر راستە ئێمەش رێگەی كەسمان نەداوە، نە وەڵام بداتەوە، نە توانجيش لە ئاخاوتن كەس بدات، هەر كەسێكيش بە بێ ئيزنی سەرۆكی پەرلەمان قسەی كردووە ئاخاوتنەكانی لە پرۆتۆكۆل رەش دەكرێتەوە و بە هيچ شێوەيەك تەسجيل ناكرێت، ئەندامانی ليژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا توێژينەوەی زانستی تكايە سكرتێری پەرلەمان بيانخوێنێتەوە، فەرموو.

بەڕێز منى نبی نادر قهوچی /سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەندامانی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالآ توێژینەوەی زانستی (حسیبە سعید ابراهیم، گولستان باقی سلێمان ، گلاویژ عبید عثمان، سلام عبداللە حسن، زێدان رشید خانۆ، شەمۆل اشین صابر، راهی راهبر ابراهیم، ئاشنا عبدالله قادر، شادی نوزاد وهاب، هلز احمد محمد، فرید یعقوب ایلیا).

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو ناوانەی کە گوێبیست بوون دەیخەینە دەنگدان چەند کەس لەگەڵدایە؟ نوقتەی نیزامی بەرێز (عبدالسلام)، فەرموو.

بەرێز عبدالسلامعبدالله حسن احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی تەواوم (عبدالسلام عبدالله حسن احمد).

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو چاکراوە، دەیخەینە دەنگدان؟ (٦٥) کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدایە؟ (٧) کەس لەگەڵدا نییە، بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا. لیژنەی کاروباری تەندروستی و ژینگەو مافی بەکار بەر، سکرتێری پەرلەمان فەرموو.

بەرێز منى نبى نادر قهوچى /سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەی کاروباری تەندروستی و ژینگە و مافی بەکاربەر (صباح محمود محمد، زانا خالید سمایل مصطفى، رۆژان ابراهیم على، گلاوێژ عبید عثمان، بەختیار شوکری سلێمان عبدالله، لقمان حمد حاجى، شنۆ اشقى عبدالله، شایان کاکە صالح، جەلال محمد امین احمد، کاظم فاروق نامق، مسلم عبدالله رسول).

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو ناوانەی کە گوێبیست بوون دەیخەینە دەنگدان چەند کەس لەگەڵدایە؟ (٦٥) کەس لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدا نییە؟ (٣) لەگەڵی نییە، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا. لیژنەی شەهیدان و جینۆ ساید و زیندانیانی سیاسی، فەرموو.

بەرێز منى نبى نادر قهوچى/سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ليژنەی شەهيدان و جينۆ ساید و زيندانيانی سياسی(بهمن كاك عبدالله، ژيان طاهراحمد، سوسن محمد ميرخان، ادريس اسماعيل عبۆش، سەروان محمد علی، عبدالناصر احمد علی، هەژان احمد حسن، رزگار محمد محمود، دياری انور حمه رحيم، هەورامان حمه شريف، فاهيك كمال صوغومون).

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەو ناوانەی كە گوێبيست بوون دەيخەينە دەنگدان چەند كەس لەگەڵدايە؟ (٦٧) كەس لەگەڵدايە، كێ لەگەڵدا نييە؟ (٣) لەگەڵی نييە، بە زۆرينەی دەنگ پەسەند كرا. بەڕێز سكرتێری پەرلەمان ئەندامانی ليژنەی پەيوەنديەكان و رەوەندی كوردستانی، فەرموو.

بەڕێز منی نبی نادر قهوچی/ سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەندامانی ليژنەی پەيوەنديەكان و رەوەندی كوردستانی (ادريس اسماعيل عبوش، چيا حميد شريف، رێبوار عبدالرحيم عبدالله، ژيان طاهر احمد، كاروان عبدالرحمن عبدالله، سلمه فتاح توفيق، بەلێن اسماعيل ابراهيم، ئاشنا عبدالله قادر، سيروان فرج محمد، عبدالستار مجيد، محمد سعيد انور شوكر).

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەو ناوانەی كە خوێنرايەوە دەيخەينە دەنگدان چەند كەس لەگەڵدايە؟ (٧٠) كەس لەگەڵيەتی، چەند كەس تەئيدی ناكات؟ (٣) كەس، بە زۆرينەی دەنگ پەسند كرا، ئەندامانی ليژنەی ناوچە كوردستانيەكانی دەرەوەی هەرێم.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەندامانی ليژنەی ناوچە كوردستانيەكانی دەرەوەی هەرێم.

١ ليزە فەلەكەدين صابر

٢- جوان يونس محمد سلبيم

٣- هديه مردا حيدر علو

٤- مەم اسكندر مەم اسكندر

٥- سفين اغا عمر قادر

٦- عبدالناصر علی كاكه لۆ

٧- جمال حوێز مستفی خدر

٨- شيرين علی عزيز خورشيد

٩- گۆران عمر علی غريب

١٠ سيروان فرج محمد

١١- محيدالدين حسن يوسف قادر

بەڕێز ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو ناوانەی خوێندرایەوە ئەخەینە دەنگدان، چەند کەس لەگەڵە؟ (٦٥) کەس لەگەڵە، کێ دژە؟ (٣) کەس، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، ئەندامانی لیژنەی وزە و سامانە سروشتیەکان و پیشەسازی و بازرگانی.

بەڕێز منی نبی نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامانی لیژنەی وزە و سامانە سروشتیەکان و پیشەسازی و بازرگانی:

١ بەختیار شکری سلێمان عبداللە

٢٠- ڕێبوار عبدالرحیم عبداللە عمر

٣- جیهاد حسن ابراهیم عمر

٤- پێشوا تاهر مستفی حسن

٥- گولیزار رشید حاجی بدری

٦- سرکۆ ئازاد حسین محمد

٧- کاروان عبدلارحمن عبداللە قادر

٨- بەڵێن اسماعیل حاجی ابراهیم

٩- سۆران عمر سعید احمد

١٠ شێرکۆ جودت مستفی

١١- جینان جبار بۆیە شابۆ

بەڕێز ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە (٦٠) کەس لەگەڵدایە، کێ دژە؟ (٣) کەس، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، ئەندامانی لیژنەی شارەوانی و گواستنەوە و گەشت و گۆزار و ئاوەدان کردنەوە و وبەرهێنان.

بەڕێز منی نبی نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامانی لیژنەی شارەوانی و گواستنەوە و گەشت و گۆزار و ئاوەدان کردنەوە و وبەرهێنان:

١ رزگار عیسی سوار عیسی

٢- نەزار ملا عبدالغفار عزیز

٣- شوان کریم محمد صادق

٤- بهجت علی ابراهیم مستفی

٥- زاهیر محمد علی حسن محمد

٦- هاوڕێ محمد صالح فتاح

٧- زکری احمد اسماعیل عمر

٨- رزگار محمد محمود

٩- سيپان سليم حسن محمد سعيد

١٠- سەرچنار احمد محمود حسن

١١- كلارە شوى يعقوب گورگس

بەڕێز ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

كێ لەگەڵ دايە؟ (٦٥) كەس، كێ دژە؟ (٣) كەس، بە زۆرينەی دەنگ پەسند كرا، ئەندامانی ليژنەی ڕۆشنبيری و كۆمەڵگەی مەدەنی و وەرزش و لاوان.

بەڕێز منى نبی نادر قهوەچی/ سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەندامانی ليژنەی ڕۆشنبيری و كۆمەڵگەی مەدەنی و وەرزش و لاوان.

١ پێشەوا تاهر مصطفى حسن

٢- جلال محمد عبدالله حمدامين

٣- سعيد مصطفى تتەرخان رشيد

٤- محسين حسين مصطفى موسا

٥- لقمان حمد حاجی مستفى

٦- فيصل عباس عولا عوسمان

٧- گۆران عمر علی غريب

٨- مەم بورهان محمد قانع

٩- روپاك احمد رحمن رسول

١٠- مسليم عبدالله رسول احمد

١١- ئازاد اكرم بهرام محمد

بەڕێز ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو نوقتەی نيزامی پێش دەنگدان.

بەڕێز سۆران عمر سعيد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەم لیژنەیە خواستی ئێمەی لەسەر نەبوو، واتە لە فۆرمەکە ناوی ئەندامی ئێمە بۆ ئەو لیژنەیە نیە، بەلاْم کە نیە دوو ئەنداممان دانراوەن ئەو تێبینیەمان لە کۆبوونەوەی فراسکیۆنەکان لەگەڵ بەڕێزانی دەستەی سەرۆکایەتی پێشکەش کرد.

بەڕێز ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جوابی ئەو پرسیارانەمان داوەتەوە گە بەپێی برگەی چوارەم لە ماددەی (٢٨) دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان بۆی هەیە بەپێی تواناو پێداویستی لیژنە و خواست و ئیختیساس ئەندامان دابەش بکات بەسەر لیژنەکان، بۆیە ئەوە بەپێی پەیرەو ئەندامەکان لەوێ دانراون، ئەخەینە دەنگدان، کێ لەگەڵە؟ (٦٣) کەس لەگەڵە، کێ دژە؟ (٤) کەس لەگەڵ نیەن بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، ئەندامانی لیژنەی دەستپاکی و کاروباری پەرلەمان و سکالاْ.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامانی لیژنەی دەستپاکی و کاروباری پەرلەمان و سکالاْ:

١ ئومێد عبدالرحمن حسن

٢- ویسی سعید ویسی عبدالله

٣- لیلا عبدالجبار حدۆ عبدالله

٤- سعید مصطفی تتەر خان

٥- شنۆ اشقی عبدللە محمد

٦- دابان محمد حسین عبدالله

٧- شیرین امین عبدالعزیز خورشید

٨- مژدە محمود محمد عبدالله

٩- سەرچنار احمد محمود حسن

١٠ رۆبینە اوملك عزیز مملوك

١١- ئایدن معروف سلیم احمد

بەڕێز ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ (٦٦) کەس لەگەڵە، کێ لەگەڵ نییە؟ (٣) کەس دژە، بەزۆرینەی دەنگ پەسند کرا، ئەندامانی لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینی.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامانی لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینی:

١ احسان محمد شریف

٢- جیهاد حسن ابراهیم عمر

٣- هدیە مراد حیدر علۆ

٤- موسی سعید ویسی عبداللە

٥- زاهیر محمد علی حسن محمد

٦- فیصل عباس عولا عوسمان

٧- هێرش حسن حمد فقێ عبداللە

٨- کاوە عبدالقادر حسن علی

٩- هەورامان حمە شریف حمە رشید

١٠- اسماعیل علی تەها

١١- کلارا اویدشۆ یعقوب گورگیس

بەڕێز ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ (٦٥) کەس لەگەڵە، کێ دژە؟ (٤) کەس، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، ئەندامانی لیژنەی کاروباری کۆمەڵایەتی و داکۆکی کردن لە مافی ئافرەت و مافی مرۆڤ.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامانی لیژنەی کاروباری کۆمەڵایەتی و داکۆکی کردن لە مافی ئافرەت و مافی مرۆڤ.

١ مەم اسکندر مەم اسکندر

٢- جوان یونس محمد سلیم

٣- زانا خالید سمایل مصطفی

٤- احسان محمد سلیم شریف

٥- بێگەرد دڵشاد شکراللە

٦- سلمی فتاح توفیق محمد

٧- گولیزار سعید محمد سعید

٨- شادی نوزاد وهاب محمد امین

٩- بەدریە اسماعیل محمود سعید

١٠- رۆمیۆ حوزیران محمد هکاری

١١- ئایدن معروف سلیم احمد

بەڕێز ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە (٦٦) لەگەڵە، کێ دژە؟ (٣) کەس، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، کۆی لیژنـەکانی پەرلـەمان دەنگی لەسەر درا، لـەم ڕووەوە داوا لـە سـەرۆکی فراکسیۆنەکان ئەکـەم بـەیانی سـەعات (٣٠-١٠) کۆبوونـەوەی خۆیان ئەنجام بدەن لەگەڵ بەڕێز جێگری سەرۆکی فراکسیۆن و سکرتێری پەرلـەمان بـە مەبەسـتی دانـانی ئالیەتێك بۆ چۆنیەتی دابەش کردنی سەرۆکایەتی لیژنەکان، چونکە بەپێی پەیرەو تـەنیا یـەك هەفتـەمان لەبـەر دەسـت دایـە بـۆ ئـەوەی وەکـو سـەرۆك هـەموو لیژنـەکان ئاگـادار بکەینـەوە کـە سـەرۆك و جێگـر و سکرتێری خۆیان هەڵبژێرن، بۆیە داوا دەکەم کە سەرۆك فراکسیۆنەکان بـەیانی کۆبونـەوەی خۆیـان بکـەن لەگەڵ دەستەی سەرۆکایەتی بە مەبەستی دانـانی ئالیـەتێك بۆدابەشـکردنی دەسـتەی سـەرۆکایەتی هـەموو لیژنەکان بۆ ئەوەی پەرلەمان بە زوترین کات بکەوێتە کاروو دەست بە ئیشـەکانی خۆمـان بکـەین ، چـونکە ئێمە وەرزی گرێدانمان وەرزی گرێدانی یەکەمان لە (١-٣)ئیعلان کردوە بەرێزان ئەندامانی پەرلـەمان تـەنها بە پێی پەیرەویش لە مانگی یەکەمیش لەوەرزی گرێدان دا بۆمان هەیە پرۆژە یاسا پێشکەش بکـەین بۆیـە پێویستە خێرا ئەو پرۆسەیەش جێبەجێ بکەین بۆ ئەوەی دەست بە پێشکەشکردن و خوێندنـەوەی یەکـەم بۆ پرۆژە یاساکان بکەین .

بەرێز علی حمه صالح:

بەرێزسەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی یاسـای سـەرۆکایەتی هـەرێم هـەموارکراوی سـاڵی (٢٠٠٥) لەگـەڵ یاسـای دابەشـکردنی دەسـەڵاتەکانی سـەرۆکایەتی هـەرێم تەبعـەن دواتـر لـە مـاددەی (١٠) خـاڵی (١٢)م ئـەڵێ دوای دەسـت نیشـانکردنی لەلایـەن پەرلەمانی کوردستان سەرۆك وەزیران و جێگرەکەی رادەسپێردرێن بە پێکهێنانی وەزارەت ئەویش لەماوەی (٣٠) رۆژ جێگر نەما، تەبعەن تەعدیلمانکردەوە ئەویش لەماوەی (٣٠) رۆژ لە مێژووی راسـپاردنەکەی، واتـا ئێستا ئێمە ئەگەر لیژنەکانیش پێك بێنین ناتوانین نەپرسیار ئاڕاسـتەی وەزارەت بکـەین، هـیچ وەزارەتێـك نەئـەتوانین لێپێچینـەوەی لـێ بکـەین، نـە ئـەتوانین بەرپرسـیاربین لـە بەردەمانـدا، ئـەرکی سـەرۆکایەتی پەرلەمان، جونکە ئەگەر سەرۆکایەتی پەرلەمان من ئەزانم ئـەبێ دۆخـە سیاسـیەکە زۆر بـاش بخوێنینـەوە، بە تایبەتی ئێمە زۆر لەلامان گرنگە یەکێتی نیشتیمانی حزورێکی گەورەی هەبێت لەم رۆڵـە، بـەلاّم ئەگـەر هەفتەی ئایندەش ئێمە تەسمیەی سەرۆکی حکومەت بکەین فەترەی مانگێکمـان لەبـەر دەسـتایە بـۆ ئـەوەی سەرۆکی هـەرێم رایـان بسـپێرێ ئـەم عەمەلیـە ئەگـەر زۆر دوا بکـەوێ تـا هـەموو هـەنگاوەکان بـڕوا پرسـی پێکهێنانی حکومەت رەنگە بکەوێتە مانگی (٦) وە لەم (٣) مانگە ئیشی لیژنەکان ئیشێکی ئەوەتۆیان نابێت، تـەنیا ئـەتوانین مەشـروعی قـانون تەقـدیم بکـەین ئـەو مەشـروعە قانونیانـەش خـۆت شـارەزایەکەت لـە هەمووەمان زیاترە کە رەهەندی دارایی و باری ژیانیان هەیە موافەقەی حکومـەتی ئـەوێ، کەواتـە لیژنـەکان ئەو رۆل و ئەرکەیان نابێ، بۆیە هیوادارم هەم تەوزیعێکی قانونی بـدەن، هـەم ئـەوەی لەسـەر ئێوەیـە وەکـو جوهدێکی سیاسیەکە ئیشی تێدابکەن بـۆ ئـەوەی بەراسـتی چـیتر لەمـە پەرلـەمان نەکەوێتـە فەراغـەوە بـە تایبەتی لە پرۆسەی پێکهێنانی حکوومەت وە لە ئیشی لیژنەکان ئیشی ئێمە لە لیژنەکانە بـە شـێکی ئیشـی

گرنگی ئێمە کاری چاودێری کردن و بەدواداچوونە، هیوادارم تەوزیعی قانونیمان پێ بدەن ئێستا ئەم پرۆسە، جونکە یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکانمان هەیە ئەوەبوو ئایە ئیستا ئەرکی ئەنجومەنی دادوەریە ئێوە تەسمیەکە چۆنە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك علی پەیامەکەت گەیشت هەرچەندە پەیوەندی بە بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمرۆمانەوە نیە، بەڵام ئێمە وەکو پەرلەمان کاری خۆمان ئەنجام دەدەین وا سورعەت دەکەین لە جێبەجێکردنی هەموو ئەو خاڵە پەیڕەویانەی کە پەیڕەوی ناوخۆ و یاسا بنەڕەتیەکان، بە تایبەتی یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان بەسەر ئێمەدا سەپاندووە و کاری ئێمە جگە لە چاودێری کردن تەشریعیشە، بەڵام ئێمە لەوە تێدەگەین کە واقعیەك هەیە زەمینە سازی و تەوافق بەینی لایەنە سیاسیەکان گرنگە، بەڵام ئەوە مانای ئەوە نییە کە مەسەلەی پێکهێنانی حکومەت و کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم دوادەکەوێتن، ئێمە بە پێی یاسا ئەو ئەرکەی لەسەرمانە لە ناو پەرلەمانی کوردستان لە کاتی خۆیدا کە بۆمان دەست نیشان کراوە جێ بەجێی دەکین وە خوازیاری ئەوەشین هەموولایەنە سیاسیەکان تەوافق بکەن، بۆ ئەوەی بە رەزامەندی هەمووان کارەکان و ئەرکەکانمان جێبەجێ بکەین.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان.

وەکو بەرێزتان ئاگادارن لە ماددەی (٢٨) لە پەیڕەوی ناوخۆ بڕگەی (٣) هاتووە کە لە دوای یەك هەفتە لەراسپاردنی لیژنەکان، یان خوێندنەوەی ناوی ئەندامانی لیژنە، دەبێت سەرۆك و جێگر و بڕیاردەر دیاری بکرێت، وەکو بەرێزتان ئاگادارن لیژنەی یاسایی زیاتر لە هەفتەیەکدا بەسەریدا تێپەربووە، تا ئێستا نە سەرۆك نەبڕیاردەر دەست نیشان نەکراوە، بۆیە داواکارم لە بەرێزتان رێکاری یاسایی لازمە پێویست بگرنەبەر بۆ ئەوەی پێچەوانەی پەیرەو نەبێت، هەرجەندە بۆتە پێچەوانەی پەیڕەو لە ئێستادا، سوپاس بۆ بەرێزتان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەرێزتان و بۆ رونکردنەوەکەشتان پێجەوانەی پەیڕەو نیە، لەبەر ئەوەی ئێمە راوەستابووین تا ئەو دوو ئەندامەش دێن دەنگی لەسەر دەدرێ ئەورۆ لیژنەی یاسایی بە تەواوی تەواو بووە، بوو بە (١١) ئەندام لەوڕۆە هەفتەیەکمان هەیە بۆ پێکهێنانی دەستەی سەرۆکایەتی لیژنەی یاسایی و وەکوو هەموو لیژنەکانی تر سوپاس بەلێ دکتۆر.

بەڕێز رێبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەڵبەتە تەنها بۆ روونكردنەوە و تەفسیرێك بۆ ماددەی (٢٨) لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمان و برگەی (٢) كە دەنگە دەنگێكی پەیداكرد لە نێوان هەندەك پەرلەمانتارانی فراكسیۆنێكی دیاری كراو، راستە لە ماددە (٢٨) برگە (٢) هاتووە كە لیژنەكان بە پێی رێژەی نوێنەرایەتی فراكسیۆنەكان لە پەرلەمان یەكلای دەكرێتەوە، بەلاَم میكانیزمی یەكلایكردنەوەی ئەو رێژەیەی دیار نییە، بۆیە پێش ئەوەی ئەو دانیشتنە ساز بكرێ فراكسیۆنەكان لە گەڵ دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان گەنگەشەی ئەوەیان كرد بە چ ئالیەتێك و بە چ میكانیزمێك ئەو رێژەیە یەكلایی بكرێتەوە دیارە هەموو فراكسیۆنەكان لەسەر ئەوە كۆك بوون بە پێی سیستەمی (سانت لیگۆ) یەك لەسەر چوار ئەو رێژەیە یەكلایی بكرێتەوەو لە پەراوێزی ئەمەش بەركەوتەی فراكسیۆنەكان دیاری كرا، بۆیە بۆ جارەسەركردنی ئەو ئیشكالیە یاساییانەی كە دروست دەبێ یان دەبێ ئەم پەیرەوە هەموار بكرێتەوە یان میكانیزم و ئالیەتەكە دیاری بكرێ، یان ئەبێ دەرفەت بدرێ وەكو چۆن ئێستا دەرفەت درا بە فراكسیۆنەكان گفتوگۆیان كرد دەستنیشانی میكانیزمی سیستەمی (سانت لیگۆیان) كرد، زۆر سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس بۆ روونكردنەوەی بەرێزت روونكردنەوە لەو بارەیەوە دراوە پەیرەوی ناوخۆ، وەكو دەستوری پەرلەمان وایە تەنها زیاتر تەركیز لەسەر بنەما رەئیسیەكان دەكات، ئەوەی كە میكانیزمە ئەوە مەعلومە لای هەموان بە پێی ئیتفاق دەبێتن لە نێوان فراكسیۆنەكان و وە فراكسیۆنەكانیش خۆیان ئیتفاقیان لەسەر ئەو میكانیزمە بۆ دابەش كردنی ئەندامانی سەرۆك لیژنەكان زۆر سوپاس بەرێزان ئەندامانی پەرلەمان دانیشتنەكەمان هەلگرت.

منى نبى قهوچى	**هێمن هەورامی**	**د. ڤالا فرید ابراهیم**
سكرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆكی پەرلەمانی**	**سەرۆكی پەرلەمانی**
كوردستان – عێراق	**كوردستان – عێراق**	**كوردستان - عێراق**

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣)ی

شەممە ڕێکەوتی ٢٠\٣\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣)

شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٣/٢٠

کاتژمێر (٣)ی پاش نیوەڕۆی رۆژی شەممە رێکەوتی ٢٠١٩/٣/٢٠ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منی نبی قهوچی سکرتێری پەرلەمان, دانیشتنی ژمارە (٣)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی برگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٣)ی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە کاتژمێر (٣)ی پاش نیوەڕۆ رۆژی شەممە رێکەوتی (٢٠١٩/٣/٢٠) بەم شێوەیە بێت:

یەکەم: خوێندنەوەی یەکەمی (پێشنیازی یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند کردنی دەستور) بەپێی حوکمی ماددەکانی (٧٩ و ٨٠) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستانەوە دانیشتنەکەمان دەست پێدەکەین، دانیشتنی ژمارە (٣)ی ئاسایی خولی بەهارە، ساڵی یەکەم، خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستانی عێراق، داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەین کە بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆ بخوێنێتەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی برگەی (یەکەم و دووەم و سێیەم) لە ماددەی (١٦) و برگەی سێیەم لە ماددەی (١٨) و ماددەکانی (٤٧ و ٤٨ و ٥٤) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان- عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٣)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە کاتژمێر (٣)ی پاش نیوەڕۆی رۆژی شەممە رێکەوتی (٢٠١٩/٣/٣٠) بەم شێوەیە بێت:

یەکەم: خوێندنەوەی یەکەمی (پێشنیازی یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسندکردنی دەستور) بەپێی حوکمی ماددەکانی (٧٩ و ٨٠) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان پوختەی دانیشتنی ژمارە (٢)ی ئاسایی رۆژی سێ شەممە رێکەوتی ٢٠١٩/٣/١٢ بخوێننەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (٢)ی ئاسایی رۆژی سێ شەممە رێکەوتی ٢٠١٩/٣/١٢ بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

١-دەستپێکردنی دانیشتن لەلایەن سەرۆکی پەرلەمان.

٢- خوێندنەوەی بەرنامەی کارو پوختەی دانیشتنی پێشوو لە لایەن بەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

٣- دەست پێکردنی بڕگەکانی بەرنامەی کار لە لایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

٤- سوێند خواردنی پاڵێوراو بەڕێز (راهی راهبر ابراهیم) لە شوێنی ئەو پاڵێوراوەی کە سوێندی یاسایی نەخواردووە بەپێی ماددەی یەکەم لە یاسای ژمارە (١٣)ی ساڵی ,٢٠٠٩

٥- دەنگدان لەسەر زیاد کردنی دوو ئەندام بۆ سەر لیژنەی کاروباری یاسایی.

٦- روونکردنەوەیەك لەلایەن بەڕێز جێگری سەرۆکی پەرلەمان سەبارەت بە پێکهێنانی لیژنە هەمیشەییەکانی پەرلەمان.

٧- دەنگدان و پەسند کردنی پێکهێنانی لیژنە هەمیشەییەکانی پەرلەمان بەپێی ماددەکانی (٢٨ و ٢٩)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

٨- کۆتایی هاتنی دانیشتنەکە لە لایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان، ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراون، یان بەبێ مۆڵەت ئامادە نەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (٢)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم، لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە بەرواری ٢٠١٩/٣/١٢ بخوێننەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراون، یان بەبێ مۆڵەت ئامادە نەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (٢)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری ٢٠١٩:/٣/١٢

١-چیا حمه شریف/ مۆڵەت.

٢- سەرچنار احمد محمود/ مۆڵەت.

٣- صباح محمود محمد/ مۆڵەت.

٤- شیرکو جودت مصطفی / مۆڵەت.

٥- عبدالستار مجید عبدالقادر / مۆڵەت.

٦- مسلم عبدالله رسول / مۆڵەت.

٧- هەورامان حمە شریف / مۆڵەت.

فراکسیۆنی یەکێتی بەپێی بڕگەی حەوتەم لە ماددەی (٢٣)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان بە ئامادە نەبوو هەژمار ناکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ سکرتێری پەرلەمان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێستا دەست بە جێ بەجێ کردنی بڕگەکانی بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆمان دەکەین، وا دیارە نوقتەی نیزامی هەیە؟ نوقتە نیزامەکان وەردەگرین، بەڵێ کاك عبدالستار فەرموو.

بەڕێز عبدالستار مجید عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەڕێزان.

من هەم داوای ڕوونکردنەوەیەك لە سەرۆکایەتی پەرلەمان دەکەم، هەم داواکارییەکیشمان هەیە، ئەویش ئەوەیە ئێمە بەپێی ماددەی (٧٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان هەر فراکسیۆنێك ژمارەی پێویستی واژوو کۆکردەوە، بۆی هەیە پێشنیازی یاسا پێشکەش بە سەرۆکایەتی پەرلەمان بکات، سەرۆکایەتی پەرلەمانیش بە هەماهەنگی لەگەڵ لیژنەی یاسایی تاوتوێی دەکەن، ئەگەر یەکێ لەم چوار بڕگەیەی کە لە ماددەی (٨٠)دا هاتووە تێیدا بێت، ئەوە دەخرێتە بەرنامەی کارەوە، ئێمە وەکو فراکسیۆنی کۆمەڵ لە (٢٦)ی مانگ پرۆژە یاسایەکمان بۆ هەمواری یاسای سەرۆکایەتی هەرێم بۆ کارا کردنەوەی پێشکەش بە بەڕێوەبەری پرۆژەکان کردووەو هەمووشی وارید کراون بە ژمارەکانی (٢٩ و ٣٠ و ٣١ و ٣٢ و ٣٣) پێنج پرۆژە بووە، تەبعەن بۆ هەمان بابەت ئەو پرۆژە یاسایەی کە دیراسەت کرا لە (٢٨)ی مانگ پێشکەش کراوە، هی ئێمە لە (٢٦)ی مانگ پێشکەش کراوە، ئەوە ژمارەی واردەکان لای خۆتان هەیە، بەلام بەڕاستی ئێمە دەپرسین بۆچی ئەو پرۆژەیەی ئێمە نەدراوەتە لیژنەی یاسایی، لەکاتێکدا کە پرۆژەکە بۆ هەمواری یاسای سەرۆکایەتیە و ناوەڕۆکەکەشی جیایە لە هەندێ لەو پرۆژانەی کە هەبووە، کە بەپێی ماددەیەکی دیکە باسی هەمان ناوەڕۆك کراوە، کە نابێ هەمان ناوەڕۆکی هەبێ، بۆیە بەڕاستی بەنیسبەت ئەو پرسەکە پرسێکی گرنگە لە هەرێمی کوردستان، ئێمە سەرۆکایەتی هەرێممان پێ گرنگ بووەو پێمان وابووە کە بەشێوەیەك کارا بکرێتەوە کە هەوڵ دەدەین کۆدەنگیەکی نیشتمانیشی بۆ کۆبکەینەوە، ڕێککەوتنی لایەنەکانی لەسەر بێ و خەڵك و جەماوەری هەرێمی کوردستان دڵی پێی خۆش بێت، ئەمەش نەبێتە پرسێك کە دیسانەوە قەیرانێکی دیکە دروست بکات، کە چەند فراکسیۆنێك کە نەوەی نوێ و یەکگرتوو، نازانم ئەوانەی تریش پرۆژەیان هەبوو کە دیارە نەهێنراوە، ئەمە بەڕاستی کارێکی باش نییە، ئاراستەیەکی خراپ وەردەگیرێ لەوەی کە ئێستا من بۆچی لە (٢٨)ی مانگ پرۆژە پێشکەش کراوەو کاری پێکراوە، بەڵام لە (٢٦)ی مانگ پێشکەش کراوەو باسی ناکرێت؟ لەگەڵ ئەوەشدا زۆر بە تەبیعی دەزانین، بۆ ئەم پرسە گرنگە ئەگەر ئەم

کۆبوونەوەشی بۆ دوا بخرێت، هەمووومان لەسەر پرۆژەیەك ڕێك بکەوین گرنگتر لەوەی کە ئێستا پرۆژەی هەندێکیان فەرامۆش بکرێ، یەعنی دەیهێنێ بەڕاستی؟ ئەوە داواکاریەکەی ئێمەیە، بێجگە لە ڕوونکردنەوەکە، ئەم پرسە دەهێنێ، هیچ پێویست ناکات پەلە پەل دروست بێ، خۆ دنیا خراپ نابێت کە (١٠) ڕۆژی دیکەش ئەم کۆبوونەوەیە تەئخیر بێت، یەعنی لە (٩/٣٠) هەڵبژاردن کراوە لە (١١/٦) سوێند خوراوە، ئێستا ئەمڕۆ چەندی مانگە؟ بە هەفتەیەکی دیکەش ئێمە بە کۆدەنگیەکی باش هاوهەڵوێست بین لەسەر پرسێکی گرنگ و گەورە کە پەیوەندی بە هەرێمی کوردستانەوە هەیە و تاك تاکی هەرێمی کوردستانەوە هەیە ڕێك بکەوین، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، د.کاظم فەرموو............ تکایە تەنها خاڵی پەیڕەوی، لەبەرئەوەی نابێ لە ڕێگەی خاڵی پەیڕەوی ختابات بدرێت، تەنها خاڵی پەیڕەوی بگوترێ، فەرموو.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز خاڵی پەیڕەویەکەت؟ فەرموو.................. قسەکانت پەیڕەوی نەبوون، داوا دەکەین لە پرۆتۆکۆل ئەو قسانەی کە ناشیاون بۆ موئەسەساتی هەرێمی کوردستان بسڕێنەوە، ئیشارەت بەوە هەر ئەندامێك کە قسەی کرد پێویستە ئیشارەت بدات بەو مادده پەیڕەویەی کە قسەی پێوە دەکات و بۆشی نییە لە یەك دەقە زیاتر قسەکانی بکات، هەر ئەندامێکی تر کە بیەوێ نەفسی قسە بکات تەنها پشتگیری لە هاورێکانی بکات و قسەکانی دووبارە نەکاتەوە، کاك سۆران فەرموو.

بەڕێز سوران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپێی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ماددەی (١٦) ئەرك و دەسەڵاتەکانی دەستەی سەرۆکایەتییە، یەکەم/ دانان و ڕێکخستنی بەرنامەی کاری دانیشتنەکانی پەرلەمان بە پێی حوکمەکانی ئەم پەیڕەوە، بەڵام بەداخەوە ئەوەی ئەمڕۆ لە بەرنامەی کار، بە پێی حوکمەکانی ئەم پەیڕەوە دەستەی سەرۆکایەتی کاری نەکردووە، بە پێی ئەم پەیڕەوە پێشنیاری هەمواری یاسایەکە پێشکەشکراوە و دراوەتە کاروباری لیژنەکان، بەڵام لێرە نییە، داواکارم.......... .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك سۆران قسەکانت دووبارەیە و تیکرارە لە بۆ قسەی بەڕێز سەرۆکی فراکسیۆن کە کاك عبدالستار تکایە تەنها پشتگیری لێ بکەو پەیامەکەتان گەیشتووە، د.شێرکۆ فەرموو.

بەڕێز د.شیرکو جودت مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان، ئێمە دیارە بە ئیشارەت بەماددەی (٧٨) لە پرۆسەی یاسادانان لە پەیڕەوی ناوخۆ کە باسی لێوە کردووە، وەکو فراکسیۆنی یەکگرتووی ئیسلامی کوردستان و چەند پەرلەمانتارێکی بەڕێزی تر چەند پڕۆژەیەکمان پێشکەش کردووە لە ٢٠١٩/٢/١٨ بە جەنابتان و سەرۆکایەتی پەرلەمان واتا یەکەم پڕۆژە بوو لە پەرلەمانی کوردستان کە پێمان وابوو کە خەمی خەڵك و موعاناتی خەڵك و بە پلەی یەك ئەبوایە ئەم پەرلەمانی کوردستانە یەکەم هەنگاوی بریتی بووایە لە موعاناتی خەڵك، بەڵام دەرئەنجام ئێستا پرسیارەکە لە روونکردنەوەیە کە داوای دەکەم لە لیژنەی یاسایی کە لە راپۆرتەکەدا وای وەڵامداوەتەوە کە بۆ دیراسەتکردنی ئەو یاسایانە ئەوانە لە لایان ماوەتەوە، تەنها یاسای سەرۆکایەتی هەرێم کە پێشکەشکراوە، تەبعەن دوای ئیحالەکردنی جەنابتان بۆ هەموو یاساکانی ئێمەش و ئەوانیش بۆ لیژنەی یاسایی، ئایا لیژنەی یاسایی سەلاحیەتی دیراسەکردنی هەیە؟ یان زەمانەت بە پێی ماددەی (٧٨) زەمانەت کردنی پێ بوونی پێوەرەکان لە پڕۆژە یاسادا، چونکە ئەگەر وابێ لیژنەی یاسایی دیراسەی هەموو یاساکان بکات ئەوە مانای ئەوەیە لیژنەی یاسایی بوو بە هەموو لیژنەکانی پەرلەمان، بەڵام بە پێی ماددەی (٧٨)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان لیژنەی یاسایی تەنها زەمانەت بوونی پێوەرەکان دەکات لە یاساکە، بۆ ئەوەی فیعلەن پڕۆژە یاسا بێت دەرئەنجام بێتە هۆڵی پەرلەمانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك مەم فەرموو.

بەڕێز مەم برهان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەنها لەسەر دوو خاڵی پەیڕەو دەمەوێت قسە بکەم، ئەوەیە کە بە نیسبەت پەیڕەوەکەوە ماددەی (٨٠)ی پەیڕەوەکە ئاماژەی بە چوار خاڵی ماددەی (٧٩) کردووە، چوار بڕگەی ناو خاڵی (٧٩) وا دەکات پڕۆژە یاسایەك نەخرێتە بەرنامەی کارەوە خوێندنەوەی بۆ نەکرێت، ئەو پڕۆژە یاسایەی ئێمە وەکو فراکسیۆنی نەوەی نوێ بە (١٠) ئیمزاوە پێشکەشمان کردووە هیچ کام لەم چوار بڕگەیەی تێدانیە کە هۆکار بێت بۆ ئەوەی پێشکەش نەکرێت ئەوە یەك، دوو: پڕۆژە یاساکەی ئێمە لە (٢٦)ی مانگ پێشکەشکراوە، ئەم پڕۆژە یاسایەی کە خوێندنەوەی یەکەمی بۆ دەکرێت لە (٢٨)ی مانگ پێشکەشکراوە، ئەوە جۆرێك لە نا یەکسانی تێدایە و حەز دەکەین جەنابتان وەکو سەرۆکایەتی پەرلەمان بۆمان روون بکەنەوە هۆکار چیە؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك کاوە فەرموو.

بەڕێز کاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان.

دیار من وەکو ئەندامی لیژنەی یاسایی لە پەرلەمانی کوردستان و ئەندامی فراکسیۆنی نەوەی نوێ دەمەوێت نوقتەی نیزامی لەسەر پێشکەشکردنی ئەو پڕۆژە یاسایانەی کە لە رۆژی (٢٨)ی مانگەوە گەیشتن یاخود ئاڕاستەی لیژنەی یاسایی پەرلەمانی کوردستان کراوە، دەمەوێت قسە لەسەر ئەوە بکەم دیارە بە پێی ماددەی (٧٩) کاتێك (١٠) ئەندام لە هەر فراکسیۆنێك یاسایەك پێشکەشی دەستەی سەرۆکایەتی دەکەن و ئەوانیش ئاڕاستەی لیژنەی یاسایی دەکەن و ئەو یاسایە یاخود پێشنیازی ئەو پڕۆژە یاسایە سەرۆکایەتی پەرلەمان لەگەڵ لیژنەی یاسایی تاوتوێی پڕۆژەکە بکەن، ئەگەر ئەو پڕۆژەیە ئەو چوار مەرجەی تێدانەبوو دەبێت بە هەماهەنگی رەت بکرێتەوە، نەك بە تەنها سەرۆکایەتی رەتی بکاتەوە، یاخود لیژنەی یاسایی، هەتا ئەگەر تێبینیشی هەبوو دەبێت بخرێتە پەرلەمان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

پەیامەکەتان گەیشت لە رێگای نوقتەی نیزامیەوە، چەند فراکسیۆنێك گلەیی ئەوەیانکردووە کە گوایە پڕۆژە یاسایان بەرزکردۆتەوە بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمان و پڕۆژە یاساکەیان نەخراوەتە بەرنامەی کاری ئەمڕۆ بە مەبەستی ئەوەی کە خوێندنەوەی یەکەمی بکرێت، نوقتەی نیزامیەکی ترمان هەیە، بەڵێ، کاك ئومێد فەرموو.

بەڕێز اومید عبدالرحمن حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی ماددەی (٥٥) بڕگەی دووەم یەکێك لەو بەڕێزانە کە باسی لەوەکرد ناوی فراکسیۆنی پارتی هات بە پێی ماددەی (٥٥) لە بڕگەی دووەم داوا دەکەین ئەو ناوە لە پرۆتۆکۆل بسڕێتەوە لەبەر ئەوەی ئەو پڕۆژەیەی کە پێشکەشکراوە پڕۆژەی فراکسیۆنی پارتی نیە، پڕۆژەی (٦٨) ئەندام پەرلەمانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

داوامانکردووە هەموو قسە نەشیاوەکان بەرامبەر بە موئەسەسات و بەرامبەر بە ئەندامانی پەرلەمان و بەرامبەر بە فراکسیۆنەکان هەمووی لە پرۆتۆکۆل بسڕێتەوە، ئەوەی کە پەیوەستە بە پڕۆژە یاساکان خاڵی نیزامی وەرناگرێت، کۆتایی هات، ئێستا دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان کوردستان روونکردنەوە دەدات لەسەر ئەو نوقتە نیزامیانەی کە وەرگیران، پەیامی هەمووتان گەیشت و خاڵەکان لەسەر ئەوە بوون کەوایە چەند پڕۆژە یاسایەك بەرزکراوەتەوە بۆ دەستەی سەرۆکایەتی، بەڵام دانەنراوەتە بەرنامەی کار و ئیحالەی لیژنەی یاساییش نەکراوە بۆ ئەوەی دیراسە بکرێت، هەمووتان ماددەی (٧٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستانتان لەبەر دەستەدایە کە ئەو پڕۆژە یاسایانەی پێشکەش بە دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان دەکرێن پێویستە ئیحالە بکرێن بۆ لیژنەی یاسایی و لیژنەی یاسایی بە هەماهەنگی لەگەڵ دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان رەزامەندی دەدات بە پێی بوونی یەکێك لەو پێوەرانەی کە بۆیان داناوین، یەکەمیان ئەوەیە کە لە بوارێکی گشتیدا بێت و پێویستیەکی یاسایی هەبێت، دووەمیان

ئەوەیە کە بۆشایی یاسایی هەبێت، سێیەم و چوارەمیان هەموو خاڵەکان دیارن کە پێویستە بارگرانی داراییش لەسەر حکومەتدا دروست نەکات، ئێمە وەکو دەستەی سەرۆکایەتی ئەو پرۆژە یاسایانەی کە بە دەستمان گەیشتووە بریتیە لە پرۆژە یاسای مرۆڤ سازی لە هەرێمی کوردستانی عێراق کە لەلایەن (١١) ئەندام پەرلەمان واژۆی لەسەر کراوە کە فراکسیۆنەکانی یەکگرتوو و فراکسیۆنی نەوەی نوێ و فراکسیۆنی کۆمەڵی ئیسلامیشی تێدایە، دووەم پرۆژە یاسا کە بەدەستمان گەیشتوە پێشینەی عەقارە، واتە سولفەی عەقار، ئەو پرۆژە یاسایەش دووبارە لەلایەن فراکسیۆنی یەکگرتوو و فراکسیۆنی کۆمەڵ و فراکسیۆنی نەوەی نوێشی تێدایە، پرۆژە یاسای سێیەم هەمواری یەکەمی یاسای وەبەرهێنانە دووبارە ئەو پرۆژە یاسایە لەلایەن ئەندامانی فراکسیۆنەکان یەکگرتوو و کۆمەڵ، هەروەها فراکسیۆنی گۆڕان و نەوەی نوێ پێشکەشکراوە و ئاڕاستەی لیژنەی یاسایی کراوە، پرۆژە یاسای چوارەم پرۆژە یاسای منداڵە ونبووەکانە لە کۆچە بە کۆمەڵەکان لە هەرێمی کوردستانی عێراق ئەم پرۆژە یاسایەش بە هەمان شێوە لەلایەن فراکسیۆنەکانی یەکگرتوو و گۆڕان و تورکمان و نەوەی نوێ پێشکەشکراوە، پرۆژە یاسای کۆتاییش کە بە دەست سەرۆکایەتی پەرلەمان کەوتووە پرۆژە یاسای کاراکردنەوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستانی عیراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك و تا پەسندکردنی دەستوور، ئەو شەش پرۆژە یاسایەی کە لەبەر دەستی سەرۆکایەتی پەرلەمان دابووە هەر شەش پرۆژە یاسا بە پێی ماددەی (٧٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ئاڕاستەی لیژنەی یاسایی کراوە بۆ ئەوەی لیژنەی یاسایی راپۆرتی خۆی بنووسێت، لیژنەی یاسایی کۆبوونەوەی خۆی ئەنجامداوە، راپۆرتی خۆی نووسیووە، راپۆرتی لیژنەی یاساییمان کۆپی کردووە لە ناو سەندوقی هەموو ئەندامەکانمان داناوە، لیژنەی یاسایی بڕیاری داوە کە کاتیان بدەینێ بۆ پرۆژە یاساکانی تر، نەك پرۆژە یاساکانی رەت کردبێتەوە، یەك پرۆژە یاساش لە لیژنەی یاسایی رەفز نەکراوەتەوە، بەڵکو داوایان کردووە کاتیان بدەینێ بۆ ئەوەی دیراسەی پرۆژە یاساکانی تر بکرێ، لەبەر ئەوەی بارگرانی دارایی دروست ئەکەن، پێویستە ئاراستە بکرێن بۆ کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێم کە جارێ تەشکیل نەبووە، بەلاَم لیژنەی یاسایی لاری نەبووە لەسەر ئەوەی پرۆژە یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم بخرێتە بەرنامەی کار، دەستەی سەرۆکایەتی بەرێز گرتن لە رای لیژنەی یاسایی، چونکە ئەوە ئەبێ وازیح بێ، هەر دەسەلاَتێك پەیرەو بیدات بە هەر لیژنەیەك ئەبێ رێز لەو لیژنە و دەسەلاَتی ئەو لیژنەیە بگیرێ، پەیرەو نەیوتووە لیژنەی یاسایی بۆی هەیە هەموو پرۆژە یاساکان رەفز بکاتەوە یان قبوڵی بکات، ئەڵێ لیژنەی یاسایی من چەند پێوەرێکم هەیە ئەگەر ئەو یاسایانەی پێشکەش کراون ئەو پێوەر و قیود و شروتانەی هەبوو رەزامەندی بدە بۆ ئەوەی بخرێتە بەرنامەی کار، ئەگەر نەبوو رەزامەندی نادەی لەسەری، ئینجا دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستانیش بە رێز گرتن لە رای لیژنەی یاسایی، چونکە نووسراوە بە هەماهەنگی لەگەل لیژنەی یاسایی، بە رێزگرتن لە رای لیژنەی یاسایی بڕیاری خۆی ئەدات ئەو پرۆژەیە بخرێتە بەرنامەی کار یان نا، ئەوەی پەیرەو کراوە بێلایەنی تەواوە و ئیحترامە لە ئیختیساسی لیژنەی یاسایی، داوای کاتی کردووە بۆ پرۆژەکانی تر، داواشی

کردووە ئەو پرۆژەیە خوێندنەوەی یەکەمی بۆ بکرێ، ئێستا دەست بە جێ بەجێ کردنی خاڵی یەکەمی بەرنامەی کار ئەکەین، داوا لە لیژنەی یاسایی ئەکەین بفەرموون بۆ شوێنی خۆیان بۆ ئەوەی خوێندنەوەی یەکەم بۆ ئەو پرۆژە یاسایە بکەن، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان-عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك و پەسند کردنی دەستور کە لە (٨) مادده پێکهاتووە لەگەڵ هۆیەکانی دەرچوواندنی کە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە کە ئەمانەن:

١ على حمه صالح
٢- ئومێد عبدالرحمن حسن
٣- فريد يعقوب اليا
٤- عبدالله حاجى محمود
٥- ئايدن معروف سليم
٦- ئازاد اكرم بهرام
٧- رۆميۆ حوزيران نيسان
٨- محيدين جسن يوسف
٩-فاهيك كمال سوغۆمون
١٠- محمد سعدالدين انور
١١- كلارا ئۆديشۆ يعقوب
١٢- جنان جبار بۆيا
١٣- صباح محمود محمد
١٤- چيا حميد شريف
١٥- حسيبه سعيد ابراهيم
١٦- گلاوێژ عوبيد عوسمان
١٧- زاهير محمد على
١٨- بژار خاليد عبدالله
١٩- احسان محمد سليم
٢٠- رێبوار عبدالرحيم عبدالله
٢١- نزار ملا غفار
٢٢- ليزا فلكدين كاكەيى

٢٣- سفين اغا عمر اغا قادر

٢٤- هێڤیدار احمد سلمان

٢٥- ارشد حسين محمد

٢٦- بهجت علی ابراهیم

٢٧- نجات شعبان عبدالله

٢٨- سالم عبدالله حسن

٢٩- خديجه عمر تها

٣٠- محسن حسين مستفا

٣١- ادريس اسماعيل عبوش

٣٢- حكمت محمد ابو زيد

٣٣- مەم اسكندر مەم اسكندر

٣٤- جيهاد حسن ابراهيم

٣٥- هديه مراد حيدر

٣٦- ريڤنگ محمد علی

٣٧- سارا دلشاد بكر

٣٨- جلال محمد امين

٣٩- شايان كاكه صالح محمد

٤٠- گوڵستان سعيد محمد

٤١- ياسين خضر طه

٤٢- بلێن اسماعيل حاجی ابراهيم

٤٣- رۆبينا اولك عزيز

٤٤- ويسی سعيد ويسی

٤٥- ليلا عبدالجبار عبدۆ

٤٦- زێدان رشيد خان اودل

٤٧- جلال محمد عبدالله

٤٨- سوسن محمد ميرخان

٥٠- گوليزار رشيد حاجی

٥١- زانا خالد اسماعيل

٥٢- سعيد مستفا تترخان

٥٣- پێشەوا تاهر مستفا

٥٤- بختيار شكرى سلێمان

٥٥- سروان محمد على

٥٦- بهمن كاكه عبدالله احمد

٥٧- جوان يونس محمد

٥٨- گوڵستان باقى سلێمان

٥٩- ژيان طاهر احمد

٦٠- شوان كريم محمد

٦١- رۆژان ابراهيم على

٦٢- رزگار عيسى سوار

٦٣- ئاشنا عبدالله قادر

٦٤- شرين امين عبدالعزيز

٦٥- شاخوان رئوف مستفا

٦٦- دابان محمد حسين

٦٧- گۆران عمر قادر

٦٨- رزگار محمد محمود

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان، داوا ئەكەین ئەو پرۆژە یاسایە ئاڕاستەی لیژنەی پەیوەندیدار بكەن، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، ئەو پرۆژە یاسایە ئاڕاستەی لیژنەی (یاسایی) و گشت ئەندامە بەڕێزەكانی پەرلەمانی كەردستان ئەكەین، بەپێی برگەی سێیەم لە ماددەی (٣٠) لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان داوا لە لیژنەی یاسایی ئەكەین بەیانی كۆبوونەوەی خۆیان لەسەر ئەو پرۆژە یاسایە ئەنجام بدەن بە مەبەستی نووسینی راپۆرت لەسەری، سوپاس بۆ ئەندامانی لیژنەی یاسایی، فەرموو بۆ شوێنی خۆتان، بەو شێوەیە هاتینە كۆتایی جەلسەی ئەمرۆ.

منى نبى قهوچى	هێمن هەورامى	د. ڤالا فريد ابراهيم
سكرتێرى پەرلەمانى	جێگرى سەرۆكى پەرلەمانى	سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان – عێراق	كوردستان – عێراق	كوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤)ی

چوارشەممە رێکەوتی ٣\٤\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (٤)

چوارشەممە ڕێكەوتی ٢٠١٩/٤/٣

كاتژمێر (٣)ی پاش نیوەڕۆی ڕۆژی چوار شەممە ڕێكەوتی ٢٠١٩/٤/٣ پەرلەمانی كوردستان - عێراق بە سەرۆكایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆكی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری

سەرۆك و، بەڕێز منی نبی قهوچی سکرتێری پەرلەمان, دانیشتنی ژمارە (٤)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٤)ی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە کاتژمێر (٣)ی پاش نیوەڕۆ رۆژی چوار شەممە رێکەوتی (٢٠١٩/٤/٣) بەم شێوەیە بێت:

یەکەم : خوێندنەوەی دووەمی پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق وە هەموواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەندکردنی دەستوورو خستنەڕووی راپۆرتی لیژنەی یاسایی بەپێی حوکمی ماددەکانی (٨٧، ٨٨، ٨٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بە ناوی خوای بەخشندە و میهرەبان بەناوی گەلی کوردستان دانیشتنەکەمان دەستپێدەکەین دانیشتنی ژمارە (٤)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە رێکەوتی ٢٠١٩/٤/٣ رۆژی چوارشەممە سعات (٣)ی دوای نیوەرۆ داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەین کە بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمرۆ بخوێنێتەوە

بەڕێز منی نبی نادر قهوچی / سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان بەرنامەی کار بەپێی حوکمی بڕگەکانی (یەکەم ، دووەم سێیەم) لە ماددەی (١٦) برگەی (سێیەم) لە ماددەی (١٨) و ماددەکانی (٤٧ و ٤٨ و ٥٢ و ٥٤ و ٥٥ و ٥٦) برگەی یەکەمی ماددەی (٨٨) لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بریاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٤)ی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لەکاتژمێر (٣)ی پاش نیوەرۆ رۆژی چوارشەممە رێکەوتی ٢٠١١٩/٤/٣ بەم شێوەیە بێت.

یەکەم : خوێندنەوەی دووەمی پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق وە هەموواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەندکردنی دەستوورو خستنەڕووی راپۆرتی لیژنەی یاسایی بەپێی حوکمی ماددەکانی (٨٧، ٨٨، ٨٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د . ڤالا فەرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بەرێز سکرتێری پەرلەمان داوا دەکەین پوختەی کۆنووسی دانیشتنی ژمارە (٣)ی ئاسایی رۆژی شەممە رێکەوتی ٢٠١٩/٣/٣ بخوێننەوە .

بەڕێز منی نبی نادر قهوچی / سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان پوختەی دانیشتنی ژمارە (٣)ی ئاسای ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٣/٣٠ بەم شێوەیەی خوارەوە بوو

١- دەسپێکردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان
٢- خوێندنەوەی بەرنامەی کار و پوختەی دانیشتن و ناوی ئامادەبوو و ئامادە نەبوو لە لایەن بەڕێز سکرتێری پەرلەمان .
٣- ڕوونکردنەوەی دەستەی سەرۆکایەتی سەبارەت بە پێشکەشکردنی چەند پێشنیازی یاسا لەلایەن فراکسیۆنەکان بۆ خوێندنەوەی یەکەم .
٤- دەسپێکردنی بڕگەکانی بەرنامەی کار لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان .
٥- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەندکردنی دەستوور و لەلایەن سەرۆکی لێژنەی یاساییەوە
٦- کۆتایی هاتنی دانیشتنی پەرلەمان لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان

بەڕێز د . ڤالا فەرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان بەپێی پەیڕەو هەر لەگەل کۆنووس پێویستە ناوی ئەو ئەندامانەی کە مۆڵەت دراون یان بەبێ مۆڵەت ئامادە نەبوون لە دانیشتنی پێشوو بخەنەروو .

بەڕێز منی نبی نادر قهوچی / سکرتێری پەرلەمان

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراون یان بەبێ مۆڵەت ئامادە نەببون لە دانیشتنی ژمارە (٣)ی ئاسای خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری ٢٠١٩/٣/٣٠.

شاخەوان ڕۆوف مصطفی ئامادە نەبوو

بەڕێز د . ڤالا فەرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان

سوپاس بەڕێز سکرتێری پەرلەمان، ئێستا دەست دەکەین بە جێبەجێکردنی بڕگەی یەکەم لە بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆمان، نوقتەی نیزامی هەیە بەڵی خاتوو بێگەرد تاڵەبانی فەرموو.

بەڕێز بێگەرد دلشاد تالەبانی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر دەرفەت هەبێ دەمەوێ لەسەر هاتنی ئێمە بۆناو هۆڵی پەرلەمانی کوردستان چەند وشەیەك بڵێم بە ئیجازەی بەڕێزتان، دیارە بەناوی خوای گەورەو میهرەبان بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ئەمڕۆ فراکسیۆنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان خۆی بە خۆشحال دەزانێ کە بەژداری لە دانیشتنێکی گرنك و مێژوویی دەکا، دیارە بەژداربوونی ئێمە لەم دانیشتنەوە لەمرۆ بەدواوە لە هۆڵی پەرلەمانی کوردستان لە دەرئەنجامی ئەو

ڕێکەوتنەیە کە حزبەکەمان یەکێتی نیشتمانی کوردستان، لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان بەیەکەوە ئەنجامیان داوە، لەهەمان کاتیش دا بەدڵنیاییەوە لەدەرئەنجامی هەموو ڕێکەوتنەکان مەرج نییە خواستی هەر حزبێکی سیاسی سەد لەسەد بگاتە ئامانجی خۆی، بەڵام ئەوەی کە زۆر گرنگە لەلای ئێمە وەکو فراکسیۆنی یەکێتی بەرژەوەندی گشتی خەڵکی کوردستان و بەرژەوەندیە باڵاکانی میللەتەکەمان و، لە هەمانکاتیشدا سەقامگیری هەرێمی کوردستان و پاراستنی دەسکەوتوو ئەزموونی گەلەکەمانە، بۆیە بەرەچاوکردنی دۆخی ئەمڕۆی هەرێمی کوردستان و بە پاراستنی بەرژەوەندیە گشتییەکان دووبارەی دەکەمەوە لەگەڵ دەسکەوتی نەتەوەکەمان لە دەرئەنجامی ئەو ڕێکەوتنەی کە ئەمڕۆ واژوو کراوە، یاخود ئەنجام دراوە لەنێوان یەکێتی نیشتیمانی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان، ئێمە بەلامانەوە گرنگ بوو کە بەژداری بکەین لە دانیشتنە کە دەردەشە کردنی یاخود موناقەشەکردنی یاسایەکی گرنگە بۆ هەموارکردنەوەی دامەزراوەیەکی دەستووری لە هەرێمی کوردستان کە دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستانە، بەدڵنیاییەوە ئێمە لە پرۆژەو یاساکەدا ڕاوبۆچوونی ئێمەی تێدا نەبووە وەکو فراکسیۆنی یەکێتی، بۆیە ئەمڕۆ لەوانەیە وەکو فراکسیۆنی یەکێتی وەچە نەزەرەکانی خۆمان، مافی خۆمان بێ لەناو هۆڵی پەرلەمانی کوردستان تەرحی کەین و ئومێد دەکەین هەموومان بەیەکەوە هەنگاوی گرنگ بهاوێین بۆ ئەوەی کە وجە نەزەرە جیاوازەکان هەم لەناو پرۆژەی یاساکەدا جێگیر بکرێتەوە وەهەم خواستی هەموومان لەناو ئەو یاسایە دا جێگەی خۆی بکرێ بۆئەوەی کە بە هەموومان بتوانین پاڵپشتێکی بەهێز بین و متمانە ببەخیشین ئەم پرۆژە یاسایە بۆ ئەوەی کە ئەم دامەزراوەیە کە کارا دەکرێتەوە نوێنەرایەتی هەموومان دەکا لەسەر ئاستی نێوخۆیی و لەسەر ئاستی نێودەولەتی متمانەی هەمووشمان بەیەکەوە وەربگرێ، بۆیە ئێمە وێڕای کە لە دانیشتنەکانی ڕابردوودا بەژداری جەلسەکانمان نەکردووە لەم ساتە بەدواوە بەژداری دانیشتنەکانی پەرلەمانی کوردستان دەکەین و، هیوادارم لەگەڵ فراکسیۆنەکانی تری پەرلەمانی کوردستان بەبێ جیاوازی بۆ کۆی ئەو پرۆژە یاسایانەی کە پەیوەندیدارن بە ژیان و گوزەرانی خەڵکی کوردستان و پەیوەندیدارن بە چارەسەرکردنی هەموو ئەو کێشانەی کە لە خولەکانی ڕابردووی پەرلەمانی کوردستان دا پەرلەمان وەکو پێویست نەیتوانیوە یان دەرفەتی بۆ نەرەخساوە کاری لەسەر بکا، هەموومان کاری بەیەکەوەیی بکەین و ئەم خولە بکەینە خولێك کە پڕ دەسکەوت بێت بۆ میللەتەکەمان و لە هەمان کاتیشدا بتوانێ ئەرکە سەرەکیەکانی خۆی لە چاودێری کردنی حکومەت و لە هەموو ئەو ئەرکانەی تر کە پێی دەسپێرێتن کە لەسەر شانیەتی وەکو خۆی جێبەجێی بکا دووبارە بە ناوی فراکسیۆنی یەکێتی، سوپاس بۆ ئەو دەرفەتەی کە بەمنتان دا، بۆ ئەوە کە بتوانم بە ناوی فراکسیۆنەکەمەوە هەم لەسەر ڕێکەوتنەکە و هەم لەسەر ئەم پرۆژە یاسایە چەند ووتەیەکی کورت بڵێم، سوپاس کە هەرچەندە ئەمە لە بەرنامەی کاردا نەبوو، بەڵام دووبارە سوپاس بۆ ئەم دەرفەتە.

بەڕێز د . ڤالا فەرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بێگەرد خان هەرچەندە نوقتەی نیزامی نەبوو و، بەپێی پەیڕەو لە نوقتەی نیزامی تەنها نابێ لە دەقەیەك زیاترتێپەڕێتن، ئەوە جگە لەوەی کە دەبێ پەیوەندیدار بێتن بە بەرنامەی کار و بە یەکێك لە برگەکان و لەخاڵەکانی بەرنامەی کار، بەڵام ئێمە دەزانین و هەموو لایەنە فراکسیۆنەکانیش دەزانن کە یەکەمین جەلسەیە فراکسیۆنی یەکێتی نیشتمانی کوردستان بەژدار دەبێتن دوای مشتومڕو گفتوگۆیەکی زۆر لە نێوان لایەنە سیاسیەکان دیارە ئەمرۆ بە خۆشحالیەوە گەیشتونەتە ڕێکەوتن ئێمەش پێمان باش بوو کە فراکسیۆنی یەکێتی ئاگاداری کردینەوە لەوەی پێشتر ئاگاداری کردبووین بۆ دەستەی سەرۆکایەتی کە دەرفەتیان پێ بدەین بۆ ئەوەی قسەی خۆیان بکەن بەوەی کە سازان و ڕێکەوتن لەنێوان لایەنە سیاسیەکان بەتایبەتی لەنێوان پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکێتی نیشتمانی کوردستان گەیشتۆتە دەرئەنجام بۆئەوەی پیشانی بدەین کە پەرلەمان وەکو موئەسەسەیەك، وەکو دەزگایەك هەمیشە لەگەل حەلکردنی کێشەکانە و لەگەڵ ئەوەیە لایەنە سیاسیەکان لەیەکتیری نزیك ببنەوە وەرێك بکەون بەو مەبەستەی کەبتوانن هەموو لایەك پێکەوە گەوەرەترین خزمەتگوزاری پێشکەش بە هاولاَتیانی کوردستان بکەن بۆیە ئەو دەرفەتەمان پێ دان و سوپاس بۆ ئێوە، ئومێد خۆشناو فەرموو.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن خوشناو:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێش هەمووشتەك داوای لێبووردن دەکەم ئەگەر خاڵی پەیڕەوی نەبێ، بەلاَم ئەوە وەکو عورفە دوای ئەوەی کە ئە و دەرفەتە بە بەڕێز بێگەرد تاڵەبانی درا، ئێمەش وەکو فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان ئەمرۆ بە رۆژێکی مێژووی دەبینین، ئومێد دەکەین لە ئایندەیەکی زۆر نیزیك دا ئەم ڕێکەوتن و لێکتێگەیشتنەی پارتی و یەکێتی وە لایەنەکانی دیکە ڕەنگدانەوەی لەسەر تەواوی دۆخی کوردستان هەبی، وە خۆشحالیشن بە بەشداری فراکسیۆنی یەکێتی ئەمرۆ لەو کۆبوونەوەیەو بەو لێك نزیك بوونەوەیە ئومێد دەخوازین کە ئەوە سەرەتای هەنگاونانمان بێ بە ئاراستەی بونیادنانی ولاَتێکی بەهێز و کوردستانێکی بەهێز ئەو بابەتەی ئەمرۆش گفتوگۆی دەکەین، بابەتێکی هەرە گرنگە کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان بە هیوای ئەوەش دیسانەکە بۆچوونێکی باشتر بێ و لە پێشوە چوونی ڕەوشی سیاسی و ژیان و گوزەرانی هاولاَتیانی هەرێمی کوردستان وە کابینەی نوێ، حکومەتیش لە ئایندەیەکی نزیکدا بێتە ئەنجامدان و لێرە لەو پەرلەمانە متامانەی پێ بدرێ کە وەلاَم دەرەوەوی خواست و داخوازیەکانی خەڵکی کوردستان بێتن، لێرەوەیش تەئکید لەسەر ئەوە دەکەینەوە ئێمە ئەوانەی لە رابردووش بووە هیوا خواز بووینە لەگەڵ فراکسیۆنی یەکێتی و تەواوی فراکسیۆنە بەڕێزەکانی دیکەی پەرلەمان لەم قۆناغە ئەرکی بەرپرسیارەتیەکە هەڵبگرین هەندێ هەنگاوی تریش لەکاتی خۆیدا گیرانە بەر ئەوکاتیش خوازیاری ئەوە نەبووینە وەکو فراکسیۆن پارتی، بەلاَم ناچار بووینە بەوجۆرە بیتن ئیتر ئومێد دەکەین ئەمرۆ لە ڕێیەکی تازە کە لە ژیانێکی سیاسی هەموو لایەکمان دەبێتەوە بەو نزیك بوونەوەی پارتی و یەکێتی ڕەنگدانەوەی لەسەر لایەنەکانی دیکەش هەبیتن وەجارەکی دیکە تەئکید لەسەر

ئەوە دەکەینەوە فراکسیۆنی پارتی پابەندی جێبەجێ بوونی هەمموو ئەو ڕێکەوتنانەیە کە سەرکردایەتی وەکو پارتی دیموکراتی کوردستان لەگەڵ لایەنەکانی دیکەی کردوە ئومێد دەکەین ئەو نزیکبوونەوەی پارتی و یەکێتیش قایمترکردنی ڕێکەوتنەکانمان بێتن و زۆر سوپاس

بەڕێز د . ڤالا فەرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بەرێز کاك ئومێد، وادیارە کە ڕێگامانـدا بـە دوو سـەرۆك فراکسیۆن قسە بکـەن، حـەقی خۆیانـە سەرۆك فراکسیۆنەکانی تریش کە لەسەر ئـەو دانیشـتنە قسـەی خۆیـان هـەبێت، فـەرموو کـاك علی حەمـە صالح.

بەڕێز علی حمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە، دیارە ئەم یاسایە یاسایەکی گرنگە و ڕەهەندێکی نیشتمانی هەیە، پەیوەنـدی بـە کۆی لایەنەکانی کوردستان و بەتایبەتی تر لایەنە سەرەکیەکانی هەرێمی کوردستانەوە هەیە، پێش هـەمموو شـت ئێمە بەشداریکردنی یەکێتی نیشتیمانی کوردستانی و گفتۆگۆ کردن لەسەر ئەم یاسایە بـە خـاڵێکی گـرنگ دەزانین وە پێمان وایە ئەتوانرێت بەهۆی بەشداریانەوە پتر کۆدەنگی لـە سـەرە ئـەم پرسـە گرنگـە بکرێـت دیارە ئەم یاسایە ئێمە و پارتی دیموکراتی کوردستان و چـەند لایـەنێکی تـریش ئیمزامـان لەسـەر کـردووە بەرئەنجامی ڕێکەوتنێکی سیاسییە کە نێوانی پـارتی دیمـوکرات و بزوتنـەوەی گـۆڕان واژوو کـراوە و ڕۆحـی ڕێکەوتنەکە رەنگە لە دوو دێردا خۆی ببینێ، ئێمە لەم یاسایە تەرجومـەمان کـردووە، سروشـتی دانوسـتانی سیاسی سروشتی گفتوگۆ، سروشتی مفاوەزاتەوە مەرج نییە هەمووشتێك بـەدڵی تـۆ بێـت، بـەلاَم بـەدڵنیایی ئەوکاتەی ئەگەیتـە نەتیجـە لـە سـەر بابـەتێك، بێگومـان ئیمـزای لەسـەر ئەکـەی، ئـەبێ بـەرگری لەهـەموو بابەتەکـە بکـەی، دیـارە یاسـای سـەرۆکایەتی هـەرێم پرسـی چاکسـازی، پرسـی ڕێکخسـتنەوەی دامـەزراوەی پێشمەرگە و ئەمنی و کۆی دامەزراوەکان بەشێکە لە پاکێجێکی گەورەی سیاسی، کە ئتیفاقی لەسەر نەکراوە ئەمە هەنگاوی یەکەمی مە بۆیە ئێمە لەم مەرحەلە پێم وایە قۆناغێکی باشمان بڕیوە کـە پرسـی سـەرۆکی هەرێممان هێناوە ناو پەرلەمان کە لە (٢٠٠٩) و پێش (٢٠٠٩) هەندێ هاوڕێی ئێوە و دواتـر لـە (٢٠١٣، ٢٠١٥، ٢٠١٨) هـەموو ئـەو محاوەلاتـە سیاسـیانە کـە کردوومانـە لـە پێنـاوی ئـەوە بـووە کـە سـەرۆکی هـەرێم لـە پەرلەمانەوە هەڵبژێرێت، ئەمە دیدی ئێمـە وایـە، تـەحقیق بـوونی خواسـتێکی ئێمەیـە و، هیوامـان وایـە و لێرەوە داوا لە جەنابتان دەکەم کە هەرچەندە ڕەنگـە ئەمـە لـەکاتی گفتوگۆکردنی عینوانەکە بێـت، بـەلاَم ئەیهێنمـە ئێـرە زەمینـە خۆشـکەن، بـۆ ئـەوەی لـە زووتـرین کاتـدا لیژنـەی نووسـینەوەی دەسـتور دەسـت بەکارەکانی بکاتەوە، هەموو سەرنجانەی کـە لەلایەنـەکانی دیکـەش هەیـە پێکـەوە بتـوانین لـە مەتبـەغێکی کارکردنا بۆ نووسینەوەی دەستووری هەرێمی کوردستان بکەین، خاوەنێکی دەستور وە لە چوارچێوەی ئـەو دەستوورەدا دادگای دەستووریمان هەبێ، وەکو ئـەم نـاکۆکی و مشـتومڕانەی سـێ چوارسـاڵ جارێـك دووبـارە ئەبێتەوە لەسەر ئەم پرسانە کۆتایی پێ بێت، بۆیە دووبارە من داوای لێبووردن دەکەم درێژم کردەوە، بەلاَم

وەکو فراکسیۆنی گۆران بەتەواوەتی مولزەمین بە ئەم پرۆژەیە وەك کە پێشکەشمان کردووە، چونکە سروشتی ئیمزا وایە ئەبێ بەرگری لێ بکەی ئەگەر چی ڕێکەوتنەکە هەمووشی بەدڵی تۆ نەبێ، سوپاس.

بەڕێز د . ڤالا فەرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بەڕێز سەرۆکی فراکسیۆنی گۆران، بەڵێ کاك عبدالستار مەجید سەرۆکی فراکسیۆینی کۆمەڵی ئیسلامی فەرموو.

بەڕێز عبدالستار مجید عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان، دیارە ئێمە وەکو فراکسیۆنی کۆمەڵی ئیسلامی لە کۆبوونەوەی پێشووتر داوامان کرد کە ئەم کۆبوونەوانە با تۆزێك دوابخرێ، بۆ ئەوەی هەمووومان هەوڵ دەین لەسەر پرۆژەیەك ڕێك کەوین وە بە تایبەتیش کە باسی سەرۆکایەتی هەرێمە وە، باسی یاسای سەرۆکایەتی هەرێم و هەموارکردنەوە وە کارا کردنەوەیەتی، ئێمە پێشنیاری ئەوەمان کرد کە ئەم بابەتە دەهێنی گفتوگۆی لەسەر بکرێ، بۆ ئەوەی کە کۆدەنگیەکی نیشتیمانی دروستبکرێت کە ئەوە ڕەهەندێکی نیشتمانی هەیە و، پەیوەندی بە هەموو خەڵکی نیشتیمانی کوردستانەوە هەیە و، پەیوەندی حەتا بەدوو لایەن و لایەنێك و چ لایەنەوە نییە، ئەوە ئاست و خواستی ئێمە بوو و، ئێمە بە حەقیقەت پێمان ناخۆشە کە نەك یعنی ئێستا کە یەکێتی و پارتی گەیشتوون بە جۆرێك لە ڕێکەوتن، ئێمە پێمان وایە کە هەرێمی کوردستان بۆ گەیشتن بە ئامانجی گەورەی خۆمان وە بۆ ئەوە کە خەڵك خۆش گوزەران کەیت، کێشەی خەڵك چارەسەر کەی، ئاواتەکانی خەڵك بێنینە دی وە سەقامگیری سیاسی و کۆمەڵایەتی لەم وڵاتە بینا بکەی و، بتوانین ئەو ئامانجانەی کە ئەو هەموو شۆرش و پێشمەرگایەتییە لەو پێناوە کە ئەو هەموو خەباتە کرا ئەو هەموو قوربانیە دراوە بە ئامانجی بگەین، لێرەوە بەراستی پێشنیار دەکەم لایەنە سەرەکی و کاریگەرییەکانی هەرێمی کوردستان لەسەر کۆمەڵێك بنەما ڕێك کەوین، بۆ ئەوەی ئەم وڵاتە وەکو باسم کرد سەقامگیری سیاسی و کۆمەڵایەتی و گەیشتن بە ئامانجەکانی کورد کە هەمووومان هەوڵمان بۆ دا و خەباتمان بۆ کردووە پێی بگەین، چونکە ئەمە بەراستی بە گرنگترین هەنگاوی دەزانم وە ئەمە زۆر کێشەی کەشمان لەکۆڵ دەکاتەوە، باسی ئەو کێشانەی کە دەکەونە نێوان دوو لایەن لەسەر پۆستێك دوو پۆست و ئەوانە ئەمە سبەینێکە، ئەگەر بزانم پرۆژەیەکی ئاوا هەیە و هاوپەیمانیەتەکی ئاوها دێتە ئاراوە بەو ئامانجە کار دەکا ئەمن کێشەم زۆر بەراستی ئەم کێشانە نامێنێ، بۆیە من لێرەوە پێشنیار دەکەم ئەو ڕێکەوتنانە نەك هەر لەنێوان پارتی و یەکێتی یا پارتی و گۆران یا پارتی و یەکتی و گۆران یا کۆمەڵ نا هەموو لایەنە سەرەکیەکان بە پێکهاتەکانەوە ئێمە بۆ خاوەن میساقیك نەبین میساقێکی نیشتمانی کە وەکو باسم کرد ئامانجەکانمان تەحقیق بکەین و خەڵك دڵخۆش کەین کە ئەو کێشە و گرفتانەی کە هەمانە چارەسەریان بکەین و زۆر سوپاس.

بەڕێز د . ڤالا فەرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان

زۆر سوپاس كاك عبدالستار زۆر سوپاس، بەڵێ كاك ئایدن.

بەڕێز ئایدن معروف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمەش پێشەكی پیرۆزبایی لە برادەرانی فراكسیۆنی یەكێتی دەكەین، كە بە بۆنەی بەژداربوونیان لەم دانیشتنە، بەشداربونیشیان كە ئەمە كارێكی زۆر باشە و ئیجابیە، لێرەدا ئێمە باش ئەزانین كە یاسای سەرۆكایەتی هەرێم یاسایەكی زۆر گرنگە و رەهەندی نیشتیمانی مەعنەوی زیاتری هەیە و، پێویستە لەسەر لایەنەكان بە تەوافق و بە رێكەوتن ئەم یاسایە هەموار بكرێتەوە، هەروەها بەشێوەیەك هەمواربكرێتەوە كە بگونجێت لەگەڵ رەوشی سیاسی ئێستای هەرێم و ناوچەكەدا، ئێمە كە هیوادارین تەمەناش ئەكەین لەم پرۆژەیەدا لەداهاتوودا لە دەستوری هەرێم دا كە رەچاوی موراعاتی پێكهاتەكانیش بكرێت، بۆ ئەوەی بتوانن بەشدار بن بەشێوەیەكی كارا و ئەكتیف بەشدار بن هەروا ئێمە لەگەڵ ئەوەداین كە لە هەمواركردنەوەی ئەم یاسایەدا لە هەمواركردنەوەی یاسای دەستەی سەرۆكایەتی هەرێمدا لە دامەزراوی سەرۆكایەتی هەرێمدا كە رەچاوی بەشداری كارای پێكهاتەكانی تر رەچاو بكرێت و، لە كۆتایی دا ئێمە وەكو پێكهاتەی توركمان كە لەگەڵ ئەوە داین كە ئەم پرۆژەیە هەموار بكرێتەوە وە كارا بكرێتەوە زۆر سوپاس.

بەڕێز د . ڤالا فەرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

پەیامەكەت گەیشت زۆر سوپاس، نوقتەی نیزامی بەڵێ كا مەم فەرموو.

بەڕێز مەم ابراهیم محمد اغا:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەو قسانەی كە پێشتر كران من پێشنیاز دەكەم بۆ جەنابت هەمووی لە پرۆتۆكۆل بسرێتەوە و، ئەركی سەرۆكی پەرلەمانە كە پابەندبێ بە پەیڕەوەوە، ئەوەی كە ئەمرۆ كرا ئێستا ئەم دۆستە ئازیزانە پێشكەشیان كرد، ناكۆكە لەگەڵ خاڵی پەیڕەوی ناو ئەو پەیڕەوەی كە پەسەند كراوە، ئەگەر دیقەت بدەن لە ماددەكانی بڕگەی سێیەم لە ماددەی (٤٨) بەهیچ شێوەیەك رێگە نادات بابەتێك قسەی لەسەر بكرێ كە لە بەرنامەی كاردا نەبێت، بڕگەی سێ لە ماددەی (٤٨) هەروەها دیسان ئەوەی پەیوەندیدارە بە پێشێلكردنی پەیڕەو كە ئەركی بەڕێز سەرۆكی پەرلەمانە پێوەی پابەند بێت ماددەی، حەزدەكەم روونی بكەمەوە كە ماددەی (٥٤) بڕگەی چوارەم بەكۆی خاڵەكانی ئەوانەی كە تەرح كران ناچێتە چوارچێوەی پەیڕەوەوە وخیتاباتی سیاسی لەناو پەرلەمان دا، پێم وایە بەپێی پەیڕەو رێگەی نادرێ، بۆیە ئەو خیتابە سیاسیە ئەكرێ لە كۆنگرەی رۆژنامەنووسی لە شوێنێكی تر ئەم جۆرە قسانە بكرێ، بۆیە تكام وایە و داوا لە سەرۆكایەتی پەرلەمان دەكەم هەم لە پرۆتۆكۆل قسەكانیان بسرێتەوە، هەروەها پابەند بن بە پەیڕەو و زۆر سوپاس.

بەڕێز د . ڤالا فەرید ابراهیم/سەرۆكی پەرلەمان:

بەرێز کاك مەم هەر لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستانیشدا هاتووە کە فراکسیۆنەکان دەتوانن سەرۆکایەتی پەرلەمان لە شتێك کە دێتە پێشی یان پێشهاتێکی تازە کە پەیوەندیدارە بە هەڵومەرجێکی ئانی، بە زووترین کات سەرۆکایەتی ئاگادار بکەنەوە، بۆ ئەوەی قسەی خۆیان لەسەر بابەتەکە بکەن پێش ئەوەی ئەهەمیەتی بابەتەکە تێبپەڕێ لەبەرئەوەی ئەورۆ ئەو بابەتە بابەتێکی گرنگ بوو و پێکهاتن بوو ئەوەی خستیتمانە بەرنامەی کار پرۆژە یاساکە کە ڕەهەندی نیشتمانی هەیە و پێویستی بە سازان هەیە لەنێوان هەموو لایەنە سیاسیەکان، بۆیە لە خاریجی بەرنامەی کار قسە نەکراوە، قسەکردن تەنها لەسەر ئەوە بووە کە چۆن ئەو دامەزراوەیە بە پێکهاتن و بە سازان لە نێوان هەموو لایەنەکان لایەنە سیاسیەکان ئەکتیف بکرێتەوە و بەرکار بکرێتەوە یاساکەی دەربچوێندرێ و، بە زووترین کاتیش کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان پێك بهێنرێ و، هیچ نەصێکی ماددی مانعێکیشمان نییە کە لە ناو دەستوور کە ڕێگە بگرێتن لەوەی کە سەرۆکی پەرلەمان ڕێگە بە سەرۆکی فراکسیۆنەکان بداتن کە لە بابەتێك کە ئانییە و دێتە پێشێ قسەی خۆیان بکەن لە خیلالی چەند دەقیقەیەك دا، بۆیە قسەکانیان لە پرۆتۆکۆل ڕەش ناکرێتەوە ئێستاس دەست بە جێبەجێکردنی بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمرۆمان دەکەین کە خاڵی یەکەممان بریتیە لە خوێندنەوەی دووەمی پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەندکردنی دەستوور و خستنە ڕووی ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی بەپێی حوکمی ماددەکانی (٨٧، ٨٨، ٨٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق، داوا لە سەرۆکایەتی لێژنەی یاسایی دەکەین بفەرموون بۆ شوێنی خۆیان بۆ مەبەستی ئەنجامدانی کاری پێویست.

بەرێز سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی یاسایی بەپێی دابەشکردنی کارەکان لەنێوان خۆتان، داواتان لێ دەکەین کە یەکەم کار پرۆژە یاساکە بخوێننەوە.

بەڕێز جەلال محمد امین:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەنکردنی دەستوور.

ماددە ١/

یاسای هەڵپەساردنی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق و ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) هەڵدەوەشێتەوە و دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم کارا دەکرێتەوە.

ماددەی ٢/

یاسای دابەشکردنی دەسەلاتەکانی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان بەسەر دامەزراوە دەستووریەکانی هەرێم ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٧) هەڵدەوەشێتەوە.

ماددەی ٣/

بەدەر لە حوكمی ماددەی دووەم لە یاسای سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان ـ عێراق ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەمواركراو، پەرلەمانی كوردستان ـ عێراق سەرۆكێك بۆ هەرێم هەڵدەبژێرێت بەو ئەرك و دەسەلآتانەی كە لە یاسای سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان ـ عێراق هەیە تا پەسەند كردنی دەستووری كوردستان ـ عێراق كە تێیدا شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم و دەسەلآتەكانی دیاری دەكرێت و سەرۆك لەسەر ئاستی ناوخۆ و دەرەوەش نوێنەرایەتی هاولآتیانی كوردستان ـ عێراق دەكات و بەناویانەوە دەدوێت و هەماهەنگی لە نێوان دەسەلآتە فیدرالیەكان و دەسەلآتەكانی هەرێمدا دەكات.

ماددەی ٤/

بەدەر لە حوكمی ماددەی دووەم لە یاسای سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان ـ عێراق ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەمواركراو، پەرلەمانی كوردستان بۆ هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم ئەم رێكارانەی خوارەوە دەگرێتەبەر:

یەكەم:

١ـ لە ماوەی سی (٣٠) رۆژ لە دوای هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان، پەرلەمانی كوردستان دەرگای خۆ پالآوتن دەكاتەوە.

٢ـ خوازیارانی خۆكاندید كردن كە مەرجەكانی ماددەی (٥)ی یاسای سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان ـ عێراق ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) هەمواركراو، تێدایە، لە ماوەی سێ (٣) رۆژ لە بەرواری كردنەوەی دەرگای خۆپالآوتن داواكاری و سیڤی خۆیان پێشكەشی سەرۆكایەتی پەرلەمان دەكەن.

٣ـ سەرۆكایەتی پەرلەمان لە ماوەی دوو (٢) رۆژ لە رۆژی داخستنی دەرگای خۆپالآوتن ناوی ئەو پاڵێوراوانە رادەگەیەنێت كە مەرجی یاساییان تێدایە.

٤ـ هەر كەسێك لەوانەی داواكارییان پێشكەش كردووە، ئەگەر ناوی رانەگەیەنرا بۆی هەیە لە ماوەی دوو رۆژ لە رێكەوتی راگەیاندنی ناوی كاندیدەكان لە بەردەم دادگای تەمییز تانە بدات، دادگای تەمییز لە ماوەی دوو (٢) دوو رۆژ تانە یەكلایی دەكاتەوە، بڕیاری دادگاش لەم بارەوە بنبڕە.

٥ـ سەرۆكی هەرێم لە دەنگدانێكی ئاشكرا و بە دەنگی زۆرینەی رەهای ئەندامانی پەرلەمان، لە ماوەی سێ (٣) رۆژ لە رۆژی دەركردنی بڕیاری بنبڕ لەسەر تانەكان هەڵدەبژێردرێت.

٦ـ ئەگەر هیچ پاڵێوراوێك زۆرینەی رەهای بەدەست نەهێنا دەنگدان دووبارە دەكرێتەوە، كێبركێ لە نێوان ئەو دوو پاڵێوراوە دەبێت كە زۆرینەی دەنگیان هێناوە و ئەوەی لە جاری دووەم زۆرینەی بەدەست هێنا دەبێتە سەرۆكی هەرێم، ئەگەر تەنها یەك پاڵێوراویش هەبوو بۆ پۆستی سەرۆكی هەرێم دەنگدانی ئاشكرا ئەنجام دەدرێت، ئەگەر پاڵیوراوەكە زۆرینەی دەنگی پەرلەمانی بەدەست هێنا دەبێتە سەرۆكی هەرێم.

دووەم:

بەدەر لە حوكمەكانی خاڵی یەكی بڕگەی یەكەمی ئەم ماددەیە پەرلەمانی كوردستان لەماوەی سێ ڕۆژ لە دوای دەرچواندنی ئەم یاسایە دەرگای پاڵاوتن بۆ پۆستی سەرۆكی هەرێم دەكاتەوە.

ماددەی (٥):

یەكەم: ماوەی ویلایەتی سەرۆكی هەرێم بە كۆتایی هاتنی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان كۆتایی دێت.

دووەم: سەرۆكی هەرێم لە ئەرك و دەسەڵاتەكانی بەردەوام دەبێت تا بە پێی حوكمەكانی ئەم یاسایە سەرۆكێك هەڵدەبژێردرێت.

ماددەی (٦):

كار بەهیچ دەقێكی یاسایی یان بڕیارێك ناكرێت كە لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە ناكۆك بێت.

ماددەی (٧):

پێویستە لەسەر لایەنە پەیوەندیدارەكان حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ بكەن.

ماددەی (٨):

ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرچواندنیەوە جێبەجێ دەكرێت و لە ڕۆژنامەی (وەقائیعی كوردستان) دا بڵاودەكرێتەوە.

هۆیەكانی دەرچواندن

بەمەبەستی كاراكردنەوەی دامەزراوی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم لە پەرلەمان ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

بەڕێز د. ڤاڵا فرید/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی فەرموو ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەمە دەقی ئەو ڕاپۆرتەیە كەلەلایەن لیژنەی یاسایی ئامادەی كردووە بەو شێوەیە:

بۆ/ سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان

بابەت/ ڕاپۆرتی لیژنە

لیژنەی كاروباری یاسایی ڕۆژی یەك شەممە ڕێكەوتی ٢٠١٩/٣/٣١ كاتژمێر (١،٣٠)ی پاش نیوەڕۆ كۆبوونەوەی خۆی ئەنجامدا بۆ تاوتوێ كردنی پێشنیازی یاسای (كاراكردنەوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند كردنی دەستوور) كە لەلایەن (ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان) ەوە پێشكەش كراوە، دوای خوێندنەوەی یەكەمی لە دانیشتنی ژمارە (٣) لە ڕۆژی شەممە بەرواری ٢٠١٩/٣/٣٠ ڕەوانەی لیژنەكانمان كراوە، دوای گفتوگۆ كردن و تاوتوێ كردن، لیژنە گەیشتە ئەم ئەنجامانەی خوارەوە:

پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند کردنی دەستوور.

ماددەی (١):

یاسای هەڵپەساردنی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١٠)ی ساڵی ٢٠١٨ هەڵدەوەشێتەوە و دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم کارا دەکرێتەوە.

ماددەی (٢):

یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی سەرۆکایەتی هەرێم بەسەر دامەزراوە دەستوورییەکانی هەرێم ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٧) هەڵدەوەشێتەوە.

ماددەی (٣):

بەدەر لە حوکمی ماددەی دووەم لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەموارکراو، پەرلەمانی کوردستان – عێراق سەرۆکێك بۆ هەرێم هەڵدەبژێرێت بەو ئەرك و دەسەڵاتانەی کە لەیاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق هەیە تا پەسەند کردنی دەستووری کوردستان – عێراق کە تێیدا شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم و دەسەڵاتەکانی دیاری دەکرێت و سەرۆك لەسەر ئاستی ناوخۆو دەرەوەش نوێنەرایەتی هاوڵاتیانی کوردستان – عێراق دەکات و بەناویانەوە دەدوێت و هەماهەنگی لەنێوان دەسەڵاتە فیدرالییەکان و دەسەڵاتەکانی هەرێمدا دەکات.

ماددەی (٤):

بەدەر لە حوکمەکانی ماددەی (٧)ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەموارکراو، پەرلەمانی کوردستان بۆ هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم ئەم رێکارانەی خوارەوە دەگرێتە بەر:

یەکەم:

١-لەماوەی (٣٠) رۆژ لەدوای هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان، پەرلەمانی کوردستان دەرگای خۆپاڵاوتن دەکاتەوە.

٢-خوازیارانی خۆکاندید کردن کە مەرجەکانی ماددەی (٥)ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) هەموارکراو، تێدایە، لەماوەی سێ (٣) رۆژ لە بەرواری کردنەوەی دەرگای خۆپاڵاوتن داواکاری و سیڤی خۆیان پێشکەش سەرۆکایەتی پەرلەمان دەکەن.

٣-سەرۆکایەتی پەرلەمان لەماوەی دوو (٢) رۆژ لە رۆژی داخستنی دەرگای خۆپاڵاوتن ناوی ئەو پاڵێوراوانە رادەگەیەنێت کە مەرجی یاساییان تێدایە.

٤-هەرکەسێك لەوانەی داواکارییان پێشکەش کردووە، ئەگەر ناوی رانەگەیندرا بۆی هەیە لەماوەی دوو رۆژ لە رێکەوتی راگەیاندنی ناوی کاندیدەکان لەبەردەم دادگای تەمییز تانە بدات، دادگای تەمییز لە ماوەی دوو (٢) رۆژ تانە یەکلایی دەکاتەوە، بڕیاری دادگاش لەم بارەوە بنبڕە.

٥-سەرۆكی هەرێم لە دەنگدانێكی ئاشكرا و بەدەنگی زۆرینەی رەهای ئەندامانی پەرلەمان، لەماوەی سێ رۆژ (٣) لە رۆژی دەركردنی بڕیاری بنبڕ لەسەر تانەكان هەڵدەبژێردرێت.

٦-ئەگەر هیچ پاڵێوراوێك زۆرینەی رەهای بەدەست نەهێنا دەنگدان دووبارە دەكرێتەوە و، كێبركێ لە نێوان ئەو دوو پاڵێوراوە دەبێت كە زۆرینەی دەنگیان هێناوە و ئەوەی لەجاری دووەم زۆرینەی بەدەست هێنا دەبێتە سەرۆكی هەرێم، ئەگەر تەنها یەك پاڵێوراویش هەبوو بۆ پۆستی سەرۆكی هەرێم دەنگدانی ئاشكرا ئەنجام دەدرێت و ئەگەر پاڵێوراوەكە زۆرینەی دەنگی پەرلەمانی بەدەست هێنا دەبێتە سەرۆكی هەرێم.

دووەم:

بەدەر لە حوكمی خاڵی (١) برگەی (یەكەمی) ئەم ماددەیە پەرلەمانی كوردستان لەماوەی سێ (٣) رۆژ لەدوای دەرچوواندنی ئەم یاسایە دەرگای خۆ پاڵاوتن بۆ پۆستی سەرۆكی هەرێم دەكاتەوە.

ماددەی (٥):

یەكەم: ماوەی ویلایەتی سەرۆكی هەرێم بە كۆتایی هاتنی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان كۆتایی دێت.

دووەم: سەرۆكی هەرێم لە ئەرك و دەسەلاتەكانی بەردەوام دەبێت تا بە پێی حوكمەكانی ئەم یاسایە سەرۆكێك هەڵدەبژێردرێت.

ماددەی (٦):

كار بەهیچ دەقێكی یاسایی یان بڕیارێك ناكرێت كە لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە ناكۆك بێت.

ماددەی (٧):

پێویستە لەسەر لایەنە پەیوەندیدارەكان حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ بكەن.

ماددەی (٨):

ئەم یاسایە لە رۆژی دەرچواندنیەوە جێبەجێ دەكرێت و لە رۆژنامەی (وەقائیعی كوردستان) دا بلاودەكرێتەوە.

هۆیەكانی دەرچوواندن

بەمەبەستی كاراكردنەوەی دامەزراوی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم لە پەرلەمان ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان، ئێستا دەست دەكەین بە گفتوگۆ كردن لەسەر پرۆژەكە هەر لەسەر ناونیشانی پرۆژەكە دەست پێ دەكەین، داوا لەسەرۆكی لیژنەی یاسایی دەكەم كە تەنها ناونیشانی پرۆژەكە بخوێنێتەوە، بۆ ئەوەی بیخەینە گفتوگۆ.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند کردنی دەستوور.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان بە پێی ئەوەی کە لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی هاتووە عینوانی (پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی) بەو شێوەیەی کە سەرۆکی لیژنەی یاسایی خوێندیەوە هەر بەڕێزێك دەیەوێ گفتوگۆ لەسەر عینوانی پێشنیازی یاساکە بکات دەستی بەرزبکاتەوە بۆ ئەوەی ناوی بنووسرێت، بەڕێزان ئەو ناوانەی کە دەیانەوێ بەشدار بن لە گفتو گۆ لەسەر ناونیشانەکە دەیانخوێنینەوە بەڕێزان (سۆران عمر، مامۆستا هەورامان، کاك مەم، کاك مسلم، دکتۆرە رێواز، مامۆستا ابوبکر، خاتوو سەرچنار، روپاك خان، دکتۆر رێبوار) ئەندامانی لیژنەی یاسایی رێیان پێدەدرێت دوایی بۆ وەڵامدانەوە، پێویست ناکات ناویان بنوسرێت تەنها دکتۆر شێرکۆ، روپاك خانیش هەر ئەندامی لیژنەی یاساییە لەکاتی خۆیدا مەجالی پێ دەدرێت کە قسەی خۆی بکات لەسەر راپۆرتەکە، دەرگای ناونوسین دادەخەین لەلای چەپ ئەندامێك وەردەگرین و لەلای راستیش ئەندامێك وەردەگرین، و بەپێچەوانەوەش راستە، لەبەر ئەوەی ئەگەر بە ریز بەندیەکە بێ رەنگە تووشی مەلەل بێت، لەبەر ئەوەی بە پێی پەیڕەو دەبێ بەپێی ریز بەندی ناوەکان بێت، بەڵام عادەتەن ئێمە وەکو عورفێکی پەرلەمانی وەکو ئەوەی کە چوار ساڵی پێشو کاری پەرلەمانیمان بەرێکردووە، ئەگەر تەنها لەو جانبە ئەندامان قسە بکەن و لەو جانبە ئەندامان قسە بکەن ئەوەی بکەوێتە قسەی کۆتایی تۆزێك مەلەل دروست دەبێ لەلایەن بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، بۆیە موحاوەلە دەکەین ئەندامێك لەو لا وەربگرین و ئەندامێکیش لەلاکەی تر وەربگرین، کاك سۆران عمر فەرموو.

بەڕێز سۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیار دەکەم ناونیشانی ئەم پێشنیازی یاسایە کە راپۆرتی لیژنەی یاسایی وەکو خۆی پرۆژەکەی دانایتەوە بەم جۆرەی لێ بێت، ئومێد دەکەم لیژنەی یاسایی سەرنجەکان تۆمار بکەن و بکرێ بە یاسای (کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق) چونکە ناوەرۆکی ئەم پرۆژەیە بریتی یە لە هەمواری یاسای سەرۆکایەتی هەرێم سەرەڕای ماددەی یەکەم و دووەم، ناکرێ تۆ هەمواری یاسایەك بکەی، بەڵام ناونیشانی ماددەیەکی هەموارکراو بکەی بە ناونیشانی یاساکە، زۆرسوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی تکایە پێشنیارەکان تۆمار بکەن، دواییش وەڵامی خۆتان بدەنەوە، چونکە هەر پێشنیارێکیش کە دەکرێ و هەموو پێشنیارەکان ناخرێنە دەنگدان، ئەو پێشنیارانەی کە موخالەفەی نیزامی عام و مەبادئی عام دەبن، لێرە لە لیژنەی یاسایی روونکردنەوەی خۆی دەدات، ئەو پێشنیارانەش کە موخالف نین

لەگەڵ نیزامی عام و مەبادئی دەستووری و مەبادئی عام، ئەو پێشنیارانە هەمووی تەسبیت دەکرێن و لە دانیشتنی دەنگدان دەخرێنە دەنگدان، بەڵێ دکتۆر ڕێبوار فەرموو.

بەڕێز د. ریبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیاز دەکەم کە خودی ناونیشان و تایتلی ئەم پێشنیازە یاسایە بۆ کاراکردنەوەی سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق، وەکو خۆی بمێنێتەوە، چونکە ئەو ناونیشانە گوزارشتە لەو دەقانەی کە لە پێشنیازەکە هاتووە، بۆیە ئەم ناونیشانە هەم دەربڕو گوزارشتە بۆ کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم و هەمیش بەشێوەیەك لەشێوەکان بۆ هەموارکردنەوەی شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکە، وتیایدا روونە وەکو چۆن لەدەقەکاندا هاتووە تا پەسەند کردنی دەستوور ئەم یاسایە یان ئەم پێشنیازە یاسایە کە کاتێك کە دەبێتە یاسا کاری پێ دەکرێت، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز مامۆستا جیهاد فەرموو.

بەڕێز جهاد حسن ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مادام مە هەر پشتگیرێ دکەین وەکو ئەڤ عنوانێ هەنێ پێشنیازا کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند کردنی دەستوور، وەکو خۆی بمێنێتەوە، چونکە بەراستی هەڵبژاردنا سەرۆکا هەرێم، ڤێ ئەڤرۆکە خەلکێك هەمیا ئومێدا چەندەها ڤە بویتە ئەگەرەك بۆ پەسەند کردنا دەستوورەك، ودەستوور گەلەکا گرنگا بۆ هەر وەلاتەکی لەومالدەڤ من ئەڤە بێتە جێهێنانا وەکی خۆی بمێنێ و هەتا پەسەند کردنا دەستووریٚ و گەلەکا باش بێ و دیسا پشتگیریا دکتۆر ڕێبوار دەکەم بۆ سەر ئاحاڤتنەکا گۆتی و زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز کاك مەم فەرموو.

بەڕێز مەم برهان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەبارەی ناونیشانی ئەم پێشنیازە یاسایە کە خرایەتە روو، هەڵبەتە لە راپۆرتەکەی لیژنەی یاساییدا لە پێشەکیەکەیدا کە پێشکەشی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کردووە، ووشەی دامەزراوەی لابردووە و دواتر لە ناونیشانەکەیدا دامەزراوە هەیە، ئەوە یەك، پێشنیاز دەکەم یاساکە بەم شێوەیەی لێ بکرێت، بکرێتە (یاسای کاراکردنەوە و هەموارکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق) تەواو، لێرەدا هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند کردنی دەستوور، پێشنیاز دەکەم لابدرێت، لەبەر ئەوەی یەکەمیان ئەوەی کە هێشتا دەستوورمان نییە، خاڵێکی تر چونکە لە ماددەی پێنجی ئەم

پێشنیازە یاسایە لە برگەی یەکەمی دەڵێ (ئەم خولەی سەرۆکایەتی هەرێم تاوەکو کۆتایی هاتنی خولی پەرلەمان بەردەوام دەبێت) مادام بەردەوام دەبێت چوار ساڵی تر سەرۆکی هەرێم لەو پۆستە دەبێ لایەنی کەم، ئەگەر درێژ نەکرێتەوە لە داهاتوودا، کەواتە ئەم پرۆژەی دەستوورە پێم وایە ئەگەر ئیرادەیەك هەیە بۆ پەسەند کردنی دەستوور لە ساڵی داهاتووە یان دووساڵی داهاتووە یان سێ ساڵی داهاتوو، هیچ داعی نییە بۆ ئەوەی لێرە مەسەلەی هەموار کردنی تا پەسەند کردنی دەستوور بمێنیتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز خاتوو جوان فەرموو.

بەڕێز جوان یونس محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتیوانی لە قسەکانی دکتۆر ڕێبوار دەکەم، کە ناونیشانی پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند کردنی دەستوور وەکو خۆی بمێنێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز مسلم عبدالله فەرموو.

بەڕێز مسلم عبدالله رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی وتەی هاوڕێیانم منیش پشتیوانیان دەکەم بەوەی بەپێی ئەو پێشنیازەی یاسایە کە ناونیشانەکەی نووسراوە، ناونیشانەکە درێژە وای لێ بکرێت و دروستترە وا بنووسرێت (پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق) ئەوەی تری لێ بکرێتەوە بەپێی صیاغەوە ڕێك بخرێت، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، بەڕێز کاك چیا فەرموو.

بەڕێز چیا حمید شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو ئاخافتنیا کە هەڤالا مە بەحسکر هروسا پشتیوانیا ئاخافتنا دکتۆر ڕێبوار دکەم کە پێشنیار وەکی خۆ بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، دکتۆرە ڕێواز فەرموو.

بەڕێز ڕێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیار دەکەم بەو شێوەیەی لێ بێ (یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق) ئەو عینوانە بەسە، ئەوەی کە لەناوەرۆکی یاساکە هەیە مەکانی ئەم یاسایەیە، ئەو دوور و درێژی و شەرحە لەناونیشانەکەدا پێویست نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رۆژان خان فەرموو.

بەڕێز رۆژان ابراهیم علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هاوڕام لەگەڵ دکتۆر رێبوار کە پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند کردنی دەستوور وەك خۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، مامۆستا ابوبکر فەرموو.

بەڕێز ابوبکر عمر عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینیم لەسەر یاساکە لە ژمارە (١٠) ی (٢٠١٨) لە ماددەی سێیەمدا ئەم خولی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستانی مولزەم کردووە لە دوو وەرزی گرێداندا بڕیار لە چارەنوسی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم بدا، چارەنووس ئەکرێ بە کاراکردنەوەی وەکو ئەم خواستەی کە ئەمرۆ هەیە، ئەکرێ چارەنووس بڕیار لە هەڵوەشانەوەشی بێ، من خۆم لایەنگری هەڵوەشانەوەم، چونکە ئەم دامەزراوەیە زەرووەرەتی دیموکراسی مێژوویی حکومڕانی درووستی نەکردووە، بەڵکو بەرهەمی دۆخی نەخوازراوی کوردستان بوو، بەداخەوە لە رابردوودا لە شەڕی ناوخۆ دوو ئیدارەیی کە پشت بە خوا ئەو رۆژانە نابینینەوە، دواتر رێککەوتنی ستراتیجی دوو هێزی حوکمڕان لە کوردستاندا، یەعنی ئەمە درووستی کردووە، ئەکرا ئێمە بە پێی یاسای ژمارە (٢) ساڵی (٢٠١٧) رێکارەکانی پێك هێنانی حکومەتمان بگرتایە بەر، وەك لە ماددەی یەکەم بڕگەی چوار کە ئەو دەسەڵاتەی دابوو بە سەرۆکی ئەنجومەنی دادوەری، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز مامۆستا ابوبکر ئەو قسانەی کە کرا بەرامبەر بە موئەسەسەکە قسەی نەشیاو بوو داوادەکەین کە لە پرۆتۆکۆل بسڕێتەوە، ئەوەی کە موئەسەسەکەی دروست کردووە دیارە زەرورەتێکی قانونی بووە، وزەرورەتێکی نیشتمانیش بووە و موتابیقە لەگەڵ ئەوەی لە دەستووری فیدراڵی عێراقی دا هاتووە، خاتوو سەرچنار فەرموو.

بەڕێز سەرچنار احمد محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونیشانی پرۆژەکە پێشنیازەکە لابدرێ (یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق) بەسە و کافییە تەنها بەم شێوازە بێت و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم تا پەسەند کردنی دەستوور بەرای منیش زیادەیە، بەتایبەتی دەستوور کە دیار نییە کەی دەنوسرێتەوە و کەی پەسەند دەکرێت، وابێ (یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق) و ئەو وردەکاریانە ی لە شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم لەیاساکە باس دەکرێت و پێویست ناکات لەناو ناونیشانی یاساکە هەبێ و زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز دکتۆر شێرکۆ فەرموو.

بەڕێز د. شیرکو جودت مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەیاسای ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) دا لەیاسای هەڵپەساندنی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمە لە هۆکاری دەرچوواندندا باس لەوە دەکات نەصەکەی (لەپێناو رەخساندنی زەمینەی سازان و لێك تێگەیشتن لە سستەمی حوکمڕانی لە هەرێمی کوردستان دا ئەم یاسایە دەرچوێندرا) بەو مانایەی کە عینوانی هەموو یاسایەك مەدلولی ناوەڕۆکەکەیەتی و سازانی پێویستیش لە دیدی ئێمەوە کە کار بۆ سستەمی پەرلەمانی دەکەین لە حوکمڕانی هەرێمی کوردستاندا و دەزگای سەرۆکایەتی هەرێم خازع بێ بۆ لێپرسینەوایەتی بەرامبەر بە پەرلەمانی کوردستان، جەخت لەسەر مەوزووعی سازانەکە ئەکەینەوە کە بە پێی پێویست تا ئێستا نەکراوە و دیدو بۆچوونەکانی لایەنە سیاسیەکان بە پێی پێویست لەیاساکەدا رەنگی نەداوەتەوە، تەنها چەند تەرەفێك و چەند لایەنێك کە تەقدیمیان کردووە، دەرەنجام ئەوەش تەئسیر لە عینوانی قانونەکە دەکات، کە بە بڕوای من وەکو پشتگیریەك لە وتەکانی کاك سۆران، کاك مەم، دکتۆرە رێواز، تەنها بڵێین کاراکردنەوە و هەمواری یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق، کفایەت بێ، و مەسەلەی بەستنەوەی بە دەستوور کە نازانین کەی تەواو دەبێ، مەتاتیەك ئەدا بە مەوزووعەکە لەوانەیە نەخوازراو بێ، بۆیە تەنها ئەو تەرحەی کە عەرزم کرد پێمان وایە کیفایەتە، ئەوەی تری کە هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك، ئەکرێ لە ناوەڕۆکی یاساکەدا بێ نەك لە عینوانەکە بێ، بە تەئکید یەك دێر هەیە کە دوای وتەکەم ئەمەوێ بیڵێم ئەویش ئەوەیە کە زۆر گرنگە کە هۆڵی پەرلەمان ئاوا بکەین بە شوێنی یەکلاکردنەوەی ململانێکان و تەرحی ململانێکان، دەستخۆشی لەهەموو لایەك دەکەین کە حلول و ململانێ و مونافەسە بێنێتەوە ناو هۆڵی پەرلەمان و بەخێرهاتنی فراکسیۆنی یەکێتیش دەکەم و هیوادارم هەموو فراکسیۆنەك وهەمووومان کە هۆڵی پەرلەمان هی هەمووومانە، لێرەدا ململانێ بکەین و حلولی تر نەگرینە بەر لە پێناو بەرژەوەندی نیشتمانی، سوپاس.

بەڕێز د. ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سـوپاس دکتـۆر شـێرکۆ، بـەڵام دکتـۆرە ڕێـواز تـەنیا داوای کـرد لـە بـۆ کاراکردنـەوەی دامـەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم بێ و نوقتە، واتـە هەموارکردنەوەکەی لەگـەڵ نـەبێت، پێشـنیاری جـەنابتان جیـاوازی هەبوو لەگەڵ هی ئەو، تەنیا ئەوە بۆ ئاگاداری بـەڕێزتان، بـەڵێ سـەرۆك و ئەنـدامانی لیژنـەی یاسـایی ڕای خۆتان لەسەر پێشنیارەکان.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەڤالان گەلەك ڕای خۆیان دیارکرد و تێبینی خـۆ لەسـەر پێشـنیازا لەسـەر عینـوانێ ڤـێ پێشـنیازا یاسـایی، بەراستی لڤێری بۆ من نینە کو ئەز حەکەم بم لەسـەر ڤـێ چـەندێ کـە ئایـا ئـەڤ پێشـنیار قـابلن یـان قابـل نینە، بەڵێ ئـەز بێـژم ئـەوە کـو پێتڤیـا عینـوانێ پێشـنیازی یاسـایی بـت یـان عینـوانی یاسـایێ بـت، درسـت تەمسیلا ناڤەرۆکا ئەوی پێشنیازا یاسایی بکات، لڤێرێ، ئەگەر ئەم جەوهەرێ ڤێ پێشنیازا یاسـایی بخینـین، سەح کەینێ دەبینە کو ئەڤ پێشـنیازا یاسـایی هاتیـە ئامـادەکرن، داکـو ئـە فەراغـە قانوونیـا هـەی بـە پێـی ئامازەدان بە یاسا ژمارە (١٠) سالێ (٢٠١٨) کو ئەڤ موئەسەسە بلّند یا ڕەئیسی ل هەرێما کوردستانێ تـەعلیق کریە، هەروەسا تەعدیلا شێوازێ میکانیزما هەلّبژاردنا سەرۆکی کو ب ڕاستی ژی وەکو واقـع ژی ل هـەرێما کوردستانێ کو نوقتا خیلافێ بووە درێـژیا پـتری دە سـالان، ژ بـەر هەنـدێ ئـەم وەکـو لیـژنا یاسـایی ببیـنن، پێشنیاز وەکی وانە ئەڤ عینوانا خۆ بمینەت، ژ بەر وەکو نینەراتیا ماددێ وان پێشنازێ ڤان یاسایا دادکەم.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جلال فەرموو.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی قسەکانی بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی دەکەم، پێمانوایە بۆ ئـەوەی ناونیشـان دەبـێ تـەعبیر لـە ناوەرۆکی بابەتەکە بکات، لە ناوەرۆکی بابەتەکە دا هەردوو بوارەکەی تیایە، هەم کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردسـتانی عـیراق، هـەم هـەمواری شـێوازی هەڵبژاردنـەکان، بۆیـە پشـتگیری تـەواوی قسەی ئەو خوشك و برایانە دەکەم کە پێیـان وایـە ناونیشـانەکە وەك خـۆی بمێنێتـەوە و پێشمان وایـە بـە ڕاستی ئەم ناونیشانە دەتوانێ تەعبیر لە ناوەرۆکی بابەتەکە بکات، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی لیژنەی یاسایی کێ دەیەوێ قسە بکات؟ بەڵێ کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز سلام عبدالله حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی لە قسەکانی بـەڕێز سـەرۆکی لیژنـەی کاروبـاری یاسـایی دەکـەم، پێشـنیازی یاسـای کاراکردنـەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردسـتان ـ عـیراق، هـەمواری شـێوازی هەڵبـژاردنی سـەرۆك تـا پەسـەند

کردنی دەستوور، هەندێ لە بەڕێزان ئاماژەیان بەوە کرد کە تاوەکو ئێستا دەستوور نییە، بۆیە ئەو ئاراستەکردنە بۆ شتێکی نادیار، بەڵام ئێمە پێمان وایە لیژنەی داڕشتنەوەی دەستوور هەیە و زیاتر لە (٧٠) مادده نووسراوەتەوە، بۆیە دەکرێ دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان ئەو لیژنەیە کارا بکاتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، روپاك خان فەرموو.

بەڕێز رووپاك احمد رحمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، لەسەر ناونیشانی پێشنیازی یاسایەکە من پێم باشە وای لێ بکرێت، پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عیراق، هەمواری یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان، چونکە ناونیشانەکە درێژە، دەکرێ ئەم بەشەی هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەندکردنی دەستوور بە ماددەیەك رێك بخرێ وبەروار و مێژووی تێدا لە ماددەکە جێ بکرێتەوە، هەر بۆ ئەم مەبەستەپشتیوانی لە رەئی ئەو ئەندامانە دەکەم کە داوای گۆڕینی شێوازی یاخود ناونیشانی پێشنیازی یاسایەکەیان کردووە، زۆرسوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی داوا دەکەین کە ماددەی یەك بخوێنیەوە بۆ ئەوەی دەرگای گفتوگۆ لەسەر ماددەی یەك بکەینەوە، کاك بژار فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی/ ١

یاسای هەڵپەساردنی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) هەڵدەوەشێتەوە و دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم کارا دەکرێتەوە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ دەرگای گفتوگۆ لەسەر ماددەی یەك دەکەینەوە هەر بەڕێزێك دەیەوێ گفتوگۆ بکات دەستی بەرز بکاتەوە بۆ ئەوەی ناوی تۆمار بکرێ؟ بەڕێزان (کاك دیاری، کاك مەم، کاك بەڵێن، سەرچنار خان، کاك رێبوار، کاك پێشەوا، کاك رزگار، کاك هێڤیدار، کاك نزار، کاك عبدالله، مامۆستا وەیسی، کاك حکمت، کاك بهجت)، کەسی تر دەیەوێ قسە بکات لەسەر ماددەی یەك؟ دەرگای ناونووسین دادەخەین، دەست بە بە گفتوگۆ دەکەین، پێش ئەوەی رێگا بە ئەندامان بدەین، بە بیریان دێنینەوە کە بە پێی بڕگەی یەکەم لە ماددەی ٨٨ لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان هەر ئەندامێکی بەڕێزی پەرلەمان تەنها بۆی هەیە دوو خولەك لەسەر ماددەیەك گفتوگۆ بکات، کاك دیاری فەرموو.

بەڕێز دیاری انور حمەرحیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرنجەکەی من لەسەر ئەوەیە لە یەك ڕۆژدا سێ نووسرا و وەڵام لەلایەن سەرۆکایەتی پەرلەمان و لیژنەی کاروباری یاسایی دا نێردراوە و تێیدا جۆرێك لە جۆرەکان تایبەتمەندی دراوە بە پرۆژەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان لە کاتێك دا چەندین پرۆژەی دیکە ....

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك دیاری دەرگای گفتوگۆ لەسەر ماددەی یەك کراوەتەوە، لەسەر ماددەی یەك هەر قسەیەکت هەیە بیکە و بە پێی پەیڕەو لەسەر ماددەی یەك دەرگای گفتوگۆمان لەسەر کردووەتەوە، فەرموو.

بەڕێز دیاری انور حمە رحیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرنجەکەی من لەسەر ....

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەنها ماددەی یەك لەبەرئەوەی پەیڕەو وازحە کە ئێستا دەرگامان کردووتەوە تەنها لەسەر ماددەی یەکە، کاك هێڤیدرار فەرموو.

بەڕێز هێڤیدار احمد سلیمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەرئەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان دامەزراوەیەکی گرنگە لەم هەرێمە دەبێ کارا بکرێتەوە و هەڵپەسێردراوە، ....

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەنها ماددەی یەك کاك هێڤیدار، فەرموو.

بەڕێز هێڤیدار احمد سلیمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق، ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) هەڵدەوەشێتەوە و دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان کارا دەکرێتە، ئێمە لەگەڵ ئەوەین ئەم یاسایە و ئەم دامەزاوەیە کارا بکرێتەوە، لەبەرئەوە وەك خۆی بمێنێ.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ سوپاس، کاك مەم فەرموو.

بەڕێز مەم برهان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەڵبەتە بە پێی ئەم ماددەیە بێ کە یاسای هەمواری ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) هەڵدەوەشێتەوە و پەیوەندی بە یاسایەکەوە هەیە کە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)، ئەو یاسایە بەو پێیەی کە بەو شکلەوەیە وەکو

سیستمی سەرۆکایەتی دەسەڵاتەکانی سەرۆك دەسەڵاتێکی بێ شوماری هەیە، لە کاتێك دا ئێمە ئەمانەوێ بە سیستمی پەرلەمانی کار بکەین و لە رێی پەرلەمانەوە متمانە بدەین بە سەرۆکی هەرێم، ئەمە وامان لێ دەکات کە ئێمە لەبەردەم سیستمێکی پەرلەمانی داین........ .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك مەم لەسەر ماددەیەك تکایە، فەرموو.

بەڕێز مەم برهان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ ئەمەوێ وا بڵێم ماددەی یەکەم پێویست دەکات بەم شێوەیە بێ وپێشنیازی من ئەوەیە ماددەی یەکەم بەم شێوەیەی لێ بکرێت، ئەمە دەقەکەیە کە بەم شێوەیە دەستکاری بکرێت، (یاسای هەڵپەساردنی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق، ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨)هەڵدەوەشێتەوە و دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم هەموار و کارا دەکرێتەوە بەجۆرێك کەلەگەڵ حوکمەکانی سیستمی پەرلەمانی دا بگونجێت)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس کاك مەم، کاك نزار فەرموو.

بەڕێز نزار ملا عبدالغفار:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق ژمارەی (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨)هەڵدەوەشێتەوە، دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم کارا دەکرێتەوە، بۆیە من پشتگیری لە نووسینی راپۆرتی لیژنەی یاسایی و پشتگیری لە وتەکانی کاك هێڤیدار دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك بەڵێن فەرموو.

بەڕێز بەڵێن اسماعیل حاجی ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ئەگەر تەواوی یاسایەکە بە یەك سەیری بکەی و تایبەت بە ماددەی یەك هەم لە ناونیشانی یاسایەکە وهەم لە هۆکارەکانی دەرچوواندنی دا بە روون و ئاشکرایی دیارە، لەبەرئەوە پێشنیاز دەکەم، ١/ ماددەی یەك و ماددەی (٢) ی یاسایەکە بکرێ بە یەك و بەم شێوازەی لێ بکرێ، (یاسای هەڵپەساردنی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) هەڵدەوەشێتەوە و یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان بەسەر دامەزراوە دەستووریەکانی هەرێم ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠١٧ هەڵدەوەشێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك رزگار فەرموو.

بەڕێز رزگار عیسی سوار:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لە ماددەی یەك دەكەم هەروەكو لە دەقی لیژنەی یاسایی هاتووە، چونكە پەیوەندی بە كاراكردنەوەی سەرۆكی هەرێمی كوردستانەوە هەیە، پشتگیری خۆم دووبارە بۆ لیژنەی یاسایی دووپات دەكەمەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو سەرچنار فەرموو.

بەڕێز سەرچنار احمد محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە پێچەوانەی هۆكاری دەرچواندنی یاسای ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) یە كە دەڵێ: (لە پێناو رەخساندنی زەمینەی سازان و لێك تێ گەیشتن لەسەر سیستەمی حوكمرانی لە هەرێمی كوردستان ئەم یاسایە دەرچووێنرا)، بە رای من هێشتا ئەو سازان و تەوافوقە لەنێوان فراكسیۆنەكان و لایەنەكان لە ئاستی پێویست دا نییە و نەكراوە و هەر یاسایەكیش كە دەردەچێ هۆكاری دەرچواندنی هەیە، هۆكاری دەرچوواندنی ئەم یاسایە وەكو پێویست جێی خۆی نەگرتووە و هەر لە ماددەی (٣)ی هەمان یاسادا دەڵێ: (بۆ ماوەی دوو وەرزی یاسایی كە دوو وەرزی گرێدانی داناوە بۆ بڕیاردان لەسەر چارەنووسی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێم، واتا تا ٢٠٢٠/٣/١ یەعنی ئەو ماوەیە لەبەردەم پەرلەمانی كوردستاندا خولی پێنجەم بۆ بڕیاردان لەسەر چارەنووسی ئەم دامەزراوەیە، بۆیە باشترە ئامانجی یاسایەكە و هۆكاری دەرچوواندنەكەی تەحقیق ببێ و پاشان هەڵبوەشێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك پێشەوا فەرموو.

بەڕێز پێشەوا طاهر مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەرئەوەی كە تەواو پێشنیازە و یەك بە یەكی ماددەكانی ئەم پێشنیازە تەوافوقی لەسەر بووەو (٦٨) پەرلەمانتار واژوویان لەسەری كردووە، ئێمە پاڵپشتی ئەوە دەكەین كە دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان جارێكی تر كارا بێتەوە، لە هەر سیستمێكی سیاسی دا سەرۆك یەكێتی گەل و وڵات بەرجەستە دەكات بۆ ئەم دۆخەی كوردستان و بۆ ئەم پێشهاتانەی كە لەبەردەم هەرێمی كوردستان و خەڵكی هەرێمی كوردستان هەیە زۆر بە پێویستی دەزانین كە ئەم دامەزراوەیە دەست بە كاروچالاكیەكانی خۆی بكاتەوە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالله فەرموو.

بەڕێز عبدالله محمود محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە ومیهرەبان، دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان دامەزراوەیەكی دەستووری هەرێمی كوردستانە و زۆر گرنگە ئەم دامەزراوەیە كارا بكرێتەوە و روئیای گەلی كوردستانە لە ناوەوە و دەرەوە، لەبەرئەوە ئێمە پشتگیری لە كارا كردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان دەكەین.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

مامۆستا وەیسی فەرموو.

بەڕێز ویسی سعید ویسی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان، منیش پشتگیری لە مانەوەی ماددەی یەك دەكەم وەكو خۆم، پشتگیری بەڕێزان كاك هیڤیدار و كاك نزار و كاك رزگار و كاك پێشەوا دەكەم، چونكە دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێم دامەزراوەیەكی نیشتمانیە و یاساییە و زۆر گرنگە لە قۆناغێكی وەكو ئێستادا ئەم دامەزراوەیە كارا بكرێتەوە و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك حكمت فەرموو.

بەڕێز حكمت محمد عبو زید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

حەقیقەت برادەرا گەلەك قسە كرن سەر ڤی ماددەیێ، ئەز ژی ب هەمان شێوە پشتگیری لە لیژنا یاسایی دكەم، و بەڕێز كاك هێڤیداری دكەم، پێویستە كو كارا بكرێت.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

تەمام كاك حكمت گەیشت، ئەگەر تەنها پشتگیریە تەنها پشتگیری بكەن تكایە، قسەكانی پێش خۆتان دووبارە مەكەنەوە، د.رێبوار فەرموو.

بەڕێز ریبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من نوقتە نیزامێكم هەیە پێش ئەوەی موداخەلەم هەبێ، لە كاتی خۆشی دەستم بەرز كردەوە جەنابتان ئاگاتان لە من نەبوو، لەسەر ماددەی یەك تكایە ئێمە گفتوگۆ لەسەر ماددەی یەك دەكەین، ئەو تێبینی و سەرنجانە وەردەگرین كە پەیوەست بێ بە ماددەی یەك، .... .

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

هەروا كراوە، بەڵێ فەرموو.

بەڕێز ریبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە هەندێ لە پەرلەمانتارە بەڕێزەكان قسەیان لەسەر دەسەڵاتەكانی سەرۆكی هەرێمە، ....

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

وەڵام درانەوە، پەرلەمانتارەكان وەڵام درانەوە، جەنابت تەركیز بكە سەر ماددەی یەك فەرموو.

بەڕێز ریبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش بەرەهایی وەك دەقەی كە هاتووە لە ماددەی یەك حەز دەكەم وەكو خۆی بمێنێتەوە پێشنیار دەكەم، چونكە لەراستی دا كارا نەكردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێم مەنزومەی حوكم لە هەرێمی كوردستان نوقسان دەكات، لەلایەكی تریشەوە سیستمی پەرلەمانی لەبەرئەوەی یەكێك لە خاسیەتەكانی سیستمی پەرلەمانی ئەوەیە كە سونائیە سوڵتەی تەنفیزی هەبێ، بۆیە بە كارا نەكردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێم، خودی ئەو خاسیەتە لە راستی دا لە رووی فقهی یاساییەوە، لە رووی فوقەهائی ئەوەی كە لەبواری نوزمی سیاسیە قسەیان لەسەری كردووە، ئاریشە هەیە، سوپاستان دەكەم.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك بهجت فەرموو.

بەڕێز بهجت علی ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیریا راپۆرتا لیژنا یاسایی دكەم كو ماددەی یەك وەكو خۆ بمینیتەوە.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ بەڕێزان سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی یاسایی ئەگەر هیچ قسەیەكتان نییە، دێینە سەر ماددەی ٢، بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

د كورت من دڤێت ئاخافتنەكی بێژم، كو وەكی سەرۆكێ لیژنا یاسایی، تەبعەن هەر سیستمەكی سیاسی لە سەرانسەری وڵاتێن جیهانێ، سەرۆكەك هەیە، ئەو سەرۆك نینەراتیا خەڵكێ خۆ و وەڵاتێ خۆ و دەسەڵاتا خۆ دكەت د جڤاتی نیڤدەوڵەتی، هەروەسا بەرژەوەندیین خاك و گەل و نیشتمانێ خۆ دپارێزی، ژبەر هەندی كو مە ئەگەر بیرا خۆ بینین د وەختەكی دا كو جەنابێ سەرۆكی هەرێمێ وی كاتی تەڵەب ژ كۆمسیۆنا هەڵبژاردنا كر، هەلبژاردن بێنە كرن ئەو بوو كۆمسیۆن نەشیا هەڵبژاردنا بكات و دڤیا گەلەك قەیران سەر هەرێما كوردستانێ دا هات، ژ وان قەیرانێ سیاسی و قەیرانا عەسكەری وشەڕێ داعش و

قەیرانا دارایی ژی، پشتی کو جەنابێ سەرۆکێ ڤی کاتی دا رازی نەبووی ویلایەتا وی بێتە درێژ کرن، ئەڤ یاسایە دەرکەتن یاسایا تەعلیق کرنا ڤێ موئەسەسێ راستی ژی گەلەك یا موهیمە ئەڤ دامەزراوا سەرۆکاتیا هەرێمێ ژ رووی سیاسی و ژ رووی قانونی و ئیداری، ژ بەر هەندێ پێتڤیا ئەڤ موئەسەسە تەفعیل بت، جارەکا دی ئەڤ موئەسەسە و ئەڤ پۆستە هەمان سەلاحیاتا ڤێ یاسا ژمارە (١) ٢٠٠٥ ی کو دیار کرن، ئەم وەکی لیژنا یاسایی دگەل هەندێمە ئەڤ ماددە وەکی خۆ بمینی ناڤ وێ راپۆرتێ دا.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

دێینە سەر ماددەی دوو تکایە سەرۆکی لیژنەی یاسایی ماددەی دووەم بخوێنەوە بۆ ئەوەی دەرگای گفتوگۆ بکەینەوە، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی/٢

یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی سەرۆکایەتی هەرێم بە سەر دامەزراوە دەستووریەکانی هەرێمی ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٧) هەڵدەوەشێتەوە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوانەی کە دەیانەوێ قسە بکەن لەسەر ماددەی (٢)، (کاك مەم، کاك محسن، کاك رزگار، سوسن خان، کاك بهمن، مامۆستا جهاد، د.رێبوار ، د.کاظم، کاك دیاری، کاك کاوە، کاك اسماعیل، کاك مەم برهان، خاتوو ئاشنا، خاتوو موژدە)، کاك مم فەرموو.

بەڕێز مەم اسکندر مەم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

چونکی دامەزراوا سەرۆکاتیا هەرێما کوردستانێ بلندترین دەسەلاتا جێ بەجێ کرنێیە ل ولاتێ دا، ژ بەر گرنگیا ڤێ دامەزراوێ پێشنیارا لیژنا یاسایی بۆ هەلوەشاندنا دەسەلاتێن سەرۆکێ هەرێمێ یاسا ژمارا (٢) ی ساڵی (٢٠١٧) دکەین، کو ئەڤ دەسەلاتا بێنە هەلوەشاندن کو سەرۆکی هەرێمێ بزڤرەڤە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك د.کاظم فەرموو.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی (١٠)ی ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) ی هەموار کراو، سەرۆکی هەرێم دەسەلاتێکی فراوانی پێدراوە، کە لە سیستمی پەرلەمانی دا بوونی نییە، ..... .

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز كاك دكتۆر دەرگای گفتوگۆمان كردۆتەوە لەسەر ماددەی (٢) و تەنها قسە كردن لەسەر ماددەی (٢) دەكرێ، فەرموو.

بەڕێز كاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هاوكاريم بكە تەنها دوو دەقيقەم هەيە و هاوكاريم بكە قسەكانم بكەم ....

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ناتوانم تەنها دوو دەقيقە و بە پێی پەيڕەو تەنها دەبێ لەسەر ماددەی (٢) قسە بكەی، فەرموو.

بەڕێز كاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بێ زەحمەت با قسەكانم بكەم، خۆ هێشتا دێرێكم هەيە، تكايە هاوكاريم بكە با كاتەكەم نەڕوات، لە سيستمی سەرۆكايەتی دا ئەو دەسەڵاتە رەهايە دەدرێت بە سەرۆك، خۆی ئەمە پێشنياز دەكەين ماددەی (٢) بەم شێوازەی لێ بكرێ، ياسای دابەشكردنی دەسەڵاتەكانی سەرۆكايەتی هەرێم دامەزراوە دەستووريەكانی هەرێم ژمارە (٢) ی ساڵی (٢٠١٧) هەڵبوەشێتەوە و دەسەڵات و ئەرك و فەرمانەكانی سەرۆكی هەرێم هەموار بكرێتەوە بە شێوەيەك كە دەسەڵاتەكانی پرۆتۆكۆڵی و تەشريفاتی بێت.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك محسن فەرموو.

بەڕێز محسن حسين مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددێ دوويێ ڤێ پێشنيارا ياسايێ، هەڵوەشاندنا دابەشكرنا دەسەڵاتێت سەرۆكاتيا هەرێمێ لسەر دامەزراوەيی دەستوورێت هەرێمێ ژمارە (٢)ی (٢٠١٧) وەكو خۆی بمێنێتەوە، چونكە ئەگەر مە دامەزراوا سەرۆكاتيا هەرێمێ هەبيتن ئەو دەسەڵاتێت سەرۆكايەتيا هەرێمێ ماددەی (١) ی (٢٠٠٥) دا هاتين هەمی هەماهەنگن دگەل پەرلەمانێ كوردستانێ و وەكو خۆی بمێنێتەوە پشتگيری دكەم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك دياری فەرموو.

بەڕێز دياری انور حمە رحيم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتيوانی لە پێشنيازەكەی د.كاظم دەكەم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ، كاك رزگار فەرموو.

بەڕێز رزگار عيسى سوار:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگيری ماددەیێ (٢) هەروەكی لە راپۆرتی ليژنەی ياسايی هاتووە دكەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ، كاك كاوە فەرموو.

بەڕێز كاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ديارە لە ياسای ژمارە (٢) كە دەسەڵاتەكانی سەرۆكی هەرێم دابەشكراوە، رای من وايە پێشنياز دەكەم كە دەسەڵاتەكان بە تەواوی و بە رەهايی هەڵنەوەشێتەوە، بەڵكو لەبەرئەوەی ئێمە ئێستا باس لە سيستمی پەرلەمانی دەكەين، باس لەوە دەكەين كە سەرۆكی هەرێم لەناو خەڵك هەڵبژێردرێ، بۆيە لە ياسای ژمارە (٢) كاتێك دەسەڵاتەكان بەسەر دەسەڵاتەكانی جێ بەجێ كردن و ياسادانان و دادوەری دابەش كراوە، ئەو دەسەڵاتانەی كەوا دەگونجێ كەوا لەگەڵ سيستمی پەرلەمانی تەنها ئەو دەسەڵاتانە بۆ سەرۆكی هەرێم بگەڕێندرێنەوە، بەڵكو دەسەڵاتەكانی تر هەر لای سەرۆكی دەسەڵاتی جێ بەجێ كردن و ياسادانان و قەزائی بمێنێنەوە.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ قسەكانت قسەی سەرۆكی فراكسيۆن بوو دەتوانی تەنها پشتگيری بكەی، سەوسەن خان فەرموو.

بەڕێز سوسن محمد ميرخان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دەسەڵاتەكانی سەرۆكی هەرێم بەسەر دامەزروە دەستووريەكانی هەرێم ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠٠٧) هەڵدەوەشێتەوە و پشتيوانی ليژنەی ياسايی دەكەين، هەروەها پشتيوانی بەڕێز پەرلەمانتار كاك مەم دەكەم، كە دەسەڵاتەكان هەڵبوەشێتەوەو دەسەڵاتەكان بگەڕێتەوە بۆ سەرۆكی هەرێم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

تەمام، كاك اسماعيل فەرموو.

بەڕێز اسماعيل على طه:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەز پێشنيار دەكەم پەيڤا هەڵدەوەشيتەوە، ببێتە هەمواركردن و دا هەڤ شێوا ريئاسا بەغدا بيت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

کاك بهمن فەرمووو.

بەڕێز بهمن کاك عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەرئەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم و سەرۆکی هەرێم نوێنەرایەتی گەلی کوردستان دەکات لە ناوخۆ و دەرەوە، لە دە ساڵ، یانزە ساڵی رابردوو بووەتە پێگەیەکی گرنگی هەرێمی کوردستان بۆ کۆکردنەوەی لایەنە سیاسیەکان لە کوردستان دا و شوێنی بڕیارە گرنگەکان بووە، لەبەرئەوەی ئێمە دەوڵەت نین تاوەکو ئێستا هەرێمێکین لە قۆناغی راگوزەرین بەرەو دەوڵەت، پێویستمان بە سەرۆکێکی بەهێز هەیە، بۆیە من پشتگیری لەو دەقە دەکەم کە ئەو پرۆژە یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکان هەڵبوەشێتەوە کە دەسەڵاتەکانی سەرۆکی هەرێم بگەڕێتەوە بۆ خۆی، لەگەڵ ئەوەش پێشنیار دەکەم بەراستی ئێمە ئەگەر کوردستانێکی بەهێزمان دەوێت دەبێ سەرۆکێکی بەهێزمان هەبێت، چونکە نوێنەرایەتی گەلی کوردستان دەکات لە ناوخۆ و لە دەرەوە، هەندێ لەو دەسەڵاتانەش کە لە یاسایەکە پێیدراوە موفەیەدە بە پەرلەمان و موئەسەساتی تر، داوا دەکەم دەسەڵاتەکانی هەندێکی حەسری بدرێ بە سەرۆکی هەرێم بۆ ئەوەی بەهێزتر بێ و بەهێزتریش نوێنەرایەتی گەلی کوردستان بکات لە دەرەوە و ناوخۆ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك مم فەرمووو.

بەڕێز مەم برهان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەربارەی ماددەی دووەم لەبەرئەوەی لە ماددەی یەکەمی پێشنیازە یاساییەکەدا باس لە هەڵپەساردنەکە کراوە، باس لە هەڵوەشاندنەوەی هەڵپەساردنەکەکراوە، یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ژمارە (١)ی (٢٠٠٥) بۆیە من پێشنیار دەکەم ماددەی (٢) بسڕێتەوەو نەمێنێ لەناو یاساییەکە، پێویست بەوە ناکات لە جێی ئەو چەند دەسەڵاتێکی سنووردار بۆ سەرۆکی هەرێمی کوردستان جێگیر بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا مەلا جهاد فەرمووو.

بەڕێز جهاد حسن ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناڤێ خودێ مەزن و دلۆڤان، وەکیا دیار کو هەتا ڤێ گاڤێ بالاتیەکا مەزن هەبوو، ل کوردستانێ دا ئەو ژی ژ بەر نەبوونا سەرۆکەك بۆ هەرێما کوردستانێ، ئەڤرۆکە ئەز دبینم کو پەرلەمان جهێ تەعدیل کرنا قانونایە و هەموار کرنا یاسایە، ئەڤ ماددێ دوو ئەزی دبینم ل کۆمەلگەها مە و میللەتێ مە گەلەك گەلەك پێتڤی سەرۆکەکیە، ئەڤ سەرۆکە ژی مینا چەوا د ماڵەکێ دا پێتڤی بابەکیە خۆ ئەڤ بابێ هەنێ خودان دەسەلات بێت کو خودان رەئی بیتن، وەسا دڤێ ماددێ هەمی ژی دیار بیتن کو سەرۆکێ هەرێمێ خودان

دەسەڵات بیتن و ئەڤ تەعدیلا هەمی بێتە کرن و پشتگیریا هەڤالێت خۆ ژی دکەم، کاك بهمن و سوسن خان و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو ئاشنا فەرموو.

بەڕێز ئاشنا عبدالله قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیار دەکەم ماددەی یەك و ماددەی دووەم بکرێت بە یەك مادده وبەم شێوەیەی لێ بکرێت: یاسای هەڵپەساردنی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عیراق ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) و یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی سەرۆکایەتی هەرێم بەسەر دامەزراوە دەستووریەکانی هەرێم ژمارە (٢) ی ساڵی (٢٠١٧) هەڵبوەشێتەوە، ئەمەش پشتگیریە بۆ قسەکانی کاك بەڵێن کە لەسەر ماددەی یەك پێشنیازی کرد.

دانیشتنی ٢٠١٩/٤/٣

لە ١:٢١ تا ١:٤٧

یاسای هەڵپەساردنی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان-عیراق ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) و یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی سەرۆکایەتی هەرێم بەسەر دامەزراوە دەستوورییەکانی هەرێم ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٧) هەڵبوەشێتەوە، ئەوەش پشتگیرییە بۆ قسەکانی کاك بەڵێن کە لەسەر ماددەی (١) پێشنیازی کرد.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ د.ڕێبوار، فەرموو.

بەڕێز ڕێبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

مەبدەئێکی گرنگ هەیە کە پێی دەڵێن (مبدأ التوازن و التعاون) لە نیزامی پەرلەمانی هەموو دونیا، بە هێشتنەوەی دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی سەرۆکایەتی هەرێم بە پێی یاسای ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٧) لەسەر (٣) دەسەڵاتەکە پێشێلکردنێکی روون و ڕەوایە بۆ (مبدأ التوازن و التعاون) بۆیە بۆ ئەوەی ئەو مەبدەئە پارێزراو بێت و ڕەنگبداتەوە لە سیستەمی سیاسی لە هەرێمی کوردستان پشتیوانی ئەوە دەکەم کە دەسەڵاتەکان بگێڕدرێتەوە بە پێی دەقی ئەو ماددەیە بۆ دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ موژدە خان، فەرموو.

بەڕێز مژده محمود محمد:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتیوانی لە قسەکانی بەڕێز د.کازم دەکەم.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڵێ سەرچنار خان ، فەرموو.

بەڕێز سەرچنار أحمد محمود:

بەڕیز سەرۆكی پەرلەمان.

منيش لەگەڵ هەڵوەشانەوەی ئەم ياسايە نيم، ياسای ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٧) لەبەر ئەوەی ئەم ياسايە باس كردنە لە دابەشكردنی دەسەڵاتەكانی سەرۆكايەتی هەرێم بەسەر دامەزراوە دەستوورييەكانی هەرێم دا، ئەگەر ئەو ياسايە هەڵبوەشێتەوە ئێمە دەگەڕێينەوە بۆ ياسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) كە لە ماددەی (١٠) (١٨) صەلاحيەتی هێناوە بۆ سەرۆكی هەرێم و ئەو دەسەڵاتانەی كە لە ماددەی (١٠) باس كراوە بە هەر (١٨) دەسەڵاتەكەوە سيستەمێكی سەرۆكايەتی يە و لەگەڵ سيستەمی پەرلەمانی دا يەكناگرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ قسەكانت كرابوو دەتتوانی تەنها پشتيوانی لە ئەندام پەرلەمانەكانی پێش خۆت بكەی، بەڵێ كاك سۆران، فەرموو.

بەڕێز سۆران عمر سعيد:

بەڕیز سەرۆكی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوەم ماددەی (٢) بەمجۆرەی لێ بكرێت:

هەمواری ياسای دابەشكردنی دەسەڵاتەكانی سەرۆكی هەرێم بەسەر دامەزراوە دەستوورييەكانی هەرێم ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠٠٧) بكرێتەوە بكرێتەوە بەو جۆرە، ماددەی يەكەم بڕگەی يەكەم و دووەم وەك خۆی بمێنێتەوە، بڕگەی سێيەم و چوارەم بەم جۆرەی لێ بكرێت پيادەكردنی ئەرك و دەسەڵاتەكان بدرێتەوە بە سەرۆكی هەرێم، ماددەی دووەم لابـبرێ، ماددەی سێيەم بڕگەی يەكەم بەمجۆرەی لێ بكرێت (جگە لەو ماددانەی كە لە ناوەڕۆكی ئەم ياسايەدا ئاماژەيان پێكراوە كاركردن بەياسای سەرۆكايەتی هەرێم ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەمواركراو رادەگيرێت تاكو نووسينەوەی دەستوور و بڕگەی دووەمی ياساكەش لاببرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

شادی خان، فەرموو.

بەڕێز شادی نوزاد وهاب:

بەڕیز سەرۆكی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی نامەوێت جارێكی تر ڕای ئەندامانی پێش خۆم كە گفتوگۆيان كردووە دووبارە بكەمەوە، پشتگيری لە وتەكانی د.كازم و هەروەها كاك كاوە و كاك سۆران دەكەم بۆ هەمواركردنەوەی ئەم دەسەڵاتانەی كە سەرۆكی هەرێم پێی دەبەخشرێت، نەك ئەوەی كە تەنيا دەسەڵاتەكانی بۆ بگەڕێنرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئەگەر ئەندامانی لیژنەی یاسایی هیچ قسەیەكیان نەبێت و هیچ وەلامێكیان نەبێ با ماددەی (٣) بخوێننەوە، بەڕێز. سەرۆكی لیژنەی یاسایی، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕیز سەرۆكی پەرلەمان.

پێتڤی بوو ئەڤ گێنگەش هاتیە كرن لەسەر دەسەلاتێت سەرۆكی هەرێمی ب راستی وەك دڤی پێشنیازی دا ماددەی (٢) بەحسێ كەم و زێدەی دەسەلاتەكانی سەرۆكی هەرێم ناكات، تەنیا باسی ئیلغاكردنی یاسایەك دەكات، دەبوایە ئەو گفتوكۆیە لەسەر ماددەی (٣)ی كردبا كە ماددەی (٣) ئیشارەت بە دەسەلاتەكانی دەدات، من قسەیەكی ترم هەیە دابەشكردنی دەسەلاتەكان لەسەر موئەسەساتە دەستوورییەكانی هەرێمدا كەچی بارگرانی بەسەر ئەو موئەسەساتانەی تریش دروست بووە، لەبەر ئەوە لەبەر نیزام قانونی و تا بارگرانی دروست نەبێ لە دەسەلاتەكانی تریش ئەم یاسایە وەك خۆی بمێنێ و ئەم دەڤە ئەم ماددەی وەك خۆی بمێنێ و ئەو یاسایە هەڵبوەشێت كە تەوزیعی ئەو دەسەلاتانەی كردووە لەسەر ئەو موئەسەساتە دەستوورییانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ كاك عبدالسلام، فەرموو.

بەڕێز سلام عبدالله حسن:

بەڕیز سەرۆكی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی ئەصڵی دابەشكردنی دەسەلاتەكانی سەرۆكایەتی هەرێم بریتی یە لە ئیستیسنا مادام دەتوانین بە یاسا ئەم دامەزراوەیە كارا بكەینەوە هیچ موبەریرێك نیە بۆ ئەوەی موئەسەسەیەكی تر تەكلیف بكرێت بە مومارەسەكردنی ئەو دەسەلاتانە، بۆیە پشتگیری جێبەجێ كردنی ماددەی (٢) دەكەم كە بریتی یە لە یاسای دابەشكردنی دەسەلاتەكانی سەرۆكایەتی هەرێم بەسەر دامەزراوە دەستوورییەكانی هەرێم ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٧) هەڵدەوەشێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ زۆر سوپاس، خدیجە خان، فەرموو.

بەڕێز خديجە عمر طه:

بەڕیز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش وەكو ئەندامی لیژنەی یاسایی پێداگیری لە دەقی ماددەی (٣) دەكەمەوە كە وەكو خری بمێنێتەوە، پشتگیری لە وتەكانی بەڕێز سەرۆكی لیژنە و كاك عبدالسلام و گشت هەڤالانم دەكەم لەسەر ئەو بابەتە.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ماددەی (٣) بخوێننەوە بۆ ئەوەی دەرگای گفتوگۆ لەسەر ماددەی (٣) بکەینەوە، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٣)

بەدەر لە حوکمی ماددەی دووەم لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان-عیراق ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەموارکراو پەرلەمانی کوردستان - عێراق سەرۆکێك بۆ هەرێم هەڵدەبژێردرێ بەو ئەرك و دەسەڵاتانەی کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق دا هەیە تاپەسەندکردنی دەستووری کوردستان-عیراق کە تێیدا شێوازی هەڵبـژاردنی سەرۆکی هەرێم و دەسەڵاتەکانی دیاری دەکرێت و سەرۆك لەسەر ئاستی ناوخۆ و دەرەوەش نوێنەرایەتی هاوڵاتیانی کوردستان - عێراق دەکات و بەناویانەوە دەوێت و هەماهەنگی لە نێوان دەسەڵاتە فیدراڵیەکان و دەسەڵاتەکانی هەرێمدا دەکات.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ زۆر سوپاس بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی، هەر ئەندامێك دەیەوێ قسە لەسەر ئەو ماددەیە بکات تکایە دەستی بەرز بکاتەوە، ئەو ئەندامانەی کە ناویان تۆمارکردووە و داوایان کردووە گفتوگۆ بکەن:

- **بەڕێز د.کاظم**
- **بەڕێز د.شێرکۆ**
- **بەڕێز د.محی الدین**
- **بەڕێز خاتوو بێگەرد**
- **بەڕێز کاك دیاری**
- **بەڕێز کاك إسماعیل**
- **بەڕێز کاك أبوبکر**
- **بەڕێز کاك کاوە**
- **بەڕێز کاك سیروان**
- **بەڕێز کاك سۆران**
- **بەڕێز خاتوو سەرچنار**
- **بەڕێز خاتوو مژدە**
- **بەڕێز خاتوو هلز**
- **بەڕێز کاك عبدالستار**
- **بەڕێز کاك علی**
- **بەڕێز د.هەورامان**

- بەڕێز خاتوو ئاشنا
- بەڕێز کاك بڵند
- بەڕێزد.ڕێواز
- بەڕێز خاتوو ڕۆژان
- بەڕێز کاك زیکری
- بەڕێز کاك هاوڕێ
- بەڕێز خاتوو سلمی
- بەڕێز مامۆستا ویسی
- بەڕێز کاك جلال
- بەڕێز کاك پێشەوا
- بەڕێز کاك رزگار
- بەڕێز کاك بەهمەن
- بەڕێز کاك إحسان
- بەڕێز کاك حکمت
- بەڕێز حسیبە خان
- بەڕێز کاك سەروان
- بەڕێز جوان خان
- بەڕێز ڕۆژان خان
- بەڕێز کاك لقمان
- بەڕێز کاك سیپان
- بەڕێز مژدە خان
- بەڕێز شادی خان
- بەڕێز کاك ئومێد

دەست پێ دەکەین، بەڕێز د.کاظم، فەرموو.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە پێچەوانەی ماددەی (٢)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) و ئەو مافە لە هاوڵاتیان دەستێنێتەوە کە لەو ماددەی سەرەوەدا بۆی دیاری کراوە، کە تیایدا هاوڵاتیانی کوردستانی عیراق بە دەنگدانێکی گشتی و نهێنی و ڕاستەوخۆ سەرۆکێك بۆ هەرێم هەڵدەبژێرن، ئەوە جگە لەوەی کە هیچ جۆرە لێپرسینەوەیەك دیاری نەکراوە و پێچەوانەی ئەو مەبدەئەیە کە دەڵێت (السلطة مقابل المسؤولية) واتا

دەسەڵات لەبەرامبەر بەرپرسیارێتی دا، چۆن دەبێت لێپرسینەوەی لە سەرۆکی هەرێم نەکرێت یان ئەوەندە ئەستەم بێ کە لە موستەحیلەوە نزیك بێت و چۆن دەبێت رێژەی دەنگدانی متمانە بەخشین و متمانە لێسەندنەوە لە سەرۆکی هەرێم بەشێوەیەك بێت کە لە موستەحیلەوە نزیك بێت و رێژەکان جیاواز بێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ سوپاس، بەڕێز کاك وەیسی فەرموو.

بەڕێز ویسی سعید ویسی:

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

مـن لەگـەڵ ئـەوەدام مـاددەی (٣) لـەم یاسـایە وەکـو خـۆی بمێنێتـەوە کـە سـەرۆکی هـەرێم بـەو ئـەرك و دەسەڵاتەی کە بۆی دیاری کراوە هەڵبژێردرێت، تا پەسەندکردنی دەستوور کە لە رێگای دەستوورەوە ئەم پرسە گرنگ و چارەنووسازی یە یەکلا دەبێتەوە و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ د.شێرکۆ، فەرموو.

بەڕێز شیرکو جودت مصطفی:

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە دوو خولەکی خۆم دا سێ نوقتە عەرز دەکەم، یەکەمیان/ سیستەمی پەرلەمانی یەکسان نیە بەوەی کە سەرۆکی هەرێم لە پەرلەمانەوە هەڵبژێردرێ، بەڵام وەکو دەبێ لێپرسینەوە و لێپێچینەوە لە پەرلەمانەوە بە میکانیزمێك بۆی دیاری بکرێت کە لە یاساکەدا یاسای ژمارە (١) لە ساڵی (٢٠٠٥) بۆ سەرۆکایەتی هەرێم دیاری کردووە هیچ میکانیزمێکی بۆ ئەم موئەسەسە گرنگە دیاری نەکردووە، بیری هەموو لایەك دەهێنمەوە کە لە ئاخیر بودجەی (٢٠١٤)ی هەرێمی کوردستان دا سەرۆکایەتی هەرێم بە هەموو دامودەزگاکانییەوە میزانییەی ساڵانەی یەك ملیار دۆلار بووە، ئایا دەکرێ بەبێ لێپرسینەوە، بە بێ موتابەعە، بەبێ بەدواداچوونێك میکانیزمێك لە یاساکەدا نەبێت بۆ ئەوە؟ خاڵی دووەمم مەسەلەی صەلاحیاتەکانە کە دابەش دەکرێ بەسەر ئەمنی و عەسکەری و سیاسی و تەشریعی دا بۆ سەرۆکایەتی هەرێم، ئەم صەلاحیاتانە دەبێ پرۆتۆکۆڵی بن هاوشێوەی عێراق، چونکە لە دەستووری عیراقی دا تەئکید لەسەر سیستەمی پەرلەمانی دا دەکاتەوە، ئەوەی لە (٢٠٠٥) دا هاتووە سیستەمی لادەرە لە سیستەمی پەرلەمانی، ئاخیر خاڵم/ کە دەڵێ (تا دەستوور) ئەوە باشتر وایە کاتێك دیاری بکرێت لەوەی کە بە مەتاتی نیهایەتی ئەم مەوزووعە تەنها تا کاتی دەستوور کە خوا دەزانێ کەی دەستوورمان دەبێ؟ لە بیست و پێنج

ساڵی رابردوودا نەمانبووە و نازانین چەندی تر دەخایەنێ، لەبەر ئەوە تەحدید کردنی کات بۆی زۆر بە گرنگ دەزانین بۆ ئەوەی کە سەقفێکی زەمەنی هەبێت یان کۆتایی پێ بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

وەکو تێبینییەکی یاسایی رەنگە بابەتی بەرپرسیاریەتی زیاتر ئەندامان قسەی لەسەر بکەن بگەڕێنەوە بۆ ماددەی (١٦) لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ ماددەی (١٦) بڕگەی (٣) بە وازحی پێمان دەڵێ بەلای کەمەوە سێ لەسەر چوار ئەندامانی پەرلەمانی کوردستانی عیراق لە دەنگدانێکی نهێنی دا سەرۆکی هەرێم لە متمانە دەخەن، واتا سەرۆکی هەرێم لێرانە بەرپرسیاریەتەکەی وازحە، بۆیە تکایە مولاحەزاتەکانتان با بە وردی بێت و بە خوێندنەوەی هەموو ئەو یاسایانە بێ کە پەیوەستدارن بە بابەتەکە بۆ ئەوەی زیاتر دووبارە نەکرێتەوە ئەو بابەتە، بەڵێ کاك جلال، فەرموو.

بەڕێز جلال محمد عبدالله:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

من بەراستی پێشنیار دەکەم ماددەی (٣) وەکو خۆی بمێنێتەوە، وەکو هەڤالانم باسیان کرد تا پەسەندکردنی دەستوور، هیواداریشم لەسەرجەم ئەندام پەرلەمانە بەڕێزەکان ئەوەندە رەشبین نەبن بەرامبەر دەستوور، دەکرێ لە ئایندەیەکی نزیك دا دەستووری کوردستان بنووسرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ د.محی الدین، فەرموو.

بەڕێز محی الدین حسن یوسف:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە ناو یاسای سەرۆکایەتی هەرێم پێناسەیەك بۆ سەرۆکی هەرێم نەکراوە، لە پێشنیازی یاساکەشدا دیسان پێناسەیەکی دیاریکراو بۆ سەرۆکی هەرێم نەکراوە، بۆیە من پێشنیار دەکەم کە پێناسەیەك بۆ سەرۆکی هەرێم هەبێ کەوا پێشنیار دەکەین سەرۆکی هەرێم خاوەن کەسایەتی مەعنەوی یە و بێلایەنانە نوێنەرایەتی گەلی کوردستان-عیراق بە هەموو نەتەوەکان و پێکهاتەکان دەکات کە لە پرسە چارەنووسازەکان دا بە ئەرکی سیاسی و نیشتمانی خۆی هەڵدەستێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ کاك رزگار، فەرموو.

بەڕێز رزگار عیسی سوار:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری ماددەی (٢) دەکەم ئەم ماددەیە سەرۆکایەتی هەرێما کوردستان زامن دەکات و دەستوور هەموو کێشەکان لە ئایندە چارەسەر دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ بێگەرد خان، فەرموو.

بەڕێز بێگەرد دڵشاد شکراللە:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی ماددەی (٣) باس لە هەمواری قانونی ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) و شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێمە لە ناو پەرلەمان و دیاری کردنی صەلاحییەتەکانی، پێشنار دەکەم کە ئەم ماددەیە بکرێتە دوو بڕگە، بڕگەی یەکەمیان ئەوە بێ کە ئێستا وەکو خۆی ماددەکە نووسراوە، بڕگەی دووەم بەم شێوەیە دابنرێ/ ماددەی سیانزەهەمی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)هەمواردەکرێت و بەم شێوەیە دەنووسرێتەوە (سەرۆکی هەرێم دوو جێگری دەبێت کە ناونیشان و دەسەلاتیان لەلایەن سەرۆکی هەرێمەوە بە پەیڕەوێك کە لە ماوەی (١٥) رۆژ لە بەرواری سوێندخواردنی دەردەچێت دیاری دەکرێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ زۆر سوپاس، کاك بەهمەن، فەرموو.

بەڕێز بهمن کاك عبدالله أحمد:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی سەرۆکی هەرێمی کوردستان دەسەلاتەکانی وەکو لە موداخەلەی پێشووش گوتم حەصری نین پەیوەندن بەلایەنەکانی ترەوە، بۆیە سەرەرای ئەوەی لە پەرلەمانیشەوە متمانەی لێ وەردەگیرێتەوە دەسەلاتەکانی رەبتە بە دامەزراوەکانی ترەوە، لەبەر ئەوە لێپرسینەوەی لێ ناکرێت لە پەرلەمان، بەلام لە هەندێك حاڵەتی جینائی و لە هەندێك حاڵەتی تاوانی نیشتمانی ئەو کاتە لێپرسینەوەی لێ دەکرێت، سەبارەت بەوەی کە لەبەر ئەوەی سەرۆکی هەرێم لەو خاڵەدا هاتووە کە لیژنەی یاسایی نووسیویانەتەوە هەماهەنگی دەکات جگە لەوەی نوێنەرایەتی خەڵکی کوردستان دەکات لە ناوخۆ و دەرەوە هەماهەنگی دەکات لە نێوان دەسەلاتە فیدراڵییەکان و دەسەلاتەکانی هەرێمیش، بۆیە دەبێ دەسەلاتی هەبێ و بەهێز بێ بتوانی ئەو هەماهەنگییە بەهێزەوە بیکات، بتوانێ مافەکانی کورد زامن بکات لەوەی لە دەستووری عێراقی دا هاتووە، سەبارەت بەو فەقەرەیەی کە بەستراوەتەوە بە نووسینەوەی دەستوورەوە کە زۆرینەی ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان قسەیان لەسەر کرد، هەمووومان باش دەزانین کە لە رابردوودا لە چوار ساڵی رابردوودا ئەوە گەورەترین قەیرانی سیاسی دروست کرد لە کوردستان دا و نێوان هێزە سیاسییەکانیشی تێکدا، بۆیە حەلی وەسەت ئەوەبوو کە لە نێوان هەردوولایەنی ئەوانەی کە دژی ئەم دەسەلاتانە بوون و ئەوانەشی لەگەڵی بوون لە شێوازی هەڵبژاردنەکەی، لەسەر ئەوە رێککەوتووین کە تا نووسینەوەی دەستوور بۆ ئەوەی لە دەستووردا یەکلایی بکرێتەوە و کۆتایی بەم کێشەیە بێ سەرۆکی هەرێم لە ناو پەرلەمانەوە هەڵبژێردرێت و بە هەمان دەسەلاتی خۆیەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك دیاری، فەرموو.

بەڕێز دیاری أنور حەمە رحیم:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیاز دەکەم ماددەی (٣) بەم جۆرەی لێ بکرێت لەبەر ئەوەی لە ماددەی (١٧)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان دا کە لەلایەن ئەنجومەنی نیشتمانی یان لەلایەن پەرلەمانی کوردستان - عێراقەوە دەرکراوە دەڵێت بە دەنگی زۆرینەی ئەندامەکانی هەڵدەبژێرێت بۆ ویلایەتی یەکەم، کەواتە ئەوە هیچ گۆڕانگارییەك نەبووە و سیستەمی سیاسی نەگۆڕاوە و دەکرێت بڵێین ئەو ماددەیە کار بەو ماددەیە دەکرێت ماددەی (١٧)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) و ئەوە ڕێك دەمانباتەوە بۆ (١٤) ساڵ پێش ئێستا لە ساڵی (٢٠٠٥)دا پەرلەمانی کوردستان ئەم یاسایەی دەرکردووە، بۆیە پێشنیاز دەکەم لە ماددەی (٣)دا دەڵێت (تا پەسەندکردنی دەستووری کوردستانی عێراق) بەبێ دیاری کردنی هیچ سەقفێکی زەمەنی، ئەوە یەکەم، بۆیە داوا دەکەم لە دەسەڵاتەکانی دا دەڵێت تا پەسەندکردنی دەستووری عیراق کە تێیدا شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم یەکلایی دەکرێت، دەسەڵاتەکانی سەرۆکی هەرێمی کوردستان لەبەر ئەوەی هەرێمی کوردستان لە ئێستادا دەستورێکی خۆی نیە، بۆیە هەرێمی کوردستان بەشێکە لە عێراقی فیدراڵ، بە پێی ماددەی (٧٣)ی دەستووری عێراقی کە تێیدا سەرۆك لە نێو پەرلەمانەوە هەڵدەبژێردرێت و سیستەم پەرلەمانی یە، دەسەڵاتەکانی پرۆتۆکۆڵی و تەشریفاتی بێ، دەسەڵاتەکانی سەرۆکی هەرێمی کوردستان هاوشێوەی دەسەڵاتەکانی ئەو دەسەڵاتانە بێ کە لە دەستووری عێراق دا لە ماددەی (٧٣) دا دیاری کراوە و دەمەوێ پێت بڵێم کە بەم شێوەی خوارەوە بێت:

دەرکردنی لێبووردنی تایبەت لەسەر ڕاسپاردنی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران بە مەرجێك ئەوانە نەگرێتەوە کە بەهۆی مافی تایبەت و تاوانی نێودەوڵەتی و تیرۆر و گەندەڵی دارایی و ئیدارییەوە حوکم دراون.

دووەم: پەسندکردنی پەیماننامە و ڕێککەوتنە نێودەوڵەتییەکان پاش وەرگرتنی ڕەزامەندی ئەنجومەنی نوێنەران...

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماددە دەستوورییەکە وازحە.

بەڕێز دیاری أنور حەمە رحیم:

کاتم ماوە بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان، قسەی ترم ماوە، ببوورە.

پەسەندکردنی پەیماننامە و ڕێککەوتنە نێودەوڵەتییەکان پاش وەرگرتنی ڕەزامەندی ئەنجومەنی نوێنەران.

سێیەم: پەسەندکردن و دەرکردنی ئەو یاسایانەی ئەنجومەنی نوێنەران دایدەنێت یاساکانیش بەپەسەندکراو دەژمێردرێن پاش تێپەڕبوونی (١٥) ڕۆژ بەسەر ناردنیان بۆ سەرۆك کۆمار.

چوارەم: بانگهێشت کردنی ئەنجومەنی نوێنەران بۆ کۆبوونەوەی دوای پەسەنکردنی ئەنجامی هەڵبژاردنەکان.

پێنجەم: بەخشینی نیشانە و مەدالیا لەسەر راسپاردەی ئەنجومەنی وەزیران بە گوێرەی یاسا.
دەرکردنی بەیاننامەی سەرۆکایەتی دیارە لە دەستووری عێراق دا لە ماددەی (٧٣)دا دەڵێت کۆماری هەروەها هەڵبستێت بە ئەرکی سەرکردایەتی باڵای هێزە چەکدارەکان بە مەبەستی پرۆتۆکۆڵی و ئاهەنگێران، ئەوە یەکەم، خاڵێکی تر کە دەمەوێ باسی بکەم ئەوەی بەڕێزتان ئاماژەتان پێکرد لە یاسای ژمارە (١) ساڵی (٢٠٠٥)ی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان دا کە بەڕێزتان گوتتان لە ماددەی (١٦)دا لە بڕگەی (٣) دوو لەسەر سێ نیە بەلای کەمەوە سێ لەسەر چواری ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان لە عێراق لە دەنگدانی نهێنی دا لە متمانەی دەخەن، قسەکەی من لەسەر ئەوەیە چۆن لەم پەرلەمانەوە سەرۆکی هەرێمی کوردستان متمانە وەردەگرێت بە چەند بەند بە چ رێژەیەك هەڵبژێردرێت دەبێ بە هەمان رێژە لێپرسینەوەی لەگەڵ بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

وەڵامت دەبێ، کاك إحسان، فەرموو.

بەڕێز إحسان محمد سلیم:

بە ناڤێ خودێ مەزن و دلۆڤان

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

هەروەکی کوردستان یا پێدڤی سەرۆکەکا بەهێزە لەورا هەروەکی ماددێ سێ دێ هاتی لێ دێر وێڕا راپۆرتی لیژنەی یاسایی دا دیار کری، داخاز دەکەین ئەڤ ماددا وەکی خۆ بمینێتن و ئەو سەرۆکی کو بێتە هەڵبژاردن ناڤ پەرلەمانی کوردستانی دا بۆ هەرێما کوردستانێ دا دیڤ وان ئەرك و دەسەڵاتا بیتن ئەو ئەرك و دەسەڵاتا ل یاسا سەرۆکاتیا هەرێما کوردستانا عێراقی دا هاتی ژ بۆ هەندێ کوردستانەکا بەهێزتر بیتن و سەرۆکێ ڤێ هەرێمێ بە ناڤی نوێنەرایەتیا خەلکێ هەرێما کوردستانی قسە بکاتن و نوێنەرایەتی وان بکاتەوە دەبێتن ئەڤ ماددەی وەکی خۆ بمێنیتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك إسماعیل، فەرموو.

بەڕێز إسماعیل علی طه:

بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوو مولاحەزەییێت هەین دوو تێبینیێت هەین، ئەڤ دبینم ئەڤ بڕگە زێدە بیت دڤێرێدا بێژیتن کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق دا هەیە ئەڤ عیبارە لێ زێدە بیت بەرپرس دەبیت بەرامبەری پەرلەمان، دوو شت هەنە (سحب الثقة)مان هەیە، (مسائلة) هەیە، (سحب الثقة) ئەو بڕیارە جەنابت ئیشارەتت پێدایە و بەس لەسەر (سحب الپقە)یە، (مسائلە) تێدا نینە ئەز دبینم زەروریە ئەم بێژین بەرپرسە بەرامبەر پەرلەمانی، نوقتا دووێ ئەڤە گوتی تا پەسندکردنی دەستووری کوردستان ئەز

دبینم موکەڕەرە چونکی، ل عینوانێ قانوونی دا هاتی تا پەسەندکردنی دەستووری عیراقی (إذن) بۆچی دهێت موکەڕەر بکێتن، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ سوپاس، کاك حکمت، فەرموو.

بەڕێز حکمت محمد عبو زید:

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

داخواز دەکەم ئەڤ ماددەی (٣) وەکی خۆ بمێنیتن، ژبەر کو وەکی جەمەعەتێ ژی ئیشارەت پێکری ئەگەر ئەم دڤێتن کوردستانەکا بەهێز بیتن مەفروزە سەرۆکێکی بەهێز و خودان دەسەلاتی ژی هەبیتن، ژ بەلکوئەگەر ئەم خۆ بدەینە بەری سالەکێ ژی چەندین کارەسات هاتینە سەر کوردستانی ئەگەر مە سەرۆکێکی بە دەسەلات نەبایەت ئەو ی دەمیدا ئیحتیمالە مە نەتشیا وێ بەرەڤانیا کو هاتیە کرن خاکا پیرۆزا کوردستانێ بکەین، ژ بەرهەندێ ئەز پشتگیریێت هەڤالێت خۆ مەلا ویسی و کاك بەهمەن دکەم کو ئەو مادده وەکو خۆ بمینێ، گەلەك سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز مامۆستا أبوبکر، فەرموو.

بەڕێز أبوبکر عمر عبدالله:

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری قسەکانی د.شێرکۆ دەکەم لەسەر هەردوو مەبدەئی ئەوەی کە سەرۆکی هەرێم لێپرسراوبێ بەرامبەر بە پەرلەمانی کوردستان وەك چۆن لە پەرلەمانی کوردستان متمانەی پێ دەدرێ، دووەم/ کەمکردنەوەی دەسەلاتەکانی کە بە شێوەیەك تەبا و گونجاو بێت لەگەڵ سیستمی پەرلەمانی، ئەم دەسەلاتانەی لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)دا هاتووە رەهان، بەم شێوازە بێت ئەم سەرۆکایەتییە بە ناو پەرلەمانییە، بەلام بە ناوەڕۆك سەرۆکایەتی یە، تێبینی دووەمیشم تێبینیەکی شکلییە بۆ بەڕێزان لە لیژنەی یاسایی سەرۆکایەتی پەرلەمان ئێوە مادەم خواستێکتان هەیە بۆ کاراکردنەوەی دامەزراوەکە و هەروەها سەرۆکایەتی هەرێم کەواتە پێویست ناکات لێرە تۆ بڵێی بە دەسەلاتەکانیەوە، دامەزراوەکە کارا دەبێتەوە بە پێی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)، تۆ لەولاوە هاتووی دوو یاسای تریشت هەڵوەشاندۆتەوە کە یاسای ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٧) و یاسای ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨)، دووەم لە عینوانەکەتا هاتووە بۆ شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکە کەچی بە پێی ئەو پێشنیازە بێت ئێمە هەمواری یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) کە بۆ نموونە کۆمەڵێك دەسەلاتتان بۆ سەرۆکی هەرێم زیاد دەکەن لێرە نووسراوە لە ئاستی ناوخۆ

و دەرەوە نوێنەرایەتی هاولاٚتیانی کوردستان دەکات و بە ناویانەوە دەبێت و هەماهەنگی لە نێوان دەسەلاٚتە فیدراڵیەکان و دەسەلاٚتەکانی هەرێم دەکات، بۆیە ئەبێت ئەوە ئەمرۆ بەس تەنها کاراکردنەوەی دامەزراوە وەکو ئەوانەی کە واژووتان کردووە دەیانەوێت بە تەعدیلێکی تر پێشنیازێکی هەموار دەسەلاٚتەکان زیاد و کەم بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

(حسیبە) خان، فەرموو.

بەڕێز حسیبە سعید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە رای بەڕێزان مامۆستا (مەلا وەیسی)، (جەلال پەرێشان)، کاك (بهمن)، دەکەم کە تێیدا شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم و دەسەلاٚتەکانی دیار کردووە لە ماددەی (٣) کە هاتووە سەرۆك لە ئاستی ناوخۆ و دەرەوەش نوێنەرایەتی هاولاٚتیانی هەرێمی کوردستان/عیراق دەکات بو ناویانەوە دەدوێت و هەماهەنگی لە نێوان دەسەلاٚتە فیدراڵیەکان و دەسەلاٚتەکانی هەرێمدا دەکات، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (کاوە)، فەرموو.

بەڕێز کاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە لە ماددەی (٣) هاتووە بەدەر لە حوکمی ماددەی (٢) لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێی کوردستان/عێراق ژمارە (١) ساڵی (٢٠٠٥)ی هەموارکراو، پەرلەمانی کوردستان/عێراق سەرۆکێك بۆهەرێم هەڵدەبژێرێت بەو ئەرك و دەسەلاٚتانەی کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان/عێراق هاتووە، بەرێز سەرۆکی پەرلەمان من تێبینیم لەسەر ئەوە هەیە کە دەڵێت بەو ئەرك و دەسەلاٚتانەی کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان/عێراق هاتووە چونکە ئەگەر ئێمە ملاحەزەی یاسای ژمارە (١)ی سەرۆکایەتی هەرێم کوردستان بکەین دەسەلاٚتەکان بە جۆرێك دارێژاوە کە یاساکە سیستەمی هەڵبژاردنی سەرۆك سیستەمی سەرۆکایەتییە نەك پەرلەمانی، وە ئەگەر مولاحەزەی یاسای سەرۆکایەتی هەرێم بکەین لە ماددەی (١٠) (١٨) دەسەلاٚت بۆ سەرۆکی هەرێمی کوردستان دیاری کراوە کە ئەمە پێچەوانەیە لەگەڵ ماددەی (٧٣)ی دەستووری عێراق کە دەسەلاٚت بۆ هەرێمی کوردستان دیاری کراوە وە بەو شێوەیە سەرۆك (خاظع) نابێت بۆ بڕیارەکانی پەرلەمانی کوردستان و پەرلەمان ناتوانێ لێپرسینەوە لە سەرۆکی هەرێم بکات، بۆیە پێشنیار دەکەم ئەو بڕگەیە لابرێت بە پێی ئەو پێشنیازی یاسایەی کە ئەمرۆ دای ئەرێژینەوە

دەسەڵاتەکانی سەرۆکی هەرێم سنووردار بکرێت هاوشێوەی سیستەمی سیاسی پەرلەمانی هاوشێوەی دەسەڵاتەکانی سەرۆکی کۆمار لە بەغدا وە سەرۆکی هەرێم بکەوێتە بەر لێپرسراوەی پەرلەمانی و پەرلەمان بتوانێ لێپێچینەوە لە سەرۆکی هەرێم بکات، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

پشتگیری قسەکان پێشە خۆتان بکەن، تکایە قسەکانتان هەمووی دووبارەیە ناچار دەبین ئەگەر دووبارە بێت ئەوجارە قسەکانتان پێ ببڕین، کاك (سەروان)، فەرموو.

بەڕێزسروان محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من وەکو (سەروان) لەگەڵ هیچ دامەزراوەیەك نیم کە دەسەڵاتی ڕەهای پێ نەدرێت، هەوڵی بێ هێز کردنمان دەدرێت، هەمووومان کوردین و کوردبینی قسە بکەین، بۆیە لەگەڵ بێ هێزی دەسەڵاتی سەرۆکایەتی هەرێم نیم، بەهێز بکرێت، کاراش بکرێت، سەر زار و بن زاری هەمووشمان گوێبیست دەبین هەر دەستوورە و نەبوو دەستوور هۆکاری ئەو هەموو ڕا و بۆچوونەیە ئەو هەموو نارازی بوونەیە لە یەکتری، ئێمەش ئەوەین کە دەستوور دەنووسینەوە با هەمووومان هاوکار بین و هاورا بین بۆ ئەوەی دەستوورمان هەبێت، تا جارێکی تر لە خولی شەشەمی پەرلەمان لە شوێنی ئێمەدا دادەنیشن ئەو گفتوگۆیە و ئەوە نەکرێتن، دروست پشتگیری لە هەڤاڵانی لیژنەی یاسایی دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (سیروان)، فەرموو.

بەڕێز سیروان فرج محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەرنجی هەموو هاوکاران و پەرلەمانتارانی بەڕێز و جەنابیشتان ڕائەکێشم بۆ ئەوەی کە ئەم یاسایانەی کە لێرە دەری ئەکەین بۆ ئەو (٤) ساڵە نییە و لەبەر خاتری کەسێکی تایبەت نییە، بۆیە سەرنجتان ڕائەکێشم ئەو یاسایانەی کە ئێمە لێرە دەری ئەکەین بەرپرسیاریەتی ئەمانە بۆ نەوەکانی دوارۆژمانە لەبەر ئەوە تکا ئەکەم با بە شێوازێکی گشتگیری بکەین، هەر لێرەوە من لە سۆنگەی ئەو دەسەڵاتانەی کە بۆ سەرۆکی هەرێم دیاری کراوە، پێم وایە ماددەی (٣) زۆر زیادە لەبەر ئەوەی لە ماددەی (٢) بە تەواوی باسی لێکراوە هەرچەندە من پێم وایە ئەو دەسەڵاتانە زۆر زۆرن، بۆیە من پێم باشە و پێشنیاز دەکەم، کاندیدی سەرۆکی هەرێم نابێت ئەندامی هەمان حزب یان هەمان هاوپەیمانیەتی بێت کە ڕادەسپێرێت بۆ پێکهێنانی کابینەی حکومی یان حوکمەت، بە مەبەستی ڕێگریکردن لە جەم سەرگیری تاك ڕەوی دەسەڵاتی دکتاتۆری، لێرەوە پشتگیری خۆم بۆ وتەکانی (د.کاظم)، (د.شێرکۆ)، کاك (دیاری) دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز(جوان) خان، فەرموو.

بەڕێز جوان یونس محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی سەرۆکی هەرێم دەسەڵاتەکانی تەشریفییە نەك فعلی، سەرۆکی هەرێم رەمزێکی سیاسییە نەك ئیداری، واتە سەرۆکی هەرێم بەرپرسیار نییە لە ئیدارەدانی حوکمەت و پێشکەش کردنی خزمەت گوزاری تا بەر پرسیار بێت و لێپرسینەوەی لێ بکرێت، لەبەر ئەوە منیش پشتگیری لە هەڤالانم دەکەم و پەرلەمانی کوردستان سەرۆکێك بۆ هەرێم هەڵبژێرێت و بەو ئەرك و دەسەڵاتانەی کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستاندا هەیە بە پەسەند کردنی دەستوور، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (سۆران)، فەرموو.

بەڕێزسۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی (٢)ی راپۆرتی لیژنەی یاسایی هەمواری ماددەی (٢) یاسای سەرۆکایەتی هەرێم کراوە، بۆیە من پێشنیار ئەکەم ماددەی (٣)ی پرۆژەی لیژنەی یاسایی بەم جۆرەی لێبکرێت، (هەمواری ماددەی یەکەم و دووەم و سێیەمی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەموار کراوی سەرۆکایەتی هەرێم دەکرێت) بەم جۆرە:

ماددەی (١)

بڕگەی یەکەم لادەبرێت ماددەی دووەم و سێیەم بەم جۆرەی لێدێت:

بڕگەی یەکەم: پەرلەمانی کوردستان/عێراق بە هەوڵدانێکی راستەوخۆ سەرۆکێك بۆ هەرێم هەڵدەبژێرێت کە لەسەر ئاستی ناوخۆ و ئاستی دەرەوەش نوێنەرایەتیان دەکات و بە ناویانەوە دەدوێت و هەماهەنگی لە نێوان دەسەڵاتە فیدراڵیەکان و دەسەڵاتەکانی هەرێمدا دەکات.

بڕگەی دووەم: ماوەی سەرۆکایەتی هەرێم (٤٩) ساڵەو دەکرێت تەنها یەك جاری دیکە هەڵببژێردرێتەوە کە ئەمە ماددەی (٧٢)ی دەستووری عێراقیشە، ئەگەر بەم جۆرەی لێبکرێت ماددەی (٤) لە پرۆژەکەی راپۆرتی لیژنەی یاسایی بڕگەی (١) خاڵی (٥) لادەبرێت ماددەی (٥) بڕگەی (١) لە پرۆژەکە لە راپۆرتی لیژنە ئەو کاتە لادەبرێت چونکە لە وێ ماوەی ویلایەتی سەرۆکی هەرێم بۆ یەك خول دانەنراوە بەڵام نەوتراوە بۆ چەند جارە دەبێت بۆ یەك جار بێت یەك جاریش یارای دووبارە بوونەوەی هەبێت نەك تەحدید نەکرێت و بەردەوام بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەنها ئێمە دەرگای گفتوگۆمان لەسەر ماددەی (٣) کردۆتەوە جگە لەوەی کە دەگەڕێینەوە بۆ قانوونی سەرۆکایەتی هەرێم لەوێ ویلایەتی بەڕێز سەرۆکی هەرێم دیاری کراوە کە تەنها بۆ دوو ویلایەتە، بەڕێز (رۆژان) خان، فەرموو.

بەڕێز رۆژان ابراهیم علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پێشنیار دەکەم کو مادا (٣) ژ یاسا کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەروکی هەریم کوردستان/عێراق شیوازی هەڵبژاردنی سەرۆکە هەرێم تا پەسەند کرنی دەستوور وەك خۆی بمینێتەوە، پشتگیرە قسەکانی هەڤالێت خۆ دکەم کاك (بهمن)، کاك (رزگار)، کاك (حیکمەت)، (جوان)خان، (حسیبە) خان، کو پەرلەمانی کوردستان/عێراق سەرۆکیت بۆ هەرێم هەڵبژێرێت ئەو ئەرك و دەسەلاًتانەی کە سەرۆکی هەرێمی کوردستان/عێراق هەیە تا پەسەند کردنی دەستووری کوردستان/ عێراق کە تێدا شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم دەسەلاتەکانی دیار دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز (سەرچنار) خان، فەرموو.

بەڕێزسەرچنار احمد محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سێ خاڵم لەسەر ئەو ماددەیە هەیە، خاڵی یەکەم: بەپێی ئەو ماددەیە، ماددەی (٣) کارا کردنەوەی دامەزراوە سەرۆکایەتی هەرێم تا پەسەند کردنی دەستوور کاتییە واتە میکانیزمی هەڵبژاردنی سەرۆك دەسەلاًتەکانی لە دەستوور یەکلا دەبێتەوە، ئەوەش دیارە کە دەستوور بۆ هەرێم دەنووسرێتەوە، خاڵی دووەم: بەپێی ئەو ماددەیە گۆڕانکاری لە شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك کراوە لە هەڵبژاردنی راستەوخۆ بۆ ناراستەوخۆ واتە لە گەلەوە بۆ پەرلەمان و ناکرێت بە هەمان دەسەلاًتەوە کە لە ماددەی (١٠)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) کە سەرۆك (١٨) دەسەلاًتی بۆ دانراوە پەرلەمان سەرۆك هەڵبژێرێتەوە بە هەمان دەسەلاًت واتە سیستەمەکە ناکرێت سەرۆك لە پەرلەمانەوە هەڵبژێرێتەوە و بەو دەسەلاًتانەی کە ماددەی (١٠)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)، بەڵکو دەبێت دەسەلاًتەکانی لەگەڵ سیستەمی پەرلەمانیدا یەك بگرێتەوە، خاڵی سێیەم: لەبەر ئەوەی پەرلەمان سەرۆك هەڵدەبژێرێت دەبێت سەرۆك بە دەقێکی یاسایی (خاظع) بێت بۆ پەرلەمان و پەرلەمان بتوانێ لێپرسینەوەی لەگەڵ بکات، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (ئومێد)، فەرموو.

بەڕێز ئومید عبدالرحمن خۆشناو:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەر لە گفتوگۆکە لەسەر ماددەی (٣) وەك خاڵێکی نیزامی ئەو بەڕێزەی کاك (سیروان) باسی لەوە کرد سەرنجی ئەندامانی پەرلەمان رادەکێشم حەقی چەند ئەندامێکی پەرلەمان نییە ئەندامانی تری پەرلەمان لە سیلسیلەی ئیجرائاتدا سەرنج راکێشان ئیجرائاتە بۆیە داوا دەکەم لە پرۆتۆکۆل بسترێتەوە دەکرێت بێ ئاگاداری بە ئەندامان پەرلەمان دەدەم یان روون کردنەوە بەلاًم سەرنج راکێشان بە پێی ماددەی (٥٥) بڕگەی دووەم داوا دەکەم ئەو قسەیە لە پرۆتۆکۆل بسترێتەوە، لە (٢٠٠٥) لە یاسای سەرۆکایەتی

له (٢٠٠٩) ئەو گفتوگۆ و جەدەلەی کە لە نێوان هێز و لایەنە سیاسیەکان بووە لە چەندساڵی رابردوو تا دوا جار بە هۆکاری ئەوەی کە بە پێی دوو یاسا دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم لە کارەکانی راگیرا و دەسەڵاتەکانی بەرێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان دابەشی سەر دامەزراوە دەستووریەکان کرا، ئێمە لە گفتوگۆی ناونیشانەکە رێك کەوتین وە کۆتایی بە گفتوگۆش هات لەسەر ئەو بابەتە زۆر روونە دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان کە کارا دەکرێتەوە شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم هەمورا دەکرێتەوە، قسە کردن لەسەر دەسەڵاتەکانی وە هەموو بابەتەکانی دیکەدا لە ناونیشانی بابەتەکە روونە کە ئێمە ئێستا گفتوگۆی لەسەر ئەوە دەکەین بۆیە سیستەمی سیاسی لە هەرێمی کوردستان سیستەمی پەرلەمانیە و لە دوو رەشنووسی دەستووری هەرێمی کوردستان ئەوەی کە رێکارە پەرلەمانیەکانی ئەویدیکەش کە لە ناوەراستی ئامادەکاریەکاندا بوین لە لیژنەی دەستووری زۆر بە روونی باس لەوە دەکات کە سیستەمی سیاسی لە هەرێمی کوردستان سیستەمی پەرلەمانیە شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم سیستەم دیاری ناکات، بۆیە ئەوەش مافێکی دەستووری خەڵکی کوردستانە، دەکرێت ئەو پەرۆشییە بە جۆرە بیتن بۆ بوون بە خاوەنی دەستوور پەلە بکەین ئێمە کە فراکسیۆنەکان دەستبە کار بین هێز و لایەنە سیاسیەکان هاوکار بین ببینە خاوەنی دەستوور کە مافێکی خەڵکی کوردستانە دەستووری هەبێت، و هەروەها لە بابەتی ئەو گفتوگۆیانەی کە لە چەند ساڵی رابردوو ئێمە گەیشتووینە ئەو قۆناغە ئەوەی ئێستا جۆرێکە لەو تەوافوقات و سازان و گەیشتنە هاوبەشەی کە بەو جۆرە هەم دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان کارا دەکرێتەوە بۆیە من پشتگیری لە ماددەی (٣) دەکەم لە هەموو ئەو بەرێزانە دەکەم کە پشتوانی بۆ ئەو ماددەیان دەربڕی، زۆر سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

(مژدە)خان، فەرموو.

بەرێز مژدە محمود محمد:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی (٣) دا ئاماژە بەوە کراوە پەرلەمانی کوردستان/عێراق سەرۆکێك بۆ هەرێم هەڵدەبژێرێت بەو ئەرك و دەسەڵاتانەی کە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان/عێراق هەیە تا پەسەند کردنی دەستووری کوردستان/عێراق من پێم وایە مێژووی دەستوور بە هیچ شێوەیەك دیاری نەکراوە وە هیچ زەمانێك نییە کە دەستووری هەرێمی کوردستان دەنووسرێتەوە یاخود پەسەند دەکرێت پێی وایە موبەریرێکی زۆر زەعیفە و ماددەی قانوونی نا بێت بە شتێکەوە ببەسترێتەوە کە هیچ وجودێکی نییە، سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (بهجت)، فەرموو.

بەرێز بهجت علی ابراهیم:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز داخازت کەم مادێ (٣) پێشنیارا یاسایێ کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان/عێراق وەکو خۆ بێتە جێبەجێ کرن وە پشتگیری کاك (ئومێد) دەکەم، سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو (هلز)، فەرموو.

بەرێزهلز احمد محمد:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەمان رەئی مە دگەل ئاخافتنێت بەرێز (سەرچنار) ل بەر هەندێ هەمان رەئی من هەیە، سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فەرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەرێز (سوسن) خان، فەرموو.

بەرێزسوسن محمد میرخان:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری تەواوی خۆم لە ماددەی (٣) دەردەبڕم بەدەر لە حوکمی ماددەی (٢٩) لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ئەو ئەرك و دەسەڵاتانەی کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستاندایە، پشتیوانی خۆمان رادەگەیەنین و هەروەها پشتوانی لە بەرێز مەلا (وەیسی)، کاك (رزگار)، کاك (بهمن)، کاك (جەلال) دەکەم، زۆر سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (عبدالستار)، فەرموو.

بەرێز عبدالستار مجید عبدالقادر:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا ئەو رستەیەی کە دەڵێت پەسەند کردنی دەستووری هەرێم من پێم وایە ئەوە پێویست ناکات، چونکە لە رووی پلە بەندییەوە دەستوور لە سەرووی یاساکانی نیشتمانییەوەیە، و هەرکاتێکیش ببین بە خاوەنی دەستوور ئەو کاتەی دەبێت هەموو یاسایەك کە ئێمە هەمانە لەگەڵ دەستوور بگونجێت، بۆیە من پێم وایە ئەو دەقە پێویست نەکات لەگەڵ هەندێ شتی دیکەش کە باسیان کرد من پشتگیریان دەکەم، ئێمە مادەم سیستەمەکەمان پەرلەمانییە و سەرۆکیش لە پەرلەمان هەڵدەبژێردرێت من پێم وایە ئەو دەسەڵاتانەی کە باس کراوە ئاماژەی پێکراوە بەم شێوانە هەندێکیان هەموار بکرێتەوە، بڕگەی هەشتەم بەم شێوەیەی لێبکرێت، (جاردانی باری نائاسایی بە راوێژ و رێکەوتن لەگەڵ دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان و ئەنجومەنی وەزیران و بەپێی یاسایە).

بەرێز د.ڤالا فەرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (عبدالستار) ئێمە تەنها لەسەر ماددەی (٣) دەدوێین لەسەر دەسەڵاتەکان نادوێین، ئەو دەسەڵاتانە بەڵێ داومانە بە دەستوور لێرە جێگای موناقەشە نییە، لێرە هەمواری یاساکە ناکەینەوە یاساکە وازحە ناوی

کاراکردنەوەیە وە شێوازی گۆڕینی هەڵبژاردنی سەرۆکە لە ناو خەڵکەوە بۆ پەرلەمان، تەنها لەسەر ماددەی (٣)، فەرموو.

بەڕێز عبدالستار مجید عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی هەبوو لەگەڵ کۆمەڵێك هەموار لەسەر دەسەڵاتەکانی، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فەرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (جیهاد)، فەرموو.

بەڕێزجهاد حسن ابراهیم :

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز نابینم چ جیاوزیەکا مەزن تێدا هەبیتن کو بەری نوکە کو هەرێمێ لە ناو خەڵك هاتە هەلبژاردن کو ئەورۆکە لە ناو پەرلەمانێ بێتە هەلبژاردن ژ بۆ هەندێ، چونکە ئەڤرۆکە (٦٨) پەرلەمانتارا دنگێ خۆ دای ڤی پێشنیاز ئەم چ دەنگێت خەلکی هاتینە ڤێرێ کەواتە کوردستانێ ئەڤ چەند دەنگی خۆیدا دەنگێت خەلکینە، نوقتا دوێ بەحس بکەم گەلەك بەحسێت ڤان ئەرك و دەسەلاتە کر خو دەسەلات ئەو بەرێزبێت سەرۆکێت هەرێمێ دێت بەرژەوەندی یا خەلکیدا بەکار بینیت ئەڤرۆکە، ژوان ولاتێ پێشکەڤتی ژ ئەو ئەڤیت سەرۆکێن ئەچیت دەسەلاتێ لە ولاتێن پێشکەڤتی ژ کوبێژت حەتا ماددێ یەعنی دەمەکی مەتاتی ڤێ چەند لایەنێت دایە دەستووری جەنابێت هەوە قانوونینە چێتر دزانن مە دلێت خۆ حەتا شەشە حەفت مانگی دی دەستوورەکی ژ بۆ کوردستانی دامێن، پشتگیری ئەڤێ مادێ (٣) دکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فەرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (علی حمە صالح)، فەرموو.

بەڕێز علی حمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە بارەی ئەو ماددە ئێمە کە پشتوانیمانکردووەئیمزامان لەسەر کردووە بەرهەمێکی تەواو تەوافقییە من حەز دەکەم تەوزیح لەسەر شتێك بدەم رەنگە لەسەر پیشنیازی ئێمە جێگیر کرابێت ئەویش تا نووسینەوەی دەستوورە فکرەکە ئەمە چییە، ئێمە تەمەننا ئەکەین لە زووترین کاتدا دەستوور بنووسینەوە، بەڵام ئەگەر دەستوورمان نەنووسیەوە لەبەر هەر هۆکارێك بێت ئەم پرۆسەیە بەردەوام دەبێت هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم لە پەرلەمان تەمەننا ئەکەین (٢) ساڵی تر بێت (٤) تر بێت تا زوو دەستوور بنووسینەوە باشە وەدیسانەوە داوا لە جەنابتان دەکەین وەك ئەرکی خۆتان و بە هاوکاری فراکسیۆنەکان ئەم هەماهەنگییە دروست بکەن بۆ ئەوەی لیژنەکە فەعال بێتەوە و ئەو ئالوگۆڕانەش تیا بکرێت، دووەم هەڵبژاردن لە پەرلەمان دیسان تەئکید دەکەمەوە تا نووسینەوەی دەستوور ئەمە بابەتێکە واتا تا ئەو کاتەی دەستوور دەنووسینەوە سەرۆکی هەرێم لە پەرلەمانەوە هەڵدەبژێرێت لەگەڵ دەستوور

تەوافوق دەکەین و بێگوومان دەستووریش دەبێت بە تەوافووقی لایەنەکان بنووسرێتەوە، لە بارەی چەند خاڵێکی تر دیسان تەئکید دەکەینەوە رەنگە ئەوە خواستی پەرلەمانی کە هەمان بووە تیا جێگیر نەبووبێت وەك چۆن خولی پێشووش لە ئاخر گفتووگۆی چوار لایەنەکە لەگەڵ پارتی دیموکراتا جوان کرا بە شێوەیەك لە شێوەکان هەمووومان رازی بووین سەرۆکی هەرێم لە پەرلەمانەوە هەڵبژێردرێت ئەو دەسەلآتانەی لا بێت، ئێستا پرسیارەکە ئەمەیە هەندێ برادەر تەفسیرێکیان کردووە سەرۆکی هەرێم ئەتوانێ لە پەرلەمان هەڵبژێردرێتەوە کێ ئەتوانێ کێ هەڵوەشێنێتەوە دیارە کە سەرۆکی هەرێم دەسەلآتێکی رەمزی کاشفە، ئەوە یەکەم: بۆ نموونە زائد یەکی پەرلەمانتاران ئیستقالە ئەکەن کەواتە پەرلەمان خۆی هەڵوەشاوەتەوە سەرۆکی هەرێم ئیعلانی هەڵوەشانەوەی ئەکا نەك ئەوەی بڵێت پەرلەمانم هەڵوەشاندەوە، یان دوای (٤٥) رۆژ لە بانگ کردنی ئەندامانی پەرلەمان، پەرلەمانتاران نایێن بۆ کاری پەرلەمانی سوێندی یاسایی ناخۆن ئەوە پەرلەمان خۆی خۆی هەڵنەوەشاندۆتەوە و سەرۆکی هەرێم ئیعلانی دەکات دەتوانین وا بڵێین دەسەلآتێکە رەمزی کاشفە، بەلآم پەرلەمانتاران تەبعەن سەرۆك وەزیرانیش بە دوو لەسەر سێ متمانەی لێ وەردەگیرێت رەنگە لە پەیرەوی ناوخۆیا زۆر موناقەشەمان کرد بیانووەکە ئەوە بوو یان هۆکارەکە ئەوە بوو لە پێناو ئیستقرڕاریە ئەوە یەك، من پێم وایە ئەکرێت زۆرێکی تریشمان سەرنجمان هەبووبێت تا ئێرە بە نەتیجە گەیشتووین ئەوەی نەگەیشتووە بە نەتیجە دەستوو برد بکرێت و بە عەصابێکی سارد بە بیرکردنەوەیەکە نیشتمانیانە بۆ ئەوەی دەستوور بنووسینەوە و کۆی سەرنجەکانی خۆمان لە دەستوورەکە جێگیر کەین، بۆیە ئێمە پێمان وایە ئەم مادده گرینگە وەك خۆی بمێنێتەوە بە دوو جێگرەکەشەوە کە نەبێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز شوان فەرموو.

بەڕێز شوان کریم محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری هەڤاڵ عەلی حەمە صالح دەکەم، پشتگیری هەڤالأنم دەکەم لە لیژنەی یاسایی، کە ماددەی سێ بەو دەقەی کە هاتووە جێگیر بکرێت لەگەڵ رێزم.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، نوقتەی نیزامی هەیە.

بەڕێز کاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپێی ماددەی (٥٤) لە برگەی چوارەم لە خالی دووەم نابێت هیچ ئەندامێك وەلآمی ئەندامێکی تر بداتەوە، ئەمەی بەڕێز کاك عەلی حەمە صالح باسی کرد لەگەڵ ئەوە نین دوو جێگر هەبێت، کە لەلای سەرۆکی

فراكسیۆنی یەكێتی نیشتمانی كوردستان خاتوو بێگەردەوە پێشنیاز كراوە، تكایە ئەمە لە پرۆتۆكۆل بسڕێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، تكایە وەلآمدانەوە نەبوو، دكتۆر هەورامان فەرموو.

بەڕێز هەورامان حمە شریف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەم ماددەیە لەراستیدا تاوەكو ئەوەی كە پەرلەمانی كوردستانی عێراق سەرۆكێك بۆ هەرێم هەڵدەبـژێرێت من لەگەڵیدام، چونكە خواستی خۆمان بوو لە خولی چوارەمی پەرلەمانی كوردستان، ئەوە بوو ئـەو كێشـەو ئالۆزییەشی لەسەر دروست بوو لە هەرێمی كوردستان، كە مەعلومی هەموو لایەكە، ئێستاكە ئـەم خواسـتە تەحقیق بووە، تەحقیق بوونی ئـەو خواسـتەی ئێمـە تـەنها بـۆ ئـەوە نـەبووە كـە بـەڕێز سـەرۆكی هـەرێمی كوردستان بەس تەنها میكانیزمی هەڵبژاردنەكەی بگۆڕدرێت لەنێو خەڵكەوە بۆ ناو هۆڵی پەرلەمان، بـەڵكو روحەكەی ئەوە بوو كە ئەم سەرۆكە بەرپرس بێت لەبەردەمی پەرلەمان، من پێموایە بە پێچەوانەوە ئێمـە ئەگەر سەرۆكێكی هەرێممان هەبێت، ئەم سـەرۆكەمان بـەرپرس بێـت لـە بـەردەمی پەرلەمانەكـەی خۆیـدا، هیچ نیشانەی زوعف نییە، هیچ نیشانەی نوقصانی نییـە، بـەڵكو بـە پێچـەوانەوە هێمـای قـوەتی خۆیـەتی، چونكە ئەم پەرلەمانە ئەو كاتە دەبێتـە سـەندێك بـۆ ئـەو، مولاحـەزاتی باشـی پێـداو موتابەعـەی دەكات و رەخنەو پێشنیازی بنیاتنەری بۆ دەنێرێت، نەك هەد دانـی بـۆ بنێریـت، كەواتـە بـا ئێمـە بەراسـتی یـەعنی وەكو بلێی هەمیشە كار دەكات مولاحـەزەكان دەوترێـت بـە چاوێكی خـراپ سـەیری مولاحـەزەو تێبینـەكان ناكرێت و تەئویلی خراپی بۆ نەكرێت، هیچ نیشانەی نوقصانی نییە كـە سـەرۆكی هـەرێم بێتـە پەرلـەمان، مـادام لێـرە هەڵدەبـژێرێت بەرپرسـیش بێـت، هـەروەها ئێمـە كـە دەڵـێین سـەرۆكی هـەرێممان دەوێـت كـە دەسەلآتی هەبێت و بەهێز بێت، ئەم هەرێمـە تـەنها بـە ئەوەنـدە بـەهێز نابێـت كـە سـەرۆكی هەرێمەكـەی بـەهێز بێـت، بـەڵكو بـەوەش بـەهێز دەبێـت كـە دادگاكەشـی بـەهێز بێـت، كـە سـەرۆكی ئەنجومـەنی وەزیرانەكەشـی بـەهێز بێـت، كـە سـەرۆكی دادوەریەكەشـی بـەهێز بێـت، واتـا هـەر سـێ سـەرۆكایەتیەكە ئەنجومەنی وەزیران و پەرلەمان و دادوەری هەرسێكیان ئەگـەر بـەهێز بـن، ئینجا ئـەم هەرێمـەو سـەرۆكی هەرێم بەهێز دەبێت، كەواتە با هێـز نەدەینـە جەمسـەرێك لەسـەر حیسابی هێزەكـانی تـر، یاسـای دابـەش كردنی دەسەلآتەكانی سەرۆكی هەرێم، كاتێك ئێمە لە خولی چوارەمدا یاسای دابەش كردنـی دەسـەلآتەكانی سەرۆكی هەرێممان دەركرد، منیش و جەنابیشت ئەندام بووین لەو خولە، بەراستی شتێكی خراپمان نەكرد، هەتاكو ئێستا بێین هەڵیبوەشێنینەوە، شتێكی باشمان كرد كە ئـەم دەسـەلآتانەمان دابـەش كـرد، بـۆ ئـەوەی هەر سێ دەسەلآتەكە هێز و قوەتیان هەبێت.

خاڵێكی تر، بەراستی لێرە جەنابت ئاماژەت بەوە دا..............

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

گفتوگۆ تەنها لەسەر ماددەی سێیەمە.

بەڕێز هەورامان حمه شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەو ماددەیە لام نەداوە، لێرە ئاماژە بەوە کراوە کە باسی دەستوور دەکرێت لەگەڵیشدا لە کۆتایی ماددەکە دەڵێت سەرۆك لەسەر ئاستی ناوخۆ و دەرەوەش نوێنەرایەتی هاوڵاتیانی کوردستان – عێراق دەکات و ....هتد، ئەمە بەراستی زیادەیە، مادام باسی ئەوە کراوە بەو ئەرك و دەسەڵاتانەی کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق دەمێنێتەوە، ئیتر پێویست ناکات لێرەش کۆمەڵێك دەسەڵاتی تریشی بۆ زیاد بکرێتەوە، چونکە بۆی زیاد کراوە...

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زیاد نەکراوە لە خودی یاساکەدا هەیە.

بەڕێز هەورامان حمه شریف:

ئەگەر هەیە با نەنووسرێتەوە، پێویست ناکات.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەگەر مولاحەزە بکەی لە بیدایەت نووسراوە بەدەر لە حوکمەکانی ماددەی دوو، تکایە وردبینی یاسایی بن.

بەڕێز هەورامان حمه شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەمەوێت پرسیارێك بکەم، جەنابت وەکو سەرۆکی پەرلەمان و بەڕێزان لیژنەی یاسایی وەڵامێکی زۆر وازیحمان بدەنەوە، چونکە ئەمە ئیشکال هەڵدەگرێت، ئەگەر جەنابت فەرمووت بەرپرسە لەبەردەمی پەرلەماندا، لەبەر ئەوە باسی متمانە لێ سەندنەوە کراوە، ئێمە دەمانەوێت ئەگەر ئێوەش لەگەڵ ئەم مەبەستەن کە بەرپرس بێت لەبەردەمی پەرلەمان، با بە نیو رستەش بێت ئاماژەی پێ بکرێت لەم یاسایە، بۆ ئەوەی بەراستی ئێمەش زەمیری خۆمان مورتاح بکەین، چونکە ئێمە نوێنەری خەڵکی کوردستانین، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز ڕێڤنگ فەرموو.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمدعلی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای مەزن.

ئەژی ل گەل ڤی مادده سێمە ژی راپۆرتا لیژنا یاسایی کو بێتە جێ بەجێ کرن، گەلەك پەرلەمانتارێ مە بەحسێ دەستوور دکەن، دیارە ترسەکا ئەوان هەیە، ئەگەر دەستوور بۆ کوردستان نەیتە دانانێ نەبتنێ یاسای سەرۆکایەتیا هەرێمێ، بەلکو زۆر دەسەلاتداریا مە کوردستانێدا سەقەتیان تێدا هەی، ژ بەر هەندێ پشتگیریا ڤێ مادده دکەین و هەمی ژی پشتگیر بن بۆ لە زیل دانان دەستوور دکەین، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز خاتوو ئاشنا فەرموو.

بەڕێز ئاشنا عبدالله قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە کاك عەلی ئەو قسانەی کرد کە من مەبەستم بوو، من تەنها پشتگیری دەکەم، منیش لەگەڵ مانەوەی ئەو ماددەیەم وەکو خۆی سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك بەڵێن فەرموو.

بەڕێز بەڵێن اسماعیل حاجی ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس، پشتیوانی لە قسەکانی بەڕێز کاك عەلی حەمە صالح دەکەم سەبارەت بەوەی کە ئەم ماددەیە لەناو ئەم پێشنیازی یاسایە هەنگاوێکی گەورەو گرنگە بەرەو سیستەمی پەرلەمانی بڕۆین، دیارە سیستەمەکە ناکاتە سیستەمێکی پەرلەمانی، بەلام هەنگاوێکی گەورە بەرەو پێش چووین، خاڵی دووەم پێشنیاز دەکەم کە بڕگەی یەکەم لە ماددەی پێنجەمی ئەم یاسایە لابرێت و لێرە بڕگەی دووەم بۆ ماددەی سێیەم زیاد بکرێت کە ماوەی خولی سەرۆکی هەرێم کە لە پەرلەمانەوە هەڵدەبژێردرێت بۆ چوار ساڵە، تەنها یەکجاریش دەتوانرێت هەڵبژێردرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز د.ڕێواز فەرموو.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

من چەند تێبینیەکی یاساییم هەیە، بەڕێزتان دەزانن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان کە دووبارەکردنەوە لە ناو تەشریعاتدا و لە قوانیندا بەدەرە لە هونەری یاسادانان و لە داڕشتنی یاسایی، لە ماددەی سێیەمی یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی سەرۆکی هەرێم ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٧) لە مادده سێدا هاتووە کارکردن بە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان-عێراق ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەموارکراو رادەگیرێت تاوەکو کۆتایی، مادام ئێمە لە ماددەی دووەمدا هاتووین ئەم یاسایە هەڵدەپەسێرین کەواتە ناوەڕۆکی یاسای ژمارە یەك جگەلەو هەموارکردنەوانەی کە ئەمڕۆ لەم یاسایە دەکرێت ناوەڕۆکەکەی تەفعیل دەبێتەوە بە

تەواوی، لەبەر ئەوە پێشنیار دەکەم کە بەم شێوەیە ماددەی دوو دابڕێژرێتەوە، بەدەر لە حوکمی ماددەی یەکەم لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەمووارکراو پەرلەمانی کوردستان - عێراق سەرۆکێك بۆ هەرێم هەڵدەبژێرێت، لەوێدا کە دەڵێ ئەو ئەرك و دەسەڵاتانەی کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان-عێراق هەیە تا پەسەندکردنی دەستووری کوردستان - عێراق کە تێیدا تاوەکو کۆتایی هەڵبگیرێت، تەنها ئەو بەشەی دووبارە بکرێتەوە کە دەڵێ سەرۆك لەسەر ئاستی ناوخۆ، چونکە ئەوە بەشێکە لە ماددەی (٢) کە ئێمە سیاغەی ماددەی دووەمان کردۆتەوە، قسەیەکی تر دەکەم سەبارەت بە تەواوەتی یاسایی دەکەم سەبارەت بە مەسەلەی بەرپرسیاریەتی سەرۆك لەبەردەمی پەرلەمان، بەڕێزتان دەزانن ئەگەر دەسەڵاتی تەنفیزی دووانەبوو، واتە سەرۆك هەبوو و سەرۆکی کابینەش هەبوو، بەڕێز سەرۆکی هەرێم بێت، سەرۆکی کۆمار بێت، هەر ناوێکی لێ بنێی تەنها بەرپرسیاریەتی جینائی دەبێت، بەرپرسیاریەتی سیاسی نابێت، بەرپرسیاریەتی هەڵسوکەوتی یان بابڵێین کردەی تەنفیزی دەکەوێتە ئەستۆی دەسەڵاتی جێ بەجێ کردن بەشەکەی کە ناوی کابینەی حکومیە، لەبەر ئەوە ئێمە با لێرە قسەیەك بکەین کە خۆمان بڕوامان پێی نیە، ئومێدێك بە شتێك هەڵواسین کە لە ئەسڵدا لە فقهی قانونیدا وجودی نیە، ئەوەی کە لە ماددەی (١٦)ی یاساکەدا هاتووە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) لە راستیدا ئەوە پێی ناوترێت بەرپرسیاریەتی لەبەردەمی پەرلەماندا، ئەوە دوو حاڵەتی زاتیە، پەیوەندی بە کەسی سەرۆکی هەریمەوە هەیە لەو دوو حاڵەتەدا تەنها پەرلەمان دەتوانێ بە (٤/٣) ئەم دەسەڵاتەی لێ وەرگیرێتەوە یان پۆستەکەی لێ وەرگیرێتەوە، دوو حاڵەتەکە مەوزوعی نین، واتە لەبەر کردە سیاسیەکانی نین، لەبەر کردە تەنفیزیەکانی نین، بەڵکو لەبەر ئەوەیە خۆی داوا دەکات، یان ئەوەیە توانای مومارەسەکردنی دەسەڵاتەکانی خۆی نامێنێت، دەمەوێت بەڕێزتان و رای گشتیش بەرچاویان روون بێت کە بەهاترینیان بە هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم لە ناو پەرلەمانی کوردستان بەرپرس نابێت لەبەردەم پەرلەمانی کوردستاندا سەبارەت بەو کردە سیاسیانەی کە بە گوێرەی ئەو دەسەڵاتانەی لە قانونی ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) دا هاتووە ئەنجامی دەدات، هەر شتێکی تر بەدەرلەمە بگوترێت ئەوە لە دەرەوەی مەنتقی قانونیە، لە دەرەوەی ئەوەیە کە لە ناو سیستەمی پەرلەمانیدا هەیە، هەروەها پشتگیری پێشنیارەکەی بەڕێز بێگەرد خان دەکەم بەوەی کە جێگرەکان بکرێن بە دوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە ڕێز خاتوو رۆژان فەرموو.

بەڕێز رۆژان محمد کریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

قسەکانی من و پێشنیارەکانی من لەلایەن خاتوو بێگەرد و د.رێواز خرایە روو، پشتیوانی پێشنیارەکانی ئەوان دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك زکری فەرموو.

بەڕێز زکری احمد اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

پشتگیریا پێشنیارا بەڕێز خاتوو بێگەرد دکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك هاوڕێ فەرموو.

بەڕێز هاوڕێ بناء محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

پشتگیری و پاڵپشتی پێشنیارەکەی خاتوو بێگەرد دەکەم، لەگەڵ ئەوەدا پێشنیار دەکەم ئەوەی کە باس لە نووسینەوەی دەستوور دەکات سەقفێکی زەمەنی بۆ دیاری بکرێت بەو شێوازە بە کراوەیی نەبێتەوە و کاتەکەی دیاری نەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز خاتوو سلما فەرموو.

بەڕێز سلمی فاتح توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

پشتیوانی لە قسەکانی خاتوو بێگەرد دەکەم کە ماددەی (٣) بکرێتە دوو بڕگە وەکو ئەوەی بەڕێزیان ئاماژەیان پێکرد، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك لقمان فەرموو.

بەڕێز لقمان حمد حاجی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

بە پێی حوکمەکانی ئەم ماددەیە پەرلەمانی کوردستان سەرۆکێك بۆ هەرێمی کوردستان هەڵدەبژێرێت، هەروەکو لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)ی هەموارکراودا هاتووە لە هۆیەکانی دەرچووانی یاساکەدا هاتووە سەرۆك یەکێتی گەلّ و وڵات بەرجەستە دەکات، کەواتە یاسای سەرۆکایەتی هەرێم یاسایەکی گرنگی نیشتیمانیە، تەواو ڕەهەندێکی نیشتیمانی هەیە و پێویستی بە سازانی لایەنە سیاسیەکانی هەرێمی کوردستانە کە بۆ ئەوەی سەرۆك سەرۆکێکی بەهێز بێت و تەعبیر لە تەواوی خەڵکی کوردستان بکات، بۆیە پێشنیار دەکەم هەروەك ئاماژە بەوەکرا سیستەمی حوکمڕانی لە هەرێمی کوردستان پەرلەمانیە، بۆیە پێشنیار دەکەم ئەم یاسایە بە شێوازێك هەمواربکرێتەوە کە لەگەڵ سیستەمێکی پەرلەمانی بگونجێت بۆ ئەوەی لە داهاتوودا لە دەستووری هەرێم جێگیر بکرێت، هەروەها پێشنیار دەکەم لە ماددەیەك بۆ ئەم پێشنیارە یاسایە زیادبکرێت بەوەی بە ماددەی چوارەم دەستووری هەرێمی کوردستان لە نیوەی یەکەمی

خولی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان ئامادەبکرێت بۆ راپرسی و شێواز و دەسەلاَتەکانی سەرۆکی هەرێم لەو دەستوورەدا بە ئاراستەی سیستەمی پەرلەمانی دیاری بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك سیپان فەرموو.

بەڕێز سیپان سالم حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

گوتنا من دەربارێ ماددەیا (٣) پێشنیارا یاسایا کاراکرنا دامەزراوەیا سەرۆکایەتا هەرێما کوردستانێ-عێراق هەمبارێ شێوازا هەلبژاردنا سەرۆکی تاوەکو پەسەندکرنا دەستووری ژ لایێ کاك دیار هاتنە گوتن، ئەز پشتگیریا گوتنێت وی دکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز خاتوو شادی فەرموو.

بەڕێز شادی نوزاد وهاب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

پێموایە هاوڕێکانم زۆرێك لەو خالاَنەی تریان وەکو ماددەی پێشوو باسکرد، هەموو ئەو دەسەلاَتانەی کە لە سەرۆکی هەرێم دەیبێت، پێموایە پێویستە هەمواری ئەم یاسایە هاوپێچی ئەم پێشنیاری یاسایە بکرێت، چونکە ناکرێت ئێمە پێمانوابێت سیستەمێکی پەرلەمانیمان هەیە، بەلاَم سەرۆکی هەرێم ئەم هەموو دەسەلاَتەی هەبێت کە لە یاساکەدا هەیەتی، بۆیە پشتگیری هەموو ئەو هاوکارانەم دەکەم کە پێشنیاری ئەوەیان کردووە هەمواری ئەو یاسایە بکرێتەوە و بتوانرێت دەسەلاَتەکانی سەرۆکی هەرێم بە تەواوەتی بکرێتە سیستەمی پەرلەمانی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك دابان فەرموو.

بەڕێز دابان محمد حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

پشتیوانی لە قسەی تەواوی ئەو پەرلەمانتارە بەڕێزانە دەکەم کە خەمی زوو نووسینەوەی دەستووریانە، لەم ماددەیە ئاماژە بەوەکراوە دیسانەوە پرسی نووسینەوەی دەستوور ئاماژە پێکراوە، لەم ماددەیە من پێشنیار دەکەم کە دوو فەقەرەی بۆ زیاد بکرێت ئەگەر ئیمکانی هەبێت ئەویش ئەوەیە کە سەرۆکی هەرێم کە تەنها یەك جێگری هەبێت لەلایەن پەرلەمانی کوردستانی عێراقەوە هەلبژێرێت بۆ ماوەی چوار سالَ، لە رۆژی سوێند خواردنیەوە دەشێت تەنها بۆ یەکجاری تر هەلبژێردرێتەوە، دووەم سەرۆکی هەرێم بەردەوام دەبێت لە کارەکانی تاوەکو هەلبژاردنی خولی نوێی پەرلەمان و هەلبژاردنی سەرۆکێکی نوێ بۆ هەرێم لە ماوەی (٣٠) رۆژ لەکەم دانیشتنیەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی یاسایی وەڵام و ڕوونكردنەوەتان هەیە بفەرموون، سەرۆكی لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

داخازێ ژ تەدكەم ئەگەر مەجالی بدەن ژبەر كو دوو تا سێ پرسیار هاتنە ئاڕاستەكرن بە سیفەتێ لیژنەیا یاسایی، سەبارەت بە دانیشتنا ئەڤرۆ پێشنیازا نوكە لەبەر دەستێ مەدایە بەراستی بەحس ل سالأحیاتا سەرۆكی هەرێمێ ناكەت كو ئەڤ سالأحیاتا دێن دڤێ پێشنیازی بۆ سەرۆكێ هەرێمێ هاتبنە زێدە كرن، پەرلەمانتارەكی ئیشارەت پێدا كو سەرۆكی هەرێمێ نوێنەرایەتیا خەڵكی كوردستانێ دكەت ل سەر ئاستێ ناڤخۆ و ل سەر ئاستێ دەرڤە، ئەڤە ل یاسایێ ژمارە (١)ی سالا (٢٠٠٥) دا هەیە، نەك ئەوە كو ل راپۆرتا لێژنەیا یاساییدا مە ئەڤە ئیزافەكریە یان سەلأحیاتا بۆ سەرۆكێ هەرێمێ زێدە بوویە، سەبارەت بە سەلأحیاتا سەرۆكێ هەرێمێ بە شێوەیەكی گشتی تەبعەن ئەگەر سەرۆكێ هەرێمێ ئەو دەسەلأتێت كو نوكە هەین بە یاساییێت بەركارییێت هەرێما كوردستانێنە، پتر زان سەلأحیاتا پرۆتۆكۆلینە، سەلأحیاتا گەلەك مەزنن، وەختێ پەرلەمان سەلأحیات گەلەكێت مەزن بەهێز نەدەت سەرۆكێ هەرێمێ پەرلەمان هەند یا مەعقول ژی نینە هەر چاڤ ل موحەسەبەیا وی سەرۆكی بیت ژبەر كو سەلأحیاتەكا پرۆتۆكۆلینە، نە تشتەكێ بەهێزە، پەرلەمانتارەكی بەڕێز ئیشارەت بە هەندێ دا كو ل عێراقێ بە شێوەیەكە و ل ڤێرێ بە شێوەیەكێ دیە، دەستووری عێراقێ ماددەیەكێ وازح ئیشارەت پێدایە كو هەرێما كوردستانێ دشێت تەشریع بكەت، دشێت دەستووری بۆ خۆ دابنێت، دشێت نیزامێ خۆ دیار بكەت (ماعدا) خیلاڤی ئەوی ماددێ دەستوورێ عێراقێ نەبت ئەڤ سەلأحیاتێت وی بۆ حكومەتا ئیتیحادی هاتینە دیاركرن، پرسیارەكا دی هاتیە ئاڕاستەكرن بۆ لیژنەیا یاسایی، ڕاستی خۆ دگەل وێ شێوازێ ئاخافتنێ نیمە، بەڵێ ئەگەر مە روئیا ڕاستی بڤێت ئەگەر مە ڤێرێ كە خەما مە خەلك بت ئەز ئەوە جواب دەمەوە كو سەرۆكا لیژنەیا یاسایی، ئەگەر خەما خەڵكی بت چ ل وێ باشتر نینە سەرۆك ل لای خەڵكی ڤە بت و خەڵك موحەسەبەیا سەرۆكی بكەت، نە ئەڤرۆ ل ڤێرێ موزایەدە بێنە كرن، بۆ هەندێ كو بە ناڤێ خەڵكی و نوێنەرایەتیا خەڵكی بێتە كرن، نەخێر، چش وێ باشتر نینە خەڵك سەرۆكی هەڵبژێریت و خەڵك موحاسەبەیا وی سەرۆكی بكەت، دیموكراسی ترە ژی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز كاك عباس فەرموو.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

من هەر خۆ ناوی خۆشم نووسی بوو، بمبوورن، تێبینیەکم هەبوو لەسەر ئەم خاڵە، هەر لە لیژنەی یاساییش گفتوگۆمان کرد، بەڵام هەر ئەوها هات بۆ پەرلەمان، من لەگەڵ ئەوەدام ماددەی (٣) یەعنی لەگەڵ ئەم هەموو بیروبۆچوونانە و کە بیروبۆچوونی خۆشمە کە هەم لە ناونیشانی یاساکەمان و هەم ماددەی (١، ٢) خۆی بەراستی یەعنی ئەم تەئکیدکردنەوەی ماددەی (٣) لەمە ناوێت کە هەڵدەبژێردرێت بەو ئەرك و دەسەڵاتانەی کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستانی عێراق هەیە تاوەکو پەسەندکردنی دەستوور، لەبەر ئەوەی لەسەرەوە دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم کارا دەکەینەوە و تاوەکو پەسەندکردنی دەستووریش کار دەکات، کەواتە وەکو خۆی لێرە تەئکیدی کردۆتەوە، هەروەها لە ماددەی (١، ٢)ش یاسای سەرۆکایەتی هەرێم خۆی نووسراوە، یاساکە ئەرك و دەسەڵاتەکانی دیارە، کە هەڵی دەوەشێنیەوە و بەرکاری دەکەیەوە کاری پێدەکرێت یاسای سەرۆکایەتی هەرێم ئەوە ئەم دەسەڵاتانە دەگرێتەوە و هیچ دەسەڵاتێکی نە کەم کراوەتەوە و نە زیادکراوە، لەو حاڵەتەی ئەگەر ئەم پێشنیارە هەر وەکو خۆی جێ بەجێکرا من لەگەڵ ئەوەدام ئەم دەستوورە لەبەر ئەوەی لە خولی سێیەم و لە خولی چوارەم و لە خولی پێنجەم دەستوورمان نووسی هەڵمانوەشاندەوە، نووسیمان لە ناوەڕاستی ڕێگا راوەستاین، با لێرە پەرلەمانی کوردستان بەراستی پێموایە زۆربەی برادەران رەئیان وایە حەقە حیزبەکانیش بیر لەوە بکەنەوە دەستوورێك بۆ هەرێمی کوردستان بنووسرێتەوە لە ئێستاوە، با لێرە پەسەندکردنی دەستوور کاتێکی بۆ دیاری بکەین، کاتەکەش با نەگاتە نیوەی کۆتایی ئەم خولی پێنجە، بۆ ئەوەی ئەم یاسای سەرۆکایەتی هەرێم و نووسینەوەی دەستوور و دیسان هەموارکردنەوە و دەنگدانەوە و گەڕاندنەوەی خولێکی تر و چەند خولێکی تر پێوە گیرۆدە نەبێت، من تەنها لەگەڵ ئەوەدام ماددەکە وەکو پێم گوتن ئەمەی لێ هەڵبگیرێت لەبەر ئەوەی لەسەرەوە هەیە، ئەگەر هەڵناگیرێت کاتێك بۆ دستوور دیاری بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك جلال فەرموو.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

من دەمەوێت روونکردنەوەیەك بدەم لەوەی کەوا هەندێك لە ئەندامانی پەرلەمان پرسیاریان ئاڕاستەی لیژنەی یاسایی کرد، سەبارەت بەوەی کەوا هەندێکیان پێیانوایە نیزامەکە پەرلەمانی نیە، دەمەوێ سەرەنجی هەموو بەڕێزان بۆ ئەوە رابکێشم حیکمەت لە نیزامی پەرلەمانی تەنها ئەوەیە کەوا دەسەڵاتێك واتە دەسەڵاتی تەنفیزی سەرجەم لە ژێر رەقابەی پەرلەماندا بێت، لەبەر ئەوەی سەرۆك لە پەرلەمانی کوردستانەوە هەڵدەبژێردرێت حاسڵ تەحسیلە لە ژێر رەقابەی پەرلەماندا بێت، پێمانوایە نیزامەکە پەرلەمانیە، خاڵێکی تر هەر لەسەر قسەی هەندێك لە ئەندامانی پەرلەمان کە پێیان وابوو کە سەرۆك ناکرێت بە زۆرینەی رەها هەڵبژێردرێت، بەڵام بە دەنگێکی زیاتر متمانەی لێ وەربگیرێتەوە، دەمەوێت سەرەنجتان بۆ ئەوە رابکێشم و دەمەوێت ئاگادارتان بکەمەوە لەوەی کەوا چۆن لە پەیڕەوەکەی خۆتان

سەرۆكی پەرلەمان واتە دەستەی سەرۆكایەتی بە پێی ماددەی (١٤) بە زۆرینەی رەها هەڵدەبژێردرێن، هەورەها بە هەمان شێوەش بۆ متمانە لێوەرگرتنەوەی بە (٣/١) بە پێی ماددەی (١٥) متمانەی لێوەردەگرن، ئەمە دەشێت بە هەمان شێوازیش، كەواتە ئەگەر سەرۆكی هەرێم بە هەمان شێواز بە زۆرینەی رەها هەڵبژێردرێت و دەشێت بە دەنگێكی زیاتر واتە (٣/٢) متمانەی لێوەربگیرێتەوە ئەمە حاڵ خاڵێكی دروستە، هەروەها دەمەوێت خاڵێكی تر روون بكەمەوە ئەوەیە كەوا بە پێی ماددەی (٧٩) لە پەیڕەوی ناخۆ هیچ برگە و بابەتێك واتە لە هەمواركردنی یاسایەكە دانانی یاسا دەبێت رەچاوی بارگرانی دارایی بكرێت، بۆیە پێموایە دەبێت یەك جێگر بۆ سەرۆكی هەرێمی كوردستان جێگیر بكرێت، ئەگەر لە حاڵەتی زیادكردنی جێگری دووەم بارگرانی دارایی لەسەر حكومەتی هەرێم و لەسەر دامودەزگا تەنفیزیەكان زیاد دەكات بەوەی جێگری دووەم پلە تایبەتە مووچەیەكی زەبەلاحی دەوێت، نووسینگەی تایبەتی دەوێت، پاسەوانی تایبەت و ئۆتۆمبێل ئەمە دەبێتە بارگرانی بۆ سەر كۆمەڵانی خەڵكی كوردستان، بۆیە داوا دەكەم بە یەك جێگر تەسبیت بكرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز خاتوو روپاك فەرموو.

بەڕێز روپاك احمد عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

بە ناوی خوای گەورە و میهرەبان، لەسەر پێشنیاری ماددەی (٣) كە چۆن بێت من پێموایە ماددەی (٣)ی پێشنیاركراو تاوەكو پەسەندكردنی دەستوور پێویست نیە، چونكە لە رووی پلە بەندیەوە دەستوور لە سەرووی یاسا نیشتیمانیەكانیەوەیە، كە هەرێم بووە خاوەنی دەستووری نووسراوی خۆی دەبێت سەرجەم یاساكان لەگەڵ دەقە دەستووریەكان بگونجێندرێت، هەروەها پێموایە باسی زۆر لەسەر سیستەمی پەرلەمانی كرا، من وەكو یاساییەك و وەكو ئەندام لە لیژنەی یاسایی بە پێویستی دەزانم ئەوە بخەمە روو بە پێی ئەم پێشنیارە سیستەم نابێتە پەرلەمانی، چونكە یەكێك لە خاسیەتەكانی سیستەمی پەرلەمانی دووانەیی دەسەڵاتی جێ بەجێ كردنە، سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران دەسەڵاتی كردەیی هەیە، سەرۆكی هەرێم دەسەڵاتی رواڵەتی هەیە، بەم پێیە چونكە دەسەڵاتی رواڵەتی هەیە خازع نابێت بۆ لێپێچینەوەی لەبەردەم پەرلەمان، تەنها سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران خازع دەبێت بۆ لێپێچینەوە لەبەردەم پەرلەمان، چونكە لەم پێشنیارە وا ئاماژەی پێكراوە كە سەرۆكی هەرێم بە تەواوی دەسەڵاتەكانیەوە كە لە یاساكە هاتووە سەرۆكی هەرێم پەرلەمان هەڵیدەبژێرێت بۆیە سیستەم نابێتە پەرلەمانی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز كاك ارشد فەرموو.

بەڕێز ارشد حسین محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

داوا دەکەین تاوەکو پەسەندکردنی دەستوور هەموو ئەرك و شێوازی هەڵبژاردن لە دەستوور دیاری بکرێت، پشتیوانی لە سەرۆکی لیژنەی یاسایی دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز خاتوو روبینە فەرموو.

بەڕێز روبینە اویملك عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

پشتگیری لە ماددەی (٣) دەکەم، سەرۆکێك هەڵبژێردرێت بە هەمان ئەرك و دەسەڵات، چونکە نوێنەری هەرێمی کوردستان و عێراقە بە هەموو پێکهاتەکانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك کاوە نوقتەی نیزامت هەیە، فەرموو.

بەڕێز کاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

دیارە لە ماددەی (٥٤)ی پەیڕەوی ناوخۆ لە بڕگەی چوارەم لە دووەم دەڵێت نابێت ئەندام وەڵامی ئەندامێکی تر بداتەوە، یان توانجیان لێ بدات، یان ئاخاوتنی خۆی یان ئاخاوتنی ئەندامانی تر دووبارە بکاتەوە، تەنها دەتوانێت پشتگیری بکات، بۆیە من لە روانگەی ئەو ماددەیە پێشنیار دەکەم قسەکانی بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی کە باسی لە موزایەدەی سیاسی هەندێك لە ئەندامانی پەرلەمان دەکات لە پرۆتۆکۆل بسڕێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك هلز فەرموو.

بەڕێز هلز احمد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

هەمان بۆچوونێ کاك کاوەم هەیە، چونکە دەمێ سەرۆکێ لیژنەیەکا تەوزیحاتا دەت پێتڤیە نەبێژیتن ئەندام پەرلەمان موزایەداتا دکەن، بە دیتنا من ئەڤە ئیحتیماله ئاخافتنەکا نەشیاو بت بۆ کەسایەتیا پەرلەمانی، ژبەر هەندێ ئەز داخازێت دکەم ئەڤ قسە بێتە ژێ برن ل پرۆتۆکۆلی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەر ئاخافتنێك کرابێت بە پێچەوانەی ئەوەی کە پەیڕەو رێگای پێ دەدات لە پرۆتۆکۆل رەش دەبێتەوە، دیارە منیش وەکو ئەندامی پەرلەمان هەم بۆم هەیە روونکردنەوە بدەم و لای خۆشمان نووسی بوو، بەڵام مامۆستا مەلا هەورامان و د.رێواز چەند مولاحەزەیەکی یاساییان داوە و تەوجیهیش بوو بۆ من، داوای روونکردنەوەشی لە من کرد لەسەر ئەو بابەتە، ناچار دەبین رێگامان پێ بدەن بەڕێزان ئەندامانی

پەرلەمان، ئێمەش سێ خولەك لەسەر ئەو بابەتانە بكەین كە گفتوگۆی لەسەركراوە، هەم وەكو ئەندامی پەرلەمان و هەمیش وەكو ئەو حەقەی پەیڕەو پێیداوین كە بۆمان هەیە وەڵامی ئەندامانی پەرلەمان بدەینەوە كاتێك داوای روونكردنەوەمان لێ دەكەن، ئەوەی كە پەیوەستە بەرپرسیاریەتی لە نیزامی پەرلەمانیدا، تەبعەن گرنگترین روونكردنەوە لە ئەركانی نیزامی پەرلەمانی دوانەیە، سولتەی تەنفیزیە كە سولتەی تەنفیزی لە سەرۆك و لەسەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران پێك دێت، سەرۆك و سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران كە لەیەكتری جیاوازن سەرۆك چەند دەسەڵاتێكی پرۆتۆكۆلی هەیە بە هەماهەنگی لەگەڵ پەرلەمان و لەگەڵ ئەنجومەنی وەزیران مومارەسەی دەكات، تێكڕای ئەو دەسەڵات و ئەرك و فەرمانانەی كە لە ناو یاسای سەرۆكایەتی هەرێم ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)دا هاتوون هەمووی دەسەڵاتی پرۆتۆكۆلین و سەرۆك بە تەنها ناتوانێت مومارەسەیان بكات، بەڵكو بە هەماهەنگی لەگەڵ پەرلەمان و لەگەڵ دەسەڵاتی جێ بەجێ كردنی یان دەسەڵاتی راپەڕاندنی جێ بەجێیان دەكات، ئەگەر لێشمان دەپرسن سەرۆك جگەلەو دەسەڵاتە پرۆتۆكۆلیانەی كە هەیەتی لە هەمان كاتدا سەرۆكی هێزە چەكدارەكان و هێزی پێشمەرگەیە پێتان دەڵێین وەزارەتی پێشمەرگە هەیە و بەبێ هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی پێشمەرگە ناوتوانێت دەسەڵاتەكانی خۆی بەكار بێنێت ئەمەیان لەلایەك، لە لایەكی تر كە دێینە حكومەت دوانەیە، حكومەت لەبەرمبەر سەرۆكی هەرێم هەیە، حكومەت كارەكەی بریتیە لە خزمەتكردنی هاوڵاتیان و پێشكەشكردنی خەدەمات بە هاوڵاتیان، كەواتە ئەو دوو كارە لە یەكتری جیاوازن، كە لە یەكتری جیاوزن بەرپرسیاریەتیەكانیش لە یەكتری جیاوازن، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، بەرپرسیاریەتی سەرۆكی هەرێم یان سەرۆكی وەڵات لە نیزامی پەرلەمانی بەرپرسیاریەتی سیاسی نیە، بەرپرسیاریەتی سیاسی واتە بەرپرسیاریەتی لەبەردەمی پەرلەمان، سیاسیەن لەبەردەمی پەرلەمان بەرپرسیار نابێت، بۆ؟ لەبەر ئەوەی دەسەڵاتەكانی دەسەڵاتی پرۆتۆكۆلین بە هەماهەنگی لەگەڵ پەرلەمان و لەگەڵ ئەنجومەنی وەزیران مومارەسەیان دەكات، نەك بە تەنها، لەبەرامبەردا حكومەتت هەیە، حكومەت بەرپرسە لە جێ بەجێ كردنی ئەو بەرنامەی كارەی كە پەرلەمانی كوردستان و هەر پەرلەمانێكی تر متمانەی پێ دەدات، كە بەرپرسە لە تەقدیمكردنی خەدەمات كە دەڵێن (الادارە شوؤن الحكومە)، مادام ئیدارەی شئوونی حوكوم دەكات كەواتە بەرپرسە سیاسیەن لەبەردەم پەرلەمان، پەرلەمان چۆن متمانەی پێ داوە بە هەمان شێوەش دەتوانێت لەسەر تەفسیر لە ئەداكردنی بەرنامەی كاری سیاسە عامەی خۆی سیقەی لێوەربگرێتەوە، سیقەكەش داهێنانێك نەبووە لە پەرلەمانی كوردستاندا بكرێت كە (٣/٢) بێت، فەرموو بڕۆن دەستووری هەموو وەڵاتان دیراسە بكەن، قانونی هەموو وەڵاتان دیراسە بكەن، متمانە پێدان بە زۆرینەیە، لێسەندنەوەی متمانە بە (٣/٢)ەیە بە مەبەستی ئیستیقراركردنی سیاسی لەو وەڵاتە، چونكە هەر زۆرینەیەك بتوانێت متمانە لە حكومەت بسێنێتەوە هیچ حكومەتێك ئیستیقرار بە خۆیەوە نابێنێت، زۆرینەی پەرلەمان دەتوانێت ئەو مانگە متمانە لە حكومەت بسێنێتەوە، پاش سێ مانگێ تر دووبارە متمانە لە حكومەت بسێنێتەوە، بە هیچ شێوەیەك ئیستیقرار بە خویەوە نابینێت، لەبەر ئەوە داهێنانێك

نیە یاساكان یان پڕۆژەی دەستوور لە هەرێمی كوردستان ئەوەی كردبێت، بگەڕێنەوە بۆ سەر دەساتیر، بۆ سەر قوانین هەر هەمووی متمانەدان بە زۆرینەیە و متمانە لێسەدندنەوە لە هەمان كاتدا بە (٣/٢)یە، ئەوەی كە پەیوەستە بەوەی كە لە بڕگەی سێیەمدا هاتووە لەماددەی (١٦) پەیوەستە بە مەسئولیەی جینائی، مەسئولیەتی جینائی دائیمەن لە نیزامی پەرلەمانی بگەڕێنەوە بۆ دەستووری عێراقی سەرۆكی هەرێم یان سەرۆكی كۆمار بەرپرسە جینائیەن، جینائیەن چن ئەو تاوانانە، بۆ نموونە سەرۆكی كۆماری كاتێك كە خیانەتێكی عوزما دەكات بەرپرسە جینائیەن، كە مەحكەمەی موختەس دادگایی كرد و گوتی خیانەتی عوزمات ئەنجام داوە ئێنجا دێتە بەردەم پەرلەمان و پەرلەمانیش متمانەی لێ دەسێنێتەوە، سەرۆكی هەرێم نامێنێت و سزا دەدرێت و بەو سزایەی كە بۆی دانراوە، بۆیە ئەوەی كە هاتووە لە ماددەی (١٦) لە یاسای سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان ئەوە تەنها پەیوەستە بە مەسئولیاتی جینائی، سەرۆكی هەرێم بەرپرس نابێت سیاسیەن لەبەردەمی پەرلەمان، هیوادارم روونكردنەوەكانم وازح بێت، بۆیە زۆر سوپاستان دەكەم كە داواتان لێكردم و هەم رێگاشتان پێدام كە روونكردنەوە بدەم، دێینە سەر ماددەی چوار، داوا لە بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی دەكەین كە ماددەی چوار بخوێنێتەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان:

ماددەی (٤):

بەدەر لە حوكمەكانی ماددەی (٧)ی یاسای سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان-عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەمواركراو، پەرلەمانی كوردستان بۆ هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم ئەم رێكارانەی خوارەوە دەگرێتەبەر:

یەكەم:

١- لە ماوەی (٣٠) رۆژ لە دوای هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان پەرلەمانی كوردستان دەرگای خۆ پاڵاوتن دەكاتەوە.

٢- خوازیارانی خۆكاندیدكردن كە مەرجەكانی ماددەی (٥)ی یاسای سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان-عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەمواركراو، لە ماوەی (٣) رۆژ لەبەرواری كردنەوەی دەرگای خۆپاڵاوتن داواكاری و سیڤی خۆیان پێشكەش سەرۆكایەتی پەرلەمان دەكەن.

٣- سەرۆكایەتی پەرلەمان لە ماوەی (٢) رۆژ لە رۆژی داخستنی دەرگای خۆپاڵاوتن ناوی ئەو پاڵێوراوانە رادەگەیەنێت كە مەرجی یاساییان تێدایە.

٤- هەر كەسێك لەوانەی كە داواكاریان پێشكەشكردووە ئەگەر ناوی رانەگەیەنرا بۆی هەیە لە ماوەی (٢) رۆژ لە رێكەوتی راگەیاندنی ناوی كاندیدەكان لە بەردەم دادگای تەمیز تانە بدات، دادگای تەمیز لە ماوەی (٢) رۆژ تانە یەكلایی دەكاتەوە و بڕیاری دادگاش لەم بارەوە بن بڕە.

٥- سەرۆكی هەرێم لە دەنگدانێكی ئاشكرا و بە زۆرینەی رەهای ئەندامانی پەرلەمان لە ماوەی (٣) رۆژ لە رۆژی دەركردنی بڕیاری بن بڕ لەسەر تانەكان هەڵدەبژێردرێت.

٦- ئەگەر هیچ پالێوراوێك زۆرینەی رەهای بەدەست نەهێنا دەنگدان دووبارە دەكرێتەوە و كێ برِكێ لە نێوان ئەو دوو پالێوراوە دەبێت كە زۆرینەی دەنگیان هێناوە و ئەوەی لە جاری دووەم زۆرینەی بەدەستهێنا دەبێتە سەرۆكی هەرێم، ئەگەر تەنها یەك پالێوراویش هەبوو بۆ پۆستی سەرۆكی هەرێم دەنگدانی ئاشكرا ئەنجام دەدرێت، ئەگەر پالێوراوەكە زۆرینەی دەنگی پەرلەمانی بەدەستهێنا دەبێتە سەرۆكی هەرێم.

دووەم/ بەدەر لە حوكمی خاڵی یەك برگەی یەكەمی ئەو ماددەیە پەرلەمانی كوردستان لە ماوەی سێ رۆژ لە دوای دەرچوواندنی ئەو یاسایە دەرگای خۆ پالأوتن بۆ پۆستی سەرۆكی هەرێم ئەكاتەوە.

بەڕێز ڤالأ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

كێ قسەی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟ (محمد، نجات خان، مامۆستا وەیسی، كاك محسن، نزار، ظاهر، ادریس، گولیزار خان، دكتۆرە گەلاوێژ، كاك شوان، دكتۆر صباح، كاك بەهمن، دكتۆر رێبوار، كاك حكمت، مامۆستا جیهاد، دكتۆر شێركۆ، دكتۆر كاظم دكتۆر اسماعیل، كاك دیاری، مامۆستا ابو بكر، كاك سیروان، كاك سۆران، سەرچنار خان، كاك مەم، شادیە خانم، كاك عبداللستار، دكتۆر هەورامان، رۆژان خان، دكتۆرە رێواز، سلما حان، كاك سەركۆ، كاك شەمۆڵ، كاك كارزان، كاك لوقمان، كاك شاخوان، كاك ناصر، موژدە خان، كاك مسلیم، بەدریە خان)، فەرموو كاك محمد.

بەڕێز محمد سعدالدین عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پەرلەمانی كوردستان تا ئێستا ئەوەی بینیمان زۆربەی سەرۆك دەستەكان و ئەندامانی ئەنجومەنی كۆمیسیاران هەم لێرە هەڵبژێدراون و هەموو ئەنجومەنی وەزیرانیش لێرە هەڵئەبژێدرێ، ئەو جۆرە رێكارانەی نەبووە تا ئێستا، (٣) رۆژ بۆ ئەوەی خۆیان كاندید بكەن و پاشان دوو رۆژ تانە لێدان و دوو رۆژ بۆ ئەوەی ئیعلان بكرێ، هەست ئەكەم ئەو رێكارانە وەقت كوشتنە، لیژنەی تایبەتمەند لە پەرلەمانی كوردستان یان سەرۆكایەتی هەرێم پاش ئەوەی ناوی كاندیدەكان وەرئەگرێ، ئەو كاندیدانەی مەرجی یاساییان تێدایە ئیعلانیان ئەكات پاشان هەڵبژاردن ئەنجام ئەدرێ، بۆیە پێشنیاز ئەكەم پاش ئەوەی دەرگای پالأوتن دائەخرێ ناوی ئەو پالێوراوانەی كە مەرجی یاساییان تێدایە بۆ ماوەی دوو یان سێ رۆژ ئیعلان بكرێ و هەڵبژاردن لە ناو پەرلەمان ئەنجام بدرێ، سوپاس.

بەڕێز ڤالأ فرید ابراهیم/سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك عبدالستار.

بەڕێز عبدالستار مجید عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەیە ئەو سەرنجانەمان هەیە بەتایبەت لەسەر برگەی پێنج لە ماددەی چوار یەکەم کە ئاماژە بە دەنگدانی ئاشکرا ئەکات بۆ هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم، واتە دەنگدانی ئاشکرا زیاتر لە متمانە پێدان نزیکە نەك هەڵبژاردن، بەتایبەت ئەگەر چەند کاندیدێك هەبێ، یەعنی زیاتر لە کاندیدێك هەبێ، حەقیقەت ئەو دەقە هەست ناکەم لە هیچ دەستوورێکی هاوچەرخ هاتبێ کە لە هۆڵی پەرلەمان بە دەنگدانی ئاشکرا سەرۆکی هەرێم هەڵبژێردرێ، ئەوە زیاتر لە متمانە پێدان ئەچێ، دووەم، هەموو یاسا بەرکارەکان سەبارەت بە هەلبژاردنی گشتی بێ یان هەڵبژاردنی تایبەت بێ زیاتر بە نهێنیە بۆ هەڵبژاردنی کەسەکان بۆ پۆستەکان، هەڵبژاردنیش واتە لە نێوان زیاتر لە کاندیدێك، بەلأم بەو شێوە بە ئاشکرا دەرفەت بۆ ململانێ کەم ئەکاتەوە، میکانیزمی هەڵبژاردن و سەرکەوتنیشی بەرێژەی زۆرینەی ڕەهای ئەندامان پێم وایە پێچەوانەی ماددەی (٧٠) ی دەستووری کۆماری عێراقە هی ساڵی (٢٠٠٥) کە تێیدا هاتووە (ئەنجومەنی نوێنەران لە نێو پاڵێوراواندا سەرۆك کۆمار هەڵئەبژێرێ بە زۆرینەی دوو لەسەر سێی ئەندامانی)، کەوایە ئەزانن دەستووری عێراقیش بۆ ئێمە لازمە، پێم وایە ئەبێ وەکو دەستووری عێراقی لێ بکرێ، برگەی شەشی هەمان ماددە لە یەکەم، لە حاڵەتی نەبوونی کاندید تەنیا بوونی یەك کاندید ئەوە دەنگدانی بۆ ئەکرێ، ئەوەش پێچەوانەی پرەنسیپی هەڵبژاردنە، بۆ ئەوەی کاندید بە تەنیا مەبەست تێیدا زیاتر پشتیوانی و پشتگیری کردنە نەك دەنگدان، خاڵی حەوتەم برگەی دووەم پێویست نیە، تەنیا ڕێکخستنی بەرێژەیە لەگەڵ هەمان ماددە دروستە، خاڵی هەشتەم برگەی یەکەم لە ماددەی پێنج کە کۆتایی ویلایەتەکانە، پەرلەمان و سەرۆکایەتی، بەیەکەوە بنووسرێ (بەدەستبەکار بوونی خولی نوێ) ئەوەی بۆ بنووسرێ وەکو لە دەستووری عێراق هاتووە، خاڵی نۆیەم برگەی دووەم واتە درێژ کردنەوەی دەستەڵأتەکان لە کاتی کۆتایی هاتنی خولی چوارساڵی، واتە ئەگەر هەڵبژاردنی پەرلەمان بێ بۆچی گونجاو نیە کە کەسێکی تر هەڵبژێدرێ و کار بە پرەنسیپی (الاستمراریە) بکرێ بۆ ویلایەتی ناوبراو، ماددەی هەشتەم خاڵی دەیەم، پێم وایە بەو شێوەیە بێ (ئەو یاسایە دوای دەرچوواندنی بە جێبەجێ کراو ئەژمار ئەکرێ لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقایئعی کوردستان بلأو ئەکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز ڤالأ فەرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو نەجات خان.

بەڕێز نجاە شعبان عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

داوا دکەین پەسند کرنا ماددێ چارێ لە پێشنیارا یاسایە کارا کردنا دامەزراوێن سەرۆکاتیا هەرێمێن کوردستانێ-عێراق پرۆسێن هەڵبژاردنا سەرۆکێن تا هەبوونا دەستوورێن، ژ برگا ئێکی و خاڵا (١، ٢، ٣، ٤، ٥، ٦) بە تایبەت خاڵا پێنجێ برگێ ئێکێ ماددا چارێ کو سەرۆکێ هەرێمێ ل دەنگدانەکا ئاشکرا و زۆرینەی ڕەها ئەندامان بێتە پەسند کرن و هەروەسا برگا دووێ لە پشتی سێ ڕۆژان درچوونا ڤێ یاسایێ دەرگاهێ

خۆ پالأوتنێ بۆ پۆستی سەرۆکی هەرێمێ بێتە ڤەکرن، کو مەرجێن ماددێ پێنجێ تێدابن، ئایا خۆ کاندید بکەن، تەمەنێ وی چل سالا کێمتر نەبی، و هاولاتیا هەرێمی کوردستانا عێراقی بیت، ماڤێ مەدەنی و سیاسی بەهرەمەند بی.

بەرێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، شروتەکان دیاری کراوە، تەنیا بلێ پشتگیری لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی ئەکەم کە ماددەکە وەکو خۆی هاتووە، ئەوەی کۆمێنتی هەیە، تکایە تەنیا ئەوان قسە بکەن ئەوانی تر تەنیا پشتگیری بکەن، فەرموو دکتۆر.

بەرێز د.شیرکو جودت مصطفى:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە پرۆسەی دەنگدان دیارە مەوزووعی دەنگدان ئاشکرا بێ یان نهێنی حیکمەتی خۆی هەیە، ئەوەی گرنگە ئەوەیە حیکمەتی دەنگدانی نهێنی لە پاراستنی ئازادی و پاراستنی پەیوەندیە سیاسیەکان و ترەوەیە، بۆیە سەرۆکایەتی پەرلەمانیش بە نهێنی هەڵبژێردرێ، بۆیە سەرۆکایەتی هەرێم ئەولاترە کە بە نهێنی هەڵئەبژێدرێ لە پەرلەمانەوە، مەسەلەی دەنگدان بە ئاشکرا بێ بەراستی بە کارێکی نەگونجاوی ئەزانم، لەبەر ئەوەی شتێکە لە هۆڵی پەرلەمان و پەیرەوی ناوخۆش، لە ماددەی دووی یاسای (٢٠٠٥) ی سەرۆکایەتی هەرێمیش کە لە ماددەکەی پێشتر ئیقرار ئەکرێ یان پێشنیاری ئیقرار کردنی هاتووە لەوێ باس لە دەنگدانی نهێنی ئەکات، ئێستا چۆن ئەبێ لێرە بگۆردرێ، خاڵێکی تر مەسەلەی زۆرینەکە، ئێمە لەگەڵ ئەوەین بە سێ لەسەر چوار متمانە وەربگرێ، بە زۆرینەی رەها متمانەی لێ بسەندرێتەوە، لەبەر حیکمەتی زۆرینە و کەمینە لە مەسەلەی دەنگدان و لێ سەندنەوەی متانە بێ یان هەر شتێکی تر هەبێ.

بەرێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو مامۆستا وەیسی.

بەرێز ویسی سعید ویسی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری راپۆرتی لیژنەی یاسایی ئەکەم کە ماددەی چوارەم وەکو خۆی بمێنێتەوەو بەتایبەت شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك، چونکە بۆ پۆستی بالأی تەنفیزی پێویستە بە دەنگدان بێ، وەکو چۆن متمانە بە کابینەی حکومەتیش بە یەکە یەکەی ئەندامان بە ئاشکرا ئەبێ.

بەرێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆر کازم.

بەرێز د.کاظم فاروق نامق:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری ئەکەم لە کۆی پێشنیاز و قسەکانی سەرجەم هاورێیانم (سیپان، کاوە، دیاری، سیروان، شادی خان، مژدە خان).......

بەڕێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوان قسەیان نەکردووە جارێ.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

...... ئەوانەی قسەیان کردووە لەسەر سەرجەم برگەکان پشتگیریان کردووە.

بەڕێز ڤالآ فەرید ابراهیم-سەرۆکی پەرلەمان:

تەنیا ماددەی چوارەم.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

..... هەر قسەیەکیان کردبێ پشتگیریان ئەکەم.

بەڕێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

لەسەر ماددەیەك کۆتایی هاتبێ ناتوانین لەسەر برگە و ماددەیەك گفتوگۆ لەسەری کۆتایی هاتووە.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

ئەوە بە قەزا حیسابی ئەکەم، چونکە ناتوانم هەمووجار بگەڕێمەوە، ببورە ئەوە لەسەر دوو دەقەکە حیسابی مەکە، من لەسەر ماددەی چوارەم لە برگەی دووەم و برگەی پێنجەم، سەبارەت بە برگەی دووەم لە ماددەی پێنجی یاسای ژمارە یەکی ساڵی (٢٠٠٥) کە مەرجەکانی خۆ کاندید کردن دیاری ئەکات مەرجی بروا نامە باس نەکراوە، ناکرێ لە هەرێمێك سەدان و هەزاران کەسانی خاوەن بڕوانامە و شایستە هەیە کەسێك ببێ بە سەرۆکی هەرێم بڕوانامەی نەبێ، لەبەر ئەوە پێشنیاز ئەکەین ماددەی پێنجی یاسای ژمارە یەکی ساڵی (٢٠٠٥) هەموار بکرێتەوە و مەرجی بوونی بڕوانامەی لای کەم بەکالۆریۆس جێگیر بکرێ........

بەڕێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

کاك دکتۆر ئەوە پەیوەست نیە، ئەبێ پرۆژە تەقدیم بکرێ، ئەبێ هەموار بکرێتەوە، خوێندنەوەی یەکەمی بۆ بکرێن تکایە لەسەر ماددەی چوار.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

.... سەبارەت بە ماددەی چوار خاڵی پێنجەم، لە هەموو سیستەمێکی پەرلەمانی پێشکەوتوو کاتێ دسەلاَتەکانی ئەو سەرۆکە دەسەلاَتی ڕەهای هاوشێوەی ئەوە ئەبێ ئەوە ڕێژەی متمانە بەخشین و میکانیزمی متمانە بەخشین و لێسەندنەوە ڕێژەکە هاوشێوەن، لێرە ڕێژەی متمانە بەخشین زۆرینەی ڕەهایە و ئاشکرایە، بەلاَم متمانە لێ سەندنەوە دوو لەسەر سێ و نهێنیە، بەراستی تێناگەین وایە؟ ئەگەر ئەڵێن لە زۆرێك لە وڵاتان لەبەر ئیستیقراریەتی سیاسی بەو شێوازەیە ئێمەش ئەڵێین.

بەڕێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

کاتەکەت تەواو بوو، فەرموو کاك محسن.

بەرێز محسن حسين مصطفى:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

ژبەر كو ئەو یاسا و بڕیارێن ل پەرلەمانێ كوردستانێ تێنە پەسند كرن و تێنە ناردن بۆ سەرۆكایەتیا هەرێمێ و لێرە تێنە دەرچوواندن، ئەو ماوێ هاتیە دارشتن وان رێكارێن زۆر گونجاوە، پەسندا ئاخافتنێ (نەجات) خانێ دكەم وەكو خۆ بمینێت.

بەرێز ڤالاّ فەرید ابراهیم-سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دكتۆر اسماعيل.

بەرێز اسماعيل علی طه:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

دوو پێشنیارم هەیە، ب نسیبەت خالاّ دوێ ئەز پێشنیار دكەم سەرۆكێ هەرێمێ دەست ل پۆستێ حیزبی بكێشێتەوە و موتەفەرغ بی بۆ كارێ خۆ، موفتەرەحێ دی پێشتگیریا دكتۆر (شێركۆ) دكەم دەنگدان نهێنی بی نە ئاشكرا.

بەرێز ڤالاّ فەرید ابراهیم-سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك نزار.

بەرێز نزار ملا عبدالغفار:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

من وەكو یاساییەك ئەمەوێ بە داتا پێشنیار بكەم لەسەر ماددەی چوار بە هەردوو خاڵی یەكەم و دووەمی بە هەموو خاڵەكان، لە كۆی (٦٨) واژوو كە پێشكەشی سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان كرا بۆ پێشكەش كردنی یاسای كاراكردنەوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان كە ئەكاتە (٦١,٢ ٪) ، لیژنەی یاسایش لە كۆی (١١) ئەندام (٩) ئەندام واژووی كردووە، بۆیە من وەكو یاساناسێك پشتگیری لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی ئەكەم بۆ هەموو ماددەكانی، سوپاس.

بەرێز ڤالاّ فرید ابراهیم/سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك دیاری.

بەرێز دیاری انور حمه رحیم:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیری لە قسەكانی دكتۆر (كاظم) ئەكەم.

بەرێز ڤالاّ فرید ابراهیم/سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك زاهیر.

بەڕێز ظاهر محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی ئەکەم سەبارەت بە ماددەی چوار بەدەر لە حوکمەکانی ماددەی حەوت یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان-عێراق ژمارە یەکی هەموار کراو پەرلەمانی کوردستان بۆ هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم ئەو رێکارانەی خوارەوە ئەگرێتە بەر، داوا ئەکەم هەموو برگەکانی ئەو ماددەیە وەکو خۆی پەسند بکرێ.

بەڕێز ڤالاً فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو مامۆستا ئەبو بەکر.

بەڕێز ابو بکر عمر عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە قسەکانی دکتۆر (اسماعیل، دکتۆر شێرکۆ) ئەکەم، و بەشێك لە وتەکانی دکتۆر کازم کە دەنگدانی ئاشکرا پێچەوانەی بنەماکانی هەڵبژاردنی پاکە، پێچەوانەی رێکەوتننامەی مافە مەدەنی و سیاسیەکان ئەکات کە عێراقیش واژووی کردووە، بۆیە پێویستە دەنگدان نهێنی بێ، پێویستە سەرۆکی هەرێم خۆی تەرخان بکات بۆ کارەکەی و دەست لە پۆستە حیزبیەکیە بکێشێتەوە، سوپاس.

بەڕێز ڤالاً فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك ئدریس.

بەڕێز ادریس اسماعیل عبوش:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەکو لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی هاتووە لە ماددەی چوار لەگەڵ ئەوەم ئەو ماددەیە وەکو خۆی جێ بەجێ بکرێ پشتگیری لێ ئەکەم.

بەڕێز ڤالاً فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك سیروان.

بەڕێز سیروان محمد فرج:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر بابەتی برگەی پێنج سەرۆکی هەرێم لە دەنگدانی ئاشکرا بە دەنگی زۆرینەی رەها تا دوایی، منیش وەکو هاورێیان ئەوە متمانە پێدانە پێویستە بە نهێنی بێ، مافێکی سروشتی ئەندامانە، لە برگەیەکی تریش سەرۆکی هەرێم ئەبێ دەسەڵاتەکانی پرۆتۆکۆلی و تەشریفاتی بێ، منیش دووپاتی ئەکەمەوە بەلای کەمەوە ئەبێ هەڵگری بروانامەی بەکالۆریۆس بێ، چونکە ئەو وڵاتە زیاتری قابیلە، پشتگیری خۆم بۆ قسەکانی بەڕێز (دکتۆر کاظم) ئەکەم.

بەڕێز ڤالاً فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو.

بەرێز گولیزار رشید حاجی:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی چوار برگەی یەكەم و دووەم.

بەرێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك سۆران.

بەرێز سوران عمر سعید:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی چوار داوا ئەكەم بەو جۆرەی لێ بێ خوازیاران خۆ كاندید كردن بەدەر لە حوكمەكانی ماددەی پێنجی یاسای سەرۆكایەتی هەرێم ژمارە یەكی ساڵی (٢٠٠٥) ئەو مەرجانەی دیكەی تێدابێ:

١- تاوانبار نەكرابێ بە تاوانێكی ئابروبەرانە

٢- هەڵگری بروانامەی بەكالۆریس بێ.

٣- پشتگیری لاینی كەم (١٠) ئەندامی پەرلەمانی هەبێ.

ناكرێ هەركەس هات بڵێ خۆم كاندید ئەكەم بۆ سەرۆكی هەرێم

٤- دەستبەرداری پۆستە حیزبی و سەربازیەكانی بێ بەر لە خۆ پالآوتنی.

بۆ خاڵی پێنجیش پشتگیری كاك (عبدالستار) ئەكەم كە پەرلەمانی كوردستان بە دەنگدانی نهێنی و راستەوخۆ لە نێو پاڵێوراوان سەرۆكی هەرێم هەڵبژێرێ بە زۆرینەی دوو لەسەر سێی دەنگی ئەندامەكانی، لە خاڵی شەشیش ئەو دوو لەسەر سێیە بچەسپێ، دەنگدانەكەش نهێنی و راستوخۆ بێ، سوپاس.

بەرێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دكتۆرە گەلاوێژ.

بەرێز د.گەلاوێژ عبید عثمان:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئاشكرایە سەرۆك بۆ هەرێمێك هەڵئەبژێردرێت دوو توێژمان هەیە، ئایا نهێنی بێ یان ئاشكرا؟ ئەگەر سەرۆك لە ناو خەڵك هەڵبژێرین ئەوە بەس نهێنیە، ئەگەر سەرۆك لە ناو پەرلەمان هەڵبژێرین ئەوە بە نهێنی یان ئاشكرا ئەبێ، بۆیە ئێمە پێمان باشە و پشتگیری ئەكەین دەنكدان ئاشكرا بێ، بۆ ئەوەی بنەمەكانی دیموكراسی هەبێ، و شەفافیەت لەگەڵ دەنگدەران، موزایەدەی سیاسیش ناكرێ ئەگەر ئاشكرا بێ، ئەو سەرۆكەش هەڵئەبژێردرێ تەعبیر لە هەموو فراكسیۆن و ئەندامانی پەرلەمان ئەكات، بۆیە باشترە ئاشكرا بێ، پشتگیری لە هاورێیانم ئەكەم ماددەی چوار وەكو خۆی بمێنێ، پاڵپشتی لە برگەی پێنجەم ئەكەین دەنگدان ئاشكرا بێ.

بەرێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سەرچنار خان.

بەڕێز سەرچنار احمد محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری قسەکانی دکتۆر شێرکۆ و دکتۆر اسماعیل و مامۆستا ئەبو بەکر و دکتۆر کاظم مامۆستا سۆران ئەکەم، سوپاس.

بەڕێز ڤالآ فەرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك شوان.

بەڕێز شوان کریم محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری هاوڕێیانم لە لیژنەی یاسایی ئەکەم ماددەی چوار بە هەموو برگەکانی پەسند بکرێ، سوپاس.

بەڕێز ڤالآ فەرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك مەم.

بەڕێز مەم برهان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەڕای ئەوەی پشتگیری لە قسەکانی دکتۆر کاظم و دکتۆر شێرکۆ و کاك سۆران و کاك ئەبو بەکر هەڵەدنی ئەکەم، دەربارەی مەرجەکانی سەرۆکی هەرێمی کوردستان، پێشنیازم هەیە برگەی دوو لە ماددەکە ئاوا بێ (خوازیارانی خۆکاندید کردن بە دەر لە مەرجەکانی ماددەی (٥) ی یاسای سەرۆکایەتی کە سێ مەرجە ئەو پێشنیازەی دکتۆر کاظم و ئەو پێشنیازەی کاك ئەبو بەکر بە هەند وەگیرێ لە ناو ئەو ماددەیە، مەسەلەی بروانامە و ئەوەی نابێ ئەندامی هیچ حیزبێکی سیاسی بێ ئەوەش زیاد بکرێ تا چوار ساڵ بەر لە دەست بەکار بوونی ئەندامی هیچ حیزبێك نەبووبێ، خاڵێ چوارەمی ماوەی دوو رۆژ لە راگەیاندنی ناوی کاندیدەکانی دادگای تەمیز سکاڵآ بکەن، با لە دۆخێکی لەو جۆرە ئەگەر پشوو بوو چی ئەکرێ، من ئەو پرسیارە لە هاوڕێیان ئەکەم لە لیژنەی یاسایی، ئەو دوو رۆژە زیاد بکرێن شتێکی تەکنیکیە، سێ یان چوار رۆژ، خاڵی پێنجەم، سەرۆکی هەرێم لە دەنگدانی ئاشکرا و بە دەنگی زۆرینە، بێگومان پشتگیری لەوەش ئەکەم ئەبێ دەنگدان مافی پەرلەمنتارانە لە بەڵگەنامە نێودەولەتیەکان جەخت لەسەر مەسەلەی دەنگدانی نهێنی ئەکات، پێویستە بە نهێنی بێ نەك ئاشکرا، ئەشێ جۆرێ لە بێمتمانەیی هەبێ لە دۆخێکی لەو جۆرە کە دانراوە، خاڵی شەشەم، ئەگەر هیچ پاڵێوراوێك زۆرینەی رەهای بە دەست نەهێنا، پێشنیار ئەکەم دوو لەسەر سێ بێ، وەکو چۆن لە ئەحکامەکانی هەڵبژاردنی سەرۆك کۆماری

عێراق هەیە، دوو لەسەر سێ، ئەگەر ڕکابەری هەبوو ئەوکاتە زۆرینەی ڕەها بێ، پێشنیاز ئەکەم بکرێ بە دوو لەسەر سێ، لە جەولەی دووەم زۆرینەی ڕەها بێ، سوپاس.

بەڕێز ڤالآ فەرید ابراهیم-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆر سەباح.

بەڕێز صباح محمود محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لیژنەی یاسایی ئەکەم ماددەی چوار وەکو خۆی بێ، پشتگیری لە قسەکانی نەجات خان و مەلا وەیسی و کاك محسن و کاك نزار و کاك زاهیر و گولیزار خان و گەلاوێژ خان و کاك شوان ئەکەم.

بەڕێز ڤالآ فەرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو شادی خان.

بەڕێز شادی نوزاد وەهاب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری هاوڕێیانم ئەکەم کە تەرکیزیان خستە سەر خاڵی پێنجەم لەو ماددەیە کە دەنگدان بەنهێنی بێ، چونکە ئەوە سادەترین مافی ئینسانە بە پێی ڕێکەوتنە نێودەوڵەتیەکان مافە مەدەنی وسیاسی کە دەنگدان بە نهێنی بی، و متمانە پێدان وەکو متمانە لێ سەندنەوەی بە دوو لەسەر سێ بێ، خاڵێکیش بۆ من بۆتە جێی پرسیار، خاڵی شەشەم ئەگەر یەك پاڵێوراو هەبێ نووسراوە ئەگەر پاڵێوراوەکە زۆرینەی دەنگی پەرلەمانی بە دەست هێنا ئەبێتە سەرۆکی هەرێم، ئەی ئەگەر بە دەستی نەهێنا؟ تەنیا نابێتە سەرۆکی هەرێم ئەی میکانیزمی ڕووبەڕوو بوونەوەی ئەوە چیە؟ یان ڕێگا چارە چیە؟ چونکە ئاشکرا ئەبێ ڕێگا چارە هەبێ و دیاری بکرێ.

بەڕێز ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کام بەهمەن.

بەڕێز بهمن کاك عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی (٤) بڕگەی (٥) شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك لە پەرلەمانەوە لە دەستووری هیچ وڵاتێك دیاری نەکراوە بە نهێنی بێ ئەوە یەك، لە ماددەکانی تر هاوڕێیانم لە پەرلەمانتاران زۆر نمونەی عێراقیان هێنایەوە بەبیریان دەهێنمەوە لە ماددەی (٧٠) لە دەستووری عێراقی کە باسی هەڵبژاردنی سەرۆك کۆمار دەکا بەهیچ شێوەیەك ناڵێ نهێنییە، خاڵێکی تریان بەبیر دەهێنەوە لە یاسای ژمارە (٨)ی ساڵی (٢٠١٢)ی عێراق تایبەت بە هەڵبژاردنی سەرۆك کۆمار دیسانەوە باسی نهێنی ناکا ڕێژەی دەنگدان بۆ هەڵبژاردنی سەرۆك زۆرینەی ڕەها ڕوحی دیموکراسییە و لە زۆربەی وڵاتاندا پەیڕەو دەکرێت و لە زۆربەی پەرلەمانەکانیشدا، سەبارەت بەوەی کە ئایا دەنگدانی نهێنی و ئاشکرا ڕێژەکەی چۆن بێ ئێمە هەموومان

دەزانین کە سەرۆکی هەرێم و سەرۆکی حکومەت دوانەی دەسەڵاتی جێبەجێکردنن و زۆرینەی دەسەڵاتەکانیش لای سەرۆك وەزیرانە کەچی سەرۆك وەزیران بە زۆرینەی رەها متمانەی پێ دەدرێت بە دەنگدانی ئاشکراش و بە (٣/٢) متمانەی لێ وەردەگیرێتەوە چ مەعنا کە سەرۆکی هەرێم ئەوەندەی ئەویش دەسەڵاتی نییە بە رێژەیەکی لەو زیاتر دەنگی پێ بدری و بە رێژەیەکی لەو کەمتریش متمانەی لێ وەربگیرێتەوە، بۆیە ئەوە ناکۆکیەك دروست دەکا لە نێوان ئەو دووانەی دەسەڵاتی جێبەجێکردن، لە ماددەی (٧٤) پەیرەو هاتووە کە سەرۆك وەزیران بە (٣/٢) متمانەی لێ وەردەگیرێتەوە لەبەرئەوە سەرۆکی هەرێمیش دەسەڵاتی جێبەجێکردنە دەبێ بە هەمان شێوە بێ، سەبارەت بە دەنگدانی ئاشکرا ئێمە تەجروبەی رابوردوومان هەیە ساڵی (٢٠٠٥) سەرۆك کە بۆ یەکەمین جار لە پەرلەمان هەڵبژێردراوە بەدەنگدانی ئاشکرا بووە و بڕیاری ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٥) مان هەیە هەروەها چۆن سەرۆکی حکومەت بەدەنگدانی ئاشکرا دەنگی پێ دەدرێ بە زۆرینەی رەها دەبێ سەرۆکی هەرێمیش بەهەمان شێوە بێ، دەنگدانی ئاشکرا زیاتر شەفافیەتی تێدایە بۆ خەڵکی کوردستان و خەڵکی کوردستان ئێمەی کردووە بە نوێنەری خۆی حەقە بزانێ نوێنەرەکانی کێ بە سەرۆکی ئەو هەڵدەبژێرن شەفافیەتی تێدابێ، سەبارەت بە بڕوانامە زۆری لەسەر وترا ئێمە بۆ هەڵبژاردنی ئەندامانی پەرلەمان کە بەرزترین دەسەڵاتی یاسادانانە بڕوانامە زۆر گرنگە، بڕوانامە نەکراوەتە مەرج، بۆیە زەروور نییە بۆ سەرۆکی هەرێم بڕوانامە مەرج بێ، بۆ سەرۆکی هەرێم ئەزموونی سیاسی لەبەرئەوە دەسەڵاتێکی سیادییە و سیاسییە ئەزموونی سیاسی و ئەزمونی ئیداری زۆر گرنگترە لە بڕوانامە، چونکە ئێمە سەرۆکێك بۆ هەرێمێك دیاری دەکەین نەك مامۆستایەك بۆ زانکۆ، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د.هەورامان،

بەڕێز د.هەورامان حمە شریف (گێچێنەیی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتیوانی لە قسەکانی کاك عبدالستار دەکەم و بەڕێز کاك د. شێرکۆ جودەت و بەڕێز کاك سۆران، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د.ڕێبوار.

بەڕێز د.ڕێبوارعبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشێك لە ئەوانەی کە من مەبەستم بوو ئاخافتنەکانم کرا، بەڵام سەبارەت بە بڕگە (٥) مادده چوار ئایا سەرۆکی هەرێم بە چ ئالیەتێك هەڵبژێردرێ بە ئاشکرا یان بە نهێنی من لە گەڵ ئەوەم کە بە ئاشکرا سەرۆکی هەرێم هەڵبژێردرێ لەبەر دوو هۆکاری سەرەکی، یەکەم: یەکەم جارە کە بە ئاشکرا هەڵبژێرین

فەرهەنگێکی تازە بێنینە نێو ئەدەبیاتی دەنگدان لە دامەزراوەکانی هەرێمی کوردستان ئەویش ئەوەیە کە چەمی (ترانس پرێنس)ئەوەی کە پێ دەڵێن شەفافیەت بەرجەستەکەین، دوو: دەکرێ بیکەین بەعورفێکی یاسایی، چونکە بڕیاری ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٥) ئاماژەیە بۆ ئەوەی کە بۆ یەکەمجار سەرۆکی هەرێم لە کوردستان بە دەنگدانی ئاشکرا هەڵبژێردرا، بۆیە لەگەڵ ئەوەم بڕگە (٥) مادده چوار وەکو خۆی بمێنێتەوە

بەڕێز د. ڤالاّ فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو خاتوو رۆژان،

بەڕێز رۆژان محمد کريم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی چوار بڕگەی یەکەم خاڵی (٥) من پێشنیار دەکەم دەنگدان بە نهێنی بێت، چونکە ئەوە دەنگدانە، متمانەدان نییە و جیاوازە لە متمانەدان بە سەرۆکی حکومەت، سەرۆکی حکومەت لەلایەن سەروکی هەرێمەوە تەکلیف دەکرێ و لەلایەن پەرلەمانەوە تەسمییە دەکرێت و کاندیدی گەورەترین کوتلەیە و تاکە کاندیدیش دەبێ و هۆکارێکی دیکە و دەنگدانی ئاشکرا پێم وایە ئیرادەی پەرلەمانتار وەردەگریتەوە لەوانەیە لەم کاتەدا دوو کاندید هەبێ یان زیاتر هەبێت پەرلەمانتار چۆن بتوانێت دەنگ بە کام کاندید بدە و هەڵبژێرێت وخاڵی پێنج پێشنیار دەکەم دەنگدان بە (٣/٢) بێت، ئێمە سەرۆکێك بۆ هەرێم هەڵدەبژێرین سەرۆکی هەموو هەرێمی کوردستانە پێم وایە بە (٥٦) دەنگ سەرۆکی هەرێم ئەم دەنگدانە زۆر کەمە و عیبارەت ناکا لە دەنگی هەموو هەرێمی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالاّ فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك حيکمت.

بەڕێز حکمت محمد عبو زيد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیرا لیژنا یاسایی د کەم یا ماددا چار ب هەر شەشە بڕگا ڤە و پشتگیریت ل هەموو ئاخافتنێت کاك بهمن ژ د کەم و پشتگیری ل هندێ د کەم کو هەر شەشە بڕگا وەکو خۆ بمێنن، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالاّ فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د.رێواز.

بەڕێز د.رێواز فائق حسين:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەگەڵ ئەوەم بڕگەی (٥)ی یەکەم بەم شکلەی لێ بکرێ، سەرۆکی هەرێم لە دەنگدانێکی نهێنی و بە دەنگی (٣/٢)ی ئەندامانی پەرلەمان لە ماوەی (٣) رۆژ لە رۆژی دەرکردنی بڕیاری بنبڕ لەسەر تانەکان هەڵدەبژێرێ ئەم (٣/٢)یە بۆ؟ ئەم (٣/٢)یە لە دەستووری عێراقیدا هەیە ماددەی (٧٠) لە دەستووری لبنانیدا هەیە دراوسێمانە عەینی شتە و نهێنییە (٣/٢)یە لە دەستووری ئیتالیش ساڵی (٤٨) لە ماددەی (٨٣)

هەیە كە وڵاتێكی ئەورووپییە و دەیبەستمەوە بەو بڕگەیەی یان بەو بەشەی ماددەی رابوردوو كە موناقەشەمان كرد كە وتمان سەرۆكی هەرێم نوێنەرایەتی هەرێمی كوردستان دەكا لە دەرەوەو لە ناوخۆ و بەناویانەوە قسە دەكا بیركردنەوەی بەرێزتان یان زاكیرەی بەرێزتان دەبەمەوە بۆ چەند ساڵێك پێش ئێستا گەر بیرتان بێ شتێك لەناو رای گشتیدا ئیسارە دەكرا كە هەموو جارێك دەیان وت (١١١)ئەندامی پەرلەمان ناتوانێ گوزارشت لە خواستی خەڵكی كوردستان بكا ئەوە ئەوانە نوێنەری ئێمە نین بۆ هەڵبژاردنی سەرۆكێكی بەهێز بۆ هەرێمی كوردستان، بەرێزان ئەگەر خەڵك لە دەرەوە بە (١١١)مان رازی نەبووبێ و ئەوە ئیسارە كرابێ لە ناو خەڵك و وروژێنرابێ كە ئێمە ناتوانین لە جیاتی ئەوان بڕیار بدەین بۆ ئەوەی سەرۆكێكی بەهێز بۆهەرێمی كوردستان هەڵبژێرین چ جای (٥٦)مان ئاسانترە، بۆیە بۆ ئەوەی سەرۆكەكە بەهێز بێ بۆ ئەوەی ئەم روانگەیەش بەرجەستە ببێ كە بەناوی هەمووشمانەوە قسە بكا و بۆ ئەوەی ئەم قسەیەی لە سەر نەبوونی متمانە دەكرێ لە راستیدا ئەو روانگەیە كە هەیە لەسەر نەبوونی متمانە لە ناو هێزە سیاسییەكان حەقە ئێمە بایی ئەوە متمانەمان بە خۆمان بێ كە قسە لە سەر ئەوە بكەین دەبێ دەنگدانەكە بە (٣/٢)بێ، سوپاس.

بەرێز د. ڤاڵا فرید ابراهیم /سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا جهاد.

بەرێزجهاد حسن ابراهیم:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتیمە ئیقتیراع ل سەر گەلەك دستوورا وڵاتێ كر، چ نابێ ب راستی ئەڤە بەس بێین فلان دەستووری هۆ گۆتی حەتە نموونە عێراق یان دەولەتێ جیران، پێتڤیا ل سەر مە پەرلەمانێ كوردستانێ ئیبداع بكەین ل دانانێ یاسا كو خزمەتێ وڵاتێ بكەین، پشتگیریا ماددێ چارێ دكەم ب هەمی برگا، نابینم چ تشتەكی نەگونای تێدابیتن، كارتێكردنێ ناكاتن ئەگەر دەنگدان ئاشكرا بیتن یان نهێنی، پشتگیریا ئاشكرا دكەم، سوپاس.

بەرێز د. ڤاڵا فرید ابراهیم /سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سلما خان، نوقتەی نیزامی هەیە فەرموو.

بەرێز د.رێواز فائق حسین:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

زیاتر لە جارێك تێبینیم كردووە بەرێزان ئەندامان جوابی یەكتری ئەدەنەوە، تكا ئەكەم كۆنترۆڵی بكەن.

بەرێز د. ڤاڵا فرید ابراهیم /سەرۆكی پەرلەمان:

رێگا نادرێ هیچ ئەندامێك وەڵامی یەكێكی تر بداتەوە، تەنیا روون كردنەوەی خۆی ئەدات، پێش جەلسە ئەو روون كردنەوانە دراوە، تەعلیق لێدان و وەڵامدانەوە نیە، بەپێی پەیرەو ئەبێ قسە بكرێ، فەرموو سلما خان.

بەڕێز سلمى فاتح توفيق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری قسەکانی دکتۆرە ڕێواز و ڕۆژان خان و هەموو هاوڕێیانم ئەکەم کە لە خاڵی پێنجەم لە ماددەی چوارەم باسی دەنگدانی نهێنی و دەنگی دوو لەسەر سێی ئەندامان ئەکات، پشتگیری ئەو بەڕێزەی تر ئەکەم باسی ئەوە ئەکات، جەخت ئەکەمەوە لەسەر ئەوەی کاندیدی سەرۆکی هەرێم ئەبێ دەستبەرداری پۆستی حیزبی بێ بۆ ئەوەی کاتێ نوێنەری هەرێمی کوردستان ئەبێ لە ئاست ناوخۆ و دەرەوە نەتوانێ پەیوەندی سیاسی و دبلۆماسی بۆ بەرژەوەندی خۆی بەکاربێنێ، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك سەرکۆ.

بەڕێز سەرکۆ ئازاد حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی چوار مەرجەکانی سەرۆکی هەرێم ، پێویستە سەرۆکی هەرێم لە ماددەی سێ باسکرایە، ئەوتری سەرۆك لە ئاستی ناوخۆی و دەرەوەش نوێنەرایەتی هاولآتیانی...........

بەڕێز د. ڤالا فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو ماددەیە تەواو بووە.

بەڕێز سەرکۆ ئازاد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

.... گرنگە واز لە کاری حیزبی بێنێ لە کاتی خۆپاڵاوتنی، بۆ ئەوەی بتوانێ نوێنەرایەتی هەموو خەڵکی کوردستان بکات، لە خاڵی پێنجەمی ماددەی چوارەیش سەرۆکی هەرێم بە دەنگدانی نهێنی بکرێ، بە دوو لەسەر سێی ئەندامان بێ بۆ ئەوەی بتوانرێ نوێنەرایەتی خەڵکی کوردستان بکات.

بەڕێز د. ڤالا فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك شەمۆل.

بەڕێز شەمۆل ايشن صابر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی قسەکانی بەڕێز دکتۆرە ڕێواز و ڕۆژان خان و سلما خان ئەکەم کە لە ماددەی پێنج برگەی یەکەم خاڵی پێنج سەرۆکی هەرێم لە دەنگدانی نهێنی و بە دەنگی دوو لەسەر سێی ئەندامانی پەرلەمان هەڵبژێردرێ.

بەڕێز د. ڤالا فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك کاروان.

بەرێز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

وێڕای پشتیوانی كردنی هاورێیانم چەند تێبنیم هەیە، لە ماددەی چوار لە برگەی پێنج كە باس لەوە ئەكرێ سەرۆك بە شێوەی ئاشكرا و بە دەنگی ڕەها ئەگەڕێینەوە بۆ دوو خاڵی سەرەكی، لەبەر ئەوەی دەستوورمان نیە ئەبێ بگەڕێینەوە بۆ دەستووری عێراقی، لە ماددەی (٧٠) باس لەوە ئەكات دەنگدان نهێنی بێ، لە پەیرەوەی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان ماددەی (١٤) برگەی یەكەم كاتێ سەرۆكی پەرلەمان هەڵئەبژێردرێ بە دەنگدانی نهێنی ئەبێ، ئایا مەنتقە ئەگەر بێت و یەكێ لە سەرۆكایەتیە گرنگەكانی هەرێمی كوردستان لە ڕێگەی دەنگدانی نهێنی بێ سەرۆكایتیەكی تر لە ڕێگەی دەنگدانی ئاشكراوە بێ، ئەگەر باس لە سەرۆكایەتی حكومەت بكرێ ئەوە متمانە پێدانە، كاتێ باس لەوە ئەكەین كە دوو لەسەر سێ بێ مەبەستێك هەیە، گەرانەوە بۆ ماددە دوو لە یاسای ژمارە یەكی ساڵی (٢٠٠٥) و ماددەی چواری ئەو یاسایە كە ئێستا گفتوگۆ ئەكرێ سەرۆكی هەرێم نوێنەرایەتی كۆمەڵانی خەڵكی كوردستان و سەرجەم پێكهاتەكان ئەكات، ئایا ئەكرێ سەرۆكێك نوێنەری سەرجەم پێكهاتەكان بێ، بەڵام تەنیا لەیەن دوو یان سێ فراكسیۆن یا كۆمەڵی فراكسیۆن كەمەوە دەنگی پێ بدرێ؟ ئایا سەرۆكێك رەهەندی نیشتیمانی هەبێ ئەكرێ تەنیا بە زۆرینەی رەها تێپەرێ؟

بەرێز د. ڤالآ فرید ابراهیم /سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك لوقمان.

بەرێز لقمان محمد حاجی:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم بە شێوازی ئاشكرا بە دەنگدانی ئاشكرا كە هەڵدەبژێردرێ ئەمە پێچەوانەی بنەما سەرەكییەكانی هەڵبژاردنی پاك و بێگەردە كە جەخت لە سەر نهێنی دەنگدان دەكاتەوە، بۆیە من پشتیوانی لە هەڤاڵاكانم د. ریوازو رۆژان خان و سلمی خان كاك سەركۆ كاك شەمۆڵ كاك كاروان دەكەم، سوپاس.

بەرێز د. ڤالآ فرید ابراهیم /سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك شاخەوان.

بەرێز شاخەوان رؤوف مصطفی:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

بۆ یەكەم جارە سەرۆكی هەرێم لە پەرلەماندا هەڵدەبژێری گۆڕینی سیستەمی سەرۆكایەتی بە سیستەمی پەرلەمانی بەم قۆناغەی ئێستا گرنگە و ئەمە تا رادەیەك لە رووی دیوكراسیەوە هەنگاوێكی زۆر باشە و حەق وایە خاوەندارانی گۆڕینی سیستەمی سەرۆكایەتی بە سیستەمی پەرلەمانی ئەمە شتێكی مێژووییە ئەو هێز و لایەنانە سیاسیانەی ئەو فراكسیۆنەی خۆیان بەسیستەمی سەرۆكایەتی بە پەرلەمانی دەزانن

ئەمانە تا رادەیەکی زۆر ئەمە لە مێژوو دەنووسرێتەوە و مێژووش شەرم لە کەس ناکا و خاڵێکی دیکە من پشتگیری لە پێشنیاری هاوڕێانم دەکەم لە فراکسیۆنی گۆڕان، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالآ فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك ناصر.

بەڕێز ناصر احمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی (٤) بڕگەی (٥) پێویستە هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم بەشێوەی نهێنی بێ و بە دەنگی ئەندامانی پەرلەمان (٣/٢)بێ، نەك بە دەنگی ئاشکرا و پشتگیری لە د. ڕێواز هەڤالانم دەکەم لە فراکسیۆنی سەوز، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالآ فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو موژدە خان.

بەڕێز مژده محمود محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بە پێویستی دەزانم پشتگیری لە قسەکانی هاوڕیانم بکەم کە ئەوان ئاماژەیان بە رەئی منیش دا کە بەڕێزان د. کاڤم و ابوبکر کاك سیروان و دیاری و سۆران و مەم، سوپاس

بەڕێز د. ڤالآ فريد ابراهيم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك مسلم.

بەڕێز مسلم عبدالله رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە هەنگاوی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێمی کوردستان بۆ یەکەم جار کە باس لەوە دەکرێ لە ناو پەرلەمانی کوردستان هەڵدەبژێردرێ هەنگاوێکی دروست و جوانە، بەڵام لەو سیاغەی کە لە ماددەی چواردا لە بڕگەی (٥)دا ئیشارە بەوە دراوە کە دەنگدان بەشێوەیەکی ئاشکرا بێ پێم وایە ئەمە جۆرێکە لە بەرتەسکردنەوەی ئازادی رای ئەندامانی پەرلەمان و لە هیچ دەستوورێکی هاوچەرخدا بەو شێوەیە نەبووە، بۆیە ئەم جۆرە دەنگدانە زیاتر لە متمانە دەچێت و لەکاتێکدا کە پێچەوانەشە لەگەڵ ماددەی (٧٠) لە دەستووری عێراقدا لە بڕگە (١)دا، بۆیە سەرجەم یاسابەرکارەکان هەڵبژاردندا چ جای گشتی بن یان تایبەتی، پێویست دەکا کە دەنگدان نهێنی بێ، بۆیە پێم باش بەرەچاوکردنی هەموو ئەو حاڵەتانە

دەنگدانی سەرۆکی هەرێم بەشێوەی نهێنی بێ و لە دواخالێ وتەکانمدا پشتگیری لە هاوڕێیانم دەکەم لە وتەکانیان،

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بدریە خان.

بەڕێز بدریە اسماعیل محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

من پشتگیری لە قسەکانی بەڕێز کاك عبدالستار و د. کاظم و د. شێرکۆ جودت کاك ابوبکر سۆران و جەختیش لە خاڵی پێنجەمی ماددەی چوار دەکەمەوە کە دەنگدان بە نهێنی بێ، سوپاس

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم /سەرۆکی پەرلەمان:

نوقتەی نیزامیمان هەیە؟ فەرموو کاك سیروان.

بەڕێز سیروان محمد فرج:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپێی ماددەی (٥٥) بڕگەی دووەم بەڕێزێك لێرە باسی ئەوەی کرد کە ئێمە سەرۆکی هەرێم هەڵدەبژێرین نەك مامۆستای زانکۆ داوا دەکەم کە ئەو بڕگەیە بسڕێتەوە ئێمە هەموو چین و توێژەکانی ئەم وڵاتە بەڕێزن و شایانی ئەوەن کە لێرە بەڕێزەوە باس بکرێت،

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم /سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ دەسڕیتەوە سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی یاسایی فەرموو کاك مەم.

بەڕێز مەم برهان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من داوا لە جەنابتان دەکەم پاڵپشت بە ماددەی (٥٤) بڕگەی چوارەم خاڵی دووەم نابێت ئەندامی پەرلەمان وەڵامی ئەندامی تر بداتەوە لەناو ئەو ماددانەی کە ئێمە موناقەشەمان لە سەر کرد هیچ خاڵێکی تێدا نییە کە باس لە چی بکا باس لەوە بکا کە سەرۆکی هەرێم کاندید دەبێ بڕوانامەی بەکالوریۆسی هەبێ، بۆیە پەرلەمانتار کاك بهمن کە وەڵامی ئێمەی دایەوە داوا دەکەم لە پڕۆتۆکۆل قسەکانی بسڕێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم /سەرۆکی پەرلەمان:

نەخێر ئەوەیان وەڵامدانەوە نەبوو ئەوەیان روونکردنەوەی خۆی بوو و ئەندام پەرلەمان ئازادە لەوەی روونکردنەوە بدات و بە وەڵامدانەوە حیساب نییە و قسەکانیشی ناسرێتەوە، بەڵێ بەرێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی فەرموو

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دڤێت ئەز ئیشارەت بە هندێ بدەم کو ماددا دوو ژ پەیرەوێ ناوخۆیی پەرلەمانێ کوردستانێ ئیشارەت ب هندێ دات کو پەرلەمانێ کوردستانێ بالاترین دەسەڵاتە یاسادانانێیا ل هەرێما کوردستانێ کەواتە پەرلەمانێ کوردستانێ ب ئەندامێ خۆ ڤە پێتڤییا ئەدائی کاری خۆ پەرلەمانتاریا رابت و ئیختیساسی تەشریعێ کو ئیختیساسی رەئیسیە پەرلەمانێیا، پەرلەمانێ مە تەشریعا وان یاسایا بکەت کو ل دیڤ کلتور و دیڤ حەز و خواستێ خەلکی مە وەکو دەستکەوتەك و جیلی مە بگونجێت پەرلەمان ڤی دەوری بگۆرێت ئەم خۆ نەگرێدای چ ڤیادە و چ قانونێت وڵاتێت دیڤە بۆ پتر تێپەراندنا پرەنسیپێ دیموکراسیەت و شەفافیەتی پێتڤیا میکانزمە عەلەنی و بێتە ب کار ئینان، سرێ کرنا تشتی دیارە خۆ ڤە شارتنەکێیا ژ وی خەلکێ ئەو خەلکێ مە ڤێرێ نوێنەرایەتیا ڤێ خەلکی دکەن هندەك یاسا هەنا وەکو سەوابق وەك ئەم نووکە ئەم بەحس لێکەین یاخود پێڤەگرێداین ئەم ئیستیفادەشی بکەین ئەو ژی ئەڤە نە مادده (١٧) ژ یاسایە ژمارە ئێکا ساڵە (٢٠٠٥) یاسا سەرۆکایەتیا هەرێما کوردستانێ کو هەر ڤی پەرلەمانێ بووە سەرۆکایەتیا پەرلەمانێ هەڵبژراتنێ ب عەلەنی بووە، هەروسا بریارا ژمارە (٣) ساڵە (٢٠٠٥) ی هەر ڤی پەرلەمانی کوردستانی ئەگەر ئەم وەکو عێراق کو نزیکترین خاڵە مەیا بوو هەر حاڵەتەکی وەسا کو ببتە جهێ خیلاڤێ دەستورێ عێراقێ مادده (٧٠) هەتا ئیشارەت ب جەوانیا هەڵبژارتن سەرۆکێ کۆمارێ دات بەس ئیشارەت پێ نەدای کو پێتڤییە عەلەنی بت، هەروەسا یاسایەك دی هەی تایبەتە ب چەوانیا سەرۆك کۆمارێ عێراقێ ماددا (٧) تێدا بەحس کری دیسان ئیشارەت پێ نادات کو سرێ مادده (٧) یاسایا ژمارە (٨) ساڵە (٢٠١٢) ژ بەر هەندێ ئەز گەل هەندێمە وەکو ئەندامێ پەرلەمانێ سەرۆکا لیژنا یاسایی ئەڤ ماددا وەکو خۆ بمێنی وەکو مەوجوودە پێشنیازا یاسایی دا، سوپاس،

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەۆرکی پەرلەمان:

بەرێز کاك عباس فەرموو.

بەرێز عباس فتاح صالح:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددەی (٥) کە لێرانە وا نووسراوە کە سەرۆکی هەرێم لە دەنگدانێکی ئاشکرا بە دەنگی زۆرینەی رەها، من بەش بە حاڵی خۆم یەعنی هەموو دەنگدانێك رەئی خۆم وایە ئەوهای لێ بکرێت هەموو دەنگدانێك بۆ کەسێك کە بەرپرسیاریەتیەك وەردگرێت کە بەرپرسیاریەتەکە لەگەڵ سەرۆکی حکومەت زۆر جیاوازە، سەرۆکی حکومەت ئەمە لە پەیرەوەکە و بە یاسا دیاری کردووە سەرۆکی براوەی ئەو

حیزبەی کە لیستەکەی سەرکەوتوو دەبێت کەسێك دیاری دەکرێت کە دێتە پەرلەمان ئێمە متمانەی پێدەدەین بەو بەرنامە کارەی کە حکومەت هەیەتی، بەلأم بۆ کەسێك بەرپرسیاریەتیەکی گەورەیە لەم ولأتە وەردەگرێت هەتا سەرۆکی ئەم پەرلەمانە بە ئاشکرا هەڵنابژێردرێت، سەرۆکی هەرێم بۆ پێناسەی میللەتەکەمان زۆر گەورەترە لەمە، دوایی بۆ ئێمە بترسین بە ئاشکرا یان بە نهێنی، بە ئاشکرا پێمانوابێت ئاشکرا شەفافیەتە و نهێنیە، بە رەئی من ئەمە بۆ هەڵبژاردنی کەس ئەمە شەفاف و نهێنی پێ ناگوترێت، بەلأم هەڵبژاردن بۆ کەسایەتی ئەندامانی پەرلەمان و ئەگەر ئەم متمانەیە دروست نەبێت لە بەینی فراکسیۆنەکان کە دەنگ دەدەن بەم کەسە، دوایی ئێمە یاسا بۆ کەسێك دیاری ناکەین، یەعنی یاسا ئێمە دیاری دەکەین بۆ هەرێمی کوردستان، کێ دەبێت بە سەرۆك، پێموایە رێکەوتنەکانی نێوان لایەنەکانیش ئەم دەنگە دەهێنێت، پێویستە متمانەی هەبێت و (٣/٢) بەلای من زۆر گرنگە لەبەر ئەوەی ئەمە دەبێتە هۆکاری ئەوەی ئەم کۆدەنگیە نیشتیمانیەی لایەنە سیاسیەکان زیاتر بکات بۆ ئەوەی کە ئەم سەرۆکەش سەرۆکێکی بەهێزتربێت و هەموو لایەکمان متمانەی پێبکەین، بۆیە من بە رای خۆم پێموایە ئەمە بە هەر شێوەیەك بێت دەبێت هەڵبژادنی سەرۆکی هەرێم بە نهێنی بێت و (٣/٢)یش بۆ کەسایەتی، چونکە تۆ متمانە لێسەندنەوەکەیت کردووە بە (٤/٣)، بۆ بێین (٥٦) بۆ (٨١)بێت، با بەینی (٧٤) بۆ (٨١) بێت، خۆ پێموایە ئەو کەسەی دیاریکراوە متمانەی پێ دەدرێت و متمانە لێسەندنەوەش لە وەلأتی ئێمە تاوەکو ئێستا نەبووە، بە هەر حاڵ ئەمە یاسایە، من رەئیم لەگەڵ ئەوەیە بە نهێنی بێت و بە (٣/٢) بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەۆرکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك جلال فەرموو.

بەڕێ. جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

من پشتگیری لە قسەکانی بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی دەکەم، داواکارم ماددەی (٤) وەکو خۆی بمێنێتەوە بەبێ هیچ گۆڕانکاریەك، دەمەوێت ئەوە بزانین کە زۆرینەی رەها بۆ سەرۆکێك هەڵبژێرێت لە کاتێکدا موقارەنەتەن بە سەرۆکی حکومەت کە دەسەلأتەکانی کەمترە سەرۆکی هەرێم، بۆیە داوا دەکەم سەرۆکی هەرێم بە دەنگدانی زۆرینەی رەها بێت، زۆر سوپاس.

بەرێز د.ڤالأ فەرید/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالسلام.

بەڕێز سلام عبداللە حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەو پێیەی دەنگدانی ئاشکرا شەفافیەتی زیاترە بۆ پەرپرسیاریەتی ئەندامان لای دەنگدەر، تا خەڵکی بزانن پەرلەمانتار چۆن دەنگ ئەدات، واتە دەنگدانی ئاشکرا لە رووی چەمك و شەفافیەت بۆ بەپرسیاریەتی و دیموکراسی باشترە لە دەنگدانی نهێنی، بەتایبەت بۆ پرسێکی گرنگی وەك هەڵبژاردنی سەرۆك لە ناو

پەرلەمان، بەوەش پێگەش سەرۆك بەهێزتر ئەكات لە رووی پشتیوانی و بەپرسیاریەتی بەرامبەر سەرجەم هاولاّتیان، ئەو حالّەتەی دەنگدانی ئاشكراش لە دونیای دیموكراسی زۆر پەیرەو ئەكرێ وەكو ولاّتی ئیتالّیا، لاتیڤیا، هیندۆراس، و پشتگیری لە برگەكانی ماددەی چوار ئەكەم وەكو خۆی بمێنێ، سوپاس.

بەرێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو خەدیجە خان.

بەرێز خەدیجە عمر طە:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێوەی بەرێزیش ئەزانن جەوهەری پرۆسەی دیموكراسی ئەوەیە هەڵبژاردن بكرێ ، بەلاّم ئەكرێ ئالیەتی جیاواز بێ، بۆیە ئێمەش پێمان ئاساییە هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم بە دەنگدانی ئاشكرا بێن وەكو چۆن هاورێیانیش ئاماژەیان پێ كرد لە دەستووری عێراق و یاسای سەرۆكایەتی هەرێم ژمارە یەكی ساڵی (٢٠٠٥) لەو بابەتە بێ دەنگ بووە و ئاماژەی بەوە نەكردووە ئایا دەنگدان ئاشكرا بێت یان نهێنی، بۆیە ئێمەش پێمان باشە دەقی ئەو ماددەیە وەكوە خۆی بێ، سوپاس.

بەرێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، گفتوگۆ لەسەر ئەو ماددەیە كۆتایی هات، فەرموو ماددەی پێنـج.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (٥):

١ ماوەی ویلایەتی سەرۆكی هەرێم بە كۆتایی هاتنی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان كۆتایی دێ.

٢- سەرۆكی هەرێم لە ئەرك و دەسەلاّتەكانی بەردەوام ئەبێ تا بەپێی حوكمەكانی ئەو یاسایە سەرۆكێك هەڵدەبژێردرێ.

بەرێز/د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان .

بەڵێ دەرگای گفتووگۆ دەكەینەوە هەر ئەنـدامێك دەیـەوێت قسـە لەسـەر ئـەو ماددەیـە بكات دەسـت بـەرز بكاتەوە .

ئەو ناوانەی كە بەژدار دەبن بۆ گفتوگۆكردن (هدیە خان ، كـاك محمـد ، كـاك بـەختیار ، كـاك ظـاهر، ژیـان خان ، د.زیدان ، د.رێبوار ، كاك شوان ، كاك د.صباح ، كاك سـەفین ، د. كـاظم ، كـاك دیـاری ، كـاك سـۆران ، كاك سیروان ، كاك مەم ، كاك بەلێن ، كاك دابان ، كاك عوسمان ، كاك سیپان ، بەدریە خانم ، موژدە).بـەڵێ هەدیەخان فەرموو .

بەرێز/هدیە مراد حیدر:

بەرێز/سەرۆكی پەرلەمان.

ئـەز دەخـوازم هـەردوو برگـەی مـاددەی (٥) لـە پێشـنیازی یاسـای کاراکردنـەوەی دامـەزراوەیی سـەرۆکایەتی هەرێمی کوردستانی عێراق هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سـەرۆك تـا پەسـەند کردنـی دەسـتوور وەکـو خـۆ بمینێت هەروەکوو لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی هاتی و بهێتە جێبەجێکردن پشگیریێ لێ دکەم .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

بەلێ زۆر سوپاس بەرێز د.کاظم فەرموو.

بەڕێز د. کاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببورە من لە دوای کاك سیپان قسە ئەکەم، چونکە قسەکانم پشتگیری ئەبێ بۆ بەرێزیان .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەڕلەمانی کوردستان:

بەرێز کاك سیپان فەرموو لە جێگای ئەو.

بەڕێز سیپان سالم حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان.

ل ماددا (٥) بەشا (١) دبێژیت ماوێ ولایـەتا سـەرۆکێ هـەرێمێ ب کۆتـایی هاتنـا ولایـەتا پەرلـەمانی کۆتـایی دێـت، لێ گرنگـە ل ڤێـرێ سـەقفێ زەمـەنی بهێتـە دیـاری کـرن، کـو (٤) سـالێ بهێت دیـاری کـرن بـۆ ولایـەتا سەرۆکێ هەرێما کوردستانێ ئانکو مافێ درێژکرنا ولایەتا سەرۆکێهەرێما کوردستانێ نەبیتن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

بەڕێز محمد سعدالدین انور:

بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان.

ماددەکە وازحـە ، بـەڵام ئـەم جـۆرە دەقانـە ئـەو نەوعـە نەصـانە دائیمـەن بـۆ هـەرێمی کوردسـتان یـەعنی رووبەرووی گرفت بووە هەرێمی کوردستان و ئەمە تەجروبەمان هەیە ئەزموونێکی دوور و درێژمان هەیـە لە مەوزووعی ماوە، مایەی سەرۆکایەتی و دەسەڵاتەکانیان ، بۆیە ئەگەر بکرێت ئەمە بکرێت بە یەك ماددە یـەك برگـە تـەنها بنووسـرێتن ، مانـەوەی ویلایـەتی سـەرۆکی هـەرێم تـا بـە پێـی حوکمـەکانی ئـەم یاسـایە سەرۆکێك هەڵدەبژێردرێت بـەردەوام بـێتن یـاخود تـەنها برگـەی دووەم دەنگـی پـێ بـدەین، چـونکە ئەگـەر هەردووکیان بکرێت کە ویلایەتی پەڕلەمان کۆتای دێت دەست بە تەفسیراتی قـانونی دەکـرێتن دامـەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم ناتوانێت کارەکانی جێبەجێ بکاتن و موناقەشەی دەسەڵاتەکانی دەکرێتن، بۆیـە مـاوەی ویلایەتی سەرۆکی هەرێم تا هەڵبژاردنی سەرۆکێکی دیکە بەردەوام بێت سوپاستان دەکەین .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو کاك دیاری.

بەڕێز دیاری انور حمە رحیم:

بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان.

پشتگیری له تەواوی وتەکانی هاوکارم کاك سیپان دەکەم .

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز بختيار شوکری سليمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان .

لەبەر گرنگی بوونا پۆستی سەرۆکی هەرێمێ خۆدا نەکا بکەونە فەراغی سیاسی پێویستە ولایەتی سەرۆکی هەرێمێ بمينيت تاکو کۆتايی ولايەتا پەرلەمانی و عەين و ئەرکو دەسەلاتێ بمینیت تاکوو سەرۆکێکی نوێ بۆ حکومەتا هەرێمێ هەلبژێرن ، من لەگەلْ ئەوەیمە ماددەی (٥) وەکو خۆی بمينێت زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز سۆران عمر سعيد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیار دەکەم ئەم ماددەیە جێی ئەم ماددەیە بگرێتەوە لەبەر ئەوەی سیستەمی حوکمڕانی لە هەرێمی کوردستانە بەراستی دووانەی دەسەلاتی جێبە جێکردنە، و ئەگەر سیستەم پەرلەمانی بێت دەبێ ئەم دووانەیە بەر پرسیاریەتی سیاسیان لە ئاستی پەرلەمانە هەبێ ، بەلام سەرۆکی هەرێم نیەتی و ئەگەر نیمچە سەرۆکایەتی بێ ئەبێ سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران بەر پرسیارەتی سیاسی لە ئاستی سەرۆکی هەرێم ئەبێ کە ئەوەشیان وانیە ، بۆیە دیاری کردنی بەر پرسیاریەتی سیاسی لە سەرۆکی هەرێم لەبەر دەم پەرلەمان بە ئیزافەی ماددەیەك بەم جۆرەی لێ بکرێت ، هەموارکردنی ماددەی شانزەم لە یاسای ژمارە (١)ی سالْی (٢٠٠٥) ی سەرۆکایەتی هەرێمی هەموارکراو بەم جۆرە سەرۆکی هەرێم لەم حالْەتانەی خوارەوە بە بڕیارێك لە لایەن پەرلەمانەوە بە بەخشراو لە ئەرکو فەرمانەکانی دادەنرێت .

١- لەبەر هەر هۆکارێك نەیتوانی ئەرك و فەرمانەکانی ئەنجام بدات .

٢- دەست لە کارکێشانەوەی خۆی بە نووسراو پێشکەش بە سەرۆکایەتی پەرلەمان بکا دوای تێپەربونی (١٠) رۆژ لە بەرواری پێشکەش کردنی داواکەی بە دەست لە کار کێشاوە دادەنرێ .

٣- بە داوای (٢٥) ئەندامی پەرلەمان لەسەر بنەمای لێپرسینەوە بە دەنگی دوو لە سەر سێی ئەندامانی پەرلەمان بە دەنگدانێکی نهێنی و راستەو خۆ لە ئەرك و فەرمانەکانی دە بەخشێ لە کاتی شکاندنی سوێندی یاسایی و پێشەلکردنی یاسا و دەستوور زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز ظاهر محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڤاهر (خەیلانی) پشتگیری لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی دەکەم لە سەر ماددەی (٥)

١-ماوەی ویلایەتی سەرۆکی هەرێم بە کۆتایی هاتنی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان کۆتای دێت.

٢-سەرۆکی هەرێم لە ئەرکو دەسەلاتەکانی بەردەوام دەبێ تا بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە سەرۆکێك هەڵدەبژێردرێت ، داوادەکەم ماددەی (٥) هەردووك بڕگەکەی وەکو خۆی جێبە جێ بکرێت و پشتگیری لە رەئیەکە هەدیە خان دەکەم .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز سیروان فرج محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٥) یەکەم و دووەم نازانم پێویست ئەکا بیخوێنمەوە ؟ یەکەم دەلێ ماوەی ویلایەتی سەرۆکی هەرێم بە کۆتا هاتنی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان کۆتایی دێت .

بڕگەی دووەم : هەمان شێوە دەلێ سەرۆکی هەرێم لە ئەرکو دەسەلاتەکانی بەردەوام دەبێ تا بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە سەرۆکێك هەڵدەبژێردرێ من پێم وایە یەکێکیان زیادە یان ئەوەیە بەردەوام دەبێت هەتا هەتایە کەس نازانێ یان ئەوەیە لەگەڵ کۆتایی تەمەنی پەرلەمانە کۆتای پێ دێ، من داوا کارم ببێ بە یەك بڕگە ئەگەر ببێت لە لایەکی تریشەوە پشتگیری وتەکانی کاك سیپان و کاك سۆران عمر دەکەم .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز ژیان طاهر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری مادده ژمارە (٥) ئەو پێشنیازەی لیژنەی یاسایی دکم بێ گۆرانکاری و زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز مەم برهان محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەربارەی بڕگەی یەکەم و بڕگەی دووەم لە ماددەی (٥) یەکەمیان ئەلێ ماوەی ویلایەتی سەرۆکی هەرێم بە کۆتایی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان کۆتای دێت من پرسیارێکم لە بەرێزان لە لیژنەی یاسایی هەیە ؟ کە لە راپۆرتەکەیاندا تەئکیدیان لەسەر هەمان پرۆژە یاسایە کردۆتەوە ئایە لە دۆخێکا بووە بە جۆرێك عورف لە هەرێمی کوردستان دا پەرلەمان ماوەی تەمەنی خۆی بۆ ساڵێك یا دوو ساڵ درێژکردەوە ئۆتۆماتیك بە پێی ئەو ماددەیە سەرۆکی هەرێمیش ویلایەتەکەی درێژ ئەبێتەوە ؟ چونکە ئەو پرسیارە ؟

دووەم سەرۆکی هەرێم لە ئەرکو دەسەلاتەکانی بەردەوام دەبێت تا بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە سەرۆکێك هەڵدەبژێردرێت پێم وایە یەکێکە لەو یاسا لەو مادده مەترسیدارانە لەبەر ئەوەی لە دۆخێکی لەم جۆرەیە ، ئەگەر پەرلەمانی کوردستان هیچ هێزێك هیچ کاندیدێك نەیتوانی زۆرینەی رەها کە داوا ئەکەین دوو لەسەر سێ بێ ئەگەر زۆرینەی رەها نەیتوانی کۆ دەنگی دروست نەبوو لەسەر هەڵبژاردنی سەرۆکێکی هەرێم لە ناو پەرلەمانە کەواتە ئۆتۆماتیك سەرۆکی هەرێم بەردەوام دەبێ لە دەسەڵاتەکانی ئیتر شەش مانگە، سالێکە، چەند سالێکە ئەمە بە مەترسی ئەبینم بە راستی هەقە ئەم دیقە بەراستی لەسەر ئەم بڕگەیە بکرێ سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز د.زێدان رشید خان اودل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی دەکەم لە ماددەی (٥) بە تایبەت لە خاڵی دووەم دا کە سەرۆکی هەرێم لە ئەرکو دەسەڵاتەکانی بەردەوام بێ تا بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە سەرۆکێك هەڵ دەبژێردرێت بۆ ئەوەی هیچ فەراغێکی یاسایی لە هەرێمی کوردستان دروست نەبێ لە دوای تەواوبونی ویلایەتی پەرلەمان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز بەڵێن اسماعیل حاجی ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو کاتەی کە لە ماددەی (٣)م مناقەشەمان کرد لێرە تەئکید دەکەمەوە ئەو ماددەیەی (٥) بەو شێوازەی لێ بکرێ و ماوەی خولی سەرۆکی هەرێم کە لە پەرلەمانەوە هەڵدەبژێردرێ و بۆ (٤)ساڵە و تەنها یەك جاریش دەتوانێ هەڵبژێردرێتەوە زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز د.رێبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە بارەی ماددەی (٥) بڕگە (٢) کە ئاماژەیە بۆ سەرۆکی هەرێم لە ئەرك و دەسەڵاتەکانی بەردەوام دەبێ تا بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە سەرۆکێك هەڵدەبژێردرێت ئەوا دەقاو دەق لە گەڵ دەستووری عێراق مادده (٧٢) بڕگە (٢) هاتوە بۆیە بە هیچ شێوەیەك هیچ مەترسیەك دروست ناکا ئەگەر ئەو بڕگە وەك و خۆی جێگیر بکرێ بە لکو بە پێچەوانەوە و کاتێك بۆ ماوەی پەرلەمانی کوردستان ویلایەتی سەرۆکی هەرێمیش

کۆتایی دێ پێویسته سەرۆکی هەرێم بەردەوام بێ لە ئەرك و دەسەڵاتەکانی بۆ ئەوەی کە بۆشایی یاسایی و بۆشای ئیداری دروست نەبێ و قەیرانی هەڵپەساردنی دامەزراوە کان جارێکی دی نەیەتە کایەوە ، بۆیە بە رەهایی پشتگیری ئەوە ئەکەم کە ئەو بڕگەیە لە مادده (٥) وەك و خۆی جێگیر بکرێ.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز دابان محمد حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ خاڵی یەکەمی ماددەکە پشتیوانی لە لیژنەی یاسای دەکەم بە تایبەتی کە لای زۆر کەس روونە کە سەرۆکێك ماوەکەی کۆتایی دێت، لێرە روون و ئاشکرایە بە کۆتای هاتنی ویلایەتی پەرلەمان کۆتایی بە ماوەی سەرۆکایەتی هەرێمیشە .

خاڵی دووەم سەرۆکی هەرێم لە ئەرکوو دەسەڵاتەکانی بەردەوام ئەبێ تا بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە سەرۆکێك هەڵئەبژێردرێ ئەمەش خاڵێکی جەوهەریە خاڵێکی ،گرنگە ئەو خواستە تەسبیت بوە تیایە کە لە خولەکانی تریشا بەردەوام سەرۆك لە ناو پەرلەمانەوە هەڵ ئەبژێردرێ و من پشتیوانی دیسانەوە لە لیژنەی یاسای دەکەم.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز شوان کرم محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

شوان (زراری) پشتگیری لیژنەی یاسای دەکەم کە ماددەی (٥) وەك و خۆی بە هەردووك بڕگەوە جێگیر بکرێت لەگەڵ رێزم دا .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز عثمان کریم سوارە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من عوسمان (صیدەلی) دیارە من پێشنیار دەکەم بکرێ بە یەك بڕگە ئەو دوو بڕگەیە بەو شێوەی یەکەم ماوەی ویلایەتی سەرۆکی هەرێم بە کۆتایی هاتنی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان کۆتای دێت لە ئەرك و دەسەڵاتەکانی بەردەوام دەبێت تا بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە سەرۆکێك هەڵ دەبژێرێت بە مەرجێك لە (٦)مانگ زیاتر نەبێت ، ئەمە بۆ ئەوەی کە ئێمە دەرگایەك نەکەینەوە جارێکی تر لە رابردوودا ئێمە ئەو

تەجرووبەمان بە سەردا تێپەڕیووە بۆ ئەوەی سنوورێك دابنرێت بۆ ئەوەی کە ئێمە نەتوانرێت جارێکی دی ئەم .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز د.صباح محمود محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری ماددەی (٥) بە هەردوو بڕگەوە چۆن لە پێشنیازی لیژنەی یاسایی هاتووە پشتگیری دەکەم هەروەها پشتگیری وتەکانی هەدیە خان و کاك بختیار و کاك ظاهر و ژیان خان و زێدان و د.ڕێبوار و کاك شوان دەکەم .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز د.کاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە قسەکانی هەردوو هاوڕێم کاك سیپان و کاك مەم دەکەم سەبارەت بە ماددەی (٥) سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز سفین اغا عمر اغا:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەفین (گەردی) پشتگیری هەڤاڵانم دەکەم پشتگیری راپۆرتی لیژنەی یاسایی دەکەم لە ماددەی (٥) کە وەکو خۆی بمینێتەوە بە بێ گۆڕانکاری زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز بدریە اسماعیل محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری لە تەواوی قسەکانی بەڕێز کاك سۆران عمر دەکەم زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

فەرموو.

بەڕێز ویسی سعید ویسی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری هەڤاڵانم دەکەم کە لە گەڵ مانەوەی ماددەی (٥) بە هەردووك بڕگەیەوە زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

فەرموو.

بەڕێز مژدە محمود محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (٥) خاڵی یەكەم پێشنیار دەكەم بەو جۆرە بێت ماوەی ویلایەتی سەرۆكی هەرێم تەنها بۆ (٤) ساڵ بێت و ئەگەر بیەوێت خۆی كاندید بكاتەوە بیەوێت سەرۆكی هەرێم بێت لە خولێكی تر دا دووبارە دەرفەتی ئەوەی دەبێت بۆ جارێكی تر خۆی كاندید بكاتەوە و دەسەڵاتەكانی دابەش بكرێت بەسەر سەرۆكایەتیەكانی تردا و هەروەها نەبەسترێتەوە بە كۆتایی هاتنی خولی پەرلەمان، ماددەی دووەم لا ببرێت و پشتگیری خۆم بۆ هاورێیانم بەرێز كاك سیپان كاك سیروان كاك سۆران عمر و كاك مەم دەكەم .

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

فەرموو.

بەڕێز ابوبكر عمر عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من لەسەر ماددەكە قسەم نیە، تەنها خالێكی پەیرەویم هەبوو كە هاورێیانمان لە لیژنەی یاسایی ئاگادارن كە دانیشتنی داهاتودا دانیشتنی دەنگدانە، رێگە بە گفتووگۆ نادرێ و پێشنیازی نوێش وەر ناگیرێت ، بە پێی ماددەی (٩٠) برگەی (٣) و لەماددەی (٩١) برگەی (٢)و(٣) ئەگەر زیاد لە پێشنیازێك هەبوو پێشنیازەكان ئەخرێنە دەنگدانەوە، بۆیە ئەو پێشنیازانە تۆمار بكەن نەك تەنها روونكردنەوە بدەن و قسەی خۆیان بكەن ئەو پێشنیازانە تۆمار بكەن بە تایبەتی كە زیاتر لە سێ ئەندام پشتگیری لێ ئەكا زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

بەلێ پێشتر داوایان لێ كراوە كە پێشنیازەكان هەمووی تۆمار بكرێ بە پێی پەیرەو و ئێستا داوا لە سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی یاسایی دەكەین ئەگەر هەر روونكردنەوەو وەلأم دانەوەیەكیان هەیە با بفەرموون .

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

كاك مەم پرسیارەك ئاراستەی مە كرییە وەكو لیژنەی یاسایی ئەگەر روخسەت بێت، بۆ هندێ حساب نەبیت كە جوابا ئەندام پەرلەمانی دای، بەلێ كاك مەم، ئەگەر پەرلەمان ولایەتا خۆ تەمدید كر ئۆتۆماتیكی ولایەتا سەرۆكێ هەرێمێ ژی دێتە تەمدید كرن وە ئەڤە مەترسی نییە، لە جیاتی ئەوەی هەرێم بێ سەرۆك بمێنێ، مەترسی لەوەدایە پەرلەمان نەتوانێ سەرۆكێك بۆ ولأت هەڵبژێرێت، ئەوە بەردەوان دەبێت ئەو یاسایە تا هەرێمی كوردستان دەبێتە خاوەنی دستوور، دواتر عیلاج دەكرێ، جارێكیتر

بۆ دڵنیایی پەرلەمانتاران هەر بەڕێزێك قسەیەكی كردبێت قسەكانی لێرە نووسراوە، دڵنیایی ئەوە دەدەین، منیش لەگەڵ ئەوەمە ماددەكە وەكو خۆی بمێنێ لەو پێشنیازە یاسایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

فەرموو.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەر من وەكو روونكردنەوەیەك لەوە لە ماددەی (٥) بڕگەی (١) ماوەی ویلایەتی سەرۆكی هەرێم بە كۆتای هاتنی ویلایەتی پەرلەمان كۆتای دێت ئەمە لە ئەصلی یاسایەكە ماددە (٣) دیاری كراوە كە تەنها بۆ یەك جاری تر مافی خۆ هەڵبژاردنی هەیە یەعنی لەوێ دیاری كراوە لێرە روون نەكراوەتەوە ،لە بڕگەی دووەم سەرۆكی هەرێم دەسەڵاتەكانی بەردەوام دەبێت تا بە پێی حوكمەكانی ئەم یاسایە سەرۆكێك هەڵدەبژێرێ ئەوە هەمان ماددەی ئەم یاسایە هەموار لە ماددەی (٤) بڕگەی (١)ی دەڵێت (٣٠) رۆژ دوای هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان ئەوە دەرگای خۆ پاڵاوتن دەكرێتەوە یەعنی تەحدیدی كاتەكەی كراوە زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

فەرموو.

بەڕێز رووپاك احمد رحمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەسەر ماددەی (٥) پشتگیری لە وتەكانی كاك سۆران عمر دەكەم بە ئیزافە كردنی بڕگەیەك كە لە ماددە (٧٢)ی دەستووری عێراقی هاتووە ئەگەر پۆستی سەرۆكی هەرێم لەبەر هەر هۆیەك بە تاڵ بوو سەرۆكێكی تر هەڵ دەبژێردرێت بۆ تەواوكردنی ئەو ماوەی ماوە بۆ سەرۆكایەتی هەرێم زۆر سوپاس .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

فەرموو.

بەڕێز ارشد حسین محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەگەڵ مانەوەی ئەو ماددەیەین وەكو خۆی بێتن جونكە راستی ناكرێ هەر(٤)ساڵێك جارێك دەسەڵاتەكانی دابەش بكەین بۆ دامەزراوەكان دوایە دیسان بیدەینەوە دامەزراوەی سەرۆكی هەرێم، بۆیە لەگەڵ مانەوەی ئەو ماددەیەین و پشتگیری سەرۆكی لیژنەی یاسایی دەكەین .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

بەرێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی تكایە ماددەی شەش بخوێنەوە .

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی شەش : كار بە هیچ دەقێكی یاسایی یان بڕیارێك ناكرێ كە لە گەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە ناكۆك بێت .

بەڕێز د.ڤالآ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

دەرگای گفتووگۆ دەكەینەوە هیچ گفتوگۆیەك نیە لەسەر ماددەی شەش، ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە:

١-گلوستان خان.

٢- كاك رێبوار.

٣- رۆژان خان.

٤- كاك ڤاهر.

٥- دكتۆرە گەلاوێژ.

٦- دكتۆر شێركۆ.

٧- دكتۆر كاڤم.

٨- كاك مەم.

٩- موژدە خان.

١٠- كاك دیاری.

بەڵێ دكتۆر شێركۆ فەرموو.

بەڕێز د.شيركو جودت مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من دوو پێشنیارم هەیە، دیارە ئەو پێشنیارانەی ئەو داواكاریانەی كە زیاتر لە سێ پەرلەمانتاری بەڕێز جەختیان لەسەر كردەوە، یەكێكیان ئەوە بوو كە لێپرسینەوە لە پەرلەمانەوە بكرێت، پێشنیاری ئەوە دەكەم كە ببێت بە ماددەیەك لێرەدا جێی بۆ بكرێتەوە.

پێشنیاری دووەمم/ ئەوەیە كە هەرچییەك دەرچێ ئەم یاسایە دواتر دەبێت لە پەیڕەوی ناوخۆدا داخیل بكرێت، چونكە دەسەڵاتەكانی دەچێتەوە سەر دەسەڵاتەكانی پەرلەمانی كوردستان كە سەرۆكی هەرێم دەست نیشان دەكات بە شێوازی هەڵبژاردن لە پەرلەمانەوە، لەبەر ئەوە ئەم یاسایە هەروەكو بیر خستنەوەیەك دەبێت دواتر بخرێتە ناو پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالآ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز گلستان خان فەرموو.

بەڕێز گلستان سعيد حمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەژی پشتگیریا لیژنە یاسایی دكەم كو ماددەی شەش وەكو خۆ بمێنێتەوە بێهێ كۆ گۆرانا بێتە كرن.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دكتۆر كاڤم فەرموو.

بەڕێز د. كاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی بەرەو كۆتایی ماددەكان دەڕۆین و هیچ ماددەیەك باسی لێپرسینەوەی نەكرد لە سەرۆكی هەرێم، نە لە مەیان، نە لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥)دا، من پێشنیار دەكەم یان ماددەیەك یان بڕگەیەك زیاد بكرێت بەوەی كە بە دەنگی زۆرینەی پەرلەمان سەرۆكی هەرێم خازیع بكات، تەواو ملكەچی بكات بە لێپرسینەوە لەبەردەم پەرلەمانی كوردستاندا، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دكتۆر رێبوار فەرموو.

بەڕێز د.ریبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من نوقتەیەكی نیزامیم هەبوو بەپێی مادده (٤٨) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان، ناكرێت هیچ پەرلەمانتارێكی بەڕێز پاس بدات بۆ بڕگەیەكی تر لە پێشنیازی یاسایی، دەبێت تەنها سوور بێت لەسەر ئەو بڕگەیەی كە خراوەتە روو.

سەبارەت بە موداخەلەی من پێموایە ماددەی شەش زۆر روونە، بۆ ئەوەی كە تەنازوعی قەوانین دروست نەبێت و پێویستە حوكمەكانی یاسا بە قەتعی بێت، بۆیە بە رەهایی پشتگیری ئەوە دەكەم كە ناوەڕۆكی ماددەی شەش وەكو خۆی جێگیر بكرێت، لەگەڵ رێزم.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز كاك مەم فەرموو.

بەڕێز مەم برهان محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەڵبەتە دەستووری عێراق یەكێكە لەو دەقە گرنگانەی كە هەموو دەقێكی قانونی پاڵپشت بە دەستوور، دەستوور دایكی هەموو قانوونەكانە، پرسیارەكە ئەوەیە لە دەستووری عێراقیدا، من حەز دەكەم لە دەستووری عێراقیدا لە ماددەی (٧٢)دا كاتێك كە سەرۆك كۆمار هەڵدەبژێردێت لە دوای یەكەمین دانیشتن لە بڕگەی (ج)، لە بڕگەی (ب) یەكەمین دانیشتنی پەرلەمانی عێراقی لە دوای (٣٠) رۆژ سەرۆكی پەرلەمان هەڵدەبژێرێت، بۆیە من ئەمە بە هەل دەزانم كە قسەی لەسەر بكەم، مادام ئێمە لەم ماددەی شەشەمدا كار بە هیچ دەقێك ناكرێت ناكۆك بێت لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە، كەواتە بۆمان هەیە بگەڕێینەوە بۆ

هەنـدێ برگـە، بـۆ ئـەوەی بـزانین ئیشکالیەتی قـانونی تێدایـە، بۆیـە دەگەڕێینـەوە بـۆ ماددەیـەك لـەناو برگەکـەدا، مـاددەی (٤) برگـەی یەکـەم کـە دەڵێـت لـە مـاوەی (٣٠) ڕۆژ لـە دوای هەڵبـژاردنی دەسـتەی سەرۆکایەتی پەرلەمان، پەرلەمانی کوردستان دەرگای خۆ پاڵاوتن دەکاتەوە، بۆیە ئەم دەقە بـۆ ئـەوەی هـەم بگونجێت لەگەڵ دەستووری عێراقیدا، هەم بۆ ئەوەی ئەم دەقە لە دوای یەکەمین دانیشتنی پەرلەمان، نەك هەڵبـژاردنی دەسـتەی سـەرۆکایەتی، یەکـەمین دانیشـتنی پەرلـەمان ئیلزامـی بێـت لـە مـاوەی (٣٠) ڕۆژدا سەرۆکی هەرێمی کوردستان هەڵبژێردێت، ماددەی (٤) برگەی (ج) زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، تکایە دەقیق بن لـە ڕەئیـە یاسـاییەکانتان، چـونکە هـەموو ڕەئیـەکان دەچـێتە نـاو پرۆتۆکـۆل، بەڕێز ڕۆژان خانم فەرموو.

بەڕێز روژان ابراهیم علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتگیریێ ل راپۆرتا لیژنا کاروبارا یاسایی دکەم، پشـتگیریێ مـادده شـەش دکـەم کـو وەك خـۆ بمێنـێتن، پشتگیریێ ئاخافتنا هاورێیت خۆ دکتۆر رێبوار و گلستان خان دکەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز موژدە خانم فەرموو.

بەڕێز مژدە محمود محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لە قسەکانی بەڕێز دکتۆر کاظم و بەڕێز کاك مەم دەکەم.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دکتۆر گەلاوێژ فەرموو.

بەڕێز گلاویژ عبید عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مـن پشـتگیری لـە مانـەوەی مـاددەی شـەش دەکـەم، لەبـەر ئـەوەی مـاددەی شـەش زۆر گرنگـەو حـوکمێکی خیتامیە بۆ هەموو یاسایەك، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك دیاری فەرموو، تکایە هەر ئەندامێکی پەرلەمان کە قسەکانی تەواو کرد مایکەکەی بکوژێنێتەوە تکایە.

بەڕێز دیاری انور حمە رحیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیری لە وتەكانی هەر یەك لە بەڕێزان دكتۆر كاظم و هەروەها كاك ئەبو بەكر هەڵەدەنی و دكتۆر شێركۆ دەكەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی یاسایی، پێویست بە هیچ روون كردنەوەیەك و وەلآمدانەوەیەك هەیە؟

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت موناقەشەی كاك مەم وەكو پرسیارا لە دەستەی لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی دەتەوێت روون كردنەوە بدەیت؟

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڵێ.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دەستووری عێراقێ ئاماژە بە سەراحەت تەنیا كری كو هەرێمی كوردستان دشێت مومارەسا هەمی دەسەلآتێ خۆ بكات، هەرێما كوردستانێ ئەندام پەرلەمانا لیڤ مادده دوو ل پەیڕەوی نافخۆی پەرلەمانێ بالآترین دەسەلآتە یاسادانانێە، ئەڤ پەرلەمانە هەر یاسایەكا زۆرینا دەنگا رێكارێ خۆ یاسایی گرتە بەر دەرباز بكات، ئەم پێ مولزەمین نە زیاتر، راستە دەستووری عێراقی ئیشارەت بە هەندێ رێكار دایت، بەس ئەم مولزەم نەبین، نەكو ئیجبارییە، وەكو لیژنا یاسایی ژی حەز دكەین ئەڤ ماددەی شەش وەك خۆ بمێنێت ڤێ پێشنیارێدا، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی فەرموو ماددەی حەوت بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی حەوتەم:

پێویستە لەسەر لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

هیچ ئەندامێك قسەی هەیە لەسەر ماددەی حەوت، ئەحكامی خیتامیە؟ پێویستە لە هەموو یاسایەکدا هەبێت، بەڵێ دیارە گفتوگۆ نییە لەسەری، فەرموو ماددەی هەشت بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی هەشتەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی دەرچواندنیەوە جێ بەجێ دەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی (وەقائیعی کوردستان)دا بلاّو دەکرێتەوە.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەم بەڕێزانە دەیانەوێت قسە بکەن:

١-سەرچنار خان.

٢- کاك کاوە.

٣- مامۆستا ئەبو بەکر.

٤- بەڕێز دکتۆر اسماعیل.

٥- دکتۆر محی الدین.

٦- دکتۆر شێرکۆ.

٧- کاك ڤاهر.

٨- کاك حکمت.

٩- کاك سروان.

١٠- رۆژان خان.

١١- دکتۆر رێبوار.

١٢- هدیە خان.

١٣- سوسن خان.

بەڕێز سەرچنار خان فەرموو.

بەڕێز سەرچنار احمد محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاز دەکەم ئەم ماددەیە بەم شێوەیەی لێ بکرێت:

(ئەم یاسایە لە رۆژی بلاّو کردنەوەی لە رۆژنامەی (وەقائیعی کوردستان) جێ بەجێ دەکرێت. زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك ڤاهر فەرموو.

بەڕێز ظاهر محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە.

پشتگیری لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی دەکەم، هیوادارم ئەم ماددەیە وەکو خۆی جێ بەجێ بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك کاوە فەرموو.

بەڕێز کاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەمان تێبینیم هەیە، ئەم یاسایە لە دوای بڵاو بوونەوەی لە وەقائیعی کوردستان دەچێتە بواری جێ بەجێ کردنەوە.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك حکمت فەرموو.

بەڕێز حکمت محمد عبو زید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە لیژنەی قانونی دەکەم ئەو ماددەیە هەر وەکو خۆی بمێنێتەوە باشتر دەبێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز مامۆستا ئەبو بەکر فەرموو.

بەڕێز ابوبکر عمر عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە کاك کاوە و خاتوو سەرچنار دەکەم، قسەکانم کران، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك سەروان فەرموو.

بەڕێز سروان محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە لیژنەی یاسایی دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دکتۆر اسماعیل فەرموو.

بەڕێز اسماعیل علی طە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بسم الله الرحمن الرحيم.

ئەز پشتگیریا بۆچوونا هەندێت دكەم كو وەقائیعی كوردستان بێتە نەشر كرن پاشی تەنفیز ببیت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاْ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز رۆژان خان فەرموو.

بەڕێز روژان محمد كريم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەز پشتگیریا لیژنا كاروبارێ یاسایی دكەم و پشتگیریێ دكەم مادده هەشت وەكو خۆی بمێنێت و پشتیگریێ ئاخافتنا هەڤالێت خۆ كاك سروان و كاك حكمت دكەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاْ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دكتۆر محی الدين فەرموو.

بەڕێز محی الدين حسن يوسف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەو دەستەواژەیەم كە ئەم (یاسایە لە بەرواری بڵاو بوونەوەی لە رۆژنامەی فەرمی وەقائیعی كوردستان جێ بەجێ بكرێت)، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاْ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دكتۆر رێبوار فەرموو.

بەڕێز ريبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئاخافتنەكانی من كرا، سوپاس، بۆ ئەوەی دووبار نەبێتەوە.

بەڕێز د.ڤالاْ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دكتۆر شێركۆ فەرموو.

بەڕێز د.شيركو جودت مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

مەسەلەی لە وەقائیعی كوردستان بڵاو بكرێتەوە مافێكی خەڵكە، مافی گشتییە، بۆ ئەوەی بزانن پەرلەمان دەنگ لەسەر چ دەدات، یاساو ناوەڕۆكی یاساكە چییە، بۆیە گرنگە لە وەقائیعدا بڵاو بكرێتەوە، نەك لە رۆژی دەرچواندنیەوە كاری پێ بكرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاْ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز هدیە خان فەرموو.

بەڕێز هديه مراد حيدر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیریی راپۆرتا لیژنا یاسایی دكەم مادده هەشت وەكو خۆی بمێنێت و بیهێتە جێ بەجێ كرن، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز سوسن خان فەرمووو.

بەڕێز سوسن محمد میرخان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیری لە ماددەی هەشت دەكەم كە وەكو خۆی جێ بەجێ بكرێت و پشتگیری لە بەڕێزان كاك سەروان و هەدیە خان و رۆژان خان دەكەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێزان ئەندامانی لیژنەی یاسایی، ئەحكامی خیتامییە، پێویست بە هیچ روون كردنەوەیەك و وەلامدانەوەیەك هەیە؟ فەرموو سەرۆكی لیژنەی یاسایی.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەندێك وەكو قاعیدە دەمی یاسا دێتە پەسند كرن و دەركەڤت ل وەقائیعی كوردستانێ و لە هەر ولاتێكی ژی ئەڤ میكانیزمە هەیە، ل بو ڤێ یاسایش بەلكو تابعێكی، رەهەندێكی نیشتمانی هەیە، تابعێكی سیاسی پتر هەیە، گرنگی پێدای هەرێما كوردستانێ نە گرێدای خاص موباشر ب حقوق و حوریاتێت خەلكی ڤە هەیەو مەسەلەی دادگایی كردن و گرێدانی مادده بۆ زانین و جەهلە یاساییین، ژی بەر هەندێ پێویست ناكات و لەگەل هەندێنە ئەڤ ماددەیە وەكی خۆ بمێنێت، ڤێ پێشنیازا یاساییدا، تەبیعی هەر خەلكی كوردستانێ دەزانیت نا وەكو بەس لە رێگا وەقائیعی كوردستان زانێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی هۆیەكانی دەرچواندن بخوێننەوە، بۆ ئەوەی دەرگای گفتوگۆ بكەینەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هۆیەكانی دەرچواندن

بە مەبەستی كارا كردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم لە پەرلەمان ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

دەرگای گفتوگۆ لەسەر هۆیەكانی دەرچواندن دەكەینەوە، هەر ئەندامێكی بەڕێز دەیەوێت گفتوگۆ بكات دەست بەرز بكاتەوە؟ ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت قسە بكەن ئەمانەن:

١-كاك مەم اسكندر.

٢- كاك نزار.

٣- كاك شوان.

٤- دكتۆر شێركۆ.

٥- كاك كاوە.

٦- كاك عبدالستار.

٧- بدريە خان.

بەڵێ كاك مەم فەرموو.

بەڕێز مەم اسكندر مەم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتەڤانیێ لە راپۆرتا لیژنا یاسایی دكەین كو مەبەستەك و كو ئەم ژی كارا كردنا دامەزراوە سەرۆكایەتیا هەرێما كوردستانێ ژ بەر هەندێ پێشنیار دكەم وەكو خۆ بمێنێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دكتۆر شێركۆ فەرموو.

بەڕێز د.شيركو جودت مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێشنیار دەكەم ئیزافەی ئەوە بكرێت كە لە سیستەمێكی حوكمڕانی پەرلەمانیدا، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز كاك نزار فەرموو.

بەڕێز نزار ملا عبدالغفار:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیری لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی دەكەم، پشتگیری لە وتەكانی بەڕێز كاك مەم دەكەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز كاك كاوە فەرموو.

بەڕێز كاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە لە یاسای ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠١٨) لە هۆیەكانی دەرچوواندن دەڵێت لە پێناو رەخساندنی زەمینە سازی و لێك تێگەیشتن لەسەر سیستەمی حوكمڕانی لە هەرێمی كوردستان ئەم یاسایە دەرچوێندرا، بۆیە من پێشنیار دەكەم لە پێناو زەمینە سازی و لە پێناو تەوافوقی سیاسی و لە پێناو دروست كردنی هەماهەنگی لەسەر یاساییەكی وا گرنگ كە یاسایەكە پەیوەندی بە هەموو خەڵكی كوردستانەوە هەیەو

یاسـایەکە ڕەهەنـدی نیشـتمانیی و نەتەوایـەتی هەیـە، خواسـت و داواکـاری و پێشـنیاری ئێمـە بـە هەنـد وەربگیرێت و جێگای بکرێتەوە لەو یاسایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك شوان فەرموو.

بەڕێز شوان کریم محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری هەڤالأنم دەکەم لە لیژنەی یاسایی، هەروەها هەڤالأنم کاك مەم و برادەران کە دەقەکە وەکو خـۆی بمێنێتەوەو جێگیر بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك عبدالستار فەرموو.

بەڕێز عبدالستار مجید عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە هەموو لا باسی سیستەمی پەرلەمانیمان کرد، دیارە ئەوەش خرایە روو کە سیستەمی پەرلەمانی تەنها بەوەی کە سەرۆکی هەرێم لە پەرلەمان هەڵبژێردرێت، نابێت بە سیستەمی پەرلـەمانی، ئێمـە پێمـان باشـە بەراسـتی بـۆ ئەمـە، بـۆ جێگیر کردنـی ئـەم پایـە، دەقـە وا بنووسـرێت (لـە پێنـاو جێگیر کردنـی پایـەکانی سیسـتەمی پەرلـەمانی لـە کوردسـتان – عێـراق و ڕێکخسـتنەوەی پایـەکانی سـەرۆکی هـەرێم ئـەم یاسـایە دەرچووێندرا) سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز بدریە خانم فەرموو.

بەڕێز بدریە اسماعیل محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە قسەکانی بەڕێز مامۆستا عبدالستار دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێزان سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی یاسایی، سەرۆکی لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ ئەوەمە هۆیەکانی دەرچواندن وەك خۆی بمێنێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز ڕوپاك خان فەرموو.

بەڕێز ڕوپاك احمد رحمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پشتگیری قسەكانی مامۆستا عبدالستار مجید دەكەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاْ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز خەدیجە خانم فەرموو.

بەڕێز خدیجە عمر طە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش پێداگیری لەسەر ئەوە دەكەم كە ئەم دەقە وەكو خۆی بمێنێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاْ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز كاك عەباس فەرموو.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بێگومان ئەم بابەتە دوو رەئی جیایی لەسەر هەیە، دوو رەئیە جیاوازەكەش هەردووكیان لەسەر ئەوەی قانوونی خۆی وەرگرتووە، ئەوە دەكرێت لە دوایی پێداچوونەوە هەردوو رەئیەكە بخەینە دەنگدانەوە لە كاتی خۆیدا، بۆیە سوپاستان دەكەم.

بەڕێز د.ڤالاْ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڵێ لە دانیشتنی دەنگدان ئەو پێشنیارانەی كە پێچەوانەی نیزامی عام و مەبادئی عامەی دەستوور نین، یاسا بنەڕەتیەكان نین لە هەرێمی كوردستان، هەموو ئەو پێشنیارانەی كە زیاتر لە دوو كەس پشتگیری كردووە، واتا ئەندامێك پێشنیارەكەی كردووەو دوو كەسی تریش پشتگیری كردووە، یان سێ ئەندام پشتگیری كردووە، ئەو پێشنیارانە هەمووی لەلایەن لیژنەی یاساییەوە صیاغە دەكرێنەوەو لە دانیشتنی دەنگدان هەموو پێشنیارەكان ئەو مەرجانەیان تێدایە بەپێی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان دەیخەینە دەنگدان، گفتوگۆ كردن لەسەر (پێشنیازی یاسای كارا كردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەموار كردنی شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند كردنی دەستوور) كۆتایی پێهات، فەرموون سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی یاسایی بۆ شوێنی خۆتان، زۆر سوپاستان دەكەین و دەستان خۆش بێت.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، بەم شێوەیە دانیشتنەكەمان هەڵدەگرین، زۆر سوپاس بۆ ئێوە.

منى نبى قهوچى	**هێمن هەورامی**	**د. ڤالا فرید ابراهیم**

سکرتێری پەرلەمانی
کوردستان – عێراق

جێگری سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان – عێراق

سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (5)ی

چوارشەممە رێکەوتی ٨\5\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٥)

چوارشەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٥/٨

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی چوار شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٥/٨ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری

سەرۆك و، بەڕێز منى نبى قهوچى سكرتێرى پەرلەمان, دانيشتنى ژمارە (٥)ى خولى پێنجەمى ساڵى (٢٠١٩) ى خۆى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپێى حوكمى بڕگەى (يەكەم)ى ماددەى (١٦) و ماددەى (٤٧) لە پەيڕەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان – عێراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان بڕياريدا بەرنامەى كارى دانيشتنى ژمارە (٥)ى ساڵى يەكەم لە خولى پێنجەمى هەڵبژاردنى پەرلەمانى كوردستان لە كاتژمێر (١١)ى پێش نيوەڕۆ ڕۆژى سێ شەممە ڕێكەوتى (٢٠١٩/٥/٨) بەم شێوەيە بێت:

يەكەم: دەنگدان لەسەر (پێشنيازى ياساى كارا كردنەوەى دامەزراوەى سەرۆكايەتى هەرێمى كوردستان – عێراق و هەموارى شێوازى هەڵبژاردنى سەرۆك تا پەسند كردنى دەستور) بەپێى حوكمى ماددەكانى (٨٩، ٩٠، ٩١، ٩٣، ٩٦) لە پەيڕەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى بەخشندەو ميهرەبان.

بەناوى گەلى كوردستانەوە دەست بە دانيشتنەكەمان دەكەين، دانيشتنى ژمارە (٥)ى ئاسايى وەرزى گرێدانى يەكەم، ساڵى يەكەم، لە خولى هەڵبژاردنى پێنجەمى پەرلەمانى كوردستان - عێراق.

بەڕێزان ئەندامانى پەرلەمان.

بەبۆنەى هاتنەوەى مانگى پيرۆزى ڕەمەزان دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان پيرۆزباييەكى گەرم ئاراستەى ئێوەى بەڕێزو گشت موسڵمانانى كوردستان و جيهان دەكات، داواكارين لە خواى گەورەو ميهرەبان كە گيانى لێبوردەيى و يەكتر قەبوڵ كردن و يەك ڕێزى و تەبايى باڵ بكێشتن بەسەر هەرێمى كوردستاندا، ئێستا داوا لە بەڕێز سكرتێرى پەرلەمان دەكەين كە بەرنامەى كارى دانيشتنى ئەمڕۆ بخوێنێتەوە، فەرموو.

بەڕێز منى نبى نادر قهوەچى/ سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرنامەى كار

بەپێى حوكمى بڕگەكانى (يەكەم و دووەم و سێيەم) لە ماددەى (١٦) و بڕگەى سێيەم لە ماددەى (١٨) و بڕگەكانى (يەكەم و پێنجەم) لە ماددەى (٥٤) و ماددەكانى (٤٧ و ٥٢ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧) لە پەيڕەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان- عێراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان بڕياريدا بەرنامەى كارى دانيشتنى ژمارە (٥)ى ئاسايى خولى بەهارەى ساڵى يەكەم لە خولى پێنجەمى هەڵبژاردنى پەرلەمان لە كاتژمێر (١١)ى پێش نيوەڕۆى ڕۆژى چوار شەممە ڕێكەوتى (٢٠١٩/٥/٨) بەم شێوەيە بێت:

یەکەم: دەنگدان لەسەر (پێشنیازی یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند کردنی دەستور) بەپێی حوکمی ماددەکانی (٨٩، ٩٠، ٩١، ٩٣، ٩٦) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز سکرتێری پەرلەمان پوختەی دانیشتنی ژمارە (٤)ی ئاسایی لەگەڵ ناوی ئامادە نەبووان بە مۆڵەت و بەبێ مۆڵەت بخوێننەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (٤)ی ئاسایی رۆژی چوار شەممە رێکەوتی ٢٠١٩/٤/٣ بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

١-دەستپێکردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

٢- خوێندنەوەی بەرنامەی کارو پوختەی دانیشتن و ناوی ئامادە نەبوون و ئامادە بوونی ئەندامانی دانیشتنی پێشوو لە لایەن بەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

٣- روون کردنەوەی سەرۆك فراکسیۆنەکان سەبارەت بە پێشنیازی یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند کردنی دەستور.

٤- دەست پێکردنی بڕگەکانی بەرنامەی کار لە لایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

٥- گفتوگۆ کردنی پێشنیازی یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند کردنی دەستور.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراون، یان بەبێ مۆڵەت ئامادە نەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (٤)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری ٢٠١٩/٤/٣:

١-باڵانبۆ محمد علی/ مۆڵەت.

٢- جمال حوێز مصطفی/ ئامادە نەبوو.

٣- زیاد جبار محمد/ مۆڵەت.

٤- شنۆ اشقی عبداللە/ مۆڵەت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

ئێستا دەست بە جێ بەجێ کردنی بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆمان دەکەین، کە بریتییە لە دەنگدان لەسەر (پێشنیازی یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند کردنی دەستور) بەپێی حوکمی ماددەکانی (٨٩، ٩٠، ٩١، ٩٣، ٩٦) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

داوا له سەرۆكایەتی لیژنەی یاسایی دەكەین كە بفەرموون بۆ شوێنی تایبەتی خۆیان.

نوقتەی نیزامیمان هەیە، بەڵێ فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

راپۆرتی لیژنەمان لەبەر دەست نییە، ناكرێت وا دانیشتن بڕوات، ئەگەر راپۆرتەكەمان لەلا نەبێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

راپۆرتی لیژنە تەنها بریتییە لە دارشتنەوەی پێشنیارەكان، ئێستا كە خوێندرایەوە هەر هەمووی دەخەینە بەردەستتان، لەبەر ئەوەی دوێنی تاكو نزیكی ئێوارە لیژنەی یاسایی بەردەوام لە كۆبوونەوە دابووە، بۆیە راپۆرتەكە ئێستا بۆ بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان دەخوێندرێتەوەو پێشنیار بە پێشنیار دەنگی لەسەر دەدرێت، هەمووشتان پرۆژە یاساكەتان لەلایە، راپۆرتی لیژنەی یاساییشتان لەلایە، لەبەر ئەوەی لە دانیشتنی گفتوگۆ هەر هەمووی دابەش كرا بوو بەسەر ئەندامانی پەرلەمان، بەڕێز كاك سۆران فەرموو.

بەڕێز سوران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەپێی ماددەی (٩٠) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان دانیشتنی دەنگدان لەسەر پرۆژە یان پێشنیاز نابێت لە هەفتەیەك زیاتر تێپەڕێت، بەداخەوە زۆر تێپەڕی و بەبێ ئەوەی ئەندامان ئاگادار بكەنەوە ئەو دانیشتنەی كە بۆ دەنگدان دانرا بوو دواتانخست، ئەوە شكاندنی پەیڕەوە كە ئەركی بەڕێزتانە پیادەی بكەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز كاك مەم فەرموو.

بەڕێز مەم برهان محمد قانع:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

تێبینیەكەی منیش ئەوەی كاك سۆرانە، سوپاستان دەكەم.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

ماددەی (٩٠) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان وازحە، كە پێویستە لە ماوەی هەفتەیەك دەنگدان لەسەر ئەو پرۆژە یاسایە بكرێت دوای خوێندنەوەی دووەمی، بەڵام خۆتان دەزانن هەر بابەتێك كە بوو بەهۆی شێواندن و تێكدانی مەبدەئی ئیستیقراری سیاسی، نەك تەنها پەیڕەوی ناوخۆ، بەڵكو دەستورو یاسا عادیەكانیش لە ئاستیدا دەوەستن، بۆیە دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بە گەڕانەوە بۆ ئەو مەبدەئانەی كە سیفەتی ئیلزامیان هەیە، كە مەبدەئی ئیستیقراری سیاسییە، گەڕانەوە بۆ ئەو مەبدەئە دەستورییە توانی كۆبوونەوەی دەنگدان لەسەر ئەو پرۆژە یاسایە تاخیر بكات، تا ئەو كاتەی لایەنە سیاسیەكان دەگەنە

تەوافوق، لەبەر ئەوەی خۆتان دەزانن پرۆژە یاساکە رەهەندێکی سیاسی هەیە و پێویست بوو کات بدرێت بە لایەنە سیاسیەکان، بۆ ئەوەی بگەنە تەوافوق لەسەر ئەو برگەو ماددانەی کە گۆڕانکارییان تێدا دەکرێت لەناو یاساکەدا، پەرلەمانی کوردستان لە خولی پێنجەمیدا بڕیاریداوە کە بەشێك بێتن لە چارەسەر کردنی کێشەو لە یەك نزیك کردنەوەی لایەنە سیاسیەکان لە یەکتری و هەروەها لە پارێزگاری کردنی لە یەك ریزی ناو ماڵی کورد، بۆیە لەسەر ئەو ئەساسە گەڕانەوە بۆ مەبدەئی ئیستیقراری سیاسی کە مەبدەئێکی مولزەمە دەنگدان لەسەر پرۆژە یاساکە دواخراوە، بە پێشێلکاری پەیڕەوی ناوخۆ دانانرێت، زۆر سوپاس.

فەرموو بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی لە ناونیشانی یاساکەوە دەست پێ بکە، بزانین چین ئەو پێشنیارانەی کە پێشکەش کراون.

بەڕێز بژارخالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەر ناونیشانێ یاسای پێشنیازی یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك سێ پێشنیار هەیە:

پێنشیارا ئێکێ/ یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەموار کردنی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق.

پێشنیاری دووەم/ یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق.

پێشنیاری سێیەم/ وەك خۆی بمێنێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

دیارە سێ پێشنیاز هەیە لەسەر ناونیشانی پرۆژە یاساکە:

پێشنیازی یەکەم ئەوەیە کە ناونیشانی یاساکە بەم شێوەیە هەموار بکرێتەوە:

(یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەموار کردنی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق).

بەڕێزان لە دەنگدان عادەتەن ئەو پێشنیازانەی کە جیاوازیان هەیە لەگەڵ ئەوەی وەکو خۆی بمێنێتەوە، پێویستە یەکەم جار ئەوان بخرێنە دەنگدانەوە، وەك خۆی بمێنێت دەخەینە دەنگدان، بەلاّم دوو پێشنیازمان هەیە جیاوازن لەگەڵ ئەوەی کە لەناو پرۆژەکەدا هاتووە، بۆیە عورفی دەنگدان وایە لەسەر پێشنیازەکان ئەوەی جیاوازە دەخەینە دەنگدان، کە ئەو دەنگی نەهێنا وەکو خۆی سەرۆکی لیژنەی یاسایی ناونیشانەکە دەخوێنێتەوەو دەیخەینە دەنگدانەوە، بۆیە پێشنیازی یەکەم داوای گۆڕانکاری لە ناونیشانەکە کردووە دەیخەینە دەنگدانەوە چەند کەس لەگەڵیەتی دەست بەرز بکاتەوە؟ بەڕێز سۆران فەرموو.

بەڕێز سوران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆیە کەس دەنگ نادات، ئەو پێشنیازە کە نووسراوە وەك ئەوە نییە کە تەرح کراوە، من یەکێك بووم لەوانەی کە تەرحم کرد، شتێك نییە بەناوی هەمواری یاسای دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم، هەمواری یاسای سەرۆکایەتی هەرێم، ئەو دامەزراوە لەویا شتێك نییە یاسایەك بەو ناوە بەڕێزان هین ناکەن، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

نەخێر، لای من هەیە، لە ئینصات وەرگیراوە بەو شێوەیە پێشنیازەکە کراوە، یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عیراق، هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند کردنی دەستوور، ڕایەك هەیە کە ناونیشانەکە وەك خۆی بمێنێتەوە، ڕای دووەم ئەوەیە کە یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عیراق و هەمواری یاسای سەرۆکایەتی هەرێم هەیە ڕایەکە، وە کراوە، چەند کەس لەگەڵیەتی ئەوەی کە لیژنەی یاسایی خوێندیەوە دەست بەرز بکاتەوە؟ کەس لەگەڵی نییە، چەند کەس دژیەتی؟ پێشنیارەکە ئەوانەی کە دژن؟ بە زۆرینەی دەنگ پێشنیازەکە ڕەت کرایەوە، پێشنیازی دووەم بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی؟ کاك بژار فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارا دوهێ، یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عیراق.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەو شێوەیە کراوە پێشنیازی دووەم کە سێ ئەندام پەرلەمان پشتگیریان کردووە، یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عیراق. دەیخەینە دەنگدان چەند کەس لەگەڵ ئەو پێشنیارەیە؟ تەنها (٩) کەس لەگەڵیەتی، چەند کەس دژیەتی دەست بەرز بکاتەوە؟ (٧٧) کەس بەزۆرینە ڕەت کرایەوە پێشنیازەکە، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی پێشنیازی یاساکە وەکو خۆی بیخوێنەوە با بیخەینە دەنگدان، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی یاسای کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عیراق، و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند کردنی دەستوور.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەی کە خوێنرایەوە دەیخەینە دەنگدان، چەند کەس لەگەڵیەتی دەست بەرز بکاتەوە؟ بە دەنگی (٨٨) ئەندامی پەرلەمان ناونیشانی پێشنیازی یاسایەکە وەکو خۆی مایەوە، ببورن چەند بەڕێز لەگەڵی نییە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٢٠) پەرلەمانتار دژە، ماددەی یەکەم بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ئەو پێشنیازانەی کە هەن لەسەر ماددەی یەکەم بیانخەڕوو، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی/١ چ پێشنیار لەسەر نینن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ د. ڕێواز فەرموو.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزتان دەزانن بە گوێرەی پەیڕەوی نوێ، کاتێك لە پێشنیارێك زیاتر هەبوو هەموو پێشنیارەکان دەخرێنە دەنگدانەوە کامەیان زیاترینی هێنا ئەوە بە پەسەند کراو دائەنرێت و دژ ناخرێتە دەنگدانەوە، ئەگەر یەك موقتەرەح هەبوو بۆ یەك مەوزوع دەخرێتە دەنگدانەوە ودژەکەی دەخرێتە دەنگدان، بەڵام ئەگەر سییان بوو دووان بوو، هەمووان دەخرێنە دەنگدان کامەیان زیاتری هێنا ئەوە دەیباتەوە پێویست ناکات دژ بخرێتە دەنگدان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز د. ڕێواز هەموو پێشنیارەکان دەخەینە دەنگدان، چەند ئەندامی پەرلەمان تەئیدی دەکات و ئەوان وەردەگرین و پێیان دەڵێین ئەوەندە ئەندام پەرلەمانە لەگەڵ ئەو پێشنیارەیە، چەند ئەندام پەرلەمانیش دژ دەوەستێتەوە و ئەویش هەر دەنگدان وەردەگرین بۆ ئەوەی دیار بێ کە چەند پەرلەمانتاریش دژی وەستاوەتەوە بەڵێ، سوپاس، ماددەی یەکەم سەرۆکی لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەك چ پێشنیار نەبووینە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ کاك عبدالستار نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز عبدالستار مجید قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان، سەبارەت بە ناونیشانەکە ئێمە کاتی خۆی پێشنیارێکمان کرد، بەشی ئەوە کە بخرێتە لیژنەی یاسایی و تاوتوێ بکرێ و تەئیدیش کرا، بەس ئێستا لە پێشنیارەکانەوە کە لێرە لەبەردەستیش دا هەیە و ئەوەی کە باسیشتان کرد هەر باسی نەکرا، کە کاراکردنەوەی یاسای سەرۆکایەتی

هەرێم بەشێوەیەك كە ڕەنگدانـەوەی سیسـتمی پەرلـەمانی بـێ لـە هـەرێمی كوردسـتان، نـازانم پـێم خۆشـە لیژنەی یاسایی وەڵامم بدەنەوە كە بەشی ئەوەندە پشتگیری كراوە كە لیژنەی یاسایی سیاغەی بـۆ بكاتـەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی وەڵامی بدەنەوە، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەم وەكو لیژنا یاسایی هەمی ئەندامێت دگەل لیژنا یاسایی دا ئامادە بووینە ئەو پێشـنیارا لـدیف مـاددێ ٩١ پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی ئەو پێشنیارا سێ ئەندام پەرلەمان پشتگیریا وێ ڕەئی كردبت مـە وەرگرتـی و مە جهێ وێ دناڤ ڕاپۆرتا لیژنا یاسایی دا كری، ئەمما ئەگەر لە حاڵەتـەكی ئەگـەر پێشـنیارەك دژی نیزامـی سیاسی و مەبادئی عام ونیزامـی پەرلـەمانی بێـت لـوی حاڵـەتی ولـە حاڵـەتی ئەگـەر سـێ ئەنـدام پەرلـەمانا پشتگیری نەكردبت ل ڤان حاڵەتا بتەنێ مە نەڤیسیە، لەوما ئەوی دی هەمی جهێ دناڤ ڕاپۆرتا لیژنا یاسایی دا هەی.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

تەمام زۆر سوپاس، ماددەی یەك هیچ پێشنیارێك كـراوە بـۆ گۆڕانكـاری لـە مـاددەی یەكـەم بـەڕێز سـەرۆكی لیژنەی یاسایی؟ ماددەی یەكەم وەكو خۆی بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیدەینە دەنگدان، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی یەكەم/ ....

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز كاك سۆران فەرموو.

بەڕێز سۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی ٩١ لە پەیڕەوی ناوخۆ بڕگەی ٢ زۆر وازحە، دەڵـێ/ لـە كـاتی بـوونی زیـاتر لەیـەك پێشـنیاز هـەموو پێشنیازەكان دەخرێتە دەنگدان كامیان زۆرینەی دەنگی هێنا بە پەسـەند كـراو دائـەنرێت، بۆیـە پشـتیوانی قسەكەی د. ڕێواز دەكەم دژ وەرناگیرێ لە كاتی بوونی زیاتر لە پێشنیازێك، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەواو، ئەو بابەتە تێ پەڕی و وەڵام درایەوە، تکایە بە نوقتە نیزام نەخەنە ناو بابەتێکەوە کە وەڵام دەدرێتەوەو تێ دەپەڕێ، بەڵێ کاك بژار فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی ١/ یاسای هەڵپەساردنی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عیراق ژمارە (١٠) ی ساڵی ٢٠١٨ هەڵدەوەشێتەوەو دامەزارووەی سەرۆکایەتی هەرێم کارادەکرێتەوە.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

چەند کەس لەگەڵ ئەو ماددەیەیە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٨٨) ئەندام پەرلەمان لەگەڵیەتی، ئەوەی لەگەڵ نیە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٧) ئەندام پەرلەمان لەگەڵی نیە، بە کۆی دەنگی (٨٨) ئەندام پەرلەمان ماددەکە پەسەند کرا، ماددەی (٢) بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٢) دوو پێشنیار هەیە:

پێشنیاری یەك کە جیاوازە لەگەڵ ئەصڵی پێشنیازەکە پێشنیارەکە ئەوەیە:

یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی سەرۆکایەتی هەرێم بەسەر دامەزراوە دەستورییەکانی هەرێم دا هەڵدەوەشێتەوە و دەسەڵات و ئەرك و فەرمانەکانی هەموار دەکرێتەوە بەشێوەیەك دەسەڵاتەکانی پرۆتۆکۆلی تەشریفاتی بێت هاوشێوەی عیراق.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو پێشنیارەی کە هەیە لەلایەن سێ پەرلەمانتارەوە پشتگیری لێ کراوە، ئەوەی کە لە گەڵیەتی دەست بەرز بکاتەوە؟ (٢٠) پەرلەمانتار لەگەڵیەتی، ئەوەی کە دژە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٨٣) پەرلەمانتار دژیەتی، پێشنیارەکە وەرنەگیرا، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی، ماددەی (٢) وەکو خۆی بخوێنەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٢)

یاسای دابەشکردنی دەسەڵاتەکانی سەرۆکایەتی هەرێم بەسەر دامەزراوە دەستورییەکانی هەرێم ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠١٧ هەڵدەوەشێتەوە.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەی کە خوێندرایەوە وەکو خۆیەتی دەیخەینە دەنگدان، ئەو ئەندامانەی کە لەگەڵن دەست بەرز بکەنەوە؟ (٨٨) ئەندام پەرلەمان لەگەڵیەتی، ماددەکە وەکو خۆی پەسەند کرا، ماددەی (٣) بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ئەو پێشنیارانەی کە هەن و زیاتر لە سێ ئەندام پەرلەمان تەئیدی کردووە لەسەر ماددەی (٣) بخەنەڕوو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر ماددەی (٣) هەندەك ڕەئی و پێشنیازی جیاواز هەنە، پێشنیازا یەك/ ڕستەی (تا پەسەندکردنی دەستوور) لابدرێ.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، ڕای دووەم و سێیەمیش بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیارا (٢) هەروەسا لەگەڵ پێشنیارا (٣) ل دیف ماددەی (٨٩) برگا (٢) پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی و ئەو ئەرك و دەسەڵاتێت لیژنا تایبەتمەند کو لیژنا کاروبارێت یاساییا دای، مە وەکو لیژنا یاسایی دیت کۆبوونا خۆدا هەم گەیشتینە صیغەیەکی دارشتنەکا نی بۆ تەوفیق د ناڤ بەرا ڤان هەردوو پێشنیارێت ئاراستە کری دا ڤی شێوەیە مە وەکو لیژنەی یاسایی داخازێش جەنابێ تە دکەین بیخەیە بەر دەنگدانێ، ئەو پێشنیارەژی دبیتە پێشنیارا (٢)، برگەیەك زیاد بکرێ (بەدەر لە حوکمی برگەکانی (٢) و (٣) لە ماددەی یەکەمی یاسای سەرۆکایەتی هەرێم ژمارە (١)ی سالی ٢٠٠٥ی هەموارکراو، سەرۆکی هەرێم دوو جێگری دەبێت و ئەرك و دەسەڵاتەکانیان لەلایەن سەرۆکی هەرێمەوە دیاری دەکرێت).

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێشنیاری یەکەم دەخەینە دەنگدان، پێشنیاری یەکەم ئەوە بوو کە ڕستەی (تا پەسەندکردنی دەستوور) لابدرێت، چەند کەس لەگەڵە کە دەستەواژەی (تا پەسەندکردنی دەستوور) لابدرێت دەست بەرز بکاتەوە؟ (١٤) ئەندام لەگەڵیەتی کە ئەم پێشنیازە قبوڵ بکرێ، چەند ئەندام پەرلەمان لەگەڵ نیە کە پێشنیارەکە قبوڵ بکرێ با دەست بەرز بکاتەوە؟ پێشنیارەکە بە دەنگی (٨٦) ئەندام پەرلەمان ڕەت کرایەوە، ئەوەی بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی خستیەڕوو بۆ بەڕێزتان ئەوەبوو کە دوو پێشنیاری تر هەن زیاتر لە سێ کەس تەئیدی کردووە، بەڵام لەو دوو پێشنیارە، لیژنەی یاسایی کۆبوونەوەی خۆیان ئەنجام داوە، لەبەر ڕۆشنایی برگەی دووەم لە ماددەی (٨٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان بە تەوفیق کردن لە نێوان ئەو دوو پێشنیارەی کە جیاوازیان هەیە پێشنیارێکیان دارشتۆتەوە بە پێی برگەی (٢) لە ماددەی (٨٩) و ئێستا ئەو پێشنیارەی کە لیژنەی یاسایی دایڕشتۆتەوە دەیخەینە دەنگدان، ئەگەر ئەو پێشنیارە

دەنگی هێنا دوو پێشنیارەکەی پێشووتر کە پێشنیار کرابوون و تەئید کرابوو لەلایەن سێ ئەندامانی پەرلەمان ئەوان سقوت دەکەن لە بەرامبەر ئەوەی کە لیژنەی یاسایی دایڕشتۆتەوە، چونکە بۆ تەوفیق کردن لیژنەی یاسایی ئەو حەقەی هەیە کە داڕشتنەوەی پێشنیارەکان بکات، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ئەو پێشنیارەی کە داتان ڕشتۆتەوە فەرموو بیخەنە ڕوو.

بەڕێز بژار خالد عبداللە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری (٢)

بڕگەیەك زیاد بکرێت بەم شێوەیە:

بەدەر لە حوکمی بڕگەکانی (٢) و (٣) لە ماددەی یەکەمی یاسای سەرۆکایەتی هەرێم ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموارکراو سەرۆکی هەرێم دوو جێگری دەبێت و ئەرك و دەسەڵاتەکانیان لەلایەن سەرۆکی هەرێمەوە دیاری دەکرێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو پێشنیارە دەخەینە دەنگدان، چەند پەرلەمانتار لەگەڵیەتی دەستی بەرز بکاتەوە؟ کاتی دەنگدان نوقتە نیزامی وەرناگیرێ، پێشنیارەکە بە دەنگی (٨٤) ئەندام پەرلەمان قبولکرا، چەند پەرلەمانتار دژیەتی با دەست بەرز کاتەوە؟ (٢٣) کەس دژی پێشنیارەکەن، پێشنیارەکە بە دەنگی (٨٤) پەرلەمانتار قبولّ کرا، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ماددەی (٣) بخوێنەوە لەگەڵ ئەو پێشنیارەی کە دەنگی لەسەر درا کەواتە دەبێت بە دوو بڕگە ماددەی (٣) بڕگەی (یەکەم) و بڕگەی (دووەم)، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبداللە:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٣):

یەکەم: بەدەر لە حوکمی ماددەی دووەم لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموارکراو، پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق سەرۆکێك بۆ هەرێم هەڵدەبژێردێت بەو ئەرك و دەسەڵاتانەی کە لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراقدا هەیە، تا پەسەند کردنی دەستوری کوردستان ـ عێراق کە تێیدا شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆکی هەرێم و دەسەڵاتەکانی دیاری دەکرێت و، سەرۆك لەسەر ئاستی ناوخۆ و دەرەوەش نوێنەرایەتی هاووڵاتیانی کوردستان ـ عێراق دەکات و بەناویانەوە دەدوێت و هەماهەنگی لە نێوان دەسەڵاتە فیدرالیەکان و دەسەڵاتەکانی هەرێمدا دەکات.

دووەم: بەدەر لە حوکمی بڕگەکانی (٢) و (٣) لە ماددەی (یەکەم) لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموارکراو، سەرۆکی هەرێم دووجێگری دەبێت و ئەرك و دەسەڵاتەکانیان لەلایەن سەرۆکی هەرێمەوە دیاری دەکرێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماددەی (٣) دەخەینە دەنگدان ئەو ئەندامانەی لەگەل ماددەی (٣) با دەست بەرز بکەنەوە؟ (٨٦) ئەندام پەرلەمان لەگەڵیەتی، ئەوەی لەگەڵ نییە با دەست بەرز کاتەوە؟ (٢١) پەرلەمانتار لەگەڵی نییە، ماددەکە بە دەنگی (٨٦) پەرلەمانتار پەسەند کرا. ماددەی (٤) بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی، فەرموو. بەڵێ خاتون نوقتە نیزامی هەیە؟ (ڕوپاك) خان فەرموو.

بەڕێز روپاك احمد رحمان:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

من لە بڕگەی پێشووتر نوقتە نیزامیم هەبوو کە بە داخەوە وەرتان نەگرت لەوە نوقتە نیزامیم نییە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بڕگەی پێشوو تەواو بوو قسەی لەسەر کراوە نوقتە نیزامی وەرناگیرێ، بەڵێ سەرۆکی لیژنەی یاسایی، فەرموو ماددەی (٤) بخوێنەوە ئەو پێشنیارانەی کە کراون زیاتر لە (٣) پەرلەمانتار تەئیدی کردوون بیانخەنە روو.

بەڕێزبژار خالد عبدالله:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٤) پێنج پێشنیار هەنە:

١-مەرجی بڕوانامە بۆ خۆپالأوتن زیاد بکرێت بەلایەنی کەم بەکالۆریۆس بێت.

٢-دەست لەکار کێشانەوەی سەرۆکی براوە لە حزبایەتی.

٣-ماددەی (٤) وەك خۆی بمێنێتەوە تەنها خالّی پێنجەم لە ماددەی (٤) دەنگدان بە نهێنی بێت و نەك بە ئاشکرا.

٤- ماددەی (٤) وەك خۆی بمێنێت تەنها خالّی پێنجەم سەرۆك بەدەنگی دوو لەسەر سێی ئەندامانی پەرلەمان و بە نهێنی هەڵبژێردرێت.

٥- وەك خۆی بمێنێ.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێنج پێشنیارمان هەیە پێشنیاری یەکەم دەخەینە دەنگدان، پێشنیاری یەکەم ئەوە بووە کە مەرجی بڕوانامە بۆ خۆپالأوتن زیاد بکرێن و بەلایەنی کەم بەکالۆریۆس بێت، چەند کەس لەگەڵ ئەو پیشنیارەیە با دەست بەرز بکاتەوە خرایە دەنگدان؟ (٢٢) کەس لەگەڵدایە، چەند پەرلەمانتار دژی ئەو پێشنیاریە با دەست بەرز کاتەوە؟ (٦٩) پەرلەمانتار دژیەتی، پێشنیارەکە رەت کرایەوە.

پێشنیاری دووەم بەرێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی، بەڕێز كاك (كاوە) فەرموو.

بەڕێز كاوە عبدالقادر حسن :

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

بـه پێـی یاسا بـەپێی پـەیڕەوی نـاوخۆ لـە دانیشـتنی دووەم هـەموو ئـەو پێشـنیازانەی کـەوا پاڵپشـتی (٣) پەرلەمانتاری هەیە ئەرکی لیژنەی یاساییە کە لـە دارشـتنەوە یـاخود لـە سـیاغە کردنـی ئـەو پێشـنیازانەی جێی بکانەوە لە ناو مسوەدەی پێشنیازی پڕۆژە یاساکە، یەك لەو پێشنیازانە ئەوە بوو کە پەرلەمان توانـای لێپرسینەوەی هەبێت لە سەرۆکی هەرێم لەبەر ئەوەی سەرۆکی هەرێم لـە نـاو پەرلـەمان هەڵدەبـژێردرێت پێویستە پەرلەمان توانای لێپرسینەوەی هەبێت وە من تێبینیم هەیە لەسەر لیژنـەی یاسایی وە لـە وێش دەنگم نەداوە کە ئەندامێکی لیژنەی یاسایی لەبەر ئەوەی ئەو پێشنیازە لابرا، داوا ئەکەم کـە ئـەو پێشـنیاز بخرێتەوە ناو پڕۆژەکە یاخود مسوەدەی پرۆژە یاساکە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك (کاوە) تـۆ خـۆت ئەنـدامی لیژنـەی یاسـایی وەکـو خـۆم سـەرۆکی پەرلـەمان روون کردنـەوەم دا لەسەر ئەو بابەتە بەڕێز (د.رێواس) روونکردنەوەی دا لەسەر ئەو بابەتە وە روونمان کردەوە کە لە نیزامـی پەرلەمانی سەرۆکی هەرێم و وە سەرۆکی وڵات لە بەرامبەر پەرلەمان سیاسیەن بەرپرس نابێت، بۆیـە ئـەو پێشنیارە بەپێچەوانەی مەبدەئی نیزامـی پەرلەمانییـە کـە لـە دەسـتووری عیراقـی و لـە هـەموو ئەنزیمـە پەرلەمانیەکان تەسبیت کـراوە بۆیـە لیژنـەی یاسـایی نـاتوانێ پێشـیارێك کـە پێچـەوانەی مـەبادئی عامـە و پێچـەوانەی مـەبادئی دەسـتووری بێـت بیخاتـە نـاو پێشـنیارەکان، بۆیـە لـەو روانگـەوە ئـەو پێشـنیارە رەت کراوەتەوە، وە هیوادارم ئـەو جارە ورد تـر بـن لـە رایـەکانتان، بـەڕێز سـەرۆکی لیژنـەی یاسـایی پێشـنیاری دووەم بخەنە روو، فەرموو.

بەڕێزبژار خالد عبدالله:

بەڕێزسەرۆکی پەرلەمان.

دەست لەکار کێشانەوەی سەرۆکی براوە لە حزبایەتی.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێشنیارەکە بەو شێوەیەیە کە سەرۆکی براوە پێویسـتە دەسـت لـە کاروبـاری حزبایـەتی بکێشـێتەوە ئـەوەی کەلەگەڵ ئەو پێشنیارەیە با دەست بەرز بکاتەوە؟ (٢٤) پەرلەمانتار تەئیدی پێشنیارەکە دەکات، ئەوەی دژی پێشنیارەکەیە دەست بەزر کاتەوە؟ (٦٩) پەرلەمانتار دژیەتی، پێشنیارەکە بە دەنگـی (٦٩) پەرلـەمانتار رەت کرایەوە، پێشنیاری سێیەم بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیار سێی ماددەی چوار وەك خۆی بمێنێتەوە، تەنها خاڵی پێنجەم لە ماددەی چوار دەنگدان بـە نهـێنی بێت نەك بە ئاشکرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەنگدانی ئاشكرا بكرێت بە دەنگدانی نهێنی، كێ لەگەڵدایە تكایە دەست بەرزكاتەوە؟ (٢٠) كەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، كێ لەگەڵدانییە تكایە دەست بەرزكاتەوە؟ (٧١) كەس لەگەڵدانیە، زۆر سوپاس، پێشنیارەكە بە زۆرینەی دەنگ ڕەتكرایەوە، پێشنیاری چوارەم تكایە بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێشنیاری چوارەم ماددەی چوار وەكو خۆی بمێنێتەوە، تەنها خاڵی پێنجەم سەرۆك بە دەنگی (٣/٢) ئەندامانی پەرلەمان و بە نهێنی هەڵدەبژێردرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستا بەڕێزان ئەو پێشنیارە دەخەینە دەنگدانەوە، كێ لەگەڵدایە تكایە دەست بەرزكاتەوە؟ (٢٢) كەس لەگەڵدایە، هەرچەندە دەستەواژەی بە نهێنی هەڵدەبژێردرێت ڕەتكرایەوە، بەلاّم لێرە دووبارە كراوەتەوە هەر بۆ پرۆتۆكۆل و بۆ زانین، لەبەر ئەوەی بە دەنگی زۆرینەی ئەندامانی پەرلەمان دەستەواژەی بە نهێنی هەڵدەبژێردرێت ڕەتكرایەوە، بۆیە نابێت بخوێندرێتەوە، تەنها (٣/٢)ی ئەندامان، ئەو ئەندامانەی كە دژی پێشنیارەكەن تكایە دەست بەرزكاتەوە؟ (٦٩) كەس لەگەڵدانیە، زۆر سوپاس، پێشنیارەكە بە زۆرینەی دەنگ ڕەتكر ایەوە، تكایە ماددەی چوارەم وەكو خۆی بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان، بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (٤):

بەدەر لە حوكمەكانی ماددەی (حەفتەم)ی یاسای سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان ـ عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەمواركراو، پەرلەمانی كوردستان بۆ هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم ئەم ڕێكارانەی خوارەوە دەگرێتەبەر:

یەكەم:

١ـ لە ماوەی (٣٠) ڕۆژ لە دوای هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان، پەرلەمانی كوردستان دەرگای خۆ پالاّوتن دەكاتەوە.

٢ـ خوازیارانی خۆكاندیدكردن كە مەرجەكانی ماددەی (پێنجەم)ی یاسای سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان ـ عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەمواركراو تێدایە، لە ماوەی (٣) سێ ڕۆژ لە بەرواری كردنەوەی دەرگای خۆپالاّوتن داواكاری و سیڤی خۆیان پێشكەش سەرۆكایەتی پەرلەمان دەكەن.

٣ـ سەرۆكایەتی پەرلەمان لە ماوەی (٢)دوو ڕۆژ لە ڕۆژی داخستنی دەرگای خۆپالاّوتن ناوی ئەو پاڵێوراوانە رادەگەیەنێت كە مەرجی یاساییان تێدایە.

٤ـ هەر کەسێك لەوانەی داواکارییان پێشکەش کردووە، ئەگەر ناوی رانەگەیەنرا بۆی هەیە لە ماوەی (٢) دوو رۆژ لە رێکەوتی راگەیاندنی ناوی کاندیدەکان لە بەردەم دادگای تەمییز تانە بدات، دادگای تەمییز لە ماوەی (٢) دوو رۆژ تانە یەکلایی دەکاتەوە، بڕیاری دادگاش لەم بارەوە بنبڕە.

٥ـ سەرۆکی هەرێم لە دەنگدانێکی ئاشکرا و بە دەنگی زۆرینەی رەهای ئەندامانی پەرلەمان، لە ماوەی (٣) رۆژ لە رۆژی دەرکردنی بڕیاری بنبڕ لەسەر تانەکان هەڵدەبژێردرێت.

٦ـ ئەگەر هیچ پاڵێوراوێك دەنگی زۆرینەی رەهای ئەندامانی پەرلەمانی بەدەست نەهێنا دەنگدان دووبارە دەکرێتەوە و، کێبڕکێ لە نێوان ئەو دوو پاڵێوراوە دەبێت کە زۆرینەی دەنگیان هێناوە و ئەوەی لە جاری دووەم زۆرینەی بەدەست هێنا دەبێتە سەرۆکی هەرێم، ئەگەر تەنها یەك پاڵێوراویش هەبوو بۆ پۆستی سەرۆکی هەرێم دەنگدانی ئاشکرا ئەنجام دەدرێت و، ئەگەر پاڵێوراوەکە زۆرینەی دەنگی پەرلەمانی بەدەست هێنا دەبێتە سەرۆکی هەرێم.

دووەم:

بەدەر لە حوکمی خاڵی (١) بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە پەرلەمانی کوردستان تەنها لەم خولەدا لە ماوەی (٣) سێ رۆژ لە دوای دەرچواندنی ئەم یاسایە دەرگای خۆ پالاۆتن بۆ پۆستی سەرۆکی هەرێم دەکاتەوە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا ئەو ماددەیە دەخەینە دەنگدان کە خوێندرایەوە لەلایەن سەرۆکی لیژنەی یاسایی، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٨٦) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (١٨) کەس لەگەڵدانیە، زۆر سوپاس، کەواتە ماددەکە بە زۆرینەی دەنگ پەسەندکرا، ماددەی پێنج بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٥):

دوو پێشنیار هەیە:

پێشنیاری یەکەم: ماوەی ویلایەتی سەرۆکی هەرێم بە کۆتایی هاتنی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان کۆتایی دێت و، سەرۆکی هەرێم بۆی نییە جارێکی تر خۆی هەڵبژێرێت.

پێشنیاری دووەم: وەکو خۆی بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی پێشنیاری یەکەم لە ماددەی (٥) جارێکی تر بخوێنەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم: ماوەی ویلایەتی سەرۆکی هەرێم بە کۆتایی هاتنی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان کۆتایی دێت و، سەرۆکی هەرێم بۆی نییە جارێکی تر خۆی هەڵبژێرێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا پێشنیاری یەکەم دەخەینە دەنگدان، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٦) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٧٧) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پێشنیارەکە رەتکرایەوە، رای دووەم ئەوەیە کە ماددەی پێنج وەکو خۆی بمێنێتەوە، بۆیە بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ماددەی (٥) بخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٥):

یەکەم: ماوەی ویلایەتی سەرۆکی هەرێم بە کۆتایی هاتنی ماوەی ویلایەتی پەرلەمان کۆتایی دێت.

دووەم: سەرۆکی هەرێم لە ئەرك و دەسەلاتەکانی بەردەوام دەبێت تا بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە سەرۆکێك هەڵدەبژێردرێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا ماددەی پێنج دەخەینە دەنگدانەوە وەکو ئەوەی کە خوێندرایەوە، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٨٩) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (١٢) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەندکرا، ماددەی شەش بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٦):

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز ئێستا ماددەی شەش دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٩٠) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٨) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ ئەو ماددەیە پەسەندکرا، ماددەی حەوت بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٧):

پێویستە لەسەر لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا ماددەی حەوت دەخەینە دەنگدان وەکو ئەوەی کە خوێندرایەوە، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٨٣) کەس لەگەڵدایە، زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدانییە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٢) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ ماددەی حەوت پەسەندکرا، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ماددەی هەشت بخوێنەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٨):

دوو پێشنیار هەیە:

پێشنیاری یەکەم: ئەم یاسایە جێبەجێ دەکرێت لە دوای بلاوبوونەوەی لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان).

پێشنیاری دووەم: وەکو خۆی بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستا پێشنیاری یەکەم دەخەینە دەنگدان ئەوەیە کە یاساکە کاتێك بکەوێتە بواری جێبەجی کردن کە لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بلاو دەکرێتەوە، کێ لەگەڵ ئەو پێشنیارەیە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٩) کەس لەگەڵدایە، زۆر سۆپاس، کێ لەگەڵدانییە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (٧٩) کەس لەگەڵدانییە، زۆر سوپاس، کەواتە پێشنیارەکە بە زۆرینەی دەنگ رەتکرایەوە، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ماددەی هەشت وەکو خۆی بخوێنەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٨):

ئەم یاسایە لە رۆژی دەرچواندنیەوە جێبەجێ دەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بلاو دەکرێتەوە.

بەڕێز د.ڤالاْ فريد ابراهيم/سەرۆکی پەڕلەمان:

ماددەی (٨) دەخەینە دەنگەوە ئەوەی لە گەلیەتی با دەست بەرز بکاتەوە ؟(٨٤) پەڕلەمانتار لەگەڵیەتی ، ئەوەی لەگەڵ ئەو ماددەیە نیە ، با دەست بەرزبکاتەوە؟ (٦) پەرلەمانتار لەگەلی نیە ماددەکە بە دەنگی (٨٤) پەرلەمانتار پەسەند کرا. بەرێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی هۆیەکانی دەرچواندن .

بەرێز بژار خالد عبدالله :

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هۆیەكانی دەرچواندن

دوو پێشنیارێ هەن

پێشنیارێ یەكێ:

بە مەبەستی كاراكردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان ـ عێراق و هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم لە پەرلەمان لە پێناو جێگیركردنی سیستەمی پەرلەمانی لە هەرێمی كوردستان ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

پێشنیاری دووەم:

وەك خۆی بمێنێت .

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم /سەرۆكی پەڕلەمان:

پێشنیاری یەكەم دەخەینە دەنگدانەوە ئەو پەرلەمانتارەی كە لە گەڵیەتی دەست بەرز بكاتەوە ؟ كەس لەگەل پێشنیاری یەكەم نیە، هۆیەكانی دەرچواندن وەكو خۆی بخوێنەوە بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی .

بەڕێز بژار خالد عبدالله :

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هۆیەكانی دەرچواندن

بە مەبەستی كاراكردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان ـ عێراق و هەڵبژاردنی سەرۆكی هەرێم لە پەرلەمان ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم /سەرۆكی پەڕلەمان :

ئەوەی كە خرایە روو دەیخەینە دەنگدان ئەو ئەندام پەرلەمانەی لە گەڵیەتی با دەست بەرز بكاتەوە ؟(٨٤) پەرلەمانتار لەگەڵیەتی ، ئەوەی لەگەڵی نیە ؟ (٥) پەرلەمانتار لەگەڵی نیە، هۆیەكانی دەرچواندن بە دەنگی (٨٤) پەرلەمانتار پەسەند كرا . بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ئێستا كۆی یاساكە بە ناو نیشانی یاساكەوە بە هۆیەكانی دەرچواندن و بە تێكرایی ماددەكان دەخەینە دەنگدانەوە ئەوەی لەگەڵ كۆی یاساكەیە با دەست بەرز بكاتەوە؟كۆی یاساكە بە دەنگی (٨٩) پەرلەمانتار پەسەند كرا ، چەند كەس لەگەڵ یاساكە نیە، با دەست بەرز بكاتەوە ؟(١٢)پەرلەمانتار دژیەتی ، كۆی یاساكە بە دەنگی (٨٩) پەرلەمانتار پەسەند كرا، پیرۆزبایی لە گەلی كوردستان دەكەین و دەست خۆشی لە پەرلەمانی كوردستان دەكەین بە بۆنەی پەسەندكردنی پێشنیازی یاسای كاراكردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەندكردنی دەستوور پیرۆزە لە گەلی كوردستان بەم جۆرە كۆتایی بە دانیشتنەكە دێنین .

منى نبى قهوچى
سكرتێرى پەرلەمانى
كوردستان – عێراق

هێمن هەورامى
جێگرى سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان – عێراق

د. ڤالا فريد ابراهيم
سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٦)ی

سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٨\٥\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٦)

سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٥/٢٨

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٥/٢٨ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری

سەرۆك و، بەڕێز منى نبى قهوچى سكرتێرى پەرلەمان, دانیشتنى ژمارە (٦)ى خولى پێنجەمى ساڵى (٢٠١٩) ى خۆى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپێى حوكمى بڕگەى (یەكەم)ى ماددەى (١٦) و ماددەى (٤٧) لە پەیڕەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان – عێراق، دەستەى سەرۆكایەتى پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەى كارى دانیشتنى ژمارە (٦)ى ساڵى یەكەم لە خولى پێنجەمى هەڵبژاردنى پەرلەمانى كوردستان لە كاتژمێر (١١)ى پێش نیوەڕۆ ڕۆژى سێ شەممە ڕێكەوتى (٢٠١٩/٥/٢٨) بەم شێوەیە بێت:

یەكەم/ خستنەڕوو و هەڵبژاردنى پاڵێوراوەكان بۆ پۆستى سەرۆكى هەرێم، بەپێى حوكمى خاڵى (٥ و ٦)ى بڕگەى (یەكەم)ى ماددەى (٤) لە یاساى ژمارە (١)ى ساڵى ٢٠١٩ (یاساى كارا كردنەوەى دامەزراوەى سەرۆكایەتى هەرێمى كوردستان – عێراق و هەموارى شێوازى هەڵبژاردنى سەرۆك تا پەسند كردنى دەستور).

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى بەخشندەو میهرەبان.

بەناوى گەلى كوردستانەوە دەست بە دانیشتنەكەمان دەكەینەوە، دانیشتنى ژمارە (6)ى ئاسایى وەرزى گرێدانى یەكەم، ساڵى یەكەم، لە خولى پێنجەمى هەڵبژاردنى پەرلەمانى كوردستان - عێراق.

ئێستا داوا لە بەڕێز سكرتێرى پەرلەمان دەكەین كە بەرنامەى كارى دانیشتنى ئەمڕۆ و پوختەى كۆنووسى دانیشتنى ژمارە (٥)ى پەرلەمانى كوردستان و ناوى ئامادە نەبووان بە مۆڵەت بێ مۆڵەت لە دانیشتنى ژمارە (٥) بخوێنێەوە، با بفەرمووێت.

بەڕێز منى نبى نادر قهوەچى/سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرنامەى كار:

بەپێى حوكمى بڕگەكانى (یەكەم ، دووەم، سێیەم) لە ماددەى (١٦) برگەى (سێیەم) لە ماددەى (١٨) و ماددەكانى (٤٧ و ٤٨ و ٥٢ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧) لە پەیڕەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان ـ عێراق دەستەى سەرۆكایەتى پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەى كارى دانیشتنى ژمارە (٦)ى ئاسایى خۆى خولى بەهارەى، ساڵى یەكەم لە خولى پێنجەمى هەڵبژاردنى پەرلەمان لە كاتژمێر (١١)ى پێش نیوەڕۆ ڕۆژى سێ شەممە ڕێكەوتى ٢٠١٩/٥/٢٨ بەم شێوەیە بێت:

یەكەم/ خستنەڕوو و هەڵبژاردنى پاڵێوراوەكان بۆ پۆستى سەرۆكى هەرێم، بەپێى حوكمى خاڵى (٥ و ٦)ى بڕگەى (یەكەم)ى ماددەى (٤) لە یاساى ژمارە (١)ى ساڵى ٢٠١٩ (یاساى كارا كردنەوەى دامەزراوەى

سەرۆكايەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبـژاردنی سەرۆك تا پەسند كردنی دەستور).

پوختەی دانیشتنی ژمارە (٥)ی ئاسایی رۆژی سێ شەممە رێكەوتی ٢٠١٩/٥/٨ بەم شێوەی خوارەوە بوو:

١-دەست پێكردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆك پەرلەمانی كوردستان.

٢- خوێندنەوەی بەرنامەی كارو پوختەی دانیشتنی پێشوو لەلایەن بەڕێز سكرتێری پەرلەمان.

٣- دەست پێكردنی بەرنامەی كار لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان.

٤- دەنگدان و پەسند كردنی یاسای كارا كردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند كردنی دەستور.

٥- كۆتایی هاتنی دانیشتنی پەرلەمان لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراون، یان بەبێ مۆڵەت ئامادە نەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (٥)ی ئاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری ٢٠١٩/٥/٨.

١-فرید یعقوب ایلیا/ مۆڵەت.

زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز سكرتێری پەرلەمان، ئێستا دەست دەكەین بە جێ بەجێ كردنی بڕگەی یەكەم لە بەرنامەی كاری دانیشتنی ئەمڕۆمان كە بریتییە لە خستنەڕوو و هەڵبـژاردنی پاڵێوراوەكان بۆ پۆستی سەرۆكی هەرێم، بەپێی حوكمی خاڵی (٥ و ٦)ی بڕگەی (یەكەم)ی ماددەی (٤) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١٩ (یاسای كارا كردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند كردنی دەستور).

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

دوای ئەوەی سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان هەموو ئەو رێكارە یاساییانەی گرتە بەر لە ماددەی (٤)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١٩دا هاتووە، (یاسای كارا كردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند كردنی دەستور)، لە ماوەی یاساییدا لە بڕگەی (دووەم) لە ماددەی (٤)ی یاساكەدا هاتووە سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان دەرگای خۆ پاڵاوتنی كردەوە بەپێی بەیانێكی فەرمی كە لە سایتی پەرلەمان و لە زۆربەی سایتەكان و دەزگاكانی راگەیاندن بڵاو كرا بۆوە، لەو ماوە یاساییەدا دەرگای خۆ پاڵاوتن كرا بوویەوە (٩) بەڕێز سیڤی خۆیان پێشكەش كردو سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان لەو ماوە یاساییەی كە ماددەی (٤) پێیداوە كۆبوونەوەی خۆی ئەنجامدا و بەپێی بەیانێكی فەرمی دەرگای خۆ پاڵاوتنی داخست و دواجار كۆبوونەوەی خۆی ئەنجامدا بە مەبەستی تاوتوێ كردنی ئەو سیڤیانەی كە لە لایەن (٩) بەڕێزەوە پێشكەش كراون، بۆ ئەوەی بزانین ئایا بەپێی

ماددەی (پێنجەم) لە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠٠٥) مەرجە یاساییەکانیان تێدایە یاخود نا، دوا جار پەرلەمانی کوردستان هەر بەپێی بەیانێکی رەسمی کە لە سایتی پەرلەمان دابەزێنراوە رەزامەندی لەسەر (٥) پاڵێوراو دا، بەپێی ئەو مەرجانەی کە لە ماددەی (پێنج)ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستانی عێراقدا هاتبوون.

ناوی ئەو پاڵێوراوانەی کە بوون بە پاڵێوراو و دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان بەپێی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠١٩) رەزامەندی لەسەردان بریتین بوون لەم ناوانەی خوارەوە:

١-نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی.

٢- ئومێد عبدالسلام قادر.

٣- محمد حمە صالح عمر.

٤- رێبوار عزیز مصطفی.

٥- هیوا عبداللە خدر.

(٤) بەڕێزەکەی تر لەلایەن دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان رەت کرایەوە، لەو (٤) بەڕێزەی کە رەت کرانەوەو مەرجی یاساییان تێدا نەبوو، تەنها (٢) بەڕێز بەپێی ئەو مافەی کە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١٩ پێیدا بوون تانەیان گرت لە بڕیارەکەی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان لەبەردەم دادگای تەمییز.

یەکەمیان/ بەڕێز ذنون یونس محمد صالح تانەی گرتبوو.

دووەمیان/ بەڕێز ابوبکر محمد مولود بوو.

بڕیاری دادگای تەمییز بەپێی نووسراوی ئەنجومەنی دادوەری هەرێمی کوردستانی عێراق بە ژمارە (١) و ژمارە (٢) لە رێکەوتی (٢٠١٩/٥/٢٦) ئاراستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان کراوەو تانەی نابراوانی رەت کردۆتەوەو بڕیارەکەی دەستەی سەرۆکایەتی بە بڕیارێکی راست و دروست بەپێی یاسا داناوە، بەپێی بڕگە (٤)یش لە ماددەی چوار لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١٩ بڕیاری دادگای تەمییز بنبڕە.

بەڕێزان.

ئێستا بەپێی بڕگەی (٥ و ٦) لە ماددەی (٤) لە یاسای یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند کردنی دەستور ناوی پاڵێوراوەکان دەیخەنە دەنگدان.

پالێوراوی یەکەم/ بەڕێز نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی
ئەندامانی بەڕێز.

ئەوەی ڕەزامەندە لەسەر ڕێزدار جەنابی کاك (نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی) ببێت بە سەرۆکی هەرێمی کوردستان دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەڕێز (نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی) لە کۆی (٨١) حزوری ئەندامانی پەرلەمان (٦٨) دەنگی بە دەست هێنا.

پالێوراوی دووەم/ (ئومێد عبدالسلام قادر) دەیخەینە دەنگدانەوە، ئەوەی ڕەزامەندە لەسەری دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، پالێوراوی دووەم ئومێد عبدالسلام قادر متمانەی هیچ پەرلەمانتارێکی بە دەست نەهێنا.

پالێوراوی سێیەم/ (محمد حمه صالح عمر) دەیخەینە دەنگدانەوە، ئەوەی ڕەزامەندە لەسەری دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، پالێوراوی سێیەم (محمد حمه صالح عمر) متمانەی هیچ پەرلەمانتارێکی بە دەست نەهێنا.

پالێوراوی چوارەم/ (ڕێبوار عزیز مصطفی) دەیخەینە دەنگدانەوە، ئەوەی ڕەزامەندە لەسەری دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، پالێوراوی چوارەم (ڕێبوار عزیز مصطفی) متمانەی هیچ پەرلەمانتارێکی بە دەست نەهێنا.

پالێوراوی پێنجەم/ (هیوا عبدالله خدر) دەیخەینە دەنگدانەوە، ئەوەی ڕەزامەندە لەسەری دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، پالێوراوی پێنجەم (هیوا عبدالله خدر) متمانەی هیچ پەرلەمانتارێکی بە دەست نەهێنا.

زۆر بەڕێز جەنابی (نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی) بە دەنگی (٦٨) پەرلەمانتار لە حزوری (٨١) پەرلەمانتار بوو بە سەرۆکی هەرێمی کوردستان، بەناوی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان و بەناوی گشت ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان پیرۆزباییەکی گەرم لە گەلی کوردستان دەکەین بە بۆنەی هەڵبژاردنی بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان بەپێی ڕێکارە یاساییەکان و پیرۆزباییەکی گەرم لە جەنابی سەرۆکی هەرێمی کوردستان دەکەین ڕێزدار جەنابی کاك (نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی) داواکارین لە خوای گەورە کە سەرکەوتوو بێت لە بەجێ گەیاندنی ئەرکەکانی لە پارێزگاری کردن لە سەروەری یاساو، هەروەها لە نوێنەرایەتی کردنی خەڵکی کوردستان بە هەموو پێکهاتە جیاوازەکانی لەسەر ئاستی ناوخۆ و لەسەر ئاستی دەرەوە، هەروەها لە هەماهەنگی کردن لەنێوان دەسەڵاتەکانی فیدراڵی و دەسەڵاتەکانی هەرێمدا، کۆتایی بە دانیشتنە مێژووییەکەمان دەهێنین، زۆر سوپاس بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

منى نبى قهوچی   هێمن هەورامی   د. ڤالا فرید ابراهیم

سکرتێری پەرلەمانی
کوردستان – عێراق

جێگری سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان – عێراق

سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٧)ی

دووشەممە رێکەوتی ١٠\٦\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (٧)

دووشەممە رێكەوتی ٢٠١٩/٦/١٠

كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی دوو شەممە رێكەوتی ٢٠١٩/٦/١٠ پەرلەمانی كوردستان - عێراق بە سەرۆكایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆكی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری

سەرۆك و، بەڕێز منى نبى قهوچى سكرتێرى پەرلەمان, دانیشتنی ژمارە (٧)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٧)ی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ رۆژی دووشەممە ڕێکەوتی (٢٠١٩/٦/١٠) بەم شێوەیە بێت:

یەکەم/ ڕێکارەکانی تایبەت بە سوێند خواردنی بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق:

١-یەك دەقیقە بێ دەنگ وەستان بۆ ڕێزلێنان لە گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان و عێراق.

٢- خوێندنەوەی بڕیاری ژمارە (٦)ی ساڵی ٢٠١٩ تایبەت بە هەڵبژاردنی ڕێزدار (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی) بە سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق.

٣- سوێند خواردنی بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی)، بەپێی حوکمی ماددەی (نۆیەم) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموار کراو.

٤- پێشکەش کردنی وتاری بەشێك لە ئامادەبووان بەم بۆنە مێژووییەوە.

٥- وتەی بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی).

دووەم/ ناونانی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان – عێراق بەپێی بڕگەی (٣) لە ماددەی (٥٦) لە یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموار کراو.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (٦)ی ئاسایی رۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٥/٢٨ بەم شێوەی خوارەوە بوو:

١-دەست پێکردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆك پەرلەمانی کوردستان.

٢- خوێندنەوەی بەرنامەی کارو پوختەی دانیشتن و ناوی ئامادەبوون و ئامادە نەبوونی ئەندامانی دانیشتنی پێشوو لەلایەن بەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

٣- دەست پێکردنی بەرنامەی کار لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

٤- خستنەڕوو و هەڵبژاردنی پاڵێوراوەکان بۆ پۆستی سەرۆکی هەرێم، بەپێی حوکمی خاڵی (٥ و ٦)ی ماددەی (٤) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١٩ (یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند کردنی دەستور).

٥- هەڵبژاردنی بەڕێز (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی) بۆ پۆستی سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق.

٦- کۆتایی هاتنی دانیشتنەکە لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستانەوە دەست بە دانیشتنەکەمان دەکەینەوە، دانیشتنی ژمارە (٧)ی ئاسایی وەرزی گرێدانی یەکەم، ساڵی یەکەم، لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان - عێراق.

بەڕێزان، دانیشتنەکەمان بە دەقیقەیەك وەستان بۆ ڕێزلێنان لە گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان و عێراق دەست پێ دەکەین بفەرموون. فەرموون دانیشن، زۆر سوپاس.

زۆر بەڕێز جەنابی سەرۆك بارزانی.

بەڕێز جەنابی دکتۆر بەرهەم احمد صالح/ سەرۆك کۆماری عێراقی فیدراڵ.

بەڕێز جەنابی محمد الحلبوسی/ سەرۆکی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق.

بەڕێز جەنابی کاك نێچیرڤان بارزانی/ سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان و سەرۆکی هەڵبژێردراوی هەرێمی کوردستانی عێراق.

بەڕێز دادوەر مدحت المحمود/ سەرۆکی دادگای فیدراڵی.

بەڕێز دادوەر بەنگین قاسم محمد/ سەرۆکی ئەنجومەنی دادوەری و سەرۆکی دادگای پێداچوونەوەی هەرێمی کوردستان.

جێگران و ئەندامانی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق.

جێگرو وەزیرە بەڕێزەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان و جێگرو وەزیرە بەڕێزەکانی حکومەتی عێراقی فیدراڵ.

سەرۆك و سکرتێرو ئەندامانی مەکتەبی سیاسی و ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی گشت پارتە کوردستانییەکان و پارتە عێراقیەکان.

فەرماندە سەربازییە بەڕێزەکان.

کەسایەتییە سیاسی و ڕۆشنبیری و ئەکادیمی و ئایینی و ئابووری لەسەر ئاستی ناوخۆ و دەرەوە.

سەرۆك و سکرتێرو نەقیبی سەندیکاو ڕێکخراوەکان.

سەرۆکی زانکۆ و ئەنجومەن و دەستە حکومیەکان.

نێردەی وڵاتان لە عێراق.

نێردەی وڵاتان لە هەرێمی کوردستان.

نوێنەری سەرجەم وڵاتە دۆست و هاوپەیمانەکان.

میوانە بەڕێزەکان.

بەناوی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان و گشت ئەندامانی پەرلەمان بەخێر هاتنی گەرمتان لێ دەکەین و سوپاسی ئامادە بوونتان دەکەین بۆ مەراسیمی سوێند خواردن و دەست بەکار بوونی بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستانی عێراق جەنابی کاك نێچیرڤان ئیدریس مستەفا بارزانی، ئامادە بوونتان نیشانەی دڵسۆزی و وەفادارییە بۆ خەباتی گەلی کوردستان و ئەو پەیوەندییە مێژووییەی لەنێوان پێکهاتەو هێزە سیاسیە عێراقیەکان و دۆستانی گەلەکەمان لە وڵاتانی جیهانیدا هەیە، ئەمڕۆ بە ڕۆژێکی مێژوویی لە

ژیان و خەباتی گەلەکەمان دەژمێردرێت، کە تیایدا رێزدار کاک نێچیرڤان بارزانی سەرۆکی هەرێمی کوردستان سوێندی یاسایی دەخوات و دەست بە کار دەبێت، چاوەڕوان دەکەین کە بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان وەك بەرزترین دەسەڵاتی جێ بەجێ کردن رۆڵێکی گرنگ ببینێ لە پەلە کردن لە پێکهێنانی کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان و دەست بەکار بوونی کابینەکە، بۆ ئەوەی هەموو تواناکانی هەر سێ دامەزراوەی دەستوری لە هەرێمی کوردستان، سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان، ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان، پەرلەمانی کوردستان بۆ خزمەتی گەلی کوردستان و کەسوکاری سەربەرزی شەهیدان و ئاوەدان کردنەوەی کوردستان تەرخان بکرێت، رێگامان بدەن بە زمانی عەرەبیش بەخێرهاتنی میوانە بەڕێزەکان بکەین.

باسم رئاسة برلمان كوردستان وباسم اعضاء البرلمان نرحب بالسادة والسيدات الضيوف الكرام الذين اشرت الى اسمائهم، ونشكرهم على مشاركتنا هذه المناسبة الهامة ونقدر عاليا هذا الحضور المهم الذي يجسد التضامن الصادق معنا وتأييد نضال شعب كوردستان من اجل الديمقراطية والفدرالية وبناء العراق الديمقراطي الحر، ان مشاركتكم في هذه المناسبة تؤكد مرة اخرى التلاحم الكفاحي التأريخي بين مكونات الشعب العراقي من العرب والكورد والتركمان وكلدان وسريان واشوري وجميع القوميات والاديان والطوائف.

السيدات والسادة.

ان ما يجمعنا اليوم هو الارادة الحرة الموحدة التي صاغها دستور جمهورية العراق لعام ٢٠٠٥ حيث حدد اسس ومقومات بناء العراق الجديد، العراق الديمقراطية والفدرالية والعدالة واحترام وكفالة التنوع القومي والديني، ومراعاة خصوصيات مكوناته اضافة الى مشتركاته التي تعمل معا من اجل رخاء وازدهار وتقدم البلد، لنا كل ثقة بان جمهورية العراق الاتحادي بعملنا المشترك والاحتكام بالدستور سيشهد المزيد من التطور والنجاح والاستقرار.

الحاضرون الكرام.

نكرر ترحيبنا بكم في اربيل عاصمة اقليم كوردستان ونتمنى لكم طيبة الاقامة وسيبقى حضوركم ومشاركتكم في هذه المناسبة رمزا للتآخي والوحدة والارادة والعمل المشترك بما فيه خدمة شعبنا، بكافة قومياته واديانه، ونحو بناء مستقبل مزدهر لاجيالنا القادمة ان شاءالله والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

بەڕێزان.

ئێستا داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەین کە بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆ و پوختەی کۆنووسی دانیشتنی ژمارە (٦)ی پەرلەمانی کوردستان بخوێنێتەوە، با بفەرمووێت.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرنامەی کار

بەپێی حوکمی بڕگەکانی (یەکەم ، دووەم، سێیەم) لە ماددەی (١٦) برگەی (سێیەم) لە ماددەی (١٨) و ماددەکانی (٤٧ و ٤٨ و ٥٢ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٧)ی ئاسایی خۆی خولی بەهارەی، ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لەکاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ ڕۆژی دوو شەممە ڕێکەوتی ٢١١٩/٦/١٠ بەم شێوەیە بێت:

یەکەم/ ڕێکارەکانی تایبەت بە سوێند خواردنی بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق:

١-یەك دەقیقە بێ دەنگ وەستان بۆ ڕێزلێنان لە گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان و عێراق.

٢- خوێندنەوەی بڕیاری ژمارە (٦)ی ساڵی ٢٠١٩ تایبەت بە هەڵبژاردنی ڕێزدار (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی) بە سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق.

٣- سوێند خواردنی بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی)، بەپێی حوکمی ماددەی (نۆیەم) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموار کراو.

٤- پێشکەش کردنی وتاری بەشێك لە ئامادەبووان بەم بۆنە مێژووییەوە.

٥- وتەی بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی).

دووەم/ ناونانی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان – عێراق بەپێی بڕگەی (٣) لە ماددەی (٥٦) لە یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموار کراو.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (٦)ی ئاسایی ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٥/٢٨ بەم شێوەی خوارەوە بوو:

١-دەست پێکردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆك پەرلەمانی کوردستان.

٢- خوێندنەوەی بەرنامەی کارو پوختەی دانیشتن و ناوی ئامادەبوون و ئامادە نەبوونی ئەندامانی دانیشتنی پێشوو لەلایەن بەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

٣- دەست پێکردنی بەرنامەی کار لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

٤- خستنەڕوو و هەڵبژاردنی پاڵێوراوەکان بۆ پۆستی سەرۆکی هەرێم، بەپێی حوکمی خاڵی (٥ و ٦)ی ماددەی (٤) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١٩ (یاسای کارا کردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسند کردنی دەستور).

٥- هەڵبژاردنی بەڕێز (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی) بۆ پۆستی سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق.

٦- کۆتایی هاتنی دانیشتنەکە لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز سکرتێری پەرلەمان، میوانە بەڕێزەکان ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئێستا دەست بە جێبەجێکردنی خاڵی دووەم لە بڕگەی یەکەمی بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆمان دەکەین کە بریتییە لە خوێندنەوەی بڕیاری ژمارە (٦)ی ساڵی (٢٠١٩) تایبەت بە هەڵبژاردنی ڕێزدار (نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی) بە سەرۆکی هەرێمی کوردستان-عیراق.

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان-عیراق

ژمارەی بڕیار: ٦

مێژووی بڕیار: ٢٠١٩/٥/٢٨

بڕیار

پشت بە حوکمەکانی بڕگەی یەکەمی ماددەی (٥٦) لە یاسایی ژمارە (١) ساڵی (١٩٩٢)ی هەموار کراو، خاڵی پێنج و شەش لە بڕگەی یەکەمی ماددەی (٤) لە یاسایی ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠١٩) پەرلەمانی کوردستان لە ڕۆژی (٢٠١٩/٥/٢٨) بڕیاری ئەمەی خوارەوەی دا:

یەکەم: هەڵبژاردنی ڕێزدار (نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی) بە سەرۆکی هەرێمی کوردستان-عیراق.

دووەم: ئەم بڕیارە لە ڕۆژی (٢٠١٩/٥/٢٨) وە کاری پێدەکرێت و لە ڕۆژنامەی فەرمی (وقائع الكردستان) دا بڵاو دەکرێتەوە.

بسم الله الرحمن الرحيم

باسم الشعب

برلمان كوردستان – العراق

رقم القرار: ٦

تاريخ القرار: ٢٠١٩/٥/٢٨

القرار

استنادا لاحكام فقرة الاولى من المادة (٢٦) من قانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ المعدل البند (خامسا وسادسا) من فقرة اولا من المادة رابعة من قانون رقم (١) لسنة ٢٠١٩، قرر برلمان كوردستان العراق بجلسته منعقدة بتاريخ ٢٠١٩/٥/٢٨ مايلي:

اولا/ انتخاب السيد (نێچیرڤان ئیدریس مصطفى بارزانی) رئيسا لاقليم كوردستان العراق.

ثانياً/ يعتبر هذا القرار نافذا من تاريخ ٢٠١٩/٥/٢٨ وينشر في الجريدة الرسمية وقائع كوردستان.

میوانە بەڕێزەکان ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان بڕگەی (٣) لە بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەورۆ جێبەجێ دەکەین کە بریتییە لە سوێند خواردنی بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان-عیراق (نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی) بە پێی حوکمی ماددەی (٩) لە یاسایی ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠١٥)ی هەموار کراو.

تکا دەکەین کە بەڕێز سەرۆکی هەرێمی کوردستان-عیراق، (نێچیرڤان ئیدریس مصطفی بارزانی) بفەرموێت بۆ سوێند خواردنی یاسایی بەپێی حوکمی ماددەی (٩) لە یاسایی ژمارە (١)ی ساڵی (٢٠١٥).

بەڕێز نێچیرڤان ئیدریس مصگفی بارزانی:

سوێند بێت بە خوای مەزن پارێزگاری لە مافەكان و دەستكەوتەكان و یەكریزی و بەرژەوەندییەكانی هاوڵاتیانی هەرێمی كوردستان بكەم و ئەرك و فەرمانەكانم بە دروستی دڵسۆزی ئەنجام بدەم، خوای گەورە پشتیوان بێت، سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان خاڵی چواری بڕگەی یەكەمی بەرنامەی كار بریتییە لە پێشكەش كردنی وتاری بەشێك لە ئامادەبوان بەم بۆنە مێژووییەوە، زۆر بەڕێز جەنابی سەرۆك (بارزانی) وتارێك پێشكەش دەكات با جەنابیان بفەرمووێت.

بەڕێز مسعود مصطفى بارزانی:

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان.

بەرێزان بەخێر بێن سەرچاوان، زۆر سوپاستان دەكەین بۆ بەخێرهاتنتان و زۆر خۆشحالین بە هاتنتان، سوپاس بۆ خوای گەورە كە یارمەتی داین بۆ رێكخستنەوەی وەزعی هەرێمی كوردستان بەتایبەتی دوای هەڵبژاردنی (٣٠)ی ئەیلولی ساڵی رابردوو، سوپاس بۆ گەلی كوردستان بۆ خۆراگریان بەرامبەر بە زۆر لە تەحەدیات و پلانی جۆراوجۆر، وە سلاو لە گیانی پاكی شەهیدان، لە ئەنجامی هەڵبژاردنی (٣٠)ی ئەیلولی ساڵی رابردوو هەلومەرجێكی تازە هاتە پێشەوە ئەوەبوو لە پرۆسەیەكی دیموكراسیدا سەرۆكایەتی پەرلەمان هەڵبژێردرا، ئەمرۆش سەرۆكی هەرێم سوێندی یاسایی خوارد و لە سبەینێوەش هەنگاوەكانی دامەزراندنی حكومەتی هەرێم دەست پێدەكات، لێرەدا من پیرۆزبایی لە (نێچیرڤان بارزانی) دەكەم، وە داوای سەركەوتنی بۆ دەكەم، وە بە هەموو توانایەك پشتگیری دەكەم، داوای جدیم لە حكومەتی هەرێم و لە حكومەتی فیدراڵ ئەوەیە كە پێكەوە هەوڵ بدەن هەرچی زووتر ئەو كێشانەی كە ماون چارەسەریان بكەن بەتایبەتی ئەو كێشانەی كە لە ناوچەكانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم بڵێین ناوچەكانی كێشە لەسەر چونكە رۆژ بە رۆژ كێشەكان زیاترو قوڵتر دەبن، وە جێگەی مەترسی جدین، وە پێویستە بە حیكمەت و بە لێك تێگەیشتن و بە هەماهەنگی لە نێوان هەموو پێكهاتەكانی عیراق چارە سەری ئەو كێشانە بكرێت بە پێی دەستوور، راستە داعش تووشی شكستی گەورە بووە بەڵام داعش، ماوە تەهدیدی داعش ماوە، وە هەروەها خەریكە خۆی رێكخاتەوە، وە هاوبیری داعشیش ماون، وە هەردووكیان پێكەوە مەترسی جدین لەسەر وڵاتەكە، وە لەسەر ئەمن و ئاسایشی نەك هەر عیراق و هەرێمی كوردستان بەڵكو هەموو ناوچەكان هەموو جیهان ، بۆیە پێویستی بە وریاییەكی زۆر و بە هەماهەنگیەكی تەواو هەیە بۆ رووبەرووبوونەوەی ئەم مەترسییە گەورەیە، وە جارێكی تر كارەساتی وەكو ساڵی (٢٠١٤) دووبارە نەبیتنەوە لەم وڵاتە، بۆ كێشەكانی ناوچەی رۆژهەڵاتی ناوەراستیش ئومێدەوارین كە هەموو لایەنەكان بە ئاشتی چارەسەری كێشەكان بكەن چونكە بە تەئكید شەر لە بەرژەوەندی هیچ لایەكدا نییە، لە ناو هەرێمیش داواكارم لە لایەنە سیاسیەكان بەگیانی برایەتی هەست كردن بە مەسئولیەت كێشەكانی ناوخۆ

چارەسەرکەن، جارێکی تر بەخێرهاتنی هەمووتان دەکەم وە زۆر سوپاستان دەکەم، (والسلام عليكم و رحمة الله وبركاته).

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ جەنابی سەرۆك بارزانی بۆ وتارە بە نرخەکەی، بەڕێز جەنابی (د.بەرهەم احمد صالح) سەرۆکی کۆماری عیراقی فیدراڵ با بفەرموێت بۆ پێشکەش کردنی وتارەکەی.

بەڕێز د.بەرهەم احمد صالح (سەرۆکی کۆماری عێراقی فیدراڵ):

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

لە هەولێری پایتەختی هەرێمی کوردستان کۆبووینەتەوە بە بۆنەی دەستبەکاربوونی سەرۆکی نوێی هەرێمی کوردستان-عیراق بۆنەیەکی مێژوویی و گرینگە، وێرای ئاماژە سیاسیەکان هیوادارین ببێتە سەرەتای قۆناغێکی نوێی پێشکەوتن و ئاشتەوایی و ئاوەدانی بۆ کوردستان و بۆ عیراق، لەم بۆنەیەداوێرای پیرۆزبایی گەرم لە برای بەڕێزم کاك (نێچیرڤان بارزانی) وە ئەو چاوەڕوانییە زۆرانەی هەمووان لێمان هەیە بەڵام بە پێویستی ئەزانم بەرێز و پێزانینەوە رۆڵی جەنابی کاك (مسعود بارزانی) بەرز بنرخێنین وەك یەکەم سەرۆکی هەرێمی کوردستان وە بەو پێگە و سەنگە دیارەی کاریگەری گەورەی نواند لە ڕێبەرایەتی هەرێمی کوردستان و لە قۆناغی سەختی گۆڕانکاریەکان دا نەخشی لەبەرچاو و بڕیاردەری هەبووە، لێرەشەوە بە پێویستی دەزانم سوپاس و پێزانین بۆ کاك (کۆسرەت رسول)ی جێگری سەرۆکی هەرێم بەهەمان بۆنەوە دووپات بکەمەوە، دڵنیام کەسایەتیە گەورەکان و کاریگەرەکان بە پلەو پۆستەوە دیاری ناکرێن، بۆیە بە دڵنیایەوە دەڵێم کاریگەری کاك مسعود ی‌و قۆناغی ئایندە هەر بەردەوامە و ئەو کاك مسعودەی سەروو پەنجا ساڵ لە خەباتی سیاسی و پێشمەرگایەتی و دەوری گەورەی لە ڕەوشی سیاسی کوردستان و عیراق و ڕێبەرایەتی خەڵکی کوردستان چاوەڕوانی ئەوەمان لە کاك مسعود دەبێ بۆ ئەم قۆناغەی ئاییندەش بە دڵنیاییەوە سەرۆکی هەرێمی تازە و حکومەتی هەرێمی تازە و هاوکاری سارێژبوونی برینەکانی ناو ماڵی کورد و یەکخستنەوەی هێز و تواناکانی خەڵکی کوردستانە، سەردەمانێك کاك مسعود و جەنابی مام جلال پێکەوە بۆ ویژدانیش بەهاوکاری و پشتیوانی کاك نەوشیروان توانیان قۆناغێکی سەخت و دژوار تێ بپەڕێنن و کوردستان لە قۆناغی دڵەڕاوکێ و ئەگەری جیاجیاوە بۆ قۆناغی ناساندنی دەستووری و پێگەی دەستووری لەناو عیراق دا بسەلمێنن، ئەو دەورە دەورێکی گرنگ بووە و ئەو دەستتکەوتانەی ئەمرۆی هەرێمی کوردستان دەبێ بەرز ڕابگرین، خەڵکی کوردستان و بزوتنەوە رزگاری خوازەکەی قوربانی زۆری داوە تا بەم ڕۆژگارە گەیشتووە تاڵاوەکانی ئەنفال و ڕاگواستن و قەڵاچۆ کردنی خەڵکی گەرمیان و بارزان و دۆڵی جافایەتی و هەڵەبجە و سەدان شارۆچکە و هەزاران گوندی وێران کراو و خاکی سوتماك کراو قوربانی و خەباتی پێشمەرگە و شەهیدە نەمرەکانمان هەوێنی ئەم دەست کەوت و ئەم ئازادیەی ئەمرۆی کوردستانن، بۆیە دەبێ بەرز ئەم دەستتکەتانە ڕابگرین و بە هەموو تواناما‌نەوە هەوڵی پاراستنی ئەو دەستکەوتانە بدەین و بە یکرێزی گەلەکەمان و هەروەها بە هاوکاری و هەماهەنگی لەگەڵ

سەرۆکی هەرێمی کوردستان و حکومەتی نوێی هەرێمی کوردستان بۆ خزمەتی زیاتری کۆمەڵانی خەڵك و چاکسازییەکی بنەڕەتی و بەرقەرار بوونی عەدالەت و حوکمرانیەتی تەندروست تر و باشتر هەم بۆ خەڵکی کوردستان و هەم بۆ کاریگەری لەسەر ناوچەکانی تری عیراق، ئامادەبووانی خوشەویست هەمووومان دەزانین دۆخی ناوچەکە ئاڵۆز و دژوارە، پێشبینی کردنیش بۆ ئاییندە زۆر ڕوون نیە، خەڵکی عیراق لە ڕابردوو دا تاڵاوی چەندین جەنگی سەپێنراویان چەشتووە و شەڕی نەخوازراوی ماڵوێرانکەریان بەسەردا سەپێنراوە دواییینیان شەڕی تێرۆرستانی داعش بوو کە بە خەباتی پڕ سەروەری و هاوکاری و هاوسەنگەری سوپای عیراق و هێزی پێشمەرگەی کوردستان و حەشدی شەعبی و بە پشتیوانی هاوپەیمانانی نێودەوڵەتی و دۆستان توانرا دوا قوربانی دان و خۆبەخت کردنێکی زۆر سەرکەوتنێکی مێژووی بەسەر تیرۆرستانی داعش دا تۆمار بکرێت، پاراستنی ئەم سەرکەوتنە ئەرکی گەورەمانە و لەسەر ئاستی عیراق و بگرە ناوچەکە و جیهانیش، ئەوەش بەوە دەبێت پتەوکردنی یەکریزی خەڵکی عیراق و هێزە سیاسیەکان و بەرگەگرتن لە تێوەگلان لە شەرێکی تر و ئاژاوەیەکی تر، بەهەوڵی دوورخستنەوەی وڵاتەکەمان لە ململانێکانی ناوچەکە، هەوڵمان بۆ ڕاوننەوەی گرژییەکان و چارەسەری گرژییەکان لە ئاستی ناوچەکە، رۆژهەلاتی ناوەڕاست دوای ئەم هەمووو شەڕوشۆر و کارەسات و شەپۆلی توندرەویە پێویستی بە چارەسەری بنەڕەتیە لە پێکهێنانی سیستمێکی هاوکاری سیاسی و ئابووری بۆ پێکەوە گرێدانی بەرژەوەندیەکانی گەلان و وڵاتانی ناوچەکە لە ئاشتی و خۆشگوزەرانی و ڕووبەڕوو بوونەوەی تێرۆر و توندرەوی و رێزگرتن لە مافی گەلان لە ئازادی و دیموکراسی، چەوسانەوە و زەبر و زەنگ و شەڕ ڕێگەچارە نییە، چارەسەر دایەلۆگ و هاوکاریە بۆ ئاشتەوایی و خۆشگوزەرانی، بێگومان ئارامی رۆژهەلات بە بێ ڕەچاوکردنی مافە ڕەواکانی گەلی کورد دابین ناکرێت، گەلی کورد وەك پێکهاتەیەکی سەرەکی و ڕەسەنی ئەم وڵاتە لەگەڵ گەلانی عەرەب و تورك و فارس و پێکهاتەکانی تری ئەم ناوچەیە بەرژەوەندی و فەرهەنگی هاوبەش کۆمان دەکاتەوە، عیراق ئەو جێگەیەیەدەتوانێ ببێتە هەوێنی پێکهێنانی ئەو سیستمە نوێیە لە بری عیراق گۆڕەپانی ململانێ و شەڕو ئاشوب بێ هەوڵ بدەین لە عیراق بەهاوکاری وهەماهەنگی هەمووو لایەنەکەنمان بە هەرێمی کوردستانیشەوە عیراق بکەینە ناوچەی بەرژەوەندی هاوبەش و عیراق جارێکی تر دووچاری ململانێ و شەڕو ئاشوب نەکەینەوە، بۆ ئەمەش بێگومان ئەرکی لە پێشینەمان پتەوکردنی ڕیزەکانی ناوخۆی عیراقە، بەڵێ ئەمە کارێکە بە قسە خۆشە، بەڵام پێویستی بە هەنگاوی کردار و بەرنامەی عەمەلی هەیە، بە تایبەتی چارەسەرکردنی کۆمەڵێك کێشەی بنەڕەتی حوکمڕانی کەنەك تەنها سەبارەت بە پەیوەندیەکانی هەرێمی کوردستان و بەغدا بەڵکو لە ئاستی حوکمڕانی لە بەسرە و لە موصل و ناوچەکانی تری عیراقیش خەڵك پێوەی دەناڵێنێ، کێشەکانی عیراق چارەسەرکردنی دەستوورە، بەگەڕانەوەیە بۆ دەستوور و رێککەوتنێکی جدیە بۆ جێ بەجێ کردنی ئەو برگە دەستووریانەی کە دەتوانێ ئاشتەوایی کۆمەلایەتی و حوکمڕانی تەندروست بۆ گەلانی عیراق دەستەبەر بکات و لە هەمان کاتیش دا پەیوەندی تەندروستی نێوان هەرێمی کوردستان و حکومەتی فیدڕاڵ جێگیر بکات، کاك نێچیرڤان بارزانی ئەزمونێکی

دوورودرێژی حوکمڕانی دیبلوماسی هەیە، چاوەڕوانی ئێمە لە جەنابت کاکە نێچیر دەوری کاریگەرت هەبێ بۆ ئەوەی ئەم پەیوەندیانەی نێوان هەرێم و حکومەتی فیدراڵ بە ئاقار و ئاراستەیەك چارەسەری بنەرەتی یەکلاکەرەوە دەڕوات، بۆ ئەم مەبەستە من بە دڵنییایەوە دەڵێم د.عادل عبدالمهدی سەرۆك وەزیرانی عیراق برای بەڕێزم کاك محمد حلبوسی سەرۆکی ئەنجومەنی نوێنەران و بە ئامادەبوونی ئەم نوخبە سیاسیە دیارەی عیراق هاوکار و پشتیوانی زۆر هەن لە بەغدا، ڕاستیەکەی سەرکەوتنی هەرێمی کوردستان، هێزی سەرکەتنی هەرێمی کوردستان هێزە بۆ بەغدا و هێزە بۆ بەسرە و پشتیوانیە بۆ ئارامی و ئەمنیەتی سەرتاسەری عیراق بەهەمان شێوەش بەهێز بوونی عیراق و بەهێز بوونی بەسرە ئاوەدانی و ئارامی موسڵ پشتیوانیە بۆ هەرێمی کوردستان با لەبری ململانێ و ناکۆکی هەوڵ بدەین ئەو خێروبێرەی لەم وڵاتە هەیە بخرێتە خزمەتی خەڵکەوە و بۆ پێشکەوتن و بۆ دۆزینەوەی هەلی کار بۆ گەنجەکانمان و بۆ پێشکەوتن و بۆ گەشەسەندنی کۆمەڵایەتی.

سيداتي سادتي

أود أن أتحدث بإختصار عن ما قلته باللغة الكوردية أنها مناسبة تأريخية مهمة أن نجتمع هنا في أربيل عاصمة إقليم كوردستان لنشارك في مراسيم تنصيب الأخ العزيز كاك نێچیرڤان رئيسا لإقليم كوردستان، هذه مناسبة واجب علينا أن نشيد بما قدمه السيد مسعود البارزاني من خدمات كبيرة و دور مهم خلال فترة ترأسه الإقليم، مسعود البارزاني شخصية غنية عن التعريف، قضى أكثر من نصف قرن في صفوف البيشمركة و النضال السياسي و كان له الدور الأبرز في الأحداث و التطورات التي شهدتها كوردستان و المنطقة، هو و المرحوم مام جلال لعبوا دورا مهما مع القيادات العراقية الأخرى و منهم السيد عبدالعزيز الحكيم رحمه الله، د.عادل عبدالمهدي، و أرجو أن لا يزعل مني من الإخوة الذين لا تحضرني الذاكرة في هذه اللحظة أن أذكرهم، الذين شاركوا في صياغة الدستور الذي ارتضيناه لأنفسنا فيصلا لحكم بلدنا و فيصلا لحل مشاكلنا، كوردستان تمثل تجربة مهمة، قوة كوردستان قوة للعراق، قوة بغداد و قوة البصرة قوة لكوردستان، هذا هو المنطق التي يجب أن نستند إليه في تعاملنا و نتمنى من أخينا نێچیرڤان الذي له تجربة طويلة في حكومة الإقليم وأيضا له علاقات واسعة و متشعبة نتوقع منه و نتوسم فيه كل الخير في تعزيز العلاقة بين الإقليم و بغداد، قلت أيضا أن ما تحقق من نصر عسكري مهم على داعش نصر يجب الحفاظ عليها. هذا النصر الذي تحقق بفضل تآزر القوات العراقية من الجيش، من البيشمركة، من الحشد وبالدعم من التحالف الدولي و الآصدقاء، نصر يجب أن لا نستخف به، و من ذلك المنطق يجب أن نعمل على عدم تكرار مآسي الماضي و العودة بالعراق إلى أتون الأزمات و الحروب، هناك مشاكل عديدة تعصف بالمنطقة. مصلحة العراق هو أن يتحول إلى ساحة للتعايش و المصالح المشتركة لا ساحة للإغتراب و تصارع القوى الإقليمية، لايتحمل العراق ذلك، إذا أردنا أن ننجح في هذا المسعى يجب علينا تعزيز وحدتنا الوطنية و تكاتفنا الداخلي مستندين إلى الدستور فيصلا لحل مشاكلنا، هذا الدستور فيه من المواد و المفاهيم ما يُمكننا من تجاوز مشاكلنا اليوم.

مصالحنا مشتركة. رؤانا مشتركة. يجب أن لانعود إلى ماضي الإحتراض و التنازع، و على صعيد المنطقة آن الأوان لشعوب هذه المنطقة أن تنعم بخيرات هذه البلاد و أن تكون هناك بدلا من هذه الحالة المؤسفة من الإحتراض و التنازع منظومة إقليمية جديدة مبنية على التعاون الإقتصادي و السياسي و إحترام حق الشعوب في الحياة الحرة الكريمة.

الشعب الكوردي شعب أصيل من شعوب هذه المنطقة كجيرانه من العرب و الترك و الفرس و الشعوب الأخرى يشتركون في مصلحة الأمن المشترك و التعاون و الثقافة المشتركة، عسى و لعل ننجح في مسعانا بتحويل واقع التنازع في هذه المنطقة إلى واقع آخر ألا و هو التعاون و التكاتف، أختتم بالتأكيد مرة أخرى على تمنياتي الصادقة لأخي نێچيرڤان. مهمته لن تكون سهلة لكننا سنكون عونا له و يقينا أتوسم فيه أنه سيكون عونا لنا في حل الكثير من المشاكل التي تعترض مسيرتنا، و دمتم موفقين و شكراً جزيلا.

بەڕێز د. ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاسی بەڕێز سەرۆك كۆماری عیراقی فیدراڵ دەكەین بۆ پێشكەش كردنی وتارەكەی، والآن يتفضل السيد محمد الحلبوسي رئيس مجلس النواب لإلقاء كلمته.

بەڕێز محمد الحلبوسی/ سەرۆكی ئەنجومەنی نوێنەرانی عیراق:

بسم الله الرحمن الرحيم

أصحاب الفخامة و المعالي و السعادة و السماحة المحترمون

سيدات و سادة الحضور كل حسب مكانه و مقامه

السلام عليكم و رحمة الله و بركاته

ها هو العراق العظيم تشرق شمس كوردستان فيه على يوم جديد من أيام الديمقراطية التي تتجذر و يترجمها المواطن و السياسي و الحزب و الدولة على حد سواء إلى عمل ملموس وتداول واضح للسلطة يضاهي أكثر التجارب ديمقراطية في المنطقة و العالم، رغم أننا لا زلنا نعمل على تحسين الأداء الديمقراطي و نتعاون من أجل إصلاحات من شأنها أن تتقدم بالنظام السياسي إلى الأمام و تمكن الدولة من خدمة المواطن و تعزيز الحريات العامة و الحفاظ على التنوع و التعدد.

أيها السيدات و السادة نبارك إنتخاب فخامة الأخ نێچيرڤان بارزاني رئيسا لإقليم كوردستان العراق و إن هذا الإنتخاب يعد خطوة مهمة نحو تعزيز العمل السياسي و مثالا حيا لإحترام الدستور و إرادة الشعب من جهة و ترجمة حية لتعزيز دور الجيل الثاني في العملية السياسية و الذين إكتسبوا خبرة مهمة طوال عملهم مع القادة من الجيل الأول في العملية السياسية بعد التغيير، حيث تنتظر الأخ الرئيس مهمة إستكمال الحوار و التواصل مع بغداد لحسم و إنجاز العالق من الملفات و تمكين المواطنين من الحصول على حقوقهم كما إننا أمام إختبار الشروع لإيجاد حلول لجميع المشاكل و تصفيتها و تصفيرها و أعتقد أن الأخ فخامة الرئيس، بل أجزم سيكون قادر على إنجاز هذه المهمة، فأمامنا تحديات كبيرة فأخي الرئيس كما ناضلتم للوصول إلى ما هو عليه الآن من ديمقراطية في شعب إقليم كوردستان و إعمار و تقدم، أمامنا نضال من نوع آخر. علينا أن نعمل إلى

حاضر و مستقبل أفضل لأبناء الشعب العراقي جميعا بما فيهم إقليم كوردستان و هذا يتطلب منا العمل على إيجاد حلول سريعة و عاجلة للمشاكل العالقة التي تؤمن، حلها سيؤمن للجيل القادم و المستقبل القادم لأبناء الشعب العراقي بما فيهم أبناء إقليم كوردستان، و سندعم توجهاتك في هذا الإتجاه و ندعم عملك في مهامك الجديدة.

الحاضرون الكرام لم يكن مانراه اليوم لينجز لولا الإرادة الحقيقية لقيادة الإقليم السابقة و المتمثلة بفخامة الأخ الرئيس مسعود البارزاني الذي قدم خلال أكثر من نصف قرن جهدا حقيقيا في مسيرة النضال من أجل حقوق الشعب الكوردي و إستكمل المسيرة الشجاعة للمغفور له الملا مصطفى البارزاني إلى أن تحقق الأمل بقيام إقليم كوردستان العراق كما نراه اليوم مزدهرا يضاهي في تطوره دول الجوار و يتمتع مواطنوه بالحقوق و الحريات و الخدمات. كما كان ملاذا دافئا لأهله من العراقيين الذين نزحوا من جميع أنحاء العراق خلال فترة مواجهة تنظيم داعش الإرهابي و التي كان للبيشمركة الدور مع القوات المسلحة العراقية و الأجهزة الأمنية و قوات الحشد الشعبي و الحشد العشائري فيها. حيث إختلطت دماء شهدائنا الأبطال مع دماء إخوانهم من أبناء المحافظات الأخرى.

السيدات و السادة و بهذه المهمة التاريخية فإنني أتقدم بالتهنئة و التبريك لفخامة الأخ نێچیرڤان البارزاني و برلمان إقليم كوردستان و جميع الفعاليات السياسية و الإجتماعية و إلى أهلنا و شعبنا في كوردستان العراق. كما أتقدم بالشكر الجزيل للجميع على حسن الضيافة و أسأل الله عز و جل أن يحفظ إقليم كوردستان العراق و باقي أنجاء العراق و أن نعمل سويا على أن يكون قرارنا السياسي موحدة في بغداد، فكلما كانت بغداد قوية سيكون إقليم كوردستان و ستكون البصرة و ستكون الموصل و ستكون باقي المحافظات قوية و بأمان، كلما كانت قرارنا موحد سيشعر الجميع بالأمن و الإطمئنان، أكرر شكري و إنشاءالله سينعم البلد بالأمن و الإستقرار في ربوع الوطن الحبيب، وأن يرحم الشهداء و يعافي الجرحى و السلام عليكم و رحمة الله و بركاته.

بەڕێز د. ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

شكرا جزيلا لسيد رئيس مجلس النواب على كلمته، الآن مع كلمة السيد رئيس مجلس وزراء جمهورية العراق يلقيها بالنيابة السيد حميد الغزي، فليتفضل.

بەڕێز حميد الغزي:

بسم الله الرحمن الرحيم.

فخامة السيد رئيس الجمهورية المحترم.

سيادة السيد رئيس مجلس النواب العراق المحترم.

السيدة رئيسة برلمان كوردستان المحترمة.

السيد رئيس الإقليم المحترم.

السادة رؤساء الكتل السياسية العراقية المحترمون.

السيد رئيس المحكمة الإتحادية المحترم.

السيد رئيس مجلس القضاء الأعلى العراق المحترم.

السادة و السيدات أعضاء مجلس النواب العراقي المحترمون.

السادة السفراء رؤساء البعثات الدبلوماسية المحترمون.

السادة الحضور.

السلام عليكم جميعا و رحمته الله و بركاته.

إنه لمن دواع السرور أن نكون اليوم بينكم بمناسبة تسلم الأستاذ نێچیرڤان البارزاني منصب رئيس الإقليم و حضورنا ممثلين عن دولة الرئيس الدكتور عادل عبدالمهدي، إذ نتقدم بهذه المناسبة بخالص التهنئة لمواطني إقليم و حكومتهم و البرلمان مثمنين الدور الكبير بتمسكهم بالخيار الديموقراطي والنهج السليم في إختيار برلمان الإقليم بعد سنوات من معاناة الإضطهاد و الدكتاتورية.

السيدات و السادة الأكارم لقد أولت حكومات العراق الجديد بعد نيسان من عام ٢٠٠٣ إهتماما كبيرا بمفاهيم الديموقراطية و الإزدهار و التقدم لجميع أبناء الشعب العراقي لاسيما في هذه الحكومة، حيث نعمل على ترسيخ العلاقة الدستورية بين المركز والإقليم. و إعتبار الدستور الركيزة الأساسية لضمان وحدة العراق و سيادته و الحفاظ على أمنه و سلامته، لقد تجلت هذه العلاقة من خلال تخطي الأزمات و رس الصفوف أمام التحديات الأمنية. الأمر الذي يضعنا أمام طريق تواصل نحو تعميق علاقة التنسيق بين بغداد و أربيل و المضي قدما نحو مرحلة جديدة من البناء و الإعمار.

الحضور الكريم نحن في الحكومة الإتحادية ندرك ضرورة الإلتزامات المتبادلة بين المركز و الإقليم و حل جميع الملفات العالقة وفق الدستور و إستنادا لطاولة الحوار و التفاهم. و بهذه المناسبة نؤكد ضرورة إبعاد العراق عن الخلافات الإقليمية و الأزمات الدولية و العمل على ترسيخ الحوار و التهدئة و ضمان السلام والأمن لجميع دول المنطقة.

في الختام نتمنى دوام الموفقية للسيد نێچیرڤان البارزاني و النجاح في أداء مهامه لتوفير الخدمة و الرفاهية لمواطني الإقليم و السلام عليكم و رحمة الله و بركاته.

بەڕێز د. ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

شكرا جزيلا للسيد حميد الغزي ممثل دولة رئيس وزراء جمهورية العراق على كلمته، سماحة السيد عمار الحكيم رئيس تيار الحكمة، فليتفضل لإلقاء كلمته.

بەڕێز عمار الحكيم/ رئيس تيار الحكمة:

بسم الله الرحمن الرحيم.

الحمدلله رب العالمين.

و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين و صحبه المنتجبين.

أصحاب الفخامة و السيادة و المعالي و السعادة.

أصحاب السماحة و الفضيلة والنيافة.

السيدات و السادة الحضور السلام عليكم جميعا و رحمة الله و بركاته.

في البداية نهنيء أخانا العزيز الأستاذ نيّچيرڤان البارزاني بإنتخابه رئيسا لإقليم كوردستان العراق و نشيد بالدور القيادي المتميز للأخ الرئيس مسعود البارزاني الذي كان و لا يزال يمثل قيادة وطنية عراقية و كوردية تركت بصمتها الواضحة في مسار الأحداث و التطورات العراقية. و يذكرنا بأبيه الراحل الزعيم الملا مصطفى البارزاني و أخيه الراحل الكبير مام جلال الطالباني و نستذكر العلاقة التاريخية التي جمعت الإمام الحكيم بالملا مصطفى البارزاني و بالشعب الكوردي و فتواه التاريخية في الدفاع عن الكورد في تلك الظروف العصيبة التي تحركت فيها جيوش السلطة الدكتاتورية ناوية إبادة الشعب الكوردي و كلنا ثقة بأن الرئيس نيّچيرڤان البارزاني سيواصل هذه المسيرة بنفس الزخم مع إخوته قيادات مختلف القوى الوطنية العراقية لاسيما و أنه إبن المرحوم إدريس البارزاني، ذلك القائد الفذ الذي عرف بدماثة خلقه و علاقاته الإجتماعية و السياسية المتميزة.

في كل شبر من هاذا الوطن هناك تاريخ يمتد لآلاف السنين و في كوردستان العراق تحديدا يوجد تاريخ معبد بالتضحيات و النضال و الألم و الأمل، إن علاقة الكورد بهذا الوطن لايمكن النظر لها من زاوية إتفاقية سيفر أو لوزان أو الجزائر أو غيرها من الإتفاقيات فحسب، و لايمكن النظر لها من زاوية نظام الحكم في العراق ملكيا أو جمهوريا. دكتاتوريا أو ديمقراطيا. بل لابد من النظر إليها من زوايا متعددة و عميقة و شاملة تأخذ بنظر الإعتبار ذلك التاريخ و الجغرافيا. فالعلاقة بين كوردستان و العراق أكبر من الحكومات أو الشخوص، فالحكومات تتغير و الشخوص يرحلون لكن الوطن و الشعب باق.

إن إقليم كوردستان العراق و بالأخص أربيل التاريخ و الحضارة كانت و ستبقى محطة فخر و إعتزاز العراقيين جميعا بتاريخها النضالي في الأمس القريب و بتألقها العمراني و الخدمة الحاضرين اليوم. فما شهده إقليم كوردستان العراق في السنوات الأخيرة من تقدم وتطور في مجالات عديدة يعتبر مثالا حيا يحسب لحكومة وبرلمان إقليم كوردستان. ولطالما أكدنا على ضرورة الإستفادة من التجربة الكوردستانية وتعميمها على باقي محافظات عراقنا الحبيب في الوسط و الجنوب والغرب.

إن هذه التجربة المميزة لها مقوماتها و عواملها الأساسية التي ساهمت في إنجاحها و تألقها و من أبرز هذه المقومات هو التكاتف و الوحدة و رص الصفوف السياسية داخل إقليم كورستان من جهة وبين الإقليم والمركز في بغداد من جهة أخرى، فالبناء والتطور والإزدهار لاينمو في عواصف الخلاف والنزاع و التحديات و المخاطر لا تواجه بيد الواحدة من دون الأخرى وهذا ما ان نتمناه ونعمل ان يكون ذا أولويت القصوى لدى اخينة الأستاذ (نيجرڤان بارزانى) من خلال موقعه البارز والمهم، وهو شخص معروف بخدمته وأعتدالي وعرصه على وحدة والتكاتف وتواصل بين العراقيين جميعاً السلمانية و دهوك وأربيل وحلبجة وجميع مدننا ومحافظاتنا العراقية نسيج ومتنوع ومتكامل، لا يمكن تفريط بأحد مكوناته أو متجلياته سياسية ضمن المنطقة التسابق أو التنافس، تميزنا بوحدتنا وتألقنا بتكاتفنا وأخوتنا في البيت الواحد، فالله الله في أقليم

كردستان، والله الله بدماء شهدائنا وتضحياتهم والله الله بوحدة العراق وشعب، ان تزاورة وتواصل الشعب اليوم الذي اشهده اقليم كردستان العراق من جميع المحافظات الوسط والجنوب، يعبر عن صورة الحية للتلاحم الوطني بين شعبنا، حيث نرى في هذه صورة كيف يجتمع العراقي العربي من بصرة والأنبار مع اخيه العراقي الكردي في السليمانية واربيل بروح واحدة من انهئا التراحم والتواصي والأعتزاز بتنوع هذا البلد وعواصره الأجتماعية الوثيقة وهو ما يؤكد ان الخلافات التي تدف على ساعة سياسية بين فترة وأخرى لا تمت لهذا تلاحم عراق بصلة وليست المظهر الحقيقي لصورة العراقية الحية، والأسف اعلامنا المحلي يتحمل مسوؤلية في عدم اضهاره لهذا صورة الوحدوية بحجمها وعمقها الواقعي من خلال تركيزه على مساحات خلاف وتدقيمها على حساب مظاهرالوحدة والتلاحم بين شعبنا في االاقليم والمركز، وهذا لا يلغي مسوؤلية الكبرى على سياسينة ايظا فبدلآ من ان نوجب فنتواصلة والمعالجة بدأ البعض منا يتلبس فن الخلاف والتعقيد، للأسف الشديد، شعبنا ينظر الينا ويترقب حيراكنا سياسى جيدا ويتفاعل مع فالأحسن الأدارة ودف السياسية جيدا كانت النتائج الطيبة ومفرح لدى شعبنا ولأسائنا تصرف لا سامح الله وبتعدنا عن الحكمة وروية في تقدير الموقف وتعامل معها عرضنا عن شعبنا وسلمنا الأجتماعية للخطر وهددنا بذلك استقرارا بلد وازدهار، فداعش وما خلفه من معاصي والاضرار ما زال جرحه لم يندم بعد ولولا عواصف الخلاف وتساقم المساحات اختلاف السياسي وما تمكن داعش الارهابي بفلوله متطرفة من احتلا مدننة الامنة حتى وصلت جرئة به في أن يهدد قلعة اربيل ابية، فالأرهاب وداعش وأخوات يعتاشون من بئة خلاف وتناحر وينتهزون فرسا نفوذهم عبر اللأسغلالي مناخى نزاعي وسراعي بين شعوب منطقة وهنا اذكر بئنا داعش ومن يقف خلفه من اجندات خارجيية لا تريد الخيرة بالعراق لا يسره اجتماعنا هذا بل لا يرغب بأيي مظهرن سياسين عيراقيين وحدوين يدل علىالتلاحم والتكاتف الوطني ونقول لهم بكل الوضوح لقد عشنا منذ القدم منعا وجعلنا للظلم والأجتهاد معا ونظلنا معا وقدرونا نبقا معا ونحن سعداء بهذا القدر، بذلك ادع ومن خلالها من هذه حفل الكريم ومن الكردستان العزيزة بالأجمنة من الأمور يجب علينا جميعا تداركها والعمل عليها سريعا،

١ـ تصدير نقاط الخلاف بين القوة الأقليم وبين الأقليم والمركز بروح وطنية العالية وبحرس واطار قيادية مسوؤل من الجميع فمرحلتنا حساسة والأوضاح التي تشهد منطقة حرج جدا ومتوهم من يعتقد ان هنالك من يستطيع ان يسمل الأثار أزمات وعواقب السراع فالعراق كالجسد الواحد اذا شتكى من وعض تداع له سائرون أعظاء بالسهر والعمى هذا ما تحدث منه تأريخ وما ختطنا أمس من دروسها العبر ان المعيار من عيش المشترك له أفضل المعاير في تكوين شعوب وتشكيل الدول وكل معايير الأخرى في تأسيس الدول على اسس قومية او عرقية او غيرها تراجعت امام افضلية العيش المشترك وهذا هو حال المعظم الدول في علمنا اليوم ان الخصوصية التي حض بها اقليم كردستان بموجب الدستور تعد اكثر تميزا وسرادتا وتساعا ومراعاة التنوع قياسا بالخصوصية في دول الفيدرالية الأخرى اذا كان هناك فمشاكل الدستور او في تنفيذة فعلينا ان نتفيقا على تعديله او تصحيح مثار تنفيذ ضمن السياقات الدستورية والقانونية لذلك ادع الى ايي صفحت الماضي والى حمم كردين جديد وهو عيش هذه الوطن وتقاسم ثرواته بعدالة ونهوض به والحرس على اعماره

وازدهارة وسيادته واستقلاله فأحلام ابناء ليس بضرورة ان تكون ذاتها احلاما اباء لان ظروف تتغير والشعوب تطور المادة ١٤٠ وقانون نفط والغاز والمنافذ الحدودية والموازن الحكومية وغيرها ملفات ما زالت تمثل محطات الحقيقة لأفتعال الازمات بين الأقليم والمركز بين الحين والأخر وهو ما يستوجب حلها وتصديرها بجهود الوطنية الخالصة للعراق وشعب، وعلى مجلس النواب والاتحاد وبرلمان الأقليم اعتبار ذلك اولويتا فسوى سيسجلها تأريخ لهم بكل فخر وأعتزاز كما وعده بعدم سماح مطلقا بتدخل الأخرين بشؤوننا الداخلية فلسنا قاصرين ولم نكون هدفا لمغانم مخارجية تسعى لادامة واستغلال سغرات وفقا لمصالحها خاصة، العراق كان وسيبقى سيدا بنفسه ولا وساية لغيره عليه ولم نسمح بذلك.

٢- مواجهة تحديات الامنية الداخلية بوعين وحكمة وبتنسيق عالي مستوى بين الاقليم والمركز فاليوصل العسكرى الذى يتحقق على داعش الارهابي لم يكن لولا تكاتف بالاقليم والمركز معاً والحفاظ علي مسؤولية تضامنية بينهما ايضاً فمدننة المحررة تنتظر اعادة الحياة والاعمار اليها واهلنا نازعون ينتظرون بفارغ صبر الرجوع الى ديارهم وقراهم التى ابعد عنها ضلماً وعدواناً وعلى لا يمكن ان يتحقق ومدن ادامة النصر والحفاظ على منجز الامن والقظاء على خلايا نائمة للارهاب وتغريب الاثار الوطني على الخلاف السياسي كما خرفناه شيداً في كركوك وديالى وعزام البغداد خطر يهدد الجميع ويداهم انا الوطني يتطلب معالجة فوريا.

٣- توحيد الموقف العراقي الوطني تجاه ازمة السراع القائم في المنطقة ان موقع (جيوثتراتيجى) مهم الذى يتمتع به العراق في المنطقة والذى جعله مخطط تلاقي ورتكاز الامم الاربع الامة العربية والامة الفارسية والامة التركية والامة الكردية ان هذا الموقع المهم يختم علينا موقفاً وطنياً واضحا وموحداً في الوقت ذاتي وعلى موقع الحيوي لم ياتي لو الأهمية الجغرافية والتأريخية ببغداد والبصرة والموصل واربيل واسئر المحافظات الاخرى فسر قوت العراق ومكانته الدولية هو في تنوعه الجغرافي والاجتماعي وعمقهي الحظارى والثقافي وهنا احذر من عياد الخفية تحوال ان تستخدف ان قوت العراق عبر تفريق كلمته وموقفه وطني وهذا هو خطر الاكبرى الذى يهدد امن الوطني يعبر العراق لمخاطرة كبيرة تهدد سامه وامنه اجتماعي يجب علينا التفاف بان قرار الدولة العراقية عبر المشاركة الفعالة والاجابية في صراعة وبلورة الموقف الوطنية ومسؤول يحترم هيبة الدولة ويحفظ مصالحها عليا ويستكثر الاستقبال للاقليم والدولي لمساعدة العراق والاستعمار في كل جهود رامية نحو تغريب لغة الحوار البناء والابتعاد عن منطقة تدخل بشؤون الدول استخدام منطق العقوبات القتصادية التي لا تجلب الشعوب منطقة غير المعاصي والويلات وفي الختام تهاني وتبريكات لرئيس اقليم كردستان الاستاذ (نيجرظان بارزاني) وتمنى له كل التوفيق واهلنا في الكوردستان العزيزة الامن والاستقرارة والتألق كما عهدنا ذلك دوما تحيتاً لشهداء العراق ولا سيما لشداء قواتنا المسلحة بين الجيش والشرطة والحشد الشعبي والعشائر والبيشمركة تحية لشهدين الصدرين شهيد المحرابي وعزيز العراق وملا مصطفى البارزانى ومام جلال الطالباني وجميع القيادات الوطنية مخلص التي خدم هذا الوطن، تحيتاً لابناء شعبنا العراقي بكل مكوناتهم والتمائاتهم القومية والدينينة والمذهبية والمناطقية، تحيتاً

لمراجعنا العظام ولا سيما لمرجعنا الاعلى الامام السيد السستانى ذا مضل وتحية لكم جميعاً السادة والسيداة الحضور في هذا الحفل المهين، والسلام عليكم ورحمة الله وبركات.

بەرێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

شكرا جزيلا للسماحة السيد (عمار حكيم) علي كلمته، السيد (خميس الخنجر) رئيس تحالف المحور، فاليتفظل لالقاء كلمته.

بەرێز خميس خنجر-سەرۆكی تحالفی میحور:

اسحاب السيادة والمعالي والسيادة، السلام عليكم والرحمت الله والبركاته، جئت هنا اليوم مباركن لاهلي كوردستان و العراق على نجاحهم النموذج الديمقراتي، والحكمي والادارة، جئت مهنايا للرئيس والرمز التاريخي الذي لم نستهني يوما عن حكمته والتجروبته و النسائحه، لاخ الرئيس (مسعود البارزاني)، سراحة مواقف لانسانية كبيرة و جئت مباركا لاخ والرئيس الجديد لاستاذ (نيچيرڤان البارزانى) على فوزيه للحب الشعب الكوردستان، و حصولە على الاصوات البرلمان متمنيا لە التوفيق في مهمته، وهو يراسل الطريق املا مستفا البرزاني في قيادة الاقليم في نجاحة و بناء، خالص الاتهاني لاخ الستاذ (مسرور البرزاني) لهاذا النجاح و لكل شعب الكوردستان العزيز، الاخ و لاخوات جميعا، يقف العراق اليوم امام تحديات الكبيرة تنتظير جهودنا جميعا لمرحلتها و المعالجتها لكل ما نستطع بالقوت موعز، مططلعا ططلع كل مدينتا راقيا، بالكل شبرا من التراب العراقي، من لاجل الخلاصي والعبور الى مرحلتا اثر استقرارا ولامنا و رفاهيه، مسئوليتنا كبيرا امام الله و امام الشعب و امام التاريخ باتكاد يدا واحيدة، و نعمل كفرقا واحد، خدمتا للشعب مثقلب لاهاة، والمططلع للمستقبل للئامال العريظة، و اليد الله مع الجماعة، جماعتا في القول ولثق، تسخر كل امكاناتها من اجل انجاح حكومتنا بكل السهل و رئاساتنا ثلاث في البغداد، جماعت تمد يداها لاقليم في سلح نموذجا لادارة متقدم من العراق الواحد، و في الختام اصدق المنياة بالنجاح والتقدم لاقليم والرئاسته الجديدة والحكومته الجديدة باذن الله، وسلام عليكم والرحمت الله والبركات.

بەرێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

شكراً جزيلاً للسيد خميس الخنجر على كلمته، مێوانە بەرێزەكان، ئەندامانی بەرێزی پەرلەمانی كوردستان، ئێستا خاڵی پێنج لە برگەی یەكەمی بەرنامەی كاری دانیشتنەكەمان جێ بەجێ دەكەین كە بریتیە لە وتاری بەرێز سەرۆكی هەرێمی كوردستان رێزدار نێچیرڤان بارزانی داوا لە بەرێزیان دەكەین بفەرموویێت بۆ پێشكەشكردنی وتارەكەیان.

بەرێز نێچیرڤان ادريس بارزانی/ سەرۆكی هەرێمی كوردستان:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان:

بەرێز جەنابی سەرۆك بارزانی.

بەرێز جەنابی د.بەرهەم سەرۆك كۆماری عێراقی فیدراڵ.

بەرێز محمد حەلبوسی سەرۆكی پەرلەمانی عێراق.

بەڕێز مولود چاوش ئوغلۆ وەزیری دەرەوەی تورکیا.

بەڕێز سامر سرحان وەزیری دەوڵەتی سعودیە بۆ کاروباری کەنداو.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێزان بالیۆزانی وڵاتان لە عێراق.

بەڕێزان دیبلۆماتکاران.

بەڕێزان سەرکردە و سیاسەتمەداران و لایەنە سیاسیەکان، میوانان و ئەمادەبووانی خۆشەویست لە عێراق لە بەغدا کە تەشریفتان هێناوە هەمووتان بەخێربێن، رۆژتان باش، مایەی خۆشحاڵیمە کە ئەمڕۆ هەمووتان لێرەن لەو رێوڕەسمەدا لەگەڵ ئێمە بەشدارن، بەڕێزان سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان و ئەندامانی پەرلەمان نوێنەرانی گەلی هەرێمی کوردستان بە گشت رەنگ و بیر و بۆچوونەکانەوە سوپاس کە ئێوە وەکو نوێنەرانی گەل دەنگتان داوە بە هەڵبژاردنم وەك سەرۆکی هەرێمی کوردستان بۆ چوار ساڵی داهاتوو، سوپاس بۆ هەمووتان، سوپاس بۆ ئەوانەی دەنگیان دا، ئەوانەی دەنگیان نەدا، ئەوانەی رۆژی دەنگدان نەچوونە پەرلەمان، سوپاسی هەر هەمووتان دەکەم، هەر یەك لە ئێوە بە خواستی خۆی و بە نوێنەرایەتی دەنگدەر لەسەر راسپاردەی ئەو حیزبە کە نوێنەرایەتی دەکات لە پەرلەمان ماف و ئەرکی دیموکراسی خۆتان پیادەکرد، لەم کاتەدا گەورەترین دەستکەوت بەردەوامبوونی خودی پرۆسەی دیموکراسیە لە هەرێمی کوردستاندا، سوپاس کە متمانەتان پێدام، لە رۆژێکی وەك ئەمڕۆدا و لە کاتی خۆ ئامادەکردن بۆ ئەم ئەرکە نوێیە گەلێك یادی خۆش و ناخۆش دێنەوە بیرمان، هەندێك رووداو دوورن، بەڵام لە هەستی مرۆڤایەتیماندا خۆیان چەسپاندوە، بە ئاسانی لەبیر ناکرێن، لە بیریان ناکەین تاوەکو لێیان فێرببین، هەندێك رووداو هەندە نوێن تاوەکو ئێستا خۆشی و ناخۆشیان لەگەڵ هەست و هزر و کاری رۆژانەماندایە خۆیان تێکەڵدەکەن، ناخۆشترین یادی نوێ هێرشی دڕندانەی (داعش)بوو بۆ سەر چەندین شار و شارۆچکەی گوندەکانی هەرێمی کوردستان و عێراق، شێوازی تیرۆرستانی (داعش) هەموومانی تووشی شۆکێکی بێ وێنە کرد، دنیای هەژاند، زۆر کەس پێشبینی دڕندەیی لەوەی نەدەکرد، زۆر کەس بڕوایان نەدەکرد کە لە سەدەی بیست و یەکدا هێزی تاریك پەرستی وا دەستی بچێتە ئەو هەموو دڕندەییە و ئەم هەموو تاوانانە، بۆ ماوەیەکی کورت لەوە دەچوو کە تیرۆرستان لە مەرام و مەبەستی خۆیان تۆقاندنی دنیا سەرکەوتوو بوون، جەنابی سەرۆك بارزانی رۆڵێکی گرنگ و سەرەکی بینی لە بەرپەرچدانەوەی تیرۆرستانی (داعش) و تێکشکاندنی خەونی تارك پەرستی و وێرانکاریدا، جەنابیان وەکو فەرماندەی هێزی پێشمەرگەی هەرێمی کوردستان بەو پەڕی توانایانەوە راستەوخۆ بەشداری پاراستن و بەرگری لە هەرێمی کوردستان کرد، شەونخونی بێ وچان لەبەرەی شەڕدا لەگەڵ پێشمەرگە قارەمانەکان بەسەربرد و بە خۆڕاگری و ئەزموونی پێشمەرگایەتی هەر لە (١٦) ساڵیەوە تاوەکو ئەمڕۆ خستە خزمەتی بەرگری و پاراستنی ژیان و مرۆڤایەتی لە هەرێمی کوردستان و عێراق و لەسەرتاسەری جیهان، لەو قۆناغە سەختەدا جگەلە رۆڵی سەربازی یەکلاوە و بەرزکردنەوەی ورە و بڕوای پێشمەرگە لە بەرەکانی جەنگ جەنابی سەرۆك بە

ئـەزموونی نزیکـەی بـوونی (٥٥) سـاڵ خـەبات و تێکۆشـانی خـۆی لـە شـۆڕش و لـە سـەرکردایەتی و رابەرایـەتیکردنی شۆڕشـدا بـە حیکمـەت و لێـزانین و شارەزایی گەلی کوردستانی لە هەرەشـە و مەترسـی راسـتەقینە و بـۆ کـەناری ئـارامی پەڕانـدەوە، ئـەو رێوڕەسمـەی ئـەمڕۆ کـە زادەی پرۆسـەی دیموکراسـیە بەرهەمی خەبات و تێکۆشانی و کۆڵنەدانی جەنابی سەرۆك بارزانی و تێکۆشـەرانی گەلەکەمانـە، بەرهـەمی خەباتیانــە بــەرەو دیموکراســیکردنی هــەرێمی کوردســتان، دوای راپــەڕین ئــازاری ســاڵی (١٩٩١) لــە کۆبوونەوەیەکی جەماوەریدا لـە کۆیـە یـەکمجار جـەنابی سـەرۆك بـارزانی داوایکـرد کـە بـۆ بەڕێوەبـەردنی هـەرێمی کوردسـتان هەڵبـژادن بکرێـت، گـەلی کوردسـتان نوێنەرایـەتی خـۆی لـە پرۆسـە و دەنگـدانێکی دیموکراسی هەڵبژێرێت، خەبات و تێکۆشان و سەرکردایەتیکردنی سەرۆك بارزانی ئیلهام بەخشی ئێمە بـۆ هـەنگاونانی دروست بـەرەو ئاینـدە، پێشمەرگە بـە یارمـەتی و بـە هاوکـاری هاوپـەیمانانی نێودەوڵەتی بـە سەرۆکایەتی ئەمریکا و هاوشان لەگەڵ هێزەکانی عێراق سوپا و حەشد شـەعبی سـەرکەوتن، سـەرکەوتن لـە ئازادکرنیان لـە ناوچـە داگیرکراوەکـان و رزگـارکردنی خـەڵك و چەوسـاوەی ژێـر دەسـتی داعـش، هـەمووان قوربانی گەورەمان دا لە پێناو ئازادی، لە پێناو سەرەبەستی و ماف ژیـان و نیشـتیمان گەلەکەمانـدا، سـڵاو و درووود بۆ گیانی پـاکی شـەهیدان، سـڵاو لـە کـەس و کـاری سـەربەرزیان، هیـوای چاکبوونەوە بـۆ برینـداران دەخوازین، سڵاو لـە پێشـمەرگە و هێـزە عێراقیـەکان لـە سـوپا لـە حەشـدی شـەعبی و ئـەو هێزانـەی رۆڵـی مێژووی خۆیان بینی لەو قۆناغە ناسکەی هەرێمی کوردستان و جیهـان، بـەرگری ئێمـە لـە عێـراق بـەرگری بوو لە مرۆڤایەتی، برگری بوو لە ماف ژیان و سەرفرازی، وڵاتانی هاوپەیمانی دژی (داعش) رۆڵی کاریگەر و بوێرانـەیان بـینی لـە هاوکـاری و سەرەپەرشـتی پێشـمەرگە بـۆ کۆتـایی هێنـان بـە دەسـەڵاتی تیرۆرسـتانی (داعش)، سوپاسـی بـێ پایـەن بـۆ حکومـەت و هێـزی سـەربازی هاوپـەیمانانی نێودەوڵـەتی بـە سـەرۆکایەتی ئەمریکا و هەموو ئەو وڵاتانەی بەشدار لە ناوچەکە و لە جیهـان، کـە بوونـە هۆکـار و گـەرەنتی گەڕانـەوەی هیوای ژیان و ئاشتی و ئـازادی لـە هـەرێمی کوردسـتان و لـە تـەواوی عێـراق، پێشـمەرگە سـەلماندی کـە وەك هەمیشـە دەتوانێـت بـەرگری لـە وڵات بکـات، لـە قۆنـاغی داهـاتوو هـەموو هـەوڵێك دەدەیـن کـە لـە هـەموو روویەکەوە پێشمەرگە رێك بخرێتەوە و بەهێز بکرێت وەك بەشـێك لـە سیسـتەمی بـەرگری عێـراق مـاف و شایستە دەستووریەکانی خۆی بە دەست بهێنێت، سوپاسی هاوپەیمانان دەکەین کە بۆ ئەم مەبەسـتە هاوکـار و پشتیوان بن، بەڕێزان، هەرێمی کوردستان وەك هەرێمێکی فیـدرالی دەسـتووری عێـراق سـەلماندویەتی کـە بەشێکی دیار و کاریگەری ناوچەکە و کۆمەڵگای نێودەوڵەتیە و رۆڵی بەرچـاوی لـە پاراسـتنی سـەقامگیری و هاوسـەنگی ئـابووری و سیاسـی ناوچـەکە هەیـە، هـەموو پێکشـەوتنە سیاسـی و ئـابووری و فەرهـەنگی و کۆمەڵایەتی ناوچە و جیهانیش کاریگـەری راسـتەوخۆیان لەسـەر هـەرێمی کوردسـتان هەیـە، بۆیـە قۆنـاغی داهاتوو هاوکاری و هەماهـەنگی و پەرەپێـدانی سیاسـی پەیوەندیـەکانی هـەرێمی کوردسـتان لـێ دەخوازێـت لەگەڵ عێراق و وڵاتانی ناوچەکە و دۆسـتانمان لـە جیهـان، بـۆ ئـەم مەبەسـتە لەسـەر بنـەمای بەرژەوەنـدی هاوبـەش و رێزگـرتن دەمانـەوێت دەسـتی هاوکـاری و هەماهـەنگی و کـاری پێکـەوەیی بـۆ هـەموو لایـەك

پێشکەش بکەین، لەسەر ئاستی جیهان و لە زۆربەی زۆری ولآتاندا ئێمە بە قۆناغێکی ناسکی جیاوازی سیاسی و کۆمەلآیەتیدا تێدەپەڕین، کۆمەلگەی ئێمە وەك هەر کۆمەلگەیەکی مرۆڤایەتی بێ داخوازی سەربەستی و ئازادی گەشەی کۆمەلآیەتی و خۆش گوزەرانی نیە، لە هەمان کاتدا وەك زۆربەی میللەتانی دیکە ئێمەش بێ ململانێی سیاسی و کۆمەلآیەتی و ئابووری و ئایدیۆلۆجی نیە، لەسەر ئاستی ناوخۆی هەرێمی کوردستان ئێمە زۆرجار لە فەرهەنگی سیاسی و نەریتی میدیاییماندا بتر لە پێویست جەخت لەسەر ململانێ و نا تەبایی و نا سازییمان دەکەین، با لەمەودوا لە گشت ئاستێکی کۆمەلآیەتی و سیاسیدا لەگەڵ یەك کۆك و تەبا و سازبین، پێموانیە کە ئەمە دەخوازێکی لە توانا بەدەر بێت، هێزە سیاسیەکانی هەرێمی کوردستان پێموانیە هیچ کەسێك خەم خۆری ئەم میللەتە ئەو ئاواتە نەخوازێت، کۆك بوون و تەبایی و سازانمان نالێین جیاوازی بیر و باوەڕمان وەلآوە نێین، دەزانم ململانێ و جیاوازی هەر دەبێت ئەمە شتێکی ئاساییە، بەلآم داوا دەکەم با بیرکردنەوەمان ناکۆك و نا تەبا و نا ساز نەبین، لە رووی بیرکردنەوە لە چۆنیەتی بنکۆڵکردن و بێگەی یەکتر با بیر و هەڵسوکەوت و کردارمان پێکەوە بۆ بنیاتنەر بێت بۆ گەڕان بە دوای چەرەسەری هاوبەش و ئایندەیەکی هاوبەش، با نیشیتمان کۆکەرەوەی هەموومان بێت، با نوێنەرانی پێکهاتەکانی هەرێمی کوردستان بە هەموو رەنگ و جیاوازیەکانەوە بەشداری ژیانەوەی هەرێم و بەهێزکردنی بنەمای رەوتی بەرەو ئایندەمان ببات، داوا و خواستی من وەکو سەرۆکی چەند سالّی داهاتووی هەرێمی کوردستان ئەوەیە پێکەوە کار بکەین بۆ بەدیهێنانی ئاواتی لەخۆمان و لە هەر یەك لە حیزبەکانمان گەورەتر بۆ ئەو ولآتە، پێکەوە ئاڕاستەی هاوبەش دەست نیشان بکەین، پێکەوە لەسەر ئاستی هەرێم-عێراق، پێکەوە لەگەڵ برا دراوسێکانمان، پێکەوە لەگەڵ دۆشتە نێودەوڵەتیەکانمان، پێکەوە لەگەڵ رێکخراوی نێودەوڵەتیەکان بارودۆخی نوێی گونجاو لەگەڵ سەرجەم کۆمەڵگە و هاوبەشی هەرێم ژیان و نیشتیمانمان بپارێزین و بەرەوە پێشەوەی ببەین، هیچ گومانم نیە کاتێك پێکەوە نەخشەرێی نوێی هاوبەش بۆ هەرێمی کوردستان و عێراق دادەنێین رێگای هەڵە ناکەین، بۆ هەموومان ئاشکرا دەبێت بە چ ئاڕاستەیەك هەنگاو دەنێین و چ پێویستە بۆ گەیشتن بە ئامانجی هاوبەش کە بکرێت، دەبێت لەگەڵ حکومەتی فیدرالی لە بەغدا پێکەوە کار بکەین بۆ دۆزینەوەی چارەسەرێکی هاوبەش لە چوارچێوەی دەستووردی فیدرالی عێراقدا، ئەو دەستوورەی کە گەلی عێراق چەندەها سالّ خەونیان پێوە دەبینی تا ببێتە بنەمای عێراقی نوێ کە تێیدا مافەکانی هەرێم و هەموو عێراقیەکان لە چوارچێوەی حوکمڕانیەکی دیموکراسی فیدرالی بپارێزێت، دەستوورێك کە چوار لەسەر پێنجی دەنگدەران لەسەرتاسەری عێراق دەنگیان پێداوە، دەستوورێکی فیدرالی کە جێ بەجێکردنی تەواوی مادە و بەندەکان بێتە زامنکردنی پێکەوە ژیان و لێك تێگەیشتن و لەیەکتر پەسەندکردن و بەهێزکردنی پرۆسەی سیاسی عێراقدا، ئێمە ئومێدمان بەدەستە، بەلآم بە داخەوە نەتوانراوە وەکو خۆی جێ بەجێ بکرێت، نەتوانرا ئەو عێراقە نوێیە بنیات بنرێت کە هەموو گەلانی عێراق خەونیان پێوە دەبینی، ئەو عێراقە نوێیەی کە هەرێمی کوردستان لە هەولّی بنیاتنانی هەموو دامەزراوەکانیەتی، رۆڵ و بەشداری کارای هەبوو، بەرگری لێ کردووە، لە عێراق

ئەمرۆ هیچ بەدیلی تر نیە بۆ دەستوور، بە ئەزموون ئەوەمان بینی کە بشتگوێ خستنی بە مەبەست و یان بێ مەبەست یان جێ بەجێ نەکردنی هەر بەندێکی ئەو دەستووورە ئەبێتە هۆی سەرهەڵدانی ناکۆکی و ناسازانی نوێ لە نێو پێکهاتە عێراقیەکان، ئەتوانین بە لێکتێگەیشتن و کارکردنی هاوبەش جارێکی تر دەستوورەکەمان زیندوو بکەینەوە، رێزی لێ بگرین و بێ جیاوازی جێ بەجێی بکەین، بۆ ئەوەی تاریك پەرستانی وەکو داعش دروست نەبنەوە، کارەساتی وەکو شەنگال و ناوچەکانی دیکەی عێراق و هەرێمی کوردستان دووبارە نەبنەوە، تاکو عێراق و هەرێمی کوردستان ئارامتر و ئاوەدان تر بن و لە مەترسی شەر و تیرۆر بە دوور بن کە هێشتان بە جدی هەرەشە لە عێراق و ناوچەکە و لە جیهانیش ئەکات، لێمان ئەخوازێ پێکەوە هاوکار و هاوهەنگ بین بۆ ڕوو بەروو بونەوە و نەهێشتنی، ئامادە بووانی بەرێز، لە مێژووی دوور و نیزك شەر بۆتە هۆی وێرانکاری، دواکەوتنی کۆمەڵایەتی و هەرەس هێنانی ئابووری، زۆرجار شەر فرۆش بیر لەوە ناکاتەوە کە ئاگری شەر ماڵی خۆشی ئەگرێتەوە، باشترین نموونە کە هەیە و لە بیرمانە هێرشی رژێمی بەعس بوو بوو سەر کوردستان، ئێران و کویەت، لە کۆتایی عێراق وێران بوو، خەڵکی زۆری بێ گوناه کوژرا، ژیان و ئابووری و بار و دەروونی خەڵکی وڵات تێکچوو، بەکارهێنانی چەکی کیمایی و بریاری کۆمەڵکوژی و سیاسەتی پەیرەوکراوی رژێم تا ئێستاش خەڵکی ئەو وڵاتە و ئەو هەرێمە و تەنانەت ناوچەکەش باری سیاسەتی شەرفرۆشی ئەو قۆناغە ئەدەن و هێتشان دیار نیە کە کاریگەری خراپەکانی کەی کۆتایی دێ، با برینی رابردوو بە لێبووردەیی و سنگ فراوانی سارێژ بکەین نەك تۆڵەی نەگونجاو لەگەڵ پێکەوە ژیان، ئامادە بووانی بەرێز و کوردستانیانی خۆشەویست، با پێکەوە راشکاوانە بە نیازی پاك و کرداری شیاو و هەڵوێستی نیشتیمان پەروەرانە هەنگاوی بنیاتنەر بنێین بۆ رێکەوتن لەسەر نەخشە رێگایەکی هاوبەش بۆ وڵات و حوکمرانی بێ جیاوازی نەتەوەیی و ئاین و مەزهەبی، گەلی کوردستان هەمیشە ویستی مرۆڤ دۆستی و ژیان دۆستی نیشانداوە، مایەی شانازی بزووتنەوەی رزگاری خوازی کوردستانە، هەرگیز رێگەی نەداوە شەری رژێمەکانی پێشووتری عێراق کە بەسەر گەلی کوردستان سەپێنرا ببێتە شەری نێوان کورد و عەرەب، زۆرجار خەڵك باسی ئەوە ئەکەن کە سەرتاسەری عێراق دەوڵەمەندە بە سامانی سروشتی، بەلاّم با لەمەودوا بۆخۆمان و بۆ هەموو دونیا لە عێراق بیسلمێنین کە ئێمە پاراستنی ژیان و پێکەوە ژیانمان لە هەموو سەرچاوەیەکی سروستی لا گرنگترە لە عێراق، لەسەر ئاستی هەرێم با پێکەوە سیاسەتی ئاشتەوایی کۆمەلاّیەتی پێکەوە ژیان و گەشەی ئابووری و سازانی سیاسی دابرێژین، گۆرانکاری خێرای هەرێم پێویستی بە دیدی هاوبەش و دوور لە ناکۆکی و ناسازی ئەکرێ، لە کۆتایی هەموو بەرپرسی ئەبین لەسەرکەوتن و لە شکست هێنان، هەموو پێکهاتەکانی هەرێمی کوردستان پێویستی بە پاراستنی ماف و موڵك و سەرمایەی ئابووری و کۆمەڵایەتی هەیە، کاتێ هەوڵ ئەدەین پێکەوە ئارامی و ئاسایشی هەرێم بپارێزین، بەهێزی بکەین، کاتێ بەردەوام هەوڵ ئەدەین بۆ بووژانەوە ئابووری و رێکخستنەوەی پەیوەندی لەگەڵ دۆستانی دوور و نزیك و دراوسێکانمان نابێ لەبیر بکەین هەریەك لەوانەش بە هەمان شێوەی ئێمە بەرژەوندی سیاسی و ئابووری و کۆمەلاّیەتی خۆی هەیە، پتەو کردنی

پەیوەنـدی لەگـەڵ وڵاتـانی دراوسـێ لەسـەر بنـەمای لێـك تێگەیشـتن و ڕێزگـرتن بەرژەوەنـدی هـەمووان ئاپارێزێ لە چ چـوارێوەی یاسـای نێودەوڵـەتی و دەسـتووری دبلۆماسـی و سـەرەوەری هـەر وڵاتێـك و پێکهاتەی دەستووریەکان، بێگومان ئەرکی سەرۆکی هەرێم ئـەبێ ڕێ خـۆش بکـات و زەمینـە سـازی بکـات و لێکنزیـك بوونـەوەی هـەرێم لەگـەڵ دراوسـێکانمان، بـۆ گەشـە پێـدانی ئـابووری، بازرگـانی و بـەهێز کردنـی پەیوەنـدی دبلۆماسـی و دۆزینـەوەی چارەسـەری هاوبـەش بـۆ گرفـت و بەرژەوەنـدی هاوبـەش، ئـەم جـۆرە کارکردنانە هیچ کات نابێتە مەترسی بۆ عێراق، بەڵکو ئەبێتە هۆی پتـەو کردنـی دۆسـتایەتی و پەیوەنـدی دراوسێیەتی لەگەڵیان، خۆشەویستان، پاراستن و گەشە پێـدانی پەیوەنـدی هـەرێم لەگـەڵ دۆسـتان و هێـزی نێودەوڵەتی کە مانەوە و سەقامگیری هەرێمی مەبەستە و بە بەرژەوەندی ئەزانن ئەرکی سەرشانی سەرۆکی هەرێمە، هەموومن ئەزانین بێ هاوکاری و هەماهـەنگی و فریـاگوزاری هێـزی نێودەوڵـەتی داعـش ئـەیتوانی زیانی گەڵێك زیاتر بە کوردستان و عێراق و کوردستانیش بگەیەنێ، بێگومان هاوکاری و کۆمەکی سـەربازی بۆ سەرکەوتنی بەرگری ئێمە بۆ شکستهێنان بە داعش، باسی خۆراگری یەك بە یەکی خەڵکی کوردستان کە وێرای شەر و کەمبوونی مووچە و سیستی بازاری کار و دابەزینی چالاکی ئابووری، لـە هەسـتیاری دۆخەکـە تێگەیشتن و یارمەتی حکومەتی هەرێمیان دا تا سەختی و نەهامەتی و نەبوونی ئەم چەند ساڵەی رابـردوو بە سەربەرزی تێپەرێنن، ئەگەر ئەزموونی چەند ساڵی رابردوو ڕێ نیشاندەر بـێ ئـەبێ لەسـەر ئـەوە کـۆك بین کە هەموو کۆمەڵگایەکی سەردەم دان بە جیاوازیەکان بێنین، جیاوازیەکان نابنـە ڕێگـر لەسـەر خسـتنی خواسـت و مەبەسـت بەرژەوەنـدی گشـتی هـەرێمی کوردسـتان، سـەرباری هـەموو جیاوازیـەکان، شایسـتەی داهاتوویەکی باشترین بۆ نەوەی ئێستا و ئایندەمان، کۆمەڵگایەکی سەردەم و داننـان بـە جاوازیـەکان نابێتـە ڕێگـر لەسـەر خواسـت و بەرژەوەنـدی گشـتی هـەرێمی کوردسـتان، سـەرکەوتنی نـەوەی تـازە لـە خوێنـدن و فێربـوون شـارەزایی لـە زانسـت و تەکنـەلۆژی و ئەنـدازیاری و پزیشـکی و کۆمەڵناسـی و دەروونناسـی ن کۆمەڵگەی ئێمە بەرەو ئایندەیەکی گەشە ئەمانبات، هەموو بوارەکانی ژیان پێویستی بە کاری جدی هەیە بۆ پاراستنی سروشـت و ژینگـە بـە جۆرێـك لەگـەڵ بەرپرسـیاریەتی ئێسـتا و قۆنـاغی داهاتوومـان و ژینگـە سەرچاوەی سەرەکی ژیان زەرەرمەند نەبێ، بـەکاری هاوبەشـیمان وەفـادار ئـەبین بـۆ خـەباتی نـەوەی پـێش خۆمـان، بـە ئەمانەتـەوە وڵاتەکـەمان ئەدەینـە دەسـت نـەوەی داهـاتوو، بـۆ گەیشـتن بـە ئامـانج و کـاری هاوبـەشمان، وەك سـەرۆکی هـەرێم ئەوپـەری توانـا و ئـەزموون و خواسـتی خـۆم پۆسـتەکەم بـەو پـەری جدیەتەوە بەکاردێنم بۆ هاوکاری کردنی بەرێز سەرۆك وەزیرانی نوێ و کابینە و هەموو وەزیرەکانی تـاکو لە بەرپرسیاریەتی و کاری خۆیان سەرکەوت و بن، سەرکەوتنی هەریەك لە ئێمـە سـەرکەوتنی هەموومانـە، جارێکی تر سـەرجەم کوردسـتانیانی ئـازیز دڵنیـا ئەکەمـەوە کـە سـەرۆکایەتی هـەرێم چـەتری یـەکریزی و کۆکەرەوەی سەرەجەم هێـز ولایەنـە سیاسیەکانی کوردسـتان و پێکهاتـە ئاینیـەکان ئـەبێ، بـەجیاوازی بـیرو بۆچوونەکانیانەوە، لە پێناو پێکەوە ژیانی ئاشتیانە و ئارامی گـەڵی کوردسـتان، هـەرێمی کوردسـتان مـوڵکی هەموو کوردسـتانیانە بـە هـەموو جیاوازیەکانیانـەوە، سـەرۆکایەتی هـەرێمیش سـەکۆی ئـیرادە و خواسـت و

مافەكانیان ئـەبێ بـێ هـیچ جیاكارییـەك، بـۆ هـەمووومان ئـەبێ و بـە یـەك چـاو سـەیری هـەمووان ئـەكرێ، دووپاتی ئەكەوە، زامن كردنی ئاسایش و ئارامی كۆمەڵگە ئامانجی سەرەكیمان ئەبێ بە گرتنەبـەری دیـالۆگ و چارەسـەر كردنـی سـەرجەم كێشـەكانی نێـوان هـەرێمی كوردسـتان و حكومـەتی فیـدراڵ لـە چوارچێوەی دەستوور، و پاراستنی پەیوەندی دۆسـتانەی بـەهێز لەگـەڵ وڵاتـانی دروسـێ و ناوچـە و بـەردەوامی دان بـە بەهێز كردنی پێگە و سەنگی هەرێمی كوردستان لە سەر ئاستی هەرێم و نێودەوڵەتی، كاری جـدی ئەكـەین و هەوڵ ئەدەین بۆ بەدەستهێنانی مافە دەسـتوورییەكانی هـەرێمی كوردسـتان و زامـن كردنـی مـافی مـرۆڤ و ئازادییـەكان و بـەهاو پرەسـنییە جیهانیـەكان، دابـین كردنـی مـاف و شایسـتەی هـەموو چـین و توێـژەكانی كۆمەڵگە و نەهێشتنی هەموو جۆرە توندوتیژیەك، پتەو كردنی پێكەوە ژیان و یەكتر قوڵ كردن لە وڵاتێك كە هی هەموومانە و هـەموو تاكێـك خـۆی بـە خـاوەن ئـەم وڵاتـە بزانـێ، هـەموومان یـەك خـۆر لەسـەرمان هەڵدێ و یەك ئاسمان دامان ئەپۆشێ، یەك ئایندە و چارەنسوومان هەیە، سوپاس بۆ سەرۆك و سەركردەی وڵاتان و هەموو ئەوانەی لە هەرێمی كوردسـتان و عێـراق و لـە هـەر شـوێنێكی جیهانـەوە بـێ و بـە نامـە و بروسكە و پەیوەندی راستوخۆ پیرۆزباییان لێ كردین، دووبارە سوپاستان ئەكەم بۆ ئامادە بوونتـان، هیـوای سەركەوتن و رۆژێكی خۆشتان بۆ ئەخوازم، سوپاس بۆ هەموولایەكز

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاسی بەڕێز سەرۆكی هەرێمی كوردستان رێزدار (نێچیرڤان بارزانی) دەكەین بۆ ئەو وتارە بەنرخـەی كـە دەشـێ بكرێتـە بنـەمای كـاری پێكـەوەیی لەسـەر ئاسـتی هـەرێمی كوردسـتان و عێـراق، بـەناوی دەسـتەی سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان و بە ناوی گشت ئەندامانی پەرلەمان پیرۆزبایی گەرم دووبارە لـە بـەڕێز (نێچیرڤان بارزانی) سەرۆكی هەرێمی كوردسـتان دەكـەین، داواكـارین لـە خـوای گـەورە سـەركەوتوبێ لـە بـە جێگەیاندنی ئەركەكانی لە پارێزگاری كردن لە سەروەری یاسا و لە نوێنەرایەتی كردنی گەلی كوردستان بە هـەموو پێكهاتـە نەتـەوەیی و دیینـەكان لەسـەر ئاسـتی نـاوخۆ و دەرەوە، و هەماهـەنگی كـردن لـە نێـوان دەسـەڵاتەكانی فیـدراڵ و دەسـەڵاتەكانی هـەرێمی كوردسـتان، ئەنـدامانی بـەڕێزی پەرلـەمان، بەرلـەوەی دانیشـتنەكەمان هـەڵگرین ئەنـدامان ئاگـادار دەكەینـەوە كـە برگـەی دووەمـی بەرنامـەی كـاری دانیشـتنمان بەیانی سەعات (١١) پێش نیوەرۆ لە تەلاری پەرلـەمان درێـژە پـێ دەدەیـن، بۆیـە داوا لـە بـەڕێزتان دەكـەین بەیانی لە كاتی دیاری كراو ئامادە بن بە مەبەستی تەواو كردنی برگەی دووەم لە بەرنامەی كاری دانیشتنی ئەمڕۆمان كە بریتیە لە دەستنیشان كردن و ناوزەد كردنی بەڕێز سـەرۆكی حكومـەتی هـەرێمی كوردسـتان بەپێی برگەی (٣) لە ماددەی (٥٦) لـە یاسـای هەڵبـژاردنی پەرلـەمانی كوردسـتان ژمـارە (١) ی سـاڵی (١٩٩٢)، میـوان و ئەنـدامانی بـەڕێزی پەرلـەمان سوپاسـی هـەموو لایـەك دەكـەین و لـە كۆمووكورتیـەكان داوای لـێ بووردن دەكەین، بەو جۆرە هاتینە كۆتایی دانیشتنی ئەمرۆ، سوپاس.

منى نبى قهوچى	هێمن هەورامی	د. ڤالا فريد ابراهيم
سكرتێرى پەرلەمانى	جێگرى سەرۆكى پەرلەمانى	سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان – عێراق	كوردستان – عێراق	كوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٨)ی

سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩\٦\١١

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٨)

سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٦/١١

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٦/١١ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منی نبی قهوچی سکرتێری پەرلەمان, دانیشتنی ژمارە (٨)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٨)ی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی (٢٠١٩/٦/١١) بەم شێوەیە بێت:

یەکەم/ دەست نیشان کردنی سەرۆکی دەسەڵاتی جێ بەجێ کردنی هەرێمی کوردستان بەپێی بڕگەی (٣) لە ماددەی (٥٦) لە یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموار کراو.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی كوردستانەوە دەست بە دانیشتنەكەمان دەكەینەوە، دانیشتنی ژمارە (٨)ی ئاسایی وەرزی گرێدانی یەكەم، ساڵی یەكەم، لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان - عێراق.

ئێستا داوا لە بەڕێز سكرتێری پەرلەمان دەكەین كە بەرنامەی كاری دانیشتنی ئەمڕۆ و پوختەی كۆنووسی دانیشتنی ژمارە (٧)ی پەرلەمانی كوردستان و ناوی ئامادە نەبووان بە مۆڵەت بێ مۆڵەت لە دانیشتنی ژمارە (٦) بخوێنێتەوە، با بفەرمووێت.

بەڕێز منى نبى نادر قهوەچی/سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەرنامەی كار

بەپێی حوكمی بڕگەكانی (یەكەم ، دووەم، سێیەم) لە ماددەی (١٦) برگەی (سێیەم) لە ماددەی (١٨) و ماددەكانی (٤٧ و ٤٨ و ٥٢ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان - عێراق دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژمارە (٨)ی ئاسایی خۆی خولی بەهارەی، ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ ڕۆژی سێ شەممە ڕێكەوتی ٢٠١٩/٦/١١ بەم شێوەیە بێت:

یەكەم/ دەست نیشان كردنی سەرۆكی دەسەڵاتی جێ بەجێ كردنی هەرێمی كوردستان بەپێی بڕگەی (٣) لە ماددەی (٥٦) لە یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموار كراو.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (٧)ی ئاسایی ڕۆژی دوو شەممە ڕێكەوتی ٢٠١٩/٦/١٠ بەم شێوەی خوارەوە بوو:

١-دەست پێكردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆك پەرلەمانی كوردستان.

٢- خوێندنەوەی بەرنامەی كارو پوختەی دانیشتنی پێشوو لەلایەن بەڕێز سكرتێری پەرلەمان.

٣- دەست پێكردنی بەرنامەی كار لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان.

٤- یەك دەقیقە بێ دەنگ وەستان بۆ ڕێزلێنان لە گیانی پاكی شەهیدانی كوردستان و عێراق.

٥- خوێندنەوەی بڕیاری ژمارە (٦)ی ساڵی ٢٠١٩ تایبەت بە هەڵبژاردنی ڕێزدار (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی) بە سەرۆكی هەرێمی كوردستان — عێراق.

٦- سوێند خواردنی بەڕێز سەرۆكی هەرێمی كوردستان (نێچیرڤان ادریس مصطفى بارزانی)، بەپێی حوكمی ماددەی (نۆیەم) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموار كراو.

٧- پێشكەش كردنی وتاری بەشێك لە ئامادەبووان بەم بۆنە مێژووییەوە.

٨- وتەی بەڕێز سەرۆكی هەرێمی كوردستان (نێچیرڤان ادریس مصطفى بارزانی).

٩- دواخستنی دانیشتنەكە بە كراوەیی لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراون، یان بەبێ مۆڵەت ئامادە نەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (٦)ی ئاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری ٢٠١٩/٥/٢٨.

١-شیرین امین عبدالعزیز/ ئامادە نەبوو.

بە بایکۆت کردنی هەردوو فراکسیۆنی یەکێتی و نەوەی نوێ بەپێی برگەی (حەوتەم) لە ماددەی (٢٣)ی پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان بە ئامادە نەبوون هەژمار ناکرێن، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز سکرتێری پەرلەمان، ئێستا دەست دەکەین بە جێ بەجێ کردنی برگەی یەکەم لە بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆمان کە بریتییە لە ناوزەد کردنی بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان بەپێی برگەی (٣) لە ماددەی (٥٦) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢.

بەپێی عورفی پەرلەمان داوا لە لیستی براوەی یەکەمی هەڵبژاردنی خولی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان دەکەین، کە فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستانە کاندیدیان بۆ پۆستی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان بخەڕوو، بەڕێز کاك ئومێد عبدالرحمن حسن خۆشناو سەرۆکی فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان بفەرموون کاندیدە بەڕێزەکەتان بۆ پۆستی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان بخەنە ڕوو.

بەڕێز امید عبدالرحمن حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

کاندیدی پارتی دیموکراتی کوردستان بەپێی برگەی (٣) لە ماددەی (٥٦) لە یاسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموار کراو، ڕێزدار (مەسرور مسعود مصطفی بارزانی)یە، ئێمە وەکو لیستی براوە هەڵبژاردنەکانی (٣٠)ی ئەیلولی ساڵی (٢٠١٨) ناوی بەڕێزیان پێشکەش دەکەین و سوپاس بۆ ئێوە سەرکەوتن لە خواوەیە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ سەرۆکی فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

پرۆسەی دەنگدان ئەنجام دەدەین، ئەو بەڕێزانەی ڕەزامەندە بەڕێز جەنابی کاك (مسرور مسعود مصطفی بارزانی) بۆ پۆستی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان ناوزەد بکرێت دەستی بەرز بکاتەوە؟ ڕێزدار جەنابی کاك (مسرور مسعود مصطفی بارزانی) بە دەنگی (٨٩) پەرلەمانتار لە حزوری (٩٧) پەرلەمانتار ناوەزەند کرا بۆ سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان لەلایەن پەرلەمانی کوردستانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێزان.

بـــەناوی دەســـتەی ســـەرۆکایەتی پەرلـــەمانی کوردســـتان و بـــەناوی ئەنـــدامانی پەرلـــەمانی کوردســـتان پیرۆزباییەکی گەرم لە ڕێزدار جەنابی کاك (مسرور مسعود مصطفی بـارزانی) دەکـەین بـە بۆنـەی نـاوەزەد کردنیان بۆ پۆستی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانـی هـەرێمی کوردسـتان لەلایـەن پەرلـەمانی کوردسـتانەوەو پێتان رادەگەیەنین کە هەر ئەمڕۆ پەرلەمانی کوردستان ئـەم بڕیـارە ئاراسـتەی جـەنابی سـەرۆکی هـەرێمی کوردستان دەکات، بۆ ئەوەی بە زووترین کـات لەلایـەن جـەنابی سـەرۆکی هـەرێمی کوردسـتانەوە بـەڕێزیان رابسپێردرێت بکرێت بۆ پێکهێنانی کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردسـتان بـە مەبەسـتی خزمـەت کردنـی زیـاتری گـەلی کوردسـتان بـە هـەموو پێکهاتـە جیاوازەکانییـەوە، بـەڕێزان، بـەم جـۆرە دانیشـتنە مێژووییەکەمان کۆتایی پێ دێنین، سوپاس بۆ هەموو لایەك.

منى نبی قهوچی	هێمن هەورامی	د. ڤالا فريد ابراهيم
سکرتێری پەرلەمانی	جێگری سەرۆکی پەرلەمانی	سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان – عێراق	کوردستان – عێراق	کوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (٩)ی

یەك شەممە رێكەوتی ٣٠\٦\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٩)

یەك شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٦/٣٠

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی یەك شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٦/٣٠ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منى نبى قهوچى سکرتێری پەرلەمان، دانیشتنی ژمارە (٩)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان — عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٩)ی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ ڕۆژی یەك شەممە ڕێکەوتی (٢٠١٩/٦/٣٠) بەم شێوەیە بێت:

-درێژکردنەوەی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی هەڵبژاردنی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان بەپێی بڕگەی (چوارەم) لە ماددەی (٧) پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان، دانیشتنەکەمان دەکەینەوە، دانیشتنی ژمارە (٩)ی ئاسایی وەرزی گرێدانی یەکەم، ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان، ئێستا داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەین بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمڕۆ بخوێنێتەوە، فەرموو.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەکانی (یەکەم دووەم و سێیەم) لە ماددەی (١٦) و بڕگەی (سێیەم) لە ماددەی (١٨) و ماددەکانی (٤٧، ٤٨، ٥٢، ٥٥، ٥٦، ٥٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٩)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی یەکشەممە ڕێکەوتی (٣٠-٦- ٢٠١٩) بەو شێوەیە بێت:

١-درێژکردنەوەی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی هەڵبژاردنی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان بەپێی بڕگەی (چوارەم) لە ماددەی (٧) پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز سکرتێری پەرلەمان پوختەی دانیشتنی ژمارە (٨) و ناوی ئامادە نەبووان بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت بخوێنەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قەهوەچی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (٨)ی ئاسایی ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی (١١-٦-٢٠١٩) بەو شێوەیەی خوارەوە بوو:

١-دەست پێ کردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

٢- خوێندنەوەی بەرنامەی کارو پوختەی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سکرتێری پەرلەمانی کوردستان.

٣- دەست پێ کردنی بەرنامەی کار لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

٤- داواکردنی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان لە لیستی براوەی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان بە دەست نیشان کردنی پاڵێوراویان بۆ پۆستی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران.

٥- دەنگدان لەسەر ناوزەد کردنی بەڕێز (مەسرور مسعود مصطفى بارزانی) بۆ پۆستی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران بە (٨٩) دەنگ لە کۆی (٩٧) دەنگ لە پەرلەمانتارانی ئامادە بوو.

٦- کۆتایی هاتنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت دراون، یان بێ مۆلەت بوون لە دانیشتنی ژمارە (٨) ی ئاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری (١١-٦-٢٠١٩):

١-بالانبۆ محمد علی باڵەك/ مۆڵەت.

٢-روپاك احمد رحمان/ مۆڵەت.

٣- سۆران عمر سعید/ مۆڵەت.

٤- شایان کاکە صالح/ مۆڵەت.

٥- عبدالستار مجید قادر/ مۆڵەت.

٦- هەورامان حمە شریف/ مۆڵەت.

بایکۆت کردنی فراکسیۆنی نەوەی نوێ بەپێی برگەی (حەوتەم) لە ماددەی (٢٣)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە ئامادە نەبوو هەژمار ناکرێ.

بەڕێز د.ڤالاً فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز سکرتێری پەرلەمان، ئێستا دەست بە جێ بەجێ کردنی بڕگەی یەکەم لە بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمرۆ دەکەین.

ئەندامانی بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرۆکی پەرلەمان داوا دەکات خولی بەهارەی ساڵ یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان بەپێی بڕگەی (چوارەم) لە ماددەی (٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان بۆ ماوەی (١٥) پازدە رۆژ درێژ بکرێتەوە بە مەبەستی رایی کردنی ئەو ئەرکانەی کە پێویست بوو لە خولی گرێدانی وەرزی یەکەم تەواو بکرێن، کێ رەزامەندە لەسەر داوای سەرۆکی پەرلەمان کە (١٥) رۆژ خولی بەهارە درێژ بکرێتەوە بە مەبەستی رایی کردنی ئەو ئەرکانەی پێویستە ئەنجامی بدەین تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس.

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان.

(٨٤) پەرلەمانتار رەزامەندە کە وەرزی گرێدانی یەکەم لە ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان بۆ ماوەی (١٥) پازدە رۆژ درێژ بکرێتەوە، بەم جۆرە کۆتایی بە دانیشتنەکەمان دێنین، زۆر سوپاس.

منى نبى قهوچى
سكرتێرى پەرلەمانى
كوردستان – عێراق

هێمن هەورامى
جێگرى سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان – عێراق

د. ڤالا فريد ابراهيم
سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١٠)ی

شەممە ڕێكەوتی ٦\٧\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (١٠)

شەممە ڕێكەوتی ٢٠١٩/٧/٦

كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی شەممە ڕێكەوتی ٢٠١٩/٧/٦ پەرلەمانی كوردستان - عێراق بە سەرۆكایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆكی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منى نبى قهوچی سكرتێری پەرلەمان, دانیشتنی ژماره (١٠)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:

بەپێی حوكمی بڕگەی (یەكەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژماره (١٠)ی ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان لە كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ ڕۆژی شەممە ڕێكەوتی (٢٠١٩/٧/٦) بەم شێوەیە بێت:

١ خوێندنەوەی یەكەمی ئەو پێشنیازە یاسایانەی خوارەوە بەپێی حوكمی ماددەكانی (٧٩-٨٠-٨٢) لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان:

١ پیێشنیازی یاسای مرۆڤ سازی لە هەرێمی كوردستان.

٢- پێشنیازی یاسای بەخاوەن کردنی ئەو زەویانەی زیادە ڕەوییان لەسەر کراوە لە سنووری شارەوانیەکان لە هەرێمی کوردستان.

٣- پێشنیازی یاسای هەمواری یاسای ژمارە (٣) ی ساڵی (٢٠٠٩) ی یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بە ناوی گەلی کوردستان دانیشتنەکە ئەکەینەوە، دایشتنی ژمارە (١٠) ی ئاسایی ، وەرزی گرێدانی یەکەم، ساڵی یەکەم، خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان، فەرموو بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمرۆ بخوێنەوە.

بەڕێز منى نبی قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی برگەکانی یەکەم و دووەمی و سێیەم لە برگەی شانزە و برگەی سێیەم لە ماددەی (١٨_ ٤٧_ ٤٨_ ٥٢_ ٥٥_ ٥٦_ ٥٧_) لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان-عێراق دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بریاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە ٠١٠) ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە کاتژمێر (١١) ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی شەمە ڕێکەوتی (٦-٧-٢٠١٩) بەو شێوەیە بێت:

١ خوێندنەوەی یەکەمی ئەو پێشنیازە یاسایانەی خوارەوە بەپێی حوکمی ماددەکانی (٧٩-٨٠-٨٢) لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان:

١ پییێشنیازی یاسای مرۆڤ سازی لە هەرێمی کوردستان.

٢- پێشنیازی یاسای بەخاوەن کردنی ئەو زەویانەی زیادە ڕەوییان لەسەر کراوە لە سنووری شارەوانیەکان لە هەرێمی کوردستان.

٣- پێشنیازی یاسای هەمواری یاسای ژمارە (٣) ی ساڵی (٢٠٠٩) ی یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان.

بەرێز د.ڤالاَ فەرید-سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو کۆنووسی دانیشتنی ژمارە (٩) و ناوی ئەندامانی ئامادە نەبوو و بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت بخوێنەوە.

بەرێز منی نبی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (٩) ی ئاسایی رۆژی یەکشەممە رێکەوتی (٣٠-٦-٢٠١٩) بەو شێوەیە بوو:

١ دەست پێکردنی دانیشتن لەلایەن بەرێز سەرۆکی پەرلەمانەوە.

٢- خوێندنەوەی بەرنامەی کار و خشتەی ناوی ئامادە بوو و ئامادە نەبووان لەلایەن بەرێز سکرتێری پەرلەمانەوە.

٣- دەست پێ کردنی برگەکانی بەرنامەی کار لەلایەن بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

٤- دەنگدان و پەسند کردنی درێژکردنەوەی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی هەڵبژاردنی پێنجەمی پەرلەمان بە (٨٤) دەنگ لە کۆی (١٠٦) پەرلەمانتاری ئامادە بووز

٥- کۆتایی هاتنی دانیشتنەکە لەلایەن سەرۆکی پەرلەمانەوە.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەتن یان بێ مۆڵەت لە دانیشتنی ژمارە (٩) ی ئاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری (٣٠-٦-٢٠١٩):

١ سلمى مافتح توفيق- مۆڵەت.

٢- بەڵێن اسماعیل حاجی- شاند کراو.

٣- سەرکۆ ئازاد حسین- شاند کراو

٤- شێرکۆ جودت مستفى- شاند کراو

بەرێز د.ڤالاً فەرید ابراهیم- سەرۆکی پەرلەمان:

پێش ئەوەی دەست بە جێ بەجێ کردنی برگەکانی بەرنامەی کاری ئەمرۆ بکەین بە ناوی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان و بە ناوی گشت ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان ئیدانەی تۆپباران کردنی ناوچە سنووریەکانی هەرێمی کوردستان ئەکەین و ئیدانەی کووشتن و بریندار کردنی خەڵکی سڤیل ئەکەین، داوا ئەکەین لە حکومەتی عێراقی فیدراڵ و گشت دامەزراوە دەستووریەکانی عێراقی فیدراڵ کە بەپێی دستووری کۆماری عێراقی فیدراڵی ساڵی (٢٠٠٥) پارێزگاری کردن و پاراستنی ناوچە سنووریەکان لە ئەستۆی ئەوان دایە، هیوادارین بە ئەرکی خۆیان هەڵبستن لە پارێزگاری کردنی ناوچە سنووریەکان و لە پاراستنی خەڵکی سڤیل و قەرەبوو کردنەوەی ئەو زەرەر و زیانانەی بەریان کەوتووە لەو ناوچانە، ئەندامانی بەرێز ئێستا دەست بە جێ بەجێ کردنی برگەکانی بەرنامەی کار ئەکەین، داوا لە لیژنەی یاسایی ئەکەین بفەرموون بۆ سەر مەنەسە بۆ خوێندنەوەی یەکەم بۆ ئەو پرۆژە یاسایانەی لە بەرنامەی کارن، فەرموو.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەکو لیژنەی یاسایی پەرلەمانی کوردستان داخازێ دکەم کو پێشنیازا یاسای ئێکێ پێشنیازا یاسا مرۆڤ سازی لە هەرێما کوردستانێ بۆ ماوەیەکی بێتە راگرتنن چنکی ئەڤ پێشنیازا یاساییە ماددەیەکی خوێندنێ ژ مەنهەجێ پەروەردێدا زێدە دکەت ل سەەر ئاستێ هەردوو وەزارەتێن پەروەردێ و وەزارەتێ خوێندنا بلندا حکومەتا هەرێمێ، زێدە کرنا ماددەیەکی پەروەردەیی پێتڤی کۆنگرە دبی ژ لایەن هەردوو وەزارەتێ مەعنی بێتە کرن، ئەڤ بابەتە گەلەکی گرنگە دەستکارییێت مەنهەجی تەعلیمی ل هەرێما کوردستانێ، هەردوو وەزارەت ژی ئەگەر تەشکیل بیتن ل کابینا نوێ حکومەتا هەرێمێ و هەردوو وەزارەت ژی پێ ئاگاهدار بن د

بابەت سەرکەفتیانا تر بریڤە دچیتن، ژ بەر هەندێ وەکو لیژنەی یاسایی داخاز دکەین بۆ ماوەیەکی ئەڤ پێشنیازا یاسایی بێتە راگرتن، سوپاس.

بەرێز د.ڤالآ فەرید ابراهیم - سەرۆکی پەرلەمان:

بەرێزان سەرۆکی لیژنەی یاسایی داوا ئەکات پرۆژە یاسای (مرۆڤ سازی لە هەرێمی کوردستان) خوێندنەوەی یەکەمی بۆ نەکرێ و لە جەلساتی داهاتوو خوێندنەوەی یەکەمی بۆ بکرێ، لەبەر ئەوەی یەکەم ، لە رووی شکلّەوە ئەسباب موجیبە لە ناو یاساکە نیە، پێویستە هەموو پرۆژە یاسایەك و پێشنیازی یاسایەك لە چەند ماددەیەك و هۆیەکانی دەرچوواندنی پێکهاتبێ، لە رووی مەزوعیشەوە داوا ئەکات زیاد کردنی مەنهەج پێویستی بە کۆنگرە بەستن هەیە لە وەزارەتی خوێندنی بالآ و وەزارەتی تەربیە، بۆیە ئەبێ پەرلەمان چاوەرێ بکات تا ئەو دوو وەزارەتە لە کابینەی نۆیەم پێکدێ و رای ئەوان وەرگیرێ لەسەر بابەتەکە، فەرموو دکتۆر شێرکۆ.

بەرێز شێرکۆ جودت مصطفى:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە رووی ئەسبابی موجیبەوە تێدایە، لە کۆتایی هەیە، لە رووی مەوزوعیشەوە بەڵێ پێویستە هەردوو وەزارەتی پەروەدرە و خوێندنی بالآ هەیە بەو پێیەی ئێمە فراسکیۆنی یەکگرتوو و چەند ئەندام پەرلەمانێکی تر ئەو یاسایەمان ئامادە کردووە، ئەوە ناوەرۆکی پرۆسەی پەروەردەیە، هیچ ناچێتە ناو مەنهەجەوە، بۆیە لەگەڵ ئەوەین تەشکیل حکومەتە، وەزارەتی پەروەردە و وەزارەتی خوێندنی بالآ بێگومان ئەبێ پێکەوە لەگەڵ لیژنە مەعنیەکانی پەرلەمان ئەو یاسایە تاوتێ بکەن و ببێتە ئیتیفاقی پەرلەمان و حکومەت لەسەری، بەلآم بۆ خوێندنەوەی یەکەم ئەوانە هیچی نابێتە مانیع بۆ خوێندنەوەی یەکەم، چونکە هیچ جەدیدێك لە ئارا نیە، باس لە بینا کردنەوەی ئینسانە جارێکی تر کە دارماوە و (١٠٠) ساڵ زیاترە، کەرامەتی، عیزەتی، بۆیە خوێندنەوەی یەکەم هیچ گرفت دروست ناکات، بەلآم ئەکید ئەبێ لەگەڵ وەزارەتی مەعنی و حکومەت ئەوە بکرێ، ناکرێ پەرلەمان بە جیا بیکات، خوێندنەوەی یەکەم بکرێ ئەمرۆ، دوای ئەوەی جکومەت تەشکیل بوو لیجانی مەعنی پەرلەمان و پرۆسەی ئیعتیادیەکە چۆنە بەپێی پەیرەوی ناوخۆ جێ بەجێ بکرێ و ئەوکاتە بۆ خوێندنەوەی دووەم موناقەشە کردنی حکومەتیش ئەبێ ئامادە بێ و لایەنە پەیوەندیدار قسەی خۆی هەبێ، کەوایە مانع نیە ئەمرۆ لەدیدی ئێمەوە بۆ خوێندنەوەی یەکەم، مادام لە رووی شکلیەوە ئەسبابی موجیبەی تێدایە و لە رووی مەوزوعیشەوە تەنیا خوێندنەوی یەکەمە، هەموو لایەك ئیقراری ئەوە ئەکەین بێ حکومەت ناکرێ چونکە شوێنی تەنفیز کردنی حکومەتە، ئەکرێ بۆ قرائەی دووەم هەڵگیرێ بۆ دوای تەشکیلی حکومەت.

بەرێز د.ڤالآ فەرید ابراهیم - سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئەسبابی موجیبە بە ماددەی (٨) دەرچووە، واتە هۆیەکانی دەرچوواندن و یاساکە لە رووی شکلەوە دیار نیە، لەلایەکی تر ئەگەر خوێندنەوەی دووەمی بۆ بکرێ ئێمە لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی

کوردستان تەنیا حەقی (٢١) رۆژ ئەدات بە لیژنەکان راپۆرتی دووەم بۆ گفتوگۆ بنووسرێ، بۆیە ئێمەش پێمان باشە ئەو پرۆژە یاسایە خوێندنەوەی یەکەمی بۆ نەکرێ بۆ ئەوەی پێشێلی ماددەکانی تری پەیرەوی ناوخۆ نەکرێ، پێشنیاری لیژنەی یاسایی ئەخەینە دەنگدان، چەند کەس لەگەڵ ئەوەیە پرۆژە یاسای مرۆڤ سازی خوێندنەوەی یەکەمی بۆ نەکرێ و چاوەرێ بکرێ تا حکومەت تەشکیل ئەبێ؟ (٥٢) کەس لەگەڵە، کێ ئەیەوێ خوێندنەوەی یەکەمی بۆ بکرێ؟ (٣٥) کەس لەگەڵە، بە زۆرینەی دەنگ خوێندنەوەی یەکەم بۆ پرۆژە یاسای ناوبراو ناکرێ، فەرموو پرۆژە یاسای دووەم.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری دووەم، پێشنیازی بە خاوەن کردنی ئەو زەوییانەی زێدە ڕەووی لەسەر کراوە لە سنوور شارەوانیەکان لە هەرێمی کوردستان-عێراق کە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پێکەش کراوە، ئەو پێشنیازە یاسایە لە (١٢) ماددە پێك هاتووە لەگەڵ هۆیەکانی دەرچوواندن، ناوی ئەندامانی پەرلەمان واژوویان کردووە:

١ ئومێد عبدالرحمن حسن

٢- پباح محمود محمد

٣- خدیجە عمر تها

٤- نحات شعبان

٥- حسیبە سعید ابراهیم

٦- چیا حمید شریف

٧- احسان محمد سلیم

٨- هێڤیدار احمد سلێمان

٩- گولیزار رشید حاجی

١٠- کلارا ئۆدیشۆ یعقوب

١١- یاسین خزر تها

١٢- فرید یعقوب الیا

١٣- بهجت علی ابارهیم

١٤- گۆران عمر علی

١٥- شایان کاکە صالح

١٦- سارا دلشاد بکر

١٧- رۆبینا ئۆیلمك عزیز

١٨- جنان جیار بۆیا

١٩- عوسمان علی اسماعیل

٢٠- محی الدین حسن یوسف

٢١- فیصل عباس عولا

٢٢- شنۆ اشقی عبدلله

٢٣- رۆژان محمد کریم

٢٤- عباس فتاح صالح

٢٥- عوسمان کریم

٢٦- ڕێواس فائق

٢٧- لوقمان وەردی

٢٨- هەژان حسن کوێستان

٢٩- کاروان گەزنەیی

٣٠- هێرش حسن محمد

٣١- بێگەرد تاڵەبانی

٣٢- زاهر محمد علی حسن

٣٣- رزگار عیسی سوار

٣٤- بژار خالد عبدالله

داوا لە بەڕێزتان ئەکەین ئەو پێشنیازە یاسایە ئاراستەی لیژنەی پەیوەندیدار بکرێ.

بەڕێز د.ڤالاْ فەرید ابراهیم - سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی داوائ ئەکەین ئەوجارە بۆ خوێندنەوەی یەکەمی هەر پرۆژە یاسایەك ناوی سیانی ئەندامی پەرلەمان بنووسرێ ئێنجا لەقەب لەدوای ناوی سیانی، ئەو پرۆژە یاسایە ئاراستەی لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی شارەوانی و گواستنەوە و گەیاندن و گەشت و گۆزار و ئاوەدان کردنەوە و وەبەرهێنان و گشت ئەندامانی پەرلەمان ئەکەین، فەرموو پرۆژەی سێیەم.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی هەمواری یاسایە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانەوە پێشکەش کراوە بە ناوی هەمواری یاسای ژمارە (٣) ی ساڵی (٢٠٠٩) ی یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستانی عێراق کە پێکهاتووە لە (٥) ماددە و هۆیەکانی دەرچوواندنی کە ئەو بەڕێزانە واژوویان کردووە.

١ بژار خالد عبدالله

٢- جلال محمد امین

٣- بختیار شکری سلیمان

٤- هێڤیدار احمد سلیمان

٥- بهجت علی ابراهیم

٦- عبدالسلام عبدالله حسن

٧- خدیجه عمر تها

٨-نجات شعبان

٩- سەروان محمد علی هەرکی

١٠- محسین حسین مستفی دۆسکی

١١- گولستان باقی سلیمان

١٢- لیلی عبدالجبار

١٣- ژیا حمید شریف

١٤- رۆبینا اویملك عزیز

١٥- باڵمبۆ محمد علی

١٦- رۆژان محمد کریم

١٧- سلما فاتح توفیق

١٨ عوسمان کریم سواره

١٩- هێرش حسن حمد

٢٠- شایان کاکه صالح

داوا له بەرێزت ئەکەین ئاراستەی لیژنەی پەیوەندیدار بکەن.

بەرێز د.ڤالاّ فەرید ابراهیم - سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو پرۆژە یاسایە ئاراستەی لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێییەکان و گشت ئەندامانی بەرێزی پەرلەمان ئەکەین، لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆ و پێشمەرگە و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێییەکان داوا ئەکەین بەپێی برگەی (٣) له ماددەی (٣٠) له پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان که هەر ئەمرۆ کۆبوونەوەی خۆتان لەسەر پرۆژە یاسای سێیەم بکەن و راپۆرتان بەرز بکەنەوە بۆ ئەوەی بتوانین هەر ئەمرۆ بیخەینە ناو سەندوقی ئەندامانی بەرێزی پەرلەمان و گشت ئەندامانی بەرێزی پەرلەمانیش ئاگادار ئەکەینەوە بەیانی سەعات (١١) ی پێش نیوەرۆ کۆبوونەوەی پەرلەمانە بە مەبەستی گفتوگۆ کردن لەسەر ئەو پرۆژە یاسایەی ئەمرۆ راپۆرتی بۆ ئامادە ئەکرێن مەبەستیش ئەوەیە ئەو (١٥) رۆژەی درێژمان کردۆتەوە له خولی وەرزی گرێدانی یەکەم ئیتسیفادەی لێ بکەین و له رووی یاسایەوە بتوانین چەند پرۆژە یاسایەك بکەین به یاسا، بەو جۆرە دانییشتنەکە هەڵگیرین، سوپاس.

منى نبى قهوچى
سكرتێری پەرلەمانی
كوردستان – عێراق

هێمن هەورامی
جێگری سەرۆكی پەرلەمانی
كوردستان – عێراق

د. ڤالا فريد ابراهيم
سەرۆكی پەرلەمانی
كوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١١)ی

یەك شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩\٧\٧

خولی چوارەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆكۆلى دانيشتنى ژمارە (11)

يەك شەممە ڕێكەوتى ٢٠١٩/٧/٧

كاتژمێر (١١)ى پێش نيوەڕۆى ڕۆژى يەك شەممە ڕێكەوتى ٢٠١٩/٧/٧ پەرلەمانى كوردستان - عێراق بە سەرۆكايەتى بەڕێز د. ڤالا فريد ابراهيم سەرۆكى پەرلەمان، و بەڕێز هێمن هەورامى جێگرى سەرۆك و، بەڕێز منى نبى قهوەچى سكرتێرى پەرلەمان, دانيشتنى ژمارە (١١)ى خولى چوارەمى, ساڵى (٢٠١٩) ى خۆى بەست.

بەرنامەى كار:

بـەپێی حوکمـەکانی بڕگـە (١)ی مـاددە (٢٠) لـە پـەیڕەوی نـاوخۆی ژمـارە (١)ی هـەموارکراوی سـاڵی ١٩٩٢ی پەرلەمانی کوردستان - عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاری دا کاتی دانیشـتنی ژمـارە (١١)ی خـولی بەهارەی ساڵی پێنجەم لە خولی چوارەمی هەڵبژاردن لە کات (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی یەکشەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٧/٧ دا بەم شێوەیە بێت:

-خوێندنەوەی دووەمی پێشنیازی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٩) یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان بۆ خستنە رووی راپۆرتی لیژنەی یاسایی بە پێی حوکمی ماددەکانی (٨٧)و(٨٨)و(٨٩) لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کور دستان.

بەڕێز د. ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بە ناوی گەلی کوردستان دانیشتنەکەمان دەکەینەوە دانیشتنی ژمارە (١١)ی ئاسایی وەرزی گرێدانی یەکەم ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان، بەڕێز سکرتێری پەرلەمان بفەرموون بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمرۆ بخوێنەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرنامەی کار: بە پێی حوکمی بڕگەکانی یەکەم، دووەم، سێیەم لە ماددەی (١٦) بڕگەی سێیەم لە ماددەی (١٨) مادەکانی (٤٧) و (٤٨) و (٥٢) و (٥٤) و(٥٥) و (٥٦) و(٥٧)ی بڕگەی یەکەمی ماددەی (٨٨) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عیراق دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (١١)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەرۆ رۆژی یەکشەممە رێکەوتی (٧-٧-٢٠١٩) بەم شێوەیە بێت:

١-خوێندنەوەی دووەمی پێشنیازی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٩) یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان بۆ خستنە رووی راپۆرتی لیژنەی یاسایی بە پێی حوکمی ماددەکانی (٨٧) و(٨٨) و(٨٩) لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

خستنەرووی راپۆرتی لیژنەی هاوبەشە لیژنەی یاسایی و لیژنەی پێشمەرگەو ناوخۆو ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێیەکان. بەڕێز سکرتێری پەرلەمان بفەرموون پوختەی کۆنووسی دانیشتنی پێشوو و ناوی ئامادەبوو ئامادە نەبووان بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت بخوێنەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (١٠)ی ئاسایی رۆژی شەممە رێکەوتی (٦-٧-٢٠١٩) بەم شێوەیەی خوارەوە بوو:

١-دەستپێکردنی دانیشتن لە لایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

٢-خوێندنەوەی بەرنامەی کارو پوختەی دانیشتن و ناوی ئامادەبوان و ناوی ئامادە نەبووان لە لایەن بەرێز سکرتێری پەرلەمان.

٣-دەست پێکردنی برگەکانی بەرنامەی کار لە لایەن بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

٤-بەهۆی پێویستی گفتوگۆکردن و هەمە هەنگی لەگەڵ حکومەت و پێشنیازو یاسای مرۆڤ سازی لە هەرێمی کوردستان خوێندنەوەی یەکەمی بۆ نەکرا بە دەنگی (٥٢) پەرلەمانتار.

٥-خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیازی یاسای بە خاوەن کردنی ئەو زەویانەی زیادەرۆییان لەسەر کراوە لە سنوری شارەوانیەکان لە هەرێمی کوردستان.

٦-خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیازی یاسای هەمواری یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٩) یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان .کۆتای هاتنی دانیشتن کە لە لایان بەرێز سەرۆکی پەرلەمان. ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراون یان بە بەبێ مۆڵەت ئامادە نەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (١٠)ی ئاسایی خولی پێجەم ی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری (٦-٧-٢٠١٩).

١-(بەڵین اسماعیل حاجی ابراهیم، مۆڵەت ٢- بێگەرد دلشاد شکرالله ،مۆڵەت ٣- رێواز فائق حسێن ،مۆڵەت ٤- سۆران عمر سعید ،مۆڵەت ٥- سەرکۆ ئازاد حسین ،مۆڵەت ٦- شنۆ ئەشقی عبدالله ،مۆڵەت ٧- عبدالستار مجید قادر ،مۆڵەت ٨- فیصل عباس عولا ،مۆڵەت ٩- محسین حسین مصطفي، مۆڵەت ١٠- هدیه مراد حیدر، مۆڵەت).

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەرێزی پەرلەمان دەست بە جێبە جێکردنی بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمرۆمان دەکەین و داوا لە هەردوو لیژنەی کاورباری یاسایی و لیژنەی پێشمەرگەو ناوخۆو ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێیەکان دەکەین کە تەنها دەستەی سەرۆکایەتیەکان بفەرموون بۆ شوێنی تایبەت بۆ مەبەستی جێبەجێکردنی بەرنامەی کار فەرموون، بەرێز بفەرموو پێشنیازی یاساکە بخوێنەوە، دواتریش راپۆرتی هەردوو لیژنە بخوێنەوە. بەرێز بژار خالد.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی یاسا لەلایەن بریاردەری لیژنەی یاسایی کاك جلال دەخوێنێتەوە.

بەرێز جەلال محمد:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٣٠) ساڵی (٢٠٠٩) یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان.

ماددەی یەکەم: خاڵی یەك لە برگەی سێیەم لە ماددەی شەشەمی یاساکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە.

١-هەڵبژاردنی پارێزگا لە دەرەوەی ئەندامانی ئەجومەن لە نێویاندا بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت لە ماوەیەکدا کە ئەوپەڕی (٣٠) رۆژ لە مێژووی بەستنی یەکەمین دانیشتنەوە تێپەر نەکات.

ماددەی دووەم : بەدەر لە حوکمی برِگەی دووەم لە ماددەی (٤)می یاساکەو بەدەر حوکمی برِگەی (٣)م لە ماددەی (٣١) لە یاسای ژمارە (٤)ی ساڵی (٢٠٠٩) هەموارکراو ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە پیادە کردنی تایبەتمەندیەکانیان لە کاتی کۆتای هاتنی ماوەی یاسایی یان تا هەلبژاردنی خولی نوێی ئەنجومەن بەردەوام دەبن.

ماددەی سێیەم: پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی چوارەم: کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بریارێك ناکرێت کە ناکۆك بێت لە گەڵ دەقەکانی ئەم یاسایە.

ماددەی پێنجەم: ئەم یاسایە لە رۆژی دەرچواندنی جێبە جێ دەکرێت و لە رۆژنامەی فەرمی وەقائعی کوردستان بلاو دەکرێتەوە.

هۆیەکانی دەرچواندن: بەمەبەستی دروست نەبوونی بۆشایی یاسایی لە ئەنجومەنی پارێزگاکان و بەردەوامبوونی ئەنجومەنەکان لە پیادە کردنی تایبەتمەندیەکانی بەمەبەستی فەراهەم کردن و گەیاندنی خزمەتگوزاریەکان بۆ هاوڵاتیان بە شێوەیەکی باشتر ئەم یاسایە دەرجوێندرا، زۆر سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بفەرموو سەرۆکی لیژنەی یاسایی راپۆرتی هاوبەش بخوێنەوە.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

راپۆرتی هاوبەش سەبارەت بە پێشنیازی یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٩) یاسای پارێزگاکان لە هەرێمی کوردستان – عیراق.

لێژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پێشمەرگەو ناوخۆو ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێیەکان رۆژی شەمە رێکەوتی (٦-٧-٢٠١٩) کاتژمێر(١٢:٣٠) خولەکی پاش نیوەرۆ کۆبوونەوەی هاوبەشیان ئەنجامدا، بۆ تاوتوێکردنی پێشنیازی یاسایی هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٩) یاسای پارێزگاکان لە هەرێمی کوردستان – عیراق، کە لە لایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەشکراوە، دوای

خوێندنەوەی یەکەمی لە دانیشتنی ژمارە (١٠)ی ڕۆژی شەممە بەرواری (٦-٧-٢٠١٩) ڕەوانەی لیژنەکانمان کراوە دوای گفتوگۆکردن و تاوتوێکردن لیژنەکان گەیشتنە ئەم ئەنجامانەی خوارەوە.

ناونیشانی پێشنیازی یاساکە پێشنیازی یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٩) یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان.

ماددەی یەکەم: خاڵی یەکەم لە بڕگەی سێیەم لە ماددەی (٦)م یاساکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

١- هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن یان، لە نێوانیاندا بە زۆرینەی ڕەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت، لە ماوەیەکدا کە لەو پەڕی (٣٠) ڕۆژ بەستنی دانیشتنە تێپەر نەکات.

ماددەی دووەم: بە دەر لە حوکمی بڕگەی دووەم لە ماددەی (١٤)می یاساکەو و بەدەر لە حوکمی بڕگەی سێیەم لە ماددەی (٣١) لە یاسای ژمارە (٤)ی ساڵی (٢٠٠٩) هەموار کراو ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە پیادەکردنی تایبەتمەندیەکانیان لە کاتی کۆتایی هاتنی ماوەی یاسایان تا هەڵبژاردنی خولێکی نوێ ئەنجومەن بەردەوام دەبن.

ماددەی سێیەم: پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبە جێ بکەن.

ماددەی چوارەم: کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە ناکۆك بێت لەگەڵ دەقەکانی ئەم یاسایە.

ماددەی پێنچەم: ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرچواندنی جێبەجێدەکرێت و لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائقی کوردستان دا بڵاو دەکرێتەوە.

هۆیەکانی دەرچواندن: بە مەبەستی دروست نەبوونی بۆشایی یاسایی لە ئەنجومەنی پارێزگاکان و بەردەوام بوونیان لە ئەنجومەنەکان لە پیادەکردنی تایبەتمەندیەکانی بە مەبەستی فەراهەمکردن و گەیاندنی خزمەتگوزاریەکان بۆ هاولاتیان بە شێوەیەکی باشتر، ئەم یاسایە دەرچوێندرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی بفەرموون ناونیشانی ڕاپۆرتەکەتان بخوێننەوە ناونیشانی پێشنیازی یاساکە، بۆ ئەوەی دەرگای گفتووگۆ بکەینەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان.

ناونیشانی پێشنیازی یاساکە بەم شێوەیەیە:

پێشنیازی یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٩) یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەڕلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان هەرکەسێك دەیەوێت قسە لەسەر ناونیشانی پێشنیازی یاساکە بکاتن با دەست بەرز بکاتەوە بۆ ئەوەی ناوی تۆمار بکەین.

بەڕێزان ئەوانەی دەیانەوێ ناونیشانی پێشنیازی یاساکە گفتووگۆ بکەن (د.شێرکۆ جەودەت، بەڕێز کاك اسماعیل، بەڕێز د.ریواز، بەڕێز سەرچنار خانم، بەڕێز رووپاك خان، بەڕێز كاك ئازاد، بەڕێز كاك كاوە).

فەرموو د. شێرکۆ.

بەڕێز د. شێركۆ جودت مصطفى:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونیشانەکە، لەبەرئەوەی لە ماددەی دووی ئەم هەمواره هاتووە باس لە بڕگەی (٣)ی ماددەی ٣١ی یاسای ژمارە (٤) ی ٢٠٠٩ دەکا، بۆیە لە ناونیشانەکە نابێ بڵێی ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٠٩ بە تەنها، بەڵکو دەبێ بڵێی ژمارە (٣) و ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٠٩، چونکە هەموارەکە ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٠٩ی تێدایە لە ماددەی دوو، لەبەر ئەوە ژمارە (٣) تەنها لە ناونیشانەکە هەبێ پێموایە دەبێ ژمارە (٤)یشی بۆ ئیزافە بکرێ یاسای ژمارە (٤) ٢٠٠٩ چونکە لە ماددەی دوودا ژمارە (٤)یش هەموار دەکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك اسماعیل.

بەڕێز اسماعيل علی طه:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەر نەفسی بۆچوونم هەیە پشتگیریا هەندی د کەم بێژم د بێتە پێشنیازی یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٠٩ ژمارە (٤)ی ٢٠٠٩، چونکە ماددەی دووەمدا ئیشارەت بەوە دەدا قانونەکە.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك اسماعیل ئەندامانی لیژنەی یاسایی و دەستەی سەرۆکایەتی پیشنارەکان بنووسنەوە لای خۆتان

فەرموو د. رێواز.

بەڕێز رێواز فائق حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەمان ئەو قسەیەی كاك د. شێرکۆیە، من پێشنیار دەکەم دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان و دەستەی سەرۆکایەتی هەردوو لیژنەکە بگەن سیغەیەك کە لەگەڵ ناوەڕۆکەکەدا بگونجێ، گرنگ نییە یەعنی بزرەبت چییە، بەڵام ناوەرۆکەکە و ناونیشانەکە هاوتا بکرێ.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو سەرچنار خان.

بەڕێزسەرچناراحمد محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش پشتگیری قسەکانی د. شێرکۆ و د. ڕێواز دەکەم، داوا دەکەم بە هاوتاکردنی ناوەڕۆك و ناونیشانەکە بەم شێوازە پێشنیازی یاسای درێژکردنەوەی خولی دووەمی ئەنجومەنی پارێزگاکان هەمواری میکانزمی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاش.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/سەرۆکی پەڕلەمان:

فەرموو کاك ازاد.

بەڕێز ازاد اکرام بهرام:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بەراستی لە پێشنیازەکان لە هەموارکردن، دوو مادده بەس پێشنیاز کرایە، دەمەوێ دوو مادده پێشنیاز بکەم ئەگەر ببێ بڵێم پێشنیازەکان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/سەرۆکی پەرلەمان:

با بێینە سەر ماددەکان، فەرموو کاك کاوە.

بەڕێز کاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی ئەو یاسایە هەم درێژ کردنەوە و هەموار کردنە، بۆیە پێشنیاز ئەکەم بکرێتە پیێشنیازی درێژکردنەوە و هەموارکردنی خولی دووەمی هەڵبژاردنی پارێزگاکان و میکانیزمی هەڵبژاردنی پارێزگاکان.

بەڕێز د.ڤالا فەرید ابراهیم _سەرۆکی پەرلەمان.

فەرموو دکتۆر ڕێبوار.

بەڕێز ڕێبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو تێبینیەم هەیە لەسەر ناونیشانەکە، لە ناونیشانەکە یاسای پارێزگاکان هاتووە، پێم وایە لە بڕی چەمکی پارێزگاکان، ئەبوایە بنووسرایە ئەنجومەنی پارێزگاکان، چونکە پارێزگا چەمکێکی جوگرافی موجەرەدە، بەڵام ئەنجومەنی پارێزگاکام فۆرمێکی ئیداری سیاسیە، بۆیە پێشنیاز ئەکەم بەو شێوەیە بێ (هەمواری یاسای ژمارە (٣) ی ساڵی (٢٠٠٩) ی یاسای ئەنجومەنی پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە ناونیشانی یاساکەیە، خۆی ناونیشانی پارێزگاکانە، فەرموو سەرۆکی لیژنەی یاسایی، هیچ وەڵام هەیە؟

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم حەز دکەین کو ناونیشانە وەکی خۆ بمینیت، ل ماددا دوو دا ئەم ماددێ چار راکەین، ل مادێ دوو دا ڤێ عیبارەت بکەین کو ماددێ چارێ ڤێتە دان، چ یاسا چمارە چارا ساڵا (٢٠٠٩)

بەڕێز د.ڤالا فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی بە پەسندی ئەزانی کە ناونیشانەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە، هیچ خەلەلێکی یاسایی روونادات کە ئیشارەت با بە یاسای ژمارە (٤) ی ساڵی (٢٠٠٩) نەدەن، بۆیە لە ماددەی (٢) یاسای ژمارە (٤) ی ساڵی (٢٠٠٩) هەڵئەگیرێ لەسەر پێشنیاری بەرێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێستا ناونیشانە بخوێنەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناونیشانی پێشنیازی یاساکە.

پێشنیازی یاسای هەمواری یەکەمی ژمارە (٣) ی ساڵی (٢٠٠٩) یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان.

بەرێز د.ڤالاً فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان:

بەو شێوەی خوێنداریەوە، بەیانی دەنگدانە لەسەری، بەرێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی بفەرموو ماددەی یەك بخوێنەوە.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەك:

خاڵی یەك لە برگەی سێیەم لە ماددەی شەشەمی یاساکە هەموار ئەکرێتەوە و بەو شێوەیە:

١ هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن یان لە نێوانیان بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن ئەبێ، لە ماوەیەك ئەو پەری (٣٠) رۆژ لە مێژووی بەستنی یەکەم دانیشتن دەرنەکات.

بەرێز د.ڤالاً فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان:

دەرگای گفتوگۆ ئەکەینەوە، کێ ئەیەوێ قسە بکات؟ (کاك جەلال، بەرێز شوان، کاك چیا، کاك وەیسی، کاك زانا، کاك کاروان، کاك عبدالستار، کاك هەورامان، رۆژان خان، روپاك خان، لەیلا خان، کاك کازم، دکتۆر شێرکۆ، دکتۆر محیالدین، دکتۆر اسماعیل، کاك دیاری، مامۆستا ئەبو بەکر، کاك کاوە، کاك سیروان، هەلێس خانم، سەرچنار خانم، کاك مەم، موژدە خانم، ژیان خان، کاك سەرکۆ، کاك ئایدن) تکایە دوو دەقە لەسەر هەر ماددەیەك، فەرموو کاك جەلال.

بەرێز جەلال محمد پەرێشان:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشتر ئەندامی ئەنجومەن بوومە، یاساکە پارێزگار ئەیبات لە زمنی ئەوانە بێ کە دەنگی خەڵکی بەدەست هێناوە لە ئەنجومەنی پارێزگاکان، پێشتر بە زۆرینەی رەهای دەنگ پارێزگار هەڵبژێدراوە، ئێستا پێشنیار ئەکەم یەکسەر پارێزگار لە دەرەوەی ئەنجومەن، لەبەر ئەوەی پۆستێکی سیادی گەورەیە بە

تایبەتی لە پایتەختی هەرێمی کوردستان، پێشنیار ئەکەم بێ گەڕانەوە بۆ ئەنجومەن لە دەرەوەی ئەنجومەن پارێزگار هەڵبژێدرێ، سوپاس.

بەرێز د.ڤالاّ فەرید ابراهیم _سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر کازم.

بەرێز کاظم فاروق نامق:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینی ئێمە لەسەر ئەو برگەیە، ئەوەیە خودی ئەنجومەنی پارێزگاکان بۆ نزیك کردنەوەی خەڵکە لە دەستەڵات، هەڵبژاردنی کەسێك لە دەرەوەی ئەنجومەنی پارێزگاکان خۆی لە دوورخستنەوەی خەڵکە لە دەستەڵات، دوو، ئەنجومەنی پارێزگاکان بۆ دابەش کردن و شۆرکردنەوەی دەستەڵاتە لەسەرەوە بۆ پارێزگاکان، بەڵام هێنانی کەسێکی دەرەوەی پارێزگاکان کە شەرعیەتی هەڵبژێردراوی نەبێ لەلایەن خەڵکەوە، دووبارە پێچەوانەی ئەو بنەما دیموکراسیەیە، لێسەندنەوەی ئەو مافەی خەڵکە، یان ماڤی ئەو دانیشتوانەیە لەو پارێزگایە خۆیان راستوخۆ پارێزگاری خۆیان هەڵبژێرن، خاڵی سێیەم، هێنانی کەسێك لە دەرەوەی ئەنجومەنی پارێزگا بێ شەرعیەتی هەڵبژێردراو لە لایەن خەڵکەوە وائەکات کەسانی گوێرایەڵ بۆ حیزبەکان بهێندرێن بکرێنە پارێزگاری شارەکان، لەجیاتی ئەوەی گوێرایەڵی خەڵك بن حیزبەکانیان ئەبن، خەڵك ماڤ پێشێل ئەکرێ، کەمتر جوابی خەڵك ئەدرێتەوە.....

بەرێز د.ڤالاّ فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان:

قەسکانت بگەینە بێ تەشهیر، فەرموو کاك زاهیر.

بەرێز زاهر محمد علی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێم باشە ماددەکە تەنیا بەو شێوەیە بێ، لە جیاتی (٣٠) رۆژ لە یەکەم دانیشتن ببێتە (٣٠) رۆژ لە دوای سوێندخواردنی ئەندامانی ئەنجومەن.

بەرێز د.ڤالاّ فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر شێرکۆ.

بەرێز شێرکۆ جودت مصطفی:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە قسەکانی دکتۆر (کازم) ئەکەم کە پارێزگار ئەبێ لە ناو خەڵك بێ، ئەنجومەنی پارێزگا کە مونتەخەبە، پێویستە پارێزگار لەوێوە بێ، بۆیە دانانی پارێزگار لە دەرەوەی ئەنجومەنی پارێزگا با تەراجوعێکی گەورەی ئەبینم لە پرۆسەی دیموکراسی، بۆیە لەگەڵ ئەوە لە ناو ئەنجومەنی پارێزگا بێ.

بەڕێز د.ڤالاّ فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك شوان.

بەڕێز شوان کریم محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

داوا ئەکەم بڕگەکە وەك ئەو دەقەی نووسراوە جێگیر بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاّ فەرید ابراهیم _ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر محی الدین.

بەڕێز محی الدین حسن یوسف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەڵبژاردنی پارێزگار لە ئەندامانی ئەنجومەن بێ پەسندتر و باشترە، چونکە خۆی دەرچووی لیستی براوەی هەڵبژاردنە و پابەندی ئەو بەرنامەیە ئەبێ کە خۆی و لیستەکەی لە کاتی هەڵبژاردن بە هاوولاّتیانی داوە، لەسەر ئەو بنەمایەش هاوولاّتی دەنگی پێداوە، بۆ ئەوەی ببێ بە هەڵبژێردراوی ئەو ئەنجومەنە و هاوولاّتیان چاوەڕێی جێ بەجێ کردنی ئەو بەرنامە و بەڵێنانەی لێ ئەکەن لە کاتی هەڵمەتی هەڵبژاردنی خۆی و لیستەکەی داویانە بە هاوولاّتیان، هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەنجومەن دەستی حیزب والاّتر ئەکات و بە ئارەزووی خۆی گۆڕانکاری لەو پۆستە ئەکات و دەستی حیزب بە شێوەیەکی راستوخۆ رەنگ ئەداتەوە، جۆرێك لە ناسەقامگیری لە کاری ئەنجومەن و پارێزگاریش دروست ئەکات، هەڵبژاردنی پارێزگار لە ناو خوی ئەنجومەن دیموکراسی ترە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاّ فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك چیا.

بەڕێز چیا حمید شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێم باشە ڤێ شێوازی بێتە گۆڕین (هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن یان لە نێوانیان دا بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن ئەبێ لە ماوەیەك کە ئەپەری (٣٠) رۆژ لە رۆژی مێژووی بەستنی یەکەمین دانیشتن پشتی سوێند خواردنی یان پشتی دانیشتنی سوێند خواردن بێتە کرن، چونکی ئەندام لە ئەنجومەن تا سوێند نەخوا حەقی دەنگدانی نیە، نابێتە ئەندامی ئەنجومەن، سوێندا خواردن پشتی دەبێتە ئەندامی ئەنجومەن، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاّ فەرید ابراهیم _سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر اسماعیل.

بەڕێز اسماعیل علی طه:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سێ تێبینیم هەیە، یەك لابرێ، چونكی حەوجە نینە، دوو، لەگەڵ ئەوەم لە ناو ئەنجومەن بێ، چونكە بە دەنگی گەل پارێزگار زۆر بەهێز تر ئەبێ، سێ، ئەو نوقتە لەگەڵ هۆكارەكان نە موسەجەمە، هۆكارەكان ئەڵێ بە مەبەستی دروست نەبوونی بۆشایی یاسایی، ئەوە چ عیلاقەی بە بۆشایی یاساییەوە هەیە؟ ئەبینم وەكو خۆی بمێنێ لە ناو ئەنجومەن هەڵبژێردرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فەرید ابراهیم_سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا وەیسی.

بەڕێز ویسی سعید ویسی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەگەڵ ئەوەم ئەو ماددیە وەكو خۆی بمێنێ، تەنیا لە دێری دووەم ئەلێ لە ماوەیەك كە ئەو ، ئەو (ئەوە) ببێتە لەو پەری، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فەرید ابراهیم_سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك دیاری.

بەڕێز دیاری انور:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیری لە وتەكانی دكتۆر (كازم) ئەكەم، پێم وایە ماددەی یەك بەو جۆرەی لێ بكرێ (هەڵبژاردنی پارێزگار لە ناو ئەندامانی ئەنجومەن بە زۆرینەی رەهای ئەندامانی ئەنجومەن ئەبێ لە ماوەیەك ئەو پەری (٣٠) رۆژ لە مێژووی یەكەم دانیشتنەوە تێپەر نەكات، واتە لە ماددەكە هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن لابرێ، لەبەر ئەوەی بێ هیوا كردنی خەڵكە لە پرۆسەی دیموكراسی، ئەبێ هیوا بگێرینەوە بۆ خەڵك، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فەرید ابراهیم _سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك زانا.

بەڕێز زانا خالد سمایل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیری لە رای لیژنەی یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێیەكان ئەكەم كە دەقی ئەو خاڵەی یەكەم لە ماددەی یەكەمی پێشنیازی یاسای هەمواری كراوی ژمارە (٣) ی ساڵی (٢٠٠٩) وەكو خۆی بمێنێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالاَ فەرید ابراهیم _سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا ئەبو بەكر.

بەڕێز ابوبكر عمر عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەگەڵ ئەوەی پارێزگا و ئەنجومەنی پارێزگا حکومەتێکی موسەغەلە، بەڵام هەر پێم باشە پارێزگار هەر لە ناو ئەندامانی ئەنجومەن هەڵبژێدرێ نەك لە دەرەوە، بۆ ئەوەی حیزبەکان لە کاتی هەڵبژاردن کەسانی شایستە و بەهێز هەڵبژێرن و حیساب بۆ هەموو حاڵەتەکان بکەن، هەڵبژاردنی خەڵك لە دەرەوەی ئەنجومەن لاواز کردن و کەم بایەخ کردنی ئەنجومەنی پارێزگاکانە، ئەو ئەنجومەنانە لەبەر ئەوەی هەڵبژێردراوی راستەوخۆی خەڵکن، بۆ ئەوەی کە لە پێناوی ئەوە هەماهەنگی لە نێوانی ئەنجومەن پارێزگار وەکو خۆی بروا، بۆیە واباشترە پارێزگار لە ناو ئەنجومەن هەڵبژێردرێ نەك دەرەوە، سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فەرید_سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك کاروان.

بەرێز کاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەڵبەت بۆ رەچاو کردنی دۆخی ئێستای کوردستان ئەکرێ ماددەی یەکەم زیاد بێ، بەڵام بۆ رێزگرتن لە دیموکراسی و ئیرادەی گەل وا پێویست ئەکات ئیزافەیەك بۆ ئەو ماددەیە بکرێ، من پێشنیاز ئەکەم ئەو ماددەیە بەو شێوەی لێ بکرێ، ماددەی یەکەك تەنیا بۆ ئەو خولەی ئەنجومەن هەڵبژاردنی پارێزگار لە درەوەی ئەندامانی ئەنجومەن یان نێوانیان بە زۆینەی رەهای ژمارە ئەندامانی ئەنجومەن ئەبێ لە ماوەیەك ئەوپەڕی (٣٠) رۆژ لە مێژووی یەکەم دانیشتنەوە تێپەر نەکات، پێویست بەوە ئەکات ئێمە تەنیا بیکەین بۆ ئەو خولەی ئەنجومەن، ئەگەر لەوە تێپەر بکات هەڵبەت ئەبێتە بێرێزی پرۆسەی دەنگدان و دیموکراسی لە کوردستان، سوپاس.

بەرێز د.ڤالا فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك کاوە.

بەرێز کاوە عبدالقادر حسن:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێم وایە هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن دژە بە پرۆسەی دیموکراسی و دەستی حیزب لە ناو دامودەزگاکانی دەوڵەت بەهێزتر ئەکات، لە کاتێکدا باس لە بەموئەسەسات کردنی دامودەزگاکانی دەوڵەت ئەکەین، بۆیە پشتگیری لە قسەکانی دکتۆر (کازم کاك دیاری) و برادەران ئەکەم.

بەرێز د.ڤالا فەرید ابراهیم_سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالستار.

بەرێز عبدالستار مجید قادر:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری ئەو بۆچوونە ئەکەم هەڵبژاردنی پارێزگار لە ناو ئەنجومەنی پارێزگا بێ، لەوانەیە باسی ئەوە بکرێ کە پۆستێکی گرنگە، راستە، بەڵام ئەکرێ بەوە پر بکرێتەوە ئەوەی مامۆستا ئەبو بەکر ئاماژەی

پێدا، با حیزب هەوڵ بدات خەڵكی شایستە و بە توانا بەبژێر بكەن بۆ ئەنجومەنی پارێزگا، بۆ ئەوەی دواتر ئەگەر چاویان لەوەیە پارێزگارێكی بەهێز و شایستە دابنێن ئەو كەسە هەڵبژێرن، بویە با ئەو دەرگایە نەكەینەوە و ئەو حەقە لە ئەنجومەنی پارێزگا و خەڵك وەرگرینەوە، چونكە پارێزگار ئەزانین پەیوەندی راستەوخۆی هەم بە سێكتەرەكانی ئەو موحافەزە و هەم خەڵك هەیە، سوپاس.

بەرێز د.ڤالاَ فەرید ابراهیم_سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك سیروان.

بەرێز سیروان فرج محمد:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەگەڵ بۆچوونەكانی بەرێزان دكتۆر (كازم و دكتۆر محی الدین دكتۆر شێركۆ و كاك دیاری و كاك ئەبو بەكر) م، بەدەر لەوەی هەڵبژاردن مافێكی رەهای خەڵكە، ئیتر پێویست ئەكات لە دەرەوەحیزبێك كەسانێك بێنێتە ناو.............

بەرێز د.ڤالاَ فەرید ابراهیم_سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، پشتگیریت كرد، فەرموو مامۆستا هەورامان.

بەرێز هاورامان حمە شەریف:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش پشتگیری لە بۆچوونی برای بەرێز كاك عبدالستار و دكتۆر كازم و دكتۆر شێركۆ ئەكەم.

بەرێز د.ڤالاَ فەرید ابراهیم_سەرۆكی پەرلەمان:

.بەڕێز رۆژان خان فەرموو.

بەڕێز رۆژان محمد كریم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پشتیوانی پێشنیارەكەی كاك كاروان دەكەم. زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز رووپاك خان فەرموو.

بەڕێز رووپاك احمد رحمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بە ناوی خوای گەورە، لەبەر ئەوەی پۆستی پارێزگار پۆستێكی نوێنەرایەتیە، بۆیە هەڵبژاردنی پارێزگار لە ناو ئەندامانی ئەنجومەن بێت، پشتگیری لە قسەكانی كاك عبدالستار دەكەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز كاك مەم فەرموو.

بەڕێز مەم برهان محمد قانع:

خاڵی یەکەم کە دانراوە بۆ ئەوەی دووبارە نەکرێتەوە جارێکی تر، ئەوە ئەسڵی یاساکەیە لە ناو ئەسڵی یاساکەدا بڕگەی دووەم لە چەند خاڵێك پێك دێت (١، ٢، ٣)، بۆیە لیژنەی یاسایی تەنها هەمواری بڕگەی یەکەمیان کردۆتەوە، دەبێت ئیشارەت بدەن بەوەی کە خاڵی یەکە لە بڕگەی دووەم، ئەگەر بگەڕێینەوە سەر ئەسڵی یاساکە ئەو کێشانە دەبینین بوونی نیە، بەڕێز لیلی خان فەرموو.

بەڕێز لیلی عبدالجبار حدو:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز دگەل هەموارکرنا یاسایا ئەنجومەنێ پارێزگهام، کو ڤی رەنگی ل ناڤ پرۆژەیێت داهاتیە دیارکرن، ژبەر گو ئەندامێن ئەنجومەنێن پارێزگهێ ب شێوەیەکی راستەوخۆ ل رێگای خەلك دێنە هەڵبژاردن ئەو ئەنجومەنە نوێنەری ئەو پارێزگهەن، بۆیە ئەڤە بە باشترین شێوە هەوڵبدەن ئیدارەی پارێزگهەکە بێتە کرن، ژبەر هەندێ هەر کاتێك ئەندامێن ئەنجومەنێن پارێزگهێ ب مەسڵەحەت بزانن کە شەخسێکی باش و گونجاو هەیە پێویستە ئەو ئەنجومەنە ئەو دەسەڵاتەی پێ بدرێت کە ئەو کەسە هەڵبژێردرێت کە بەم شێوەیە دەبێتە هۆی ئەوەی کە ئەم دەسەڵاتانەی ئەنجومەنێ پارێزگهێ زیاتر لێ بێت، هەمیشە دەرفەت بۆ خەڵکانی زیاتر بڕەخسێت بۆ ئەوەی کە بتوانن پۆستی پارێزگا وەربگرن، زیاتر خزمەت بکەن، ئەو کاتە ئەنجومەنی پارێزگا دەسەڵاتی زیاتر دەبێت بۆ ئەوەی کە ئەگەر پارێزگارێك لە ئەرکەکانی خۆی بە دروستی جێ بەجێ نەکرد بتوانن لەو کاتە لای بدەن، ئەو کاتە ئەنجومەنی پارێزگا دەتوانێت لە ناو هەموو خەڵکی پارێزگا کەسێکی باش هەڵبژێرن بۆ ئەوەی خزمەتی پارێزگهی بکەت، ئەگەر ئەم یاسایە نەگۆڕێت و پارێزگار تەنها لە ناو ئەندامان هەڵبژێرێت...............

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز مژدە خان فەرموو.

بەڕێز مژدە محمود محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز ژیان خان فەرموو.

بەڕێز ژیان ظاهر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری پێشنیاری هەردوو بەڕێزان زاهر محمد و چیا شریف دەکەم، بۆ گۆڕینی ماددەی یەکەم لە هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن یان لە ناو نێوانیاندا بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت لە ماوەیەکدا کە ئەو پەڕی (٣٠) رۆژ لە مێژووی بەستنی یەکەمین دانیشتن و سوێندخواردنی ئەندامانی ئەنجومەن تێپەر نەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك سەرکۆ فەرموو.

بەڕێز سەرکۆ ازاد حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ مافی هەڵبژاردنی راستەوخۆی ژیانی دیموکراسی لە هاوڵاتیان نەسەندرێتەوە پشتیوانی بۆچوونەکەی کاك کاروان دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك ایدن فەرموو.

بەڕێز ایدن معروف سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە دەبێت پێش هەموو شتێك رەچاوی موراعاتی رەوشی سیاسی هەرێم بکرێت، ئێمە باش دەزانین کە لە رابردوودا لە پێکهێنانی حکومەت و ئیدارە مەحلیەکان و پارێزگاکاندا کە پێویستیمان بە تەوافوق و رێککەوتنە، لێرەدا من پشتیوانی لە لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجەییەکان دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی دەستەی سەرۆکایەتی هەردوو لیژنە وەڵامتان هەیە بۆ پێشنیارەکان، کاك عباس فەرموو.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە ناوی لیژنەی پێشمەرگە و ناڤخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجەییەکان لەگەل ئەوەداین وەکی خۆ بمێنیتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك عباس فەرموو.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

جەنابتان ئەگەر رێگامان پێ بدەن هەر وەکو ئەندامێك نەك وەکو ئەندامی لیژنەی یاسایی قسە بکەم، لەبەر ئەوەی تێبینیم هەبوو لەسەر یاساکە، من پێشنیار دەکەم لە راستیدا لەم مادەیەدا لە کۆتایەکەی بنووسرێت هەبوو ئەم خۆلە، لەبەر ئەوەی ئەم یاسایە تایبەت نیە بە تەنها بە پارێزگاکان، بەڵکو تایبەتە

به قەزا و ناحیەکانیش ئێمە جێ بەجێمان نەکردووە ئەم یاسایە، ئەگەر پارێزگار لە دەرەوە هەڵبژێرین ئەوە بێگومان پێویستمان بە ناحیەکان بە تایبەتی لە قەزاکان زیاتر دەبێت لە دەرەوە بێن هەڵبژێردرێت، لەبەر ئەوەی تۆ جار هەیە نەتیجەی هەڵبژاردن لەوانەیە کەسێکی یاسایی بێت و دەرنەچێت بۆ ئەم ناحیەیە، لەبەر ئەوە من بە باشی دەزانم ئەگەر خوا کردی و جاری پێشتر و بڕیارێکماندا هەڵبژاردن بۆ ئەنجومەنی پارێزگاکان بکەین، پێشتر بە راستی هەمواری ئەم یاسایە بکەینەوە، لەبەر ئەوەی پێموایە زۆر بڕگە و مادەی پێویستی بە هەموارکردنەوە هەیە، بۆیە داواکارم لەبەر ئەوەی ئێمە کێشەکەمان ئەوەیە ماوەکە بەسەرچووە بۆشایی یاسایی ئێستا هەیە بۆ ئەم خولە پێویستمان بەمەیە کە پارێزگار لە پارێزگاکان لە دەرەوە بێت یان لە ناوە بێت حاڵەتێکی ئاساییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عباس ئەو جار پێوستە وەکو ئەندامی پەرلەمان ناوی خۆت تۆمار بکەی بۆ ئەوەی رای خۆت بدەی، چونکە کاتێك رێگا دەدەین بە لیژنەکان تەنها بۆ گفتوگۆکردنە لەسەر پێشنیاری ئەندامان، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی فەرموون ماددەی دوو بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەدەر لە حوکمی بڕگەی دووەم لە مادەی چواردەمی یاساکە و بەدەر لە حوکمی بڕگەی سێیەم لە مادەی سی و یەك لە یاسای ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٠٩ی هەموارکراو، ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە پیادەکردنی تایبەتمەندیەکانیان لە کاتی کۆتایی هاتنی ماوەی یاساییان تاوەکو هەڵبژاردنی خولێکی نوێی ئەنجومەن بەردەوام دەبن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز لیژنەی یاسایی لەگەڵ لیژنەی ناوخۆ رێککەوتن کە (بەدەر)ی دووەم هەڵبگرن، تکایە روونکردنەوە بدەن لەسەر ئەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەکی بەری نوکە مە ئیشارەت پێدای، تەوافوق ل ناڤ بەرا هەردوو لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە و و ناڤخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجەییەکان، ئەم بوینە یەك رەئی ل سەر هەندێ کو ئەم ئەڤێ عیبارەتێ ل مادێ دوودا بڕگەی سێیەم لە ماددەی (٣١) لە یاسای ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٠٩ی هەموارکراو هەڵبگرین، ئەڤە بڕیارا مەیە:

مادەی دوو: بەدەر لە حوکمی بڕگەی دووەم لە مادەی چواردەمی یاساکە ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە پیادەکردنی تایبەتمەندیەکانیان لە کاتی کۆتایی هاتنی ماوەی یاساییان تاوەکو هەڵبژاردنی خولێکی نوێی ئەنجومەن بەردەوام دەبن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان دەرگای گفتوگۆ لەسەر مادەی دوو دەکەینەوە، هەر بەڕێزێك دەیەوێت قسە بکات دەست بەرزکاتەوە، (بەڕێز د.محی الدین، کاك شێرکۆ، د.کاظم، د.اسماعیل، کاك سیپان، کاك دیاری، مامۆستا ابوبکر، کاك کاوە، کاك سیروان، هەلەس خان، سەرچنار خان، کاك مەم، مژدە خان، کاك عبدالستار، کاك علی حەمە صالح، شنۆ خان، روپاك خان، بدریە خان، کاك کاروان، کاك محمد، کاك جلال، کاك بەهمەن، کاك حکمت، حسیبە خان، مامۆستا جیهاد، د.صباح، کاك عبدالسلام، کاك شوان، لیلی خان، کاك ڕێبوار، مامۆستا هەورامان، سلمی خان، کاك سەرکۆ، کاك لقمان)، کاك محمد فەرموو.

بەڕێز محمد سعدالدین انور:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ئەنجومەنی پارێزگاکان لە ماوەی رابردوو کارەکانیان زۆر بە باشی بەڕێوەبردووە، لە خولی رابردوو سەرەڕای ئەوەی کە کێشەی سیاسی و ململانێی سیاسی هەبووە تەنانەت ئەو ئەو ململانە سیاسیەی هاتبووە ناو پەرلەمانی کوردستان، بەڵام بە هیچ شێوازێك عەکسی نەکردبووە ناو ئەنجومەنی پارێزگاکان، بۆیە ئێمە پاڵپشتی ئەو مادەیە دەکەین لە راپۆرتی هەردوو لیژنە کە لە کارەکانیان بەردەوام بن بۆ ئەوەی بتوانن ئەو بۆشاییە یاساییە نەمێنێت، تەنها تێبینیم هەیە لەسەر دوو وشە لە پیادەکردنی تایبەتمەندیەکانیان ئەم دوو وشەیە لە هۆیەکانی دەرچوواندن نووسراوە، بەڵام لێرە بە تەنها بنووسرێت ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاکان تا هەڵبژادرنی خولێکی نوێی ئەنجومەن بەردەوام دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز د. محی الدین فەرموو.

بەڕێز د.محی الدین حسن شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەردەوام بوونی ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاکان تا هەڵبژاردنێکی تر، من دەپرسم کەی هەڵبژاردنێکی تر دەکرێت، ئایا ماوەکەی دیاریکراوە؟ ئایا خزمەت بە پرۆسەی دیموکراسی دەکات؟ من پێموایە بەردەوام بوونی ئەو ئەنجومەنە تا هەڵبژاردنێکی تر کە ماوەکەی دیاری نەکراوە خزمەت بە پرۆسەی دیموکراسی لە وڵاتی ئێمەدا ناکات، بۆیە پێموایە لە بری درێژکردنەوەی تەمەنی ئەو ئەنجومەنانە وای بە باش دەزانم لە دوای پێکهێنانی کابینەی نوێ و حکومەتی تازە بڕیار لەسەر هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان بدات و کۆمسیۆن رابسپێرێت بۆ ئامادەسازی کردن بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنەکان، چونکە درێژکردنەوەی تەمەنی ئەو ئەنجومەنانە تا کاتێکی نا دیار زیان بە پرۆسەی دیموکراسی دەگەیەنێت لە هەرێمی کوردستان و

باوەڕبوونی هاولاّتیان بە پرۆسەی دیموکراسی و دامەزراوەکان لەقتر دەکات، ئەنجامدانی هەڵبژادرنی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە دوای دەست بەکار بوونی کابینەی نوێ و لە سایەی ئەوەدا دەبێتە دەست کەوتێك بۆ خودی کابینەکە و بەردەوام بوونی پرۆسەی دیموکراسی لە ولاّتی ئێمەدا، زۆر سوپاس.

بەڕێز کاك جەلال فەرموو.

بەڕێز جەلال پەریشان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەراستی من لەگەڵ ئەوەدام ئەنجومەن بەردەوام بێت تاوەکو کاتی هەڵبژاردن، بەلاّم لەگەڵ ئەوە نیم ئەنجومەنێك پێنج ساڵ خزمەت بکات دەسەلاّتی لێ پێچینەوەی یاخود متمانە وەرگرتنەوە لە پارێزگار هەبێت لە قایمەقام و لە بەڕێوەبەری ناحیە هەبێت، لە بەڕێوەبەرە گشتیەکان هەبێت، یەکەیەکی وەحدەی حیسابی نەبێت، بودجەیەکی تایبەتی نەبێت، ئەندامانی ئەنجومەنێك ئێستا بەردەوامن و هیچ ئیمتیازێکیان نیە، کە تەواو دەبێت دەچێتەوە ماڵ، تەقاعودیش شمولی ناکات، لەگەڵ ئەوەدام ئەنجومەن دەسەلاّتی تەواوی هەبێت، بەلاّم یەکەیەکی وەحدەی حیسابی زۆر پێویستە، بودجە زۆر پێویستە، ئەندامانی ئەنجومەن بە دوا داچوون بکات بۆ کێشەی زۆر گرنگ سەیارەیەك نەبووە پێ هاتووچۆ بکات، لەگەڵ ئەوەدام ئەندامانی ئەنجومەن دەسەلاتی هەبێت بەراستی بەتایبەتی لە رووی حیسابی و ئیمتیازاتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز د.شیرکۆ فەرموو.

بەڕێز د.شێرکۆ جەودەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێویستە مەسەلەی رەهەندی دارایی لەم بابەتەی هەڵبژاردنە رەچاو بکەین لە پاڵ رەهەندەکانی تردا، کاتێك کە دەڵێین ئەنجومەنی پارێزگا هەڵبژاردنی بۆ بکرێت ئەوە مانای ئەوەیە کە بیرمان نەچێت کە میزانیەی تەنمیەی پارێزگاکانی عێراق کە لە عێراقەوە دەردەچێت رەبت دەبێت بەم ئەنجومەنە و بەم پارێزگایە، بیرمان نەچێت کە ئەم ئەنجومەنانە موعاناتی لە سەرەتای دەمەزراندنیانەوە تاوەکو ئەم لەحزەیە هەمووجارێك کاتیان بەسەرچووە، لەبەر ئەوە بۆ ئەوەی کە ئەو ئیرادەیەی کە تەزعیفی ئەنجومەنی پارێزگاکانی دەکات نەتوانێت سەرکەوتوو بێت لەم مەوزوعەدا، ئێمە دەبێت پشتگیری لەوە بکەین کە دەبێت بە زووترین کات هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان بکرێت، بۆیە پێشنیاری ساڵێك دەکەین لە کاتی دەرچوونی ئەم یاسایەوە، ئەم هەموارەوە ساڵێك تا ئەوەی کۆمسیۆنیش بێگومان دەبێت بێتە سەر خەت، چونکە ئەوان عادەتەن داوای شەش مانگ دەکەن، گرنگ ئەوەیە بەو رەهایەی نەهێڵینەوە کە بڵێین تا هەڵبژاردنێکی داهاتوو، کە نازانین کەی دەکرێت، ئەوەش دیسانەوە درێژەدانە بە لاوازکردنی

ئەنجومەنەکان، لاوازکردنی ئەنجومەنەکانیش یەعنی لاوازکردنی ئەو هەیئەیەی کە تەدقیق دەکات، لێپرسینەوە دەکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك بهمن فەرموو.

بەڕێز بهمن کاك عبدالله احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوەم ئەو مادەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە، تەنها ئەو وشەیە بگۆڕێت ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە پیادەکردنی دەسەڵاتەکانی نەك تایبەتەمەندیەکانی، دەسەڵاتەکانی جوانترە، خۆمان دەزانین کە ئەنجومەنی پارێزگاکان دەسەڵاتیان هەیە، ئەوە لە جیاتی ئەو وشەیەدا دابنرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز د.کاظم فەرموو.

بەڕێز د.کاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەیە من دوو مولاحەزەم هەیە، تێبینی یەکەمیان ئەوەیە کە بەراستی هەموارەکە نابێت تەنها ئەو دوو برگەیە بگرێتەوە، بەڵکو پێشنار دەکەین لە سەلاحیەتەکانیش بگرێتەوە، دەسەڵاتەکانیش بگرێتەوە، بۆ نموونە دانانی بەڕێوەبەر گشتیەکان لە پارێزگاکان، بەڕێوەبەری گشتی تەندروستی و پەروەردە و ئەوقاف و بەڕێوەبەر گشتیەکانی تر شوڕ بکرێتەوە، سەبارەت بە تێبینی دووەم بەراستی شتێکی زۆر نەشیاوە لە هەرێمی کوردستان ئەم هەموو درێژکردنەوەیە، سەرۆکایەتی هەرێم درێژ دەکرێتەوە، خولی پێشووی پەرلەمان درێژ دەکرێتەوە، ئێستا پەرلەمان هەوڵدەدات ئەنجومەنی پارێزگاکان درێژ بکاتەوە، یەعنی پێمان سەیرە کە هیچ هەڵبژاردنێك لە وادەی خۆیدا لە هەرێمی کوردستاندا ئەنجام نادرێت، لە جیاتی ئەوەی پەرلەمان بێت لە ڕێگای پڕۆژەیەکەوە ماوە بۆ ئەو دەزگایانە درێژ بکاتەوە و ئەو مافە لە خەڵك بسەنێتەوە لە جیاتی ئەوەی حکومەت ئیجبار بکات لە نزیکترین وادەدا هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان ئەنجام بدرێت، چونکە لە رووی یاساییەوە موکیل بۆی نیە ماوەکەی خۆی درێژ بکاتەوە، دەبێت وەکیل کە دەنگدەر و کە هاوڵاتی و خەڵکی دانیشتوانی ئەو پارێزگاکان خۆیان بۆیان هەیە کە نوێنەرەکانیان دیاری بکەن، هەروەها مەسەلەی درێژکردنەوە بەراستی دیاردەیەکی زۆر نەشیاو و نەخوازراوە کە بە داخەوە لە هەرێمی کوردستان...

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك حکمت فەرموو.

بەڕێز حکمت محمد عبو زید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من به تەواوی پشتگیری لە هەردوو لیژنەی یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ دەكەم، كە ئەو مادەیە وەكو خۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز د.اسماعیل فەرموو.

بەڕێز د.اسماعیل علی طە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من دوو تێبینم هەیە، یەكەم بەدەر لە حوكمی بڕگەی دووەم لە مادەی چواردەمی یاساكەی، ئەگەر مەبەست هەر یاسای ژمار (٣) بێت ماددەی چوارەم یەك بڕگەیە، دوو بڕگە نیە، نازانم نەم دیتیە دوو بڕگە، ئەوە تێبینیەك، تێبینی دووەم ئێمە لەگەڵ ئەوەین پشتگیریا ئاخافتنا د.شێركۆ دكەم، یەك ساڵ تێنەپەڕێت لە دەرچوونی ئەم یاسایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز حسیبە خان فەرموو.

بەڕێز حسیبە سعید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیری لە دەقی راپۆرتی لیژنەی هاوبەشی كاروباری یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ و ئەنجومەنە خۆجەییەكان دەكەم بەوەی كە ماددەی دووەم وەكو خۆی بمێنێتەوە تاوەكو هیچ

بۆشاییەكی یاسایی دروست نەبێت بۆ ڕایی كردنی كاروباری هاووڵاتیان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك عبدالستار فەرمووو.

بەڕێز عبدالستار مجید قادر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بە داخەوە لە هەرێمی كوردستان دوا خستن بووەتە عادەتێكی هەمیشەیی، دواخستنی هەلبژاردنەكان، ئەمە بوووەتە عادەتێك و بەڕاستی خەلك ئەم دەسەلات و ئەم حزب و ئەم موئەسەساتە چۆن دەبینیٚ، وا دەبینیٚ كە هەمیشە لە هەڵبژاردن دەترسیٚ، بە تەمای تەزویرە، لە پەنای ئەوەی كە دەیەویٚ دوا بخات و بەرنامەیەكی دیكەی هەیە، بۆیە من پێم باشە بەڕاستی بە داخەوە لە هەموو هەڵبژاردنەكانی هەرێمی كوردستان كە كراوە هیچی لە كاتی خۆیدا نەكراوە، بۆیە من پێم باشە حەقیقەتەن ئێمە وەكو ئەم موئەسەسەیەی پەرلەمان ڕێگە نەدەین هەرچەند كە خۆی دواكەتووە كە دەبوو پار بكرابایە، بەڵام ئێمە

وەكو ئەو موئەسەسەیە بڕیار بدەین لایەنی پەیوەندار و حكومەت كە بەیانی تەشكیل دەبێ بە زووترین كات ئەم هەڵبژاردنە بكرێ، چونكە پەیوەندی بە خەڵكەوە هەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

بەڵێ زۆر سوپاس، كاك علی فەرموو.

بەڕێز علی حمە صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە، دیارە وەكو مەبدەئێك هەڵبژاردنی دەوری لە كاتی خۆیدا بابەتێكی گرنگە، بەڵام هەڵبژاردن تەنیا لە پێناوی هەڵبژاردن دا، خزمەتی پرۆسەی دیموكراسی ناكات، هەڵبژاردن بكرێ گرنگ نییە چۆنە، بەڵام هێشتنەوەی ئەم كاتە بە مەفتوحی ڕەنگە موناقەشەی لەسەر بێ، چەنێ، دوو ساڵ، چوار ساڵ، شەش ساڵ، چونكە كاتەكە مەفتوحە، هەرچەندە لە دەستووری عیراق دا ئیجاریەتێك هەیە بۆ موحافەزات، بەڵام بۆ ئەقالیم نییە، من پێم باشە یاخود دروست تر وایە تاوەكو ئەو كاتەی كۆمسیۆنی باڵای هەڵبژاردنەكان تۆمارێكی شایستەی دەوێ، قانونی هەڵبژاردنەكان تەعدیل دە كرێتەوە زەمینە ئەرەخسێ بۆ هەڵبژاردنێكی شایستە، یان ئەگەر توانیمان انشاللە دەتوانین لە دەستووردا زۆر گرنگە یەك مەسروف، زۆر گرنگە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگار هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان بكرێت، بۆیە ئەمە ڕەنگە پرسیار دروست بكات تاكەی، بۆیە من ئەو دوو بژاردەیە هەر كامیان بێ بە باشی دەزانم و سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

زۆر سوپاس، كاك سیپان فەرموو.

بەڕێز سیپان سالم حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دڤێ ماددی دوهێ دا هیچ وادەیەك نەهاتیە دیار ی كرن ژ بۆ هەڵبژاردنێن ئەنجومەنێ پارێزگەها بهێنە كرن، دەمەكی ل ئەنجومەنێ پارێزگا هەیە كو نزیكی نە ساڵا ن كو لەسەر كارێ خۆ بەردەوام بوون، لەوڕا گرنگە دڤێ هەمواركرنێ دا بهێتە دەست نیشان كرن كەنگی هەڵبژاردنێت ئەنجومەنێ پارێزگەها بهێنە دیار كرن و پشتگیریا ئاخافتنێن د.شێركۆ و د.كاظم دكەم.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

سوپاس، مامۆستا جهاد فەرموو.

بەڕێز جهاد حسن ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ب ناڤێ خودایت مەزن و دلوڤان، تەبعەن ئەز پشتگیریا ماددێ دوو دكەم وەك ....

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

بەڕێز قسەکانت تەوجیهی کێ دەکەی؟ فەرموو.

بەڕێزجهاد حسن ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماناڤێت پەرلەمانی ڤە بۆ پەرلەمانی نەبوو بۆ جەنابێ وەیە، بەڕێز سەرۆکا پەرلەمانێ، وەکیا دیار تەبعەن پشتگیریا ئەڤی ماددێ هەمی دکەین، بۆچی؟ چونکە ئەم دزانین چ زیانەك د پرۆسا دیموکراسی ناکەتن ئەڤ کەسانە تەنێ ژی دخەڵکێت هاتینە سەر ڤێ کورسی کە نە مەسەلەکا وەسا هاتینە، مەسەلەکا تەکنۆکراتا پتر شارەزایی تێدای کو خزمەتا پارێزگەهێت خۆ بکەن، یا دی ژی ئەم مودەیەکی دانێن بۆچی ل کوردستانێ ڕاستیا دگەل چ مودا نیمە یێ تەحدید کری، بۆچی؟ چونکو ئەم زروفێت خۆ دزانین چەوانە ئیحتماله شەرمەزار بین دگەل خەڵکی خۆدا، باش دزانین وەکی خۆ بمینیت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

تمام زۆر سوپاس، کاك دیاری فەرموو.

بەڕێز دیاری انور حمەرحیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی (٢) لەو شوێنەدا کە دەڵێت ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاکان لە پیادەکردنی تایبەتمەندیەکانیان لە کاتی کۆتایی هاتنی ماوەی یاساییان تا هەڵبژاردنی خولێکی نوێی ئەنجومەن بەردەوام دەبن و پشتگیری وتەی هاوڕێکانم دەکەم لەوەی کە داوایان کردکە کاتێکی دیاری کراو دابندرێت لەبەرئەوەی دیاری نەکردنی کات کە لە ماددەی دووەم دا هاتووە، ئەمە هەوڵێکە بۆ لاواز کردنی دیموکراسی، جارێکی دیکە دەیڵێمەوە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ئەمە ئەرکێکی مێژووییە لەسەر ئێمە پەرلەمانتاران کە ڕێز لە یاسا بگرین و هەوڵ بدەین ئەو بێ ئومێد بوونەی خەڵك کە بێ ئومێد بووە کە ساڵانێکە دروست بووە لەسەر هەڵبژاردن ئەم ئومێدە بۆ خەڵك بگێڕینەوە و هیوادارم کاتێ دیاری بکرێ بەوەی کە کەمتر لە ساڵێك بێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

بەڵێ زۆر سوپاس، تکایە پێشنیارەکانتان بە وازحی بکەن و پشتگیری ئەوانەی پێشی خۆتان بکەن، لەبەرئەوەی لێرە تەنها قسە لەسەر نەسی ماددەکانە و خیتاباتی سیاسی نییە، موناقەشە و گفتوگۆیە لەسەر ماددەیەکی دیاری کراو، د.صباح فەرموو.

بەڕێز صباح محمود محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری بۆچوونەکانی کاك حکمت و خوشکە حسیبە و کاك جهاد دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

سوپاس، كاك ابوبكر فەرموو.

بەڕێز ابوبكر عمر عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە پێناوی ئەوەی كە دواخستنی هەڵبژاردنەكان چی دی نەبێت نەریت كە چوار خولی هەڵبژاردنی پەرلەمان هەر چوار خولەكە دوا خراوە، دوو خولی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاكان هەردوو خولەكە بەداخەوە درێژكراوەتەوە، یەك هەڵبژاردنی ئەنجومەنی شارەوانیەكانما ن كردووە، لە پێناوی ئەوەی كە ئەنجومەنی پارێزگاكان نەسپێرین بە ئاییندەیەكی نادیار، بۆیە منیش پێشنیار دەكەم كە كات دیاری بكەین درێژكردنەوەی ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاكان لە ساڵێك زیاتر درێژە نەكێشێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

بەڵێ زۆر سوپاس، كاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام عبدالله حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پشتگیری لە وتەكانی بەڕێز كاك حكمت دەكەم كەوا دەقی ماددەی ٢ وەكو خۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

سوپاس، كاك كاوە فەرموو.

بەڕێز كاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە بڕگەی (٢) ماددەی (١٤) ی یاسای ژمارە (٣) ی ٢٠٠٩ دەڵێ (ماوەی خولی هەڵبژاردن چوار ساڵی ساڵنامەیە كە لە یەكەم دانیشتنەوە دەست پێ دەكات و بە كۆتای هاتنی ساڵی چوارەم كۆتایی دێت، بۆیە كاتێك كە سەیر دەكەی لە ماوەی (١٤) ساڵی ڕابردوو تەنها دوو هەڵبژاردن كراوە كە دەبووایە ئێستا لە خولی ..... .

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

پێشنیاری خۆت لەسەر ماددەكە بڵێ كاك كاوە، فەرموو.

بەڕێز كاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە ئەمە دووەم جارە من قەتع دەكەی كە لە كاتێك دا مافی خۆمە كە دوو دەقیقە قسە بكەم، من پێشنیار دەكەم كە كاتێك دیاری بكرێت بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاكان و ئەو كاتە لە یەك ساڵ زیاتر نەبێ و لەو ساڵە لەگەڵ حكومەت قسە بكرێ و حكومەت مولزەم بكرێت كە لە ماوەی ئەم ساڵە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاكان ئەنجام بدرێت و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

زۆر سوپاس، يەعنی پشتگيری لە سەرۆكی فراكسيۆنەكەی خۆت دەكەی، بەڵێ سەلمە خان فەرموو.

بەڕێز سلمی فاتيح توفيق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەرەڕای تێبينيەكانم لەسەر هەمواركردنەوەی دوو مادده هيوادارم پەرلەمانی كوردستان لە ئايينده‌يەكی نزيك دا بتوانێ كۆی ياسايەكە هەموار بكاتەوە و ئەو خەلەلانەی لەناو ياسايەكە هەيە بتوانێ هەمواری بكاتەوە و چاكی بكاتەوە، لە ٦/٢٣ ئەنجومەنی پارێزگا وادەی ياسايی خۆی تەواو بوو بە پێی بڕگەی ٣ لە ماددەی دەيەمی ياسای ژمارە ٢١ ی ساڵی ٢٠١١ ی هەموار كراوی ياسای ژمارە ٤ ی ٢٠٠٩ نەوەد رۆژی ديكە دەتوانێ لە دەسەڵاتەكانی خۆی بەردەوام بێ، واتا تاوەكو ٢٠١٨/٩/٢٣ وادەی كۆتايی هاتنی ئەنجومەنی پارێزگاكان لەڕووی ياساييەوە لە ٢٠١٨/٩/٢٣ دوە حساب دەكرێ بە پێی ماددەی ٣، بۆيە كە هەمواری ماددەی دووەمەكە كە باسی دەكەين هيچ ئاماژەيەك نە بە ياسای ژمارە ٤ كراوە كە ياسايەكە بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاكانە و هيچ ئاماژەيەكيش بە ياسای ژمارە ٢١ ی ٢٠١١ نەكراوە بۆيە پێشنيار دەكەم ئەو (بەدەر)ەی كە لادراوە وەكو خۆی بمێنێتەوە و لەگەڵی دا بلێ (بەدەر لە حوكمەكانی بڕگەی ٣ لە ماددەی دەيەمی ياسای ژمارە ٢١ ساڵی ٢٠١١ و پشتيوانی قسەكانی د.شێركۆ دەكەم سەرەڕای ئەوەی لەگەڵ ئەوە دام كە بۆ ئەم خولە بێ و لە كۆتايی هاتنی ماوەی ياسايی تا هەڵبژاردنی خولێكی نوێ كە لە ساڵێك زياتر تێ پەر نەبێ، چونكە نزيكەی ساڵێك وادەكەيەتی و ساڵێكيش دەكاتە دوو ساڵ، پێم وابێ ئەنجومەنی پارێزگا شەش ساڵ بەس كە بتوانێ دەسەڵاتەكانی بەردەوام بێ و پێويستی بە گۆڕانكاری هەيە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

زۆر سوپاس، كاك سەركۆ فەرموو.

بەڕێز سەركۆ ازاد حسين:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە ماددەی (٢) پێشنيار دەكەين كە ماوەی ياسايی هەڵبژاردنی پارێزگاكان بۆ ئەم خولە دياری بكرێت كە لە هەشت مانگ تێ نەپەرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

زۆر سوپاس، كاك شوان فەرموو.

بەڕێز شوان كريم محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگيری هەردوو ليژنەی ناوخۆ و ياسايی دەكەم كە ياسايەكە بەو گۆڕانكاريەی كە لە دوايی دا كراوە وەكو خۆی جێ بەجێ بكرێ.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

زۆر سوپاسن کاك سیروان فەرمووو.

بەڕێز سیروان فرج محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەموو دەزانن بەهای دەنگدان و هەڵبژاردن و چوونە سەر سندوقەکانی دەنگدان لەوە دایە کە خەڵك و گەل بزانیٚ کەی ماوەی ئەم ئەنجومەنە تەواو دەبیٚ و کەی داهاتوو یان کەی هەفتەی داهاتووە و مانگی داهاتووە هە ڵبژاردن کرا، بۆ ئەوەی ئەو ئەنجومەنەش پابەند بیٚ بەو بڕیارانەی کە دەردەچیٚ من پێموایە ئەم ئەنجومەنە بەڕێزە ئیشەکانی خۆیان جیٚ بەجیٚ کردووە، ئەم فەقەرەیەی کە هاتووە و دەڵیٚ (تا کۆتایی هاتنی ماوەی یاسایی یان تا هەڵبژاردنی خولێکی نوێی ئەنجومەن بەردەوام دەبن) هاوڕێیانمان باسیان کرد ئەو ماوەیە چەندە من پێموایە دەبێت لە شەش مانگ بۆ ساڵێك زیاتر نەبیٚ و بە تەحدید کردنی بەلایەنی کەمەوە مانگ و ساڵەکەش دیاری بکرێت، نەك بوتریٚ لە بەهاردا یان لە هاوین دا، هەر بەو بۆنەیەشەوە دەبیٚ ئەو شەش مانگە دابندرێت و تەحدید بکریٚ و بەهانەیەك بۆ هیچ لایەنێك و هەروەها بۆ کۆمسیۆن نەمێنێتەوە دوا ئەوە بەدواداچوونی بۆ بکەین و بتوانین ئەو دەسەلأتەمان بەکاربێنین و بزانین ئەم بەهانەیە چییە بۆ ئەم پاش خستنە؟.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

زۆر سوپاس، لیلی خان فەرمووو.

بەڕێز لیلی عبدالجبار حدو:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیریا لیژنا ناڤخۆ و یاسایی دکەم، ئەگەر ئەم سەح کەینیٚ ئەڤرۆ ئەم ل هەرێما کوردستانیٚ ل ناڤ واقعەکی داین کو ب شێوەیەکی گشتی بۆ پێك ئانینا حکومەتی رێکەڤتنیٚ سیاسی ل ناو لایەنێن سیاسی ماوەیەکی زۆر دڤێتن، ئەو کاریگەری لەسەر پرۆسا سیاسی ل هەرێما کوردستانیٚ ب شێوەیەکی گشتی دکاتن، ژ بەر وی کو ماوەییٚ ئەنجومەنی پارێزگەهان بێتە زیاد کرن، ژ بەر کو چ فەراغا یاسایی درست نەبن.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

زۆر سوپاس، بەڕێز هلز خان فەرمووو.

بەڕێز هلز احمد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ب ناڤی خودی، هەلبەت تێبینیا من لسەر ماددا ل ڤیٚ دەستەواژی دەست پیٚ دکات تا هەڵبژاردنی خولەکی نویٚ، ئەز پشتگیریا هەڤالێت خۆ دکەم کو ماوەیەك بێتە دەست نیشان کرن دە هەما نەمین و هەر موتلەقی تێدا بیتن، ئەڤ ماوەیە بێتە دەست نیشان کرن کو ب ماوەیا ساڵەکی زێدەتر نەبیتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

زۆر سوپاس، كاك لوقمان فەرموو.

بەڕێز لقمان حمد حاجي:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هیشتنەوەی ئەو ماوەیە بە كراوەیی جێگەی پرسیارەن، بۆیە منیش پشتیوانی لەو بۆچوونە دەكەم، كە پێوستە سەقفێكی زەمەنی دیاری كراو دیاری بكرێت بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاكان، لەم بارەیەوە پشتیوانی لە بۆچوونەكەی كاك سەركۆ و سەلە خان هەموو هەڤاڵەكانی تر دەكەم.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

زۆر سوپاس، كاك ڕێبوار فەرموو.

بەڕێز ڕێبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێم وایە دەقی ماددەی (٢) بریتیە لە چارەسەریەكی یاسایی و تەشریعی، بەو ئاریشەیەكی یاسایی كە ڕووبەرووی ئەنجومەنی پارێزگاكان بووەتەوە لە هەرێمی كوردستان، ئەویش ئەوەیە كە ئەنجومەنی پارێزگاكان لە ماوەیەكی دوورودرێژ دا لە بۆشایی یاسایی دا، بۆیە من پێشنیار دەكەم كە دەقی ماددەی (٢) وەكو خۆی بمێنێتەوە، چونكە ئەمە چارەسەریەكی یاساییە، سەرباری ئەوەش من تێبینیەكم هەیە لەسەر پیادەكردنی تایبەتمەندییەكان، ئەم وشەیە (تایبەتمەندیەكان) بگۆڕێ بە ئەركەكان باشتر دەبێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

زۆر سوپاس، سەرچنار خان فەرموو.

بەڕێز سەرچنار احمد محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ڕاستە ئەم ماوەیە بۆ چارەسەری بۆشایی یاساییە، هەروەكو لە هۆكاری دەرچواندنی یاسایەكە ئاماژەی پێدراوە، بەڵام ناكرێ چارەسەر كێشە دروست بكات، ئەو بەڕێزانەی كە ئەندامی ئەنجومەنی پارێزگاكانن گەر بۆ ماوەی چوار ساڵ متمانەی پێداون و نزیكی ساڵێكە لە بۆشایی یاسایی دان، لەبەرئەوە ناكرێت ئەم هەڵبژاردنە ئەم درێژكردنەوەیە تا خولێكی نوێی هەڵبژاردن بێ و بە كراوەیی بمێنێتەوە و نازانرێ كەی هەڵبژاردنی داهاتوو ئەنجام دەدرێت، لەبەر ئەوە من پێم باشە ماوەیەكی بۆ دیاری بكرێت كە لە ساڵێك زیاتر نەبێ و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

زۆر سوپاس، كاك مم فەرموو.

بەڕێز مەم اسكندر مەم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بەرلەوەی تێبینی خۆم بخەمەڕوو پێشێلکاریەکی پەیڕەو حەز دەکەم بۆ جەنابتان و بۆ پەرلەمانتاران ڕوون بکەمەوە، بە پێی ماددەی (٥٤) بڕگەی (٣) ئەو ناوە تۆمار کراوە، سەرۆك بە ڕەچاوکردنی ڕێزبەندی تۆمارکردنی ناوی ئەندامان ڕێگە بە ئەندامان دەدات ئاخاوتن بکات، ئەو ناوە ریزبەندیەی بەڕێز سکرتێری پەرلەمان خوێندیەوە، ئەو ریزبەندیە نیە کە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان دەیخوێنێتەوە، هیوادارم لە دانیشتنەکانی دیکە پابەندی بڕگەی (٣) لە ماددەی (٥٤) بن، دەربارەی تێبینی من لەسەر داڕشتنەوەی ئەم یاسایە هەڵبەتە بۆ ڕێزگرتن لە مەسەلەی پایەکانی دیموکراسی بێگومان دەبێ هەڵبژاردن لە وادەی خۆیدا بکرێت، نەوەك لە حاڵەتەوە ببێ بە عورف ببێ بە جۆرێك لە دیاردە کە لە هەرێمی کوردستان دا لە ماوەی خولەکاندا بینیومانە، بۆیە من پێشنیاز دەکەم کە داڕشتنەوەی ئەم یاسایە ماددەی (٢) بەم شێوەیە بکرێ (بەدەر لە حوکمی بڕگەی دووەم لە ماددەی (١٤) یەمی یاسایەکە ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاکان بۆ ماوەی (١٨٠) ڕۆژ لە دەرچوونی ئەم یاسایە لە پیادەکردنی ئەرك و دەسەڵاتەکانی ئەنجومەن بەردەوام بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

سوپاس بۆ تۆ لە ڕێگەدان بە ناوی ئەندامانەوە قسەکردن بۆ گفتوگۆ، تەواو پابەندی پەیڕەو بووین و بە پێی پەیڕەو کارەکان دەکەین، مژدە خان فەرموو.

بەڕێز مژدە محمود محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەداخەوە لە ناو دەزگایەکی شەرعیەت دا، نابێ ڕێگە بەوە بدرێ بەو درێژکردنەوانە کە بووە بە عورف، پێویستە لە وادەی خۆیدا هەڵبژاردن ئەنجام بدرێت و مێژووەکەی دیاری بکرێت، کە تێیدا هاووڵاتیانی ئەم هەرێمە زەرەرمەند دەبن لەم بابەتی درێژکردنەوانەدا، پێویستە مێژوو و بەروارەکەی بە دەقیقی دیاری بکرێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

بەڵێ زۆر سوپاس، ڕووپاك خان فەرموو.

بەڕێز ڕووپاك احمد رحمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش داوا لە بەڕێزتان دەکەم کە لە ماددەی دووەم ماوە دیاری بکرێت، بۆ ئەنجومەنی پاریزگاکان بەم جۆرە لە پیادەکردنی تایبەتمەندیەکانی خۆیان بەردەوام بن، بۆ ماوەی دوو ساڵ لەڕۆژی کۆتایی هاتنی ماوەی یاسایی ئەنجومەنی پارێزگاکان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

سوپاس، بدریه خان فەرموو.

بەڕێز بدریه اسماعیل محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان، بۆ ئەوەی بەهای هەڵبژاردن بۆ هاووڵا تیان بگەڕێنینەوە كە مافێكی خۆیانە پێم باشە هەڵبژاردنی پاریزگاكان لە كاتی خۆیدا ئەنجام بدرێت و ماوەكەی لەوە زیاتر درێژ نەكرێتەوە كاتێكی گونجاوی بۆ دیاری بكرێت، بۆیە لێرەوە من پشتگیری بەڕێز مامۆستا عبدالستار دەكەم قسەكانی ئەو دەكەم و هاوڕێیانیشم كاتێكی گونجاو دیاری بكرێت و لەوە زیاتر درێژ نەكرێتەوە، دەست خۆش، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

سوپاس، كاك كاروان فەرموو.

بەڕێز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

نەبوونی سەقفی زەمەنی بۆ ماوەی هەڵبژاردن زەمینەسازی دەكات بۆ بۆشایی یاسایی و لێكەوتەی سیاسی لە داهاتوودا بۆ چارەسەر كردنی كێشەكان و، ڕێگە نەدان بە بۆشایی سیاسی و یاسایی لە داهاتوو، من پێشنیاز دەكەم ماددەكە بەم شێوەیەی لێ بكرێت (بەدەر لە حوكمی بڕگەی دووەم لە ماددەی ١٤ یاسایەكە ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاكان بە پیادەكردنی تایبەتمەندیەكانیان لە كاتی كۆتایی هاتنی ماوەی یاساییان تا هەڵبژاردنی خولێكی نوێی ئەنجومەن بەردەوام دەبن، بەمەرجێك لە هەشت مانگ تێپەڕ نەكات، پشتیوانی قسەكانی كاك سەركۆ دەكەم لەم بارەیەوە، هاوتا بكرێ لەگەڵ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاكانی عیراق، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان:

ئەندامانی دەستەی سەرۆكایەتی هەردوو لیژنە، هەر ڕوونكردنەوەیەكتان هەیە، ببورن كاك بەلێن مابوو، كاك بەلێن فەرموو.

بەڕێز بەڵێن اسماعیل حاجی ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە ماددەی (٢) ئەوەی كە باسكرا نازانم لیژنەی یاسایی، ئەوەی كە دەڵێ بەدەر لە حوكمی بڕگەی (٣) لە ماددەی (٣٠) گەر لابرا یان نا ئەگەر ئەوە بمێنێتەوە بێگومان تەئسیر دەكاتە سەر ناونیشانی پێشنیازی یاسایەكە و پێویستی بە گۆڕینە، بەڵام ئەوەی كە گرنگە لەم ماددەی (٢) مەسەلەی درێژكردنەوەی وادەی ئەنجومەنی پارێزگاكانە، بێگومان هەموومان پشتیوانی لەوە دەكەین كە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پاریزگاكان و هەموو ئەنجومەنی هەڵبژێردراوەكانی تریش لە كاتی خۆیدا بكرێ، بەڵام ئێمە لەماوەی ڕابردوو بە

داخەوە هەڵبژاردن نەك بۆتە سەبەبی ئیستقراریەتی سیاسی، زۆرجار نا ئیستقراریەتێکی سیاسی تری هێناوە، لەبەرئەوە پێشنیار دەکەم، بەم شێوازە دابڕێژرێتەوە یان وەکو خۆی بمێنێتەوە، یەعنی هیچ مودەیەك بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان دیاری نەکرێت، تا وەکو لە هەمواری هەشتەمی یاسای هەڵبژاردنەکان ڕۆژی نیشتمانی هەڵبژاردن دیاری دەکەین ئەو ڕۆژە لە یەك ڕۆژە هەڵبژاردن بۆ هەموو ئەنجومەنە هەڵبژێردراوەکان بەئەنجومەنی پارێزگاکان وپەرلەمانی کوردستان و، ئەگەر هەر هەڵبژاردنێکی تر هەبێ، یەعنی تەواوی هەڵبژاردنەکان بخەینە یەك ڕۆژەوە، هەم مەسارفی مالی لەسەر حکومەت و خەڵکی کوردستان سووك تر دەکات و، هەم ئیستقراریەتی زیاتری لێ دەکەوێتەوە، هیوادارم ئەم ماددەیە کە دەڵێین وەکو خۆی بمێنێتەوە، ڕێگە بە دەسەڵاتداران و بە حکومەت نەدا کە بە ڕەهایی بۆ خۆیان چەند بیانەوێ مودەکە درێژ بکەنەوە، پێشنیازی ئەوە دەکەم هیچ مودەیەك دیاری نەکرێت بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان تاوەکو ئێمە ڕۆژی نیشتمانی هەڵبژاردن دیاری دەکەین.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

بەڵێ زۆر سوپاس، پشتگیری لە قسەکانی سەرۆکی فراکسیۆنت دەکەی، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەکو بۆچوونا مە لیژنە یاسایی ل دەسپێکا مە دگەل هەندێ دێ ئەڤ ماددە وەکو خۆ بمینێت ژ بەرکو مشکیلا مە ئید یاسایێدا نینە یاسایێت پێشتر وەختی دیار کری بو هەڵبژاردنی دچێت ژ ئەنجومەنێت پارێزگا بن، چێت پەرلەمانیدا بن، چیت سەرۆکایەتیا بن، هەر هەڵبژاردنەك هەر مئەسەسەك بشەرعیەتا خەلکی مە بێتە دانان یاسایێ مە فەراغ نەبایە کات هەمی گاڤا دیار کرییە، بەلێ هەندێك جارا ژبەر هەندەك سەبەبا ژبەر هەندەك ئەگەرێت ساسی بێت یێت ژینگەهەکا گونجاو نەبیت هەڵبژاردن نەشیا تێدا بێنەکرن، کەواتە مە موشکیلە دیار کرنا وەختی نینە یاسا هەمی گاڤا بۆمە وەختی دیار کری بەس ئەم نەشیاینە ئەم وی وەختی دا بکەن ژبەر هەر سەبەبەکی بێت ژبەر هەندێ ئەم گرینگ نزانن کو پێشنیازیدا وەختەك بێتە دیار کرن ئەگەر وەختاتە دیار کرن موحتەمەلە دیسا هەر نێێتە کرن کوی وەختیدا هەم د جارەکا دی تووشی بیت وە جارەکا دی یاساکا دی هەموار بکەین، ئەو فەراغە هەی جارەکا دی پربکەینەڤە وەکی دیارە ژی کو ل دیف بڕیارا ژمارە (٤) یا ل (٢٠١٩/٣/١٩) دەرکەتی بڕیارا مە دەنگ نییە (١:٢٠:٤٠) کو ئەڤە شوێنی تاریخی حەتا نوکە جڤات نەشیا مومارەسا کو دەسەڵاتێت خۆێت یاسایی بکات، هەروەسایە دیارە کو ژی هەڵبژاردنێت ئەنجومەنێت پارێزگایێت عیراقێ ل هەیڤا چارا ساڵا بێت دێنە کردن وە ئەگەرەکی زۆرێ هەی کو پارێزگایێت هەرێمێ ژی دویت وەختیدا دگەل هەلبژاردنێت پارێزگەهێت عیراقێ بێتە کرن ژبەر هەندێ ژی هەر وەکو لیژنەی یاسایی ئەم حەز ناکەین تاریخەکی دیار بکەین باشترە ئەم جارێ جاڤەرێ بکەین دەنگ نییە (١:٢٢:١٦)

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێزان کێ دەیەوێ قسە بکات لە لیژنە؟ کاك (عثمان)، فەرموو.

بەڕێز عثمان علی سمایل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەوەین بەم شێوەیە بێت، ئێمە بەدەر لە حوکمی بڕگەی دووەم لە ماددەی چوارەمی یاساکە و بەدەر لە حوکمی بڕگەی سێیەم لە ماددەی(٣١) لە یاسای ژمارە (٤)ی ساڵی (٢٠٠٩)ی هەموار کراو، ئەم خولەی ئەنجوومەنی پارێزگاکان لە پیادە کردن تایبەتمەندیەکانیان لە کاتی کۆتایی هاتنی ماوەی یاساییان تا هەڵبژاردنی خولی نوێی ئەنجومەن بەردەوام دەبن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك (جەلال)، فەرموو.

بەڕێز جەلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی گوێبیستی بووین لە وتەی یەکێك لە ئەندامە بەڕێزەکان کە گوایە ماددەی چواردەیەم تەنیا یەك بڕگەیە، بۆ ئەو بەڕێزە و تەواوی ئامادەبوان روونی دەکەمەوە کە ماددەی چواردەیەم (٣) بڕگەیە، بۆیە ئاماژەمان پێداوە بەدەر لە حوکمەکانی بڕگەی دووەم، وە ماددەی چوارەمە (١) بڕگەیە تەنها حەزم کرد ئەو روونکردنەوە بۆ ئەو بەڕێزە بدەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

(د.ڕێواز)، فەرموو.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەرچەندە من حەقی ئەوەم نییە وەڵام بدەمەوە، بەڵام قسەکەم نوقتە نیزامییە، بۆیە قسە دەکەم، بەڕێزتان دەزانن کە بە گوێرەی دەستووری عیراقی هەر کاتێك قانوونێکی هەرێمی کوردستان معالەجەی مەوزوعێکی کردبوو، وە قانوونێکی عیراقیش معالەجەی عەینی مەوزوعی کردبوو، هەمیشە ئەولەویەت بۆ قانوونە کوردستانیەکەیە، یا قانوونەکەی هەرێمی کوردستانە، لەبەر ئەوە پێکەوە گرێدانی هەڵبژاردنی پاێزگاکان هەرێمی کوردستان لەگەڵ هەڵبژاردنی پارێزگاکانی عیراق بە تەصەوری من نا دەستوورییە، بۆیە داوا لە بەڕێزتان و لیژنەی یاسایی ئەکەم کە هەڵبژاردنی پارێزگاکانی هەرێم و عیراق بە یەکەوەی گرێ نەدەن، چونکە دەستوور ئەو حەقەی داوە بە هەرێمی کوردستان کە کار بە قانوونەکانی خۆی بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئەو روونكردنەوەی لیژنەی یاسایی روونكردنەوە بوو وە لەناو یاساكەدا هیچ گرێدانێك نییـە، وە لیژنەی یاسایی تەواو پابەندە بە دەستوور وە رەنگە پێویستی بـە روونكردنـەوە نـەبێت بۆیـان. ماددەی (٣) بخوێننەوە سەرۆكی لیژنەی یاسایی.

بەڕێزبڕار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

مـاددەی (٣): پێویسـتە ئەنجومـەنی وەزیـران لایەنـە پەیوەندیـدارەكان حوكمـەكانی ئـەو یاسـایە جێبـەجێ بكەن.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ماددەی (٣) دەخەینە گفتووگۆ هەر ئەندامێك دەیـەوێت قسە لەسـەر مـاددەی (٣) بكات دەست بەرز كاتەوە، بەرێز (هدیـە) خـان، بـەرێز كـاك (مـم)، بـەڕێز كـاك (ازاد)، فـەرموو (هدیـە) خان.

بەڕێز هدیه مراد حيدر:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من لەگەڵم ماددەی (٣) هەر وەكو خۆ بمینێ پشتگیری لەوە دەكەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەرێز كاك (مم)، فەرموو.

بەڕێز مم اسكندر مم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

زۆر جار مە گولڤێ دەستەواژێ ل مەفهەمێدا كو پشتەڤانیا پێشنیارا هەڤاڵێت خـو دكـەم ددەمەكیـدا راسـتە مە بیرو باوەرێت سیاسی ئاینی ژێ جوداێت هەین بەس هەمی دڤێ هۆلێدا هەڤاڵێت ئیكین پیشنیار دەكەم كو ئەو پێشتگیریا دەبێژیت پشتەڤانیا پێشنیارا هەڤاڵێت خو دكەم بەس بوو كەسـێ حسـیب نـەبی چـونكە بەحس كییە مەبەست كییە، پشتگیریا گوتنا هەڤالاً خۆ (هدیه مراد) دكەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز كاك (ازاد)، فەرموو.

بەڕێز ازاد اكرم بهرام:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

مادام پێشنیازی یاسای هەمواری یاسای (٣) دەکەین دوو پێشنیارم هەیە دەمەوێت ئەو پێشنیارە بلێم، یەکەم:لەیاسای ژمارە (٣) هاتووە ئەنجومەنەکان سەر بە وەزارەتی ناوخۆیە، بگۆڕێت سەر بە پەرلەمان بێت باشترە، ئەو کات وەحدەی حیسابی هەیکەلیشی دەبێت، چونکە ئێستا ئەنجوومەنەکان نە وەحدەی حیسابیان هەیە، وە نە هەیکەلیان هەیە، پێشنیاری دووەمیشم لە یاسای ژمارە (٣) هاتووە خولی یەکەمی ئەنجوومەن خانەنشین دەبێت، هەتا ئێستا دیار نییە خولی یەکەم کامەیە، وا باشترە خولی یەکەم هەڵبژێردرێت، بۆ ئەوەی بگۆترێت کە پاشان مەودایەکەیان تەواو بوو خانەنشین بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی ماددەی (٤) بخوێننەوە.

بەڕێزبژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٤): کار بەهیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە ناکۆك بێت لەگەڵ دەقەکانی ئەم یاسایە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەرگای گفتوگۆ لەسەر ماددەی (٤) دەکەینەوە، هیچ ئەندامێك نایەوێت قسە بکات، ماددەی (٥) بخوێننەوە.

بەڕێزبژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی (٥): ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرچواندنی جێبەجێ دەکرێت وە لە ڕۆژنامەی فەرمی وقائعی کوردستان بڵاو دەکرێتەوە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

هیچ ئەندامێك نایەوێت قسە لەسەر ماددەی (٥) بکات، فەرموو هۆیەکانی دەرچواندن بخوێنەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هۆیەکانی دەرچواندن:

بەمەبەستی دروست نەبوونی بۆشایی یاسایی لە ئەنجوومەنی پارێزگاکان و بەردەوام بوونی ئەنجوومەنەکان لە پیادە کردنی تایبەتمەندیەکانی بەمەبەستی فەراهەم کردن و گەیاندنی خزمەتگوزاریەکان بۆ هاوڵاتیان بەشێوەیەکی باشترئەم یاسایە دەرچوێنرا.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەرگای گفتوگۆ لەسەر هۆیەکانی دەرچواندن دەکەینەوە هەر بەڕێزێك دەیەوێت قسە بکات دەست بەرز کاتەوە، بەڕێز مامۆستا (ویسی)، بەڕێز (د.محی الدین)، بەڕێز کاك (جەنان)، بەڕێز کاك (د.شێرکۆ)، بەڕێز (د.زیدان)، بەڕێز (د.کاظم)، بەڕێز (د.گەلاویژ)، بەڕێز (د.اسماعیل)، بەڕێز مامۆستا(جیهاد)، بەڕێز کاك (مم)، بەڕێز مامۆستا (ڕێبوار)، بەڕێز (مژدە) خان. مامۆستا (وەیسی)، فەرموو.

بەڕێز ویسی سعید ویسی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵدام ئەو نەصە وەکو خۆی بمێنێتەوە، تەنها لە دێری دووەم لە پیادە کردنی تایبەتمەندیەن بکرێت بە (لە پیادە کردنی دەسەڵاتەکان) بە مەبەستی فەراهەم کردن و گەیاندنی خزمەتگوزاریەکان بۆ هاوڵاتیان بە شێوەیەکی باشتر، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، تەنها روونکردنەوەیەك لەسەر تایبەتمەندیەکان، لەبەر ئەوە قانوونەکە خۆی ئیختیصاصاتی بەکارهێناوە (فی ممارسە اختصاصات) کە دەلێت دەسەڵاتەکان یەعنی صلاحیات، بەڵام اختصاصاتی بەکار هێناوە تەرجوومە کراوە بۆ کوردیەکەی لە جێی (اختصاصات) (تایبەتمەندییەکان) بەکارهاتوو، بۆیە ئەوە وەکو روونکردنەوەیەك بوو بۆتان، (د.محی دین)، فەرموو.

بەڕێز محی الدین حسن یوسف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش دوو وشە هەیە یەعنی بەراستی پیادەکردنی تایبەتمەندیەکان بکرێتە (پسپۆریەکان) و (دەسەڵاتەکان)، لە ئاخیر دێریشت کە ئەم یاسایە دەرچوێنرا ئەو یاسایە هەموار کرا چونکە ئەو یاسایە دەرنەچووە هەموار دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك (جنان)، فەرموو.

بەڕێز جنان جبار بویا:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتگیری مامۆستا (ویسی) دەکەم، بەس ئەلێرە ئەمن تەوزیحم هەیە، مەوزوعی پیادەکردنی تایبەتمەندیەکانی، تایبەتمەندیەکانی وا بزانم ببیتە (پسپۆر) (اختصاصات) ئەو کەلیمە ببیت بە پسپۆر، وە تەحدید بکرێت ئایا تایبەتمەندیەکان بودجەیە دەسەڵاتە لێپرسینەوەیە ئەرکە روونکردنەوەی دەوێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز (د.شیرکۆ)، فەرموو.

بەڕێز شیرکۆ جودت مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هۆكاری دەرچواندن لەگەڵ ماددەی (١) یەك ناگرێتـەوە لـەم هـەموارەیا، بۆیـە هۆكارەكـانی دەرچواندن یـان ئـەبێت مـاددەی (١) لابرێـت، بـۆ ئـەوەی هۆكـاری دەرچـواندن وەكـو خـۆی بمێنێتـەوە یـان ئـەبێت هۆكـاری دەرچواندن ئەوەی ئیزافە بكرێت ئەوەی كە لە ماددەی (١) هاتووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز (د.زیدان)، فەرموو.

بەڕێز زیدان رشید خان اودل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشـتگیری لـە هۆیـەكانی دەرچـوون دەكـەین لـە لیژنـەی یاسـایی و لـە لیژنـەی پێشـمەرگە كـە وەكـو خـۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز (د.كاظم)، فەرموو.

بەڕێز كاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە دوای ئەو پێشنیازانەی خۆم و هاورێكانم كردمان پێشنیاز دەكەین هۆیـەكانی دەرچـواندن بـەم شـێوازەی لێبكرێت بەمەبەستی دروست نەبوونی بۆشایی یاسایی لـە ئەنجوومـەنی پارێزگاكـان، پەرلـەمانی كوردسـتان حوكمەت ناچار دەكات كە لە نزیكترین كاتدا وادەی ئەنجامدانی هەڵبـژاردنی پارێزگاكـان ئـەنجام بـدات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز (د.گلاویژ)، فەرموو.

بەڕێز گلاویژ عبید عثمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هەموار كردنی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی (٢٠٠٩) لە جێگەی خۆیـەتی بـۆ ئـەوەی بۆشـاییەكی یاسـایی دروسـت نەبێت، هاوڵاتیـان بێبـەش نـەبن لـە خزمەتگوزاریـەكان و راهیكردنـی ئـیش و كارەكانیـان، بۆیـە هۆیـەكانی دەرچواندن پشتگیری دەكەم و پاڵپشتی دەكەم كە وەكو خۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز (د.اسماعیل)، فەرموو.

بەڕێز اسماعیل علی طە:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتەڤانیا بۆچوونا (د.شێركۆ) دكەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز مامۆستا (جهاد)، فەرموو.

بەڕێز جهاد حسن ابراهيم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پشتگیریا لیژنا یاسایی دكەین هۆیەكانی دەرچواندن وەك خۆ بمینیتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز كاك (مەم)، فەرموو.

بەڕێزمەم اسكندر مەم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بە بڕوای من مەسەلەی هۆیەكانی دەرچوون پەیوەندی نییە لەگەل ماددەی (١)ی یاساكەدا، وەكو پێشتر باسمان كرد هاتووە، بەشی یەكەمیان هەڵبژاردنی پارێزگا لە دەرەوەی ئەنجوومەن، كە پێم وایە نووقتە بنەرەتیەكەی ناو ئەم یاسایەیە وە زائیدەن درێژكردنەوەی ماوەی یاساكە، بۆیە پێشنیازم هەیە ئەگەر بە زۆرینە پەسەند كرا پێداگری كرا لەسەر ئەوەی ئەو ماددەیەی یەكەمیان بە زۆرینە پەسەند كرا تێپەڕێنرا ئەو كاتە پێویست ئەكات دارشتنەوەی هۆیەكانی دەرچواندن پێشنیاز دەكەم بەم شێوەیە بێت، بەمەبەستی دروست نەبوونی بۆشایی یاسایی لە ئەنجوومەنی پارێزگاكان و ئەگەر پەسەند كرا كە من دژی ئەوەم كە بەم شێوەیە پەسەند بكرێت، بەلام ئەگەر پەسەند كرا دەبێت بەم شێوەیە بێت سیاغەكەی، (رێگا خۆشكردن بۆ ئەوەی لە دەرەوەی ئەنجوومەنی پارێزگاش دەرفەتی هەڵبژاردنی پارێزگار هەبێت بۆ پیادە كردنی نەك تایبەتمەندیەكانی ئەرك و دەسەڵاتەكانی بە مەبەستی فەراهەم كرن و گەیاندنی خزمەتگوزاریەكان) تا دوایی بۆ هاولاتیان هۆیەكانی دەرچواندن دەبێت پەیوەندی بە كۆی مادەكانی ترەوە بێت لە خزمەتی مادەكانی ترا بێت، دیسانەوە جەختەكەم پێویست دەكات لە دەرەوەی ئەنجوومەن سەرۆكی پارێزگار هەڵنەبژێردرێت بەڵكو ئەندامی ئەنجوومەن بێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، مامۆستا (رێبوار)، فەرموو.

بەڕێز رێبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

جەنابتان ئەزانن كە ئەنجومەنی پارێزگاكان بریتییە لە پەرلەمانێكی بچوك بۆ چاودێریكردنی دەسەڵاتی جێبەجێكردنی خۆجێیی، بۆیە بۆ ئەو مەبەستە یەكێك لە ئەركە سەرەكیەكانی ئەنجومەنی پارێزگاكان كە بریتییە لە چاودێریكردن، پێم باشە دەستەواژەی (چاودێری كردن) ئیزافە بكرێت بۆ ئەم دەقەی لە هۆیەكانی دەرچواندن هاتووە، ئەویش بەو شێوەیەی لێبێت، (بە مەبەستی چاودێریكرنی دەسەڵاتی

جێبەجێ كراو و فەراهەم كردنی خزمەتگوزاریەكان بۆ هاولاَتیان بە شێوەیەكی باشتر ئەم یاسایە دەرچوێنرا)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز (مژدە) خان، فەرموو.

بەڕێز مژدە محمود محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

پشتگیری لە قسەكانی بەڕێز (د.كاظم)دەكەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دەستەی سەرۆكایەتی هەردوو لیژنەكە روونكردنەوەتان هەیە؟ كاك (عباس) فەرموو.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان

بۆ هۆیەكانی دەرچواندن رێكخستنەوەیە بۆ ئەندامانی بەڕێز، بەمەبەستی دروست نەبوونی بۆشایی یاسایی لە ئەنجومەنی پارێزگاكان و بەردەوام بوونی ئەنجوومەنەكان لە پیادەكردنی تایبەتمەندیەكانی بە مەبەستی هەلبژاردنی پارێزگار لە دەرەوە ئەندامان یان لە نێوانیاندا بۆ فەراهەم كردن و گەیاندنی خزمەتگوزاریەكان بۆ هاولاَتیان بە شێوەیەكی باشتر ئەم یاسایە دەرچوێنرا، ئەمە هەندێك رای ئەندامانیش بۆ رێكخستنەوەی هۆیەكانی دەرچواندن، سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەمە رای لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆیە كە ئیزافەیان كردووە، هەم بەمەبەستی نەهێشتنی بۆشایی یاسای هەمیش بۆ هەلبژاردنی پارێزگار لە دەرەوە و لە ناوەوەی ئەندامانی ئەنجومەندا بەو شێوەیەی كە ئیشارەتی پێدارا، داوا لە هەردوو لیژنەی تایبەتمەند دەكەین كە هەر ئەمرۆ كۆبوونەوەی خۆیان بكەن وە پێشنیار و رای ئەندامانی بەرێزی پەرلەمان كۆبكەنەوە راپۆرتی خۆیان ئامادە بكەن وە ئەندامانی بەرێزی پەرلەمان ئاگادار دەكەینەوە كە بەیانی سەعات (١١:٠٠) ی پێش نیوەرۆ كۆبوونەوەی دەنگدانە لەسەر ئەو پێشیازی یاسایی كە ئەورۆ مناقەشەی كراوە، زۆر سوپاس بۆ بەرێزتان دانیشتنەكە هەلَدەگرین.

د. ڤالا فرید ابراهیم	**هێمن هەورامی**	**منى نبى قهوچى**
سەرۆكی پەرلەمانی	**جێگری سەرۆكی پەرلەمانی**	**سكرتێری پەرلەمانی**
كوردستان - عێراق	**كوردستان – عێراق**	**كوردستان – عێراق**

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٢)ی

دووشەممە رێکەوتی ٨\٧\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی دوو شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٧/٨ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٢)

دووشەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٧/٨

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی دوو شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٧/٨ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری

سەرۆك و، بەڕێز منی نبی قهوچی سکرتێری پەرلەمان, دانیشتنی ژمارە (١٢)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩)ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (١٢)ی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ ڕۆژی دووشەممە ڕێکەوتی (٢٠١٩/٧/٨) بەم شێوەیە بێت:

١/ دەنگدان لەسەر پێشنیازی یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٠٩ یاسای پارێزگاکان لە هەرێمی کوردستان بە پێی حوکمی ماددەکانی (٩٠، ٩١،٩٣،٩٦،٩٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان، دانیشتنەکەمان دەکەینەوە، دانیشتنی ژمارە (١٢) وەرزی گرێدانی یەکەم ساڵی یەکەم، لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان، بەڕێز سکرتێری پەرلەمان بفەرموون بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمرۆ بخوێننەوە.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرنامەی کار بە پێی حوکمی بڕگەکانی یەکەم، دووەم، سێیەم، لە ماددەی (١٦) و بڕگەی (٣) لە ماددەی (١٨) بڕگەکانی (١ و ٥) لە ماددەی (٥٤) و ماددەکانی (٤٧) و (٥٢) و (٥٥) و (٥٦) و (٥٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عیراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (١٢)ی ئاسایی خولی بەهارەی ساڵی یەکەمی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە کاتژمێر (١١) پێش نیوەڕۆی ڕۆژی دووشەممە ڕێککەوتی ٢٠١٩/٧/٨ بەم شێوەیە بێت:

١/ دەنگدان لەسەر پێشنیازی یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٠٩ یاسای پارێزگاکان لە هەرێمی کوردستان بە پێی حوکمی ماددەکانی (٩٠، ٩١،٩٣،٩٦،٩٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان پوختەی دانیشتنی ژمارە (١١)ی ئاسایی و ناوی ئامادەنەبووان بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز منی نبی نادر قهوەچی/سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (١١) ئاسایی ڕۆژی یەك شەممە ڕێککەوتی ٢٠١٩/٧/٧ بەم شێوەیەی خوارەوە بوو:

١/ دەست پێ کردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

٢/ خوێندنەوەی بەرنامەی کار و پوختەی دانیشتن و ناوی ئامادەبوو و ئامادەنەبووان لەلایەن بەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

٣/دەست پێ کردنی بڕگەکانی بەرنامەی کار لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

٤/ خوێندنەوەی دووەمی پێشنیازی یاسای هەمواری یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٠٩ ی یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان وە خستنەڕووی ڕاپۆرتی هاوبەشی لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنی خۆجێیەکان و گفتوگۆ کردنی پێشنیازی یاسای ناوبراو بە پێی حوکمی ماددەکانی (٨٧ و ٨٨ و ٨٩) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

٥/ کۆتایی هاتنی دانیشتنەکە لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراون یان بە بێ مۆڵەت ئامادەنەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (١١)ی ئاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری ٢٠١٩/٧/٧ .

١/بێگەرد دڵشاد شکرالله/مۆڵەت

٢/سۆران عمر سعید/ ئامادەنەبوو

٣/شنۆ اشقی عبدالله/ مۆڵەت

٤/شیرین امین عبدالعزیز/مۆڵەت

٥/فیصل عباس عولا/مۆڵەت

٦/ محسن حسین مستەفا/ ئامادەنەبوو

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان، دەست بەجێبەجێ کردنی بڕگەی یەکەمی بەرنامەی کاری ئەمرۆمان دەکەین، داوا لە دەستەی سەرۆکایەتی هەردوو لیژنەی یاسایی و لیژنەی پێشمەرگە و ناوخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنە خۆجێیەکان دەکەین بفەرموون بۆ جێگای خۆیان، بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی لە ناونیشانی پێشنیازی یاسایەکەوە دەست پێ دەکەین، بفەرموون لەسەر ناونیشانەکە ئەگەر هیچ پێشنیارێك هەیە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان، کاك بژار فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ئیجازە هەبێت، بەس ڕوونکردنەوەیەك وەکو لیژنا یاسایی، پشتی پێشتیازا یاسایا هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٣) ی ساڵی ٢٠٠٩ ی یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان د دانیشتنا ژمارە (١٠) ئاساییا پەرلەمانی کوردستان دا ڕێکەفتی ٢٠١٩/٧/٦ خاندنا یەکی بۆ هاتیە کرن، ژ لایێ بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانی ڕا هاتیە ئاراستە کرن بۆ هەردوو لیژنەیەن کاروبارێن یاسایی و لیژنا پێشمەرگە و نافخۆ و ئاسایش و ئەنجومەنا خۆجێیەکان وەك کو لیژنێت تایبەتمەند، ل دیف وان ئەرکێت (٨٩) بڕگە ژ پەیڕەوی نافخۆیی پەرلەمانێ کوردستانێ دایە لیژنا تایبەتمەند بۆ داڕشتنا وان پێشنیاران ئەوێن ژ لایێ ئەندامێن پەرلەمانێ

ڤە د دانیشتنا ژمارە (١١) یا ئاسایيا پەرلەمانی کوردستانێ دا هاتینە ئاراستە کرن، پشتی هەردوو لیژنەی تایبەتمەند کۆن بوونا خۆ کری و وان پێشنیاران هاتینە کرن، نوکە ل بەر دەستی مەنە بتەنێ ئەو پێشنیارانە ئەوین گرێدای ب ناڤ و نیشانێ پێنشیازا یاسایی ڤە ژ بەر کو وەکو لیژنا یاسایی ئەو جوملە یان ئەو رستە یا کو نەگونجا دگەل ناڤ و نیشانێت یاسایێ مە ڕەش کر، ژ بەرهەندێ ئەو پێشنیار بتەنێ مە نە نڤیسینە ل ڕاپۆرتا خۆدا ئامادە نەکرینە، پێشنیازا یاسایی.

پێشنیازی یاسای هەموار یەکەمی یاسای ژمارە ٣ ی ساڵی ٢٠٠٩ یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان ـ عیراق.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەرێمی کوردستان ـ عیراق وەکو لە ئەسڵی یاسایەکەدا هاتووە، هیچ پێشنیارێك نییە لەسەر ناونیشانی پێشنیازەکە، بفەرموو جارێکی تر بیخوێننەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدان، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە ٣ ی ساڵی ٢٠٠٩ یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان ـ عیراق.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ناونیشانی پێشنیازی یاسایەکە، وەکو ئەوەی کە خوێنرایەوە دەیخەینە دەنگدان، هەر ئەندامێکی بەڕێزی پەرلەمان ڕەزامەندە لەسەر ناونیشان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس (٨١) پەرلەمانتار لەگەڵە ئەوەی لەگەڵ نییە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٨) پەرلەمانتار لەگەڵ نییە، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، بفەرموون ماددەی یەکەم بخوێننەوە کاك بژار فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی/١

چوار پێشنیار هەنە، پێشنیاری یەکەم، هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن یان لە نێوانیان دا بەزۆرینەی ڕەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت، لە ماوەیەك کە ئەوپەڕی (٣٠) ڕۆژ لە مێژووی بەستنی یەکەم دانیشتنەوە تێپەڕ نەکات تەنها بۆ ئەم خولە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

پێشنیازی یەکەم دەخەینە دەنگدان، تەنها بۆ ئەم خولە ئیزافە کراوە کە سێ پەرلەمانتار تەئیدیان کردووە، واتا هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوە بۆ ناوەوەی ئەندامانی ئەنجومەن و بە زۆرینەی ڕەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێ لەماوەیەکدا کە ئەو پەڕی (٣٠) ڕۆژ لە مێژووی بەستنی یەکەمین دانیشتنەوە تێپەڕ نەکات تەنها بۆ ئەم خولە بێت، ئەو ئەندامانی کە لەگەڵن ئەو پێشنیازە بخرێتە دەنگدان

تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٢) کەس لەگەڵ، ئەو ئەندامانەی کە دژی ئەو پێشنیازەن دەست بەرز بکەنەوە؟ زۆر سوپاس، (٥٩) پەرلەمانتار لەگەڵ پێشنیارەکە نین، پێشنیارەکە بە زۆرینەی دەنگ ڕەت کرایەوە، پێشنیاری دووەم.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری دووەم/

هەڵبژاردنی پارێزگار لە نێو ئەندامانی ئەنجومەن بە زۆرینەی ڕەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت، لە ماوەیەکدا کە ئەو پەڕی (٣٠) ڕۆژ لە مێژووی بەستنی یەکەم دانیشتن تێپەڕ نەکات.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو پێشنیارە وەکو خوێندییەوە تەنها هەڵبژاردنی پارێزگارە لە نێوان ئەندامانی ئەنجومەن، ئەوەی لەگەڵ ئەو پێشنیارەیە دەست بەرز بکاتەوە؟ (١٩) پەرلەمانتار لەگەڵ پێشنیارەکەیە، ئەو ئەندامانەی کە دژی پێشنیارەکەن دەست بەرز بکەنەوە؟ (٤٩) پەرلەمانتار دژی پێشنیارەکەن، کەواتە پێشنیارەکە بە زۆرینەی دەنگ ڕەت کرایەوە، پێشنیاری سێیەم بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری سێیەم/

هەڵبژاردنی پارێزگار لە نێو ئەندامانی ئەنجومەن بە زۆرینەی ڕەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت، لە ماوەیەکدا کە (٣٠) ڕۆژ لە دوای سوێند خواردنی لە مێژووی بەستنی یەکەمین دانیشتنەوە تێپەڕ نەکات.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوەی کە خوێندرایەوە دەیخەینە دەنگدان، ئەو ئەندامانەی کە لەگەڵن، جیاوازە، لیژنەی یاسایی روونکردنەوە دەدەن دەڵێن ئێمە دەزانین یەکەم دانیشتن سوێند خواردنە، بەڵام ئەمانەتەن لەبەر ئەوەی ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان زیاتر لە سێ کەس پێشنیاری کردبوو، بۆیە خستوومانەتە نێو پێشنیارەکان، ئەوەی لەگەڵ ئەو پێشنیارەیە دەست بەرز بکاتەوە تکایە، چونکە لە ناو ڕاپۆرتی لیژنەدا هاتووە، بیخوێننەوە بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری سێیەم/

هەڵبژاردنی پارێزگار لە نێو ئەندامانی ئەنجومەن بە زۆرینەی ڕەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت، لە ماوەیەکدا کە (٣٠) ڕۆژ لە دوای سوێند خواردن لە مێژووی بەستنی یەکەم دانیشتنەوە تێپەڕ نەکات.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەو ئەندامە بەڕێزانەی كە لەگەڵ ئەو پێشنيارەن دەستيان بەرز بكەنەوە؟ (٣) كەس لەگەڵە، ئەو ئەندامانەی كە دژی ئەو پێشنيارەن دەست بەرز بكەنەوە؟ (٣٦) ئەندام پەرلەمان دژی پێشنيارەكەيە، پێشنيارەكە بە زۆرينەی دەنگ ڕەت كرايەوە، پێشنياری چوارەم ئەوەيە كە ماددەكە وەكو خۆی بمێنێتەوە، بەڕێز سەرۆكی ليژنەی ياسايی ماددەكە وەكو خۆی بخوێننەوە بۆ ئەوەی بيخەينە دەنگدان.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی يەكەم:

خاڵی يەك لە بڕگەی سێيەم لە ماددەی شەشەمی ياساكە هەموار دەكرێت و بەم شێوەيە دەخوێندرێتەوە:

١-هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن يان لە نێوانيان دا بە زۆرينەی ڕەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت لە ماوەيەك دا كە ئەو پەڕی (٣٠) ڕۆژ لە مێژووی بەستنی يەكەمين دانيشتنەوە تێپەڕ نەكات.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەو شێوەيەی كە خوێندرايەوە دەيخەينە دەنگدان، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی كە لەگەڵن دەست بەرز بكەنەوە؟ زۆر سوپاس، (٧٦) ئەندام پەرلەمان لەگەڵ ماددەكەيە، ئەوەی كە دژە دەست بەرز بكاتەوە؟ (٢١) ئەندام پەرلەمان دژە، ماددەكە بە زۆرينەی دەنگ پەسند كرا، بفەرموون ماددەی (٢).

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (٢) دوو پێشنيار هەيە.

پێشنياری يەكەم/

بەدەر لە حوكمی بڕگەی دووەم لەگەڵ ماددەی چواردەمی ياساكە ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاكان لە پيادەكردنی تايبەتمەندييەكانيان بەردەوام دەبن لە كاتی كۆتايی هاتنی ماوەی ياساييان تا هەڵبژاردن بە مەرجێك لە ساڵێك تێپەڕ نەكات.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

پێشنياری يەكەم دەخەينە دەنگدان، بەمەرجێك بەردەوام دەبن ئەنجومەنی پارێزگاكان بەمەرجێك لە ساڵێك تێپەر نەكات، ئەوەی كە تەئيدی ئەو پێشنيارە دەكات دەست بەرز كاتەوە؟ (٢٢) پەرلەمانتار لەگەڵە، ئەوەی كە دژی پێشنيارەكەيە دەست بەرز كاتەوە؟ (٥٧) پەرلەمانتار لەگەڵ پێشنيارەكە نييە، كەواتە پێشنيارەكە بە زۆرينەی دەنگ رەتكرايەوە، فەرموو پێشنياری دووەم.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێشنیاری دووەم وەك خۆی، ئەصلەكەش:

ماددەی/٢

بەدەر لە حوكمی برگەی دووەم لە ماددەی چواردەمی یاساكە ئەم خولەی ئەنجومەنی پارێزگاكان لە پیادەكردنی تایبەتمەندییەكانیان لە كاتی كۆتایی هاتنی ماوەی یاساییان تا هەڵبـژاردنی خولێكی نوێی ئەنجومەن بەردەوام دەبن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

وەكو خۆی خوێندرایەوە، ئەوەی كە لەگەڵە ماددەكە وەكو خۆی بڕوات بەو شێوەیەی كە سەرۆكی لیژنەی یاسایی خوێندییەوە دەست بەرز كاتەوە؟ (٧٤) پەرلەمانتار لەگەڵ ماددەكەیە، ئەوەی كە دژ ماددەكەیە دەست بەرز كاتەوە؟ (٢٠) دژە، كەواتە ماددەی (٢) بە زۆرینەی دەنگ قبوول كرا. ماددەی (٣) بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (٣) هیچ پێشنیار نیینە ئەصلی ماددەكەش:

ماددەی/٣: پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەكان حوكمەكانی ئەم یاسایە جیبەجێبكەن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ماددەی (٣) وەكو خوێنرایەوە دەیخەینە دەنگدان ئەوەی لەگەڵە دەست بەرز كاتەوە؟ (٨٠) پەرلەمانتار لەگەڵە، ئەوەی دژە دەست بەرز كاتەوە؟ هیچ پەرلەمانتارێك دژ نییە، كەواتە ماددەكە بە زۆرینەی دەنگ قبوڵ كرا. ماددەی (٤) بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (٤) چ پێشنیار نیینە ئەصلی ماددە (٤) پێشنیازا یاسایێدا:

ماددەی/٤: كار بە هیچ دەقێكی یاسایی یان بڕیارەك ناكرێت كە ناكۆك بێت لەگەڵ دەقەكانی ئەم یاسایە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ماددەی (٤) دەخەینە دەنگدان ئەوەی لەگەڵە دەست بەرز كاتەوە؟ (٨٠) پەرلەمانتار لەگەڵ زۆر سوپاس، ئەوەی دژی ئەو ماددەیەیە كە خوێنرایەوە دەست بەرز كاتەوە؟ هیچ پەرلەمانتارێك دژ نییە، كەواتە ماددەكە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند كرا. ماددەی(٥) بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی (٥) چ پێشنیار نەبوون ئەصلێ ماددە ژ پێشنیارا یاسایێدا:

ماددەی/٥: ئەم ماددەیە لە رۆژی دەرچواندنی جێبەجێ دەکرێت وە لە رۆژنامەی فەرمی وقائعی کردستان بلاّو دەکرێتەوە.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

خوێنرایەوە ماددەکە وەکو خۆی دەیخەینە دەنگدان ئەوەی لەگەڵە دەست بەرز کاتەوە؟ زۆر سوپاس، (٧٨) پەرلەمانتار لەگەڵە، ئەوەی دژە دەست بەرز کاتەوە؟ (١) پەرلەمانتار دژە، کەوا بێت ماددەکە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا. هۆیەکانی دەرچواندن، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هۆیەکانی دەرچواندن چ پێشنیار نەبوون ژ بەرکو ناڤەرۆك مە گەنجاندییە ل گەل هۆیەکانی دەرچواندن.

هۆیەکانی دەرچواندن:

بە مەبەستی دروست نەبوونی بۆشایی یاسایی لە ئەنجومەنی پارێزگاکان و بەردەوام بوونی ئەنجوومەنەکان لە پیادە کردنی تایبەتمەندیەکان و وە هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن، یان لە نێو ئەندامانی ئەنجومەن، بە مەبەستی فەراهەم کردن و گەیاندنی خزمەتگوزاریەکان بۆ هاولاّتیان بە شێوەیەکی باشتر ئەم یاسایە دەرچوێنرا.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

هۆیەکانی دەرچواندن دوای ئەوەی لیژنەی یاسایەی سیاغەی کردۆتەوە لەسەر پێشنیاری ئەندامانی پەرلەمان ئەو برشگەیەی بۆ زیاد کراوە کە دەڵێت (هەڵبژاردنی پارێزگار لە دەرەوەی ئەندامانی ئەنجومەن یان لە نێو ئەندامانی ئەنجومەن دەبێ و بەمەبەستی فەراهەم کردن و گەیاندنی خزمەتگوزاریەکان بۆ هاولاّتیان بە شێوەیەکی باشتر ئەم یاسایە دەرچوێنرا) ئەمە دەقی دارشتنەوەی لیژنەی یاساییە وە دەیخەینە دەنگدان، بەرێزان ئەندامنی پەرلەمان ئەوەی کە رەزامەندە لەسەر هۆیەکانی دەرچواند بەو شێوەیەی خوێندرایەوە دەست بەرز کاتەوە، (٧٩) پەرلەمانتار لەگەڵە، ئەوەی کە دژە دەست بەرز کاتەوە؟ (١٧) پەرلەمانتار دژە، کەواتە هۆیەکانی دەرچواندن بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا. ئێستا کۆی یاساکە دەخەینە دەنگدان، ئەندامانی بەرێزی پەرلەمان ئەوەی کە رەزامەندە لەسەر کۆی یاساکە دەست بەرز کاتەوە؟ زۆر سوپاس، (٨٠) پەرلەمانتار رەزامەندە، ئەوەی کە دژی یاساکەیە دەست بەرز کاتەوە؟ (٢٠) پەرلەمانتار دژە، کەواتە کۆی یاساکە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا.

دەست خۆشی لە پەرلەمانی کوردستان دەکەین وە پیرۆزبایی لە گەلی کوردستان دەکەین بە بۆنەی دەرچواندنی ئەم پێشنیازی یاسایە، زۆر سوپاس دانیشتنەکەمان هەڵگرت.

منى نبى قهوچى
سكرتێرى پەرلەمانى
كوردستان – عێراق

هێمن هەورامى
جێگرى سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان – عێراق

د. ڤالا فريد ابراهيم
سەرۆكى پەرلەمانى
كوردستان - عێراق

پەرلەمانی كوردستان - عێراق

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١٣)ی

چوارشەممە رێكەوتی ١٠\٧\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٣)

چوارشەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٧/١٠

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی چوارشەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٧/١٠ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڤالا فرید ابراهیم سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری

سەرۆك و، بەڕێز منى نبى قهوچى سكرتێرى پەرلەمان, دانیشتنى ژمارە (١٣)ى خولى پێنجەمى ساڵى (٢٠١٩) ى خۆى بەست.

بەرنامەى کار:

بەپێى حوكمى برگەى (یەكەم)ى ماددەى (١٦) و ماددەى (٤٧) لە پەیڕەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان – عێراق، دەستەى سەرۆكایەتى پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەى كارى دانیشتنى ژمارە (١٣)ى ساڵى یەكەم لە خولى پێنجەمى هەڵبژاردنى پەرلەمانى كوردستان لە كاتژمێر (١١)ى پێش نیوەڕۆ ڕۆژى چوار شەممە ڕێكەوتى (٢٠١٩/٧/١٠) بەم شێوەیە بێت:

یەكەم:

١-متمانەدان بە سەرۆكى ئەنجومەنى وەزیران كە بە بڕیارى ژمارە (٧)ى ساڵى (٢٠١٩) لە پەرلەمانى كوردستان ناوزەند كرا، وە بە فەرمانى ژمارە (١)ى ساڵى (٢٠١٩) سەرۆكایەتى هەرێمى كوردستان ڕادەسپێردرا بۆ پێكهێنانى كابینەى وزارى نۆیەمى هەرێمى كوردستان.

٢-خوێندنەى ناوى وەزیرەكان لەلایەن ڕاسپێردراو سەرۆكى ئەنجومەنى وەزیران بە پێى برگەى (٤)ى ماددەى (٥٦) لە یاساى ژمارە (١)ى ساڵى (١٩٩٢)ى هەمواركراو، وە متمانە پێدان لەلایە پەرلەمانى كوردستان/عیراق.

دووەم: سوێند خواردنى بەڕێز سەرۆك، جێگرى سەرۆكى ئەنجومەنى وەزیران و وەزیرەكانى كابینەى وزارى نۆیەمى هەرێمى كوردستان بەپێى ماددەى (٦) لە یاساى ئەنجومەنى وەزیرانى هەرێمى كوردستان ژمارە (٣)ى ساڵى (١٩٩٢)ى هەمواركراو.

سێیەم: خوێندنەوە هێڵە گشتییەكان بەرنامەى كابینەى وزارى نۆیەم لە لایەن بەڕیز سەرۆكى ئەنجومەنى وەزیرانى هەرێمى كوردستان/عیراق.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى بەخشندەو میهرەبان.

بە ناوى گەلی كوردستان دانیشتنەكەمان دەكەینەوە، دانیشتنى ژمارە (١٣)ى ئاسایی وەرزى گرێدانى یەكەم ساڵى یەكەم لە خولى پێنجەمى هەڵبژاردنى پەرلەمانى كوردستان، داوا لە بەڕێز سكرتێرى پەرلەمان دەكەین بەرنامەى كارى دانیشتن بخوێنێتەوە، بفەرموون.

بەڕێز منى نبى نادر (سكرتێرى پەرلەمان):

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرنامەى كار:

بەپێى حوكمى برگەكانى یەكەم، دووەم، سێیەم لە ماددەى (١٦) وە برگەى سێیەم لە ماددەى (١٨)، وە ماددەكانى (٤٧، ٤٨، ٥٢، ٥٥، ٥٦، ٥٧) لە پەیرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان/عیراق دەستەى سەرۆكایەتى

پەرلـەمان بڕیاریـدا بەرنامـەی کـاری دانیشـتنی ژمـارە(١٣)ی ئاسـایی خـولی بـەهارەی ساڵیـەکەم لـە خـولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە کاتژمێر (١١:٠٠)ی پێش نیـوەڕۆ ڕۆژی چوارشـەمە ڕێکـەوتی (٢٠١٩/٧/١٠) بەم شێوەیە بێت.

یەکەم:

١-متمانـەدان بـە سـەرۆکی ئەنجومـەنی وەزیـران کـە بـە بڕیـاری ژمـارە (٧)ی سـاڵی (٢٠١٩) لـە پەرلـەمانی کوردسـتان ناوزەنـد کـرا، وە بـە فـەرمانی ژمـارە (١)ی سـاڵی (٢٠١٩) سـەرۆکایەتی هـەرێمی کوردسـتان ڕادەسپێردرا بۆ پێکهێنانی کابینەی وزاری نۆیەمی هەرێمی کوردستان.

٢-خوێندنەەی نـاوی وەزیرەکـان لەلایـەن راسـپێردراو سـەرۆکی ئەنجومـەنی وەزیـران بـە پێـی بڕگـەی (٤)ی مـاددەی (٥٦) لـە یاسـای ژمـارە (١)ی سـاڵی (١٩٩٢)ی هـەموارکراو، وە متمانـە پێـدان لەلایـە پەرلـەمانی کوردستان/عیراق.

دووەم: سـوێند خـواردنی بـەڕێز سـەرۆك، جێگـری سـەرۆکی ئەنجومـەنی وەزیـران و وەزیرەکـانی کابینـەی وزاری نۆیەمی هەرێمی کوردستان بەپێی ماددەی (٦) لـە یاسـای ئەنجومـەنی وەزیرانـی هـەرێمی کوردسـتان ژمارە (٣)ی ساڵی (١٩٩٢)ی هەموارکراو.

سێیەم: خوێندنەوە هێڵە گشتییەکان بەرنامەی کابینەی وزاری نۆیەم لە لایەن بەڕیز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان/عیراق.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بەڕێز سکرتێری پەرلـەمان، بفـەرموون پوختـەی دانیشـتنی ژمـارە (١٢)ی ئاسـایی نـاوی ئامـادە نەبوان بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت بخوێننەوە.

بەڕێز منى نبى نادر (سکرتێری پەرلەمان):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (١٢)ی ئاسایی ڕۆژی دووشەمە ڕێکەوتی (٢٠١٩/٧/٨) بەم شیوەیەی خوارەوە بوو.

١-دەستپێکردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

٢-خوێندنـەوەی بەرنامـەی کـار و پوختـەی دانیشـتن و نـاوی ئامـادەبوو و ئامـادە نـەبووان لەلایـەن بـەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

٣-دستپێکردنی بڕگەکانی بەرنامەی کار لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

٤-دەنگدان و پەسەند کردنی یاسای هەمواری یەکـەمی یاسـای ژمـارە (٣)ی سـاڵی (٢٠٠٩) یاسـای پارێزگاکـانی هەرێمی کوردستان بە کۆی (٨٠) دەنگی پەرلەمانتار.

٥-کۆتایی هاتنی دانیشتنەکە لەلایەن بەڕیز سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراون یـان بـەبێ مۆڵـەت ئامادەنـەبوون بـۆ دانیشـتنی ژمـارە (١٢)ی ئاسـایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە بەرواری (٢٠١٩/٧/٨).

١- زياد جبار محمد (مۆڵەت).

٢-فيصل عباس عولا(مۆڵەت).

٣-شوان كريم محمد (ئامادە نەبوو).

٤-شنۆ اشقى عبدالله (ئامادە نەبوو).

٥-شيرين امين عبدالعزيز(مۆڵەت).

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، پێشەكی بە ناوی دەستەی سەرۆكايەتی پەرلەمانی كوردستان و بە ناوی گشت ئەندامانی پەرلەمانی كوردستان بەخێرهاتنی ڕێزدار جەنابی (مسرور مسعودمصطفى بارزانی) ڕاسپێردراو بۆ پێكهێنانی كابینەی وزاری نۆیەمی هەرێمی كوردستان و جێگرەكەی و كاندیدانی كابينەكە دەكەين، سوپاسی بەڕێزيان دەكەين كە لە پێش وادەی ياسايی كابينەكەی خستە بەردەمی پەرلەمان و ناو و سيڤی كانديدانی پێشكەش بە پەرلەمان كرد، ئەندامانی بەڕيزی پەرلەمان دەست بە جێبەجێكردنی بڕگەكانی كاری دانيشتنی ئەمرۆمان دەكەين، بڕگەی يەكەم بريتييە لە متمانەدان بە كابينەی وزاری نۆیەمی هەرێمی كوردستان، پاش خوێندنەوەی ناوی جێگر و سەرۆك و وەزيرەكان لەلايەن بەڕێزيان كانديدی ڕاسپێردراو بۆ سەرۆكی كابينەی وزاری نۆیەم بە پێی بڕگەی (٤) لە ماددەی (٥٦) لە ياسای هەڵبژاردنی پەرلەمانی كوردستان ژمارە (١)ی ساڵی (١٩٩٢)، تكا دەكەين ڕێزدار جەنابی (مسرور مسعود مصطفى بارزانی) بفەرموێت تەنها لە جێگای تايبەتی خۆی هەڵسێتەوە بۆ متمانە وەرگرتن، ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە ڕێزدار جەنابی (مسرور مسعود مصطفى بارزانی) ببێتە بە سەرۆكی ئەنجومەنی وەزيرانی هەرێمی كوردستان تكايە دەست بەرز كاتەوە؟ زۆر سوپاس، (٨٨) پەرلەمانتار متمانەی پێدا، ڕێزدار جەنابی (مسرور مسعود مصطفى بارزانی) بوو بە سەرۆكی ئەنجومەنی وەزيرانی هەرێمی كوردستان، پيرۆزبايی لە جەنابيان دەكەين و هيوای سەركەوتنی بۆ دەخوازين.

ئێستا تكا دەكەين لە جەنابيان بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەنی وەزيرانی هەرێمی كوردستان ناوی جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی وەزيران و وەزيرەكانی كابينەی نۆیەمی حوكمەتی هەرێمی كوردستان بخوێنێتەوە، بفەرموون.

بەڕێز مسرور مسعود مصگفى/ سەرۆكیئەنجومەنی وەزيران:

بە ناوی خوای گەورە و ميهرەبان، بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان ئەم ليستەی خوارەە ناوی كانديدانی پێشنياركراوەكانمانە بۆ پێكهاتەی كابينەی (نۆيەم)ی حكومەتی هەرێمی كوردستان، كە پێشتر سيڤيەكانيان ئاراستەی بەڕێزتان كراوە، بەڕێز (قوباد جەلال حسام الدين تاڵەبانی) بۆ جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی وەزيران، پۆستە وزاريە پێشنيار كراوەكان ئەمانەن:

فرست احمد عبدالله بۆ وەزیری (داد)، (شۆرش اسماعیل عبدالله) بۆ وەزیری (کاروباری پێشمەرگە)، (ڕێبەر احمد خالد) بۆ وەزیری (ناوخۆ)، (ئاوات جەناب نوری صالح)، بۆ وەزیری (دارایی و ئابووری)، (د.سامان حسین محمد بەرزنجی) بۆ وەزیری (تەندروستی)، (ئالان حمە سعید صالح محمد) بۆ (وەزیری پەروەردە)، (دانا عبدالکریم حمە صالح عبدالرحمان)، بۆ وەزیری (ئاوەدانکردنەوە و نیشتەجێکردن)، (ساسان عثمان عونی حبیب)، بۆ وەزیری (شارەوانی و گەشت و گوزار)، (د.ئارام محمد قادر امین) بۆ وەزیری (خوێندنی بالاّ و توێژینەوەی زانستی)، (د.دارا رشید محمد) بۆ وەزیری (پلان دانان)، (کوێستان محمد عبدالله معروف) بۆ وەزیری (کاروباری کۆمەلاّیەتی)، (محمد سعید علی) بۆ وەزیری (ڕۆشەمبیری ولاوان)، (عبدالله محمد محمد سان احمد) بۆ وەزیری (شەهیدان و ئەنفالکراوان) ، (بێگەرد دلشاد شکرالله) بۆ وەزیری (کشتوکالّ و سەرچاوەکانی ئاو)، (کمال مسلم سعید قرنی) بۆ وەزیری (بازرگانی و پیشەسازی)، (ئانۆ جوهر عبدالمسیح عبدۆ) بۆ وەزیری (گواستنەوە و گەیاندن)، (پشتیوان صادق عبدالله) بۆ وەزیری (ئەوقاف و کاروباری ئاینی)، (کمال محمد صالح خلیل) بۆ وەزیری (کارەبا)، (خالد سلام سعید) بۆ وەزیری (هەرێم)، (ئایدن معروف سلیم) بۆ وەزیری (هەرێم)، (ڤالا فرید ابراهیم) بۆ وەزیری (هەرێم)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، تکایە لە جێگای خۆتان دابنیشنەوە، زۆر سوپاسی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان دەکەین بۆ خستەرووی ناوی کابینەکەی، ئێستا بەڕێز جەنابی (قوباد جەلال حسام الدین تالّەبانی) کاندید بۆ جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان دەخەینە دەنگدان بۆ متمانە وەرگرتن، ئەوەی لەگەلّە دەست بەرز کاتەوە؟ زۆر سوپاس جەنابی بەڕێز (قوباد جەلال حوسامەدین تالەبانی) بە دەنگی (٧٣) پەرلەمانتار بوو بە جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران هەرێمی کوردستان، پیرۆزبایی لێدەکەین و هیوای سەرکەوتنی بۆ دەخوازین. ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئێستا بەڕێز سکرتێری پەرلەمان یەك بە یەك ناوی وەزیرە کاندیدکراوە بەڕێزەکان دەخوێنێتەوە، تکا دەکەین ئەو بەڕێزەی ناوی دەخوێنرێتەوە لە جێگای خۆی هەلّسێتەوە بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگدانی پەرلەمانی کوردستان بۆ متمانە وەرگرتن، فەرموو بەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منی نبی نادر قهوچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرێز (فرست احمد عبدالله) بۆ وەزیری (داد) با بفەرمووێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز (فرست احمد عبدالله) ببێت بە وەزیری (داد) لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز کاتەوە؟ (٨٤) پەرلەمانتار متمانەی پێدا،بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە. فەرموو سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منى نبى نادر قهوچى/ سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (شۆڕش اسماعیل عبدالله) بۆ وەزیری (کاروباری پێشمەرگە) با بفەرموویێت.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز (شۆڕش اسماعیل عبدالله) ببێت بە وەزیری (کاروباری پێشمەرگە) لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز کاتەوە؟ (٧٣)پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە. فەرموو سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منى نبى نادر قهوچى/ سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (ڕێبەر احمد خالد) بۆ وەزیری (ناوخۆ) با بفەرموویێت.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز (ڕێبەر احمد خالد) ببێت بە وەزیری (ناوخۆ) لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز کاتەوە؟ (٧٦) پەرلەمانتار متمانەیپێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.فەرموو سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منى نبى نادر قهوچى/ سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (ئاوات جەناب نوری صالح) بۆ وەزیری (دارایی و ئابووری) با بفەرموویێت.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز (ئاوات جەناب نوری صالح) ببێت بە وەزیری (دارای و ئابووری) لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز کاتەوە؟ (٨١) پەرلەمانتار متمانەی پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە. فەرموو سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منى نبى نادر قهوچى/ سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (د.سامان حسين محمد بەرزنجی) بۆ وەزیری (تەندروستی) با بفەرموویێت.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز (د.سامان حسین محمد بەرزنجی) ببێت بە وەزیری (تەندروستی) لە کابینەی نوێیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز کاتەوە؟ (٨١) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە. فەرموو سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منى نبى نادر قهوچى/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (ئالان حمه سعید صالح محمد) بۆ وەزیری (پەروەردە) با بفەرمووێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز (ئالان حمه سعید صالح محمد) ببێت بە وەزیری (پەروەردە) لە کابینەی نوێیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز کاتەوە؟ (٨١) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە. فەرموو سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منى نبى نادر قهوچى/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (دانا عبدالکریم حمه صالح) بۆ وەزیری (ئاوەدانکردنەوە و نیشتەجێکردن) با بفەرمووێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز (دانا عبدالکریم حمه صالح) ببێت بە وەزیری (ئاوەدانکردنەوە و نیشتەجێکردن) لە کابینەی نوێیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز کاتەوە؟ (٨٠) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە. فەرموو سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منى نبى نادر قهوچى/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (ساسان عثمان عونی) بۆ وەزیری (شارەوانی و گەشت و گوزار) با بفەرمووێت.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز (ساسان عثمان عونی) ببێت بە وەزیری (شارەوانی و گەشت و گوزار) لە کابینەی نوێیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز کاتەوە؟ (٨٥) پەرلەمانتار متمانەیانم پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە. فەرموو سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز د.ئارام محمد قادر أمین بۆ وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی با بفەرمویٚ.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز ئارام محمد قادر أمین ببێ بە وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٧٦) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز د.دارا رشید محمود بۆ وەزیری پلاندانان با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز دارا رشید محمود ببێ بە وەزیری پلاندانان لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٧٥) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز کوێستان محمد عبدالله معروف بۆ وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتی با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز کوێستان محمد عبدالله معروف ببێ بە وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتی لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٧٤) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز محمد سعید علی بۆ وەزیری ڕۆشنبیری و لاوان با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز محمد سعید علی ببێ بە وەزیری ڕۆشنبیری و لاوان لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٧٥) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز عبدالله محمود محمد سان أحمد بۆ وەزیری شەهیدان و ئەنفالکراوان با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز عبدالله محمود محمد ببێ بە وەزیری کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوان لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ بۆ خۆشت بۆت هەیە دەنگ بدەی، فەرموو، تا سوێند دەخوات بۆی هەیە دەنگ بدات ئەندام پەرلەمان، (٨٥) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، تکایە ئەو پەرلەمانتارانەی کە متمانە وەردەگرن بۆ کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان دەتوانن دەنگ بدەن تا سوێندی یاسایی دەخۆن، چونکە کاتێک کە سوێندی یاسایی دەخۆن هەموو

روکنەکانیان تێدا جێبەجێ دەبێ کە دەبن بە ئەندام لە ئەنجومەنی وەزیران، فەرموو بەڕێز سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچى/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز بێگەرد دڵشاد شکرالله بۆ وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز بێگەرد دڵشاد شکرالله ببێ بە وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٨٣) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچى/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز کمال موسلیم سعید قەرەنی بۆ وەزیری بازرگانی و پیشەسازی با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز کمال موسلیم سعید قەرەنی ببێ بە وەزیری بازرگانی و پیشەسازی لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٨٥) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچى/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز ئانۆ جوهر عبدالمسيح عەبدوکا بۆ وەزیری گواستنەوەی و گەیاندن با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز ئانۆ جوهر عبدالمسيح ببێ بە وەزیری گواستنەوە و گەیاندن لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٨٠) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچى/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز پشتیوان صادق عبدالله بۆ وەزیری وەزیری ئەوقاف و کاروباری ئاینی با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز د.پشتیوان صادق عبدالله ببێ بە وەزیری ئەوقاف و کاروباری ئاینی لە کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ (٧٧) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچى/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز کمال محمد صالح خلیل بۆ وەزیری کارەبا با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز كمال محمد صالح خليل ببێ بە وەزیری كارەبا لە كابینەی نۆیەمی حكومەتی هەرێمی كوردستان تكایە دەست بەرز بكاتەوە؟ (٨٥) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز خالد سلام سعيد بۆ وەزیری هەرێم با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز خالد سلام سعيد ببێ بە وەزیری هەرێم لە كابینەی نۆیەمی حكومەتی هەرێمی كوردستان تكایە دەست بەرز بكاتەوە؟ (٦٨) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز ئایدن معروف سليم بۆ وەزیری هەرێم با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز ئایدن معروف سليم ببێ بە وەزیری هەرێم لە كابینەی نۆیەمی حكومەتی هەرێمی كوردستان تكایە دەست بەرز بكاتەوە؟ (٧٨) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزە.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم بۆ وەزیری هەرێم با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڤالا فريد إبراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان ئەوەی ڕەزامەندە بەڕێز ڤالا فريد إبراهيم ببێ بە وەزیری هەرێم لە كابینەی نۆیەمی حكومەتی هەرێمی كوردستان تكایە دەست بەرز بكاتەوە؟ (٨٣) پەرلەمانتار متمانەیان پێدا، بە زۆرینەی دەنگ متمانەی وەرگرت، پیرۆزیایی متمانە بەخشین لەلایەن پەرلەمانی كوردستانەوە لە سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران و جێگری سەرۆك و وەزیرە بەڕێزەكان دەكەین و هیوای سەركەوتنیان بۆ دەخوازین، بەڕێزان ئێستا دەست بە جێبەجێكردنی بڕگەی دووەمی بەرنامەی كاری دانیشتنی ئەمڕۆمان دەكەین كە بریتی یە لە سوێند خواردنی بەڕێزان سەرۆك و جێگری سەرۆك و وەزیرانی كابینەی وەزاری نۆیەمی هەرێمی كوردستان بە پێی ماددەی (٦) لە یاسای ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی كوردستان ژمارە (٣)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەمواركراو، تكا دەكەین زۆر بەڕێز جەنابی مسرور مسعود مصطفى بارزانی سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی كوردستانی عیراق بفەرموێت بۆ سوێند خواردن.

بەڕێز مسرور مسعود مصطفى بارزانی:

من مسرور مسعود مصطفى بارزانی بە خودای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزییەوە پارێزگاری لە یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عیراق بكەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

منی نبی نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

قوباد جلال حسام الدين تاڵەبانی بۆ جێگری سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان با بفەرموێ.

بەڕێز قوباد جلال حسام الدين تاڵەبانی:

من قوباد جلال حسام الدين تاڵەبانی بە خودای مەزن سوێند دەخۆم کە بە دڵسۆزییەوە پارێزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عیراق بکەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکان بگرم.

منی نبی نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز فرست أحمد عبدالله بۆ وەزیری داد با بفەرموێ.

بەڕێز فرست احمد عبدالله:

من (فرست احمد عبدالله) بە خوای گەورە و مەزن سوێند دەخۆم کە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عیراق بکەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەڕێز منی نبی قهوەچی/سکرتیری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (شۆرش اسماعيل عبدالله) بۆ وەزیری کاروباری پێشمەرگە با بفەرموێت.

بەڕێز شۆرش اسماعيل عبدالله:

من (شۆرش اسماعيل عبدالله) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم کە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عیراق بکەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەڕێز منی نبی قهوەچی/سکرتیری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (ڕیبر احمد خالد) بۆ وەزیری ناوخۆ با بفەرموێت.

بەڕێز ڕیبر احمد خالد:

من (ڕیبر احمد خالد) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم کە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عیراق بکەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆکی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەڕێز منی نبی قهوەچی/سکرتیری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (ئاوات جەناب نوری صالح) بۆ وەزیری دارایی و ئابووری با بفەرمووێت.

بەڕێز ئاوات جەناب نوری صالح:

من (ئاوات جەناب نوری صالح) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم کە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عیراق بکەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکان بگرم.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەڕێز منی نبی قهوەچی/سکرتیری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (د.سامان حسین محمد بەرزنجی) بۆ وەزیری تەندروستی با بفەرمووێت.

بەڕێز د.سامان حسین محمد:

من (سامان حسین محمد بەرزنجی) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم کە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عیراق بکەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکان بگرم.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەڕێز منی نبی قهوەچی/سکرتیری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (ئالان محمدسعید صالح) بۆ وەزیری پەروەردە با بفەرمووێت.

بەڕێز ئالان محمد سعید صالح:

من (ئالان محمدسعید صالح محمد) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم کە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عیراق بکەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکان بگرم.

بەڕێز د.ڤالاّ فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەڕێز منی نبی قهوەچی/سکرتیری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز (دانا عبدالکریم حمەصالح) بۆ وەزیری ئاوەدانکردنەوە و نیشتەجێ کردن با بفەرمووێت.

بەڕێز دانا عبدالکریم حمەصالح عبدالرحمن:

من (دانا عبدالکریم حمەصالح عبدالرحمن) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم کە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عیراق بکەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبی قهوەچی/سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (ساسان عثمان عونی حبيب) بۆ وەزيری شارەوانی و گەشتوگوزار با بفەرمووێت.

بەڕێز ساسان عثمان عونی:

من (ساسان عثمان عونی حبيب) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزيەوە پاريزگاری لە يەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عيراق بكەم و ڕێز لە ياسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبی قهوەچی/سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (د.ئارام محمد قادر امين) بۆ وەزيری خويندنی باڵا با بفەرمووێت.

بەڕێز ئارام محمد قادر امين:

من (ئارام محمد قادر امين) بە خوای گەورە و مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزيەوە پاريزگاری لە يەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عيراق بكەم و ڕێز لە ياسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبی قهوەچی/سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (د.دارا رشيد محمود) بۆ وەزيری پلاندانان با بفەرمووێت.

بەڕێز د.دارا رشيد محمود:

من (دارا رشيد محمود) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزيەوە پاريزگاری لە يەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عيراق بكەم و ڕێز لە ياسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبی قهوەچی/سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (كوێستان محمد عبدالله معروف) بۆ وەزيری كاروباری كۆمەڵايەتی با بفەرمووێت.

بەرێز كوێستان محمد عبدالله معروف:

من (كويستان محمد عبدالله معروف) به خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عیراق بكەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەرێز د.ڤالآ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەرێز منى نبى قهوەچی/سكرتيری پەرلەمان:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەرێز (محمد سعيد على) بۆ وەزیری رۆشنبیری و لاوان با بفەرموێت.

بەرێز محمد سعيد على:

من (محمد سعيد على) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عیراق بكەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەرێز د.ڤالآ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەرێز منى نبى قهوەچی/سكرتيری پەرلەمان:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەرێز (عبدالله محمود محمد سان احمد) بۆ وەزیری شەهیدان و ئەنفالكراوان با بفەرموێت.

بەرێز عبدالله محمود محمد سان احمد:

من (عبدالله محمود محمد سان احمد) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عیراق بكەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەرێز د.ڤالآ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەرێز منى نبى قهوەچی/سكرتيری پەرلەمان:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەرێز (بێگرد دڵشاد شكرالله) بۆ وەزیری كشتوكاڵ و سەرچاوەكانی ئاو با بفەرموێت.

بەرێز بێگەرد دڵشاد شكرالله:

من (بێگەرد دڵشاد شكرالله تاڵەبانی) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عیراق بكەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەرێز د.ڤالآ فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منی خان فەرموو.

بەرێز منى نبى قهوەچی/سكرتيری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (كمال مسلم سعيد قرنى) بۆ وەزيری بازرگانی و پيشەسازی با بفەرمويێت.

بەڕێز كمال مسلم سعيد قرنى:

من (كمال مسلم سعيد قرنى) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عیراق بكەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبى قهوەچى/سكرتيرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (ئانو جوهر عبدالمسيح عبدۆكە) بۆ وەزيری گواستنەوە و گەیاندن با بفەرمويێت.

بەڕێز ئانۆ جوهر عبدالمسيح عبدۆكە:

(به زمانی خۆی سويند دەخوات)

من (ئانۆ جوهر عبدالمسيح عبدۆكە) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عیراق بكەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبى قهوەچى/سكرتيرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (پشتيوان صادق عبدالله) بۆ وەزيری ئەوقاف و كاروباری ئایینی با بفەرمويێت.

بەڕێز پشتيوان صادق عبدالله:

من (پشتيوان صادق عبدالله) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عیراق بكەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبى قهوەچى/سكرتيرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (كمال محمد صالح خليل) بۆ وەزيری كارەبا با بفەرمويێت.

بەڕێز كمال محمد صالح:

من (كمال محمد صالح) بە خوای مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزیەوە پاریزگاری لە یەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عیراق بكەم و ڕێز لە یاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبى قهوەچى/سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (خالد سلام سعيد) بۆ وەزيرى هەرێم با بفەرمويێت.

بەڕێز خالد سلام سعيد:

من (خالد سلام سعيد شوانى) بە خواى مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزيەوە پاريزگارى لە يەكێتى گەل و خاكى كوردستانى عيراق بكەم و ڕێز لە ياسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبى قهوەچى/سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (ئايدن معروف سليم) بۆ وەزيرى هەرێم با بفەرمويێت.

بەڕێز ئايدن معروف سليم:

من (ئايدن معروف سليم) بە خواى مەزن سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزيەوە پاريزگارى لە يەكێتى گەل و خاكى كوردستانى عيراق بكەم و ڕێز لە ياسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

(من .... بە زمانى توركى)

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم/ سەرۆكی پەرلەمان:

منى خان فەرموو.

بەڕێز منى نبى قهوەچى/سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز (د.ڤالا فريد ابراهيم) بۆ وەزيرى هەرێم با بفەرمويێت.

بەڕێز د.ڤالا فريد ابراهيم:

من (ڤالا فريد ابراهيم حسين) بە خواى گەورە سوێند دەخۆم كە بە دڵسۆزيەوە پاريزگارى لە يەكێتى گەل و خاكى كوردستانى عيراق بكەم و ڕێز لە ياسا ڕەچاوكراوەكان بگرم.

بەڕێز هيمن احمد حمەصالح/ جێگرى سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەنى وەزيرانى هەرێمى كوردستان.

بەڕێز جێگرى سەرۆكی ئەنجومەنى وەزيران.

وەزيرە بەڕێزەكانى كابينەى نوێيەمى حكومەتى هەرێمى كوردستان، بەناوى دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان و پەرلەمانتارە بەڕێزەكانەوە پيرۆزباييەكى گەرمتان ئاراستە دەكەين بە بۆنەى متمانە بەخشينى

پەرلەمانی کوردستان بە ئێوەی بەڕێز، ئەمرۆ ڕۆژێکی دیکەی پڕشنگدارە لە مێژووی گەلی کوردستان و هەنگاوی زیاتر لە چەسپاندنی دیموکراسیەت و دەست پێکێکی دیکەی نوێیە بۆ هەرچی زیاتر بەهێز کردنی دامەزراوە دەستووریەکان و حکومڕانی خۆ بەخۆی گەلی کوردستان ، پەرلەمانی کوردستان لەسەر بنەمای هاوسەنگی و هەماهەنگی و هاریکاری بە پێی یاسا و پەیڕەوی ناوخۆ و لە کاری تەشریعی و چاودێری خۆی، بۆ هێنانەدی ئومێد و چاوەڕوانی گەلەکەمان بەردەوام دەبێت لەگەڵ کابینەی نوێیەم تاوەکو بە پێی تایبەتمەندی دامەزراوەکان بە هەمووومانەوە کوردستانێکی بەهێزتر بونیاد بنێین، بۆیە جارێکی تر بەناوی گەلی کوردستان بە ناوی پەرلەمانی کوردستان پیرۆزباییەکی گەرمتان ئاراستە دەکەین و هیوای سەرکەوتنتان بۆ دەخوازین، بەڕێزان ئێستا بەردەوامین لە جێ بەجێ کردنی بڕگەکانی بەرنامەی کاری دانیشتنی ئەمرۆمان، ئێستاش داوا لە زۆر بەڕێز (مسرور مسعود مستەفا بارزانی) سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کور دستان دەکەین بفەرمویت بۆ پێشکەش کردنی هێڵە گشتیەکانی کارنامەی کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان.

بەڕێز مسرور مسعود مصطفى بارزانی/ سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان:

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

خوشك و برایانی بەڕێز هیوادارم تۆزێ پشووتان درێژ بێت، لەوانەیە چەند بیست دەقیقەیەك، نیو سەعاتێك بخایەنێت بۆ خوێندنەوەی وتار و بەرنامەی کار.

خۆم بە خۆشحاڵ و بەختەوەر دەزانم کە ئەمرۆ لەگەڵ هەڤاڵانم و هاوکارانم لەبەردەم ئەم پەرلەمانە بەڕێزە دەستکەوتی خەبات و قوربانی دانی گەلەکەمانە و متمانەمان پێی بەخشراوە و سوێندی یاساییمان خوارد، ئەمرۆ لە سایەی خوێنی شەهیدان و تێکۆشانی پێشمەرگە قارەمانەکان خۆڕاگری گەلەکەمان کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان لەدایك بوو، کە بەڵگەیەکی دیکەی ئیرادەی سیاسی هێزە کوردستانیەکانمانە کە پابەند بوون بە پرۆسەی دیموکراسی و دەستاودەست کردنی دەسەڵات، لێرەدا بە پێویستی دەزانم ستایشی هاووڵاتیانی کوردستان بکەم کە لە ٢٠١٨/٩/٣٠ لە پرۆسەیەکی دیموکراسی دا بەشدار بوون و دەنگیان داو سوپاسیان دەکەین کە لە پێناو پێکهێنانی حکومەتێکی بەهێز و پاراستنی تەبایی و یەکڕیزی هێزە سیاسیەکان لەگەڵمان پشوو درێژ بوون، لەم ڕۆژەدا بە پێویستی دەزانم سوپاس و پێزانینم ئاراستەی جەنابی سەرۆك بارزانی بکەم کە بە ڕابەرایەتی جەنابیان گیانی بەرگری و خۆڕاگری لەهەرێمی کوردستان دا بەرز و بەهێز ماوەتەوە و بەو هۆیەشەوە توانیومانە لە هەموو ئاستەکاندا بەرگەی سەختیەکان بگرین و ئیرادەی گەلەکەمان بەسەر خواستی ناحەزان سەرخەین، هەر لێرەدا سوپاس و ڕێزم ئاراستەی کابینەی هەشتەم بە تایبەت برای بەڕێزم کاك نێچیرڤان بارزانی دەکەم کە لە ڕۆژە سەختەکانی ڕابردوودا لە خزمەتی هاووڵاتیان و نیشتمانیان دا بەردەوام بوون و دەستکەوتی بەرچاویان بۆ خزمەت و

گـوزەرانی هاووڵاتیـان هـەبووە، بـەڕێزان سـەرۆکایەتی پەرلـەمان و سـەرجەم پەرلـەمانتارانی کوردسـتان سوپاسـی ئێـوەی نوێنـەرانی گـەل دەکـەم کـە متمانـەتان بـە خـۆم و جێگـری سـەرۆك وەزیـران و وەزیـرە بەڕێزەکانی هاوکارم بەخشی، بێگومان بە هەموو توانایەکمان هەوڵ دەدەیـن لـە ئاسـت ئـەم متمانەیـە بـین، پـلان و ئامانجـەکانمان بـۆ خزمـەتی هاووڵاتیـان لـە چوارچـێوەی بەرنامەیـەکی کـار ڕێکخسـتووە کـە نەخشەڕێگای سـەرەکی و گشـتیمان دەبـێ لـە کابینـەی نـوێی حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتان و وەك بڕگـەی دووەمـی وتارەکـەم دەیخەمـە ڕوو، بـەڕێزان زۆربـەی حـزب و لایەنـەکانی بەشـداربووی ئـەم کابینەیـە لـە ماوەکـانی ڕابـردوو بـە دروشـم و وتـاری جۆراوجـۆر باسـیان لـە پێویسـتی خزمـەتێکی باشـتری هاووڵاتیـان کردووە، هیوادارین ئەم بەڵێن و دروشمانە لەم کابینەیەدا بکرێنە کردار و جێ بـەجێ بکـرێن، چـونکە ئـەم کابینەیـە ئـەرکی خزمـەتی هاووڵاتیـان لـە پـێش هـەموو کـار و ئەرکـەکانی دیکـە دادەنێـت و خـۆی بـە خزمـەتکاری هاوونیشـتمانیان دەزانێـت، بۆیـە لای ئێمـە هـاووڵاتی میحـوەری سـەرەکی دەبێـت و ئامـانجی گەورەمان خزمەت کردنیانە بە بێ جیاوازی، چاوەڕوانی زۆر لەم کابینەیە دەکرێت، هەوڵ دەدەین لە ئاست ئەم چاوەڕوانیە بین، لە هەمان کاتدا هیوادارم جەماوەری خۆشەویستمان واقیـع بـین بـن و کۆسـپ و کێشـە گرفتە کەڵەکە بووەکان بەرچاو بگرن، چونکە تێپەڕاندنی ئەم کۆسپ و تەگەرانە بەشە و ڕۆژێك ناکرێت و دەبێت هەمووومان پشتیوان و هاوکاری یەکتر بین، دەمانەوێ لەسەرەتاوە لە گەڵ هاووڵاتیانی خۆمان ڕاستگۆ و شەفاف بین و وە واقعی دۆخەکە لەبەرچاو بگرین، بەڵام لەهەمان کاتدا بەڵێنی ئەوە دەدەین کـە ئـەوەی لـە توانامـان دابێـت درێخـی نەکـەین و لـە پێنـاو چارەسـەری بنـەڕەتی گرفتـەکان و خزمـەتی گـەل و وڵات هەموو هەوڵ و توانایەکمان دەخەینەکار، بەڕێزان بە پێی هەموو ڕاپرسیەکان خواستی یەکەمی هاووڵاتیان ڕووبەڕوو بوونەوەی گەندەڵیـە، خواسـتی یەکـەمی منـیش لـەم کابینەیـەدا ڕووبەڕووبوونـەوەی گەنـدەڵی و ئەنجامـدانی چاکسـازییە، گەنـدەڵی دیاردەیـەکی ترسـناکە بـەڵام نەبووەتـە کلتـور وە لـە توانامـان دایـە بـە پاڵپشتی ئیرادەی هاووڵاتیـان و هاوکـاری دامودەزگـا پەیوەنـدارەکان لـە ماوەیـەکی کـەم دا ئـەم دیاردەیـە بـە ڕێژەیەکی بەرچاو و بەرتەسك و بچووك بکەین، ئەو هەنگاوانەی تا ئێستا بـۆ بەرەنگاربوونـەوەی گەنـدەڵی نراون بەرز دەنرخێنین و لەمەولاش بـەهیچ جۆرێـك بەرامبـەر بـە گەنـدەڵکاران و سەرپێچیکەران نـەرمی نـانوێنین و دەبێـت خواسـتی هاووڵاتیـان بـەجێ بگەیـەنرێت، بـەڕێزان ئەنـدامانی پەرلـەمان و جـەماوەری خۆشەویستی کوردستان هەموو ئەم وەزیرە بەڕێزانەی هاوکارم کە لەلایەن حزبەکانیانەوە پێشـنیار کـراون ئێسـتا دوای ئـەوەی متمانـەیان پێـدرا و سـوێندی یاسـاییان خـوارد بـوون بـە وەزیـری حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتان و لەمـەولا ئەجنـدا و بەرنامـەی حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتان جـێ بـەجێ دەکـەن و هـیچ وەزارەتێـك یـان وەزیرێـك ناتوانێـت و ڕێگـەی پـێ نادرێـت لـە دەرەوەی بەرنامـەی حکومـەت ڕەفتـار بکـات، وەزیرە بەڕێزەکان سەر بەهەر لایەنێك بن پێویستە بزانن وەزارەتەکانیان هی هەموو خەڵکی کوردستانە و نـابێ بەرژەوەندیـە تایبـەتی و حزبیـەکان بـاڵ بەسـەر هـیچ وەزارەتێـك دا یـان دامودەزگایـەکی حکـومی دا بکێشێت، ئەم حکومەتە کاروچالاکی و خزمەتگوزاریەکانی لەهەر بستێکی کوردستان دا دەبێت و حکومـەتی

هەمووانە، بەڕێزان حکومەتێکمان وەرگرتووە کە چەندین ملیار دۆلار قەرزدارە ئەم قەرزانە کەڵەکەبووی ڕەوشی نالەباری دارایی و دۆخێکی نەخوازراوە و دەبێت هاووڵاتیانی ئازیزمان و هەموو دڵسۆزان لە هەرێمی کوردستان و عیراقیش بزانن کە بەشی زۆری ئەم قەرزانە دەکەوێتە ئەستۆی حکومەتی عیراقی فیدڕاڵ، ئەویش بەهۆی ناردنی بەشە بودجەیەك کە مووچە و مافی هاووڵاتیانی هەرێم بووە، ئەم ڕەوشە داراییە لە دەستپێك دا کابینەکەمان ڕووبەڕووی دۆخێکی سەختی دارایی دا دەکاتەوە، بەڵام هەوڵ دەدەین بە پێی بەرنامەی کارمان ئەم دۆخە تێ بپەڕێنین، لێرەدا جێگەی خۆیەتی ئاماژەیەك بە بەرەوپێشچوونی پەیوەندیەکانی نێوان هەولێر و بەغدا بکەین، بەڕێز عادل عبدالمهدی / سەرۆك وەزیرانی حکومەتی فیدراڵ بە کردەوە نیازپاکی خۆی بۆ چارەسەری کێشەکان پێشان داوە، کە جێگەی پێزانینە، بۆیە ئەبێ هەردوو لا سوود لەو کەشە ئیجابیە وەرگرن و بە پێی دەستوور هەنگاو بۆ چارەسەری گشت کێشە هەڵواسراوەکان بنێینن لێرە دڵنایی ئەدەین ئەرکی هەرە لە پێشینە کارکردن ئەبێ بۆ ئەوەی زەمینەی بارتر برەخسێنین تا دانووستانەکان بەرهەمدار تر بن و بە کردەوە ئەنجامەکان ببینین، بۆ دەرخستنی نیازپاکیمان لە ماوەیەکی نزیك دوای جێگیر بوونی کابینەی نوێی حکومەتی هەرێم سەردانی بەغدا ئەکەین و هاوکار و هاوهەڵوێستی ئەو هێزانە ئەبین کە خوازیاری سەقامگیری و پێشکەوتنی عێراق و هەرێمی کوردستانن، کوردستانی بەهێز هەوێنێك ئەبێ بۆ عێراقی فیدراڵی بەهێز، لە کۆتایی داوای هاوکاری و پشتگیری لە هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان ئەکەم تا بتوانین پێکەوە ڕووبەڕووی گرفتەکان ببینەوە و بەرنامەی کاری حکومەت بۆ خزمەتی گەل و نیشتیمان جێ بەجێ بکەین، خوا پشتیوان بێ بەردەوام ئەبین لە هەوڵ تێکۆشان بۆ بەدیهێنانی ئامانجە پیرۆزەکانی باو باپیران، بەرپرسیار ئەبین لە خەباتی سەردەمیانە تا گەیشتن بەو قۆناغەی ئاواتی شەهیدان و هەموو پێشمەرگە و هاوولاتیانی خۆراگری کوردستان بووە، ئەوەی لێرە ئەخەینە روو تەنیا هێڵە گشتیەکانی کارنامەی حکومەتە تێیدا ئامانجی گەورەمان هەڵگرتووە و ئیرادەی بەهێزیش هەیە بۆ جێ بەجێ کردنیان و، بەڵام ئەمانەوی زۆرترین کار و کەمترین گوتارمان هەبێ، ئێستاش هێڵە گشتیەکانتان بۆ ئەخوێنمەوە، هێڵە گشتیەکانی بەرنامەی کاری کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستانن ئەو بەرنامەیە لەسەر بنەمای ڕێکەوتنە سیساسییەکان و پوختەی بەرنامەی گشت لایەنە سیساسیەکانی ناو کابینەی نۆیەم ڕێکخراوە و بۆچوون و پلانی بەشداربووانی ئەو کابینەیە لە خۆ ئەگرێ، جێ بەجێ کردنی ئەو بەرنامەیەش بەرپرسیاریەتی هاوبەشی سەرجەم لایەنە بەشدار بووەکانی ناو ئەو کابینەیە ئەبێ، هێڵە گشتیەکان لە چەند بابەتێك پۆلێن کراون و بەو شێوەی خوارەوەیە:

لە ئاستی چاکسازی:

١ کار دەکەین لە چاکسازی لە کەرتی گشتی لە مووچە خۆر و خانەنشین و چارەسەر کردن و ڕێکخستنەوەی دەوام و گرتنەبەری ڕێکاری یاسایی لەبەرامبەر هەر سەرپێچیەکی یاسایی کە لەو کەرتە

کرابێ ئەوەش لە ڕێگەی چەسپاندنی یاسا و دروست کردنی ئەنجوومەنی ڕاژە و ئامادەکردنەوەی یاسای چاکسازی ناردنەوەی بۆ پەرلەمان بە فۆرمێکی تازە و گونجاو.

٢- کار ئەکەین بۆ نەهێشتنی ڕۆتین و خێرا کردنی ڕاپەراندنی ئیش و کاری هاووڵاتیان و ڕێز گرتن لێیان لە دامودەزگا فەرمیەکان بە کردەوە هەوڵ ئەدەین بۆ خزمەت کردنی دامودەزگا حکومیەکان لە ئاست هاووڵاتیان، لە پەیوەندی بەو بابەتە هەرچی زووترە پەرە بە خزمەتگوزاریە ئەلیکترۆنیەکان ئەدەین.

٣- نابێ بەرپرسانی باڵای حکومەت پێگەی کارگێری خۆیان بۆ بازرگانی و دەوڵەمەند بوونت بە کار بێنن، بە پشت بەستن بە یاسا بەرکارەکانی حکومەت نابێ بەرپرسان کاری بازرگانی و بەڵێندەرایەتی و بەرهێنان بکەن و لێپرسینەوە لە هەر سەرپێچیەك لەو بوارەوە ئەکەین.

٤- ئەنجامدانی ئیفاد سەفەر و بەستنی کۆنگرە و کۆنفرانس بەپێی پێویستی ئەبێ و ڕێگە لە بەهەدەردانی سامان و خراپ بەکارهێنان و بەلا ڕێبردنی لەو بوارەوە ئەکەین.

٥- بە هەموو توانامان رووبەرووی هەموو جۆرە گەندەڵی دارایی و کارگێری ئەبینەوە و ڕێگر ئەبین لە بەهەدەردانی سامانی گشتی و زێدە ڕەوی بۆ سەر موڵکو مومتەلەکاتی هەرێم ئەوەش لە ڕێگەی کاراکردن و پشتیوانی کردنی دامەزراوە فەرمی و یاساییەکانی هەرێمی کوردستان بە تایبەتی دیوانی چاودێری دارایی و دەستەی نەزاهە و داوکاری گشتی.

٦- کار ئەکەین بۆ چەسپاندنی شافیفەت لە گشت بوارە داراییەکانی هەرێم بە تایبەتی لە بواری داهاتە داراییەکانی هەرێم و داهاتە ناوخۆییەکان، بۆ ئەو مەبەستەی سەرەوە کار ئەکەین بۆ دامەزرانـدنی سەندوقی داهاتە نەوتیەکان بە پێی یاسای پەیوەندیدار.

٧- بەپێی ستانداردی جیهانی چاکسازی لە کەرتی تەندروستی دەرمان و خۆراك ئەکەین و ڕێکاری یاسایی بۆ هەر سەرپێچەیك لەو لایەنە بکرێ ئەگرینە بەر، بۆ ئەو مەبەستەش دامەزراوەی خۆراك و دەرمانی هەرێم سەر بە ئەنجومەنی وەزیران دائەمەزرێنین.

٨- چاکسازی لە سیستەمی باج ئەکەین و ئەبێ دادپەروەری لە وەرگرتنی باج بکرێ و هەموو ڕێکارێکی یاسایی و کارگێری ئەگرینە بەر بۆ ڕێگە گرتن لە خۆ دزینەوە لە باج و میکانیزم پێوەری تازە ئەگرینە بەر بۆ ڕێکسختنی باج.

٩- کار ئەکەین بۆ ڕێگە گرتن لە قۆرخ کاری بەپێی یاسای بەرکار و ڕەخساندنی دەرفەتی لەبار بۆ ململانێی بازرگانی ڕەوا و هاندانی کۆمپانیاکانی پشکداری.

١٠- پشتیوانی کاری چاودێری پەرلەمان ئەکەین و بۆ ئەو مەبەستەش پابەند ئەبین بە هەموو ڕێکارەکانی چاودێری لە پەرلەمانی کوردستان بە پێی یاسای پەیرەوی ناوخۆ بنەماکانی کاری پەرلەمانی و بەپێی بنەماکانی کاری پەرلەمان ڕێز لە ئۆپۆزۆسیۆنی پەرلەمانی ئەگرین.

١١- سەندوقی خانەنشینی بەپێی یاسای پەیوەندیدار لە هەرێم کارا ئەکەین بۆ ئەوەی ئەو سەندوقە گەرەنتی مافەکانی خانەنشینان بکات.

١٢- بەهەماهەنگی لەگەڵ سەرۆکایەتی هەرێم لە پێناو بەهێز کردنی سیستەمی بەرگری و رووبەر و بوونەوەی مەترسیەکان و پاراستنی ئاشتی و ئاسایشی هەرێم پێداچوونەوە بە میکانیزم و رێکخستنی هێزی پێشمەرگەی کوردستان و هێزەکانی ئاساییشی ناوخۆ ئەکەین و هەوڵ ئەدەین بە هاوکاری پسپۆرانی ناوخۆ و دەرەکی ئەم هێزانە لە ستانداردە سەربازیەکان نزیك بکەینەوە.

١٣- کار ئەکەین بۆ سەروەری کردنی یاسا و رێز گرتن لە سەربەخۆی دادوەری و نابێ لە کوردستان کەس لە سەروی یاسا بێ، هیچ کەسێ رێگەی پێنادرێ بەهۆی پێگەی سیاسی و کۆمەلایەتی و حیزبی لە دەست یاسا رابکات و خۆی لە دەرەوەی یاسا ببینێتەوە، و کاری جدی ئەکەین بۆ کۆنترۆل کردنی دیاردەی بلاّو بوونەوەی چەك لە ناو کۆمەلگە.

لە ئاست خزمەتگوزاریەکان:

١ کار ئەکەین بۆ باشتر کردنی کەرتی تەندروستی گشتی و گەیاندنی خزمەتێکی باشتری تەندروستی بە هاوولاّتیان و هەوڵی جێگیرکردنی سیستەمی بیمە یان دڵنیایی تەندورستی بە پێوەری گونجا و بۆ دۆخی هەرێمی کوردستان ئەدەین، و کار ئەکەین بۆ پێشکەش کردنی رەشنووسی یاسای ماڤی نەخۆش و رێکخستنەوەی ماڤی نەخۆش بۆ پاراستنیان لە هەر دەستدرێژیەك.

٢- کار ئەکەین بۆ چارەسەری بنەرەتی کێشەی کارەبا لە زیاد کردنی ئاستی بەرهەم هێنان وکەمکردنی بەهەدەر دان و دابەش کردنی پێشکەوت و گونجاوی کارەبا، و کار ئەکەین بۆ رێکخستنەوەی گونجاوی نرخی کارەبا و دامەزراندنی میکانیزمی کاریگەر و سەردەمیانە بۆ کۆکردنەوەی پارەی کارەبا لە بەکاربەران.

٣- کار ئەکەین بۆ چاکردن و بەرز کردنەوەی ئاستی خزمەتگوزاریەکانی پەروەردە و فێرکردن لە کەرتی گشتی دانانی رێکاری راکێشانی بەشداری سەرمایەدارانی هەرێم و دەرەکی بۆ بەشداری لە ئاوایی کردنی قوتابخانەی نوێ لەو شوێنانەی پێویستە، و کار ئەکەین بۆ بەپێداچوونەوە بە مەنهەجی پەروەردەیی و گونجاندنی ناوەرۆکیان بە پێی ستانداردە باوەرپێکراوەکان.

٤- کار ئەکەین بۆ سوود وەرگرتن لە سەرچاوە ئاویەکانی سەر زەوی هەرێم بۆ بواری خواردنەوەی هاوولاّتیان و بە جۆرێك ئاوی پاك بگەیەنرێتە هەموو هاوولاّتیان و تا بکرێ ئاوی ژێر زەوی بە هەدەر نەدرێ.

٥. کار ئەکەین بۆ باشتر کردنی رێگە و بانی هەرێمی کوردستان و سیستەمی هاتووچۆی هەرێم و هەوڵ ئەدەین وەبەرهێنی بیانی و کەرتی تایبەت بۆ ئەو بوارە راکێشین و رێگاوبانی هەرێم کە ساڵانێکە هۆکاری زیانی گیانی و ماڵی هاوولاّتیانە لە ستانداردە باوەکان نزیك بکەینەوە.

٦- کار ئەکەین بۆ رەخساندنی بواری کار بۆ کەرتی تایبەت و فراوان کردنی وەبەر هێنان لە بوارە جیاجیاکانی وەکو پیشەسازی و کشتوکاڵ و گەشت و گۆزار تا بەو هۆیەوە دەرفەتی کار زیاد بکرێ و یاسای کار بە جۆرێك رێك بخرێ کە دەرفەتی کار بۆ گەنجانی هەرێم زیاتر بکرێ.

٧- کار ئەکەین بۆ زامن کردن و ڕێکخستنەوەی سەرجەم مافە یاساییەکانی کارمەند و کرێکارانی کەرتی تایبەت بە جۆرێك ماف خانەنشینی و کاتژمێرەکانی کار و بیمە یان دڵنیایی تەندروستی داهاتوویان پارێزراو بێ.

٨- خزمەتی خانەوادەی شەهیدان و ئنفال کراوان و کەمئەندامانی سەرنەگەر و برینداراني هەڵمەتی جینۆساید و زیندانیە سیاسییەکان لە کارە بەراییەکانی حکومەت ئەبێ، و کار ئەکەین بۆ پێدا چوونەوە بە لیستەکانیان و پاك کردنەوەیان لەو ناوانەی کە بە شێوەی نائاسیی زیاد کراون.

٩- بە مەبەستی دەستبەر کردنی ژیانێکی شایستە گرنگی تایبەت بە کاروباری خاوەن پێداویستیە تایبەتەکان ئەدەین.

١٠_ ژینگەی کوردستان گەورەترین سەرمایەی هەرێمە کار ئەکەین بۆ پاراستنی ژینگە و پەرەپێدان بە کەلتووری ژینگە پارێزی، کار ئەکەین بۆ بەکارخستنی سیستەمێکی پێشکەوتووی ڕێسایکلو چارەسەری زبڵ و خاشاك و کەمکردنەوەی مەترسی ژینگەیی.

١١- لەسەر شێوازی دادپەروەرانە و هاوسەنگ کار ئەکەین بۆ ئاوەدان کردنەوەی شار و قەزا و ناحیەکان و گرنگی تایبەت ئەدەین بۆ هاندانی خەڵکی لادێکان بۆ مانەوەیان لە گوند و دێهاتەکانیان و گەیاندنی خزمەتگوزاری شایستە بۆیان.

١٢- گرنگی تایبەت ئەدەین بە فەرەهـ کردنی پانتایی کاری ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی لە چوارچێوەی یاسا و پاڵپشتی بوارە وەرزشی و هونەری و کەلتووریەکان ئەکەین لە هەرێمی کورستان.

١٣- کار ئەکەین لە پێناو گرنگیدان بە خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ئەوەی لە ڕێگەی پێشخستن و بەرز کردنەوەی ئاستی زانکۆ و پەیمانگاکانی هەرێم لە رووی جۆری و فەرەهەم کردنی دەرفەتی لەبار بۆ خوێندن و توێژینەوەی زانستی و کار ئەکەین بۆ ڕێکخستنەوەی کاری زانکۆ و پەیمانگا ئەهلیەکان پێداچوونەوە بە کۆالێتی زانستی و نرخەکانیان.

١٤- بە ئەلێکترنی کردنی کاروباری حکومەت واتە حکومەتی ئەلیکترۆنی چ لە ئاست کاروباری حکومەت و چ لە ئاست پێشکەش کردنی خزمەتگوزرایە ئەلیکترۆنیەکان بۆ هاووڵاتیان لە ئەرکە لە پێشینەکان ئەبێ و بەو هۆیەوە لە رۆتین و بەهەدەردان..........

بە پێشکەشکردنی خزمەت گوزاریە ئالکترۆنیەکان بۆ هاوڵاتیان لە ئەرکە لە پێشینەکانمان دەبێت، بەم هۆیەوە ڕێگە لە رۆتین و بەهەدەردانی سامانی گشتی و کاتی هاوڵاتیان و دامەزراوەکان دەگیرێت و کوالێتی خزمەتگوزاریەکان بەرز دەکرێتەوە.

١٥- گەنجانمان سەرمایەیەکی نیشتیمانی گەورەو کاریگەری مرۆیین و ئایندەی وڵاتەکەمانن، بۆیە لە میانەی کار و بەرنامەی گشت وەزارەتەکان کار دەکەین بۆ بەکارخستن و ئاڕاستەکردنی تواناکانیان بەرەو بنیاتنانی کۆمەڵگایەکی تەندروست و پێکشەوتوو کە ئایندەیەکی گەشتر بۆیان فەراهەم بکرێت.

١٦- شوێنەوارە مێژووییەکانمان بەشێکن لە سەرمایەی مێژوویی و کەلتوری وڵاتەکەمان و پاراستنیان ئەرکێکی لە پێشینەمان دەبێت و کار دەکەین بۆ بەهێزترکردنی ئالیەتی دۆزینەوە و سەرپەرەشتی و پاراستنیان، هەروەها هەوڵی بەکارخستنی کاراتری ئەم شوێنەوارانە دەدەین بۆ بواری گەشتیاری بە پێی ستانداردی باوەکان.

لەسەر ئاستی پەیوەندی نێوان حکومەتی هەرێمی کوردستان و حکومەتی عێراقی فیدراڵ:

یەکەم: حکومەتی هەرێمی کوردستان لایەنی فەرمی دانوستان دەبێت لەگەڵ حکومەتی فیدراڵی و چارەسەکردنی کێشەکان بۆ ئەم مەبەستە حکومەتی هەرێم و پەرلەمانی کوردستان دەستەی دانوستان دروست دەکەین بۆ دانوستان لەگەڵ بەغدا و بەدەستهێنانی مافە دەستووریەکانی گەلەکەمان.

دووەم: دەستوور ینچینەی هەر دانوستانێکی هەولێر لەگەڵ یەغدا دەبێت، دۆسیەکانی پەیوەست بە ماددەی (١٤٠) و پێشمەرگە و بودجە و سامانەسرووشتیەکان و قەرەبووی ئەنفال و شەهیدان و زیندانی سیاسی و زیان لێکەوتووانی دەستی رژێمی بەعس و هەموو مافە دەستووریەکانی هاولاٌتیانی هەرێمی لە نزیکترین کاتدا بابەتی گفتوگۆمان لەگەڵ بەغدا لەگەڵ حکومەتی عێراقی فیدراڵ دەبێت.

سێیەم: هەوڵەکانمان بۆ ئاسایی کردنەوەی رەوشی ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم بە گشتی و کەرکول بە تایبەتی دەستی پێکردووە و جەخت لە پێویستی خێراکردنی ئەم پرۆسەیە دەکەینەوە بۆ ئەم مەبەستەش دەبێت هەرچی زووترە دۆخی سەربازی سەپێندراو لەم ناوچانە کۆتایی پێ بهێنرێت و بگەرێتەوە بۆ دۆخی پێش (٢٠١٤/٦/١٠) و ئەو ئەم ناوچانە لەلایەن پێکهاتە رەسەنەکانی ئەو دەڤەرانە بەرێوەببردێت و بە کردەوە دەست بە جێ بەجێکردنی قۆناغەکانی ماددەی (١٤٠)ی دەستوور بکرێت.

چوارەم: هەڕەشەی تیرۆر تاوەکو ئێستا هەڕەشەیەکی گەورەی سەر هەموو عێراقە، حکومەتی هەرێمی کوردستان پابەند بەردەوامی رووبەروبوونەوەی تیرۆرستان و ئامادەیی هاوکاری تەواوی لەگەڵ حکومەتی فیدراڵ و هاوپەیمانی نێودەوڵەتی دژ بە تیرۆر هەیە، بۆ ئەوەی ئەو هەڕەشەیە بن بڕ بکرێت حکومەتی هەرێمی کوردستان ئامادەیی هەیە هێزی پێشمەرگە و بۆ هاوکاری سوپای عێراق و دورخستنەوەی هەڕەشەی تیرۆرستان لە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم دووپات دەکاتەوە.

پێنجەم: کار دەکەین لە پێناو دەستەبەرکردنی مافە دەستووریەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان وەك بەشێك لە سیستەمی بەرگری لە عێراقی فیدراڵ بە تایبەت لە بابەتەکانی مووچە و دابینکردنی پێداویستی سەربازی.

شەشەم: هەوڵدەدەین هەرچی زووترە دۆسیەی نەوت و غاز لە سەر بنەمای ماددەی (١١١، ١١٢)ی دەستووری عێراقی فیدراڵ چارەسەر بکەین، یاسای نەوت غاز بە لایەنی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق دەربچێت، هەروەها هەوڵدەدەین دەستەی گشتی چاودێری داهاتەکانی فیدراڵی وەك لە ماددەی (١٠٤)ی دەستوور هاتووە دابمەزرێت.

حەوتەم: جەخت لە ڕەچاوکردنی پشکی هەرێمی کوردستان لە دامەزراوە فیدراڵیەکانی عێراق بە گشتی و لە وەزارەتەکانی دەرەوە و بەرگری و نەوت بە تایبەتی دەکەینەوە.

هەشتەم: کار دەکەین بۆ چەسپاندنی هەرچی زیاتری بنەماکانی سیستەمی فیدراڵی لە ڕێگەی دروستکردنی ئەنجومەنی ئیتیحادی، هەروەها جەخت لەسەر پرەنسیپەکانی تەوازن و تەوافوق و شاراکەت لەگەڵ حکومەتی ئیتیحادی دەکەینەوە.

نۆیەم: جەخت لەسەر دەرکردنی یاسای دادگای فیدراڵی عێراق دەکەینەوە بۆ جۆرێك یاساکە گەرەنتی سەربەخۆیی دادگای فیدراڵی بکاتەوە.

ئازادی و دیموکراسی و پێکەوە ژیان:

یەکەم: پێداگری لەو پێکەوە ژیانە ئاشتیانەی نێوان پێکهاتە نەتەوەیی و ئاینییەکانی ناو هەرێمی کوردستان لە کورد و تورکمان و کلدان و ئاشووری و سریانی و ئەرمەنی عەرەب و موسڵمان ئێزدی و مەسیحی و زەردەشتی دەکەینەوە، ئەو تایبەمەندیەی هەرێم دەپارێزین و بەهێزتری دەکەین.

دووەم: پێداگری لەسەر چەسپاندن و بەهێزترکردنی بنەما دیموکراسیەکان و ئازادی یەکسانی و دەستخستنی زانیاری بە پێی یاسا بۆ هاولاتیانی هەرێم دەکەینەوە، بەرگریکاری مافەکانیان دەبین و دژی هەموو دەمارگیری و توندڕەویەکی تایفی و ئاینی و ڕەگەزی و حیزبی دەوەستینەوە.

سێیەم: دژی هەر جیاکاریەکی ڕەگەزی و پەراوێزخستنی ڕۆڵی ئافرەتان دەوەستینەوە، پێویستە ئافرەتان بە توانا و لێهاتووی خۆیانەوە ڕۆڵ و پێگەی بەرز لە کۆمەڵگەدا وەربگرن، بەشداریەکی کارای ناو کایەی سیاسی و ئابووری و کۆمەلأیەتی هەرێم بکەن.

چوارەم: هاولأتیانی کوردستان ئازادن هەر بیر و باوەڕێکی سیاسی لە چوارچێوەی ژیانی سیاسی هەرێم هەڵبژێرن، نابێت لە کوردستاندا هیچ کەس لەسەر بیر و باوەڕی سیاسی و سەر پێبوونی حیزبی سزا بدرێت، پێویستە بە شێوەیەکی دادپەروەرانە مافە زەوتکراوەکانی ئەو کەسانە بگەڕێندرێتەوە کە لەم ڕووەوە زیانمەندبوون.

پەیوەندیەکانی هەرێم لەسەر ئاستی هەرێمی و نێودەوڵەتی:

یەکەم: دام و دەزگا فەرمیە پەیوەندیدارەکانی هەرێم، پەوەندیە هەرێمی نێودەوڵەتیەکان بەرپوەدەبەن بۆ ئەم مەبەستە فەرمانگەی پەیوەندیەکانی دەرەوە لەسەر بنەمایەکی یاسایی نوێ ڕێك دەخرێتەوە.

دووەم: جەخت لەسەر پەیوەندیەکی باش لەگەڵ ولأتانی دراوسێ دەکەینەوە بە جۆرێك ڕاچاوکردنی بەرژەوەندی هاوبەش و ڕێزی دوو لایەنە پەرە بە ئاستی پەیوەندیەکان لەگەڵ بوارەکاندا بدرێت.

سێیەم: پشتگیری چارەسەری ئاشتیانەی گشت کێشەکانی ناوچەکە دەکەین و پێگەی هەرێمی کوردستان بە ئاڕاستەیەك بەکار دەهێنین کە بەشێك لە ڕەوتی چارەسەری بێت.

چوارەم: حکومەتی هەرێمی کوردستان هەوڵدەدات نوێنەرایەتی هەنوکەییەکان لە دەرەوەی هەرێم بەهێز بکات، نوێنەرایەتی نویٚ بە پێی پێویست لەو وڵاتانە بکاتەوە، زەمینەیەکی لەباریش برەخسێنیت بۆ ئەوەی وڵاتان زیاتر کونسولگەریەکانیان لە هەرێم بکەنەوە.

لەسەر ئاستی ئابووری و دارایی:

یەکەم: کار دەکەین بۆ ئەوەی ئابووری هەرێم فرە چەشن و فرە رەهەند بێت، تەنها پشت بە نەوت و غاز نەبەستێت، بۆ ئەم مەبەستە پەرە بە کەرتەکانی کشتوکاڵ و پیشەسازی و گەشتیاری دەدەین، هەوڵ بۆ راکێشانی وەبەرهێنانی دەرەکی لەم کەرتانەدا دەدەین.

دووەم: کشتوکاڵ بوارێکی گرنگیدانمان دەبێت و کار دەکەین بۆ پێشخستنی ئەم کەرتە بە ئامراز و مەکائینی پێشکەوتوو و فرەوانکردنی جۆری و چەندی بەرهەم بە پێی بنەما زانستیەکان، کار دەکەین بۆ بەکار هێنانی سەرچاوە ئاوییەکان و دروستکردنی بەنداوە وەرزی و هەمیشەییەکان و گلدانەوەی ئاوی پێویست بۆ بواری کشتوکاڵ و زیادکردنی رووبەری سەوزایی لە هەرێم، جەخت لەسەر پاراستنی بەرهەمی خۆماڵی و پشتیوانی جوتیارانی هەرێمی کوردستان دەکەینەوە، کار دەکەین بۆ رەخساندنی بازاڕی گونجاوی ناوەوە و دەرەوە بۆ بەرهەمەکانیان.

سێیەم: کار دەکەین بۆ رێکخستنەوەی سیستەمی بانکی لە هەرێم و بەکارخستنی ئەو سیستەمە بۆ خزمەتگوزاریە کەسی و گشتییەکان و بەکارهێنانی ژمارە بانکیەکان و کارەتە ئەلیکترۆنیەکان بۆ ئاڵوگۆری دراوی خەرجیەکان و رێژەی مامەڵە بە پارەی کاش کەم بکرێتەوە.

چوارەم: هانی وەبەرهێنان دەدەین لە هەموو بوارەکاندا بۆ ئەم مەبەستەش لەسەر ئاستی ناوخۆ و دەرەوە دەرفەتی یەکسان و دادپەروەرانە بۆ هەموو لایەك دەرخەسێنین لەسەر ئەو بنەمایانەش کار دەکەین بۆ دارشتنەوە و هەموارکردنەوەی یاسای وەبەرهێنان لە هەرێمی کوردستان.

لەسەر ئاستی کارگێڕی:

یەکەم: کار دەکەین بۆ چەسپاندنی لا مەرکەزیەتی ئیداری پارێزگاکان کە گونجاو بێت لەگەڵ سیستەمی یاسایی و کارگێڕی هەرێمی کوردستان و شۆڕکردنەوەی دەسەڵاتەکان و دابەشکردنی ئەرك و بەرپرسیاریەتی بە پێی یاسا لە ژێر چاودێری سەرۆکایەتی حکومەت.

دووەم: کاری جدی دەکەین بۆ تەشویقی هەیکەلیەتی دامودەزگاکانی حکومەت لە خوارەوە بۆ سەرەوە بە شێوەیەك کە بۆ هەرێمی کوردستان گونجاو بێت ئەمەش بە پێی پلانێکی تووکمە و ئامادەکردنی نەخشە رێگایەکی مەدەنی لە ماوەی چوار ساڵی داهاتوو، زۆر سوپاس، سوپاس بۆ کاتتان و گوێگرتنتان.

بەڕێز هێمن احمد هەورامی/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز مسرور مسعود بارزانی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان بۆ خستنە رووی هێڵە گشتییەکانی کارنامەی کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان کوردستان ئاگادارتان دەکەینەوە کە سبەینێ کاتژمێر (١١) دانیشتنی ئاسایی ژمارە (١٤)ی

پەرلـەمانی کوردسـتانمان دەبێـت، داواتـان لێدەکـەین کـە لـە کـات و سـاتی خوێـدا ئامـادەبن، هـەروەها ئاگاداریشـتان دەکەینـەوە کـە پـاش کۆتـایی هـاتنی ئـەم دانیشـتنە سـەرجەم پەرلـەمانتارانی بـەڕێز بانگهێشـتکراون بـۆ نیوەڕۆخوانێـك لەگـەڵ سـەرۆك و جێگـر و وەزیـرە بـەڕێزەکانی کابینـەی نۆیـەمی حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتان لـە هـۆڵی مامۆسـتا سـەعد، بۆیـە بـەڕێزان لێـرەدا دێینـە کۆتـایی دانیشـتنی ئەمڕۆمان، هیوای سەرکەوتن بۆ گەلی کوردستان.

منى نبى قهوچى	هێمن هەورامی	د. ڤالا فريد ابراهيم
سکرتێری پەرلەمانی	جێگری سەرۆکی پەرلەمانی	سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان – عێراق	کوردستان – عێراق	کوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٤)ی

شەممە ڕێکەوتی ١١\٧\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٤)

پێنج شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٧/١١

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی پێنج شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٧/١١ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منی نبی قهوچی سکرتێری پەرلەمان، دانیشتنی ژمارە (١٤)ی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (١٤)ی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی (٢٠١٩/٧/١١) بەم شێوەیە بێت:

١ سوێند خواردن و جێکردنەوەی ئەو بەڕێزانەی ناویان لە خوارەوە هاتووە بە پێی حوکمی ماددەی (٢٧) ی پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمان لە شوێنی ئەو پەرلەمانتارانەی کە بە پێی برگەی هەشتەم لە ماددەی (٢٢) ی پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمان بە دەستلەکارکێشاوە لە ئەندامیەتی پەرلەمان هەژمار ئەکرێن:

١ بەرێز لەنجە ابراهیم لە شوێنی بەرێز ڤالاٌ فەرید ابراهیم.

٢- بەرێز شیرین عبداللە عزیز لە شوێنی بەرێز بێگەرد دڵشاد شوکراللە.

٣- بەرێز هیمداد صباح بیلال لە شوێنی ئایدن معروف سلیم.

٤- بەرێز باپیر کاملا سلمان کاملا لە شوێنی بەرێز عبداللە محمود محمد.

٢- میکانیزمی هەڵبژاردنی سەرۆکی پەرلەمان بەپێی حوکمی ماددەی چواردە و برگەی چوارەم لە ماددەی پانزەی پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان_عێراق.

٣- خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیازی بریاری دیاری کردنی ڕۆژی (٣-٨-٢٠١٤) وەکو ڕۆژی کۆمەڵکوژی ئیزیدیەکان بەپێی حوکمی ماددەکانی (٧٩، ٨٠، ٨٢) لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان_عێراق.

بەڕێز هێمن احمد هەورامی - جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بە ناوی گەلی کوردستان دانیشتنەکەمان ئەکەینەوە، دانیشتنی ژمارە چواردەی وەرزی گرێدانی یەکەم، ساڵی یەکەم، خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان، ئێستا داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمانی کوردستان ئەکەم بەرنامەی کاری دانیشتن بخوێنێتەوە.

بەڕێز منى نبى نادر قهوەچى/ سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرنامەى كار:

بەپێى حوكمى برگەى يەكەم و دووەم و سێيەم لە ماددەى شانزە و برگەى يەكەم لە ماددەى نۆزدە و ماددەكانى (٤٧،٤٨،٥٢،٥٥،٥٦،٥٧) لە پەيرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان_عێراق دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان بڕياريدا بەرنامەى كارى دانيشتنى ژمارە (١٤) ى ئاسايى خولى بەهارەى ساڵى يەكەم لە خولى پێنجەمى هەڵبژاردنى پەرلەمان لە كاتژمێر (١١) ى پێش نيوەڕۆى ڕۆژى پێنجشەممە ڕێكەوتى (١١- ١٧_ ٢٠١٩) بەو شێوەيە بێت:

١ سوێند خواردن و جێكردنەوەى ئەو بەڕێزانەى ناويان لە خوارەوە هاتووە بە پێى حوكمى ماددەى (٢٧) ى پەيرەوى ناوخۆى پەرلەمان لە شوێنى ئەو پەرلەمانتارانەى كە بە پێى برگەى هەشتەم لە ماددەى (٢٢) ى پەيرەوى ناوخۆى پەرلەمان بە دەستلەكاركێشاوە لە ئەندامێتى پەرلەمان هەژمار ئەكرێن:

١ بەڕێز لەنجە ابراهيم لە شوێنى بەڕێز ڤالاً فەريد ابراهيم.

٢- بەڕێز شيرين عبدالله عزيز لە شوێنى بەڕێز بێگەرد دڵشاد شوكرالله.

٣- بەڕێز هيمداد صباح بيلال لە شوێنى ئايدن معروف سليم.

٤- بەڕێز باپير كاملا سلمان كاملا لە شوێنى بەڕێز عبدالله محمود محمد.

٢- ميكانيزمى هەڵبژاردنى سەرۆكى پەرلەمان بەپێى حوكمى ماددەى چواردە و برگەى چوارەم لە ماددەى پانزەى پەيرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان_عێراق.

٣- خوێندنەوەى يەكەمى پێشنيازى بڕيارى ديارى كردنى ڕۆژى (٣-٨-٢٠١٤) وەكو ڕۆژى كۆمەڵكوژى ئيزيديەكان بەپێى حوكمى ماددەكانى (٧٩، ٨٠، ٨٢) لە پەيرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستان_عێراق.

بەڕێز هێمن احمد هەورامى - جێگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ئێستاش داوا سكرتێر ئەكەين بۆ خوێندنەوەى پوختەى دانيشتن و ناوى ئەندامانى ئامادە نەبوو بەمۆڵەت و بێ مۆڵەت.

بەڕێز منى نبى نادر قهوەچى/ سكرتێرى پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

پوختەى دانيشتنى ژمارە (١٣) ى ئاسايى ڕۆژى چوارشەممە ڕێكەوتى (١٠-٧-٢٠١٩) بەو شێوەيە بوو:

١ دەست پێكردنى دانيشتن لەلايەن بەڕێز سەرۆكى پەرلەمانى كوردستان.

٢- خوێندنەوەى بەرنامەى كار و پوختەى دانيشتن و ئامادە بوو و ئامادە نەبووانى دانيشتنى پێشوو.

٣- دەست پێكردنى برگەكانى بەرنامەى كار لەلايەن بەڕێز سەرۆكى پەرلەمان.

٤- متمانەدان بە زۆر بە بەڕێز (مەسرور مەسعود مستفا) بارزانى بە (٨٨) دەنگى پەرلەمانتار.

٥- خوێندنەوەی ناوی جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و وەزیرەکانی کابینەی وزاری کابینەی نۆیەمی حکومەتی کوردستان لەلایەن بەرێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران.

٦- متمانەدان بە جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و یەکە بە یەکە وەزیرەکان لەلایەن پەرلەمانتاران.

٧- سوێند خواردنی بەرێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران بۆ کابینەی وزاری نۆیەمی هەرێمی کوردستان.

٨- تەواو کردنی برگەی سێیەمی بەرنامەی کار لەلایەن بەرێز جێگری سەرۆکی پەرلەمان.

٩- خوێندنەوەی هێڵە گشتیەکانی بەرنامەی کاری وزاری نۆیەم لەلایەن بەرێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان.

١٠- کۆتایی هێنانی دانیشتن لەلایەن بەرێز جێگری سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت بوون یان بێ مۆڵەت ئامادە نەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (١٣) ئاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری (١٠-٧-٢٠١٩):

١ شنۆ اشقی عبداللە-ئامادە نەبوو

٢- شیرین امین عبدالعزیز_ ئامادە نەبوو

٣- عوسمان علی سمایل- مۆڵەت

سوپاس.

بەرێز هێمن احمد هەورامی - جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەرێزان پێش ئەوەی دەست بە جێ بەجێ کردنی خاڵەکانی بەرنامەی کاری ئەمرۆ بکەین بە داخەوە دوێنێ (١٠-٧) بە هۆی پەلامارێکەوە لە پیران شار و دواجار بە هۆی تۆپبارانی ناوچەی سیدەکانەوە، هاووڵاتیەکی هەرێمی کوردستان بە ناوی (زەیتون قادر) شەهید بوو و هەردوو براکەشی (علی و سیروان) بریندار بوون، بە ناوی پەرلەمانی کوردستانەوە پرسە و سەرەخۆشی خۆمان ئاراستەی خانەوادەی ئەو شەهیدە و هیوای چاکبوونەوەش بۆ براکەی ئەخوازین، وەکو پەرلەمانی کوردستان ئیدانەی هەرجۆرە کردار و پەلامارێك ئەکەین کە هەر هیز و لایەن و گروپێك خاکی هەرێمی کوردستان ئیستیغلال بکات بۆ پەلاماری وڵاتانی دراوسێ و بەهۆیەوە ئەو ولاتانەش هیرشی سەربازی و تۆپبارانی ناوچە سنووریەکانمان بکەن و لە ئەنجامدا هاووڵاتیانی کوردستان زیانی گیانی و ماددیان بەر بکەوێ، ئەبێ ئاستێك بۆ ئەو جۆرە کار و کردەوانە دابنرێ و شەر و ململانێ لە هەرێمی کوردستان دوور بخرێنەوە و ئاسایش و سەقامگیری هاووڵاتیانی کوردستان نەکرێتە قوربانی، ئێمە وەکو پەرلەمانی کوردستان لایەنگر و پشتیوانی چارەسەری ئاشتیانە و دیموکراسیانەی پرسی کوردین لە پارچەکانی کوردستان کە بە لەیەك تێگەیشتن و دیالۆگو رێگاچارەی سیاسی و دیبلۆماسی چارەسەر بکرێن، بەلاّم دژی هەر جۆرە توندوتیژی و پەلامارێکی سەربازی و بۆمبارانی فرۆکە و تۆپبارانی ئەو وڵاتانەی ئەگەر لایەنەکانی ململانێ سوورن لەسەر ئەوەی شەری چەکداری و پێیان وایە چارەسەری سەبازی کێشەکان چارەسەر ئەکات داوایان لێ ئەکەین ئاستێك بۆ ئەوە

دابنرێ و کێشه و ململانێکان و کار و کردەوەکانیان له هەرێمی کوردستان دوور بخەنەوە، ئێستاش به پێی بەرنامەی کار دەست به جێبەجێ کردنی خاڵەکانی ئەکەین، ئاماژەدان به حوکمی نۆی هەمواری حەوتەمی یاسای هەڵبژاردن و ماددەی (٢٧) ی پەیرەوی ناوخۆ و ئاماژە به ژمارە نووسراوی (٤٣١٥٤٤) له (١٠-٧-٢٠١٩) که کۆمیسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانی ئاراستەی پەرلەمانی کوردستانی کردووە ئەو چوار ناوەی لای خوارەوە جێگەی ئەو پەرلەمانتارا بەرێزانە ئەگرنەوە که دوێنی متمانەی پەرلەمانی کوردستانیان به دەست هێناو بوون به وەزیر له کابینەی نۆیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان، ئەو ناوانەش بریتین له بەرێز (لەنجه ابراهیم عبدالرحمن) له جێگەی دکتۆرە (ڤالا) له فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان، بەرێز (شیرین یونس عبدالله عزیز) له فراکسیۆنی یەکێتی نیشتیمانی کوردستان له جێگەی بەرێز (بێگەرد تاڵەبانی)، بەرێز (باپیر کاملا سلمان کاملا) له فراکسیۆنی سەردەم بۆ جێگەی بەرێز (عبدالله حاجی محمود)، بەرێز (هیمداد صباح بیلال محمد) له فراکسیۆنی بەرەی تورکمانی) بۆ جێگەی بەرێز (ئایدن معروف)، ئێستاش داوا له بەرێز لەنجه ابارهیم عبدالرحمن ئەکەین بفەرموو بۆ سوێند خواردنی یاسایی.

بەرێز لەنجه ابراهیم عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

- به خوای گەورە سوێند ئەخۆم که پارێزگاری له یەکێتی گەل و خاکی کوردستان-عێراق و بەرژەوەندییه باڵاکانی بکەم، سوپاس.

بەرێز هێمن احمد هەورامی - جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، داوا له بەرێز (شیرین یونس عبدالله عزیز) ئەکەین بێت سوێندی یاسایی بخوات.

بەرێز شیرین یونس عبدالله عزیز:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

- به خوای گەورە سوێند ئەخۆم که پارێزگاری له یەکێتی گەل و خاکی کوردستان-عێراق و بەرژەوەندییه باڵاکانی بکەم، سوپاس.

بەرێز هێمن احمد هەورامی - جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەرێز (هیمداد صباح بیلال محمد) فەرموو بۆ سوێند خواردن.

بەرێز هیمداد صباح بیلال:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

- به خوای گەورە سوێند ئەخۆم که پارێزگاری له یەکێتی گەل و خاکی کوردستان-عێراق و بەرژەوەندییه باڵاکانی بکەم، سوپاس.

بەرێز هێمن احمد هەورامی - جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەرێز (باپیر کاملا سلمان کاملا) فەرموو.

بەڕێز باپیر کاملا سلمان کاملا:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

- بە خوای گەورە سوێند ئەخۆم کە پارێزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستان-عێراق و بەرژەوەندییە باڵاکانی بکەم، سوپاس.

بەڕێز هێمن احمد هەورامی - جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئێستاش دەست بە جێ بەجێ کردنی بڕگەی دووەمی بەرنامەی کاری دانیشتنەکەمان ئەکەین، کە بریتیە لە میکانیزمی هەڵبژاردنی سەرۆکی پەرلەمان بەپێی حوکمی ماددەی (١٤) و برگەی چوارەم لە ماددەی (١٥) ی پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان، ئێستا دەرگای خۆ پاڵاوتن بۆ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان ئەکەینەوە، هەر بەڕێز لە هەر فراکسیۆنێك ئەیەوێ خۆی بپاوڵێوێ بفەرموو، دەرگای خۆپاڵاوتن داخرا، ئەو بەڕێزانەی خۆیان پاڵاوتووە بۆ پۆستی سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان بریتین لە بەڕێزان (ڕێواس فائق، شادی نەزاد)، ئێستا داوا ئەکەین سەندوقی دەنگدان ئامادە بکرێ و دەست بە پرۆسەکە بکرێ، داوا لە ئەندامێکی بەڕێز ئەکەین بێت ناوی ئەو دوو پاڵێوراوە لەسەر تەختەکە بنووسێت، ئێستاش دەست بە پرۆسەی دەنگدان ئەکەین، داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمانی کوردستان ئەکەین بەپێی ڕێزبەندی ناوی پەرلەمانتاران و حروفی ئەبجەدی پێنج ، پێنج ناوی پەرلەمانتارە بەڕێزەکان بخوێنێتەوە بۆ ئەوەی بێنە ئێرە و کارتی دەنگدان وەرگرن و ئازادانە دەنگی خۆیان بدەن.

بەڕێز منی نبی قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز ئازاد اکرم بەهرام.

ئاشنە عبدالله قادر.

ئەبو بەکر عمر عبدالله.

ئومێد عبدالرحمن.

ئیحسان محمد سلیم.

بەڕێز هێمن احمد هەورامی - جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە بەڕێزان هێمنی بپارێزن.

بەڕێز منی نبی قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز ادریس اسماعیل.

بەڕێز ارشد حسین.

بەڕێز اسماعیل علی طه.

بەڕێز باپیر کاملا.

بەرێز بالمبۆ محمد على.

بەرێز بەختیار شکرى سلیمان.

ببەرێز بدریە اسماعیل.

بەرێز بژار خالد.

بەرێز بهجت على ابراهیم.

بەرێز بهمن کاك عبدالله.

بەرێز بەلێن اسماعیل.

بەرێز پێشەوا تاهر.

بەرێز جلال محمد عبدالله.

بەرێز جلال محمد امین.

بەرێز جمال حویز مستفى.

بەرێز جنان جەبار.

بەرێز جهاد حسن.

بەرێز جوان یونس.

بەرێز چیا حمید.

بەرێز حسیبە سعید.

بەرێز حکمت محمد.

بەرێز خدیجە عمر.

بەرێز دابان محمد.

بەرێز دیارى انور.

بەرێز زکریە احمد.

بەرێز فاهى رهبەر.

بەرێز رزگار عیسا سوار عیسا.

بەرێز رزگار محمد.

بەرێز رۆبینە اویملك.

بەرێز روپاك احمد.

بەرێز رۆژان ابراهیم.

بەرێز رۆژان محمد.

بەرێز رۆمیۆ حزیران.

بەرێز رێبوار عبدالرحیم.

بەرێز ریڤینگ محمد.

بەرێز رێواز فائق.

بەرێز زانا خالد.

بەرێز زیاد جبار.

بەرێز زێدان رشید.

بەرێز ژیان تاهر.

بەرێز سارا دلشاد.

بەرێز سەروان محمد.

بەرێز سعید مستفى.

بەرێز سەفین اغا.

بەرێز سلام عبداللە.

بەرێز هێمن احمد هەورامی- جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەرێزان پرۆسەی دەنگدانە تکایە هێمنی پۆڵەکە بپارێزن.

بەرێز منى نبی قهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەرێز سلمى فتاح.

بەرێز سەرچنار احمد.

بەرێز سەرکۆ ازاد.

بەرێز سوسن محمد.

بەرێز سۆران عمر.

بەرێز سیپان سالم.

بەرێز سیروان فرج.

بەرێز شاخوان رئوف.

بەرێز شادی نوزاد.

بەرێز شایان کاکە.

بەرێز شنو اشقی.

بەرێز شەمۆل اشین.

بەرێز شوان کریم.

بەرێز شیرین امین عبدالعزیز.

بەرێز شیرین یونس.

بەرێز شێرکۆ جودت.

بەرێز صباح محمود.

بەرێز زاهر محمد.

بەرێز عبداس فتاح.

بەرێز عبدالستار مجيد.

بەرێز عبدالناصر احمد.

بەرێز عوسمان على.

بەرێز عوسمان كريم.

بەرێز على حمه صالح.

بەرێز فاهيك كمال.

بەرێز فەريد يەعقوب

بەرێز فەيسل عباس

بەرێز كاروان عبدالرحمن

بەرێز كازم فاروق

بەرێز كاروه عبدالقادر

بەرێز كلارا عوديشۆ

بەرێز گوليزار رشيد

بەرێز گالاوێژ عوبيد

بەرێز گولستان باقى

بەرێز گولستان سعيد

بەرێز گۆران عمر

بەرێز لەنجه ابراهيم

بەرێز لوقمان محمد حاجى

بەرێز ليزا فلك الدين

بەرێز ليلى عبدالجبار

بەرێز محسين حسين

بەرێز محمد سعدالدين

بەرێز محيدالدين حسن

بەرێز موژده محمود

بەرێز مسلم عبدالله

بەرێز مەم اسكندر مەم

بەڕێز مەم برهان

بەڕێز نجات شعبان

بەڕێز نزار ملا عبدالغفار

بەڕێز هاوری بنا محمد

بەڕێز هدیە مراد

بەڕێز هلز احمد

بەڕێز هەژان حسن

بەڕێز هەورامان حمە شریف

بەڕێز هیمداد صباح

بەڕێز هێرش حسن

بەڕێز هێڤیدار احمد

بەڕێز ویسی سعید

بەڕێز یاسین خچر گە

بەڕێز مونا قهوچی

بەڕێز هێمن هەورامی

بەڕێز هێمن احمد هەورامی - جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئێستاش بەپێی حوکمی ماددەی (١٤) برگەی پێنجەم کۆتایی هاتنی پرۆسەی دەنگدان رائەگەینین، داوا لە دوو لاوترین ئەندامی بەڕێز پەرلەمانی کوردستان ئەکەین، هاوکارمان بن بۆ جیا کردنەوەی دەنگدان، بەڕێزان بۆ شەفافیەتی زیاتری پرۆسەکە داوا لە ئەندامێکی فراکسیۆنی سەوز و فراکسیۆنی نەوەی نوێ یەکیان بێن بەشدار بن، کاك زکری وەرە ئیرە جەنابت، ئێستا دەست بە جیا کردنەوەی دەنگەکان ئەکەین، داوا لە پەرلەمانتارە بەڕێزەکان دەکەین دەنگەکان بخوێنەوەو ناوەکان تۆمار بکەن لەگەڵ دەنگەکان.

بەڕێز سارا دلشاد بکر:

بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان.

ڕێواز فائق، ڕێواز فائق.

بەڕێز هێمن احمد هەورامی - جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عباس.

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان.

پێویست بوو یەعنی ژمارەی ئامادەبووان و ژمارەی ئەو وەرەقانەی دەنگی لەسەر دراوە رای بگەیەنین، ئینجا بیخوێنینەوە سوپاس بۆ جەنابت.

بەڕێز هێمن احمد هەورامی- جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

مولاحەزەکەت لە جێیە بەڕێز، ئەو ژمارەی ئەو کارتانەی کە دانراون بە پێی ژمارەی پەڕلەمانتارەکانن کە لێرەن هەر (١١١)کەی لەناو زەرف بووە، ئەوەی کە لێرە بووەو دەنگ دراون ئەو پەڕلەمانتارە بەرێزانە دیارن کە کێ لێرە هەن، دوای ئێمە دەتوانین هەمووی بژمێرینەوەو کامەی زۆر شەفافە ئیعلانی بکەین.

بەڕێز سارا دلشاد بك:

بەڕێز سەرۆکی پەڕلەمان.

(رێواز فائق، رێواز فائق رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، شادی نەوزاد، رێواز فائق، دەنگی سپی، رێواز فائق، تا ئیستا (٤) دەنگی سپی هەیە دوانیان سپیە دوانیان هەردووك ناوەکەی نوسراوە بە هەژمار نەکراو حساب دەکرێت، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، دەنگی سپی، رێواز فائق، شادی نەوزاد، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، باتڵە دەنگ نەدراوە واتا دەنگی سپی، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، رێواز فائق ،دەنگی سپی واتا باتڵە، رێواز فائق، شادی نەوزاد، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، دەنگی سپی، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، شادی نەوزاد، دەنگی سپی، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق، رێواز فائق.)

بەڕێز هێمن احمد هەورامی- جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەرێزان دیارە هەر لە سەرەتای ئەم دانیشتنەوە (١٠٠) پەڕلەمانتار لێرە بوون ئەو کارتانەی کە دابەش کرابون (٩٥) کارت هاتۆتەوە دیارە (٥) پەڕلەمانتاریش بەژداری پرۆسەکەیان نەکردووە، بۆیە ئێستا بە پێی برگەی (٨)م لە ماددەی (١٤) ئەنجامی پرۆسەی هەڵبژاردنی بەرێز سەرۆکی پەڕلەمانی کوردستان را ئەگەیەنین بەم شێوەیەی خوارەوە بووە بەرێز د. ریوازفائق بە (٧٢) دەنگ بەرێز شادی نەوزاد بە (١٦) دەنگ هەژمار نەکراو واتا دەنگی سپی (٩) دەنگ، بۆیە لێرەوە بەرێز (ریواز فائق)بە سەرۆکی پەڕلەمان و

کاندیدی سەرکەوتو ورا ئەگەیەنین و زۆر پیرۆزبایی لێ ئەکەین، ئێستاش داوا لە بەرێز (د. رێواز فائق) وەك سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان ئەکەین بێتە ئێرە بۆ بەرێوەبردنی برگەی سێیەمی دانیشتنەکەمان.

بەرێز د.رێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

بەناوی خوای بەخشندەی مهرەبان، خوشك و برایانی بەرێز ئەندامانی پەرلەمان، کەسوکاری سەر بەرزی شەهیدان کۆمەلأنی خەلکی کوردستان، سەرەتا سوپاسی بێ پایانی خۆم ئاراستەی ئێوەی بەرێزو لە رێگەی ئێوەشەوە بۆ سەرجەم فراکسیۆنەکان و کۆمەلأنی خەلکی کوردستان ئەکەم، بۆ ئەو بڕواو متمانەیەی ئەمرۆ بە ئێمەتان بەخشی، هەر لێرەشەوە زۆر زۆر سوپاسی خوشکی ئازیزمان د.ڤالاْ ئەکەم، کە بە هاوکاری هەردوو بەرێزان جێگری سەرۆکی پەرلەمان و سکرتێر، توانیان لە قۆناغێکی راگوزەری هەستیاردا سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان بکەن، لەم ئەرکە نوێیەدا بەرپرسیاریەتیەکی گەورەو مێژووی ئەخاتە سەر شانمان دلْنیاتان ئەکەینەوە لەگەلْ هاوکارانم لە دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان هەموو هەولْ و توانایەکمان ئەخەینە گەر بۆ ئەوەی فاکتەری بە هێزکردنی پێکەوە ژیان و گیانی پێکەوە کارکردن بین بۆ تێپەراندنی دۆخی قەیرانی سیاسی و دارایی و ئابووریەکانی کە لە چەند سالّی رابردووا بالّی بەسەر هەرێم و پەیوەندیەکانی نێوان هێزە سیاسیە کان و فراکسیۆنەکانە کێشاب و، رێکەوتنی لایەنە سیاسیەکان و پێکهێنانی کابینەی نوێی حکومەتی هەرێم و کاراکردنەوەی دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێم هەنگاوی گرنگن بەرەو دەست پێ کردنی قۆناغێکی نوێی پێکەوە کارکردنی فراکسیۆن و لایەنە سیاسیەکان، لە پێناو چارەسەر کردنی کێشەو قەیرانەکانی جێبەجێکردنی داخوازیەکانی خەلکی کوردستان وەك سەرۆکایەتی پەرلەمان هەولْ ئەدەین نوێنەری هەموو خەلکی کوردستان بین چەتری کۆکردنەوەی سەرجەم فراکسیۆنەکان و رەنگە جیاوازەکانی پەرلەمان ئەبین، بۆ ئەوەی پەرلەمان وەك مەرجەعی بڕیارە چارەنووس سازەکانی گەلی کوردستان رۆلّی کارای خۆی لە پرۆسەی دارشتنی یاساو چاودێری کردنی حکومەت و بەدوا داچوون بۆ جێبەجێکردنی یاساکان و پەسەند کردنی بودجەی سالأنەی هەرێم بگێرێ، بە هێز کردنی پەیوەندی و هاو ئاهەنگی نێوان سەرۆکایەتی پەرلەمان و سەرۆکایەتی هەرێم و ئەنجومەنی وەزیران وسەرۆکایەتی دەسەلأتی دادوەری کارێکی گرنگ وپێویستی ئەم قۆناغە نوێیەی پێکەوە کارکردنمان دەبێ لە پێناو سەرخستنی پرۆسەی تەشریعی قانوون و بەر قەرارکردنی سەروەری یاساو دابین کردنی داد پەروەری و کۆمەلایەتی و بەرەنگار بونەوەی گەندەلّی و دابین کردنی شەفافیەت دوای تێپەر بونی (١٠) مانگ بەسەر هەلْبژاردنەکان ئێستا خەلکی کوردستان چاوەرێی هەنگاوی کردەیی لە پەرلەمان و حکومەت و سەرۆکایەتی هەرێم ئەکەن بۆ ئەوەی کێشەکانی خەلْك وپاشەکەوتی مووچەی فەرمانبەران چارەسەرکەن و ئاستی خزمەتگوزاری لەسەرجەم شارو شارۆچکەکان بەرز بکەنەوە وە، دەرفەتی کارو دامەزراندن بە رووی گەنجان و دەرچووانی زانکۆکان لە کەرتی گشتی و تایبەت زیاتر بکرێتەوە، لە کۆتاییدا جارێکی تر سوپاسی هەمووولایەکتان ئەکەم بۆ ئەو بڕواو متمانەیەی بە ئێمەتان بەخشی دوای کۆتای هاتنی پشووی دانیشتنەکان و دەست پێکردنەوەی وەرزی نوێی یاسادانان بە پشتیوانی خواو هاو ئاهەنگی سەرجەم

فراكسيۆنەكان كار ئەكەين، بۆ ئەوەى لە ئاست خواست و چاوەروانيەكانى ئێوەو كۆمەلأنى خەڵكى كوردستان و كەسوكارى سەربەستى شەهيدان و ئەنفالكراوان دابين.

ئەندامانى بەرێزى پەرلەمان ئێستاش برگەى سێيەمى بەرنامەى كارەكەمان جێ بەجێ ئەكەين كە بريتيە: لە خوێندنەوەى يەكەمى پێشنيازە برپارى ديارى كردنى رۆژى (٣-٨-٢٠١٤) وەك و رۆژى كۆمەڵكوژى ئێزدييەكان بە پێى حوكمى ماددەكانى (٧٩)و(٨٠)و(٨٢) لە پەيرەوى ناوخۆى پەرلەمانى كوردستانى عێراق بۆ ئەم مەبەستە داوا لە بەرێزان سەرۆكايەتى ليژنەى ياسايى ئەكەين بۆ ئەوەى بفەرموون بۆ خوێندنەوەى پرۆژە برپارەكە وەهەروەها داوا لە هەديە خان ئەكەين كە تاكە نوێنەرى ئێزديەكان بفەرموێت لە گەڵ ليژنەى ياسايى بێتە سەر موونەسە،چونكە بۆخۆى داواى كردووە.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆكى پەرلەمان.

پێشنيازى برپارى ديارى كردنى رۆژى (٣-٨-٢٠١٤) وەك رۆژى كۆمەڵكوژى ئێزديەكان كە لە لايەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمانەوە پێشكەشكراوە، ئەم پێشنيازە برپارە لە (٧)مادده پێكهاتووە لەگەڵ هۆيەكانى دەرچواندن ناوى ئەندامانى پەرلەمان ئەوانەى واژۆيان كردووە ئەمانەن، (هەديە موراد حەيدەر، ئومێد عبدالرحمان حسن، نجات شعبان عبدالله، پێشەوا طاهر مصطفى، بەهمەن كاكە عبدالله ئەحمد، ليزا فەلەكەدين صابر، سعيد مصطفى تەتەر خان، عبدالسلام عبدالله حسن، حيكمەت محمد عبو زيد، جيهاد حسن ابراهيم، احسان محمد سليم، خديجە عمر طە، سەوسەن محمد ميرخان، ليلى عبدالجبار، زيدان رشيد خان، بەختيار شوكرى سليمان، بەهجەت على ابراهيم، حسيبە سعيد ابراهيم گەردى، گوليزار رشيد حاجى، گەلاوێژ عبيد عوسمان، سەروان محمد على حاجى، زانا خاليد اسماعيل، ويسى سعيد ويسى، سەفين اغا عمر اغا قادر، هيڤيدار احمد سلمان، شوان كريم محمد، مەم اسكندر مەم اسكەندەر، رۆژان ابراهيم على، نزار ملا عبدالغفار، جوان يونس محمد، رێبوار عبدالرحيم عبدالله، رزگار عيسى سوار، زاهر محمد على خەيلانى، محسن حسين مصطفى، جلال محمد عبدالله پەرێشان، ژيان طاهر ئەحمد، گوڵستان باقى سليمان، صباح محمود محمد، بژار خالد عبدالله، چيا حميد شەريف، رێڤينگ محمد محمد على، ئەرشەد حسين محمد، رێواز فائق حسين، عباس فەتاح صالح، سەركۆ ئازاد حسێن، كاروان عبدالرحمان عبدالله، عبدالناصر احمد على، رۆژان محمد كريم، هەژان حسەن احمد، لقمان حمد حاجى، ئاشنا عبدالله قادر، شاخەوان رەئووف مصطفى، جلال محمد امين احمد، بەڵێن اسماعيل حاجى ابراهيم، شايان كاكە صالح محمد، گۆران عمر على، دابان محمد حسين، على حمە صالح، محمد سعدالدين انوەر، ئايدن معروف سەليم، سارا دڵشاد بكر مولود، رۆبينە اويملك عزيز، كلارا عوديشو يعقوب، جنان جبار بويا، فاهيك كمال صوغومون) زۆر سوپاس.

ئێمە وەك و ليژنەى كاروبارى ياسايى پەرلەمان، داوا لە بەرێزتان دەكەين ئەم پێشنيازە برپارە ئاراستەى ليژنە پەيوەنديدارەكان بكرێت زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسين /سەرۆكی پەڕلەمانی كوردستان:

ئەم پێشنیازە بڕیارە ئاڕاستەی لیژنە هەمیشەیەكانی كاروباری یاسایی و، كاروباری شەهیدان و، جینۆ سایدو زیندانیانی سیاسی و سەرجەم ئەندامانی پەڕلەمان دەكرێ، بەڕێزان لەبەر ئەوەی مەبەستمانە ئەم پرۆژە بڕیارە رۆژی (٣-٨) كە رۆژی كارەساتی شەنگالە دەربچێ لە پەرلەمانی كوردستانەوە، داواتان لێ ئەكەم بە گوێرەی ماددەی (٩٢) لە پەیرەوی ناوخۆی پەڕلەمانی كوردستان دەنگ بدەن، بۆ ئەوەی پرۆژە بڕیارەكە خەسڵەتی بە پەلەی بدرێتێ و، ئەگەر هەر ئەندامێكی بەڕێزی پەڕلەمان لەگەڵ ئەوەیە كە ئەم پرۆژە بڕیارە خەسلەتی بە پەلەی پێ بدرێ دەستی بەرز بكاتەوە؟ زۆر سوپاس ئەم پرۆژە بڕیارە ئەم پێشنیازە بڕیارە بە دەنگی (٩٥)ئەندامی پەڕلەمان خەسڵەتی بە پەلەی پێ دەدرێ كێ لە دژە؟ كەس دژ نییە، بەڕێزان لەبەر ئەوەی یەكێك لە ماددەكانی ئەم پێشنیازە بڕیارەدا هاتووە كە قوربانیانی كارەساتی شەنگال و ئێزدییەكان كان جینۆ سایدی ئێزییەكان بە شەهید ئەژمار دەكرێت ئێمە لە دەستەی سەرۆكایەتی پێمان وایە دەبێ بە گوێرەی ماددەی (٧٩) پەیرەو بڕگەی (٤)م كە باس لەوە دەكات پێش دەرچواندنی هەر یاسایەك كە بارگرانی دارایی هەیە دەبێ داوا لە حكومەت بكرێ بۆ چوونی خۆی بلێ لەو بارەیەوە داوا دەكەم لیژنەكانی یاسایی و شەهیدان هەر ئەمرۆ ئەرك بكێشن كۆبوونەوە بكەن لەو بارەیەوە بۆئەوەی بە زووترین كات ئەم پێشنیازە بریارە بۆ وەرگرتنی بۆ چوون ئاڕاستەی حكومەت بكەین و لە ناو نوسراوەكەشمان دا بێگومان داوامان لێ ئەكەین دەبێ لەماوەی هەفتەیەكا وەڵامان بدەنەوە، چونكە زەمەن لەو بابەتەیا لە مە صالحی ئێمەیا نییە دەمانەوێ لە (٣-٨) پرۆژە پێشنیازە بڕیارەكە ببێ بە بڕیارێكی تەشریعی زۆر سوپاس.

بەڕێزان ئەندامانی پەڕلەمان لەبەر ئەوەی درێژكرنەوەی ماوەی كاركردنی پەڕلەمان بە مەبەستێكی دیاری كراو بوو ئەویش پەسەندكردنی كابینەی نۆیەمی حكومەتی هەرێمی كوردستان بوو و ئێمە ئەركەكەمان بەجێ گەیاندوە، بۆیە دەمانەوێ بۆتان بخوێنینەوە، بیخەینە رووی بەڕێزتان كە لەماوەی ئەم خولەی تەشریعی كە رابروو ئەمرۆ دوا رۆژیەتی پەڕلەمانی كوردستان چی كردووە.

یەكەم: دانیشتنەكانی پەرلەمان (١٤) دانیشتنی ئاسایی و (١) دانیشتنی نائاسایی یاساو بڕیارەكان ژمارەی یاساكان (٢) یاسا بوون ژمارەی بڕیارەكان (٩)بوون ژمارەی فەرمانەكانیش (٧)بوون ئەو پێشنیازە یاسایانەی خوێندنەوەی یەكەمی بۆ كراوە (٤) كۆبونەوەی لیژنە هەمیشەیەكانی پەڕلەمان لە كۆی (١٥) لیژنەی هەمیشەیی پەڕلەمان كە لە بەرواری (١-٤-٢٠١٩) تا (٩-٧-٢٠١٩) (٨٩) كۆبوونەوەی ئاسایی لیژنەكان كراوە لەم خولەی پەڕلەمان لیژنە هەمیشەیەكانی پەڕلەمان هەڵبژێردرا كۆبونەوەی لیژنەكان بە ئامادەبونی جێگری سەرۆك و سكرتێری پەڕلەمان سەرۆك و جێگری سەرۆك و بریاردەری لیژنە هەمیشەیەكان هەڵبژێردرا یاسای كارا كردنەوەی دامەزراوەیی سەرۆكی هەرێمی كوردستان عێراق و هەمواری شێوازی هەڵبژاردنی سەرۆك تا پەسەند كردنی دەستوور یەكەمین هەمواری یاسای پارێزگاكان لە هەرێمی كوردستان دەرچوێندرا، دوای كاراكردنەوەی دامەزراوەی سەرۆكایەتی هەرێمی كوردستان عێراق بەرێز (نێچیرڤان

ادریس مصطفی بارزانی)له دانیشتنی ژماره (٦)ی رۆژی (٢٨-٥-٢٠١٩) وەك سەرۆكی هەرێم له پەڕلەمان هەڵبژێردرا له دانیشتنی ژماره (٧) ی (١٠-٦-٢٠١٩) بەڕێز (نێچیرڤان ادریس مصطفی بارزانی)سوێندی یاسایی خوارد بۆ پۆستی سەرۆكی هەرێمی كوردستان له دانیشتنی ژماره (٨)ی رۆژی (١١-٦-٢٠١٩) بەڕێز (مسرور مسعود مصطفی بارزانی) بە بریاری ژماره (٧) له پەڕلەمانی كوردستان بۆ پۆستی سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران ناوزەندكرا بە مەرصوومی هەرێمی ژماره (١)ی ساڵی (٢٠١٩) بەڕێز (مسرور مسعود مصطفی بارزانی) له لایەن بەڕێز سەرۆكی هەرێم راسپێردرا بۆ پێكهێنانی كابینەی (٩)یەمی حكومەتی هەرێمی كوردستان له دانیشتنی ژماره (١٣)ی (١٠-٧-٢٠١٩) پەڕلەمانی كوردستان متمانەی بەخشی بە كابینەی وەزاری (٩)می حكومەتی هەرێمی كوردستان و سوێندی یاساییان له بەردەم پەرلەمانی كوردستاندا خوارد.

ئەندامانی بەڕێزی پەڕلەمان ئیستاش دانیشتنەكەمان هەڵ ئەگرین فەرموون .

منی نبی قهوچی	**هێمن هەورامی**	**د. رێواز فائق حسین**
سكرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆكی پەرلەمانی**	**سەرۆكی پەرلەمانی**
كوردستان – عێراق	**كوردستان – عێراق**	**كوردستان - عێراق**

هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

پاشکۆی پرۆتۆکۆلی ژمارە (١١٠)

سالَی/ ٢٠١٩ – بەرگی سەت و دە (پاشکۆ)

چاپی یەکەم/ سالَی ٢٠٢٣

له بڵاوكراوەكانی پەرلەمانی كوردستان - عێراق

ناوی كتێب: پرۆتۆكۆلەكانی ساڵی(٢٠١٩)ی پەرلەمانی كوردستان - عێراق
بەرگی: ١١٠ (پاشكۆ)
چاپی یەكەم: ٢٠٢٣
تیراژ: ٢٥٠
پێداچوونەوەونەخشەسازی: سنوبر صابر حسن
ئینصات كردن: نەورۆز شێرزاد،، شوان محمد، كۆڤان خسرو، تارا رشاد، رێبین رشاد، شیلان ملاعباس، رەنجدەر رقیب، عورفي فقی.
ژمارەی سپاردنی بە كتێبخانەی نیشتمانیی هەرێمی كوردستان:
چاپخانەی شەهاب - هەولێر

پێڕیست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی دەسـپێك خـولـی پێنجەمـی هەڵبژاردن ....ل ٥
پێنج شەممە ٢٠١٨/١١/٦

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٢) نائاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردن..............................ل١٧
پێنج شەممە ٢٠١٩/٨/١

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣) نائاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردن..............................ل ٧١
شەممە ٢٠١٩/٩/٣

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پڕۆتۆکۆلی دانیشتنی دەسپێک

پێنج شەممە رێکەوتی ٦\١١\٢٠١٨

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی دەسپێك
پێنج شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٨/١١/٦

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی پێنج شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٨/١١/٦ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز ریڤینگ محمد محمد علی، سەرۆکی کاتی پەرلەمان، دانیشتنی دەسپێك خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٨) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٦) و ماددەی (٤٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا بەرنامەی کاری دانیشتنی دەستپێکی خولی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان کە لە ٢٠١٨/١١/٦ دەستی پێکردو بەپێی حوکمی ماددەکانی (٤٦ و ٤٧ و ٤٨) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموار کراودا، بەرنامەی کاری دانیشتنی خولی پێنجەمی پەرلەمانی کوردستان – عێراق بەم شێوەیەی خوارەوە تەواو دەکەین:

یەکەم: سوێند خواردنی ئەم پاڵێوراوانەی خوارەوە لە شوێنی ئەو پاڵێوراوانەی کە سوێندی یاساییان نەخواردووە، بەپێی ماددەی (یەکەم) لە یاسای ژمارە (١٣)ی ساڵی (٢٠٠٩).

١-راهی رەهبەر ابراهیم.

٢- زێدان رشیدخان اودل.

٣- سیروان فرج محمد.

دووەم: هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان کە پێکدێت لە (سەرۆك و جێگری سەرۆك و سکرتێر)ی پەرلەمان و پرۆسەی هەڵبژاردن دەست پێدەکات.

سێیەم: سەرۆکی یەکەم دانیشتن دوو بچووکترین ئەندامی پەرلەمان بانگ دەکات بۆ ژماردن و جیاکردنەوەی دەنگەکان.

چوارەم: سەرۆکی یەکەم دانیشتن ئەنجامی هەڵبژاردن رادەگەیەنێت و داوا دەکات (سەرۆك و جێگری سەرۆك و سکرتێر)ی پەرلەمان لە شوێنی تایبەت بە دەستەی سەرۆکایەتی دابنیشن.

ئەنجامی هەڵبژاردنەکان بۆ سەرۆك و جێگرو سکرتێری پەرلەمان، ئینجا دێنە جێگای خۆیان، واتا جێگای دەستەی سەرۆکایەتی و من ئەو جێگایە بە جێدەهێڵم.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان.

هەڤالان.

بەڕێزان.

بەخێر بێن بۆ تەواو کردنی دانیشتنی یەکەمی پەرلەمانی کوردستان، بەرنامەی کار:

یەکەم: سوێند خواردنی ئەم پاڵێوراوانەی خوارەوە لە شوێنی ئەو پاڵێوراوانەی کە سوێندی یاساییان نەخواردووە، بەپێی ماددەی (یەکەم) لە یاسای ژمارە (١٣)ی ساڵی (٢٠٠٩).

١-راهی راهبەر ابراهیم.
٢- زێدان رشیدخان اودل.
٣- سیروان فرج محمد.
دووەم: هەڵبژاردنی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان کە پێك دێت لە (سەرۆك و جێگری سەرۆك و سکرتێر)ی پەرلەمان و پرۆسەی هەڵبژاردن دەست پێدەکات.
سێیەم: سەرۆکی یەکەم دانیشتن دوو بچووکترین ئەندامی پەرلەمان بانگ دەکات بۆ ژماردن و جیاکردنەوەی دەنگەکان.
چوارەم: سەرۆکی یەکەم دانیشتن ئەنجامی هەڵبژاردن رادەگەیەنێت و داوا دەکات (سەرۆك و جێگری سەرۆك و سکرتێر)ی پەرلەمان لە شوێنی تایبەت بە دەستەی سەرۆکایەتی دابنیشن.
ئەنجامی هەڵبژاردنەکان بۆ سەرۆك و جێگرو سکرتێری پەرلەمان، ئینجا دێنە جێگای خۆیان، واتا جێگای دەستەی سەرۆکایەتی و من ئەو جێگایە بە جێدەهێڵم.
هەڤالان.
دێینە سەر بەرنامەی کارو خالی کۆبوونەوە، پاڵپشتی بە ماددێ (٦١)ی برگا سیێ ژ یاسایا هەڵبژارتنا پەرلەمانێ کوردستانێ ژمارە (١) ل ساڵا ١٩٩٢، ژ بەر کو بەرێزان (قوباد جلال حسام الدین، شعبان علی شعبان، شاسوار عبدالواحد قادر) سویند خوارنا یاسایی ئەنجام نەدایە ل دەمێ دیار کری دا، لەورا وەك پەرلەمانێ کوردستانێ دا خاز ژ کۆمسیۆنا بلندا سەربخوە یا هەڵبژارتن و راپرسیێ هاتییە کرن کو ناڤێ وان بەربژێرن بهێن هنارتن دا کو ناڤێ وان بێنە هنارتن ل جهێ وان سویند خوارنا یاسایی ئەنجام بدن وەکو ئەندام پەرلەمان.
کۆمسیۆنێ ب نووسراوا فەرمی ناڤێن ڤان بەرێزان دیار کرینە:
-ل جهێ بەرێز (شعبان علی شعبان) بەرێز (زێدان رشیدخان اودل) ژ فراکسیۆنا پارتی دیموکراتی کوردستان.
- ل جهێ بەرێز (قوباد جلال حسام الدین) بەرێز (راهی رەهبەر ابراهیم سعید) ژ فراکسیۆنا ئێکەتییا نیشتمانی کوردستان.
- ل جهێ بەرێز (شاسوار عبدالواحد قادر) بەرێز (سیروان فرج محمد) ژ فراکسیۆنا جولانەوەی نەوەی نوێ.
پاڵپشت بە برگا (١) ژ ماددێ پێنجێ ل یاسایا ژمارە (٥) یا ساڵا ٢٠٠٩:
بەرێز (زێدان رشیدخان اودل) کەرەم بکەت بۆ ئەنجام دانا سویند خوارنا یاسایی.
بەرێز (راهی راهبەر ابراهیم سعید) کەرەم بکەت بۆ ئەنجام دانا سویند خوارنا یاسایی.
بەرێز (سیروان فرج محمد) کەرەم بکەت بۆ ئەنجام دانا سویند خوارنا یاسایی.

بەڕێز زێدان رشیدخان اودل:

مـن (زێـدان رشـیدخان اودل برادۆسـتی) بەنـاوی خـوای گەورە سـوێند دەخـۆم کە پارێزگـاری یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عێراق و بەرژەوەندییە باڵاکانی بکەم).

بەڕێز سیروان فرج محمد:

بەناوی خوای گەورە.

من (سـیروان فـرج محمـد بابـان) بەخـوای گەورە سـوێند دەخـۆم کە پارێزگـاری یەکێتـی گەل و خاکی کوردستانی عێراق و بەرژەوەندییە باڵاکانی بکەم.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

نوکە دێینە سەر خالا دوو/ پالپشـت ب مـاددێ (٤٨) ژ یاسـایا هەلبژاردنـا پەرلەمـانێ کوردسـتانێ ژمارە (١) سالا (١٩٩٢) هەمواركری دێ دەرگەهێ خۆ بەربژێر كرنێ ڤەكەین بـۆ پۆسـتێ سـەرۆكێ پەرلەمانێ کوردستانێ و پۆستێ جێگرێ سـەرۆكێ پەرلەمـانێ و پۆسـتێ سكرتێرێ پەرلەمـانێ كوردسـتانێ، پـێش ئەوەی دەرگەهـێ ڤەكەیـن داخـازیش دوو پەرلەمانتـارێ گەنـج دكەیـن بـێن یارمەتیا مە بدەن بۆ ژ جودا كرن و ناڤ نووسینا ناڤا، (خـاتوو سـارا دلشـاد و كـاك پێشـوا طـاهر بفەرموون.

هەڤـالان، پـێش ئەوەی نـاو نووسـین بكەیـن، ئەوەش كـارتێ دەنگـدانن، ئێسـتاش دێ دەرگەهـێ بەربژێر ڤەكەین، خۆ كاندید ڤەكەین بۆ بەربژێرێ پۆستێ سەرۆكێ پەرلەمـانێ كوردسـتانێ، هەر فراكسیۆنێك دشێت كەسێك دەستنیشان بكاتن، فەرموو كاك هێمن.

بەڕێز هێمن احمد حمد صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خوشك و برایانی بەڕێز.

پەرلەمانتارانی بەڕێزی پەرلەمان.

گەلی کوردستانی خۆشەویست.

ئێمە هیوامان دەخواست لە فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان ئەمڕۆ هەڤـاڵانی بەڕێزمـان لە برایانی بەڕێز فراکسیۆنی یەکێتـی بەشـدار بوونـایە، ئـێمە لە گفتوگۆیەکانمـان بەردەوامـین و پۆستی سەرۆکی پەرلەمان ئیستیحقاقی یەکێتی نیشتمانی کوردسـتانە، بەڵام بەداخەوە ئەمـڕۆ لە کۆبوونەوەکە بەشدار نین، بۆیە ئێمە پابەندین بەو پۆسـتە بـۆ یەکێتـی نیشـتمانی کوردسـتان دەبێت تا ئەو کاتەی گفتوگۆکان بەردەوام دەبێت، ئێمە دکتۆرە (ڤـاڵا فریـد) وەکـو پەرلەمانتـاری پـارتی دیمـوکراتی کوردسـتان پێشـنیار دەکەیـن بـۆ پۆسـتی سـەرۆکی پەرلەمـان، هەر کاتێـك لە گفتوگۆیەکـان لەگەڵ یەکێتـی تەواو بـووین ئەو کـات ئەم بەڕێـزە دەسـت لەکـار دەکێشـێتەوەو بەربژێری یەکێتی نیشتمانی هەڵدەبژێرین بۆ سەرۆکی پەرلەمان، سوپاس.

بەڕێز ڕێڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

بەلێ چ فراكسیۆنا دی هەی، فەرموو.

بەڕێز كاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆكی یەكەم دانیشتنی پەرلەمانی كوردستان.

ئـێمە وەكـو فراكسـیۆنی نەوەی نـوێ باوەڕمـان بەوە هەیە كە ئەم دەزگـایە دەزگـایەكی دیموكراسییە، پەیوەندی نییە بە هیچ كـام لا پۆسـتە حكومیەكـانەوەو نـوێنەرایەتی خەڵكی هەرێمی كوردستان و سـەرجەم فراكسیۆنەكان دەكـات، لەبەر ئەوەی دەسـتەی سـەرۆكایەتیش گرنگە، كە نـوێنەرایەتی سـەرجەم فراكسیۆنەكان، یـان نیـوەی فراكسـیۆنەكانی نـاو پەرلەمـانی كوردستان بكـات، هەر لەو سـۆنگەیەوە ئـێمە پێمـانوایە ئەم دەزگـایە بەشـێك نیـیە لەو پـاكێجی حكومەت و بەشێك نییە لەو مامەڵەی كە هەندێك لە حزبەكـان و فراكسـیۆنەكان دەیـكەن، ئـێمە وەكو فراكسیۆنی نەوەی نـوێ لە پەرلەمـانی كوردسـتان كاندیـدمان هەیە بـۆ پۆسـتی سـەرۆكی پەرلەمانی كوردستان بەڕێز (سیپان سالم)، سوپاس.

بەڕێز ریڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆكی كاتی پەرلەمان:

سوپاس، هیچ فراكسیۆنا دی هەیە؟ فەرموو كاك سۆران، پێ خۆشە نوقتە نیزامی وەربگرین.

بەڕێز سۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆكی یەكەم دانیشتن.

بەپێـی پەیـڕەوی نـاوخۆی پەرلەمـانی كوردسـتان كە خـولی پێشـوو دەرچـووە، بەنـدە ئەنـدامی لیژنەی نووسینەوەی ئەو پەیڕەوە بووین، لەڕاستیدا شـتێك بەنـاوی سـكرتێر نەمـاوە، سـەرۆك و جێگری یەكەم و جێگری دووەم بە مەرجێـك ڕەچـاوی ڕێـژەی ئـافرەت بكرێـت تێیـدا، بـۆیە ئەم پەیـڕەوە ناكرێـت بە بەهـانەی ئەوەی كە یاسـای ژمـارە (١)ی سـاڵی ١٩٩٢ی هەڵبـژاردن لەوێ وای نووسیووە، ئەم پەیڕەوە یاسای پێ دەردەچێت وەك پەیـڕەوی نـاوخۆی ڕێكخراوێـك و تەنـانەت ئەنجومەنی وەزیرانیش نییە، بۆیە قوەتی ئەم پەیڕەوە لە سەرووی یاساكەوەیە، دەبێت كار بەم پەیڕەوە نوێیە بكرێت، تەنانەت لە سوێند خواردنەكەش شـكاندنی پەیـڕەو بـوو، هیـوادارم ئەمە لێرە دووبارە نەبێتەوە، جێگری دووەمە، نەك سكرتێر، زۆر سوپاس.

بەڕێز ریڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆكی كاتی پەرلەمان:

سوپاس، دكتۆرە ڤالا.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە ئەوەی لە بەرنامەی كاردا هاتووەو ئیستینادی كردووە لەسەر ماددەی (٤٨) لە یاسای ژمـارە (١)ی ساڵی (١٩٩٢) ئەوەیان بەركارەو پێویستە ئەوە جێ بەجێ بكرێت، لەبەر ئەوەی یاسایە، هەر كـاتێكیش وەكـو عـورفێكی پەرلەمـان، وەكـو قاعیـدەی قـانونیش، هەركاتێـك تەنـاقوز هەبـووە لەنێوان یاسا و لەنێوان پەیڕەوی نـاوخۆی پەرلەمـانی كوردسـتان، عیبـڕەت بە یاسـاكە بـووە، بە یاساكە وەرگیراوە، لەبەر ئەوەی لێرە لە تەسمیەكان تەناقوز هەیە، بۆیە پێویستە كـار بە یاسـاكە بكرێت و بەرنامەی كار بەشێوەیەكی یاسایی دارێژراوەو هیچ خەلەلێكی تێدا نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز ریڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆكی كاتی پەرلەمان:

زۆر سـوپاس بـۆ هەمیـا، هەڵـبەتە هەڤـالان پشـتی مە راوێژكـاری شـێوەداری یاسـاێ ژی كـری بەرنامەی كار هاتیە دارێتن ب ڤی شێوەیێ سوپاس بۆ ئێوە، ئەگەر هیچ فراكسـیۆنەكێ بەربژێـر

بۆ پۆستێ سەرۆکێ پەرلەمانێ نەما، ئێستا دەبی دەرگاهێ گەهێن، کەسەکی دی نینە، دەرگەهە بۆ پۆستێ سەرۆکێ پەرلەمانێ هاتە داخستن، ئینجا دێ دەرگەهێ ڤە کرن بۆ پۆستێ جێگرێ سەرۆکی پەرلەمانێ کوردستانێ، بەڵێ کاك ئومێد.

بەڕێز ئومێد عبدالرحمن حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

کاندیدی پارتی دیموکراتی کوردستان بۆ پۆستی جێگری سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان بەڕێز (هێمن احمد حمد صالح) کاندیدە لەلایەن فراکسیۆنی پارتییەوە بۆ پۆستی جێگری سەرۆکی پەرلەمان، زۆر سوپاس.

بەڕێز ریڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

ج فراکسیۆنا دی هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆکی یەکەم دانیشتنی پەرلەمانی کوردستان.

ئێمە وەکو فراکسیۆنی نەوەی نوێ لەبەر ئەو هۆکارانەی لە یەکەم وتمان باسم کرد، وەکو فراکسیۆنی نەوەی نوێ کاندیدمان هەیە بۆ پۆستی جێگری یەکەمی سەرۆکایەتی پەرلەمان بەڕێز (کاوە عبدالقادر)مان کاندید کردووە وەکو فراکسیۆنی نەوەی نوێ بۆ ئەو پۆستە.

بەڕێز ریڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

زۆرباشە، دەستخۆش، هیچ کاندیدێکی تر نینە؟ دەرگەهە دێتە داخستن بۆ پۆستێ جێگری سەرۆکێ پەرلەمانێ، یان بەربژێرا، ئەو ژی دوماهی هات نوکە دێ دەرگەهێ کرن بۆ پۆستی سکرتێرێ پەرلەمانێ کوردستانێ، هەر فراکسیۆنەکا بەربژێرێ خۆ هەیە بلا کەرەم بکات.

بەڕێز محمد سعدالدین انور:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر گرنگی بەشداری کردنی پێکهاتەکان لە سەرۆکایەتییەکانی هەرێمی کوردستان، وەکو لایەنە تورکمانییەکان بە باش دەزانین ئێمە کاندیدمان هەبێت لە دەستەی سەرۆکایەتی، بۆیە بۆ پۆستی جێگری دووەم، یاخود سکرتێری پەرلەمان خاتوو (منی نبی نادر) کاندید دەکەین، سوپاس.

بەڕێز ریڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

فەرموو.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆکی یەکەم دانیشتنی پەرلەمانی کوردستان.

لەبەر گرنگی فراکسیۆنەکەمان بۆ توێژی ژنان، لەبەر ڕێزگرتن لەو یاسایەی کە دەڵێت سەرۆکایەتی پەرلەمان دەبێت یەکێکیان خاتوون بێت، ئێمە یەکێك لە ئەندامانی فراکسیۆنەکەمان کاندید دەکەین بۆ پۆستی سکرتێری پەرلەمان، یان جێگری دووەمی سەرۆکی پەرلەمان بەناوی (موژدە محمود)، سوپاس.

بەرێز ریڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

دەستخۆش، هەڤاڵان بۆ ئەوەی رێڤە چوونا دەنگدانێ بە رەنگێکی جوان و رێك و پێك بە رێڤە بچیتن دێ ناڤ ئێنە خاندن پێنج پێنجە دێن کارتێن دەنگدانێ وەرگرن و هەر یەکە ناڤێ بەربژێری بۆ پۆستی سەردیار سندوقا دیار کات ژی جودا نا ئێ سەرۆك و جێگر و سکرتێرا، دێ دکانە ناڤ سندوقا، ئینجا ژێ دەنگ دێنە فەرز کرن.

باشە هەڤاڵان نوکە داخازا ناڤاکە بلا بێن بۆ دەنگدانێ:

بەرێز -ئازاد اکرام

- بهرام

- ئاشنا

- عبدالله قادر

-ئومێد عبدالرحمن حسن

-ابوبکر عمر عبدالله

-احسان محمد سلیم

بەرێزادریس اسماعیل عبوش

- ارشد حسین محمد

-اسماعیل علی طه

-ایدن معروف سلیم

-بالانبۆ محمد علی.

بەرێز بختیار شوکری سلیمان

-بدریه اسماعیل محمود

-بژار خالید عبدالله

-بهجت علی ابراهیم

-بهمن کاکه عبدالله

بەرێز بەڵێن اسماعیل حاجی ابراهیم

- بێگەرد دڵشاد شکرالله

-پێشەوا طاهر مصطفی

-جنان جبار بویا

-جلال محمد عبدالله

بەرێز جلال محمد امین

-جمال حوێز مصطفی

-جوان یونس محمد

-جهاد حسن ابراهیم،

-چیا حمید شریف

بەرێز حسیبە سعید ابراهیم

-حکمت محمد عبوزید

-خدیجە عمر طه

-دابان محمد حسین عبدالله

-دیاری انور حمه رحیم

بەرێز ذکری احمد اسماعیل

-رزگار عیسی سوار عیسی

-رزگار محمد محمود

-روبینە اویملك عزیز

بەرێز روپاك احمد رحمان

-رۆژان محمد کریم

-رۆژان ابراهیم علی

-رۆمیۆ حزیران نیسان

-رێبوار عبدالرحیم عبدالله

بەرێز رێڤنگ محمد محمد

-رێواز فائق حسین

-زانا خالید سمایل

-زیاد جبار محمد قادر

-زێدان رشیدخان اودل

بەرێز ژیان طاهر احمد

-ظاهر محمد علی

-سارا دڵشاد بکر

-سروان محمد علی

-سعید مصطفی تەتەر خان

بەرێز سۆران عمر سعید

-سيروان فرج محمد
-سفين اغا عمر اغا
-سلمه فاتح توفيق
-سوسن محمد ميرخان
بەڕێز سيپان سالم حسن
-سەرچنار احمد محمود
-سەركۆ ئازاد حسين
-صباح محمود محمد
-شاخەوان رووَف مصطفى
بەڕێز شادى نوزاد وهاب
-شايان كاكه صالح
-شوان كريم محمد
-شنۆ اشقى عبدالله
-شيرين امين عبدالعزيز
بەڕێز شێركۆ جودت مصطفى
-شەمۆل اشين صابر
-عباس فتاح صالح
-عثمان كريم سواره
-عثمان على سمايل
بەڕێز عبدالسلام عبدالله حسن
-عبدالستار مجيد قادر
-عبدالله محمود محمد
-على حمه صالح
-عبدالناصر احمد على
بەڕێز فاهيك كمال صوغون
-فريد يعقوب ايليا گورگيس
-فيصل عباس عولا
-ڤالا فريد ابراهيم
-كاروان عبدالرحمن قادر
بەڕێز كاظم فاروق ناميق
-كاوه عبدالقادر حسن
-كلارا عوديشو يعقوب
-گلاوێژ عبيد عثمان
-گليزار رشيد حاجى بدرى
بەڕێز گۆران عمر على
-گوڵستان سعيد حمد
-گوڵستان باقى سليمان
-لقمان حمد صابر
-ليزا فلك الدين صابر
بەڕێز ليلى عبدالجبار حدو
-محسن حسين مصطفى
-محمد سعدالدين انور
-محى الدين حسن يوسف
-مسلم عبدالله رسول
بەڕێز موژده محمود محمد
-مەم اسكندر مەم
-منى نبى نادر
-مەم برهان حمد
-نجاة شعبان عبدالله
بەڕێز نزار ملا عبدالغفار
-ويسى سعيد ويسى
-هاورێ بناء محمد
-هديه مراد حيدر
-هلز احمد محمد
بەڕێز هێڤيدار احمد سليمان
-هێرش حسن حمد
-هێمن احمد حمد صالح
-هەژان حسن احمد
-هەورامان حمه شريف
-ياسين خضر طه

بەڕێزان، زۆر سوپاس، ب رەنگێكى گەلەك جوان بەڕێڤە چوو، دەنگدانە مە نوكە ژى دێ داخازاش هەڤاڵا دكەين گەنجێت مە كو دەست بە فەرزا دەنگدان بكەن، يان لێك جودا كرنا دەنگ.

بەڕێز سارا دڵشاد بکر:

بۆ پۆستی سەرۆکی پەرلەمان/

بەڕێز سیپان سالم ....٨دەنگ.........

بەڕێز ڤالا فرید، ....٦٤دەنگ.........

دەنگی سپی ....٣دەنگ.

بۆ پۆستی جێگری سەرۆکی پەرلەمان/

بەڕێز هێمن هەورامی..٦٨ دەنگ.

بەڕێز کاوە عبدالقادر..٨دەنگ.

بۆ پۆستی سکرتێری پەرلەمان/

بەڕێز منی نبی نادر..٦٠ دەنگ.

بەڕێز موژدە محمود ....٨دەنگ.

بەڕێز ریڤنگ محمد محمد علی/ سەرۆکی کاتی پەرلەمان:

دەستێ هەمیا خۆش، هەڤاڵان بۆ هاریکاری کرنێ، سوپاس بۆ تەحەمەلا وە ل هۆلێدا بە رەحەتیا هاتیە ئارامی ئەڤ پرۆسە دەرباز بوو، جێی خۆشحاڵییە ژی بۆ پۆستێکی ش کاندێکی زێدەترمان هەبوون.

هەڤاڵان.

نوکە دێین ئەنجاما دیار کەین بێن وان کەسێ سەرکەفتی:

سەرۆکێ پەرلەمانێ کوردستانێ بەڕێز (د.ڤالا فرید ابراهیم) (٦٤) دەنگ.

جێگرێ سەرۆکی پەرلەمانێ کوردستانێ بەڕێز (هێمن هەورامی) (٦٨) دەنگ.

سکرتێرێ پەرلەمانێ کوردستانێ بەڕێز (منی نبی نادر) (٦٠) دەنگ.

پیرۆزا بۆ هەمیا، پیرۆزا لە خەلکی کوردستانێ، پێش ئەڤە جێگا خۆ بەجێ بێلم، ئەز من سوپاس بۆ ئەم فەترە پێکڤە کار کری و بەرێ هەڤاڵان دل داخازیش هەمی فراکسیۆنا دکەم هەمیا ئەندامانی پەرلەمان دکەم، کو ئەم موزایکە کوردستانێ، یان پری نەتەوە، پری ئایین، پری مزروبی، پری ئایین و مزوربی و لایەن و حزب و هەمی ئەم رەنگڤەدان وێ دڤێ رۆلێدا ئەم بپارێزین و بشێین نوێنەرایەتیا خەلکێ خۆ دروستاهی بکەین، سوپاس بۆ ئێوە، نوکە داخازیش هەڤاڵان دکەم دکتۆرە ڤالا وەك سەرۆکێ پەرلەمانێ بلا کەرەم بکات، کاك هێمن هەورامی وەك جێگری سەرۆکێ پەرلەمانێ بلا کەرەم بکاتن، هێژا خاتوو منی نبی نادر سکرتێرا پەرلەمانێ بلا کەرەم بکات، بێن جهێن خۆ وەربگرن.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ سەرۆکی پەرلەمانی کوردستان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان.

بەناوی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان سوپاستان دەکەین بۆ متمانە پێدانمان، بۆ لە ئەستۆ گرتنی ئەرکی دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان، دڵنیا بن لەو ماوەیەی کە لە دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان دەبین بەشێوەیەکی بێ لایەنانەو بەرپرسانە کاری پەرلەمانی ئەنجام

دەدەین، هەر لێرەوە داوا لە فراكسیۆنەكان دەكەیـن، كە بەزووتـرین كـات نـوێنەرانی خۆیـان بـۆ لیژنەكـانی پەرلەمـانی كوردسـتان دەسـت نیشـان بـكەن، بەتـایبەتی لیـژنەی كاروبـاری یاسـایی كوردستان، پەرلەمان ناتوانێت ئەركەكانی خۆی جێ بەجێ بكات بەبێ لیژنەی كاروباری یاسایی، بۆیە داواتان لێ دەكەین تا رۆژی چوارشەممە نوێنەرەكانی خۆتان بـۆ لیـژنەی كاروبـاری یاسـایی پەرلەمانی كوردستان دەست نیشان بكەن و بەرزی بكەنەوە بۆ دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمانی كوردستان، بۆ ئەوەی بەزووترین كات لیژنەی پەرلەمانی یاسایی دروست بكەین و دواتر هەمـوو لیژنەكانی تریش دروست دەكەین، ئەو كاتەی كە لە دەست چووە قەرەبووی بكەینەوە، هەروەهـا پەرلەمان دەست بە كارەكانی بكات بەشێوەیەك كە لە ئاستی چاوەڕوانییەكانی گەلی كوردسـتان بێت بە هەموو پێكهاتە جیاوازەكانیەوە، بەم شێوەیە دانیشتنی ئەمڕۆمان كۆتایی پـێ دەهێنـین، زۆر سوپاس بۆ ئێوەی بەڕێز.

رێڤنگ محمد محمد علی
سەرۆكی یەكەم دانیشتنی
پەرلەمانی كوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٢)ی نائاسایی

پێنج شەممە ڕێکەوتی ١\٨\٢٠١٩

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژماره (٢) نائاسایی
پێنج شەممە رێكەوتی ٢٠١٩/٨/١

كاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی رۆژی پێنح شەممە رێكەوتی ٢٠١٩/٨/١ پەرلەمانی كوردستان - عێراق بە سەرۆكایەتی د. رێواز فائق حسێن سەرۆكی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منى نبی قهوچی سكرتێری پەرلەمان، دانیشتنی ژمارە (٢)ی نائاسایی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی كار:

بە پێی حوكمی ماددەی (٥)ی بڕگەی یەكەم و دووەم و سێیەم لە ماددەی (١٦) بڕگەی (٣) لە ماددەی (١٨) و ماددەكانی (٤٧ و ٤٨و ٥٢ و ٥٤ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان ـ عیراق دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاری دا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژمارە (٢)ی نائاسایی ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە كات (١١)ی پێشنیوەڕۆ رۆژی پێنج شەممە رێككەوتی ٢٠١٩/٨/١ بەم شێوەیە بێت:

١ - خوێندنەوەی دووەمی پێشنیازی بڕیاری دیاری كردنی رۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك رۆژی كۆمەڵكوژی ئیزیدیەكان بە پێی حوكمی ماددەكانی (٨٧ و ٨٨ و ٨٩) لەپەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان، بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان، پوختەی دانیشتنی ژمارە (١٤)ی ئاسایی رۆژی پێنج شەممە رێككەوتی ٢٠١٩/٧/١١ بەم شێوەیەی خوارەوە بوو:

١ - دەست پێ كردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز جێگری سەرۆكی پەرلەمان.

٢ - خوێندنەوەی بەرنامەی كار و پوختەی دانیشتن و ناوی ئامادەبوو و ئامادەنەبوو، دانیشتنی پێشوو بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت لەلایەن بەڕێز سكرتێری پەرلەمان.

٣ - دەست پێكردنی بڕگەكانی بەرنامەی كار لەلایەن بەڕێز جێگری سەرۆكی پەرلەمان.

٤ - سوێندخواردن جێگرتنەوەی بەڕێزان (لەنجە ابراهیم عبدالرحمن، شیرین یونس عبدالله عزیز، هیمداد صباح بلال محمد، باپیر كاملا سلیمان) لە شوێنی پەرلەمانتارانی دەست لە كاركێشاو بەڕێزان (ڤاڵا فرید ابراهیم، بێگەرد دڵشاد شكرالله، ئایدن معروف سلیم، عبدالله محمود محمد).

٥ - ئەنجامدانی پرۆسەی هەڵبژاردنی سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان.

٦- خوێندنەوەی یەكەمی پێشنیازی بڕیاری دیاری كردنی ٢٠١٤/٨/٣ وەك رۆژی كۆمەڵكوژی ئیزیدیەكان.

٧- كۆتایی هاتنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسێن/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی كوردستان، دانیشتنی ژمارە (٢)ی نائاسایی ساڵی یەكەم، خولی هەڵبژاردنی پێنجەمی پەرلەمانی كوردستان دەست پێ دەكەین، سەرەتای دانیشتنەكەمان بە دەقیقەیەك وەستان بۆ گیانی پاكی سەرجەم شەهیدانی كورد و كوردستان و ئەنفالكراوان و ئەنفالی بارزان و گۆڕە بە كۆمەڵەكەی سەماوە، ئەو چوار شەهیدەی كە دوێنێ شەو بە دەستی غەدر و تیرۆرستانی داعش شەهیدكران دەست پێ دەكەین، فەرموون، ئاماژە بە بڕگەی (٢) لە ماددەی (٥٢)ی پەیڕەوی ناوخۆ داوا لە بەڕێز سكرتێری پەرلەمان دەكەم كە پوختەی كۆنووسی كۆبوونەوەی پێشوو و ناوی ئامادەنەبووان بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت بخوێنێتەوە، فەرموو.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سكرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەرنامەی كار

بە پێی حوكمی ماددەی (٥)ی بڕگەی یەكەم و دووەم و سێیەم لە ماددەی (١٦) بڕگەی (٣) لە ماددەی (١٨) و ماددەكانی (٤٧ و ٤٨و ٥٢ و ٥٤ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان ـ عیراق دەستەی سەرۆكایەتی پەرلەمان بڕیاری دا بەرنامەی كاری دانیشتنی ژمارە (٢)ی نائاسایی ساڵی یەكەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە كات (١١)ی پێشنیوەڕۆ ڕۆژی پێنج شەممە ڕێككەوتی ٢٠١٩/٨/١ بەم شێوەیە بێت:

١-خوێندنەوەی دووەمی پێشنیازی بڕیاری دیاری كردنی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی كۆمەڵكوژی ئێزیدییەكان بە پێی حوكمی ماددەكانی (٨٧ و ٨٨ و ٨٩) لەپەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان، بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان، پوختەی دانیشتنی ژمارە (١٤)ی ئاسایی ڕۆژی پێنج شەممە ڕێككەوتی ٢٠١٩/٧/١١ بەم شێوەیەی خوارەوە بوو:

١ - دەست پێ كردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز جێگری سەرۆكی پەرلەمان.

٢ - خوێندنەوەی بەرنامەی كار و پوختەی دانیشتن و ناوی ئامادەبوو و ئامادەنەبوو، دانیشتنی پێشوو بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت لەلایەن بەڕێز سكرتێری پەرلەمان.

٣ - دەست پێكردنی بڕگەكانی بەرنامەی كار لەلایەن بەڕێز جێگری سەرۆكی پەرلەمان.

٤ - سوێندخواردن جێگرتنەوەی بەڕێزان (لەنجە ابراهیم عبدالرحمن، شیرین یونس عبدالله عزیز، هیمداد صباح بلال محمد، باپیر كاملا سلیمان) لە شوێنی پەرلەمانتارانی دەست لە كاركێشاو بەڕێزان (ڤاڵا فرید ابراهیم، بێگەرد دڵشاد شكرالله، ئایدن معروف سلیم، عبدالله محمود محمد).

٥ - ئەنجامدانی پرۆسەی هەڵبژاردنی سەرۆكی پەرلەمانی كوردستان.

٦ - خوێندنەوەی یەكەمی پێشنیازی بڕیاری دیاری كردنی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی كۆمەڵكوژی ئێزیدیەكان.

٧ - كۆتایی هاتنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراو یان بە بێ مۆڵەت ئامادەنەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (١٤)ی ئاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری ٢٠١٩/٧/١١ :

١ - رزگار محمد محمود/ مۆڵەت
٢ - ڕێبوار عبدالرحیم عبدالله/ ئامادەنەبوو
٣ - شنۆ اشقی عبدالله/ مۆڵەت
٤ - شیرین امین عبدالعزیز/ مۆڵەت
٥ - کاوە عبدالقادر حسن/ ئامادەنەبوو
٦ - محی الدین حسن یونس/ مۆڵەت
٧ - موژدە محمود محمد/ئامادەنەبوو

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ئەگەر بە فەرمی رۆژی کۆبوونەوەکەی پەرلەمان رایان گەیاندووە کە بایکۆتیان کردووە ئەوا داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەم بیسڕێتەوە، ئەگەر بە فەرمی داوایان کردووە و بە فەرمی ڕایانگەیاندووە کە بایکۆتیان کردووە دەسڕێنەوە لە غیابات، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان بە گوێرەی ماددەی (٣٣) لە پەیڕەوی ناوخۆ و ئاماژە بە کۆبوونەوەی دەستەی سەرۆکایەتی لە هەفتەی پێشوو ئێمە بڕیارمان داوە لە رۆژی ٢٠١٩/٩/١ کە وەرزی تەشریعی دووەمە هەمان مامەڵەی دانیشتنەکانی پەرلەمان سەبارەت بە ئامادەبوون و ئامادەنەبوون لەگەڵ کۆبوونەوەی لیژنەکانی پەرلەمان دەکرێ تکایە بۆ ئاگاداریتان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ئێستاش دەست دەکەین بە جێ بەجێ کردنی بەرنامەی کار.

بە پێی حوکمی ماددەی (٥)ی بڕگەی یەکەم و دووەم و سێیەم لە ماددەی (١٦) بڕگەی (٣) لە ماددەی (١٨) و ماددەکانی (٤٧ و ٤٨و ٥٢ و ٥٤ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عیراق دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٢)ی نائاسایی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە کات (١١)ی پێشنیوەڕۆ رۆژی پێنج شەممە رێککەوتی ٢٠١٩/٨/١ بەم شێوەیە بێت:

١-خوێندنەوەی دووەمی پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی رۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك رۆژی کۆمەڵکوژی ئێزیدییەکان بە پێی حوکمی ماددەکانی (٨٧ و ٨٨ و ٨٩) لەپەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان، بۆ ئەم مەبەستە داوای لە بەڕێزان لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی شەهیدان دەکەین بفەرموون بۆ ئەنجامدانی بەرنامەی کار، ئەگەر دەکرێ تەنها دەستەی سەرۆکایەتییەکان بن باشترە، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، دیارە ئێمە شتێکمان لەبیر چوو بەخێرهێنانی د.ڤالا بوو، بە گەرمی بەخێرهاتنی جەنابیان دەکەین وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان، بەخێر بێن سەرچاو، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازە بڕیار لەلایەن جێگری سەرۆکی لیژنە دەخوێنێتەوە.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك بژار فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئێزیدییەکان:

١ - ئەو کوشتار و کۆمەڵکوژییەی جینوساید دەرهەق بە ئێزدییەکان لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عیراق و شام ناسراو بە داعش، ئەنجامدرا خەسڵەتی تاوانەکانی جینۆساید و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ لە خۆ دەگرێت کە تاوانی نێودەڵوتین، دەسەڵاتە دەستوورییەکانی کۆماری عیراقی فیدراڵ بەرپرسیاری قەرەبوو کردنەوە و دابین کردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە لە ئەستۆ دەگرێت.

٢ - ٣/ئاب بە ڕۆژی کۆمەڵکوژی (جینۆساید)ی ئێزیدییەکان دەناسرێت کە لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عیراق و شام ناسراو بە داعش ئەنجام دراوە.

٣ - دەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندارەکان حوکمەکانی ئەم بڕیارە جێ بەجێ بکەن.

٤ - کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم بڕیارە ناکۆك بن.

٥ - ئەم بڕیارە لەڕۆژی بڵاوبوونەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستان جێ بەجێ دەکرێت.

هۆیەکانی دەرچوواندن

بۆ بەدیهێنانی دادپەروەری و دابین کردنی ماف و ئیمتیازات و قەرەبووکردنەوە و کەم کردنەوەی ئاسەوارەکانی تاوانەکانی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئێزیدییەکان کە لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلام لە عیراق ناسراو بە داعش ئەنجام دراوە و مەبەستی زیندوو ڕاگرتن و ڕێز لێنان لە قوربانییەکان ئەم بڕیارە دەرچووێنرا.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك بژار فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێش خوێندنەوەی ڕاپۆرتی هاوبەشی هەردوو لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی شەهیدان و جینۆساید و زیندانیانی سیاسی لەسەر پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئێزیدییەکان کە ئێستا لە دەستمانە حەز دەکەم ڕوونکردنەوەیەك بدەم. دوای خوێندنەوەی یەکەمی ئەم پێشنیازی بڕیارە لە دانیشتنی ژمارە (١٤)ی ئاسایی پەرلەمان لە ڕۆژی پێنج شەممە بەرواری ٢٠١٩/٧/١١ ئاراستەی لیژنەکانمان کراوە بۆ لیژنەکانی تایبەتمەند، هەر لەو ڕۆژدا هەردوو لیژنە کۆبوونەوە، دوای گفتوگۆ کردن و تاوتوێ کردن لیژنەکان ئەو کات گەیشتنە ئەم ئەنجامانە، لەبەرئەوەی خاڵی سێیەمی ئەم پێشنیازە بڕیارە گرانی دارایی بۆ حکومەت دروستی دەکرد بە پێی ماددەی (٧٩) بڕگەی (٤) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان کە ئاماژە بەوە دەکات پێویستە لە دەرچوواندنی ئەو یاسا و بڕیارە ڕەچاوی بارگرانی دارایی لەسەر حکومەت بکرێت، بۆیە پێشنیارمان کرد سەرۆکایەتی پەرلەمان ڕای حکومەت لەم بارەیەوە وەربگرێ پێش ئەوەی خوێندنەوەی دووەمی بۆ بکرێت، وا دیارە ئەنجومەنی وەزیران

به نووسراوی ژماره (٤٤٨٤) له به‌رواری ٢٠١٩/٧/٢٤ ڕای خۆی پێشکه‌شی سه‌رۆکایه‌تی په‌رله‌مان بکات، دواتر له ڕۆژی یه‌ك شه‌ممه به‌رواری ٢٠١٩/٧/٢٨ هه‌ریه‌ك له به‌ڕێزان د.ڤالآفرید وه‌زیری هه‌رێم بۆ کاروباری په‌رله‌مان و عبدالله حاجی محمود وه‌زیری شه‌هید و ئه‌نفالکراوان سه‌ردانی په‌رله‌مانیان کردو و له‌گه‌ڵ هه‌ردوو لیژنه‌ی کاروباری یاسایی و لیژنه‌ی شه‌هید و جینۆساید و زیندانیانی سیاسی کۆبوونه‌وه، له‌سه‌ر ڕه‌ئی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران سه‌باره‌ت به‌م پێشنیازه بڕیاره، ئه‌وه‌ی ئێستا من ده‌یخوێنم کۆتا ڕاپۆرتی هه‌ردوو لیژنه‌ی تایبه‌تمه‌نده.

بۆ سه‌رۆکایه‌تی په‌رله‌مانی کوردستان

بابه‌ت/ ڕاپۆرتی لیژنه

لیژنه‌ی کاروباری یاسایی و لیژنه‌ی کاروباری شه‌هیدان و جینۆساید و زیندانیانی سیاسی ڕۆژی یه‌ك شه‌ممه ڕێککه‌وتی ٢٠١٩/٧/٢٨ کاتژمێر (١١)ی دوای نیوه‌ڕۆ کۆبوونه‌وه‌ی هاوبه‌شیان ئه‌نجام دا به ئاماده‌بوونی به‌ڕێز خاتوو د.ڤالآ فرید ابراهیم وه‌زیری هه‌رێم بۆ کاروباری په‌رله‌مان، به‌ڕێز عبدالله محمود وه‌زیری شه‌هیدان و ئه‌نفالکراوان، بۆ تاوتوێ کردنی پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وه‌ك ڕۆژی کۆمه‌ڵکوژی ئێزیدیه‌کان که له‌لایه‌ن ژماره‌ی یاسایی ئه‌ندامانی په‌رله‌مانه‌وه پێشکه‌ش کراوه، دوای خوێندنه‌وه‌ی یه‌که‌م له دانیشتنی ژماره (١٤) له ڕۆژی پێنج شه‌ممه به‌رواری ٢٠١٩/٧/١١ ڕه‌وانه‌ی لیژنه‌کانمان کراوه دوای گفتوگۆ کردن و تاوتوێ کردن لیژنه‌کان گه‌یشتنه ئه‌م ئه‌نجامانه‌ی خواره‌وه:

پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وه‌ك ڕۆژی کۆمه‌ڵکوژی جینۆسایدی ئێزیدییه‌کان.

١ - ئه‌و کوشتار و کۆمه‌ڵکوژیه‌ی جینۆسایدی ده‌رهه‌ق به ئێزیدیه‌کان له ناوچه کوردستانییه‌کانی ده‌ره‌وه‌ی ئیداره‌ی هه‌رێم له‌لایه‌ن ڕیکخراوی تیرۆرستی ده‌وڵه‌تی ئیسلامی له عیراق و شام ناسراو به داعش ئه‌نجام درا خه‌سڵه‌تی تاوانه‌کانی جینۆساید و تاوانه‌کانی دژ به مرۆڤایه‌تی و تاوانه‌کانی جه‌نگ له‌خۆ ده‌گرێت، که تاوانی نێوده‌وڵه‌تین و ده‌سه‌ڵاته ده‌ستوورییه‌کانی کۆماری عیراقی فیدراڵ به‌رپرسیاریه‌تی قه‌ره‌بووکردنه‌وه و دابین کردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوه‌دانکردنه‌وه‌ی ناوچه‌که له ئه‌ستۆ ده‌گرن.

٢ - ٣/ئاب به ڕۆژی کۆمه‌ڵکوژی ئێزیدیه‌کان ده‌ناسرێ که له‌لایه‌ن ڕێکخراوی تیرۆرستی ده‌وڵه‌تی ئیسلامی له عیراق و شام ناسراو به داعش ئه‌نجام ده‌درێت.

٣ - ده‌بێ ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران و لایه‌نه په‌یوه‌نداره‌کان حوکمه‌کانی ئه‌م بڕیاره جێ به‌جێ بکه‌ن.

٤ - کار به هیچ ده‌قێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت له‌گه‌ڵ حوکمه‌کانی ئه‌م بڕیاره ناکۆك بن.

٥ - ئه‌م بڕیاره له ڕۆژی بڵاوبوونه‌وه‌ی له ڕۆژنامه‌ی فه‌رمی وه‌قائیعی کوردستان جێ به‌جێ ده‌کرێ.

هۆیه‌کانی ده‌رچوواندن

بۆ به‌دیهێنانی دادپه‌روه‌ری و دابین کردنی ماف و ئیمتیازات و قه‌ره‌بووکردنه‌وه و که‌م کردنه‌وه‌ی ئاسه‌واره‌کانی تاوانه‌کانی کۆمه‌ڵکوژی و جینۆسایدی ئێزیدیه‌کان که له‌لایه‌ن ڕێکخراوی تیرۆرستی ده‌وڵه‌تی ئیسلام له عیراق ناسراو به داعش ئه‌نجام دراوه به مه‌به‌ستی زیندوو ڕاگرتن و ڕێزلێنان له قوربانیانییه‌کان ئه‌م بڕایاره ده‌رچووێنرا.زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەستتان خۆش بێت، زۆر سوپاس، بەڕێزان ئێستاش دەست بە گفتوگۆ دەکەین لەسەر ڕاپـۆرتی لیــژنەی هــاوبەش ســەبارەت بە پێشــنیازە بڕیــاری دیــاری کردنــی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئیزیدییەکان، سەرەتا داوا لە لیژنەی یاسـایی دەکەم کە لە ناونیشـانەوە دەست پێ بکات و یەك یەك، مادەکان بخوێنێتەوە بۆ ئەوەی دەست بە گفتوگۆ کردنیان بکەیـن، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی بڕیارەکە هەر لە ناونیشـانەوە خـاڵ بەخـاڵ لەلایەن بەڕێـز بڕیـاردەری لیـژنەی یاسـایی دەخوێندرێتەوە.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشــنیازی بڕیــاری دیــاری کردنــی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی کۆمەڵکــوژی (جینۆســاید)ی ئیزیدییەکان بەو شێوەیە.

سوپاس بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون ئەو بەڕێزانەی دەیـانەوێ قسـە لەسـەر ئەو ناونیشـانەوە بـکەن، بەڕێـزان ئەم نـاوانەی دەیخوێنمەوە داوایان کردووە گفتوگۆ بکەن، بەڕێزان (کاك مم، جمال حـویز، زکـری، هـدیە خـان، لەنجە خان، د.ڕێبوار، د.گەلاوێژ، شیرین خان، کاك فیصل، کاك کاروان، کاك سۆران، شیرین خـان) کاك مم فەرموو.

بەڕێز مەم بورهان محمد قانع:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بەرلەوەی لەسـەر ناونیشـانەکە ڕای خـۆم دەرببـڕم پرسـیارێکم هەیە بـۆ بەڕێـزان ئەنـدامانی لیژنەی یاسایی، ئایا پەرلەمان دەتوانێ یاسـایەك دەربکـات حکـومەتی عیراقـی مـولزەم بکـات بە جێ بەجێ کردنی یـاخود یاسـاکانی ئـێمە حکـومەتی هەرێمـی کوردسـتان مـولزەم دەکـات، حەز دەکەم دوایی وەڵامی ئەوەمان بدرێتەوە، چونکە هیچ ئیلتزامێکی بـۆ حکـومەتی هەرێـم بـزانین چـۆنە لەنـاو یاسـایەکە کە جێـی سـەرنجە، دەبـارەی ناونیشـانی یاسـایەکە ئەوەی تێبینـی مـنە هەڵبەتە ناونیشانەکان پەیوەندی بە هۆیەکانی دەرچوواندن هەیە لەبەرئەوەی لەنـاو هۆیەکـانی دەرچوواندنی ئەم یاسایە قسـە لەسـەر مـاف و ئیمتیـازات و قەرەبـووکردنەوەی قوربانیـان یـان ئاسەوارەکانی جۆینۆساید دەکات، بۆیە من پێشنیاز دەکەم ئەم یاسـایە هەڵبەتە ئەم بڕیـارە دوو نوقتەی گرنگ لەخۆ دەگرێت، یەکەمیان دیـاری کردنـی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەکـو ڕۆژێکـی تـاوانێکی گەورەی ڕەشـەکوژی بەرامبەر بە ئیزیـدییەکان زائیـدەن لەنـاو یاسـایەکە قسـە لەسـەر قەرەبـوو کردنەوەیان ئەکرێ، بۆیە پێشـنیازی مـن بـۆ ناونیشـانەکە بەم جـۆرەیە پێشـنیازی بڕیـاری دیـاری

کردنـــی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی کۆمەڵکـــوژی واتـــا (جینۆســـاید)ی ئیزیـــدییەکان و قەرەبووکردنەوەیان، واتا (و) قەرەبووکردنەوەیان ئیزافە بکریَ بۆ ناونیشانەکە، سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك جمال فەرمووە.

بەڕێز جمال حویز مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە عینوانی پرۆژەکە من پێشنیار دەکەم پێشنیازی دیاری کردنی ڕۆژی (٨/٣) هەموو ساڵێك وەك ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئیزیدییەکان حساب بکرێت، هەموو ساڵێك.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز د.ڕێبوار فەرمووە.

بەڕێز د.ڕێبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەڵـبەتە دیـارە هەمـوو ناونیشـان و تـایتڵەك كە بـۆ پێشـنیازێك یـان پـرۆژە یاسـایەك كە بـۆ پرۆژەیەکی یاسایی دێتە پەرلەمان ئەبێ لەسەر ئاستی دوو ڕەگەز (من حیـث شکل ومـن حیـث مضـمون) ڕەنگـدانەوەی نـاوەڕۆکی پـرۆژەکە بـێ یـان پێشـنیازەکە بـێ، ئەوەی کە لە ئەحکـامی خیتامی و ماددەی یەك هاتووە کە ئەم پێشنیازە یاساییە تەنها بۆ ناساندنی کۆمەڵکوژی دەرهەق بە ئیزیـدیەکان نیـیە بەڵکـو بە دیـویکی تـر ئەم پێشـنیازە یاسـاییە بـۆ ئەوەیە کە قەرە بـووی کەسوکاری قوربانیان بکرێتەوە، بۆیە من پێشنیار دەکەم ناونیشـانی پێشـنیازەکە بەو شـێوەیەی خوارەوە لێ بێت:

پێشـــنیازی بڕیـــاری دیـــاری کردنـــی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی کۆمەڵکـــوژی ئیزیـــدییەکان و قەرەبووکردنەوەی کەسوکارەکانیان لەلایەن حکومەتی ئیتحادییەوە.

سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك سۆران فەرمووە.

بەڕێز سۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەنها پرسیارێکم هەیە هەرچەندە بە داخەوە پێکهاتەی ئیزیدی لە پەرلەمـان کورسـیان نیـیە، بەڵام پرسیارەکەم ئەوەیە بۆ نەنووسـراوە کـوردانی ئیزیـدی؟ چـۆن لە خـولی پێشـوو کاتێـك کە ئێمە دەستمان بۆ ئەم پرسە برد لە بۆ جینۆسایدی ئەم پرسـە بـۆ خۆیـان گلەییـان لـێ کـردین کە ئێـوە هەمیشـە پێمـان دەڵـێن ئیزیـدییەکان نـاڵێن کـوردانی ئیزیـدی، بـۆیە پێشـنیار دەکەم هەر کوردانی ئیزیدی بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، هەدیە خان فەرمووە.

بەڕێز هدیە مراد حیدر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری ل ڕاپۆرتا هەردوو لیژنەیەن یاسایی و لیژنا شەهیدان دەکەم کو ناڤ و نیشانێن پێشنیازا بڕیارا دیاری کرنا ڕۆژا ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژا کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئیزیدیەکان هەروەك خۆ بمینی، سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، شیرین خان فەرموو.

بەڕێز شیرین امین عبدالعزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ ناونیشانی پێشنیازەکە پێشنیاز دەکەم پێشنیازی دیاری کردنی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی کۆمەڵکوژی ئیزیدییەکان و ماف و ئیمتیازاتەکانیان.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك ذکری فەرموو.

بەڕێز ذکری احمد اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەزیش پشتگیریا کاك جکال دکەم پێشنیازا بڕیارا دیاری کرنا ڕۆژا ٣/٨/ ٢٠١٤ وەك ڕۆژا کۆمەڵکوژی جینۆسایدا ئیزیدیەکان پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ڕۆژی (٨/٣)ی هەموو ساڵێك دابندرێت.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، د.گەلاوێژ فەرموو.

بەڕێز د.گلاویژ عبید عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ دیاری کردنی ڕۆژێك بۆ ڕۆژی کۆمەڵکوژی ئیزیدیەکان من پاڵپشتی لە هەدیە خان دەکەم پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئیزیدییەکان وەك خۆی بمێنێ.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ زۆر سوپاس، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان ڕاپۆرت خۆی ئەسڵە، واتا ئەوەی لەناو ڕاپۆرت دایە ئەگەر هیچ پێشنیارێکی ئیزافی نەکرێ و ئیستسنایەك نەکرێ لەسەر ئەوەی کە لەناو ڕاپۆرتەکە هەیە بۆ خۆی وەکو خۆی دەخرێتە دەنگدان، لەبەرئەوە بۆ گەڕانەوەی کات داواتان لێ دەکەم کە بۆ قسە کردنەکانتان بۆ پشتگیری کردن نەبێ لەوەی کە ئەوەی کە لەناو ناوەڕۆکی ڕاپۆرتەکە دا هەیە، چونکە ڕاپۆرتەکە خۆی ئەسڵە، کە کەسیش پشتیوانی نەکرا دەخرێتە دەنگدان، ئەگەر شتێکی جیاواز یان ئیزافەتان هەیە بفەرموون قسەی لەبارەوە بکەن، کاك فیصل فەرموو.

بەڕێز فیصل عباس عولا:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتیوانی پێشنیازەکەی کاك جمال دەکەم.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

لەنجە خان فەرموو.

بەڕێز لنجە ابراهیم عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەست خۆشی لە هەردوو لیژنەی ناوبراو دەکەین بۆ داڕشتنی پێشنیازی ئەو بڕیارە، بەڵام پێشنیارێکمان هەیە کە لە بڕگەی یەکە لە بری ئەو کوشتار و کۆمەڵکوژیانە باسی تاوانەکان، خاڵی دووەم تەنها ئەوەی بۆ زیاد بکەین ئەو تاوانانەی دەرهەق بە ئیزیدییەکان کراوە بە تاوانی کۆمەڵکوژی هەژمار بکرێ ئینجا ڕۆژی (٣/اب) بە ڕۆژی کۆمەڵکوژی و جینۆساید هەژمار بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەستت خۆش بێ، بەڵام هێشتا لە گفتوگۆی ناونیشانەکەین، شنۆ خان فەرموو.

بەڕێز شنۆ اشقی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێموایە دیاری کردنی ڕۆژێك بۆ هەر بۆنەیەك پێویست ناکات ئاماژە بە ساڵ بکرێ، پشتگیری لە وتەکانی کاك جمال دەکەم ناونیشانەکە بەم شێوەیەی لێ بێت پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ڕۆژی (٨/٣) هەموو ساڵێك وەك ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئیزیدیەکان بەم شێوەیەیە بێ.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك سەروان فەرموو.

بەڕێز سروان محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببورە من لەگەڵ ئەوە نیم بەڕاستی کە وشەی یان ناوی کوردانی ئیزدیان لێ بندرێت، لەبەرئەوەی خۆیان کوردن ئەوان، ..... .

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك سەروان نابێ قسە لەسەر قسەی هاوڕێکانت بکەی، فەرموو.

بەڕێز سروان محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببورە من دەمەوێ شتێك ئیزافە بکەم هەر نەتەوەیەك خۆی لە دین و لە هۆز و لەوانە پڕە، یەعنی خۆیان کوردن، ئەگەر کوردانی ئیزیدی پێوە لکێنرا کەواتە وجود بۆ خەڵکانێکی تر دادەنرێت کە ئیزدین، بەڵام کورد نین، یەعنی ئیزیدی کوێ بوون، یەعنی ئیزیدی چ نەتەوەیەکی تر بوون، بۆیە دروست لەگەڵ لیژنەی یاسایی و لیژنەی شەهیدانم کە ناونیشانەکە وەکو خۆی بمێنێ و بهڵدرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك کاروان فەرموو.

بەڕێز کاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تایتڵی پێشنیازە یاسایەکە لەگەڵ ماددەی دووەمی یاسایەکە تەناقوزات دروست دەکات، لە پێشنیازەکەدا تا ساڵێکی دیاری کراو هاتووە کە لە ماددەکە دا بە هیچ شێوەیەك باسی ساڵ ناکات تەنها ڕۆی (٣/ب) دیاری کراوە پێموایە کە یاسا بۆ ڕۆژێك و دوو ساڵێك دەرناکرێت بەڵکو بۆ چەند ساڵێك و بۆ ماوەیەکی زۆر، بۆیە تحدید کردنی کات بە ساڵێکی دیاری کراو پێویستە گۆڕانکاری بەسەر دابێت، پێنشیاز دەکەم وەکو کاك جمال پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ڕۆژی (٨/٣) هەموو ساڵێك وەکو ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئیزیدییەکان بەو شێوەیە بمێنێتەوە، پشتیوانی قسەکانی کاك جمال دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، شیرین خان فەرموو.

بەڕێز شیرین یونس عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتیوانی پێشنیازەکەی کاك جمال دەکەم کە دیاری کردنی ساڵێك ناکرێ کە هەموو ساڵ بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز أبوبکر هەڵەدنی، فەرموو.

بەڕێز أبو بکر عمر عبدالله (أبوبکر هەڵەدنی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە تێکەڵاوییەك هەیە لە ناونیشانی پێشنیازە بڕیارەکەدا، ئێمە دەمانەوێ ئەمڕۆ (٨/٣)ی هەموو ساڵێك وەکو ڕۆژی ناساندن و دیاریکردنی جینۆسایدی ئێزدییەکان بناسێنین، بابەتی قەرەبووکردنەوە و ئاوەدانکردنەوە و نەهێشتنی شوێنەوارەکانی کاوڵکاری ئەوە بابەتێکی ترە، پێویستی بە تەزامون و هاوکاری نێوان هەردوو حکومەتی هەرێم و حکومەتی فیدراڵی هەیە، ئێمە لەبەر ئەو هۆیە من پێموایە تەنها دیاریکردنی ئەو ڕۆژە وەکو ڕۆژی جینۆساید، پێداویستییەکانی جینۆساید کە ساڵانە پێویستی بە مەراسیم هەیە، فیستیڤاڵی نێودەوڵەتی هەیە، لۆبی دەرەوە هەیە، چالاکی جۆر بەجۆر هەیە، پێویستە وەزارەتەکانی پەروەردە، خوێندنی باڵا، ڕۆشنبیری بێنە سەر خەت لەسەر ئەم مەسەلەیە بکرێتە مەنهەجی خوێندن، ئەوە ئەم بابەتەیە بابەتی قەرەبووکردنەوە و زیان لێکەوتوان، ئەوە پێویستی بە یاسایەکی تر هەیە، پێموایە کاتێك کە حکومەتیش دێتە سەر خەت ئەوە باشترە بەڕای من، بۆیە جیابکرێتەوە، ئێمە تەنها باس لە ڕۆژی ناساندنی ئەم ڕۆژە بکەین وەکو جینۆسایدی ئێزدییەکان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك کاوە عبدالقادر، دەستتان خۆش بێ کاك أبوبکر، فەرموو.

بەڕێز كاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

دیارە ئێمە لە كۆبوونەوەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی شەهیدان و ئەنفالكراوان باسمان لەوە كرد كە ساڵەكە (٢٠١٤)ی لێ بكەینەوە، لەبەر ئەوەی وەكو برادەران باسیان كرد كە ئەم یادە بەردەوامە و ساڵانە دەكرێتەوە، ئەو ڕۆژەش هەم یادەكەیە و هەم بۆنەكەیە، بۆیە (٢٠١٤)ەكە زیاد بوو، دەبوایە هەر لەسەرەتاوە (٢٠١٤)كە نەبوایە، چونكە پێشتر ڕێككەوتنی لەسەر كرابوو، سەبارەت بە پێشنیازەكەش لە (٨/٣) ئەگەر تەماشای ماددەی دووەم بكەین دەڵێین (٣)ی ئاب بە ڕۆژی كۆمەڵكوژی دیاریكراوە)، بۆیە من پێشنیاز دەكەم بەو شێوەی لێ بكرێ (پێشنیازی بڕیاری دیاریكردنی ٣ی ئاب وەك ڕۆژی كۆمەڵكوژی جینۆسایدی ئێزیدییەكان).

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێستاش داوا لە بەڕێز د.ڤالا وەزیری هەرێم بۆ كاروباری پەرلەمان دەكەین بۆچوونی خۆی لەو بارەیەوە بخاتەڕوو، فەرموو.

بەڕێز د.ڤالا فرید إبراهیم/ وەزیری هەرێم بۆ كاروباری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان،

ئێمە لەگەڵ ئەوەین كە پێشنیازی بڕیاری دیاری كردنی ڕۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەكو ڕۆژی كۆمەڵكوژی جینۆسایدی ئێزیدییەكان وەكو خۆی بمێنێتەوە، بە نیسبەت ساڵەكە پێویستە لە عینوان دا دائیمەن ساڵەكە تەحدید بكرێ، چونكە دوای بیست ساڵی دیكە، دوای سی ساڵی دیكە كەسێك دێ پرۆژە یاساكە دەخوێنێتەوە نازانێ لە چ ساڵێكە ئەو تاوانە و ئەو جینۆسایدە دەرحەق بە ئێزدییەكان ئەنجام دراوە، بۆیە زۆر گرنگە لە ناو عینوان دا ساڵەكە بمێنێتەوە و لە هەمان كات دا لە ناو مەتن دا ئیشارەت دراوە لە ماددەی (٢)دا ئیشارەت دراوە، ئیشارەتمان بەوە داوە كە كۆبوونەوەمان كردووە لەگەڵ لیژنەی یاسایی و ڕەئی خۆمان داوە كە پێویستە بگوترێ (٣)ی ئابی هەموو ساڵێك، بەڵام ناكرێت دوای چەند ساڵی دیكە كە كەسێك دێ، باحیسێكە، كەسێكە دەیەوێ بزانێ ئایا جینۆسایدی ئێزدییەكان لە چ ساڵێك ڕوویداوە بگەڕێتەوە بۆ قانونێكی دیكە بۆ ئەوەی ساڵەكەی بزانێ، بۆیە بگەڕێنەوە بۆ دیاری كردنی ڕۆژی شەهیدكردنی شاری هەڵەبجە ساڵەكەی دیاریكراوە، بگەڕێنەوە بۆ قانونی هۆلۆكۆستی جولەكەكان لە ناو عینوانەكەدا ساڵەكەی دیاری كراوە، بۆ ئەوەی قاریئ بزانێ لە چ ساڵێك تاوانەكە ئەنجام دراوە، ئەوە خاڵی یەكەم، خاڵی دووەم ئەوەی كە كوردانی ئێزدی ئیزافە بكرێت خۆی ئەوانە كوردن لە ئەصڵ دا، منیش تەئیدی ئەوە دەكەم نە كوردانی فەیلی، نە كوردانی ئێزدی ئەوانە بە ئەصڵ و بە ڕەچەڵەك كوردن، بۆیە نابێت موستەڵەحی (كورد) لە پێشیان دابندرێ یان لە دوایان وەكو پاشكۆیەك، خاڵی سێیەم كە گوترا مەسەلەی قەرەبوو ئیزافە بكرێت، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، قەرەبوو كردنەوە ئاسەواری بڕیارە، قەرەبوو كردنەوە، دابین كردنی ماف و ئیمتیازات، دائیمەن بە ئاسەوار دێ بۆ بڕیارەكان، تۆ كە گوتت پێشنیازی بڕیاری من ناوی دیاری كردنی ڕۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەكو ڕۆژی جینۆسایدی ئێزیدییەكان وەكو ئاسەوارێك بەدوایدا دێت، قەرەبوو كردنەوە، ماف و

ئیمتیازات، موحاکەمەی جانی و ئەو موجریمانەی کە تاوانەکانیان کردووە، بۆیە ئێمە پێمانوایە کە عینوانەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، فەرموون لیژنەی قانونی و لیژنەی شەهیدان قسەی خۆتان لەو بارەیەوە بکەن.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مە ڤێ تە کاتی بگرم، پتریا ئاخافتنێت مە هەی وەکو لیژنەی یاسایی بەڕێز د.ڤالا وتن، ژبەر کو هاوبەش هەبوو هەندێکمان موتەفیق بووین سەر ڤان ئەنجاما کوت ڤێ پێشنیازا بڕیارێ دا جێی خۆ گرتی، ژ بەرهەندێ من ناڤێ تە تیکرار بکەم، ئەگەر بەڕێز جێگرێ سەرۆکی لیژنە یاسایی قسەی بکات.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی شەهیدان، فەرموو.

بەڕێز سوسن محمد میرخان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس، ئێمەش هەمان تێبینی د.ڤالامان هەیە بەڕاستی کە ساڵەکە لەبەر ئەوە دیاری کراوە کە بزانرێ لەو ساڵە ئەو کارەساتە ڕوویداوە، ئەو کۆمەڵکوژییە، بۆیە وەکو لیژنەی یاسایی و لیژنەی شەهیدان لەگەڵ بۆچوونەکانی د.ڤالاین ئێمەش، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

داوا لە لیژنەی تایبەتمەند و لیژنەی یاسایی دەکەم ئەو پێشنیارانەی کە زیاتر لە دوو سێ کەس داوای کردووە، سێ کەس یان زیاتر دۆکیومێنتی بکەن بۆ ئەوەی لە کۆبوونەوەی خۆیان وەکو بۆچوون و بۆ ئەوەی لە داهاتوو بخرێتە دەنگدان ئامادەکاری بۆ بکەن، فەرموون ماددەی یەکەمی یاساکە بەڕێز سەرۆکی لیژنەی قانونی.

بەڕێز جلال محمد أمین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم/ ئەو کوشتار و کۆمەڵکوژی یە جینۆسایدەی دەرحەق بە ئێزدییەکان لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆریستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام ناسراو بە (داعش) ئەنجام درا خەسڵەتی تاوانەکانی جینۆساید و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ لە خۆ دەگرن کە تاوانی نێودەوڵەتین و دەسەڵاتە دەستوورییەکانی کۆماری عیراقی فیدراڵ بەرپرسیارێتی قەرەبووکردنەوە و دابین کردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانییان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە لە ئەستۆ دەگرن.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان کێ دەیەوێ گفتوگۆ لەبارەی ئەو ماددەیەوە بکات تکایە با دەست بەرز بکاتەوە؟ ئەم ناوانە نووسراون بۆ گفتوگۆ:

- كاك سۆران
- كاك مەم
- كاك أبوبكر
- كاك كاوە عبدالقادر
- لەيلا خان
- كاك وەيسى
- هديە خان
- كاك هێڤيدار
- كاك كازم
- كاك سيپان
- سەرچنار خان
- كاك بەڵێن
- رووپاك خان
- كاك زياد
- كاك سروان
- كاك مەلا ناصر
- د.شايان
- كاك موسليم
- مۆژدە خان
- د.گەلاوێژ
- كاك محمد سعدالدين
- د.رێبوار
- كاك جلال
- كاك پێشەوا
- حسيبە خان
- گوڵيزار خان
- د.زيدان
- كاك حكمت
- كاك عبدالستار
- شنۆ خان
- كاك هاورێ
- بەڵێ كاك سۆران، فەرموو.

بەڕێز سۆران عمر سعيد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

خولی پێشوو ئەم كەيسە وەكو كەيسی جينۆسايد پەرلەمانی كوردستان بردیە دادگای تاوانی نێودەوڵەتی، ئەمڕۆ ئێمە قسە لەسەر دياريكردنی ڕۆژی جينۆسايدی ئێزيدييەكان دەكەين، لە كاتێك دا تەنها پەرلەمانی كوردستانە بەم بڕيارەی ئەمڕۆی ئەو ڕۆژە بە جينۆسايد دەناسێنرێ، تا ئێستا لە هيچ دادگايەتی ناوخۆيی و دەرەكی ئەم تاوانانە نەچۆتە ئەو پرۆسەی دادگايی كردن و جينۆسايد ناساندنە، بۆيە ئەوە بڕيارێكی سياسييە، بەڵام هاوكات بيری ئەوە دێنمەوە كە ئەو كەيسە ليژنەی مافەكانی مرۆڤ لە خولی پێشوو بردوومانەتە دادگای تاوانی نێودەوڵەتی لە لاهای و ئەو ڕۆژەی كە پاش مانگێك لەو تاوانانەدا ئەو كەيسە براوەتە دادگای لاهای، برای بەڕێز كاك ئايدن معروف كە ئەو كاتە وەكو پێكهاتەی توركمان هاتبوو، بەڕێز شێخ شامۆ كە پەرلەمانتارێكی فراكسيۆنی پارتی ديموكرات بوو بۆ خۆی ئێزيدی بوو بەشدار بوو تيايدا، بەڕێز (ئيمريك رۆجەر) كە دادوەری داواكاری گشتی نووسينگەی بەڵگە و زانياری بوو لە دادگای لاهای، بۆ خۆی فۆرمی سكاڵاكەی بۆ پڕكردينەوە، ڕاستە عيراق ئەندام نيە لە (I CC) لە دادگای تاوانی نێودەوڵەتی، بەڵام لە پاش دوايين وەڵاميان ئەوەيان بە ئێمە وت كە ئەوان خۆشحاڵن لەم تاوانانە بكۆڵنەوە و ئەوە هەر چوار ڕووكنەكەی تاوانی نێودەوڵەتی لەو ناوچانە ئەنجام دراوە، بەڵام ڕێگری هەيە لەوەی عيراق ئەندام نيە، سەرەڕای ئەو هەوڵانە ئەوان ڕێگايەكيان بۆ بينينەوە كە ئەم كەيسە تا ئێستا بە داخەوە لێرە وەستاوە، ئومێد دەكەم دوای ئەو بڕيارە جارێكی تر بەدەمەوە هاتنی لايەنە پەيوەنديدارەكان بەتايبەت ئەنجومەنی ئاسايشی هەرێمی كوردستان بۆ بەدەمەوەچوونی ئەم كەيسە و حكومەت كە ليژنەی هەبوو لە خولی پێشوو لە كابينەی پێشوو جارێكی تر ئەم كەيسە ئەكتيڤ بكرێتەوە و هەوڵەكانمان، تەركيزەكانمان لەسەر ئەوە بێ لە دادگای لاهای بەو ڕێگايەی ئەوان لە نامەی دواييياندا ئاماژەيان پێكردووە بگەينە دادگايی كردنی ئەو تاوانبارانە، من پێشنيار دەكەم بڕگەی يەكەم لەم بڕيارە بەم جۆرە بێ، چونكە دەبێ سەرەتا ئێمە پەرلەمانی كوردستان بە جينۆسايدی بناسێنين، پاشان ڕۆژەكە بكەينە جينۆسايد، بۆيە پێشنيار دەكەم بەم جۆرە بێ، بڕگەی يەكەم:

به جینۆساید ناساندنی ئەو تاوانانەی کە دەرحەق بە ئێزیدییەکان لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن رێکخراوی تیرۆریستی داعش ئەنجام درا چونکە خەسڵەتی تاوانەکان کۆمەڵکوژی و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ لە خۆ دەگرن کە تاوانی نێودەوڵەتین.
بڕگەی یەکەم تەسبیتی ناساندنی جینۆسایدەکە لە بڕگەی دووەم رۆژەکە دەکرێ بە رۆژی جینۆساید و تەناقوز هەیە لەو برگەیەی کە لیژنەی پەیوەندیدار دایانناوە، تۆ دەڵێی رێکخراوی تیرۆریستی دواییش دەڵێی دەوڵەتی ئیسلامی لە عیراق و شام (ناسراو بە داعش) رێکخراو دەوڵەت نیە، دەوڵەتیش رێکخراو نیە، ئەوانە مونەزەمەیەکی ئیرهابی بوون، بۆیە دەقیق رێکخراوی تیرۆریستی بەڕاستی ئەوانە حەیفە ناوی دەوڵەتی ئیسلامی (دەوڵەت) ئیسلامیشیان بچێتە سەر، ئەوانە رێکخراوێکی مونەزەمەیەکی ئیرهابی بوون، بۆیە خۆیان چیان لە خۆیان ناوناوە ئێمە بەوە نەیانناسێنین، بەوە بیانناسێنین کە ئەوانە مونەزەمەیەکی ئیرهابین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، فەرموو کاك بەڵێن.

بەڕێز بەڵێن إسماعیل حاجی إبراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە کە لە ماددەی یەکەم دا هاتووە من پشتیوانی لە قسەکانی مامۆستا أبوبکر هەڵەدنی دەکەم کە دژبەیەکێك هەیە لە بەینی ناساندنی رۆژی (٣/٨) وەك رۆژی جینۆسایدی ئێزیدییەکان و لەگەڵ قەرەبووکردنەوەیان، بۆیە هاوکات لەسەر ئەو ڕوونکردنەوانەی کە کاك سۆران عمر دای پێویست دەکات ئێمە لە ماددەی یەکەم رۆژەکە وەك جینۆساید بناسێنین و دیاریکردنی رۆژەکە کە چۆتە ماددەی (٢)، ئەو فەقەرەی کە تایبەتە بە قەرەبووکردنەوە و دابین کردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان کە خراوەتە ئەستۆی دەسەلاتە دەستوورییەکانی کۆماری عیراقی فیدراڵ، فیعلەن پێش ئەوە پێویست دەکات لیژنەی یاسایی ڕوونکردنەوە بدات کە ئایا ئێمە دەتوانین حکومەتی فیدراڵ ئیجبار بکەین بە قەرەبوو کردنەوە، ئەگەر بتوانین ئەوە بکەین پێویست دەکات ئەو تێکەڵێیە لە بەیتی ماددەی یەکەم هەم بۆ جیاکردنەوەی یەعنی پێشنیازەکە بەم شێوازە دەکەم کە ئەو کوشتار و کۆمەڵکوژییەی جینۆساید دەرحەق بە ئێزیدییەکان لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن رێکخراوی تیرۆریستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عیراق و شام ناسراو بە داعش ئەنجام درا خەسڵەتی تاوانەکانی جینۆساید و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ لە خۆ دەگرن کە تاوانی نێودەوڵەتین، فەقەت لێرە بوەستێ، وەکو باسم کرد مەسەلەی قەرەبوو کردنەوەکەیان بکرێتە بڕیارێکی تر یان پرۆژە یاسایەکی تر و ئەگەر نەمانتوانی ئەوە بکەین پێویستە لە ماددەی سێیەم دا کە دەڵێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حەکمەکانی ئەم بڕیارە جێبەجێ بکات لە ژێر رۆشنایی ڕوونکردنەوەی لیژنەی قانونی دەبێ ماددەکە وای لێ بکرێ کە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان بە هەماهەنگی دەسەلاتە دەستوورییەکانی کۆماری عیراقی فیدراڵ حوکمەکانی ئەم بڕیارە جێبەجێ بکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

حسیبە خان، فەرموو.

بەڕێز حسیبە سعید إبراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ڕاپۆرتی هەردوو لیژنەی پەیوەندیدار بۆ پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ڕۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەکو ڕۆژی کۆمەڵکوژی ئێزیدییەکان، سەبارەت بە خاڵی یەکەم پشتگیری ڕاپۆرتی هەردوو لیژنە دەکەم وەك خۆی بمێنێتەوە.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جارێکی تر دووبارەی دەکەمەوە ڕاپۆرتی لیژنە ئەصڵە، خۆی موئەهەلە حازر کراوە بۆ ئەوەی دەنگی لەسەر بدرێ وەکو یەکێك لە بڕاردەکان، تکایە کاتی خۆتان بەوە مەکوژن کە پێشنیاری پشتیوانی لە پێشنیارەکەی لیژنەی تایبەتمەند بکەن، زۆر سوپاس، کاك أبوبکر، فەرموو.

بەڕێز أبوبکر عمر عبدالله (أبوبکر هەڵەدنی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من هەر ئەو پێشنیارەی کە لە عینوانی پێشنیازە بڕیارەکەدا کردم پێموایە هەتاوەکو ئەو شوێنەی کە دەڵێ تاوانەکانی جەنگ لەخۆ دەگرن کافیە، مەسەلەی قەرەبوو و دابین کردنی ماف و ئیمتیاز لابرێ، دووەم/ حەز دەکەم دەستەواژەیەك ڕاست بکەمەوە زۆرێك لە بەڕێزان دیارە بە لائیرادییانە دەبێ بڵێین ئێزیدییەکان نەك ئێزیدییەکان هەر لێرەش ئەو نووسینە ڕاست بکرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس،کاك زیاد، فەرموو.

بەڕێز زیاد جبار محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ماددەی (١) بەڕای من لە ناوەڕۆکدا یەکێکە لە ماددەی باشەکان بەڵام چەند سەرنج و تێبینییەك لە ڕووی زمانەوانییەوە یەك، دووەم/ دەستنیشان کردنی ماددەیەکی دەستووری بۆ مولزەم کردنی عیراق من پێشنیار دەکەم کە ماددەی (١) بکرێتە (٥) بڕگە بەم شێوەیە:

١ - ئەو کوشتار و کۆمەڵکوژییەی دەرحەق بە ئێزیدییەکان لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم ئەنجام دران خەسڵەتی تاوانە نێودەوڵەتییەکانی جینۆساید دژ بە مرۆڤایەتی لەخۆ دەگرن.

٢ - هەموو ئەو تاوانانەی لە بڕگە (١) ئەم ماددەیەدا ئاماژەیان پێکراوە کردەوەی تیرۆریستین لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆریستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عیراق و شام ناسراو بە داعش ئەنجام دراون.

٣ - ئاماژە بەبڕگەی (٢) لە ماددە (١٣٢)ی دەستووری هەمیشەیی عیراقی فیدراڵ دەوڵەتی عیراق بەرپرسە لە قەرەبوو کردنەوە و دابین کردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە.

٤ - حکومەتی هەرێمی کوردستان پابەند دەبێت بە دانوستان و هەماهەنگی بۆ وەدەستهێنانی مافی کەس و کاری جینۆساید کراوان لەبەر رۆشنایی بڕگەی سێیەمی ئەم ماددەیە.

٥ - حکومەتی هەرێمی کوردستان پابەند دەبێت بە دروست کردنی مۆنۆمێنتێك بۆ بە دۆکیومێنت کردنی بەڵگەکانی تاوانەکە.

زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك پێشەوا، فەرموو.

بەڕێز پێشەوا طاهر مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەستخۆشی بۆ هەردوو لیژنە بۆ کارکردنیان لەم بابەتە، دیارە لە هەموو جەنگێك دا ئافرەتان و منداڵان قوربانی سەرەکی جەنگن و لەو کارەساتەی کە بەسەر شنگال و بەسەر ئێزیدییەکان دا هات ئەوە بە زەقی بینرا، کە بە دەرەجە یەك ئافرەت تێیدا بە شێوەیەکی زیاتر لە هەموو پێکهاتەکانی دیکەی کۆمەڵگە یان لە هەموو ڕەگەز و تەمەنەکانی دیکەی کۆمەڵگە بوونە قوربانی، پێمباشە و پێشنیاز دەکەم ئایا زیاد دەکرێتە سەر ماددەی یەکەم یان بە خاڵێکی دیکە ئیزافە دەکرێت، ئەم بابەتە زیاد بکرێت، منداڵان و ئافرەتان قوربانی گەورە بوون، ڕزگاربووانی دەستی ئەم تاوانەش دەبێ بەڕێزەوە لە ناو کۆمەڵگە سەیریان بکرێت و منداڵانی ڕزگاربووش دیسان کەسایەتیان بونیاد بنرێتەوە بە هۆی ئەوەی کە بەشێکیان چەند ساڵێك لە ژێر دەستی داعش بوون هزرێکی توندڕەویان وەرگرتووە، ئەوە کاریگەری دەبێت کە ئەوان لەسەر ئەم بابەتە پەروەردە بن و ئەو هزرە توندڕەوییە لە ناو مێشکیان دا بمێنێتەوە، هەروەها ئەو ئافرەتانەی کە کڕین و فرۆشتنیان پێوەکراوە و چەکدارانی داعش بەشێوەیەکی زۆر نامرۆڤانە و دڕندانە مامەڵەیان لەگەڵدا کردوون، دەبێت لە کۆمەڵگەدا بە ڕێزەوە سەیر بکرێن و بێ ڕێزی کردن بەم کەسانەی کە قوربانین و ڕزگاربووی دەستی ئەم تاوانەن وەکو تاوان سەیر بکرێت و مامەڵەی یاسای لەگەڵ ئەو کەسانە ئەنجام بدرێت کە بە چاوێکی جیاواز سەیری ئەو جۆرە ئافرەتانە دەکەن، سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك هێڤیدار، فەرموو.

بەڕێز هێڤیدار أحمد سلمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم لەگەڵ ئەوەم وەکو خۆی بمێنێتەوە بەڵام زیادکردنەوەیەك هەبێت بۆ ئەوەی بەدواداچوون هەبێت لەگەڵ حکومەتی عیراق لیژنەیەکی مەعنی لە حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ گفتوگۆکردن و وەرگرتن و داکۆکی کردن لە مافەکانی قوربانییەکان لە عیراق ئەم لیژنە دروست بکرێت و زیاد بکرێت، ئەم لیژنەیەش مولزەم بێت بەرامبەر پەرلەمان هەموو هەنگاوەکان بۆ کێ گەیشتن؟ گەیشتنە کوێ؟ لێرە ئاگادار بکرێتەوە یان لێرەش چاودێری هەبێت، هەروەها ڕیزی سێیەم (خاسلەت) (خەسلەتە) لە ڕووی ئیملائییەوە چاك بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك کاوە عبدالقادر، فەرموو.

بەڕێز کاوە عبدالقادر حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە لە دوو دێڕی کۆتایی کە دەڵێ دەسەڵاتە دەستوورییەکانی کۆماری عیراقی فیدراڵ بەرپرسیارێتی قەرەبوو کردنەوە و دابین کردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە لە ئەستۆ دەگرێت، لێرە هەر وەك پێشتریش راوێژکاری یاسایی کاك هیوا حامد ئەو روونکردنەوەی لەسەر داوە، لەوەی کە پشت بە بڕگەی دووەمی ماددەی (١٣٢)ی دەستووری عیراق دەبەستێت دەڵێ (تکفل الدولة) باس لە پابەندبوونی دەوڵەت دەکات، لێرە ئێمە ئایا دەتوانین وەك پەرلەمانی کوردستان حکومەتی عیراق، حکومەتی ئیتیحادی مولزەم بکەین بەوەی قەرەبووی ماددی کەس و کاری یاخود کەس و کاری قوربانیان بکاتەوە؟ ئەوە خاڵی یەکەم، دووەم کە دەڵێین باسی دەوڵەت دەکەین ئێمە تا ئێستاش بەشێك نین لەو دەوڵەتە؟ بەشێکین لە دەوڵەتی عیراق، کەواتە مادام ئێمە وەکو پەرلەمانی کوردستان یاسایەك دەردەکەین یاخود بڕیارێك دەردەکەین ئەو بڕیارە تەنها لە دەسەڵاتی یاخود دەتوانی حکومەتی هەرێمی کوردستان جێبەجێی بکات، پێتانوانیە دواتر دەبێتە بار بەسەر حکومەتی هەرێمی کوردستان و دەبێ حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەو ئیلتیزاماتە ماددیە یاخود ئەو قەرەبوو کردنەوەیە جێبەجێ بکات، بۆیە بە بڕوای من ئەوە ئەرکی نوێنەرانی کوردە لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عیراق کە ئیش لەسەر ئەوە بکەن کە بە پێی بڕگەی دووەمی ماددەی (١٣٢)ی دەستوری عیراقی کە قەرەبووی کەس و کاری قوربانیانی جینۆساید یاخود تاوانی ئێزیدییەکان بکرێتەوە و ئیش لەسەر ئاوەدانکردنەوەی شنگال و ناوچەکانی دەوروبەری بکرێت، پێموایە ئەوە ئەرکی نوێنەرانی کوردە لە بەغدا، نەك لە پەرلەمانی کوردستان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ڕوپاك خان، فەرموو.

بەڕێز ڕووپاك أحمد رحمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕگەی یەکەم پێمباشە بکرێتە دوو بڕگە واتا یەکەم بکرێتە دوو بڕگە لە بڕگەی یەکەمیان تەنها ناساندن بێ، بۆ ناساندنەکەش پشتگیری لە پێشنیارەکەی کاك سۆران و کاك بەڵێن دەکەم، بڕگەی دووەمیان بە پێی بڕگە (٢) ماددەی (١٣٢)ی دەستوری کۆماری عیراق هەرێمی کوردستان مولزەمە بە جێبەجێ کردنی ئیلتیزامە دەستورییەکان لە سنووری دەسەڵاتی تایبەتمەندی خۆی، چونکە لە تایبەتمەندی دەسەڵاتی یاسادانانی هەرێم نیە کە حکومەتی ئیتیحادی ئیلزام بکات بەدەرکردنی حوکمێك، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك مەلا ناصر، فەرموو.

بەڕێز عبدالناصر أحمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە ماددەی یەکەم پشتگیری پێشنیارەکەی مامۆستا زیاد دەکەم کە سەرجەم ئەو پێنج بڕگەیە جێبەجێ بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك د.ڕێبوار، فەرموو.

بەڕێز ڕێبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ ئەوەی کە ئەو گومانانەی لە ئەنجامی موداخەلاتی هەندێ لە برادەران پەرلەمانتارە بەڕێزەکان خرایەڕوو کە گوایە ئایا ئێمە پشت ئەستوور بە چ دەقێکی یاسایی و بە چ کۆنتێستێك داوا لە قەرەبوو کردنەوە بکەین لە حکومەتی ئیتیحادی؟ من لێرەوە بە پێویستی دەزانم وەکو پێشنیار بخەمە ڕوو کە ئەوە ئیزافە بکرێ لە ماددەی یەکەم بەو شێوەیەی خوارەوەی لێ بێت، ماددەکە وەکو خۆی بمێنێ بەڵام بەو ئیزافەیەی خوارەوە:

دەسەڵاتە دەستوریەکانی کۆماری عیراقی فیدراڵ بەرپرسیارێتی قەرەبووکردنەوە و دابین کردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە لە ئەستۆ دەگرێت بە پێی حوکمی ماددەی (١٣٢) برگە (٢)ی دەستوری عیراقی. چونکە لە ماددە (١٣٢) برگە (٢)ی دەستوری عیراقی دا هاتووە (تكفل الدولة تعويض أسر الشهداء و المصابين نتيجة الأعمال الإرهابية)، سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، گلیزار خان، فەرموو.

بەڕێز گلیزار رشید حاجی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبعەن ئێمە چ گومانێکمان نیە لە برگەی یەکەم هەموو ئەرکانی جەریمەی جینۆسایدی تێدایە، بەڵام لە ئاخیری ماددەکە ئێمە ناتوانین ئیلزامی حکومەتی عیراقی بکەین وەکو پەرلەمانتاری کوردستان، ناتوانێ ئیلزامی حکومەتی عیراق بکات، چونکە وەکو یاسا خاریجی صەلاحییەتی پەرلەمانی کوردستانە، دەتوانین ئیعادەی صیاغەتی ئەم ماددەیە بکەین بە جۆرێك هەموار بکرێتەوە کە ئیشکالیەتی یاسایی تێدا نەبێت، سوپاس.

بەڕێز د.ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك سیپان، فەرموو.

بەڕێز سیپان سالم حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کوشتار و کۆمەڵکوژی و وێرانی و دیار نەمانا کچ و ژنێن ئێزیدی لە جینۆسایدا ئێزیدییان کو لە (٢٠١٤/٨/٣) لە شنگالێ ڕوویدای، گەلەك ژوێ چەندین مەسترا وەکو ئەڤرۆکە بەتەنێ بەحس لێ دانانا ڕۆژەکی بکەین لێ دیار کرنا ڕۆژەکەشی چەندەکیش برینێن کوردێن ئێزیدی سارێژ دکاتن ژ بۆ یەکی هەر هیچ نەبێتن ئەڤ سال ڕۆژا بیلا خەلکی بمریتن لە مێژوویا میللەتی کوردا بێتە تۆمار کرن کو جینۆسایدەك بگەڕێین بەسەر میللەتی کورد هاتیە وەکو کوردین ئێزیدی لە شنگال و دەڤەرێن دیێن کورد نشینێن ئێزیدی، لەوڕا لە بێ پێشنیارا خاڵا یەکەما بی پێشنیارا یاسایی کو دبێژم ڕەنگی خاری بیتن بەحس لە قەرەبوو کردن ناوی چەندی نەکەین، چونکە بەتەنێ بەحس لێ دانانا ڕۆژەکی دکەین ك جینۆسایدا ئێزدیان دیار کرنا ئیمتیازات و ماف و قەرەبوکرن و

ئاڤەدانکرنا شنگال و دەڤەرێن دی و پێدانا ئیمتیازاتێن تایبەتن بۆ وان کەسێن کو ژ دەستێن داعش رزگار بووین و دیار کرنا چارەنقیسێ کچ و ژنێن ئیزیدی کو حەتا نووکە چارەنقیسی وان دیار نینە وەکوپتر ژ هەزارکچ و ژنی ئێزیدی چارەنقیسی وان دیار نەمایە ئەڤە گرینگە کو چەنەکا پیاسەیەکا دی چەند خالەکا دی بهێتە روونکرن دێ پرۆژە یاسایێدا، لەورا پێشنیار کردن کو ئەڤ خالەك کەم ببی رەنگی بیتن، ئەو کوشتار و کۆمەڵ کوژی جینۆسایدا دەرحەق بە ئێزیدیان ل ناوچەێن کوردستانی و دەرەوەی ئیدارەی هەرێمێ کوژلایەك رێخراوا تیرۆرستییە دەوڵەتا ئیسلام لە عیراق و شام ناسیار بە داعش هاتینە ئەنجامدان خەسلەتەکانی تاوان و جینۆساید تاوانێن دژی بە مرۆڤایەتی بە تاوانێن جەنگی لخۆ دگرن کو تاوانێن تاوانێ نێودەولەتینە، بەلك و لایەنی دی دوو دێری دی بهێنە ژێ جودا کرن نەمینن وەکو دەسەڵاتداریا دەستووریەکانی کۆماری عێراقی فیدراڵ و بەرپرسیاریەتی قەرەبووکردنەوەی و دابینکردن ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنی ناوچەکە لە ئەستۆ دەگرن پێویست ناکات ئەوڤە دڤێ خالێدا ببیت بەلك و پێدڤێت یاسایەکا دیا تایبەت ژبۆ قەرەبووکرن و ئاڤەدانکرنا ڤێ دەڤرێ بهێتە دانان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك (عبدالستار) فەرموون.

بەڕێز عبدالستار مجید قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵا سەبارەت بە ماددەی یەکەم دوو سەرنجم هەیە، یەکەمیان پشتگیری ئەوەی کاك (سۆران) دەکەم بەڵام بەو تەوزیحە کە رێخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی عێراق و شام ناسراو بە (داعش)، خۆی ئەگەر دەوڵەتی ئیسلامی بێت نابێت ڕێکخراوێکی تیرۆرستی بێت، ئەگەر ڕێکخراوێکی تیرۆرستییە بەراستی دەولەتی ئیسلامی نییە، وە عیلاقەی هیچ بە دەوڵەتی ئیسلامیشەوە نییە، وە ئێمە وەکو میللەتێکی موسلمان قەت نابێت بەراستی بچینە ژێر باری ئەوەی کە ڕێخراوێکی تیرۆرستی کە هەرچی سیفات و خەصلەتەکانی تیرۆرستی هەیە بە زیادەوە تێیدابێت، کە پێش ئەوەی کە قەومێك یان تایفەیەك کە موسلمان نین کوشتنی حەڵاڵ دەکات میللەتێکیش کە موسلمانە بە نوخبەی دەزانێ کە مورتەدەکەی پێی وایە پێشتر دەبێت بکوژرێت، چونکە ئەوە ئیرتیداد بووە و وە هەڵگەراوەتەوە لە دین، وە بە تایبەتیش سەرانی مەسەلەن خەڵکی ئیسلامی و حەرەکات و جموجۆلی ڕێخراوە ئیسلامییەکان کە هەر لە عێراق و کوردستان، بۆیە بەراستی ئێمە نەچینە ژێر باری ئەوەی کە ئەمە دەولەتی ئیسلامە بووە، ئێمە بڵێین ئەوە ڕێکخراوی تیرۆرستی (داعش) کە هەموو خەلك و دونیا تێدەگا بەراستی، یەنی ڕاستە ئەوان دەزانن ئەو داعشەی عەینەن دەوڵەتی ئیسلامی لە شام و عێراق، بەڵام بە ڕاستی من بۆ بچمە ژێر باری ئەوەی وەك (د.ڤالا) باسی کرد دەچێتە مێژوو کە ئێمە بڵێین وەڵاهی دەوڵەتێکی ئیسلامی هەبوو کاتی خۆی تێرۆری کردووە، دەوڵەتێکی ئیسلامی هەبوو کاتی خۆی کۆمەڵکوژی کردووە، وە لە هەمان کاتدا بەراستی دژ بەیەکە ئەمە، بە هەرحاڵ ئێمە عەلاقەمان نییە، بەڵام ئێمە ناچینە ژێر باری ئەوەی بەراستی بە هیچ شێوەیەك ئەمە دەوڵەتی ئیسلامی بێت هەر بۆ خۆشمان زۆر خراپە بڵێن دەوڵەتێکی ئیسلامی ترۆرستیشە، ئەمە یەك، دوو: بە رای

ئەو بڕگەی دەڵێت دەسەڵاتە دەستوورییەکانی کۆماری عێراقی فیدراڵ، بەرپرسیاریەتی ئەمن دەڵێم باشە ئێمە وەك هەرێمی کوردستان نەچینە ژێر باری بەرپرسیاریەتی، یەعنی حکومەتی هەرێم نەچێتە ژێر باری بەرپرسیاریەتی قەرەبووکردنەوە و ئیمتیازات و ماف و یەنی ئێمە یاسایەك دەردەکەین بەجینۆساید ناساندنی ئەو کۆمەڵکوژییەی کە لەوێ روویداوە، وە رۆژێکی بۆ دیاری دەکەین، بەڵام بە نسبەت ئێمە هیچ ئیلتیزاماتێکی تێدا نییە، ئەوە عێراق نەیکرد، وەکو باسیش کرا من نازانم لەرووی یاساییەوە باسیان کرد، بەس من پێم باشە بڵێین دەسەڵاتە دەستوورییەکانی کۆماری عێراقەی فیدراڵ و هەرێمی کوردستان، بەرپرسیاریەتی و قەرەبووکردنەوە دابینکردنی ماف و ئیمتیازات لە ئاخیری، راشم وایە هەندێك پێشنیاریان کرد من لەگەڵ ئەو پێشنیارەم رام وایە ئەمە بکرێتە دوو بڕگە، ئەم قەرەبووکردنەوە و مافی ئیمتیازاتەکە بکرێتە ماددەیەك وە ناساندنەکەشی بکرێتە ماددەیەکی سەربەخۆ، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك (محمد سعدالدین) فەرموون.

بەڕێز محمد سعدالدین انور:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەست خۆشی لە لیژنە هەمیشەیەکانی پەرلەمان و وەزیرە پەیوەندیدارەکان دەکەین بۆ ئامادەکردنی ئەم راپۆرتە منیش هەر هەمان سەرنج هەیە دەربارەی ناوی رێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام، لەبەر ئەوەی کە خۆیان ناویان لە خۆیان ناوە بنووسرێت (رێکخراوی تیرۆرستی بە ناو دەوڵەتی ئیسلام لە عێراق و شام)، دەربارەی دەسەڵاتە دەستوورییەکانی کۆماری عیراق هەر کێ ئەوەی بخوێنێ نەفسی قسەمان بۆ دەکات دەڵێت ئێوە پەرلەمانی هەرێمی کوردستانن ئەم دەقە پێویستە پەرلەمانی عیراق ئەمە بنووسێت بۆ چارەسەرکردنی ئەو کێشەیە، یان بنووسرێت هەماهەنگی بکرێت لەگەڵ دەسەڵاتە دەستوورییەکان یان بنووسرێت (پێویستە دەسەڵاتە دەستوورییەکانی عێراق) یانیش ماددەی (١٣٢) ئیزافە بکرێت، سوپاستان دەکەین.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (د.گلاویژ) فەرموون.

بەڕێز گلاویژ عبید عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە هەمووماں دەزانین ئێزیدییەکان خوشك و برای ئێمەن بۆ ئەوەی رۆژێکیان بۆ دیاری بکەین و وەکو جینۆساید و کۆمەڵکوژی وە خزمەت بە کەیسەکەیان بکەین بە مەسائیلە قانوونییەکان، بۆیە من ئەو بڕگە یەکەم لە ماددەی پێشنیازی یاسایەکە ئەو کەلیمەی (کوشتار) پێم جوان نییە، چونکە بۆ دوور لە رووی هەمووماں بۆ حەیواناتیش بەکاردێت، بۆیە پێم باشە ببێتە (ئەو کۆمەڵکوژییەی جینۆساید دەرحەق بە ئێزیدییەکان کە لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێمی کوردستان)، کوردستانیش ئیزافە بکرێت لێرە، چونکە چ هەرێمێك؟دەرەوەی ناوچەی ئیدارەی چ هەرێمێك؟ هەرێمی کوردستان لەلایەن رێکخراوی تیرۆرستی دەولەتی ئیسلامی لە عێراق، تەبعەن ئێمە ناتوانین بلێین ئەوانە بۆخۆیان ناویان لە خۆیان نایە دەوڵەتی

ئیسلامی بۆیە ئێمە ئەگەر بیکەینی مونەزەمەکی ئیرهابی پێم وایە ناچێتە ژێر باری ئەحکامی نێودەولەتییەوە، ئەگەر ئێمە بمانەوێت ئەو رۆژەی بناسێنین بە جینۆسایدی نێودەولەتی ئەگەر ئێمە بچوکمان کردەوە کرمانە مەنەزەمە، ئەو پرسیارەش ئاراستەی (د.ڤالا) دەکەم زیاتر روونکردنەوە بدات، ئایا مونەزەمەکی ئیرهابی دەچێتە ژێر باری ئەحکامەکانی یاسای جینۆسایدی نێودەوڵەتی؟ ئێمە دەمانەوێت جینۆساید بە نێودەولەتی بناسێنین، بۆیە ئەمن کەلیمەی (رێکخراو) لێرە پێم زیادە رێکخراوی تیرۆرستی بۆیە هەرێم لەلایەن دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام ناسراو بە داعش ئەنجامدرا، خەسلەتەکانی تاوانی جینۆساید تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ لە خۆدەگرن کە تاوانی نێودەوڵەتین و دەسەڵاتە دەستووریەکانی کۆماری عێراقی فیدراڵ بەرپرسیاریەتی دادگایی کردن، چونکە ئەگەر وشەی دادگا نەبێت چۆن قەرەبوویان بکاتەوە، یەکەم جار دەبێت وشەی دادگایی کردن لە پاش کەلیمەی بەرپرسیاریەتی زیاد بکرێت، دادگایی کردنی تیرۆرستان ئینجا قەرەبووکردنەوە و دابینکرنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە لە ئەستۆ دەگرن، بۆیە کەلیمەی (دادگایی کردن) زۆر پێویستە، چونکە ئێمە دەزانین ئەگەر دادگایە نەکرێت ناتوانێت هیچ ماف و ئیمتیازاتێك وەربگرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (هدیە) فەرموون.

بەڕێز هدیە مراد حیدر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ژبەر ئەو کوشتن و کومەڵکوژی و جینۆساید دەرحەقێ خەلکی مەی ئێزیدی هاتییە کرن ناوچەێن کوردستانێ دەرڤەی ئیدارا هەرێمێ ژ لایێ رێخراوێ تیرۆرستێن دەولەتا ئیسلامی لە عێراق و شام بناڤێ داعش ئەنجام دای، کو خەصلەتێن تاوانی َ جینۆساید و تاوانێن دژی مرۆڤایەتی و تاوانی جەنگی بخۆڤە دگرن دەسەڵاتا دەستورێن کۆمارا عیراقا فیدراڵ بەرپرسیاریەتیا قەرەبووکردن و دابینکرنا ماف و ئیمتیازاتێن قوربانیان ئاڤەدانکرنا وان ناڤچەیا ل خۆ ڤەدگرن، دخوازم ئەڤ خالا یەکێ وەك خۆ بمینێت بتنێ پشتگیریێ ل (د. رێبوار) دکەم، بە پێی برگە دوو لە ماددەی (١٣٢) لە دەستووری عێراق بهێتە زێدە کرن، سوپاس.

بەڕێز ریواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (د.کاظم) فەرموون.

بەڕێزکاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس، بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان، بەرێز سەرۆکی پەرلەمان دیارە من چەند تێبینیەکەم هەیە لەسەر ئەم ماددەیە ماددەی یەکەم لەم پێشنیازی بڕیارە، یەکەمیان بەراستی نازانین ئەم ماددەی یەکەم روو ئەکاتە کوێ؟ ئەگەر روو بکاتە حکومەتی عێراقی ئەوە پەرلەمانی کوردستان ناتوانێ حکومەتی عێراق مولزەم بکات بە جێبەجێکردنی بڕیارەکانی، وە ئەگەر رووناکاتە حوکمەتی عێراقی ئەی روو ئەکاتە کوێ؟ ئەمە یەکەم، نوقتەی دووەم بەراستی بە یاسا وە بەو ماددەیە حکومەتی هەرێم خۆی بێبەری ئەکات لە قەرەبوو کردنەوەی قوربانیانی

ئێزیــدییەکان، ئەوەی کە گــرینگە ئەوەیە دەمــی هەر پــارتێکی سیاســی بکەیــتەوە تەنــانەت حکـومەتیش ئێزیـدییەکان بە بەشـێك لە کـورد ئەزانـن وە شـنگالیش بە بەشـێك لە کوردسـتان دەزانـن، کەواتە بـۆچی خۆیـان بێـبەری دەکەن، یـان بـۆچی بە یاسـا ئـێمە حکـومەتی هەرێمـی کوردستان بێبەری بێت لەو قەرەبووکردنەوەی قوربانیانی ئەو کۆمەڵکوژییە، خاڵی سێیەم بەپێـی ماددەی (١٣٢) برگەی دووەم باسی کردەوەی ئیرهابی ئەکات مەعلومی جەنابتانە کە ئەم یاسـایە ئەو کـردەوە تێرۆرسـتییە بە جینۆسـاید ئەناسـێنرێت، کەواتە ئەمە خـۆی لە خۆیا حـوجەێکە بە حکـومەتی عێراقــی کە بڵێــت هەمــوو کردەوەیەکــی ئیرهــابی جینۆســاید نیــیە، وە کەلــیمەی جینۆساید لەناو ئەو مـاددەی (١٢٣) وە بـوونی نیـیە، هەر بەو مـاددەیە دەتـوانن خۆیـان بێـبەری بکەن لە قەرەرەبووکردنەوەی ئەو قوربانیانەی کە لە کۆمەڵکوژی بەداخەوە ئێزیدییەکان روویدا، خــاڵی کۆتـایی و چـوارەمم ئەوەیە لەسـەرەتاوە تـا کۆتـایی کە ئەو مـاددەیە ئەخـوێنیتەوە نە حکــومەتی عێراقــی مــولزەم ئەکــات بەو قەرەبووکردنەوەیــان وە نە حکــومەتی هەرێمــی کوردستانیشی تیایە بە هیـچ شـێوازێك کە مولزەمیـان کـات بە قەرەبووکردنەوەیـان، ئەمە ئەوە دەگەیەنێــت ســاڵانە لە تاریخەیــا لەو بەرواری(٣)ی ئابەیــا جــارێکی تــر برینــی ئێزیــدییەکان ئەکـولێنینەوە لە مەراسـیمی تەشـریفاتیان بـۆ سـاز ئەکەیـن هاوشـێوەی ئەنفالەکـان وە دڵیـان جارێکی تر بریندار ئەکەینەوە وە بەدەسـتی بەتـاڵ ئەیـان گەرێنیـنەوە بـۆ مـاڵەوە بەبێـی ئەوەی هیچ جۆرە قەرەبووێکیان بۆ بکرێتەوە، وە ئەمە هیچ ئیـزافە ناکـات تەنها ئەنفـاێکی تـر ئەخـات تەنیشــت ئەو نەهامەتیــانەی کەبەســەر کــورد هــاتووە، پێشــنیاز ئەکەم کە حکـومەتی هەرێمـی کوردستان لەناو ئەو ماددەیە مولزەم بکرێت بە قەرەبوو کردنەوەی، زۆر سوپاس.

بەڕێز ریواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (د.شایان) فەرموون.

بەڕێز شایان کاکە صالح محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە ناوی خوای گەورە پێشنیاز دەکەم خـاڵی یەکەم لەو پێشـنیازی بڕیـارە بکرێـت بە (٣) بـڕگە بـۆ بڕگەی یەکەم، پشتگیری دەکەم لە بەڕێز (بەلێن اسماعیل)، بەڕێز کـاك (سـۆران عمـر)، بـۆ بـڕگەی دووەم پشتگیری دەکەم لە پێشنیارەکەی (روپاك) خان، بۆ بڕگەی سێیەم کە من پێشنیازی دەکەم رێکخراوی تیرۆرستی ناسراو بە داعـش لە بەرامبەر ئەو تـاوانی جینۆسـایدە لەلایەن حـوکمەتی هەرێمی کوردستانەوە دادگایی بکرێن، سوپاس.

بەڕێز ریواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك (سروان) فەرموون.

بەڕێزسروان محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نازانم ئەوەی من دەمەوێت بیڵێم دەترسێم دیسان بەرێزتـان رەنگدانەوە بێـت بـۆ لێـدوانی یـان قسەی پەرلەمانتاری تر.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك (سەروان) بە گوێرەی پەیرەو بەرێزتان بۆتان هەیە لەسەر ناوەرۆکی ڕاپۆرتەکە قسە بکەن، بەرێزت بۆت هەیە بە ئازادی قسە بکەی لەسەر ناوەرۆکی بابەتەکە ئەگەر ئیزافەیەك هەیە، وە ئەگەر پێشنیارێکی جیاواز هەیە بۆ ئەوە کە لەناو ماددەکە هاتووە، بەڵام ئەگەر هاورێیەکت جیاواز لەوەی کە لە ناو ڕاپۆرتەکە هەیە پێشنیازی کردووە نابێت لەسەر قسەکەی ئەو قسە بکەی، جگە لە پشتیوانی.

بەڕێز سروان محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی من لە دەستپێك نووسیومە شتێکە کە دەمەوێت بیڵێم، بەڵام ئێستا دوو لە پەرلەمانتاران شتێکیان باس کرد، ئەگەر ئەوەی ئێستا من نووسیومە بیخوێنمەوە دەچنە قالبی وەڵامدانەوە.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بیخوێنەوە ئێمە تەقیمی دەکەین وەڵامدانەوەیە یان نا؟

بەڕێز سروان محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دروستە چونکە شت دەوترێت حەقی خۆمە منیش شت بڵێم هاتوومەتە ئێرە بدوێم نەك تەنها صامت بم و بەس، ئێمە پێویستە ڕۆژی (٨/٣) جاریَ بە جینۆساید بیناسێنین بۆ ئەوەی بتوانین لە دادگای نێودەوڵەتی ئەو هەوڵەی بۆ بدەین وە هەوڵیش بۆی دراو دەزانین هەمووشمان ئاگاداری ئەوەین، بەڵام جاری لە دەستپێك پێویستە ئێمە ئەو ڕۆژی جینۆسایدە بیناسێنین، ئەوەی تریش بۆ قەرەبوکردنەوەی کوردانی ئێزیدی، باشە بۆ ئەگەر حوکمە هەرێم یان پەرلەمانی کوردستان هەوڵی قەرەبووکردنەوەکە یان ئیمتیازات و ماف وەرگرتنەوەکەی بخرێتە سەر حکومەتی عێراق ئەوە بێبەریکردنی حوکمەتی هەرێم و پەرلەمانی کوردستانە؟ وە ئەوە ئەصلەن باشتر بەرگریکردنە لە خوشك و برایانی کوردانی ئێزیدی، بۆ بێبەریکردنە! ئێمە هەوڵی وەرگرتنەوەی ماف و ئیمتیازات دەدەین، حکومەتی هەرێم قەرەبووی کوردانی ئێزیدی و برا و خوشکانی ئێزیدی لە حکومەتی عێراق وەردەگرێتەوە، بەڵام لە شتێکیش بەراستی هاورام لەگەڵ کاك (سۆران) کە ڕێکخراوی تیرۆرستی داعش ئیزافە بکرێت بەناو دەوڵەتی ئیسلامی، چونکە ئەوەی لەسەر سەری هەمووانە (و امرهم شورا بینهم)، بۆ ئەوەی شەرم لەوە نەکەینەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (د.زیدان) فەرموون.

بەڕێز زیدان رشید خان اودل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە سەرەتا پشتگیری لەوتەکانی کاك (ڕێبوار) دەکەم کە پێشنیاری ماددەی (١٣٢)ی دەستووری عێراقی ئاماژە بکرێت لەو بڕیارە، وە لە هەمان کات دا لێرە دوو وشەم هەیە، یەکەمیان: وشەی (کوشتار) لاببرێت، دووەمیان: وشەی (دانیشتوانم هەیە) دەمەوێت لێرەدا ئیزافە بکرێت بکرێتە (ئەو کۆمەڵکوژییەی جینۆساید دەرحەق بە ئێزیدییەکان و دانیشتوانەکانی ناوچەکانی دەرەوەی

ئیدارەی هەرێم کە کراوە) مەبەست لێرە لە دانیشتوان ئێمە ئاگادارین ئامانجی ئێمە لەوەیە کە جینۆسایدی ئێزیدییەکانە کە خوشك و برایانی ئێزیدی لەم ساڵەدا چەند ئازاریان چەشت وە تاکو ئێستاش بەردەوامە، بەڵام لە هەمان کات چەندین دانیشتوانی تر هەیە کە غەیری ئیزیدین ئەوانیش بەر ئەو تاوانانە کەوتوون، بۆیە پێم باشە وشەی (دانیشتوان) ئیزافە بکرێت بۆ ئەوەی لە کاتی قەرەبوو خەڵکی تریش لە هەمان کات لەوانەیە جیران و خزم و کەسی ئەو بن، بەڵام ئێزیدی نەبن ئەوانیش قەرەبوو بکرێنەوە تەنها وشەی دانیشتوان ئیزافە بکرێت وە ئێوەش ئاگادارن کە شنگال چەندین شارستانیەتی خۆی دۆراند لەو شەڕەدا ئەوانە دژی ئێزیدیەکان نەبوون دژی موسلمانیش بوون وە ڕەمزێکیش بۆ ئەوە لە شنگالیش هەبووە منارەی شنگال بوو کە داعش لە کۆتاییەکانی دەسەڵاتی خۆی لە شنگال تەقاندەوە کە تەمەنی خۆی نزیکەی (٨٠٠) ساڵ بوو، وە ڕەمزی کوردستان و ئەو شارەش بوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك (مەم برهان) فەرموون.

بەڕێز مەم بورهان محمد قانع:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی ماددەی یەکەمی ئەو یاسایە بێت بەڕێزان لە لیژنەی یاسایی لە ڕاپۆرتەکەیانا جەختیان کردەوە بەشێکی زۆری ئێزیدییەکانی کە قوربانی دەستی ڕەشەکوژی یان کۆمەڵکوژین زەرەر ئەکەن، لێرەیا، لەبەر ئەوەی ئەوانیان بەرامبەر کراوە لە ئێزیدییەکان تەنها لە ناوچە کوردستانییەکانی دەرەوەی هەرێم نەبوون، ئەوانەی پەشێکیان لە ناو سوریا تاوانیان بەرامبەر کراوە، وە ئەو ڕەشەکوژییەی یان ئەو کۆمەڵکوژیە ئەکرێت بخرێتە ناو دەرەوەی ئیدارەی حوکمەتی هەرێم، لەبەر ئەوەی بە تەنها تاوانیان بەرامبەر نەکراوە لە ناوچەکانی تریش کراوە، ئەم ماددەیە خزمەتی تاوانی قەتلوعامی ئێزیدییەکان و تەواوی ئێزیدییەکان ناکات بە پێی ئەو ماددەیە، من ئێستا دارشتنەوەیەك ئەکەم بۆ جەنابتان ئەوە خاڵێك، خاڵێکی تر بەنسبەت ڕێکخراوێك کاتێك دەوڵەت بۆ نمونە کە دەڵێی دەوڵەتی کۆماری عێراقی فیدراڵ، لەبەر ئەوەی موعتەرەفە قانوونیەن پێویست ناکات بیخەیتە ناو دوو کەوانە، بۆیە کە وتمان ڕیکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام لە بەینی دوو کەوانەی بچوکۆلە کەواتە ئەمە ناوێکی وەرگیراوە، یەعنی موعتەرەف نییە قانوونییەن لە کەوانەێکیان دواتر ئەنووسرێت داعش پێویست ناکات بڵێی ناسراو بە داعش، ئەم ناسراوە زیادەیە کە لێرەیا چەند جار دووبارە بۆتەوە، وە لە شوێنیکیشا کە ئەڵێت ناوچەکە ئەبێت بوترێت ناوچەکانیان، من هاوکاری هاوڕێیان ئەکەم لە ناو لیژنەی یاسایی ئەم پێشنیازە بۆ جەنابتان ئەخەمە ڕوو، دەقی قانوونەکە پێشنیاز ئەکەم ماددەی یەکەم بەم شێوەی لێبکرێت (ئەو کوشتارو کۆمەڵکوژییەی لە نێوان جینۆساید دەرحەق بە ئێزیدییەکان لە دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لە لایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی (دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام) داعش ئەنجامدرا)واتە ناوچە کوردستانییەکان و ناسراو فرێبدرێت، دەستەواژەکانی خەصلەتی تاوانی جینۆساید لاوازن لە ڕووی قانوونیەوە، دەستەواژە گەلێکی لاوازن پێویستمان بەوەیە لەناو ئەو قانوونیا دەستەواژەی بەهێز بەکاربێنین، خەصلەت لابەین تاوانەکانی جینۆساید و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی

(جەنگـن) کە تـاوانی نێـودەوڵەتین، دەسـەڵاتە دەسـتوورییەکانی کۆمـاری عێراقـی فیـدراڵ بەرپرسـیاریەتی قەبـوول کـردن و داگیـر کردنـی مـاف و ئیمتیازەکـانی ئـاوەدانکردنەوەی ناوچەکانیان لە ئەستۆ دەگرن، وەك ئەگەر ئیزافەیەکیش بکەین وەك لە بڕگەی دووەمـی ماددەی (١٣٢)ی دەستوری عیراقیدا جەختی لەسەر کراوە کە هین بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (سەرچنار) خان فەرموون.

بەڕێز سەرچنار احمد محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منـیش (٣) تێبینـیم هەیە لەسـەر ئەم مـاددەیە، لە دێـری دووەمـا کە ئەڵێـت لەلایەن ڕێکخـراوی تیرۆرسـتی دەوڵەتـی ئیسـلامی لە عیـراق شـام ئەوەی بـۆ ئیـزافە بکرێـت لە لایەن ڕێکخـراوی تیرۆرستی بەناو دەوڵەتی ئیسلامی، چونکە ئەوان وەکو دەوڵەت ئیعترافیان پێ نەکراوە وە هیچ دەولەتێکـیش لە جیهانـا ئیعترافـی نەکـردوون سـەرەرای ئەوی نەتەوە یەکگرتووەکـانیش وەك دەوڵەت بە هەمـان شـێوە ئیعتیرافـی پێنەکـردوون ئـێمە لە بڕیـارێکی پەرلەمـانی کوردسـتانا بە دەوڵەت ناویان بنێت ئەوە بۆ خۆی کەم و کورتێکە بۆ پەرلەمانی کوردستان لە ڕووی یاساییەوە، خاڵی دووەم وشـەی دەسـەڵاتە دەسـتوورییەکان هـاتووە ئەمە کەلـیمەیەك و وشـەیەکی نـامۆیە بەرای مـن لە ڕووی یاسـاییەوە ئەگەر بکرێـت بە دامەزراوە دەسـتوورییەکان موئەسەسـاتی دەستووری نەك صولتاتی دەستووری، وە هەر بە پێی ماددەی (١٣٢) بڕگەی دووەم لە دەستووری عێـراق کە ئەڵـێ دەوڵەت قەرەبـوو ئەکـاتەوە، لەبەر ئەوەی هەرێمـی کوردسـتانیش بە شـێکە لە دەولەتـــی عێـــراق وە ئەو موئەسەســـاتانەی کەوا لە هەرێمـــی کوردســـتانایە موئەسەســـە دەستوورییەکانیش بەشێك لە دەوڵەتی عێراق، بە رای من ئەم قەرەبووە هەرێمی کوردستانیش مولزەم ئەبێت پێی هەر بەپێی ئەو ماددەیەی (١٣٢)ی دەستووری برگەی دووەم دەستی پێکراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (لیلی) خان فەرموون.

بەڕێز لیلی عبدالجبار حدو:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەسـت خۆشـیا ل هەردوو لیـژنەی پەیوەندیـدار دەکەم مـن تێبینـیەك هەبـوو ژبەلـکو پرۆژەیـێ جینۆساید ناساندنە لماددا (١) ڕێزا سێ خال خەسلەتەکانی تاوانەکـانی جینۆسـاید و تاوانەکـانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ، ژبەلك و جینۆساید مەسـترە ژتـاوانێ جەنگـێ ئیـد لێـرەدا ئەڤ پرۆژە ژبوو جینۆساید ناساندن کرنە ژبر وەکی ئەز دبینم تاوانەکانی جینۆساید تاوانەکـانی دژ مرۆڤایەتی ئەڤە تاوانەکانی جەنگ ئەز بێژم پێویست ناکاتن ژ بەلك و تـاوانێ جینۆسـاید زۆر مەست ترە لە تاونێ جەنگێ، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك (ویسی) فەرموون.

بەڕێز ویسی سعید ویسی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ ئەوەدام ئەو ماددەیە هەر وەك خۆی بمێنێتەوە تەنها پشتگیری رای برادەران دەکەم، هەر چەندە بەخۆی رێکخراوی تیرۆرستی دەولەتی ئیسلامی لە عێراق و شام ئەوە تەرجومە کرایەتەوە و ناونیشانی رەسمی ئەوانە، بەڵام هەر وەك رێزکردن بۆ ئاینی پیرۆزی ئیسلام هەروەك هەمووەمان دەزانین بە هیچ شێوەیەك ئیسلام لەگەل کردەوەی تیرۆرستیدا نییە، وە هەمیشە بۆ ئایندە وەکو (د.ڤالا) ئاماژەی پێدا یاسایەك دەمینێت بۆ ئەوەی نەوەی داهاتووشمان بە هەڵە تێنەگەن پێم بشە رێکخراوی تیرۆرستی بەناو دەوڵەتی ئیسلامی ئیزافە بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس (مژدە) خانفەرموون.

بەڕێز مژدە محمود محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەك هەرێمی کوردستان تاوەکو ئێستا هیچ دەقێکی دەستووریمان نییە بە چ قانوونێك یاخود بە چ دەقێك ئێمە دەتوانین حکومەتی عێراقی مولزەم بکەین بەقەرە بووکردنەوەیان ئەوە یەك، دووهەمینیش دەبوو لە یاساکە ئاماژە بەوە کرابا ژنان و منداڵان بە تایبەتی ژنان دوو جار جینۆساید کراون، یەکیان لەبەر ئەوەی زۆر بە شێوەیەکی قێزەوەنانە دەستدرێژیان کراوەتە سەر هەم فرۆشراونەتەوە، تا ئێستاش کچان و ژنان بەم دەردەوە دەناڵێنن، پێویستە لە یاساکە ئاماژە بەوە بکرێت سەرەرای قەرەبووکردنەوەی ماددی قەرەبووی مەعنەوی بکرێنەوە وە منداڵانیش بەتایبەتی منداڵان کە پێویستە سەرلە نوێ پەروەردە بکرێنەوە، ئەوە ببێت بە یاسایەك تەقریبەن لە رێگای یاسایەك بتوانرێت ئەو منداڵانە پەروەردە بکرێنەوە، لەبەر ئەوەی ئەوانە بە شێوەیەکی قێزەوەن لە ناو گرووپەکانی داعشدا تەقریبەن تەئسراتی خراوەتە سەریان، وە پێم وایە ئێمە دەبێت داوا لە حکومەتی فیدراڵی عێراق بکەین دادگای لاهای مولزەم کات بۆ ئەوەی لێکۆڵینەوە بکات تەحقیق بکات لەم رێگەیەوە دەتوانین زیاتر جینۆسایدی ئێزیدییەکان بە جیهان بناسێنین، سوپاس.

بەڕێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك (مسلم) فەرموون.

بەڕێز مسلم عبدالله رسول:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من یەك دوو تێبینیم هەبوو لەسەر ماددەی یەکەم، ئەویش ئەوەیە کە بەراستی زۆر باسی ئەو ناونیشانە کرا وەك رێکخراوی دەوڵەتی ئیسلامی داعش، من پێم وایە بەراستی ئەوانە ریکخراو بوون رێکخراوێکی تیرۆرستی بوون ماوەیەکی کەم لە ناوچەیەك کۆبوونەوە هەموو جیهان دژایەتی کردن لەسەر ئەو ئایدیایەی کە ئەوان دەریان دەبری و پشتیوانیان لێدەکردن خودی خەڵك لە جیهان بە شێوەیەکی گشتی وە بە شێوەیەکی تایبەتیش هەرێمی کوردستان کە خەڵکی ئێمە موسلمانە دژایەتی کردن وە بەراستی خۆیان لێ بێبەری کردن من پێ وایە ئێمە

نایان ناسێنین بە دەوڵەت دانەنێین لە یاساکە بە دەوڵەت ئەوە جۆرێکە لە ڕەوایـدان بە دەوڵەت، بۆ مێژووش بەراستی من پێم وایە ئەو کەم و کورتی ئەبێت کە ئێمە دان بەو دەوڵەتە دابنێین لە کاتێکدا هەموو جیهان دوژمنایەتیان کردن، ئەمە یەك، دوو من پێم وایە ئەو بـابەتە ئەگەر باسـی قەرەبووکردن بەڕێز مامۆسـتا (ابـوبکر) باسـی کـرد مـن پـێم وایە جیاکاری بـۆ بکرێـت وە ئەگەر جیاکاری بۆ نەکرێـت لە نـاو یاسـاکە جێـی بکـرێتەوە بەراسـتی قەرەبـوو زۆر بە فراوانتـر جـێگە هەڵدەگرێت، تەنها ماددە نییە قەرەبوو، قەرەبوو ئەوەیە کە باسی هەموو ئەو لایەنانە بکرێت کە دەسـتدرێژیان کـراوەتە سـەر وەکـو ئافرەتـان تـوێژی منـاڵان یـان ئەو بەشـە زۆرەی کە ئێسـتاش بێسەر و شوێنن دیار نین بەراستی، ئایا ئەوان چیان لێدێتەوە؟ پێم وایە پارە بە تەنیـا ناتوانێـت قەرەبووی ئەو زیان لێکەوتـوانە بکـاتەوە، ئینجا پـێم وایە ئەو پرسـیارە هەمـان پرسیاریشـە لای من،ئایا پەرلەمانی کوردستان پەرلەمانی عێراق مـولزەم بکـات بەوەی کە لێـرە لەم یاسـایە جێـی کردۆتەوە هەمووی قەرەبوکردنەوەی خستۆتە سەر پەرلەمانی عێراق، دووبـارە دەسـت خۆشـیم هەیە.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو (شنۆ) فەرموون.

بەڕێز شنۆ اشقی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەست خۆشیم بۆ هەردوو لیـژنەی شـەهیدان و یاسـایی لە دارشـتنەوەی ئەم یاسـایە، بەڵام مـن پـێم وایە مـاددەی یەکەم جۆرێـك لە تێکەڵکردنـی تیـایە زیـاتر چـۆتەوە سـەر شـێوە نـاوەرۆکی وتارێك وە لەبڕگەیەك یاخود لە ماددەیەکی یاسایی بچێت، پشتگیری لە وتەکانی یاخود ڕای کاك (زیاد) دەکەم لەو پێنج بڕگەی کە ئاماژەی پێدا، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك (حکمت) فەرموون.

بەڕێز حکمت محمد عبو زید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نسبەت ناڤێ ڤێ ڕێکخراوا تیرۆریست ئەم حەقیقەت یەعنـی هەر حـزبەك یـان هەر ڕێکخـراوەك ئەڤ بخۆ ب خۆ دکەن کەسێك نەشێت مە ڤە کری بۆوان دروست بکات ژبەر هەنـدێ نـاڤێ ڤـێ ڕێکخراوێدا داعشا دەولەتا یان ناڤی وی لە خۆ کری عیراق و شام، ئەڤ ناڤە وانا لە خۆ کری ژبەر هەندێ دێن ئەم نەشێت ناوەکا دی بۆ وانا چێکەن، ئو نسبەت هەڤاڵێ مە کاك (پێشەوا) بتەمامی ئەز پشـتگیریا هەمـی ئاخافتنـا تـوو دکەم ئـو ل گەلیـا برایـێ مە (هێڤیـدار) ئـو کـو دروسـکرنا لیژنەیەکی کو پێداچووونا ل سەر ڤی بابەتی بکاتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاك (جلال) فەرموون.

بەڕێزجلال محمد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری قسەکانی کاك (پێشەوا) دەکەم، دووش ئەمن شتەکم هەبوو لەسەر مەسەلە ڕێکخراوی تیرۆرستی داعش و دەوڵەت ئیسلامی و بە ناسراو لە عێراق و شام ئەوان، بەراستی بە مەزەندەی من رام نییە بۆ کەس نە ئەوانە ڕێکخراوی تیرۆرستین نە ئەوانە دەوڵەتی ئیسلامین ئەوانە بەس تیرۆرستان و تەواو، یەعنی ئەوە هەر بوویتە قیتار ڕێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی داعش لە عێراق و شام و یەعنی ئەوە هەر خوێندنەوەی زۆر زەحمەتە بەراستی، ئەوی تریش یەك پێشنیارم هەیە بۆ ئێوەی بەرێز بەراستی زۆر پێم خۆش بو کە هەستاین بۆ دەقەیەك وەستان بۆ گیانی پاکی ئەو ئازیزە نازدارانە بە تایبەتی ئەو ئەفسەرو پۆلیسەی دوێنێ کە شەهید بوون لە گەرمیان، بەڵام پێشم باشە بەراستی لەگەل هەر وەستانێك صورتی (الفاتحە) بخوێنین، قسەی خودای گەورەیە بۆ هەموو ئاینەکان دەروات، دووش (٣٠) چرکە رادەوەستی دەلێت زۆر سوپاس، ئەمە لە پەرلەمان گەورەترین موئەسەسەی گەورەین لە کوردستان یەعنی با ئێمەش هەندەك حیسابی وەقت بکەین سی چرکە با ببیتە (١) دەقە و تەواو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (شادی) خان فەرموون.

بەڕێز شادی نوزاد وهاب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی زۆر پێشنیاز کرا بۆ ناوی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام من پێشنیاز دەکەم بۆ ناوهێنانی ئەو ڕێکخراوە ئەو ناسراوە بهێنرێتە بەردەمی ناوەکە واتە بەم شێوەی لێبێت ڕێکخراوی تیرۆرستی ناسراو بەدەوڵەتی ئیسلامی لە ناو دوو کەوانە لە عێراق و شام لە ناو دوو کەوانەی بچووك داعش ئینجا کەوانەکە دابخرێت، وە ئەو بابەتەی کە پەیوەندیدارە بە مەسەلەی قەرەبووکردنەوەی ئێزیدیان یاخود دانیشتوانی ئەو ناوچانەی بەر هێرشەکانی داعش کەوتوون، بەڕێزان مەسەلەی قەرەبووکردن مەسەلەی گەورەترمان هەیە لە هەموو ئەو شتانەی باس کران ئەیش ئەو منالانەن کە دەرئەنجامی ئەو دەستدرێژیانەی بۆ سەر ژنان کراون ئێستا منالگەلێکی زۆری لێکەوتۆتەوە وە لە هاتنەوەیان بۆ هەرێمی کوردستان، یان ئەو ژنانە کە دەگەڕێنەوە بۆ لای خێزانەکانیان کێشەیان بۆ دروست دەبێت، لە هەندێك حاڵەتدا منداڵەکان وەرناگیرێنەوە لەلایەن خێزانی ژنەکانەوە، ئەگەر بابەتێك هەبێت قسەی لەسەر بکەین ئێمە لە پەرلەمانەوە کاری لەسەر بکەین بۆ قەرەبووکردنەوە پێش هەموو شتێك پێویستە کارێك بکەین بۆ بە یاساییکردنی ناساندن یاخود دەرهێنانی ناسنامە بۆ ئەو منداڵانە لەگەڵ دابینکردنی هەموو پێداویستیەکان بۆ ئەو دایکانەی کە بە منداڵ گەلێکەوە هاتوونەتەوە، ژنمان هەیە ئێزیدیە کە کڕین و فرۆشتنی پێوەکراوە و دەست درێژی کراوەتە سەریان ئێستا خاوەنی چوار منداڵن، بە چوار منداڵەوە هاتوونەتەوە، مەبەستی سەرەکی من لەو بابەتە ئەمە یەکێکە لەو خاڵانەی کە لە هیچ یەکێك لە پێشنیازەکان یاخود لە بابەتەکانی قەرەبوودا من درکم پێ نەکردووە، یاخود گوێم لێ نەبوو، بۆیە پێویستە ئەو بابەتە بە هەند وەربگیرێت، ئەگەر باسی قەرەبوو دەکرێت،

ئەگەر ماددەیەك زیاد دەكرێت بۆ ئەم پێشنیازی یاسایە پێویستە ئەوە لەبەر چاو بگیرێت كە منداڵ گەلێكی زۆرمان هەن، ئەو ژنانە بە منداڵەوە هاتوونەتەوە، دایكن ناتوانن دەست بەرداری منداڵەكانیان بن، ئەمە كێشەیەك نیە تەنها پەیوەندی هەبێت بە هەرێمی كوردستانەوە، بەڵكو كێشەیەكی جیهانیە، كە ئەو منداڵانە لە ژێر دەسەڵاتی (داعش)دا دروست بوون یاخود گەورە بوون، چۆن پەروەردە بكرێنەوە، چۆن ئامادە بكرێنەوە بۆ تێكەڵبوون بە كۆمەڵگا، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئەم بابەتە زیاتر پەیوەندی بە پێشنیازە یاسایەكی ترەوە هەیە كە پەیوەستە بە ئەوانەی كە ئازادكراون لە دەستی (داعش)، ئەو ژنانەی كە ئازادكراون لە دەستی تیرۆرستانی (داعش)، ئەگەر پێتوایە ئەم بابەتە هەڵدەگرێ ماددەیەك زیاد بكەین نابێت لێرە باسی بكەین، دەبێت پێش ئەحكامە عامەكان لەوێدا پێشنیاری بكەین، دەكرێت ماددە زیاد بكەی، بەڵام ئایا ئەمە شوێنەكەیەتی یان نا، یان شوێنی قسەكردنە لەسەری، ئێمە پێمانوایە حەقە بیخەیتە دوای ماددەی دووەمەوە، فەرموو بەڕێز د.ڤالا فرید وەزیری هەرێم بۆ كاروباری پەرلەمان.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ وەزیری هەرێم بۆ كاروباری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی پرسیار و گومانەكان زۆرن دەبێت كاتمان پێ بدەی بۆ ئەوەی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان دڵنیا بكەینەوە لە ڕاستی و یاسایی ماددەكە.

خاڵی یەكەم: باس لەوە كرا كە تەسبیت بكرێت تاوانەكان جینۆسایدن و دژ بە مرۆڤایەتین، هەروەها تاوانەكانی جەنگن، واتە نەگوترێت خەسڵەتەكانی تاوانەكانی جینۆساید و تاوانەكانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەكانی جەنگ لەخۆ دەگرن، پەرلەمانی كوردستان ناتوانێت تەسبیتی بكات تەنها دادگا دەتوانێت، ئێمە لە پەرلەمانی كوردستان وەكو باحسێك كە تەكلیفی بكات بۆ جەریمەیەك دەتوانین بڵێین ئەوە تاوانی جەنگە و تاوانی جینۆسایدە، تاوانی دژ بە مرۆڤایەتییە، بەڵام ئایا وەكو پەرلەمان دەتوانم بە یەقین بڵێم تاوانەكانی جەنگە و دژ بە مرۆڤایەتییە و تاوانەكانی جەنگ و ئەو بڕیارەی من حیسابی دەرەجەی قەتعی دەكات، دەڵێت نەخێر، تۆ تەنها بۆت هەیە وەكو پەرلەمانی كوردستان وەكو موشەریع بڵێی خەسڵەتەكانی تێدایە، ئەگەر نا كەسێك دەسەڵاتی ئەوەی هەبێت بڵێ ئەو تاوانە تاوانی جەنگە، تاوانی جینۆسایدە، تاوانی دژ بە مرۆڤایەتییە ئەوە تەنها ئەو مەحكەمە موختەسەیە كە دادەمەزرێت، ئەگەر نا لەسەر ئاستی دەولی یان لەسەر ئاستی ناوخۆیی ئەو بڕیار دەدات و پێمان دەڵێت ئەوە تاوانی جەنگە و تاوانی دژ بە مرۆڤایەتییە، بۆیە ئەوەی كە هاتووە لە ناویدا ڕاست و دروستە.

خاڵی دووەم: ڕێكخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام (داعش)، بەڕێزان، ئێمە ئەم ناوەمان دانەناوە، ئەو ناوە یەكەمجار ڕێكخراوەكە خۆی لە خۆیناوە، دووەمیان لەسەر موستەوای دەولی ئەو ناوە بەو شێوەیە نووسراوە، بگەڕێنەوە بۆ قەراراتی مەجلیسی ئەمن هەموو قەرارەكانی پێمان دەڵێت ڕێكخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام (داعش)، بۆیە ئێمە لەگەڵ ئەوەداین كە وەكو خۆی بەكار بهێنرێت و تەئیدی (كاك مەم) دەكەم كە تەنها ناسراو لە پێش (داعش) هەڵبگیرێت و موستەڵەحەكە وەكو خۆی دابنرێتەوە، چونكە تۆ ئەگەر كورتكراوەكەت قەبوول بێت بۆ شیكردنەوەی كورتكراوەكەت قەبوول نییە، یەعنی

موستەڵەحی (داعش)ت قەبولە، بەڵام موستەڵەحی شیکردنەوەی ئەو حەرفانەی کە بەکار هاتوون بۆ ئەو موستەڵەحانەت قەبوول نییە، بۆیە لێرانە وەکو خۆی مادام ڕێکخراوی (UN) یان مەجلیسی ئەمن لە بڕیارەکان ئەو ناوەی بەکار هێناوە، من پێموایە کە دەبێت بە شێوەیەکی ڕاست و دروست بەکار بێت بەو شێوەیەی کە خوێندمەوە، تەنها ناسراو هەڵبگیرێت وەکو ئەوە کە بەڕێز (کاك مەم) پێشنیاریکرد، ئایا پەرلەمانی کوردستان دەتوانێت عێراق ئیلزام بکات.
بەڕێزان، پەرلەمانی کوردستان ناتوانێت حکومەتی عێراقی و دامەزراوە دەستوورییەکان لە عێراق ئیلزام بکات ئەگەر دەستوور نەسی نەکردبێت، لەبەرئەوەی دەستوور لە پەرلەمانی کوردستان و لە پەرلەمانی عێراق و لە هەموو دامەزراوە دەستوورییەکانی هەرێم و عێراق گەورەترە، دەستووری ساڵی (٢٠٠٥)ی عێراقی ئەو دەستوورەی کە (٨٠%)ی عێراقییەکان بە هەرێمی کوردستانەوە دەنگی بە بەڵی لەسەر داوە، بە پێی ئەو دەستوورە موئەسەساتی دەستووری بە سوڵتەی تەنفیزی و مەجلیسی نواب و بە سوڵتەی قەزائی لە عێراق دامەزراوە، کەواتە دەستوورەکە گەورەترە لەو موئەسەساتانە، پەرلەمانی کوردستان چ کاتێك بۆت هەیە پێ بڵێی حکومەتی عێراقی (یجب) بەکار نەهاتووە لەناو ماددەکەدا، پێوستە بەکار نەهاتووە، نەمان گوتووە، (یجب علی الحکومة العراقیة)، بەکار نەهاتووە، دەڵێت (تتحمل)، لە ئەستۆ دەگرێت، ئایا پەرلەمانی کوردستان ئیستینادت لەسەر چ کردووە کە دەڵێی دامەزراوە دەستوورییەکانی عێراقی فیدراڵ (تتحمل مسؤولیة)، ئیستینادت لەسەر چ کردووە، ئیستینادم لەسەر بڕگەی دووەم لە ماددەی (٣٢)ی دەستووری عێراقی کردووە کە گەورەترە لە پەرلەمانی فیدراڵ و لە حکومەتی فیدراڵ و لە پەرلەمانی کوردستان، چی ترت هەیە ئیستینادی لەسەر بکەی، بگەڕێنەوە بۆ سەر بڕگەی سێیەم لە ماددەی (١٣٢)، بڕگەی سێیەم دەڵێت (ینظم ما ورد في البندین اولاً و ثانیاً من هذه المادە بالقانون)، ئایا بەندی دووەم قانوونی بۆ دەرچووە، بەڵێ، قانونی ژمارە (٢٠)ی ساڵی (٢٠٠٩)ی بۆ دەرچووە، قانوونەکە بە ناوی (تعویض المتضررین من جراء العملیات الحربیة، الاخطاء العسکریة والعملیات الارهابیة)، ئایا دەوڵەتی عێراقی فیدراڵ لێرانە موستەڵەحی دەوڵەت خۆی لێ کردۆتە بەرپرس یان حکومەتی هەرێمی لێ کردۆتە بەرپرس.
دەڵێ لەو قانونە حکومەتی عێراقی فیدراڵ خۆی کردۆتە بەرپرس، دەڵێ هەر جیهەتێك و هەر کەسێك لە چوارچێوەی دەوڵەتی عێراقدا ببێتە زەحیەی عەملیاتی ئیرهابی من بەرپرسم لە قەرەبووکردنەوە و لە دابینکردنی ماف و ئیمتیازاتیان، لەو قانوونە دەگەڕێینەوە بۆ ئەو لیژنەیەی کە پێکهاتووە بە پێی ماددەی (١)، لیژنەکە پێکهاتووە لەمانەی خوارەوە کە بابەتی مەسەلەی قەرەبووکردنەوە و مەسەلەی دابینکردنی ماف و ئیمتیازات:
١ - قاضی من صنف الاول یرشحه رئیس مجلس القضاء الاعلی.
٢ - ممثل عن المفوضیة العلیا لحقوق الانسان بعنوان مدیر في الاقل.
٣ - ممثل عن وزاره الداخلیة بعنوان مدیر في الاقل.
٤ - ممثل عن وزارة المالیة بعنوان مدیر في الاقل.
٥ - ممثل عن وزارة العدل بعنوان مدیر.

٦ - ممثل عن ضحايا العمليات الحربية و الاخطاء العسكرية، والعمليات الارهابية ينسب من قبل الامانة العامة لمجلس الوزراء.
٧ - ممثل عن اقليم كوردستان بعنوان مدير في الاقل.

یەعنی ڕێگەی داوە نوێنەرێکیش لە هەرێمی کوردستان لە سوڵتەی تەنفیزی بە عینوانی بەڕێوەبەر بچێت بەشداربێت لەناو ئەو لیژنەیەی کە دروستکراوە بۆ مەسەلەی قەرەبووکردنەوە و بۆ مەسەلەی دابینکردنی ماف و ئیمتیازات.

بەڕێزان، راستیەکیشتان پێ دەگەیەنین ئێمە لە حکومەتی هەرێمی کوردستان دوای ئەوەی لێکۆڵینەوەمان کردووە لە باشترین حاڵەتدا ئەگەر حکومەتی هەرێمی کوردستان خۆی بکاتە بەرپرس هەر کەسوکاری قوربانیان کە لە (٥٠٠٠٠) هەزار دینار زیاتر ناتوانێت وەربگرێت، بەڵام کاتێك حکومەتی عێراقی دەبێتە بەرپرس بە پێی دەستوور و بە پێی ئەو قانونەی کە خۆی دەریکردووە و دەڵێت دەوڵەت منم، چونکە دەوڵەتە لە موستەوای دەولی فیدراڵیدایە دائیمەن موستەڵەحی دەوڵەت کە لە دەستوور بەکار هات بۆ ئەو موئەسەساتە بەکار دێت کە تەمسیلی سیادەی خاریجی ئەو وڵاتە دەکات، حکومەتی عێراقی فیدراڵ تەمسیلی سیادەی خاریجی دەکات، بۆیە لە یاساکەدا بە راشکاوانە دانی پێداناوە دەڵێت دەوڵەت منم، حکومەتەکانی تری ئەقالیمی نییە، لە خراپترین حاڵەتدا کە حکومەتی فیدرال ماف و ئیمتیازات بدات (١٥٠٠٠٠) بۆ کەس و کاری قوربانیان، لە باشترین حاڵەتدا کە حکومەتی هەرێم بیدات تەنها لە (٥٠٠٠٠) هەزار زیاتر نییە، بۆیە من لەوە دڵنیاتان دەکەمەوە کە بابەتەکە لە رووی قانوونی لە ئەستۆ دەگرێت حکومەتی عێراق وەکو پەرلەمانی کوردستان هیچ ترسێکی نەبێت، لەبەر ئەوەی نەیگوتووە (على الحكومة العراقية)، دەڵێت تۆ تەحمول دەکەی، لێمان دەپرسن ئیستینادتان لەسەر چ کردووە، ئیستینادمان لەسەر بڕگەی دووەم لە ماددەی (١٣٢)ی دەستوور کردووە، چی تر هەیە ئیستینادتان لەسەر کردبێت، ئەو قانوونەی مەجلیسی نوابی عێراقی کە تۆ خۆت دەرتکردووە، بۆچی قوربانیانی عەملیەی ئیرهابی لە باشوور تەعویز دەکرێتەوە، بۆچی قوربانیانی عەملیەی ئیرهابی لە شنگال و ناوچەکانی تر، لەبەر ئەوەی کە کوردن تەعویز ناکرێت.

خاڵێکی تر ئایا ئەگەر بوو بە ڕێکخراوە دەچێتە ژێر باڵی بەرپرسیارییەتی، تەبعەن تاوانی نێودەوڵەتی بە جینۆساید و بە تاوانی دژ بە مرۆڤایەتی و بە تاوانەکانی چەنگ دەکرێت دەوڵەت ئەنجامی بدات، دەکرێت ڕێکخراوێکی تیرۆرستی ئەنجامی بدات، دەکرێت چەند کۆمەڵە شەخسێك کە پێکەوەن و ئیمکانیاتی مادی باشیان هەیە دەتوانن ئیبادەی جەماعی بکەن، جەریمەکە جەرائیمی دەسەڵاتن، بەڵێ، بەڵام هیچ فەرقێکی نییە، لەبەر ئەوەی نیزامی ئەساسی مەحکەمەی جینائی دەولی دەڵێت جەرائیمی جینۆساید دەکرێت و دەشێت جینۆساید و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی چەنگ دەوڵەت ئەنجامی بدات، لە هەمان کاتدا لە پاڵ دەوڵەت ناوی ڕێکخراوی هێناوە کە ئەو ڕێکخراوانە کۆمەڵێك کەسێکی تەبیعینە و تەمسیلی ڕێکخراوێك دەکەن کە سیفەتێکی مەعنەوی هەیە وەکو دەوڵەت و هەڵدەستن بە ئەنجامدانی ئەو تاوانە، بۆیە هیچ کێشەیەکی نییە لە رووی یاساییەوە، تاوانەکانە بە پێی یاسای نێودەوڵەتی بە تاوانی نێودەوڵەتی دادەندرێت.

وشەی دادگاییکردن زیاد بکرێت کە کوتمان بەپرسیاریەتی، بەرپرسیاریەتی جینائی و مەدەنی زیاد دەکرێت، بەڵام زۆر تەحدیدمان نەکردووە، لەبەر ئەوەی بابەتی دادگاییکردنەکە وەکو بەڕێز (کاك سۆران عمر) ئیشارەتی پێکرد لە خولی چوارەم هەوڵێکی زۆر زۆری دا لە پەرلەمانی کوردستان، ئێمە لێرە راپۆرتێکی تێر و تەسەلمان پێشکەشکرد، روونمانکردەوە بۆ پەرلەمانی کوردستان پێمان گوتن عێراق ئەندام نییە لە ناو مەحکەمەی جینائی دەولی، ناتوانرێت لەسەر ئاستی دەولی سەیری ئەو کەیسە بکرێت، بەڵام دەتوانین عێراق ئیلزام بکەین کە بە پێی ماددەی (١٤)ی نیزامی ئەساسی مەحکەمەی جینائی دەولی قەبوولی ئیختیساس بکات، تەنها لە کەیسی کوردی ئێزیدییەکان، راپۆرت بەرزکرایەوە و حکومەت لە خولی چوار و لە خولی پێنج تاوەکو ئێستا حکومەتی عێراقی بە شێوەیەکی فەرمی قەبولی ئیختیساسی نەکردووە تەنها لە کەیسی ئێزیدیەکان، بەڵام وەکو جەنابیان ئیشارەتی پێدا مەحکەمەی جینائی بە روون و ئاشکرا وەڵامی داینەوە گوتی لەبەر ئەوەی عێراق ئەندام نییە ئێمە ناتوانین بە شێوەیەکی راستەوخۆ تەحریکی دەعوایەکە بکەم، بۆیە دەبێت ئێوە عێراق رازی بکەن کە تەحریکی دەعوا بکات، بەڵام عێراق تاوەکو ئێستا ئیستیعدادی نەبووە تەنانەت لە یەك کەیس قەبوولی ئیختیساسی مەحکەمەی جینائی دەولی بکات.

ئێمە ئومێدەوارین ئەو مەحکەمەیەی کە دروست دەکرێت بە لایەنی کەم کەمێك لۆکاڵی نەبێت مەحکەمەیەکی موختەلەت بێت، واتە بە پێی یاسایەك بێت کە چەند دادوەرێکی بیانی بتوانن تێیدا بەشداربن بۆ ئەوەی بوعدێکی نێودەوڵەتی وەربگرێت لەو بابەتە.

ئایا ئەم کردەوەیە ئیرهابیە دەتوانرێت بڵێین جینۆساید کردەوەیەکی ئیرهابیە، بەڕێزان، تاوەکو ئێستا موستەڵەحی ئیرهاب لەلایەن (UN)ەوە پێناسە نەکراوە، تاوەکو ئێستا ئەو پێناسانەی کە هەن هەمووی لەسەر موستەواى داخلین، هەمووی قوانینی مەحەلینە، تاوەکو ئێستا (UN) بە رەسمی پێناسەی موستەڵەحی ئیرهابی نەکردووە، بۆیە ئەو تاوانانەی کە رێکخراوی ئیرهابی ئەنجامی دەدەن وەکو نیزامی ئەساسی مەحکەمەی جینائی پێمان دەڵێت دائیمەن تاوەنەکە بە تاوانێك تەکلیف دەکرێت، ئەگەر نا جینۆساید یان تاوانی دژ بە مرۆڤایەتی کە (١١) تاوان لە خۆی دەگرن یان تاوانەکانی چەنگە و لە سەر موستەوایەکی بەرز (جانی) کەسێکی ئیرهابیە، جانی لەبەر ئەوەی خۆی کەسێکی ئیرهابیە، بۆیە دەکرێت عەمەلیەکە بە عەمەلیەکی ئیرهابی، بەڵام تەکلیف کردنی جەریمەکە بە جەریمەیەکی نێودەوڵەتی دادەندرێت وەکو لە مەحاکیمە دەولییەکانی زۆربەی وڵاتان تەکیف دەکرێت.

بۆ نموونە تەنها تایبەت بە ژنان ئەوانەی کە دیفاعیان لە ژنان کردووە لەو تاوانە ئیشارەتیان بەوە دا کە قوربانی یەکەم لە ناو جینۆسایدی ئێزیدییەکان ژنانن، بەراستی زۆر جێگای دڵخۆشی ئێمە بوو زۆر جێگای تەقدیرە، بەڵێ، قوربانی یەکەمی تاوانەکان ژنان بوون، ژنانی کوردی ئێزیدی رووبەرووی زیاتر لە پێنج تاوان لە تاوانەکان دژ بە مرۆڤایەتی بووینەوە، رووبەرووی (استرقاق) بووینە کە بە پێی ماددەی (٧) بڕگەی دووەم (ج) لە نیزامی ئەساسی مەحکەمەی جینائی دەولی پێمان دەڵێت کڕین و فرۆشتنی ئافرەت و منداڵ وەکو کاڵا جەریمەی (استرقاق)ە عبودیەتە، عبودیەت بەشێکە لە جەرئیمی دژی مرۆڤایەتی، فەقەر (٥/٢) پێمان دەڵێت (اغتصاب) ئیغتیسابی ئافرەتان بە شێوەیەکی زۆرە ملێ بە هەر شێوەیەك بێت جەرائیمی دژی مرۆڤایەتیە

به پێی مادده (٧) له نیزامی ئەساسی مەحکەمەی جینائی دەولی، فەقەر (٢/و) پێمان دەڵێت (الاستعباد الجنسی) به عەبدکردنی مەسائیلی جنسی واتە ناچاری بکەی کە مومارەسەی جنست لەگەڵ بکات ئەوە ئیستیعبادی جنسی پێ دەڵێن ئەویشیان جۆریکە لە تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی کە دژی کوردانی ئێزیدی ئەنجامدراوە، فەقەرە (٢/ز) پێمان دەڵێت (الاکراه علی البغاء) دەڵێ کڕین و فرۆشتنیان پێکرا حدودی وڵاتی بڕی کڕین و فرۆشتنەکەی گەیشتن بە چەند وڵاتی دیکەوە وەکو کاڵا معامەلەیان پێکرا، ئەویشیان بەشێکە لە تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی، فەقەرە (٢/و) پێمان دەڵێت (الحمل القصری) (اکراه المرأه علی الحمل قصراً) بەڵێ اکراه کراوە کە حەملی بێت و ئێستاش هەموو منداڵەکانیان لێرانەن و وەکو (شادی خان) ئیشارەتی پێدا کە گەورەترین کێشەی عێراقە، عێراق تاوەکو ئێستا ئیستیعدادی نەبووە ئەو کێشەیە چارەسەر بکات.

بەڕێزان، ئەوەی پەیوەست بوو بە قەرەبووکردنەوە و بەپرسیاریەتی دەوڵەتی عێراق بەرپرسیاریەتێکی زۆر گەورەیە، چوونکە وشەی قەرەبووکردنەوە سێ خاڵ لە خۆی دەگرێت بە پێی قانونی دەولی، یەکەمیان: تەرزیەیە واتە دەبێت ئیعتیزار بێنیەوە، بڵێ من بەرپرسیار بووم لە دابینکردنی ئەمن بۆ تۆ، بەڵام نەمتوانی، بۆیە ئیعتیزار دێنمەوە کە ئەو تاوانانە لە دژی تۆ ئەنجامدراوە، ئەوە بەپرسیاریەتی موئەسەساتی دەستوورییە لە حکومەتی عێراقی فیدراڵ، خاڵی دووەمیان: مەسەلەی قەرەبووکردنەوەی مادی و مەعنەویە، زەرەری مادی و مەعنەوی هەردووکی دەبێت قەرەبوو بکرێتەوە.

خاڵی سێیەمیان: پێی دەگوترێت (رد الحقوق) گێڕانەوەی حەقەکان، یەکێك لەو حەقانە کە پێویستە بگێردرێتەوە (شادی خان) ئیشارەتی پێدا گوتی دابینکردنی رەگەزنامە بۆ ئەو منداڵانەی کە ئێستا بە زۆر دروستکراون دایکەکە ناتوانێت........

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز د.ڤالا کاتی زۆرمان پێتدا بە پێی ماددەی (٨٨) لە پەیڕەوی ناوخۆ بۆت هەیە (٢) دەقە قسە بکەی.

بەڕێز د.ڤالا فرید ابراهیم/ وەزیری هەریم بۆ کاروباری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەك دەقەی تریش ئەگەر مۆڵەت بدەن، لەبەر ئەوەی زۆر زەرورە، کێ مولزەمە بە پێدانی رەگەزنامە وەکو رەدی حقوق بۆ ئەو منداڵانە، بێگومان حکومەتی عێراقی فیدراڵ مولزەمە، وشەی کوشتار لابدرێت هیچ کێشەیەك نییە ئەگەر وشەی کوشتار لابدرێت، تەنها ئەوەی کە بمێنێتەوە، گوترا جەریمەکە تەنها لە ناوچە کوردستانیەکان نەکراوە بەڵکو لە شوێنی تریش جەریمەکە کراوە، خۆی مەوقیعەکەی ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێمە، بەڵام بە کڕین و فرۆشتن بردویانە بۆ شوێنێکی تر ئەوە هیچ تەئسیرێك لە ناوەڕۆکی جەریمەکە ناکات، هەروەها تەئیدی (سەرچنار خان) دەکەم بەوەی کە دامەزراوە دەستووریەکان شوێنی دسەڵاتە دەستووریەکان بگرێتەوە، زۆر سوپاس سەرۆکی پەرلەمان بۆ ئەو کاتەی کە پێتدام، بەڵام ڕوونکردنەوەکان پێویست بوون، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسين/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس بۆ بەڕێز وەزیری هەرێم بۆ كاروباری پەرلەمان، فەرموون لیژنەی تایبەتمەند، سەرەتا لە لیژنەی شەهیدانەوە دەست پێ دەكەین، فەرموو.

بەڕێز سوسن محمد میرخان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

تێبینی و پێشنیارەكانی ئەندامانی پەرلەمان بە هەند وەردەگیرێت، ئێمە وەكو لیژنەی یاسایی و لیژنەی شەهیدان كاری لەسەر دەكەین، تەواوی ئەو پێشنیارانە دیراسە دەكەین، ئێستاش پشتیوانی دەقی ڕاپۆرتی خۆمان وەكو لیژنەی شەهیدان و لیژنەی یاسایی دەكەین، تەواوی ئەو پێشنیارانە تاوتوێ دەكەین بە هاوبەشی لەگەڵ لیژنەی یاسایی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسين/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ژمارەیەك پرسیار ئاڕاستەی لیژنەی یاسایی هاتنە كرن، هەندەكیش وان دێ بەرسڤ دەن ژبەر كو تایبەت هاتینە ئاڕاستە كرن بۆ لیژنەی یاسایی، ژ وان دیسان بەحس ل هەندێ هاتنە كرن كە ئایا پەرلەمانێ كوردستانێ دەسەڵات هەیە بڕیاری بدەت یان یاسایەك دەربێخێت كو ئاسارێت وێ حكومەتا ئیتیحادی پێ مولزەم بێت، دیسان دێ ڤەگەڕین دێ بەحس كەین كو فەقەرە دوو ژ ماددەیا (١٣٢) ل دەستوورێ عێراقێ ماددەیەكا وازحە، ئەم دشێین وەكو پەرلەمانێ كوردستانێ هەر وەسا وەكو حكومەتا ئەنجومەنێ وەزیران ژی دەسەڵاتێت هەرێمێ ژ وێ یاسایێ ڤە دشێین ئیستینادێ سەر ڤی ماددەی بكەین، پێ مولزەم بكەین كو ئاسارێت ڤان بڕیار و یاسایان جێ بەجێ بكەن، مەسەلەیا دەسەڵاتێت ب دیتنا مە چ كێشە نینە بێنە بەدل كرن موئەسەسات، دەستوورێ عێراقێ خۆ ژی ب ماددەیەكا سەریح ئیشارەت پێ دەدات كو دەستوورەكا مولزەمە ل هەمی عێراقێ بێ فەرق و جیاوازی، ل هەرێما كوردستانێ كار پێ دێتە كرن و مولزەمەش ژبەر هەندێ دیسان دێ ڤەگەڕین ئیستینادا مە ل سەر وی ماددەیا (١٣٢)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسين/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك جلال.

بەڕێز جلال محمد امين:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەوەی ئێمە وەكو لیژنەی كاروباری یاسایی و بە هاوبەشی لەگەڵ لیژنەی شەهیدان تێبینیمان كرد بە حوكمی ئەوەی ئێمە كۆمەڵگایەكی ئیسلامین و زیاتر لەسەر ڕێكخراوی تیرۆرستی و دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام گرفت دروست بوو، بۆ ئەو مەبەستە ئێمە لە دەستەی سەرۆكایەتی هەردوو لیژنە بڕیارماندا بەو شێوازەی لێ بكەین كە ئێستا دەیخوێنینەوە، ڕێكخراوی تیرۆرستی بە ناو دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام (داعش) بۆ ئەوەی ئەو گرفتە چارەسەر بێت، زۆربەی ئەندامە بەڕێزەكان گرفتیان هەبوو لەوەی كە تەنها وشەی (ناو) دەخەینە

بەردەم دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام، دواتریش لە ناو کەوانەیەك (داعش)، پێمانوایە ئەو گرفتە چارەسەر دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی ماددەی دواتر بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی دووەم: (٣/ئاب) بە ڕۆژی کۆمەڵ کوژی جینۆسایدی ئێزیدییەکان دەناسرێت کە لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام ناسراو بە (داعش) ئەنجامدراوە.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموون بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان هەر بەڕێزێك دەیەوێت گفتوگۆ بکات سەبارەت بە ماددەی دووەم ناوی بنووسێت؟ کاك هێڤیدار فەرموو.

بەڕێز هێڤیدار احمد سلمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی دووەم (٣/ئاب) بە ڕۆژی کۆمەڵ کوژی جینۆسایدی ئێزیدییەکان دەناسرێت کە لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام ناسراو بە (داعش) ئەنجامدراوە، ئێمە تەنها ڕۆژەکە دەست نیشان دەکەین کە کۆمەڵکوژی تێدا ئەنجامدراوە.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو کاك ئەبو بەکر.

بەڕێز ابو بەكر عمر عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێم باشە ماددەی دووەم بکرێ بە دوو خاڵ، ئەو دەقەی ئێستا خاڵی یەکەم بێ وەکو خۆی بمێنێتەوە، بڕگەی دووەم بۆ ئەوەی ناو و ناوەڕۆك یەك بێ و ئەو بڕیارە جێ بەجێ بکرێ و قورسایی هەبێ بڵێین لەکاتی دانان و موناقەشە کردنی بودجەی ساڵانە لەلایەن حکومەتی هەرێمەوە پێداویستیەکانی جێ بەجێ کردنی ئەو بڕیارە لە دابین کردنی بوودجە بۆ چالاکیە جۆربەجۆرەکان جێگەی بکرێتەوە لە بودجە، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو شیرین خان.

بەڕێز شیرین امین عبدالعزیز:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش بە هەمان شێوەی هاوڕێکانم (٣٠) ئاب بە ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئێزیدییەکان ئەناسرێ، پێم وایە ئەوەندە بەسە.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆرە شایان.

بەڕێز شایان کاکە صالح محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشــنیار ئەکەم خــاڵی دووەم بەو شــێوەی لــێ بکــرێ (٣) ی ئــابی هەمــوو ســاڵێك بە ڕۆژی کۆمەڵکوژی، جینۆساید لابرێ، ئێزێدیەکان بناسرێ یـان ئەناسـرێ، داواکاریشـم ئەگەر جینۆسـاید لابرێ هیچ کێشە دروست ئەکات لە سەنگی ماددەکە؟

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك هاورێ.

بەڕێز هاورێ بنا محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا سوپاس بـۆ ئێـوە بە ئەرکـی خۆتـان هەسـتان لە سـەرەتای جەلسـە وەکـو ڕێزێـك بـۆ ئەو شەهیدانەی کە شەوی ڕابردوو لە کفری و کەلار و گەرمیان شەهید بوون، پرسـە و سەرەخۆشـی خۆم ئاراستەی کەس و کاریان ئەکەم، داواکـارم لە خـوای گەورە سـەبووریيان بـدات، بـۆ بـڕگەی دووەم کە زۆر لە هاوڕێیانم ئاماژەیان پێدا پێم باشە بەو شێوازە بێ ((٣) ی ئابی هەموو سـاڵێك بە ڕۆژی کۆمەڵکـوژی ئێزیـدیەکان بناسـرێ، لەبەر ئەوەی پێویسـت بەو تەفاسـیلە ناکـات کە لە بڕگەی یەکەم باس کراوە لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی لە عێراق و شام ناسراو بە داعش، وەکـو ئەوەی لـێ هـاتووە بڵێـی (٥) خـاڵم بـۆ بژمێـرە و باسـی یەکێکیـان بـکە، لەبەر ئەوەی لە هەمـوو خاڵەکان ئەو بڕگەیە دووبارە کراوەتەوە، هەرچەندە لە بڕگەی یەکەم کـاك (سـۆران) و هەنـدێ لە برادەران خاڵێکیـان وروژانـد مـن پێشـتر مەبەسـتم بـوو باسـی بـکەم، ئەوەی دکتـۆرە ڤـاڵا ڕوون کردنەوەی لەسەر دان پێویست ناکات ئێمە بەو شێوازە دان بە دەوڵەتی ئیسلامی عێـراق و شـام بنێنین، ئەوە داخوازی ئەوان بووە.........

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

پەیوەندی بەو بڕگەیەوە نیە....

بەڕێز هاورێ بناْ محمد:

........بەڵێ ئێستاش لە بـڕگەی دووەم بـاس کـراوە، ڕێکخـراوی تیرۆرسـتی دەوڵەتـی ئیسـلامی لە عێراق و شام دووبارە ناوی هاتۆتەوە، یەعنی لە زۆربەی بڕگەکان نـاوی هـاتۆتەوە، پێویسـت بەو شێوازە دانی پێ بنێین، پێم وایە وەکو پەرلەمان کە شـوێنی موئەسەسـەیە نـاکرێ شـەقام ئـێمە ئاراستە بکات، ئەو زمانەی کورتکراوەی بە داعش بڵاوی کردووە لە ناو خەڵك شەقام ئەو وشـەی بەکار هێناوە و ڕاگەیاندنیش هەندێ جار، پێم وایە وشەیەکی بەدیلی ئەو وشەیە بدۆزینەوە، بـۆ ئەوەی بتوانین ئەو وشەیە بەکارنەهێنین کە داخوازی داعش خـۆی بـووە و بتـوانین لە یاسـایەك دانێ پێ بنێین، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك مەم.

بەڕێز مەم بورهان محمد قانع:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەست نیشان کردنی (٣) ی ئاب وەك ڕۆژی ئێزیدییەکان ڕۆژێکی تر لە دڵگرانی گەلەکەمان زیاد ئەبێ کە مێژووی ئێمە پڕە لە ڕۆژانی وەکو ئەوە، بەش بە حاڵی خۆم بۆ تاکێکی وەکو کوردێك شانازی ئەکەم لەو جەلسەیە باسی بابەتێکی وا بکەم، ئەوە پشتگیریەکی ئەگەر چ نەبێ مەعنەویە، دوای ئەوە ڕەنگە پشتگیری ماددی بە دوا بێ بۆ قەرەبوو کردنەوەی خوشك و برا ئێزیدیەکان، قسەکانم زۆر کران، ڕوون کردنەوە درا لەلایەن جەنابی وەزیر دکتۆرە ڤاڵا و هاوڕێیانم، بەڵام ئەوەی بەبۆچوونی من پێویستە لابرێ ڕێکخراوەکەیە نەك دەوڵەت، بۆ؟ چونکە ناوی دەوڵەتی ئیسلامە لە عێراق و شام، دەوڵەت و ڕێکخراو دوو شتی لێك جیاوازن، دەوڵەت زۆر گەورەترە، ئەوانە سوپا و جبەخانەیان هەبوو، ئابووری بەهێزیان هەبوو، ناوچەیەکی جوگرافی بەرفراویان لە دەست بوو، پێم وایە ئەگەر هێزی ڕۆژئاوا نەبووایە ئێستا ئەگەر هەموو دەوڵەتی مووسلمانیشان نەگرتبوایە زۆربەی هەرە زۆری وڵاتە ئیسلامییەکان داعش حوکمی تێدا دەکرد، بۆ وەبیرهێنانەوەی برادەران دوای هاتنی داعش و بەرفراوان بوونیان لە سوریا و ناوچە سوونیەکان لە عێراق کۆنفرانسَك لە ئیستەنبوڵ کرا هەموو زاناکانی مووسلمان لەوێ کۆبوون یەك زاناش ئامادە نەبوو بڵێ ئەوە ڕێکخراوێکی تیرۆرستییە، زۆر موتابەعەم کرد یەك زانا نەبوو، وتیان ناتوانین بڵێین ئەوانە تیرۆرستن، بۆ؟ چونکە دەوڵەتێکی ئیسلامیە، بەپێی هەموو ئەو ڕاپرسیانەی کە ماڵپەرە ئەلیکترۆنیەکان و تۆڕی ئیعلامی لە ناو وڵاتانی مووسڵمان کراوە تەئیدی ئەو حوکمەیان کردووە کە داعش ئەیکەن، بۆیە ئەوە ناوی خۆیانە، کە جەنابی دکتۆرە ڤاڵا ئاماژەی پێدا بۆ ئێمە قبوڵمانە بڵێین داعش بەس قبوڵمان نیە بڵێین دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام، خۆ داعش کورتکراوەی ئەو ناوەیە، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆر کازم.

بەڕێز کاظم فاروق نامق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پێشنیازەی من هەمبوو لەلایەن بەڕێزانەوە باسکرا، پشتگیریش کرا، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك سەروان.

بەڕێز سەروان محمد علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دروست هاورای پێشنیارەکەی کاك بەهمەنم بەراستی کە ڕۆژێکی نیشتیمانی زەرورە بۆ میلەتی ئێمە هەبێ، ئەوەی تریش (٣) ی ئاب لە ماددەی دووەم بە ڕۆژی کۆمەڵکوژی ئێزیدیەکان ئەناسرێ کە لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی داعش بە ناو دەوڵەتی ئیسلامی، خۆ ئەگەر بگوترێ داعش هەموومان هاوراین لەسەر ئەوەی ناوی خۆیانە، ئەوە دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شامن، ناتوانین ناویان بنێین دەوڵەتێکی تر، دروستە یانی ناوی ئەوان بە ناوی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام، بەڵام بە ناوی یانی لەوێش ئیزافە بکرێ، کەسمان لەگەڵ ئەوە نین ناوەکە

بسـردرێتەوە، وەکـو خـۆی بهێلـدرێتەوە، چـونکە نازنـاو و نـاوی ئەوان ئەوە بـووە، بەڵام ئەوان ناویان لە خۆیان ناوە دەوڵەتی ئیسلامی نەك جیهان ناوی لە ئەوان نابێ، بۆیە با نـاوەکە لەوێـش ئیزافە بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك بەڵێن.

بەڕێز بەڵێن اسماعیل حاجی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتیوانی لەوە ئەکەم (٣) ی ئابی هەموو ساڵێك بە ڕۆژی کۆمەڵکوژی ئیزیدییەکان ئەناسێندرێ، بەڵام ئەو تێبینیە زۆر دەقـیقە لەوە چـۆن باسـی ئەوەی ئەکەیـن (٨) هەزار بـارزانی، (١٨٢) هەزار ئەنفــال، (٥) هەزار شــەهیدی کیمیابــارانی هەڵەبــجە، لێــرە ئەو عەددە دوای لێکــۆڵینەوە و تــوێژینەوەی ورد لەســەری بتــوانین ئیشــارەت بەوە بــدەین کە ژمــارەی ئەو قوربانیــانەی لەو جینۆسـایدە بـوون چەنـدە، زۆر گـرنگە ئیشـی لەسـەر بکـرێ، دوو، ئەوەی پەیوەنـدی بە نـاوەکە هەیە، ڕێکخـراوی تیرۆرسـتی دەوڵەتـی ئیسـلامی لە عێربـاق و شـام، دوای ئەوەی بەڕێـز وەزیـر دکتۆرە ڤالا بە تەواوی شەرحی کرد، پێویستە مـادام لەسـەر ئاسـتی نێـودەوڵەتی و ڕێکخـراوە و ناوی خۆشیان هەر بەو شـێوازە بـوو، لەبەر ئەوە پێویسـتە وەکـو خـۆی بمێنێـتەوە، بەڵام ئەوەی ناسراو بە داعش وشەی ناسراوەکە لابرێ، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆر محی الدین.

بەڕێز محی الدین حسن یوسف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی لە بــڕگەی دوو هــاتووە دەقەکەی وایە (٣) ی ئــاب بە ڕۆژی کۆمەڵکــوژی جینۆســایدی ئیزیــدیەکان ئەناســرێن پــێم وایە دەناســرێ نــاکرێ، ئەکــرێ وای لێکــرێ (٣) ی ئــاب بە ڕۆژی کۆمەڵکوژی ئیزیدییەکان دیاری ئەکرێ، چـونکە لەگەڵ عینـوانەکەی سـەرەوە لێکجـاوازە، ئەگەر بڵێـین ئەناسـرێ یەعنـی (یعـرف)، بەڵام ئەوەی تـر تەحدیـدە، تەحدیـدی ڕۆژێـك ئەکەیـن بـۆ کەمەڵکوژین سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لەنجە خان.

بەڕێز لەنجە ابراهیم عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشێوەی گشتی پێشنیازەکە زۆر پوختە، دەست خۆشـی ئەکەیـن، لە هەمـوو برگەکـان پێشـنیار ئەکەین لە پێشی وشەی کۆمەڵکوژی لە ناو دوو کەوان (جینۆساید) وشـەی تـاوان دابنـرێ، لەبەر ئەوەی کۆمەڵکوژی تاوانە، پاڵپشتی بەڕێز وزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان ئەکەین کە بەپێی دەستوور زۆر گرنگە قەرەبوو کردنەوە لەسەر عێارقی فیـدراڵ بـێ، هەم لە بەرژەوەنـدی کەس و کاری قوربانیان بێ.......

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

لەنجە خان بەڕێزت نابێ پشتگیری وەزیر بکەی، ئەبێ پشتگیری پەرلەمانتار بکەی، ئەوە پەیوەندی بەو برگەیەوە نیە.

بەڕێز لەنجە ابراهيم عبدالرحمن:

......بەڵام من بە حوکمی ئەوەی کە ئەزانین قازانجی ئەوانە قەرەبوو کردنەوەکە لە عێراق بێ، تەنیا پێشنیارەکە تەئیدی ئەکەم، یاسای نێودەوڵەتی جینۆسایدن یەك کۆمەڵ بابەت لە خۆ ئەگرێ، ئەوەی ئەو بەڕێزانە لە پەرۆشیوە باسی ئافرەت و منداڵ ئەو تاوانانەی داعش کردیتی هەموو کە باس ئەکرێ تۆماتیکی جینۆساید ئەگرێتەوە، پاڵپشتی لە کاك بەهمەن ئەکەم، بۆ ئەوەی لە قۆناغی داهاتوو لیژنە پەیوەندیدارەکان کار بۆ ڕۆژێکی تایبەت بە جینۆسایدی دژ بە گەلی کورد بکەن، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك زکری.

بەڕێز زکری احمد اسماعيل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددێ دوو (٣) ئاب ڕۆژی کومەڵکوژی جینۆسایدی ئێزیدیەکان ئەناسرێ کە لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلام لە عێراق و شام ناسراو بە داعش ئەنجام دراوە، ئەز پێشنیار ئەکەم هۆ بێتە نقیسین (٣) ئاب بە ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆساید ئێزیدییەکان و هەموو ئەو کەسانەی دانیشتووی ناوچەی دەرەوەی هەرێمن ئەوە ئیزافە بکرێ کە لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلام لە عێراق، پێشنیار دەکەم ئەوە لێ بێتە ڤەکرن، بۆ هندێ پشتیگریا مامۆستا ڕۆژانی دکەم.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو ڕۆمیۆ.

بەڕێز ڕۆمیۆ حزيران نيسان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەکو کلد و ئاشووریەکان دوای ئەوەی پشتگیری خوشك و براکانی ئێزیدی ئەکەین بۆ ئەوەی ڕۆژێکی تایبەت بە جینۆساید کردنیان لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی داعشەوە کراوە، دوای داگیر کردنی موسل و شنەگال لە (٣) ی ئابی (٢٠١٤) ئەوەی ئێمە تێگەین کە خوشك و برا ئێزیدی و کلد و ئاشووریەکان وەکو دوو نەتەوەی بچووك بە تایبەتی لە دەشتی نەینەوا ئەو دوو نەتەوە زیاتر تەزحیەیان داوە، بۆیە پێمان وایە ناکرێ هەندێ لە خوشك و برایان باس لەوە ئەکەن ڕۆژێکی تایبەت بە جینۆساید کردنی گەلی کورد پێم وایە ئەبێ ئەو خوشك و برا بەڕێزانە زیاتر لە ئێمە باسی پێکهاتەکانی تر بە فیعلی تا ئێستا بە گوێرەی ئاخیر زانیاری ئێمە زیاتر بە سەدان لە خوشك وبرایانی ئێمە ژن و پیر و منداڵ لە ژێر کۆنترۆڵی داعش دان، لە دەرەوەی شاری ڕەقە و لە هەندێ شوێن کە ئێستاش لە ژێر کۆنترۆڵی داعشن، زۆر جار قەتل و عام کراوین، یەکەمین تەجروبەی جەیشی عێراقی لە ساڵی (١٩٣٣) قەتلو عامی ئاشوورییەکان بوو لە دەڤەری سمێل، لە کاتی نووسینەوەی ڕەشنووسی هەرێمی کوردستانیش باسی ئەوەم

کردووە کە هەموو ئەو پێکهاتانەی کە تووشی جینۆساید و قەتلو عام و زوڵمی گەورە کراون، ئەبێ لەو رەشنووسە ناویان بهێندرێ، یان بە شێوەی گشتی بڵێین هەموو خەڵکی کوردستان، بۆیە پێم وایە ئەو پەرلەمانە پشتگیری و پاڵپشتی گەلی ئێمەش بێ بۆ ئەوەی رۆژێ لە رۆژان ئێمەش وەکو کلد و ئاشوورییەکان قەتل و عام کراوین، بەراستی شوێنێك یان رۆژێك هەبێ بۆ ئەوەی بە شێوەی فەرمی ئێمە باسی ئەو رۆژە بکەین و پیشانی نەوەی خۆمان بدەین لە هەموو دونیا، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو هەلەز خان.

بەڕێز هلز احمد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینیەك من هەبوو یەکەم کەس بووین دەستێ خۆ بلند کر بووینە ئاخیر کەس، ژ بەر هندێ هەمیت پێشنیارێت من هاتیە پێشکەش کرن، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان لە ماوەی (٢) دەقە ئەگەر تێبینیتان هەبێ.

بەڕێز د.ڤالا فەرید ابراهیم/ وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

چەند سانیەیەك تێبینی خۆمان ئەدەین و تەعویزی دە دەقەکە ئەکەینەوە انشالله، ئەو بابەتەی تەحدید کرا ئایا ژمارەکان تەحدید بکەین وەکو ئەوەی هەڵەبجە و وەکو ئەوەی ئەنفال، تا ئێستا ڕێکخراوەکان چ لەسەر ئاستی دەولی و حکومەتیش لیژنەیەکی تایبەت مەندی هەیە بۆ ئەو بابەتە نەگەیشتوونەتە کۆتایی، گۆڕە بە کۆمەڵەکانیش تا ئێستا هەمووی هەڵنەدراوەتەوە، بۆیە پێم وایە پەرلەمانی کوردستان نابێ خۆی لە تەحدید کردنی ژمارەکان بدات، ئەبێ خۆی بپارێزێ تا ئەو کارانە کۆتایی دێ، کورت کردنەوەی ماددەکەش ببێتە(٣) ی ئاب بە رۆژی کۆمەڵکوژی جینۆساید ئەناسرێ هیچ کێشەیەك نیە، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لیژنە تایبەتمەندەکان، لە لیژنەی ئەنفال دەست پێ ئەکەین.

بەڕێز سوسن محمد میرخان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی پەرلەمانتارە بەرێزەکان بە هەند وەرئەگیرێ، وەك هەندێك لە ئەندامان باسیان کرد ئەو تیراژیدیایانەی بەسەر کورد هاتووە ئەوەندە زۆرە هەر دوێنێ یادی ئەنفالی بارزانمان کرد، چەند رۆژ لەمەوبەر بوو گۆرێکی بە کۆمەڵ هەڵدرایەوە، بۆیە وەکو لیژنەی شەهیدان و پەرلەمانی کوردستان کار ئەکەین لەسەر تەواوی ئەو پێشنیازانەی بەرێزتان ئاماژەتان پێداوە، پشتیوانی لە کاکم بەهکەن ئەکەین، پێویستە رۆژێکی ماتەمینی نیشتیمانی لە کوردستان هەبێ، چونکە یادەکان زۆر زۆرن بەسەر گەلی کورد هاتوون، ئێمەش وەکو لیژنەی شەهیدان و جینۆساید و زیندانی سیاسی بە هاوبەشی لەگەڵ لیژنەی یاسایی هەر ماددەی دووەم بەو

شێوازەی لێ ئەکەین کە (٣) ی ئاب بە ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئێزیدیەکان ئەناسرێ، چونکە ئەوەی تر زیادە و دووبارەیە و پێویست ناکات، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەزیش لگەل هەندێم کە (٢-٣) ئەندام پەرلەمانی کری، براستی ژی بتنێ کوردێن ئێزیدی نەبووینە قوربانی، باشتر ئەوە مجالی پیچەك بەرفرەهتر بکەین، هەمی نەتەوەك وان دەڤەرێن دەرڤەی ئیدارا هەرێمێ یان ئەو ناوچەت کەتینە بن دەستێ داعش و زوڵم لێ کری براستی حەقێ وان ژی، لەحزەکا دی ئەگەر روخەست بی بۆ کاك هاورێ و هەلەس خانێ ماددا (٩١) ژ پەیرەوێ ناڤخۆیێ پەرلەمانی دبێژێت لە خەستنە دەنگدانی رایەکان پێویستە ئەو رایەی ئەخرێتە دەنگدان لای کەم (٣) ئەندام پشتگیری راکە بکات، جگە لەو (٢) ئەندامەی بۆ ئاخاوتن ئەکەونە ریزبەندی کۆتایی، ژ بەر هەندێ وەکی روون کردنەك بۆ هەمی ئەندامێت پەرلەمانێ بەرێز هەر ئەندامەك ئاخاوتنێ بگەهتە دووماهی سل نەکەت ئەگەر وی پێشنیارەك کر (٣) ئەندام ئەندام پشتگیریا وی نەکر رەئیا وی نەیەتە وەرگرتن، پەیرەوێ نافخۆ ئەو حاڵەتە ئیستیسنا کریە، هەردوو ئەندام پەرلەمانێ ب دووماهی کێ ئاخافتنێ دکەن موباشر پێشنیارا وی دێتە وەرگرتن بێ پشتگیری، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ئێستا فەرموو ماددەی سێیەمی پێشنیازەکە بخوێنەوە.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خاڵی سێیەم:

ئەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەو بڕیارە جێ بەجێ بکەن.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ قسەی هەیە؟ (بەدریە خان، کاك مەم، شان خان، گولستان خان، کاك زکری، کاك بەڵێن)، فەرموو بەدریە خان.

بەڕێز بدریە اسماعیل محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی سێیەم بە بەرای من ئەبو هەر نەبوایە، ئەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەو بڕیارە جێ بەجێ بکەن، ئەگەر حوکمەتی هەرێم مولزەم نەکرێ بە جێ بەجێ کردنی قەرەبوو کردنەوە، کەوایە ئەنجومەنی وەزیران چی جێ بەجێ بکات؟ لە کاتێکدا جیهەتی تەنفیز بێگومان حوکمەتی عێراقی دەبێ ئەو بابەتە تەنفیز بکات.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆرە شایان.

بەڕێز شایان کاکە صالح محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کە ئەڵێ ئەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لاینە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەو بڕیارە جێ بەجێ بکەن، پێم باشە لیژنە موختەسەکان ئاماژە بە لایەنە پەیوەندیدارکان بکەن کێن؟

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرمووو کاك مەم.

بەڕێز مەم بورهان محمد قانع:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ڕێگەم بەی بەرلەوەی رای خۆم لەسەر ئەو ماددەی بخەمە روو، پێشنیازێکم هەیە بۆ هاورێیان لە لیژنەی یاسایی، کاتێ راپۆرتێك پێشکەش ئەکەن بە داخەوە بەپێی پەیرەو ئەگەر پێشنیازێك بخرێتە روو دوو پەرلەمانتار پشتیوانی لێ نەکات ناخرێتە دەنگدانەوە، پێم وایە کەموکوریە هیوادارم لە داهاتوو پێداچوونەوەی بۆ بکرێ، بۆ؟ لەبەر ئەوەی هەندێ پێشنیاری گرنگ ئەخرێتە روو لە کۆتاییەکانایە ئەو پێشنیازە پشتیوانی وەکو پێویستی بۆ نەهاتووە، بۆیە پێشنیاز ئەکەم بۆ هاورێیانم لە لیژنەی یاسایی کاتێ راپۆرت پێشکەش ئەکەن ئەبێ ئەندامان ببینەنەوە بۆ ئەوەی پێش ئەوەی بخوێندرێتەوە بڵێی ئەوە بەو شێوەی لێ بکرێ باشترە، دەربارەی ئەو خاڵە ئەو ماددەیە و دوو ماددەی دواتری رۆتینن لە هەموو یاسا و بڕیارێك هەن کە ئەخرێتە روو، زۆرجار قسە لەسەر ئەو جۆرانە ناکرێ کە لە پەرلەمان ئەخرێنە روو، پێشنیازی من ئەوەیە لەسەر ئەوە، لەبەر ئەوە هیچ ئیلتیزامێك نەدراوە بە ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان لە ناو ئەو بڕیارە، بۆ حکومەتی عێراقیە پێویستە لەسەری، بۆیە پێویستە دارشتنەوەی ئەو خاڵە بەو شێوەی لێ بکرێ، لەبەر ئەوەی مولزەم نیە، ئەگەر حکومەتی هەرێم مولزەمە بە جێ بەجێ کردنی کەوایە لێرە ئەمرێ پێ ئەکات ئەڵێ ئەبێ ئەنجومەنی وەزیران جێ بەجێ بکا، بۆیە ئەکرێ بەو شێوەیە بێ (پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارکان کار بکەن بۆ جێ بەجێ کردنی حوکمەکانی ئەو بڕیارە)، ئەوە جۆرێ لە لاستیکیەتی تێدایە، کار کردنەکەیان ئەوەیە مشاوەرە لەگەڵ حکومەتی عێراقی بکرێ، پاڵپشت بە ماددەی (١٣٢) ی دەستووری عێراقی پێویستە ئیلزام بکرێ ئەو شتانە لە ئەستۆ بگرێ، ئەکرێ ئەمرێ بێ بۆ ئەنجومەنی وەزیران لە کاتێکدا لە ماددەکانی پێشتر هیچ ئەرکێك نەخراوەتە ئەستۆی حکومەتی هەرێمی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرمووو گوڵستان خان.

بەڕێز گوڵستان سعید حمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لێرە تێبینم هەیە لەسەر لایەنە پەیوەندیدارەکان، ئەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارکان، بەڵام لە خاڵی یەکەم باسی دەزگا دەستووریەکانی کۆماری عێراق ئەکرێ، لێرە ناوی عێراقی فیدراڵ هاتووە بە بڕوای من پێویستە لێرەش ئاماژە بدرێ بۆ لایەنە

پەیوەندیدارانەی کە دەزگا دەستووریەکانی کۆماری عێراقن کە مولزەم بکرێن بە قەرەبوو کرنەوە، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك بەڵێن.

بەڕێز بەڵێن اسماعیل حاجی ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ئەوەی هاوڕێیان باسیان کرد پێشنیاز ئەکەم بەو شێوەیە دابڕێژرێتەوە کە لە ژێر ڕۆشنایی ڕوون کردنەوەکانی جەنابی وەزیر بێ کە ئەبێ ئەنجومەنی وەزیران و دامەزراوە دەستوورییەکانی کۆماری عێراقی فیدراڵ حوکمەکانی ئەو بڕیارە لە ئەستۆ بگرن.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك زکری.

بەڕێز زکری احمد اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی سێیەم دەبی ئەنجومەنی وەزیران لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم بڕیارە جێبەجێ بکەن، لەکاتەکدا ئەنگۆ بەحس کر گۆت دەستووری عێراقێ ئیشارەتی پێدا هەمیا ئەو زیان قەرەبویەیا ختیە ئەستۆی خۆی پێویستە لێرەش بێتە نقیسین، حکومەتا فیدرال و حکومەتا هەرێما کوردستانێ و لایەنێت پەیوەندیدار حوکمەکانی ئەم بڕیارە جێبەجێ بکەن، پێویستە ئەمە ئیزافە بکەن، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان تەنها بۆ ڕوون کردنەوە ئەم ماددانە لە کۆتایی هەموو بڕیارو یاسایەك کەلەم پەرلەمانە دەردەچێت هەیە، و لەو ڕوانگەی کە پەرلەمانی کوردستان دەتوانێت تەنها حکومەتی هەرێمی کوردستان و لایەنە پەیوەندیدارەکان و دامەزراوەکانی هەرێمی کوردستان پابەند بکات، بەهیچ جۆرێك ناتوانێت بنووسرێ ئەم یاسایەی کە لێرە دەرچووە حکومەتی دامەزراوە دەستوورییەکانی عێراق پابەند دەکات، سەبارەت بەو ماددەیەی یان ئەو بەشەی کە تێیدا هاتووە تەحەمول کردنی قەرەبوو کردنەوە ئەوە ئیستینادمان کردۆتە سەر ماددەیەکی دەستووری، تەنها لەوێدا باس لە تەحەمولی قەرەبوو کردنەوە دەکەین، ئەگینا ئەم بڕیارەی کە لە پەرلەمانی کوردستان دەردەچێ بەهیچ شێوەیەك هیچ جۆرە ئیلزامێکی بۆ دەسەڵاتی فیدرالی نییە و هیچ ئیلتیزامێکیشیان لە ڕاستیدا لەسەر دروست ناکا، سەبارەت بەوەی ئەگەر قەرەبوو نەکرێتەوە، ئەی حکومەتی هەرێمی کوردستان چی ئەکا؟ بۆ ئێمە ئەم ماددەیە ئەنووسین لە ڕاستیدا مووجەرەد دیاری کردنی ڕۆژەکە پێداویستی هەیە ئەم پێداویستیانە ئەگەر حکومەت پابەند نەکرێت بە جێبە جێکردنی ئەم بڕیارە پابەند نابێ بە دابین کردنی پێداویستیەکانی ڕۆژەکەش لانی کەم بۆ نمونە، بیهێنە بەر چاوی خۆتان ڕەنگە حکومەت لەسەر زەوئی ئێمە بڕیاربدات ئەو ڕۆژە بۆ ئێزدییەکان بکات بە پشوو ڕەنگە بڕیار بدا مەراسیمی گەورەیان بۆ ساز بکا کە پێویستی بە پێداویستی لۆجستی و پێداویستی دارایە لە بەر ئەوەی

مانەوەی ئەم ماددەیە زەرورەتە و بە هیچ شێوەیەکیش ناتوانین بڵێین دامەزراوەکانی هەرێمی کوردستان و دامەزراوەکانی عێراقیشی پێ بابەند دەبێت .فەرموو کاك سۆران .

بەرێز سۆران عمر سعید:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

کە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان لێرە ئیلزام دەکرێن بە جێبەجێ کردن؟ لە ئێستادا ماف و ئیمتیازاتی زیدانیانی سیاسی ئەنفال و شەهیدان هەوڵ ئەدرێ لە عێراق دەستەبەر بکرێ ئەمە کێ ئەیکا ؟ وە ئەمەش کە لێرە هەیە دیسان ئەنجومەنی وەزیران وەزارەتی شەهیدان ئەوە ئەکا ئەوە ئیلزامەکەیە کە مافەکە دابین ئەکات زۆر سوپاس .

بەرێز د. رێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك بەڵێن.

بەرێز بەلێن اسماعیل حاجی ابراهیم:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی کە باسم کرد لە پێشنیازەکەیا ئەگەر ئەوەی کە جەنابت باسی ئەکەی جێبە جێکردنەکە بگۆردرێت بە ئەستۆ گرتن ئێمە ناتوانین حکومەتی ئەو دامەزراوە دەستووریەکانی کۆماری فیدراڵی عێراق بە هەما هەنگی لەگەڵ حکومەتی ئێمە حوکمەکانی ئەم بڕیارە لە ئەستۆ بگرێ، ئایە بە لە ئەستۆ گرتنیش هەمان ئەو شێوازەی کە جەنابت ئەیلێی هەر بەو شێوازە ئەچێتە بواری جێبە جێکردنەوە؟ ئەگەر روونکردنەوەیەکی زیاتر بدەی .

بەرێز د. رێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

خۆی کۆی بڕیارەکە دەتوانی حکومەتی هەرێم و دامەزراوەکانی هەرێمی پێ ئیلزام بکەی، بەڵام لێرە ئەگەر لە کۆتایا ئەمە ئەحکامی عامەیە لەم کۆتایە بڵێن دەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان و دامەزراوە دەستووریەکانی عێراق حوکمەکانی ئەم بڕیارە جێبە جێ بکەن، کەواتە عێراقیش ئیلزام دەکرێت کە ئەو رۆژە بکا بە رۆژی بە جینۆ ساید کردنی ئێزدییەکان، یەعنی ئێمە حوکمی تەواوی بڕیارەکە پەیوەستە بەم برگەی (٣)یە بەم خاڵی سێهەمە لەناو کۆی ئەم بڕیارەیا ئەو تەحەمولی مەسئوولیەتە تەنها بەشی تەعویزەکەیە لەوێش بێ گومان ئیستنادمان کردۆتە سەر ماددەیەکی دەستووری یەعنی ماددەی (١٣٢) کە منیش بۆخۆم لە گەڵ ئەوەم بە ناو ناوی بێنین لەبەر ئەوەی لەم شێوازەمان زۆرهەیە بۆ نمونە، قانونی (٢٢)ی ساڵی (٢٠٠٧) لە هەر شوێنێکا باسی هاو ئاهەنگی لە نێوان حکومەتی هەرێم و حکومەتی فیدراڵ ئەکا سەبارەت بە مەسەلەی بیرە نەوتەکان سەبارەت بە مەسەلەی نەوت و غاز ناوی ماددەکە ئەهێنێ بە تەحدیدی بۆ ئەوەی ئێمە لەو ئیشکالیەتە دور بکەوینەوە، ئەم برگەیە بە تەنها دەتوانین حکومەتی هەرێمی کوردستان و لایەنە پەیوەندیدارەکان ئیلزام بکا ئەوەی سەرەوە تەحەمولەکە شتێکی ترە مانای ئیلزامی تێدا نیە بە تەنها روونکردنەوەی ئەوەیە بەتەنها لە ناو ماددەیەکی دەستووریا هاتووە . فەرموو بەرێز وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان فەرموون ئەگەر روونکردنەوەیەکتان هەیە لە ماوەی (٢) دەقە.

بەڕێز د.ڤالآ فرید ابراهیم / وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەڕلەمان :
بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامانی بەڕێزی پەڕلەمان کە دەڵێن دەبێت ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم بڕیارە جێبە جێ بکەن واتا ئەنجومەنی وەزیران تەمسیلی تەفاوز دەکات خۆتان دەزانن بە پێی قانونی سەرۆکایەتی هەرێم و بەپێی هەڵبژاردن ئەوەی کە مـوولزەمە بەوەی موفاوەزات بکاتن لەسەر هەموو کەیسەکان لەگەڵ حکومەتی فیدراڵ بریتیە: لە ئەنجومەنی وەزیران و لە بەڕێز سەرۆکی هەرێم بۆیە لیرەدا ناوی لایەنە پەیوەندیدارەکانیش هاتووە لێرە ئەنجومەنی وەزیران وەکو جیهەتی مەعنی وەکو سوڵتەی تەنفیزی چەند وەزارەتێك رادەسپێرێتن کە هەڵسن بە جێبەجێ کردنی ئەو نەسەو هەستن بە جێبە جێ کردنی ئەوەی لە خاڵی یەکەمی بڕیارەکە داهاتووە و لایەنە پەیوەندیدارەکانیش مەبەستمان ئەوەیە هەر کەسێکی کە مولزەمە بە پێی یاسا بنەرەتیەکان لە هەرێمی کوردستان کە هەما هەنگی بکا لەگەڵ دەسەلآتە فیدراڵیەکان کە بەرێز سەرۆکی هەرێمە، بۆیە دەقیقەن هاتووە کە ئەنجومەنی وەزیران زائیدەن لایەنە پەیوەندیدارەکان پێویستە حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن مانای ئەوە نیە ئەوان قەرەبووکردنەوە دەدەن، مانای ئەوەیە ئەوان موومەسیلی خۆیان تەحدید دەکەن بۆ ئەوەی بچن لە بغدا کار بکەن بۆ جێ بە جێکردنی ئەوەی لە بڕگەی یەکەم دا هاتووەو زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون لیژنەی یاسایی چوارەم بخوێنەوە .

بەڕێز جەلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

چوارەم : کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە لە گەڵ حوکمەکانی ئەم بڕیارە ناکۆك بن.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون بەڕێزان هەرکەسێك دەیەوێت سەبارەت بەم بڕگەیە قسەی هەبێت؟ هیچ قسەیەك نییە. پێنجەم بخوێنەوە فەرموون.

بەڕێز جەلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێنچەم: ئەم بڕیارە لە رۆژی بڵاو بوونەوەی لە رۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستان جێبە جێ دەکرێت.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەڕلەمانی کوردستان:

ج بەڕێزێك دەیەوێت سەبارەت بەم بڕگەیە قسە بکات، کاك سۆران،کاك کاروان، رووپاك خان، کاك کاروان. فەرموو کاك سۆران.

بەڕێز سۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

مـن پێشـنیار ئەكەم ئەم بڕیـارە لە ڕۆژی دەرچـوونی كـاری پـێ بكـرێ واتـا جێبەجـێ بكـرێ وە سبەینێش پەیرەویە دەتوانین كۆبوونەوەی دەنگدان بكرێ و شەمە كار بە بڕیـارەكە بكـرێ ڕۆژی جینۆسایدەو یەكەم ساڵە و یەكەم ڕۆژیشە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو ڕووپاك خان.

بەڕێز ڕووپاك احمد رحمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منـیش هەمـان پێشـنیاری كـاك سـۆرانم هەیە، چـونكە (٣-٨) دەكەوێـتە ڕۆژی شـەمە لایەنە پەیوەندیدارەكان حكومەتی هەرێمی كوردستان جیهەتی مەعنی و وەزارەتی مەعنی دەتوانێ كە مەراسیم بێ یان هەر شتێك پێویست بكات لەو ڕۆژە بیكا.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆكی پەرلەمان:

بەڵێ فەرموون هۆیەكانی دەرچوواندن بخوێنەوە، عەفوو فەرموو كاك حیكمەت.

بەڕێز حكمەت محمد عبو زید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێم باشە ئەم بڕیارە لە (٣)ی مانگ دا بیتن، لەبەر ئەوەی ئەم تاوانە لە (٣)ی مانگ دا هاتیە كـردن زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز ئەوە لە ناو ڕاپۆرتەكە خـۆی هـاتووە دەسـتان خـۆش، فەرمـوون هۆیەكـانی دەرچوواندن بخوێنەوە.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هۆیەكـانی دەرچوواندن: بـۆ بە دیهێنـانی داد پەروەری و دابـین كردنـی مـاف و ئیمتیـازات و قەرەبـووكردنەوەو كەم كـردنەوەی ئاسـەوارەكانی تاوانەكـانی كۆمەڵكـوژی جینـۆ سـایدی ئێزیدییەكان كە لە لایەن ڕێكخراوی تیرۆرستی دەوڵەتـی ئیسلامی لە عێـراق ناسـراو بە داعـش ئەنجام دراوە بە مەبەستی زیندو ڕاگرتن و ڕێز لێنان لە قوربانییەكان ئەم بڕیارە دەر چوێندرا.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس چ بەڕێزێك دەیەوێت سەبارەت بە هۆیەكانی دەرچوواندن قسـە بكـات فەرمـوون، فەرمو دكتۆر محی الدین.

بەڕێز د.محی الدین حسن یوسف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ڕەنگە ئەوەی من ئیزافەی نەكەم لەسەر هۆیەكانی دەرچوواندن، بەڵام بـابەتی كەوتنـی شـەنگال كۆمەڵكوژییەكان و كێشە هـاو چەشـنەكانی زۆر جـار لە نێـوان لایەنـی كوردسـتانییەكان دەبێـتە بـابەتی مـوزایەدەو بـابەتی بەخشـینەوەی تـۆمەت لەگەڵ یەكتریـا بەتـایبەت لەكـاتی كێبڕكـێ و

ململانێدا، کەیسی شەنگال و هاوشێوەکانی تری بەراستی من پێشنیاری ئەوە دەکەم کە دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان لە گەڵ کابینەی نوێی حکومەت بە هاوبەشی لێژنەیەکی لێکۆڵینەوە بۆ دەرکەوتنی راستیەکان.

بەرێز د. رێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

کاك محی الدین ئەوە چ پەیوەندیەکی بە هۆیەکانی دەرچواندنەوە هەیە؟

بەرێز د.محی الدین حسن یوسف:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ویستم هەر وەکو پێشنیارێك.

بەرێز د. رێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

نا نا ببوورن. کاك کاروان فەرموو.

بەرێز کاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم وایە هۆیەکانی دەرچوواندن چەند خەلەلێکی تێدایە چەند دەستەواژەیەکی مەعنەوی کە لە رووی یاساییەوە رەنگە گونجاو نەبن و تێکەڵێکی زۆر دەبینم وە سێیەمینیشیان تەعبیر لە ناوەرۆك و تایتڵی پرۆژە یاساکە ناکات نە بە دیهێنانی داد پەروەری، داد پەروەری کاتێك بە دی دێت کە دادگایی بکرێن من پێم وایە کەسانی داعش و ئەنجام دەرانی تاوانەکە ناتوانرێ دادگای بکرێن، بۆیە ئەمە زیادەیە وە کەم کردنەوەی ئاسەوار دەستەواژەیەکی مەعنەویە ئەم ئاسەوارانە کەم ناکرێتەوە بەڵکو قەرەبوو دەکرێنەوە و بە زیندوو راگرتنیش لە دێری کۆتایی هەڵبەت خۆی بە جینۆساید ناساندنی رۆژەکە بە زیندوو راگرتنیەتی، بۆیە من پێشنیاز دەکەم بەو شێوازەی لێبکرێت لە پێناوی دیاری کردنی رۆژی (٣-٨-٢٠١٤)کە پێم وایە ئەوە دووبارە موعالەجەی تایتڵی پرۆژە یاساکەش دەکات، بۆ ئەوەی کە د.ڤالاش باسی کرد لە پێناوی دیاری کردنی رۆژی (٣-٨-٢٠١٤) بۆ بە جینۆساید ناساندنی تاوانەکانی کۆمەڵکوژی ئێزدییەکان و دابین کردنی ماف و ئیمتیازات و قەرەبو کردنەوەی قوربانیانی ئەو تاوانە کە لە لایەن رێکخراوی بە ناو تیرۆرستی داعش ئەنجام دراوە سوپاس. عەفو رێکخراوی تیرۆرستی داعش بە ناو دەوڵەتی ئیسلامی ئەنجام دراوە سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك دکتۆر رێبوار.

بەرێز د.رێبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە دوا بڕگە کە قسەی لەسەر دەکرێ و گفتوگۆی لەسەر دەکرێ کە بریتییە لە هۆیەکانی دەرچواندن سە بارەت بە پرۆژە بڕیارێکی تەشریعی لە بارەی جینۆسایدی خوشکو برا ئێزدییەکان من لەسەر ئەو دەقی ومەتنی ئەم بڕگەیە تەنها لەسەر سڕینەوەی ئاسەوارەکانی تاوانەکانی کۆمەڵکوژی، من پێم وایە سڕینەوەی ئاسەوارەکان بەو شێوەیە ناکرێ کە ئێمە لە دەقێکی وا ئەکرێ بەڵکو ئەکرێ ئیجرائاتی خۆی هەبێ، بەڵام لە هەمووی گرنگتر زیندوو راگرتنی خودی رووداوەکە زۆر زۆر گرنگترە، پێم وایە بە قەرەبووکردنەوەی کەسوکارانی قوربانیان چ لە

دابـین كردنـی مـوچەیەك بـۆ كەسـوكاری قوربانیـان واتـا قەرەبـووكردنەوەیەكی مـاددی یـاخود مەعـنەوی نـابێتە مـایەی ئەوەی ئاسـەوارەكانی ئەم كۆمەڵكـوژییە ئەم رووداوە كە پـڕاو پـڕە لە تراژیدیا كەم بكرێتەوە و بۆ ئەم مەبەستەش من بە دەرفەتی دەزانم جگە لە قسە كـردن لەسـەر مەتنی هۆیەكانی ئەم پرۆژە بڕیارە ئەگەر جەنابت دەرفەت بـدەی مـن لەسـەر ئەوەی كە بە پێـی مـاددە (١٦) فەقەرە (١٠) داوا لە بەرێزتـان دەكەم هەم دیسـان بـۆ زینـدووراگرتنی و بـۆ بە شـكۆ راگرتنـی سـومبولەكانمان داوا لە بەرێزتـان دەكەم كە موخـاتەبەی پەرلەمـانی كوردسـتان موخاتەبەی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێـراق بكا كە بە پـڕۆژە بریـارێكی تەشریعی سـومبولەكانی كوردسـتان بپـارێزرێن و جیتـر سـوومبولەكانی كوردسـتان ئەتـك نەكـرێن لەبەر ئەوەی كە، بێرێزییەكە بەرامبەر بە ئاڵای كوردستان كراوە لە لایەن ئەفسەرێكی عێراق وە داواتـان لـێ ئەكەم كە موخاتەبەی پەرلەمانی عێراق بكەن بۆ.

بەرێز د. ریَواز فائق حسین /سەرۆكی پەرلەمان:

كـاك د.رێبـوار ئەوە هـیچ پەیوەنـدیەكی نیـیە بە بـابەتەكەوە ببـورن دەتـوانن یاداشـتێك بـدەنە سەرۆكایەتی بۆ قسەكردن لەو بابەتە. فەرموو كاك سۆران عمر.

بەرێز سۆران عمر سعید:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

من هەر لە رووی سیاغەوەیە دارشتنێكم كردووە دەینێرم بۆ لیژنە پەیوەندیـدارەكان، بەڵام ئـێمە ئەمـرۆ جەریمەیەكـی نێـو دەوڵەتیمـان ناسـاند و لە پێشـتریش نەتەوە یەگرتوەكـان بە فەرمـی هاتووە جەنابت و د.ڤاڵاش ئاگادارن كە نەقسێكی گەورە لە قەوانینی هەرێمـی كوردستان هەیە ئەویش تاوانی جینۆساید لە هەرێمی كوردستان بوونی نیە و پێویستی بەوەیە كە لە یاسـاكانی هەرێمـی كوردسـتان یـا بە یاسـایەكی تـایبەت تـاوانی جینۆسـاید بكـرێتە یاسـاو ئەو فەراغە پـڕ بكەیـنەوە، چـونكە ئەگەر لە عێـراق دەسـت كـرا بە موحـاكەمە ئەولەویەت بـۆ ئەوەیە ئەگەر قانونێك هەبێ مەحكەمەكە لە هەرێمی كوردستان دروست ببێ و ئەو تاوانە بە یاسـای هەرێمـی كوردستان كە تەعریفی جینۆسایدی جەریمەی جینۆساید بكا لە قەوانینـی هەرێمـی كوردستانە پڕ بكرێتەوە زۆر سوپاس .

بەرێز د. ریَواز فائق حسین /سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس كاك لوقمان فەرموو.

بەرێز لقمان حمد حاجی:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

منـیش بۆچـوونم وایە كە هۆیەكـانی دەرچوانـدنی ئەم یاسـایە بەم شـێوەی لـێ بكـرێ، لە پێنـاو دیاریكردنی رۆژی (٢٠١٤/٨/٣) رۆژی بە جینۆساید ناسـاندنی تـاوانی كۆمەڵكـوژی ئێزیـدییەكان و دابــین كردنــی مــاف و ئیمتیــازات و قەرەبــوكردنەوەی قوربانیــانی ئەو تــاوانەی كە لەلایەن ریكخـراوی تیرۆرسـتی بە نـاو دەوڵەتـی ئیسـلامی بە نـاو لە عێـراق و شـام لە نـاو دوو كەوانە (داعش) ئەنجام دراوە ئەم یاسایە دەرچوێندرا، زۆر سوپاس.

بەرێز د. ریَواز فائق حسین /سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دكتۆرە گەلاوێژ.

بەڕێز د.گلاویژ عبید عثمان:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سوپاس وەكو هاوسۆزییەك لەگەڵ قوربانیانی گەلەكەمان و كەمە نەتەوەییەكان من بە پێویستی دەزانم هۆیەكانی دەرچوواندن بكرێت بە دیاری كردنی ڕۆژی (٢٠١٤/٨/٣) بە ڕۆژی كۆمەڵكوژی بەدیهێنانی لێرە من ئەوەكی دەبینم لە ڕووی زمانەوانیەوە پێم جوانترە ئەو هەموو واوە نەبیتن بۆ بە دیهێنانی دادپەروەر، دابینكردنی ماف، ئیمتیازات، قەرەبوكردنەوەو كەمكردنەوەی ئاسەوارەكانی تاوانەكانی كۆمەڵكوژی جینۆ ساید، پێم باشە ئەو هەموو واوە نە مینێت بكرێ بە فاریزە تەنها لە كۆتاییەكەی كە بە یەكدی دەبەسترێتەوە یەك واو هەبێتن لە ڕووی زمانەوانییەوە جوانترە لەرووی سیاغەشەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆكی پەرلەمان:

فەرموو كاك مەم.

بەڕێز مەم بورهان محمد قانع:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من بەر لەوەی لەسەر هۆیەكانی دەرچواندن قسە بكەم لەم یاسایە چوار جار یاساكە بۆ ئێزیدییەكانە چوار جار ئێزیدییەكان هاتووە، بەڵام سێ جاری غەڵەتە ناوی ئێزدیە نەك ئێزیدی حەز ئەكەم ئەو هاوڕێیانە ئێزدییە نەك ئێزیدی ئەوە بەس لە ناو نیشانەكەیا ڕاستە ئەوە ئەگەر ڕاستبكرێتەوە لە دوایی لە دارشتنەوەكەیا كە سبەی یا دوو سبەی كە ئەخرێتە دەنگدانەوە تێپەڕێندرێت، پێشنیازی من لەسەر ئەم من دەگەڕێمەوە هۆیەكانی دەرچواندن ئەبێ پەیوەندی هەبێ بە ناو نیشانەوە لەو ناو نیشانە تەنیا جەخت لە جێ كراوە لەسەر ئەو ڕۆژە تاوانە گەورەیە كراوە كە ڕۆژی (٨/٣) كە ڕۆژێكی تاوانێكی گەورە كراوە بەرامبەر بە خوشكوبرا ئێزدییەكان، بۆیە لە ناو هۆیەكانی دەرچواندنا باس لە قەرەبوكردنەوەو داد پەروەری و كۆمەڵێك پرسی تر ئەكا پەیوەند نییە بە ناو نیشانەوە، بۆیە پێشنیاز ئەكەم دیسانەوە لە بەردەمی لیژنەی پەیوەندیدار مەسەلەی قەرەبوكردنەوەكە جەختی لەسەر بكرێتەوە لە ناو نیشانە بۆ ئەوەی، هۆیەكانی دەرچواندن بچێتەوە خزمەتی یاساكە بكا كە ئەگەر كراوە ئەگەر قەرەبوكردنەوەكە ناخرێتە ناوی، كەواتە دەبێ سەر لە بەری ئەم دارشتنەوەیە پێشنیاز ئەكەم بگۆردرێت ئەگەر پێویستیان كرد دوای جەلسەكە ئەتوانن بیدەم بە هاوڕێیان و زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس ئەوەی نووسیوتانە ئەگەر بیدەنە لیژنە پەیوەندیدارەكان زۆر باش دەبێ. فەرموو سەرچنارخان.

بەڕێز سەرچنار احمد محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

منیش تێبینی ئەوەم هەیە كە ئەو وشەیە لابرێ كە لەلایەن ڕێكخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلام، ئیسلامییەكەش هەر بوو بە ئیسلام ئەوە دوو جار هەڵە بە ناوەكەی پێوە بكرێ یا هەر نەمێنێ و لەبەرئەوەی ناونیشانی پرۆژە بڕیارەكەش لە سەر ناساندنی ڕۆژەكەیە ئەگەر پەیوەست بكرێتەوە بە هۆكاری دەرچواندنەكە بە شێوازێك لە پێناو ناساندنی تاوانی

کۆمەڵکوژی ئێزیدییەکان و زینددووراگرتنی ئەو رۆژەو ریزلێنان لە قوربانییەکان و قەرەبوکردنەوەیان ئەم بڕیارە دەرچوێندرا وابزانم دەقیقتر ئەبێ زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسين /سەرۆکی پەرلەمان:

هەموو ئەوانەی کە نووسیوتانە ئەگەر بیدەنە لیژنە پەیوەندیدارەکان خراپ نابێ دەست خۆش.

حەسیبە خان فەرموو.

بەرێز حسيبە سعيد ابراهيم:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش زۆربەی قسەکانم کرا لەلایەن برایانی بەرێزم کاك کاروان و هەروەها د.رێبوار بەس ئیزافەیەك هەر لەناو هۆیەکانی دەرچواندن کە ئەویش ئەوەیە دەوڵەتی ریکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلام لە عێراق و شام ناسراو بە داعش ئەوەی بۆ ئیزافە بکرێت، گەلەك سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسين /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك فيصل.

بەرێز فيصل عباس عولا:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتیوانی پێشنیازەکەی کاك کاروان دەکەم.

بەرێز د. رێواز فائق حسين /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك مسلم.

بەرێز مسلم عبدالله رسول:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

من چەند دەستەواژەیەك ئەبینم لە نێو هۆیەکانی دەرچواندن، کە خۆتان ئەزانن هۆیەکانی دەرچواندن ئەبێ بەراستی تەعبیر لە ناوەرۆکی یاساکە بکا وەك برای بەرێزم کاك مەم باسی کرد ئەگەر پەیوەست باس بکرێت لە یاساکە مەبەست قەرەبوکردنەوەبێ لێرە تەشخیسی ئیمتیازات و یەعنی ماف کراوە ئەوە پەیوەستە بە چەند شتێك ئەگرێتەوە ماف و ئیمتیازات، بۆیە ئەگەر باسی قەرەبوو بکرێت وەك، لە مادەی (١) بەراستی هاورێیان بە تەفاسیل باسی قەرەبوکردنەوەیان کرد چەند شتێکی تر ئەگرێتەوە، بۆ نمونە تەنیا قەرەبوو کردنەوە بەسە ئەو ماف و ئیمتیازاتە شتی تر لە خۆ ئەگرێت و داد پەروەریش بە هەمان شێوە وەك برای بەرێزم کاك کاروان باسی کرد داد پەروەری پەیوەستە بە دادگای کردنی ئەو کەسانەی کە تاوانەکە ئەنجام ئەدەن ئیتر زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسين /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك مەم.

بەرێز مم اسكەندەر مم:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان .

دوو تێبینیم هەبوو لەلایەن حسیبە خان و د. گەلاویژ باسکران پشتگیریان دەکەم، زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسين /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو رۆبينە خان.

بەڕێز ڕۆبینە اویملك عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێبینیەکی بچوکم هەیە ناوی شنگال نەهاتیە دیارکرن لە هۆیەکانی دەرچواندن، ئەگەر ناوی بهێتە دیارکرن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو شنۆ خان.

بەڕێز شنۆ اشقی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە ڕەئی کاك کاروان دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك ابوبکر.

بەڕێز ابوبکر عمر عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دارِشتنەوەیەکی نوێم بۆ هۆیەکانی دەرچواندن نووسیوە لە پێناو بەرز ڕاگرتن و مەحکوم کردنی ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئێزیدییەکان و بۆ ناساندن و زیندوو ڕاگرتنی کارەساتەکە بە نەوەکانی ئێستاو داهاتووماں و هاوبەشی کەسوکاری قوربانیان لەم کۆستە نیشتیمانیە دا ئەم بڕیارە دەرچوێندرا.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس ئەگەر بە نووسین بدرێتە لیژنە تایبەتمەندییەکان زۆر باش دەبێ. بەڕێز وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان بفەرموون ئەگەر تێبینییەکتان هەیە.

بەڕێز د.ڤاڵا فرید ابراهیم / وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وایە ئەو موستەلەحاتانەی کە بەکار هاتوون موستەلەحاتی دەقیقن بۆ بە دیهێنانی داد پەروەری، داد پەروەری تەنها تەحقیقی عەدالەی جینائی نیە، عەدالەی مەدەنیشمان هەیە، بەڵام زۆر زەرورە نابێ بگوترێتن کە پێمان وایە لە ناو پەرلەمانی کوردستان بە هیچ شێوەیەك نابێ بگوترێ ئێمە پێمان وایە کە تاوان باران دادگایی ناکرێن ڕەنگە تاوانباران لەسەر ئاستی دەولی دادگایی بکرێن و ئحتمالیشە لەسەر ئاستی ناوخۆیی دادگایی بکرێن، بەڵام لە هەموو حالەتێکدا دادگایی کردن و تەحقیقی عەدالەی جیهانی چاوەڕێی تاوانباران دەکات دابین کردنی ماف و ئیمتیازات و قەرەبو کردنەوە یەك لە دوو یەك هاتووە لەبەر ئەوەی ماف و ئیمتیازات فەرقی هەیە لەگەل قەرەبووکردنەوە، ماف و ئیمتیازات بریتیە : لە ئەو بڕە راتبەی کە مانگانە وەری دەگرن، بەڵام قەرەبوکردنەوە تەنها بۆ یەك جار دەدرێت لەسەر هەموو ئەو زەرەرو زیانە ماددی و مەعنەویانەی کە بەر قوربانیان کەوتوونە کەم کردنەوەی ئاسەوارەکان دانراون نەك سڕینەوەی ئاسەوارەکان بەلێ تۆ کە تەحقیقی عەدالەی جینائیت کردوو تەحقیقی عەدالەی مەدەنیت کردوو ماف و ئیمتیازاتت بڕیەوەو و قەرەبووی قوربانیانت کردەوە دەتوانی تۆزێك لە ئاسەواری تاوانەکان کەم بکەیەوە بە هیچ شێوەیەك تاوانەکان ئاسەواریان ناسڕێتەوە، بەڵام

کەم دەکرێنەوە ئاسەواری تاوانەکان، بۆیە ئێمە پێمان وایە بە شێوەیەکی دەقیق نووسـراوەتەوە مەسەلەی بە زیندوو راگرتنی زۆر گرنگە بمێنێ واتا (ذکری) واتا لە هەموو هینێك هـاتووە کە ئەو (ذکری)یە بە بەرزی رابگیرێت وە رێز لێنانیش بە رەئی من گرنگە بمینێت زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ زۆر سوپاس، فەرموو لیژنەی شەهیدان.

بەرێز سوسن محمد میرخان:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرێز ئەندامانی پەرلەمان تێبینی و پێشنیارەکانتان بە هەند وەردەگیرێت سوپاستان دەکەین بۆ پێشنیارو تێبینیەکانتان، تێبینیەکمان نییە، زۆر سوپاس بۆ ئێوە.

بەرێز د. رێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون لیژنەی کاروباری یاسایی.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەکـو لیـژنەی یاسـایی لەگەڵ ئەوەیـن هۆیەکـانی دەرچوواندن وەك خـۆی بمێنـێ، لەبەر ئەوەی هۆیەکانی دەرچواندن تەعبیر لە ناوەڕۆك و ناو نیشانی پێش نیازو بڕیارەکە دەکـاتن شـتێکی تـر حەز دەکەم روون بـکەمەوە دڵنیـایی بـدەم بە هەمـوو ئەنـدامانی پەرلەمـان ئـێمە پابەنـدین بە هەردوو مـاددەی (٨٩-٩١)ی پەیـڕەوی نـاوخۆ هەر رئـیەك هەر ئەنـدام پەرلەمانێـك پێشـنیارێك کرابێت لە لای ئێمە تۆمار کراوە، بەڵام بـۆ جـاری داهـات و ئەو حـاڵەتە ئەگەر روونەدات باشـترە، لەبەر ئەوەی هەر گلەیـی لە ئـێمە دەکەن لە جەلسـەی داهـات و ئەگەر ئەنـدام پەرلەمانێـك بە نووسین پێشنیارێکی درێژی هەبێت بە نووسین پێشـکەش بکـات تەبعەن ئەوە جێـی دڵخۆشـی ئێمەیە، بەڵام دەبێت جاری یەکەم ئەو پێشنیارە لە ناو جەلسەدا بخوێنێـت دواتـر بە ئـێمە بـدات یەعنـی نمـونە هەیە مەسـەلەن ئەنـدام پەرلەمـانەك ئێسـتا شـتەکی نووسـیوە هـاتە لای ئـێمە مەمنـونین، بەڵام لە رووی قـانونی و بە پێـی پەیـڕەو یەعنـی دەبێـت پشـتگیری هەبێـتن ئەنـدام پەرلەمانەکان پشتگیریان بکەن، لەبەر ئەوە حەز ئەکەم بەر چاو روونی وەر بگرن، زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسین /سەرۆکی پەرلەمان:

بەرێزان ئەندامانی پەرلەمـان ئاگاداری بەرێزتـان ئەکەیـنەوە کە رۆژی شـەممە بـۆ خوێنـدنەوەی سێیەم خوێندنەوەی دەنگدان سـەعات (١١) کۆبـونەوە دەکەیـن و بەر لە کۆتـایی دەمانەوێـت بە گەرمی پیرۆزبایی جەژنی جلەی هاوین لە تێکرای ئێزیـدییانی کوردسـتان و جیهـان بکەیـن، زۆر سوپاس.

منى نبى قهوجى	هێمن هەورامی	د. رێواز فائق حسێن
سکرتێری پەرلەمانی	جێگری سەرۆکی پەرلەمانی	سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان – عێراق	کوردستان – عێراق	کوردستان - عێراق

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣)ی نائاسایی

شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩\٨\٣

خولی پێنجەمی هەڵبژاردن

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (٣)نائاسایی

شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٨/٣

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٩/٨/٣ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی د. ڕێواز فائق حسین سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز هێمن هەورامی جێگری سەرۆك و، بەڕێز منى نبى قهوچى سکرتێری پەرلەمان، دانیشتنی ژمارە (٣)ی نائاسایی خولی پێنجەمی ساڵی (٢٠١٩) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بە پێی حوکمی ماددەی پێنج و بڕگەی یەکەم و دووەم و سێیەم لە ماددەی (١٦)ی بڕگەی سێیەم لە ماددەی (١٨) و بڕگەکانی یەکەم و پێنجەم لە ماددەی (٥٤)، ماددەکانی (٤٧ و ٥٢ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عیراق دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٣)ی نائاسایی ساڵی یەکەم لە خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە کات (١١) پێشنیوەڕۆ ڕۆژی شەممە ڕێککەوتی ٢٠١٩/٨/٣ بەم شێوەیە بێت:

١/دەنگدان لەسەر پێشنیازی بڕیاری دیاری کردنی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی کۆمەڵکوژی ئێزیدییەکان بە پێی حوکمی ماددەکانی (٩٠ و ٩١ و ٩٣ و ٩٦ و ٩٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان، دانیشتنی ژمارە (٣)ی نائاسایی ساڵی یەکەم، خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمانی کوردستان دەست پێ دەکەین، لە دەستپێکدا پێنجەمین ساڵیادی هێرش و پەلاماری دڕندانەی داعش بۆ سەر قەزای شەنگال و دەوروبەری و ئەو ئازار و ناسۆر وماڵوێرانیەی بەسەر دانیشتوانەکەی داهات و بە تایبەت گەلی ئێمە ئێزدی کردە ئامانج و بە گشتیش کەس لێی پارێزراو نەبوو، سەری ڕێز و نەوازش بۆ روحی بەرزەفڕی شەهیدەکان دادەنوێنین و فەرموون پێکەوە بە دەقیقەیەك وەستان بۆ ئاسودەیی روحی قوربانیان و نزای گەڕانەوە بۆ بێ سەروشوێنکراوان سارێژبوونی برین بۆ ڕزگاربووەکان دەکەین.

ئێستاش داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەم کە پوختەی کۆنووسی کۆبوونەوەی پێشوو و ناوی ئامادەنەبووان بە مۆڵەت و بێ مۆڵەت لەگەڵ بەرنامەی کاری کۆبوونەوەکە بخوێنێتەوە، فەرموو.

بەڕێز منى نبى نادر قەهوەچی/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەرنامەی کار بە پێی حوکمی ماددەی پێنج و بڕگەی یەکەم و دووەم و سێیەم لە ماددەی (١٦)ی بڕگەی سێیەم لە ماددەی (١٨) و بڕگەکانی یەکەم و پێنجەم لە ماددەی (٥٤)، ماددەکانی (٤٧ و ٥٢ و ٥٥ و ٥٦ و ٥٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عیراق دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی ژمارە (٣)ی نائاسایی ساڵی یەکەم لە خولی

پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە كات (١١) پێشنیوەڕۆ ڕۆژی شەممە ڕێككەوتی ٢٠١٩/٨/٣ بەم شێوەیە بێت:

١ - دەنگدان لەسەر پێشنیازی بڕیاری دیاری كردنی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی كۆمەڵكوژی ئێزیدیەكان بە پێی حوكمی ماددەكانی (٩٠ و ٩١ و ٩٣ و ٩٦ و ٩٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی كوردستان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (٢)ی نائاسایی ڕۆژی پێنج شەممەی ڕێككەوتی ٢٠١٩/٨/١ بەم شێوەیەی خوارەوە بوو:

١ - دەستپێكردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.
٢ - دەقیقەیەك وەستان بۆ گیانی پاكی شەهیدان.
٣ - خوێندنەوەی بەرنامەی كار و پوختەی دانیشتن و ناوی ئامادەبوو و ئەندامانی دانیشتنی پێشوو بە مۆڵەت و بە بێ مۆڵەت لە لایەن بەڕێز سكرتێری پەرلەمان.
٤ - دەست پێ كردنی بڕگەكانی بەرنامەی كار لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.
٥ - خوێندنەوەی دووەم و گفتوگۆ كردنی پێشنیازی بڕیاری دیاری كردنی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی كۆمەڵكوژی ئێزیدییەكان.
٦ - كۆتایی هاتنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ناوی ئەو ئەندامانەی مۆڵەت پێدراو یان بە بێ مۆڵەت ئامادە نەبوون بۆ دانیشتنی ژمارە (٢)ی نائاسایی خولی پێنجەمی هەڵبژاردنی پەرلەمان لە بەرواری ٢٠١٩/٨/١ .

١ - ئاشنا عبدالله قادر/ مۆڵەت.
٢ - احسان محمد سلیم/ مۆڵەت.
٣ - ئیدریس اسماعیل عبوش/مۆڵەت.
٤ - ارشد حسین محمد/ مۆڵەت.
٥ - اسماعیل علی طه/ شاندكراو.
٦ - باپیر كاملا سلیمان/ ئامادەنەبوو.
٧ - باڵانبۆ علی محمد/ مۆڵەت.
٨ - بەختیار شوكری سمایل/ مۆڵەت.
٩ - بهجت علی ابراهیم/ مۆڵەت.
١٠ -جنان جبار بۆیا/ مۆڵەت .
١١ -جهاد حسن ابراهیم/شاندكراو.
١٢ -جوان یونس محمد/ مۆڵەت.
١٣ - دابان محمد حسین/ مۆڵەت.
١٤ - رزگار عیسى سوار/ مۆڵەت.
١٥ -ڕێڤنگ محمد محمد/ مۆڵەت.
١٦ -سعید مستەفا تترخان/مۆڵەت.
١٧ - سلمى فاتح تۆفیق/ مۆڵەت.
١٨ -سەركۆ ئازاد حسین/مۆڵەت.

١٩ - شوان كريم محمد/ مۆڵەت.
٢٠ -صباح محمود محمد/ مۆڵەت.
٢١ -عثمان علی سمایل/ مۆڵەت.
٢٢ -عثمان كريم سوارۆ/ مۆڵەت.
٢٣ -علی حمەصالح/ مۆڵەت.
٢٤ -ليزا فلك الدين صابر/ مۆڵەت.
٢٥ - هەورامان حمە شريف/ مۆڵەت.
٢٦ -هيرش حسن حمد/شاندكراو، بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان باپير كاملا مۆڵەتی وەرگرتووە نووسراوە ئامادەنەبوو.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسين/سەرۆكی پەرلەمان:

ئامـاژە بە یاداشـتێكی ژمـارەيەك لە پەرلەمانتـارانی بەڕێـز سـەبارەت بە پاراسـتنی شـكۆی سيمبوڵەكانی كوردستان كە تیایدا داوایان كردووە ناوەڕۆكی یاداشـتەكەیان بكـرێتە بـابەتی ئەم كۆبوونەوەيە ئێمە لە دەستەی سـەرۆكايەتی پاڵپشـت بە دەقـی بـڕگەی يەكەم لە مـاددەی (٨) لە پەیڕەوی ناوخۆ كە تیایدا هاتووە دانیشتنی نائاسایی تەنها بۆ تێڕوانینی ئەو بابەتـانە دەبێـت كە لە بانطهێشتەكە دیـاری كـراون و لە بانطهێشـتی ئەو كۆبـوونەوەيە تەنهـا تەوەری بەرنـامەی كـار بريتی بووە لە دەنگدان بە پێشنیازە بڕیاری دیاری كردنی ڕۆژی ٢٠١٤/٨/٣ وەك ڕۆژی جینۆسایدی ئێزیدیەكان بڕیارمان دا كە داواكاری هاتوو لە یاداشـتی پەرلەمانتـاران پاڵپشـت بەو دەسـەڵاتەی كە بە پێی بڕگەی (١٠) لە ماددەی (١٦) پەیڕەوی ناوخۆ پێمان دراوە بكەینە نـاوەڕكی یاداشـتێكی نیگەرانـی و هەڵویسـت دەربـڕین و ئاراسـتەی ئەنجـومەنی نـوێنەرانی عیراقـی بكەیـن لەبەر ڕۆشنایی ماددەكانی (١٢ و ١١٠ و ١١٥) ی دەستووری هەمیشەیی عیراقـی فیـدراڵ و یاسـای ئـاڵای هەرێمی كوردسـتان ژمـارە (١٤)ی سـاڵی ١٩٩٩، ئەنـدامانی بەڕێـزی پەرلەمـان ئێسـتاش ئامـاژە بە بڕگەی (٢) لە ماددەی (٤٩) ڕێگە بە خاتوو هدیە دەدەین بفەرموویت قسـەیەك بكـات بە مەرجـی پابەندبوون بە ناوەڕۆكی ئەو نووسراوەی كە ئاراستەی دەستەی سەرۆكايەتی كردووە، فەرموو.

بەڕێز هديه مراد حيدر:

بەڕێز سەرۆكا پەرلەمان.

خوێندنەوەی یاداشت:/ ب دەستووری خودێ.

بەڕێزان گشت ئەنـدامێن پەرلەمـانێ كوردسـتانێ، د ڕۆژەكـا پـڕی خەمگـين و كـول و كۆڤـان كـو خەڵكێ مەیێ ئێزدی تێـرا دەربـاز دبـت ئەو ژی بۆرینـا (٥) سـاڵا ل سـەر ئەنجامـدانا كومكـوژی و جینوسایدا ئێزیدیا سەر دەستێ تیرۆرستێن داعشێن هۆڤـانە ل ٢٠١٤/٨/٣ كـو تراجیـدیا چەرخـێ (٢١) بوو، و بوەجێی هەندێ كو ب هەزارا جانگوری بـونە قوربـانی و پتـر ژ (٦٥٠٠) ژ ژن و زارۆكـا هـاتنە ڕەڤانـدن و كەفـتە دەسـتێ وان تیرۆرسـتێن هۆڤـانەدا و، (٨٠) گـۆڕێن ب كـۆم ل دور خـۆ هێلان، (٦٨) مەزارگەه و جهێن پیرۆزێن مە ئێزیدیا هاتنە هەرفانـدن و پەقانـدن و، ژ ئەگەرێ وێ جینوسایدێ (٣٦٠٠٠٠) ژ خەڵكێ مە ئاوارەبوون و هاتا نوكە د ژیانەكـا سـەخت و دژواردا د كەمپـا دا دژین و چاڤەرێ ڤە گەراندنێ نە. سوپاسیڤە و ب دەستپێشخەریا ریزدار (نێچیرڤـان بـارزانی) سەرۆكێ حكومەتا كابینا هەشتێ كو پتر ژ (٣٥٠٠) ژ وان هاتنە رزگـاركرن و پتـر ژ (٢٩٠٨)كەس تـا

نوكه دەستێ وان تیرورستادانه و دبێ سەروشوینن، و هیڤی و داخوازین مه ئیزیدیا د ڤێ رۆژێ دا ئەون ژ بەرێز كاك (مسرور بارزانی) سەرۆكی حكومەتا نوویا هەریما كوردستانێ و تەڤایا حكومەتی و بتایبەت وەزارەتا شەهید و ئەنفالكریه كو یت مایی ژی بهێنه رزگار كرن.

ئەڤ بیرئانینا بوو هەڤدەم و گەل ئەنفال و كومكوژیا بارزانیا كو پشتی بورینا (٣٦) سالا شنو گۆرێن ب كۆم ل بیابانا باشورێ عیراقێ دئینه دیاركرن كو مه هنگی پەرلەمان نەبوو رونشتێن تایبەت بكەین و ئەم بكەینه ئیكەم پێنگاڤ بۆ ب دەستڤەئینانا مافێن قوربانێن وان كومكوژی و جینوسایدا. ئەم وەكو فراكسیۆنێن ئیمزاكری و ب پشتەڤانیا هەموو پێكهاتە خوشك و برایێن مه ل فراكسیۆنێن جودا جودای پەرلەمانێ كوردستانێ دێ ئیرو رۆنشتنەكا مێژووی بۆ پەسەندكرنا بریارەكا تایبەت ل دۆر كۆمكوژیا ئیزدیا وەك رد اعتبارەكە معنوی ب قوربانێن وێ كومكوژیێ و جینوسایدا ئیزیدیان، وەك ئەركەكی بچووك ل سەر مللێن پەرلەمانێ كوردستانێ ب وێ ئومێدێ دا د ئایندەدا بقارین كەیسا جینوسایدا ئیزیدیا ب كەینە نێڤدەولەتی و دادپەروەری تێدا بەرقرار بت و ئەو نەهامەتیا هاتیا سەرێ خەلكێ مه ل قەزا شنگالی داویێ ب ژیانا ئاوارەبوونی بیینن.

بەرێزان خوشك و براین پەرلەمانتار فراكسیۆن و پێكهاتێن كوردستانێ كۆمەلگەها ئێزیدی هۆسا چاڤەرێ دكەن ژمه هەمووان كو ئەم پارێزەرێن خواست و مافێن وان بین ب رێیا دەستهەلاتێن مەییێن دارشتن و دەرئێخستنا یاسایا كو هەژی قوربانیێن وان بن، سلاڤ و سەرێ خۆ دچەمێنین بەرامبەر جانكوریێن شنگالێ و هەموو جانگۆریێن كوردستانێ كو هەر بۆستەك ژ ئاخا كوردستانێ قورتار كردبت، سەرشۆری بۆ دوژمنێن مللەتێ مه، هەر ئارام و ئاڤەدانبیت كورد و كوردستان، زۆر سوپاس.

بەرێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرێزان ئێستاش دەست بە جێبەجێ كردنی بەرنامەی كار دەكەین و زۆر بەخێرهاتنی بەرێز وەزیری شەهیدان و بەرێز وەزیری هەرێم بۆ كاروباری پەرلەمان و سەرجەم میوانە بەرێزەكان دەكەین، بەرنامەی كاریش بریتی یە لە دەنگدان لەسەر پێشنیازە بڕیاری دیاریكردنی ڕۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەك ڕۆژی كۆمەڵكوژی ئێزدییەكان بۆ ئەم مەبەستە داوا لە سەرۆكایەتی هەردوو لیژنەی كاروباری یاسایی و شەهیدان دەكەین بۆ ئەوەی بفەرموون، بەڵێ بەرێزان، بەرێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی فەرموون دەست بە خوێندنەوەی ناونیشان و یەك بەیەكی بڕگەكانی پێشنیازە بڕیارەكە بكەن بە مەبەستی دەنگدان لەسەری.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەسەر ڕاپۆرتی هەردوو لیژنەی كاروباری یاسایی و لیژنەی شەهیدان جینۆساید و زیندانیانی سیاسی حەز دەكەم ڕوونكردنەوەیەك بدەم، دوای خوێندنەوەی دووەم لەسەر پێشنیازی بڕیاری دیاری كردنی ڕۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەك ڕۆژی كۆمەڵكوژی جینۆسایدی ئێزدییەكان لە دانیشتنی ژمارە (٢)ی نائاسایی پەرلەمانی كوردستان دا، بەپێی ئەو ئەرك و دەسەڵاتانەی بڕگەی دووەم لە ماددەی (٨٩)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان دیاری كراون بۆ لیژنەی تایبەتمەند و لیژنەی كاروباری یاسایی بە مەبەستی بە هەند وەرگرتنی ئەو پێشنیار و ڕایانەی كە لەلایەن ئەندامانی پەرلەمانەوە ئاراستە كراون، لیژنەی كاروباری یاسایی و لیژنەی شەهیدان و جینۆساید و

زیندانیانی سیاسی کۆبوونەوەیەکی هاوبەشیان ئەنجام دا بۆ نووسینی راپۆرتی هاوبەشی سەبارەت بە پێشنیار و رایەکانی ئەندامانی پەرلەمان کە ئێستا لەبەر دەستتانە جگە لەو پێشنیارانەی خوارەوە:

ئەو پێشنیارانەی کە ناکۆکن لەگەڵ پێوەرەکانی ماددەی (٧٩)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان.

ئەو پێشنیارانەی کە پشتگیریان بەدەست نەهێناوە بە پێی برگەی سێهەم لە ماددەی (٩١)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان.

ئەو پێشنیارانەی کە ئاراستە کراون لەسەر خاڵی دووەمی ئەو پێشنیازە بڕیارە لەبەر ئەوەی هەردوو لیژنەی تایبەتمەند بەپێی برگەی دووەم لە ماددەی (٨٩) دارشتنەکەی گۆڕاوە لە دانیشتنی خۆی بە ناوی دووەمدا.

ئەو پێشنیارانەی کە ئاراستە کراون لەسەر ناوی دەوڵەتی ئیسلامی.

تکایە داوا لە بەڕێزتان دەکەین ئەو پێشنیارە بخرێتە دەنگدان پێش ئەوەی ببێتە ئەساسی پێشنیازی یاساکە و پەسند بکرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز مەم بورهان محمد قانع:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە بێگومان ئێمە بەپێی ماددەی (٨٥) لە پەیڕەوی ناوخۆ ئێمە وەکو لیژنەی یاسایی تەنها دەتوانین دارشتنەوەی یاسایی دڵنیا بین و دژ بە دەقە یاساییەکان نەبێ، بەڵام پێشنیارێکی زۆر هەبوو کە لە ناو ئەصڵی یاساکە نەبوو، ئێمە ئێستا لە راپۆرتەکەدا ئاماژەکان پێداوە بەڵام پێویستی بە دەنگدانە، ئێمە ئەو رۆژە لە لیژنەی یاسایی خستمانە بەدەمی بەڕێزتان کە رای هەردوو لیژنەی لەسەرە، ئەوەش کاك بژار ئێستاکە روونکردنەوەی دا بەتایبەتی لەسەر ئەوەی کە دەوڵەتی ئیسلامی لە عیراق و شام ناسراوە بە داعش ئەوە یەکسەر بیکەین بە (بە ناو دەوڵەتی ئیسلامی لە عیراق و شام (داعش)) ئەوە یەکیان، دووەمیشیان بە پێی دەقە دەستوورییەکان ئێمە دەقێکی دەستووریمان هەیە و ماددەکەشمان دیارە و پێشنیاری ئەوەش دەکەین کە لە زۆربەی پێشنیارەکان تێیدایە، بۆ ئەوەی کە بەڕاستی لەم یاسا نیشتیمانییە زۆر رایە جیا جیاکان بەش بەش نەبێ دەنگەکان من وەکو ڕەئی خۆم ئەوە دەکەم، ماددە (١٣٢) برگە (٢) ئیزافە بکەین بۆ سەر ئەو ماددەی کە زۆربەی رایەکان لەسەر ئەوەش بوو، بخرێتە سەر هەر وەك ئەصلی یاسایەکە کە پێویستی بە دەنگدانە، سوپاس بۆ جەنابتان.

بەڕێز د. ریواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی، بەڕێزان لیژنەی تایبەتمەند، لەبەر ئەوەی لە ناوەڕۆکی راپۆرتەکەدا ئەو پێشنیارانە بە جیا نەهاتوون، لەبەر ئەوە ئێمە بە ناچاری پابەند دەبین بە ناوەڕۆکی راپۆرتەکە، فەرموون لە ناونیشانی بڕیارەکەوە دەست پێ بکەن.

بەڕێز مەم بورهان محمد قانع:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە بە پێی ماددەی (٩١) بەڕاستی مافی ئەوەمان نیە کە جگە لە دارشتنەوە هیچ گۆڕانکارییەك لە ئەصلی راپۆرتەکە بکەین، بەڵام ئێستا لە دەقەکە ئەوەی لەبەر دەستی ئەندامانداية ئێمە گۆڕانکاریمان بەڕاستی لە وشەی بە ناو دەوڵەتی ئیسلامی لە عیراق و شام (داعش) کردووە،

بۆیە ئەوە چونکە ئەو رۆژەش وەکو لیـژنەی یاسـایی جـارێکی تـر دەڵـێم ئـێمە قسـەمان کـرد کە رەزامەندی هەردووولامانی لەسەرە، یان ئەوەتا دەبێ ئەوە بە جیا دەنگی لەسەر بدەین، بۆ ئەوەی کە بەراستی دەنا لە ئەصلی راپۆرتەکە ئێمە گۆرانکاریمان کردووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز لیژنەی یاسایی، لە پێشنیاری ئەخیر وەك خۆی وشەی (بەناو) لابدەن، هەر نـابێ تیایـدا بـێ چونکە ئەصڵەن دەنگمان لەسـەر نەداوە، بەبـێ دەنگـدان لەسـەری ئیزافەتـان کـردووە بەڕێزتـان، ئێستا بە ناونیشانی پێشنیازە بڕیارەکە دەست پێ بـکەن، دوای کە چـووینە سـەر مـاددەی یەکەم قسەیەکی ترمان دەبێت، یان خاڵی یەکەم.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونیشانی پێشنیازی بڕیارەکە سێ پێشنیار هەیە:

پێشنیاری یەکەم/ پێشنیازی بڕیاری دیاریکردنی (٣)ی ئابی هەموو ساڵێك وەك رۆژی كۆمەڵكوژی (جینۆساید)ی ئێزدییەکان.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە سێ بژاردەمان هەیە بـۆ ناونیشـانی پێشـنیازە بڕیـارەکە کە لە ئایندەدا دەبێتە بڕیار دوای دەنگدان، یەك یەك دەیانخەینە دەنگدان، هەر کامیان زۆرترین دەنگی هێنا ئەوە دەبێتە ناونیشان، پێشنیازی یەکەم (پێشنیازی بڕیاری دیـاریکردنی (٣)ی ئـابی هەمـوو ساڵێك وەك رۆژی كۆمەڵکوژی (جینۆسـاید)ی ئێزدییەکـان، کـێ لەگەڵ ئەم بـژاردەیە؟ (٩) کەس لەگەڵ ئەم بژاردەیە، بژاردەی تر، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشـــنیاری دووەم: پێشـــنیازی بریـــاری دیـــاریکردنی رۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەك رۆژی كۆمەڵکــوژی (جینۆساید قەربووکردنەوەی ئێزیدییەکان).

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان کـێ لەگەل ئەم پێشـنیارەیە؟ پێشـنیازی بریـاری دیـاریکردنی رۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەك رۆژی كۆمەڵکـوژی (جینۆسـاید و قەربـووکردنەوەی ئێزیـدییەکان) فەرمـوون دەست بەرز کەنەوە؟ (١٠) کەس لەگەڵ ئەو بژاردەیەیە، بەرێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی پێشنیازی سێیەم، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیازی سێیەم وەك خۆی ئەصلەکەی دەڵێت:

پێشنیازی سێیەم: پێشـنیازی دیـاریکردنی رۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەك رۆژی كۆمەڵکـوژی جینۆسـایدی ئێزدییەکان.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێــزان ئەنــدامانی پەرلەمانپێشــنیازی دیــاریکردنی ڕۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەك ڕۆژی کۆمەڵکــوژی جینۆســایدی ئێزیــدییەکان، کــێ لەگەڵە؟ بەڕێــزان ئەنــدامانی پەرلەمــان ناونیشــانی پێشــنیازە بڕیارەکە بەم جۆرە دەبێت، بە دەنگی (٦٥) پەرلەمانتار بڕیاری دیاریکردنی ڕۆژی (٢٠١٤/٨/٣) وەك ڕۆژی کۆمەڵکوژی جینۆسایدی ئێزیدیەکان، فەرموو سەرۆکی لیژنەی یاسایی خاڵی یەکەم.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خاڵی یەکەم: -پێشنیاری یەکەم: بکرێتە پێنج بڕگە بەم شێوەیە:

أ-ئەو کوشتارو کـۆمەل کـوژیە دەرحەق بە ئێزیـدیەکان لە نـاوچەی کوردسـتانییەکانی دەرەوەی هەرێم ئەنجامدرا خەسلەت تاوانانی و نێودەولەتییەکانی جینۆساید دژ بە مرۆڤـایەتی و جەنـگ لە خۆ دەگرن.

ب-هەموو ئەو تاوانانەی لە بڕگەی یەکەمی ئەو ماددەیەدا ئاماژەی پێکراوە کردەی تیرۆرستین و لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی دەولەتی ئیسلامی لە عیراق و شام داعش ئەنجام دراون.

ج-ئامـاژە بە بـرگەی (٢) لە مـاددەی (١٣٢)ی دەسـتووری هەمیشـەیی عیراقـی فیـدرال دەولەتـی عیــراق بەرپرســە لە قەرەبــووکردنەوە و دابــین کردنــی مــاف و ئیمتیــازاتی قوربانیــان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە.

د-حکومەتی هەرێمی کوردستان پابەند دەبێت بە دانووستاندن هەماهەنگی بۆ بەدەست هێنانی مافی کەس و کاری جینۆسایدکراوان لەبەر ڕۆشتایی بڕگەی سێیەمی ئەو ماددەیە.

ه-حــوکمەتی هەرێمــی کوردســتان پابەنــد دەبێــت بە دروســتکردنی مۆنۆمینتێــك بــۆ بە دیکیۆمێنتکردنی بەڵگەکانی تاوانەکە.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، بەڵێ فەرموو نوقتە نیزامی.

بەڕێز عبدالستار مجید قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە کۆبوونەوەی ڕابردوو باسمان کـرد بـۆ هەمـوو ئەو بـڕگەیەی کە دێـتە پێشـەوە ڕێخـراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی (داعش) بەناو دەوڵەتی ئیسلامی، ئێمە داوامان کرد کە هەموو یان بەلایەنـی کەمە ئەم دەوڵەتـی ئیسـلامییە لابرێـت، چـونکە وەکـو ڕونکـردنەوە بەراسـتی زوڵـمە دەوڵەتی ئیسلامی بێتە ناو ئەو مەوزووعەی، ئەگەر دەوڵەتی ئیسلامییە چۆن ئەو هەموو زولم و ئەو هەموو کۆمەڵکوژییە ئەو هەموو تاوانکارییە دەکا، بۆیە بەراستی ئێمە دەڵێین بە لایەنی کەم با هەموو لەو بڕگەیەی کە باسی ڕێکخراوی تیرۆرستی تەرح کراوە وە پشـتگیری باشـی لێکـراوە بەناو دەوڵەتی ئیسـلامی، چـونکە ئـێمە میللەتێکـی ئیسـلامین چـۆن بچیـنە ژێـر بـاری ئەوەی کە دەوڵەتێکی ئیسلامی هەبووە زوڵمی کردووە، تاوانکاری کردووە، کۆمەڵکوژی کـردووە، دەبێـت لە هەموو بڕگەکان بنووسرێت (بەناو).

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان لە هەندێ لە پێشنیارەکان وشەی (بەناو) زیاد کراوە لە هەندێك لە پێشنیارەکان وشەی (بەناوی) تیا نییە، یەعنی ئەو پێشنیارانەی کە وشەی بەناوی تییایە وازحە وە ئەوانەی ئەو پێشنیارانەی وشەی بەناوی تیانییە وازحە، یەعنی دیاریکراوە وازحە، کێ لەگەڵ ئەوەیە لە ناو بێت دەنگ بداتە ئەو موقتەرەحە، وەئەوەی لەگەڵە مشکیلە نییە بەلایەوە وشەی (بەناو)ی تیا بێت دەنگ دەداتە موقتەرەحەکەی تر، ئێمە لەبەر دەم ئالیەتێکی دەنگداناین ڕەنگە ئەو ئالیەتی دەنگدانە کەموکورتی هەبێت وە پێویستی بەوەیە چاکی بکەین بۆ ئەوەی هەندێك دەسەڵات بدرێت بە لیژنەی یاسایی ڕێك بە نەص ئەوەی جەنابتان نەهێنن و لە ناو ڕاپۆرتەکانیانا دای بنێن ناچار بین ئیلا ئێمە ئیختارێکمان هەبێت لە بەینی یەك و دووا پێشتر بە گوێرەی پەیرەوی کۆن لیژنەی یاسایی بۆی هەبوو هەندێك ئیجتیهادات بکات، ڕایەکان تێکەڵ بکات، تەوفیق لە بەینی ڕایەکانا بکات، لەبەر ئەوە دەبێت بیر لەوە بکەینەوە لە هەمواری پەیرەوی ناوخۆ کە لە (٩/١) دەیکەین معالەجەی ئەم حاڵەتە بکەین هەم ئێمە لە دەستەی سەرۆکایەتی وە هەم لیژنە تایبەتمەندەکان وەکو لیژنەی یاسایی دەستیان بەستراوەتەوە نەبوونی مرونەت لەناو ئەو دەقەیا، لەبەر ئەوە هەر بەڕێزێك لەگەڵ ئەوەیە وشەی (بەناو) هەبێت دەتوانێت دەنگ بەو موقتەرەحانە بدات کە وشەی بەناوی تێدایە، ئێستا پێمان بڵێن موقتەرەحی ڕەقەم (١) وشەی بەناوی تێدایە؟

بەڕێز عباس فتاح صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمەی تێیدایە من ڕوونکردنەوەیەکم لە سەرەتا دا ئەمە بەراستی پێمان وا بوو دەتوانین ئەم دوو لیژنە بەرێزە ئەو پێشنیارە جێبەجێ بکەین، ئەمە نەکرا وتمان ئێستا بیدەینە دەنگدان ئیتر نەخرایە دەنگدانەوە بە هەر حاڵ، ئێستا ئەوەی تەنها وەك خۆی بە ناوەکەی تێدا نییە، لێرە خۆی ئەصلەکە وایە بەناو دەوڵەتی ئیسلامی ئێستا لەم پێشنیازە یاسایەی ئێستا خوێنرایەوە لە پێشنیاری یەکەمیان تێیدایە، یەعنی ئەوە ئەوهایە کە دەقەکە خوێنرایەوە نوسراوەتەوە لە ناو ئەصلی مەسەلەکە، لە هەمووی بەس لە وەك خۆیەکە ناتوانین، وەك خۆیەکە لەبەر ئەوەی دەنگی لەسەر نەدراوە، کە گەیشتە وەك خۆی تێیدانییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لدیڤ وان دەسەلاتێن پەیرەوی دانیشتنا خوێندنا دوێدا هەردوو لیژنەی تایبەتمەند لیژنا یاسایی لیژنا شەهیدان و جینۆساید و زیندانیان سیاسی ئەم گەیشتینە وێ قەناعەتێ کو دارشتنەکا نوو بکەین ل دیڤ پێشنیارا چەند ئەندام پەرلەمانا یا دروست تروو یا قانوونی تر ئەوە، لدیڤ بڕگا دوو ژ مادا (٨٧) ژ پەیرەوی ناوخۆ پەرلەمانی کوردستان کو دبێژێت (ئەگەر ڕاپۆرتی لیژنەی تایبەتمەند داریشتنەکی نوێ پێشنیاز کردبیت بۆ پرۆژە یان پێشنیازەکە بە دەنگدان بڕیار لەسەر وەرگرتنی ئەو دارشتنە بە بنەما بۆ گفتوگۆکردن دەدرێت) ئەز حەز دکەم هەر نووکە ژی باشە

ئەگەر ئەڤ جوملە بە ناوی دەولەتی ئیسلامی نووکە ژی ل دیڤ پەیرەوی بخرێتە دەنگدان باشترە یەکلا دەبێت ئەو کێشەیە.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز لیژنەی تایبەتمەند، فەرموو.

بەڕێز سوسن محمد میرخان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەر وەکو جەنابتان ئاماژەتان پێدا بەراستی (بەناو) لە عەصری بابەتەکەدا نەبوو چونکە دەنگیشی لەسەر نەدراوە، بۆیە پێم باشە وەکو خۆی بمێنێتەوە، پێشتر لە پێشنیازی کۆن لە ناویدا نەبوو، بۆیە وەکو رەئی لیژنەی یاسایی و لیژنەی شەهیدان وەکو خۆی بمێنێتەوە و دەنگدانی لەسەر بکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لە راستیدا ئەو هەموو نوقتەی نیزامیە وەرناگیرێت، چوونکە هەر بۆ یەك مەبەستە، وەکو گوتم روونمکردەوە دەستی ئێمە لە دەستەی سەرۆکایەتی و دەستی لیژنە تایبەتمەندەکانیش بە دەقی ئەم پەیڕەوە گیراوە کە مەجالی ئیجتیهادی تێدا نەهێشتۆتەوە، ئەگەر نا وشەی بە (ناو) لە زۆرتیرین شوێندا داواکراوە، بەڵام لە ناو دارشتەیەکدا داواکراوە، ئەو داڕشتەیە ئێستا لە ناو بژاردەکاندایە، هەر بەڕێزێك لەگەڵ ئەو بژاردەیە دایە کە خۆی پێشتر عەرزی کردووە و لە ناو داڕشتەکەدا وشەی تێدایە دەنگ بەوە دەدات، ئێمە نەمانتوانیوە کۆی ئەوەی کە بەڕێزان قسەیان کردووە شتێکی تێکەڵەیەك دروست بکەین، لەبەر ئەوەی پەیڕەو دەستی گرتووین کە من بۆ خۆم لەگەڵ ئەوەم بتوانین ئەوە بکەین، هیوادارم لە ئایندەدا ئێمە بتوانین موعالەجەی ئەمە بکەین، د.شێرکۆ فەرموو.

بەڕێز د.شێرکۆجودت مصطفى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر سێ پەرلەمانتار بۆیان هەبێت پێشنیارێك تەسبیت بکەن لە موقتەرەحی دەنگدانـدا ئەوە لیژنەی یاسایی یان لیژنەی تایبەتمەندیش ئەولاترە بەوەی کە پێشنیارەکەی بخرێتە دەنگدان، ئێستا لیژنەی یاسایی ئەوەی پێشنیار کردووە بە بڕوای ئێمە ئەو پێشنیارە بخرێتە دەنگدان شتێکی زۆر تەندروستە بە حوکمی ئەوەی ئەگەر سێ پەرلەمانتار بۆی هەبێت کە ئەو لیژنەی تایبەتمەند و لیژنەی یاسایی ئەولاترە کە پێشنیارەکەی بخرێتە دەنگدان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك جلال.

بەڕێز جلال محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، بەراستی ئەوەی کە دەیبینین لەبەر دەستماندایە لە هەندێك لە پێشنیارەکان کە کراوە وشەی بە ناوی تێدایە و لە هەندێکی تێیدانیە، بۆیە ئێمە ناتوانین دەستکاری بکەین، من پێموایە وەکو خۆی بیخەرە دەنگدانەوە هەمووی چ برگەیەك دەنگی زۆری هێنا ئەوە دەبێتە ئەساس بۆ ماددەکە، ئەو بەڕێزانەش کە لەگەڵ ئەوەن کە بە ناوی تێدابێت

دەتوانن دەنگ بۆ ئەو برگەیە بدەن، پێموانیە وشەی بە (ناو) تەنها بخرێتە دەنگدانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە پابەندی پەیڕەو دەبین ئەگەر بە دڵیشمان نەبێت، پێشنیازی یەکەم دەخەینە دەنگدان وەکو ئەوەی کە لەبەر دەستماندایە کە بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی خوێندیەوە، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ پێشنیازی یەکەم (٢٧) دەنگی هێنا، فەرموون پێشنیازی دووەم بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری دووەم: ئەو کوشتار و کۆمەڵ کوژیەی جینۆساید دەرحەق بە ئێزیدیەکان لە ناوچەی کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن رێکخراوی تیرۆرستی بە ناوی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام (داعش) ئەنجامدرا خەسەڵەتی تاوانەکانی جینۆساید و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ لە خۆ دەگرن، کە تاوانی نێودەوڵەتین، دەسەڵاتە دەستووریەکان کۆماری عێراقی فیدراڵ بە پێی برگەی دووەم لە ماددەی (١٣٢)ی دەستووری هەمیشەیی عێراقی فیدراڵ بەرپرسیاریەتی قەرەبووکردنەوە و دابینکردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە لە ئەستۆ دەگرن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک مەم.

بەڕێز مەم برهان محمد قانع:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە دانیشتنی دووەمدا روونمانکردەوە ئەم یاسایە غەدرێکی گەورە لە ئێزیدیەکان دەکات، لەبەر ئەوەی لە ناو یاساکەدا من پێشتریش لەگەڵ هاورێیان لە لیژنەی یاسایی قسەم لەسەر ئەو پرسە کرد، تەنها ئێمە دەمانەوێت یاسایەك دەربکەین خزمەتی ئێزیدیەکان بکات و کەمێك لە ئازارەکانیان سارێژ بکات، بەڵام ئەم یاسایە ئێزیدیەکان تەنها لە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم تاوانیان بەرامبەر نەکراوە، بە کۆی ناوچەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم تاوانیان بەرامبەرکراوە، وشەی کورستانیەکان لابردنی خزمەتی خوشك و برا ئێزیدییەکان دەکات بەراستی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، پێشنیازەکە وەکو ئەوەی کە خوێندرایەوە بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی دەخەینە دەنگدان، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ (١) کەس لەگەڵدایە، لیژنەی یاسایی پێشنیاری سێیەم بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری سێیەم: بە جینۆساید ناساندنی ئەو تاوانانەی کە دەرحەق بە ئێزیدیەکان لە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن رێکخراوی تیرۆرستی بە ناو دەوڵەتی

ئیسلامی لە عێراق و شام (داعش) ئەنجامدرا خەسەڵەتی تاوانەکانی کۆمەڵ کوژی و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ لەخۆ دەگرن کە تاوانی نێودەوڵەتین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئەو پێشنیارەی کە خوێندرایەوە دەخەینە دەنگدان، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ کەسی لەگەڵدانیە، پێشنیاری چوارەم بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری چوارەم: بکرێتە دوو بڕگە بەم شێوەیە:-

١-ئەو کوشتار و کۆمەڵ کوژیەی جینۆساید دەرحەق بە ئێزیدیەکان لە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی بە ناوی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام (داعش) ئەنجامدرا خەسەڵەتی تاوانەکانی جینۆساید و تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ لەخۆ دەگرن کە تاوانی نێودەوڵەتین.

٢-دەسەڵاتە دەستووریەکانی کۆماری عێراقی فیدراڵ لە ماددەی (١٣٢)ی بڕگەی دووەم بەرپرسیاریەتی قەرەبووکردنەوە و دابینکردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە لە ئەستۆ دەگرن.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێستا ئەو پێشنیارە دەخەینە دەنگدان بەو شێوەیەی کە بەڕێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی خوێندیەوە، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ کەسی لەگەڵدانییە، پێشنیاری پێنجەم بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری پێنجەم: بکرێتە دوو بڕگە بەم شێوەیە:-

١-ئەو کوشتار و کۆمەڵ کوژیەی جینۆساید دەرحەق بە ئێزیدیەکان لە ناوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی بە ناوی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شام (داعش) ئەنجامدرا خەسەڵەتی تاوانە نێودەوڵەتییەکانی جینۆساید دژ بە مرۆڤایەتی و جەنگ لە خۆ دەگرن، دەسەڵاتە دەستوورییەکانی کۆماری عێراقی فیدراڵ بەرپرسیارییەتی قەرەبووکردنەوە و دابینکردنی ماف و ئیمتیازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە بە پێی ماددەی (١٣٢)ی بڕگەی دووەم لە دەستووری هەمیشەیی عێراقی فیدراڵساڵی (٢٠٠٥) لە ئەستۆ دەگرن.

٢-حکومەتی هەرێمی کوردستان پابەند دەبێت بە دانووستاندن و هەماهەنگی بۆ بەدەست هێنانی مافی کەس و کاری جینۆسایدکراوان لەبەر ڕۆشنایی بڕگەی یەکی ئەم ماددەیە.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێستا ئەو پێشنیارە دەخەینە دەنگدان وەکو خوێندرایەوە، کێ لەگەڵدایە تکایە دەست بەرزکاتەوە؟ کەس لەگەڵدانیە، فەرموون پێشنیاری شەشەم بخوێننەوە.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیاری شەشەم: ئەو کوشتار و کۆمەڵ کوژیەی جینۆسـاید دەرحەق بە ئێزیـدیەکان لە نـاوچە کوردستانیەکانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن ڕێکخراوی تیرۆرستی دەوڵەتـی ئیسـلامی لە عێـراق و شـام (داعـش) ئەنجامـدرا خەسـڵەتی تاوانەکـانی جینۆسـاید و تاوانەکـانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەکانی جەنگ لەخۆ دەگرن کە تاوانی نێودەوڵەتین و دەسەڵاتە دەستووریەکان کۆمـاری عێراقـی فیـدراڵ بەرپرسـیاریەتی قەرەبـووکردنەوە و دابینکردنـی مـاف و ئیمتیـازاتی قوربانیان و ئاوەدانکردنەوەی ناوچەکە لە ئەستۆ دەگرن.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو بەڕێزانە ناویان تۆمار کردووە (کاك سـۆران، کـاك مەم، کـاك کـاوە، لەیـلا خـان، کـاك وەیسـی، هەدیە خان، کاك هێڤیدار، کاك کازم، کاك سیپان، ئاشنا خان، کاك بەڵێن، ڕوپاك خان، کاك زیاد، کاك سەروان، کاك مەلا ناسر، دکتۆرا شایان، کاك موسلیم، مـوژدە خـان، دکتـۆرە گەلاوێـژ، کـاك محمـد سعدالدین، دکتۆر ڕێبوار، کاك جەلال، کاك پێشەوا، حەسبە خان، گولیزار خان، دکتۆر زێـدان، کـاك حیکمت، کاك عبدالستار، شنۆ خان، کاك هاورێ)، فەرموو کاك سۆران.

بەڕێز سۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خولی پێشوو ئەو کەیسە وەکو کەیسی جینۆساید پەرلەمانی کوردستان بردیە دادگای تـاوانی نێـودەوڵەتین بـۆ ئەمـرۆ ئـێمە قسـە لەسـەر دیـاری کردنـی ڕۆژی جینۆسـایدی ئێزییـدیەکان ئەکەیـن لە کاتێکدا تەنیا پەرلەمانی کوردستان بەو بڕیاری ئەمڕۆی ئەڕۆژە بە جینۆساید ئەناسێنێ تا ئێستا لە هیـڤ دادگـایەکی تـاوخۆی و دەرەکـی ئەو تـاوانە نەچـۆتە ئەو پرۆسـەی دادگـایی کـردنە و بە جینۆسـاید ناساندنە.

بـۆیە ئەوە بریـارێکی سیاسـییە، بەڵام بیـری ئەوە دێـنمەوە کە ئەو کەیسـە لیـژنەی مافەکـانی مرۆڤ لە خولی پێشوو بردوومانەتە دادگای تاوانی نێـودەوڵەتی لە لاهـای، ئەو ڕۆژە پـاش مانگێـك لەو تاوانانەیە، ئەو کەیسە بڕواتە دادگای لاهای برای بەڕێز کاك ئایدن مەعروف کە ئەوکاتە وەکو پێکهاتەی تورکمان هاتبوو، بەڕێز شێخ شامۆ کە پەرلەمانتـاری پـارتی دیمـوکرات بـوو ئێزیـدی بـوو بەشـدار بـوو، بەڕێز ئیمریك ڕۆجێر کە دادوەری داواکاری گشتی نووسینگەی بەڵگە و زانیاری لە دادگای لاهای بوو بـۆ خۆی فۆرمی سکاڵاکەی بۆ پڕ کردینەوە. ڕاستە عێراق ئەندام نییە لە دادگای تاوانی نێـودەوڵەتی، بەڵام لە پاش دواین وەڵامیان ئەوەیان بە ئێمە وت کە ئەوان خۆشحاڵن لەو تاوانە بکـۆڵنەوە، ئەوە هەرچـوار ڕوکنی تاوانی نێودەوڵەتی لەو ناوچـانە ئەنجـام دراوە، بەڵام ڕێگـری هەیە لەوەی عێـراق ئەنـدام نیـیە، سەرەڕای ئەو هەوڵانە ئەوانە ڕێگایەکیان بۆ بینیـنەوە کە ئەو کەیسـە تـا ئێسـتا لێرە وەسـتاوە، ئومێـد ئەکەم دوای ئەو بڕیارە جارێکی تـر بە دەممەوە هـاتنی لایەنە پەیوەندیـدارەکان بە تـایبەت ئەنجـومەنی ئاسایشی هەرێمی کوردستان بۆ بەدەممەوە چوونی ئەو کەیسە و حکومەت کە لیژنەی هەبوو لە خـولی پێشوو جارێکی تـر ئەو کەیسـە چـالاك بکـرێتەوە، هەوڵەکانمـان لەسـەر ئەوە بـێ لە دادگـای لاهـای بەو ڕێگـایەی ئەوان لە نـامەی دواییـان ئاماژەیـان پێکـردووە بگەیـنە دادگـایی کردنـی ئەو تاوانبـارانە. مـن پێشنیار ئەکەم بڕگەی یەکەم لەو بڕیارە بەو جۆرە بێ، چـونکە ئەبـێ سـەرەتا پەرلەمـانی کوردسـتان بە جینۆسـایدی بناسـێنین پاشـان ڕۆژەکە بکەیـنە ڕۆژی جینۆسـاید، بـۆیە پێشـنیار ئەکەم بەو جـۆرە بـێ

بـــرگەی یەكەم (بە جینۆســـاید ناســـاندنی ئەو تاوانـــانەی دەرحەق بە ئێزیـــدییەكان لە نـــاوچە كوردستانییەكانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن رێكخراوی تیرۆرستی داعـش ئەنجـام درا، چـونكە خەسڵەتی تاوانە كومەڵكۆژی بوو، تاوانەكانی دژ بە مرۆڤـایەتی و تاوانەكـانی جەنـگ لە خـۆ ئەگـرێ كە تـاوانی نێـودەوڵەتین. بـرگەی یەكەم تەسبیتی ناسـاندنی بەجینۆسـاید ئەكـات. بـرگەی دووەم رۆژەكە ئەكرێ بە رۆژەی جینۆساید، تەنـاقوز هەیە لەوەی لیـژنیە پەیوەندیـدار دایانـاوە، تـۆ ئەڵێـی رێكخـراوی تیرۆرستی دوایش ئەڵێی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق و شـام لە كەوانەیە ناسـراو بە داعـش، رێكخـراو دەوڵەت نییە، دەوڵەتیش رێكخراو نییە. ئەوانە مونەزەمەیەكی ئیرهابی بوون، بۆیە دەقیق رێكخـراوی تیرۆرستی، بەراستی ئەوانە حەیفە ناوی دەوڵەتی ئیسلامی یانی دەوڵەت و ئیسلامیشیان بچێتە سەر، ئەوانە رێكخراوێكی ئیرهابی بوون، بـۆیە خۆیـان چ ناوێكیـان لە خۆیـان نـاوە ئـێمە بەوە نایاناسـێنین، بەوە ئەیاناسێنین كە مونەزەمەیەكی ئیرهابی بوون، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپااس، فەرموو كاك بەڵێن.

بەڕێز بەڵێن اسماعیل حاجی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەوەی لە مـاددەی یەكەم هـاتووە پشـتیوانی لە قسـەكانی كـاك ئەبـو بەكـر هەڵەدنـی ئەكەم كە تەناقەزێـك هەیە لە نێـوانی ناسـاندنی رۆژی (٣-٨) وەكـو رۆژی جینۆسـایدی ئێزیـدی لەگەڵ قەرەبوو كردنەوەیان، بۆیە لەسەر ئەو روونكـردنەوانەی كە كـاك (سـۆران عمـر) دای پێویسـتە لە مـاددەی یەكەم رۆژەكە وەك جینۆسـاید بناسـێنین و دیـاری كردنـی رۆژەكە كە چـۆتە مـاددەی دووەم، ئەو فەقەرەی تایبەتە بە قەرەبوو كردنەوە و دابین كردنی مـاف و ئیمتیـازاتی قوربانیـان كە خراوەتە ئەستۆی دەستەڵاتە دەسـتوورییەكانی عێـراق، بەراسـتی پێویسـتە لیـژنەی یاسـایی روون كردنەوە بدەن ئایا ئەتوانین حكومەتی فیدراڵ ئیجبار بكەین بە قەرەبـوو كـردنەوە، ئەگەر بتوانین ئەوە بكەین پێویستە ئەو تێكەڵیە لە نێوانی ماددەی یەكەم هەم پێشنیازەكە بەو شێوازە ئەكەم، یەكەم، ئەو كۆشـتار و كۆمەڵكـوژەییەی جینۆسـاید دەرهەق بە ئێزیـدیەكان لە نـاوچە كوردستانییەكانی دەرەوەی ئیدارەی هەرێم لەلایەن رێكخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسـلامی لە عێراق و شام ناسراو بە داعش ئەنجام درا خەسڵەتی تاوانەكـانی جینۆسـاید و تاوانەكـانی دژ بە مرۆڤایەتی و تاوانەكانی جەنگ لە خۆ ئەگرن كە تاوانی نێودەوڵەتی، فەقەد لێرە بوەستێ، وەكـو باسم كرد مەسەلەی قەرەبوو كردنەوە بكرێتە پرۆژە یاسایەكی تر، ئەگەر نەمانتوانی ئەوە بكەین پێویستە لە ماددەی سێیەم كە ئەڵێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیداركان حوكمەكـانی ئەو بریارە جێ بەجێ بكەن، لە ژێر رۆشنایی روون كردنەوەی لیژنەی یاسایی ئەبێ ماددەكە وای لـێ بكـرێ كە ئەنجـوومەنی وەزیـران و لایەنە پەیوەندیـدارەكان بە هەمـاهەنگی دەسـتەڵاتە دەستوورییەكانی عێراقی حوكمەكانی ئەو بریارە جێ بەجێ بكەن، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەرێـزان ئەنـدامانی پەرلەمـان زۆر سـوپاس دەقەكە بەم شـێوەیە پەسـەند كـرا، بە دەنگـی (٦٧) پەرلەمانتار، كار بە هیچ دەقێكی یاسایی یان بریارێـك نـاكرێ كە لەگەڵ حوكمەكـانی ئەم بریـارە ناكۆك بن، فەرموو بەرێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

خاڵی (پێنجەم) دوو پێشنیار هەیە. پێشنیاری یەكەم: ئەم بڕیارە لە ڕۆژی دەرچوونییەوە جێبەجێ دەكرێت لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی كوردستان بڵاو دەكرێتەوە.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان كێ لەگەڵ پێشنیاری یەكەمە وەك ئەوەی سەرۆكی لیژنەی یاسایی خوێندیەوە فەرموون ؟ پێشنیاری یەكەم ڕەزامەندی (١٥) دەنگی پەرلەمانتاری بەدەست هێنا، پێشنیاری دووەم .

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

پێشنیاری دووەم: وەك خۆی ئەم بڕیارە لە ڕۆژی بڵاوبوونەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی كوردستان جێبە جێ دەكرێت.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان كێ لەگەڵ ئەو پێشنیارەیە وەك ئەوەی بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی خوێندییەوە؟ بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان خالی پێنجەمی بڕیارەكە بەم شێوەیە ئەبێ بە دەنگی (٦٣) پەرلەمانتار ئەم بڕیارە لە ڕۆژی بڵاوبونەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی كوردستان جێبەجێ دەكرێت. فەرموون بۆ خوێندنەوەی هۆیەكانی دەرچوواندن سەرۆكی لیژنەی یاسایی.

بەڕێز بژار خالد عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

هۆیەكانی دەرچوواندن دوو پێشنیار هەیە .

پێشنیاری یەكەم: لە پێناو دیاری كردنی ڕۆژی (٣-٨-٢٠١٤) بۆ بە جینۆساید ناساندنی تاوانەكانی كۆمەڵكوژی ئێزیدییەكان و دابین كردنی ماف و ئمتیازات و قەرەبوو كردنەوەی قوربانیانی ئەو تاوانە كە لەلایەن ڕێكخراوی تیرۆرسی داعش بە ناوی دەوڵەتی ئیسلامی ئەنجام دراوە ئەم بڕیارە دەرچوێندرا.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان كێ لەگەڵ ناوەرۆكی هۆیەكانی دەرچواندنە بەو شێوەیەی كە خوێندیەوە؟

بەڕێز بدریە اسماعیل محمود:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من پشتگیری لە قسەكانی بەڕێز كاك زانا دەكەم جەنابت ئیشارەتت بەوە دا كەوا ئەو خاڵەت تێپەڕێندراوە بە ناو كۆتایی پێهاتوە، بەڵام لە هۆیەكانی دەرچواندنا بە ناو دووبارە بۆتەوەو و تێبینیەكیشم هەیە دەوڵەتی ئیسلام نوسراوە دەبێ بكرێ بە دەوڵەتی ئیسلامی، سوپاس.

بەڕێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێمە لەوەی یەكەمین هێشتا لە پێشنیاری یەكەمداین، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان كێ لەگەڵ ناوەرۆكی هۆیەكانی دەرچوواندنە بەو شێوەیەی كە بەڕێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی خوێندییەوە با دەست بەرز بكاتەوە؟ پێشنیاری یەكەم (١٥) دەنگی بە دەست هێناوە، بەڕێز

سەرۆكی لیژنەی یاسایی ئایا لە ناو هۆیەكانی دەرچواندن وەك خۆی وشەی بە ناوی تێدابووە؟ یا خۆتان بۆتان ئیزافە كردوە؟

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

بەڵێ لە ئەسڵەكەدا نەبووە بە ناوی دەوڵەتی ئیسلامی. ......

بەرێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

ببوورن با بۆخۆی قسە بكا بەڵێ سەرۆكی لیژنەی یاسایی فەرموون وشەی بەناو هەبوو یا بۆخۆتان زیادتان كردووە ؟

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

لە دانیشتنی خوێندنەوەی دووەم دا ئێمە لیژنەی یاسایی و لیژنەی شەهیدان و جینۆ سایدو زیندانیانی سیاسی ئیزافەمان كرد وەكو پێشتر ئاماژەمان پێداوە، بەڵام لە ئەسڵەكەیدا نیـیە كە ئێمە ئیزافەمان كردووە دەبوایە بخرایە دەنگدان.

بەرێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

ئێمە مامەڵە لەگەڵ دەقەكە وەك خۆی دەكەین، بەڵێ بەرێز د.رێبوار.

بەرێز د.رێبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

لەو دارشتەی پەیوەست بە هۆیەكانی دەرچوواندن لە دارشتەی ئەسڵدا وشەی بەناوی تیا نییە، بەڵكو وشەی ناسراو بە داعشی تێدایە، بۆیە تكا ئەكەم كە وەك خۆی ناوەكە رەش بكرێتەوە بكرێ بە ناسراو.

بەرێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

وشەی ناسراو لە وەك خۆی هەبوو؟ یان نەبوو؟ كەواتە بەرێزان ئەندامانی پەرلەمان ئێمە بە یەك پێوەر مامەڵە لەگەڵ هەموو دەقەكان دەكەین، ئەگەر وەك خۆی لە هەر شوێنێكی ئەم پرۆژە پێشنیازە بڕیارە وشەی ناسراوی تێدابووبێ دەنگیشمان لە سەر دابێ وەك خۆی دەبێ تێی كرێتەوە و ئەوە هەڵەیەكە بەسەر لیژنەی یاسایدا تێپەریووە، كەواتە ناسراو بۆ هۆیەكانی دەرچواندنیش زیاد بكەن، بەڵێ بەرێز سەرۆكی لیژنەی یاسایی ئێستا هۆیەكانی دەرچوواندنمان بۆ بخوێنەوەو وەك خۆی بە بێ هیج دەست كارییەك.

بەرێز بژار خالد عبدالله:

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان.

هۆیەكانی دەرچوواندن:

بۆ بەدیهێنانی دادپەروەری و دابین كردنی ماف و ئیمتیازات و قەرەبوو كردنەوەو كەمكردنەوەی ئاسەوارەكانی تاوانەكانی كۆمەڵكوژی جینۆسایدی ئێزیدییەكان كە لەلایەن رێكخراوی تیرۆرستی دەوڵەتی ئیسلامی لە عێراق ناسراو بە داعش ئەنجامدراوە و بەمەبەستی زیندوو راگرتن و رێزلێنان لە قوربانییەكانی ئەم بڕیارە دەر چووێندرا.

بەرێز د. رێواز فائق حسین/ سەرۆكی پەرلەمان:

هەر كەسێك لەگەڵ ناوەرۆكی، پەیوەندی بەو دەقەوە هەیە؟ بەڵێ فەرموو .

بەرێز کاظم فاروق نامق:
بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.
نە لە خوێندنەوەی دووەما ئەوەی کە لە بەر دەستماندایە نە لەوەی ئێستایە هیجیان نە نوسراوە دەوڵەتـی ئیسلامی هەردووکیـان نوسـراوە دوڵەتـی ئیسـلام ئەگەر بگەڕێینـەوە بـۆ دەسـتەواژە عەرەبیەکە ئەڵێ (الدوله اسلامیه العراق و الشام)
بەرێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:
دەولەتی ئیسلامی دەکرێت ئەوە هەڵەیەکی ئیملائییە دەکرێتە دەوڵەتی ئیسلامی و ناسراویشـی تێدا دەبێت. فەرموو کاك ئومێد.
بەرێز ئومید عبدالرحمن حسن:
بەرێز سەرۆکی پەرلەمان.
زۆر داوای لێبـوردن دەکەم ئەگەر نـوقتەی نیزامـی نەبێـتن، بەڵام روونکـردنەوەیەك هەم بـۆ رای گشتی هەم بۆ بەرێزان ئەندامانی پەرلەمان.
بەرێز د. ڕێواز فائق حسین/ سەرۆکی پەرلەمان:
دوای ئەوەی کە یاساکە پەسـەند دەکەیـن دەرفەتـت دەدەمـێ روونکـردنەوەیەك بـۆ رای گشـتی بڵێـی. بەرێـزان ئەنـدامانی پەرلەمـان هەر کەس لەگەل نـاوەرۆکی هۆیەکـانی دەرچووانـدنە بەوجۆرەی کە بەرێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی خوێندییەوە فەرموو با دەست بەرز بکاتەوە؟.
بەرێزان ئەندامانی پەرلەمـان هۆیەکـانی دەرچوانـدن پێشـنیاری دووەم وەردەگیـرێ بە دەنگـی (٤٧) ئەندامی پەرلەمان.
بەرێز سەرۆکی لیژنەی یاسایی بەرێزان ئەندامانی پەرلەمان خاڵی یەکەم وشـەی ناسـراو ئیـزافە دەکرێتەوە و ئەگەر لادراوە، چـونکە ئەوە دەسـکاری کـردنێکە نە دەبـوو دەسـکاری بکـرێ، ئێسـتا بەرێزان ئەندامانی پەرلەمان کۆی پێشـنیازی بریـاری دیـاری کردنـی رۆژی (٣-٨-٢٠١٤) وەك رۆژی کۆمەڵکوژی ئێزیدییەکان دەخەینە دەنگدان هەر کەس لەگەڵە با دەستی خۆی بەرز بکاتەوە؟.
زۆر سـوپاس بەرێـزان ئەنـدامانی پەرلەمـان بە کـۆی دەنـگ پێشـنیازە بریـارەکە پەسـەند کـرا، هەرجەنـدە رۆژەکە رۆژێکـی خەمنـاکە، بەڵام پیرۆزبـایی لە خۆمـان و گەلـی ئێزیـدی دەکەیـن بەبـۆنەی پەسـەندکردنی ئەم پێشـنیازە بریـارە زۆر سـوپاس، بە کـۆی دەنـگ (٨٧) دەنـگ بەڵـێ کۆبونەوەکەمان هەڵدەگرین، زۆر سوپاس.

منی نبی قهوچی	**هێمن هەورامی**	**د. ڕێواز فائق حسێن**
سکرتێری پەرلەمانی	جێگری سەرۆکی پەرلەمانی	سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان – عێراق	کوردستان – عێراق	کوردستان - عێراق